ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο **ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ Ν. 4387/2016, ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ, ΜΕΤΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ, ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2018-2021 ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»**

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Ι. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Στο παρόν νομοσχέδιο περιλαμβάνεται σειρά ρυθμίσεων για ζητήματα που συναρτώνται άμεσα με την εφαρμογή του τρέχοντος προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής και την ολοκλήρωση της β΄ αξιολόγησης αυτού. Η επιτυχής ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής διαμορφώνει το αναγκαίο περιβάλλον σταθερότητας για την ελληνική οικονομία, διαγράφοντας έτσι έναν καθαρό δημοσιονομικό διάδρομο για την ολοκλήρωση του προγράμματος, ενώ συνιστά την αναγκαία προϋπόθεση για τον προσδιορισμό ουσιαστικών μέτρων ρύθμισης του ελληνικού δημόσιου χρέους. Η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής συνιστά έτσι το αναγκαίο συστατικό στοιχείο μιας συνολικής συμφωνίας, η οποία μπορεί να δώσει στην ελληνική οικονομία το χώρο και το χρόνο για να εμπεδώσει την ανάκαμψη που σημειώνει το τελευταίο διάστημα, διαμορφώνοντας παράλληλα τις προϋποθέσεις για την οριστική έξοδο από τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής. Η έξοδος αυτή, ωστόσο, οφείλει να λάβει χώρα στο πλαίσιο μια δίκαιης, βιώσιμης και σταθερής ανάπτυξης εντός της οποίας οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες θα πρέπει να βαίνουν διαρκώς μειούμενες. Στο πλαίσιο αυτό, μέσα από το σύνολο των διατάξεων του παρόντος νομοσχεδίου επιχειρείται όχι μόνο να διασφαλισθεί η τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας και κατά συνέπεια η τακτική χρηματοδότησή της μέσω της εκταμίευσης των συμφωνηθέντων πόρων, αλλά και να υπάρξει μέριμνα για την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους μέσω της θέσπισης μίας σειράς μέτρων στήριξης της κοινωνικής πλειονότητας, καθώς και να τεθούν τα βασικά θεμέλια για την επαναφορά της θεσμικής κανονικότητας στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο του γενικότερου δημοσιονομικού σχεδιασμού, κρίνεται αναγκαία η λήψη των μέτρων που περιλαμβάνονται στο πρώτο μέρος του νομοσχεδίου, στις διατάξεις των άρθρων περί τροποποίησης φορολογικών και συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων. Οι διατάξεις αυτές υιοθετούνται ως προϋπόθεση για την εκκίνηση της

συζήτησης που αφορά τον προσδιορισμό των μεσοπρόθεσμων μέτρων για το χρέος, μέτρων που είναι απαραίτητα για την βιωσιμότητά του.

Οι συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στο παρόν νομοσχέδιο πρόκειται να προκαλέσουν καταρχήν το 2019 μια επιβάρυνση σε ορισμένο πλήθος συνταξιούχων. Δεδομένης της ανάγκης υιοθέτησής τους, ενόψει του προαναφερθέντος δημοσιονομικού σκοπού, σχεδιάστηκαν στη βάση του δικαιότερου επιμερισμού του βάρους από την αναδιάρθρωση του συνταξιοδοτικού συστήματος έτσι ώστε οι αρνητικές συνέπειες αυτής να επιμερίζονται μεταξύ νέων και παλαιών συνταξιούχων. Υπό το φως της συνταγματικής τους αξιολόγησης, εξάλλου, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το Σύνταγμα δεν εγγυάται ορισμένο ύψος συνταξιοδοτικής παροχής. Επομένως, δεν αποκλείεται η μείωση ήδη απονεμηθεισών παροχών υπό την προϋπόθεση τήρησης της αρχής της αναλογικότητας (α. 25 παρ. 1), της ισότητας συμμετοχής στα δημόσια βάρη και της κοινωνικής αλληλεγγύης. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι ως άνω ρυθμίσεις δεν μεταβάλλουν το ουσιώδες χαρακτηριστικό της ισονομίας που εισήγαγε η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος με τον νόμο 4387/2016, ο οποίος προέβλεψε την εφαρμογή όμοιων κανόνων για όλους. Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι οι προτεινόμενες συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις δεν εφαρμόζονται οριζόντια, αλλά αποτελούν εξατομικευμένες ρυθμίσεις που στηρίζονται στο νέο τρόπο υπολογισμού των συντάξεων, είναι σύμφωνες προς την συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας και τις επιμέρους εκφάνσεις της.

Εξάλλου, παρεμβάσεις στη συνταξιοδοτική δαπάνη, όπως οι προτεινόμενες, κρίνονται πρόσφορες και αναγκαίες ενόψει του υπέρτερου προαναφερθέντος δημοσιονομικού σκοπού, καθώς αφενός, εξυπηρετούν την διαγενεακή ισότητα και την αλληλεγγύη πραγματώνοντας τον σκοπό της κοινωνικής ασφάλισης για την επαρκή κάλυψη των ασφαλιστικών κινδύνων και αφετέρου δημιουργούν τον απαραίτητο δημοσιονομικό χώρο για τη λήψη μέτρων ανακούφισης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Επιπλέον, οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις σέβονται την αρχή της αναλογικότητας καθώς η απομείωση της προσωπικής διαφοράς περιορίζεται κατά το ανώτατο σε ποσοστό 18% της καταβαλλόμενης σύνταξης προκειμένου να μη διαταραχθεί σημαντικά και αιφνιδίως το επίπεδο διαβίωσης της συγκεκριμένης κατηγορίας συνταξιούχων. Εκ των παραπάνω συνάγεται ότι οι θεσπιζόμενες ρυθμίσεις αποτελούν μέτρα ανάλογα του επιδωχθέντος σκοπού δημοσίου συμφέροντος, και δεν παραβιάζουν τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας. Εξάλλου για την συνολική αξιολόγηση των συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων, θα πρέπει να συνεκτιμηθεί ότι το τμήμα των συνταξιούχων που θα επηρεαστεί από αυτές θα επωφεληθεί συγχρόνως από τα μέτρα κοινωνικής στήριξης, τα οποία προβλέπονται στο παρόν νομοσχέδιο.

Με τα μέτρα κοινωνικής στήριξης που θεσπίζονται στο παρόν νομοσχέδιο, αξιοποιούνται οι εξοικονομούμενοι πόροι από τη μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης προς την ενίσχυση ευρύτερων κοινωνικών ομάδων μεταξύ των οποίων και οι συνταξιούχοι. Θεσπίζεται έτσι για πρώτη φορά εκτεταμένο επίδομα στέγασης με στόχο τη μείωση των δαπανών στέγασης των νοικοκυριών που διαμένουν σε μισθωμένη κατοικία ή επιβαρύνονται με το κόστος εξυπηρέτησης στεγαστικού δανείου πρώτης κατοικίας. Παράλληλα, με τις διατάξεις των άρθρων που θεσπίζουν τα προγράμματα για τη βρεφονηπιακή φροντίδα και τα σχολικά γεύματα ενδυναμώνονται περαιτέρω τα δικαιώματα του παιδιού, υλοποιώντας έτσι τη συνταγματική επιταγή σχετικά με την υποχρέωση του κράτους για την προστασία της παιδικής ηλικίας (α. 21). Στο ίδιο πνεύμα, μέσω της ενισχυμένης χρηματοδότησης για τα επιδόματα τέκνων αλλά και τις διατάξεις για το μηδενισμό ή τη μείωση της συμμετοχής στη φαρμακευτική δαπάνη των ανέργων, των χαμηλόμισθων και των χαμηλοσυνταξιούχων αναβαθμίζεται ουσιαστικά το σύστημα κοινωνικής προστασίας, διευκολύνοντας την πρόσβαση των πολιτών σε δημόσια αγαθά, Ταυτόχρονα, μέσω των μέτρων για την ενίσχυση της εργασίας, πλέον των συντρεχόντων προγραμμάτων απασχόλησης, αλλά και την ενίσχυση της χρηματοδότησης του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων για υλοποίηση έργων υποδομής στον τομέα της αγροτικής παραγωγής και έργων ενεργειακής εξοικονόμησης και αναβάθμισης στον τομέα της βιομηχανίας ενδυναμώνεται ουσιαστικά η ελληνική οικονομία.

Συνολικά τα μέτρα κοινωνικής στήριξης που εισάγονται με το παρόν νομοσχέδιο στοχεύουν στην ενίσχυση της οικογένειας, των νέων, των ανέργων, των χαμηλόμισθων και των χαμηλοσυνταξιούχων. Καθίσταται έτσι σαφές ότι από τη συνδυαστική εφαρμογή των διατάξεων θα προκύψει μία αναδιάταξη των κοινωνικών δαπανών υπέρ εκείνων των κοινωνικών δομών που ιστορικά υποχρηματοδοτούνταν στο πλαίσιο του ελληνικού κράτους προνοίας. Λαμβάνοντας, έτσι, υπόψη τη σωρευτική εφαρμογή των παραπάνω ρυθμίσεων το έτος 2019, θα επέλθει βελτίωση του συστήματος κοινωνικής προστασίας και των αναδιανεμητικών χαρακτηριστικών του.

Στο ίδιο πνεύμα του εξισορροπημένου κοινωνικού αντικτύπου θα πρέπει εξάλλου να αναγνωστούν και οι διατάξεις που τροποποιούν το φορολογικό συντελεστή του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας φυσικών προσώπων, που μειώνουν την εισφορά αλληλεγγύης και τον ενιαία φόρο ακινήτων, έναντι της επιβάρυνσης που προκύπτει για ορισμένα κοινωνικά στρώματα από τη ρύθμιση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων που περιλαμβάνεται στο παρόν νομοσχέδιο.

Τα μέτρα κοινωνικής στήριξης και δημιουργίας νέων δομών για το κοινωνικό κράτος θα πρέπει όμως να εκτιμηθούν ως αλληλένδετα και με την επαναρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου των εργασιακών σχέσεων, η οποία επιχειρείται με τη διάταξη για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις που περιλαμβάνεται στο Β΄ μέρος του νομοσχεδίου.

Ειδικότερα με τις ρυθμίσεις του ν. 4024/2011 (Α΄ 226), το σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων απορρυθμίστηκε πλήρως, με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες για τις εργασιακές σχέσεις, τη διαπραγματευτική θέση των εργαζομένων, τη συλλογική αυτονομία, τον κοινωνικό διάλογο, αλλά και την ελληνική οικονομία. Με τις διατάξεις του προαναφερθέντος νόμου επήλθε δομική αλλαγή στο σύστημα των συλλογικών διαπραγματεύσεων, με αποτέλεσμα είτε αυτές να υποσκελιστούν πλήρως και να κυριαρχήσουν οι ατομικές συμβάσεις εργασίας, είτε όταν διεξάγονται, να διεξάγονται στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο, αυτό της επιχείρησης, όπου ο συσχετισμός δυνάμεων είναι ιδιαίτερα δυσμενής για την εργατική πλευρά, ιδίως σε μια οικονομία όπως η ελληνική. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η δραματική μείωση του ποσοστού κάλυψης των εργαζομένων από συλλογικές συμβάσεις, η ταχύτατη άρση των προστατευτικών για τους μισθωτούς διατάξεων και συνακόλουθα η απότομη και συνολική υποβάθμιση του επιπέδου κοινωνικής προστασίας και αξιοπρεπούς διαβίωσης των εργαζομένων. Οι ως άνω παρεμβάσεις, παρά την περί του αντιθέτου δικαιολόγησή τους, είχαν μηδαμινό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Ενδεικτικό είναι πως, σύμφωνα με τις εκθέσεις του World Economic Forum, η Ελλάδα ανέβηκε μόλις δύο θέσεις στη σχετική λίστα από το 2010 μέχρι το 2015.

Αναμφισβήτητα η βασικότερη ανατροπή που επήλθε στο μηχανισμό λειτουργίας των συλλογικών ρυθμίσεων από τις διατάξεις του ν. 4024/2011 (Α΄ 226), αφορά τον παραμερισμό της αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης και την αναστολή της δυνατότητας επέκτασης και κήρυξης γενικώς υποχρεωτικών των κλαδικών συμβάσεων. Ο προφανής στόχος αυτών των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων ήταν η προώθηση και ενίσχυση των επιχειρησιακών συλλογικών συμβάσεων εργασίας, με την παράλληλη όμως αποδυνάμωση και τελικά περιθωριοποίηση των κλαδικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές υιοθετήθηκαν παρά τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν σε όλα σχεδόν τα ευρωπαϊκά συστήματα συλλογικής αυτονομίας οι διαπραγματεύσεις σε κλαδικό επίπεδο, καθώς και οι κλαδικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο του ν. 4024/2011(Α΄ 226) βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με το θεσμικό πλαίσιο της πλειονότητας των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και τις Συστάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

Με τη διάταξη για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις που περιλαμβάνεται στο παρόν νομοσχέδιο επιχειρείται η αναστροφή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου και η επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων στην Ελλάδα. Με την προτεινόμενη διάταξη, η αναστολή των αρχήν της επεκτασιμότητας και της ευνοϊκότερης ρύθμισης αποσυνδέεται από το ΜΠΔΣ, καθώς προβλέπεται πως αυτή θα ισχύσει έως την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, δηλαδή έως την 20.8.2018. Επομένως από την 21.8.2018 το θεσμικό πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων επανέρχεται στο καθεστώς που όριζε ο ν. 1876/1990 (Α΄ 27).

Επιπλέον, με το παρόν νομοσχέδιο τίθενται οι βάσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας των δημοσίων δαπανών μέσα από την Ίδρυση της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας για την Κεντρικοποίηση Προμηθειών των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Υγείας Φορέων ενώ ενισχύεται και ο έλεγχος στα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων, των αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Τέλος, υιοθετείται το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής συμφώνα με τις διατάξεις του ν.3871/2010 καθώς και λοιπές διατάξεις.

ΙΙ. ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄

«Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου, τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016 και μέτρα κοινωνικής στήριξης»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

«Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016 για τις συντάξεις Δημοσίου»

Άρθρο 1

Ρυθμίσεις ασφαλισμένων του δημόσιου τομέα

Με την παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης αντικαθίσταται η περ. β΄ της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 4387/2016 (Α΄ 85) και προβλέπεται ο τρόπος αναπροσαρμογής των κύριων συντάξεων από 1.1.2019, σύμφωνα με τους ενιαίους κανόνες του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης και των θεμελιωδών κανόνων της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης.

Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι οι ενιαίοι κανόνες υπολογισμού της συνταξιοδοτικής παροχής εφαρμόζονται και σε όσους είχαν καταστεί συνταξιούχοι κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016, ενώ στην περίπτωση που το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων αυτών είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει από τον υπολογισμό τους βάσει των ενιαίων κανόνων, περικόπτεται το υπερβάλλον ποσό, μέχρι ποσοστού 18%.

Η ρύθμιση αυτή κρίθηκε αναγκαία προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχής ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης στο πλαίσιο του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, και να επιτευχθεί σταθερή και άμεση χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας. Απαραίτητη προϋπόθεση προς τούτο είναι η περιστολή της συνταξιοδοτικής δαπάνης κατά ποσοστό 1% του ΑΕΠ για το έτος 2019, η οποία επιτρέπει την περιχαράκωση της βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος.

Εξάλλου, μεταξύ των διαφορετικών μέτρων μέσω των οποίων θα μπορούσε να επιτευχθεί ο ανωτέρω σκοπός δημοσίου συμφέροντος, ο επιλέχθηκε εκείνο που πραγματώνει την αρχή της ίσης μεταχείρισης και της αναλογικότητας, ήτοι η εφαρμογή των ίδιων κανόνων για όλους τους συνταξιούχους, συμφώνως προς την ευρωπαϊκή και εθνική νομολογία. Λαμβάνοντας δε υπόψη της αρχή της ίσης κατανομής των βαρών, προβλέπεται ότι η μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης θα επιτευχθεί μόνο μέσω της αναπροσαρμογής των συντάξεων εκείνων, το ποσό των οποίων είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει σε εφαρμογή των ενιαίων κανόνων, ούτως ώστε να μην θίγεται η αλληλεγγύη μεταξύ παλαιών και νέων συνταξιούχων.

Επιπρόσθετα, όμως, στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας, λαμβάνεται μέριμνα προκειμένου ενδεχόμενη μείωση σε εφαρμογή των ενιαίων κανόνων, αφενός θα λάβει χώρα από την 1.1.2019, αφετέρου δεν θα υπερβαίνει ποσοστό 18% της καταβαλλόμενης σύνταξης, προκειμένου να μην διαταραχθεί σημαντικά και αιφνιδίως το επίπεδο διαβίωσης της συγκεκριμένης κατηγορίας συνταξιούχων.

Με την παρ. 2 της προτεινόμενης διάταξης προβλέπεται ότι σε περίπτωση που το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων είναι μικρότερο από αυτό που προκύπτει από τον υπολογισμό τους βάσει της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4387/2016, τότε αυτό προσαυξάνεται, από την 1.1.2019, κατά 1/5 της διαφοράς σταδιακά και ισόποσα εντός πέντε ετών.

Με την παρ. 3 της προτεινόμενης ρύθμισης εξουσιοδοτούνται οι Υπουργοί Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης να αυξάνουν ετησίως, αρχής γενομένης από τις 1.1.2022 το συνολικό ποσό της

σύνταξης που καταβάλλεται, μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου, με βάση συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του ΑΕΠ και κατά 50% από τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους και δεν υπερβαίνει την ετήσια μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

Στην παρ. 4 της προτεινόμενης διάταξης ορίζονται ενιαίοι κανόνες και προϋποθέσεις για την καταβολή της οικογενειακής παροχής. Σύμφωνα με τη ρύθμιση που προτείνεται, οι οικογενειακές παροχές θα καταβάλλονται από 1.1.2019 σύμφωνα με το άρθρο Πρώτο παρ. ΙΑ' , υποπαράγραφος ΙΑ2 του ν. 4093/2012 (Α΄ 222) και το άρθρο 40 του ν. 4144/2013 (Α΄ 81).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

«Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016 και μέτρα κοινωνικής στήριξης»

Άρθρο 2

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016 για τις συντάξεις ασφαλιστικών φορέων

Με την παρ.1 της προτεινόμενης ρύθμισης προβλέπεται ότι στους κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 συνταξιούχους συνεχίζεται η καταβολή του επιδόματος συζύγου μαζί με τη σύνταξη, κατά τις ισχύουσες μέχρι 12.5.2016 διατάξεις, έως τις 31.12.2018. Από την 1.1.2019 και εντεύθεν η παροχή καταβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο Πρώτο παρ. ΙΑ' , υποπαράγραφος ΙΑ.2 του ν. 4093/2012 και το άρθρο 40 του ν. 4144/2013.

Η παρ. 2 του άρθρου προβλέπει ότι από 1.1.2019 και εντεύθεν, η καταβαλλόμενη επικουρική σύνταξη, εφόσον υπερβαίνει το ποσό που προκύπτει μετά τον επανυπολογισμό σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παρ.4 και της Υπουργικής Απόφασης της παρ.6 του άρθρου 96 του ν. 4387/2016, αναπροσαρμόζεται στο ύψος της επανυπολογισθείσας παροχής. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται μετά την αναπροσαρμογή το καταβαλλόμενο ποσό της επικουρικής σύνταξης να μειωθεί σε ποσοστό μεγαλύτερο του 18%.

Στην παρ.3 της προτεινόμενης ρύθμισης προβλέπεται ότι οι προσωπικές διαφορές του άρθρου 94 παρ.2 του ν.4387/2016 καταβάλλονται έως 31.12.2018.

Άρθρο 3

Επίδομα Στέγασης

Η δαπάνη για τη στέγαση ενός νοικοκυριού, είτε αυτή αφορά ενοίκιο της κύριας κατοικίας, είτε δόση δανείου που είχε ληφθεί από πιστωτικό ίδρυμα για την απόκτηση ιδιόκτητης πρώτης κατοικίας, αποτελεί σημαντικό μέρος της συνολικής δαπάνης διαβίωσης του νοικοκυριού.

Σύμφωνα με την έρευνα των οικογενειακών προϋπολογισμών του 2015 (η αντίστοιχη για το 2016 δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί) η δαπάνη στέγασης, (ενοίκιο ή δόση αποπληρωμής δανείου, μη συνυπολογιζόμενων των υπόλοιπων δαπανών κατοίκησης) αντιπροσωπεύει κατά μέσο όρο το 13,3% των συνολικών δαπανών διαβίωσης, στη δεύτερη κατά σειρά θέση μετά τις δαπάνες διατροφής. Για τα χαμηλά εισοδήματα, το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται στο 20,4%, έναντι 10,4% για τα υψηλότερα εισοδήματα.

Στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης είναι συχνό φαινόμενο η συσσώρευση οφειλών από ενοίκια ή δόσεις δανείου, κυρίως των χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων, κάτι που απειλεί άμεσα τη συνέχιση της στέγασης του νοικοκυριού. Αλλά και η εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών γίνεται με πολύ κόπο των νοικοκυριών και σε βάρος άλλων δαπανών διαβίωσης, ακόμη και των βασικών.

Για τον λόγο αυτόν κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση των νοικοκυριών, κυρίως εκείνων με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, στην αντιμετώπιση της βασικής αυτής δαπάνης για τη στέγασή τους, είτε αυτή αφορά ενοίκιο κατοικίας, είτε αποπληρωμή δανείου.

Το μέτρο θα καλύψει έως και 600.000 νοικοκυριά, ήτοι το 50% των νοικοκυριών που νοικιάζουν κατοικία ή πληρώνουν δάνειο για αυτήν.

Η χορήγηση του επιδόματος θα γίνεται απ' ευθείας στον αποδέκτη της οφειλής, είτε αυτός είναι ο ιδιοκτήτης της μισθούμενης από το νοικοκυριό κατοικίας, είτε το

πιστωτικό ίδρυμα χορήγησης του δανείου, προκειμένου να υπάρχει ουσιαστική κάλυψη της δαπάνης και να αποκλείεται η χρησιμοποίηση της επιδότησης για άλλους σκοπούς.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εσωτερικών θα καθοριστούν οι προϋποθέσεις και η διαδικασία χορήγησης, συμπεριλαμβανομένου ατομικού εισοδηματικού ορίου που δεν μπορεί να ξεπερνά τα 9.600 ευρώ, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 4

Πρόγραμμα «βρεφονηπιακή φροντίδα»

Από την εφαρμογή, κατά τις περιόδους 2015-2016 και 2016-2017, του συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής», που αφορούσε την επιδότηση, μέσω χορήγησης vouchers, της φιλοξενίας παιδιών και βρεφών σε βρεφικούς, παιδικούς ή βρεφονηπιακούς σταθμούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς, διαπιστώθηκαν σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές αυτού του είδους σε όλες τις περιοχές της επικράτειας, με το πρόβλημα να εμφανίζεται ιδιαίτερα οξυμένο στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Είναι επομένως αναγκαία η ριζική αύξηση των βρεφονηπιακών σταθμών που θα δώσει τη δυνατότητα, τόσο σε εργαζόμενες μητέρες να ασκήσουν ελεύθερα το επάγγελμά τους, όσο και σε άνεργες μητέρες να ενταχθούν εκ νέου στην αγορά εργασίας.

Με την παρ. 1 της προτεινόμενης ρύθμισης επιχορηγείται από τον κρατικό προϋπολογισμό η δημιουργία 1.800 νέων μονάδων βρεφονηπιακών σταθμών.

Παράλληλα, με την παρ. 2 της προτεινόμενης ρύθμισης επιχορηγείται από τον κρατικό προϋπολογισμό η επέκταση του προγράμματος «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής». Με την επιχορήγηση αυτή αυξάνεται κατά 50% (από 90.000 παιδιά σε 135.000 παιδιά) ο συνολικός αριθμός των παιδιών προσχολικής ηλικίας των οποίων η φροντίδα σε βρεφικούς, παιδικούς ή βρεφονηπιακούς σταθμούς επιδοτείται μέσω χορήγησης vouchers.

Άρθρο 5

Πρόγραμμα «Σχολικά γεύματα»

Η πρόσβαση στην ορθή και επαρκή διατροφή αποτελεί βασικό δικαίωμα του ανθρώπου και ιδιαίτερα των παιδιών. Εξασφαλίζει σε ένα παιδί ενέργεια παρέχοντάς του τα αναγκαία θρεπτικά συστατικά, ώστε να έχει καλή σωματική και νοητική λειτουργία και ανάπτυξη και επομένως διασφαλίζει τη συνολική καλή υγεία στο παρόν, αλλά και στον μέλλον. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών που διενεργήθηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και αφορούσε σε οικονομικά στοιχεία του 2014, ο κίνδυνος φτώχειας για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών ανερχόταν σε 26,6%, σημειώνοντας αύξηση κατά 1,1 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2013, ενώ το ποσοστό των παιδιών, που ζούσαν σε οικογένειες κάτω από το κατώφλι της φτώχειας, εκτιμήθηκε σε σε 34,5%.

Με αυτά τα δεδομένα, αλλά και την πολιτική επιλογή της Κυβέρνησης να προσφέρει στους μαθητές της χώρας την φροντίδα που απολαμβάνουν οι μαθητές των σχολείων του συνόλου των ευρωπαϊκών χωρών, ξεκίνησε πιλοτικό πρόγραμμα παροχής ζεστού μεσημεριανού γεύματος σε μαθητές δημοτικών σχολείων το 2016. Στο πρόγραμμα συμβάλλουν με την τεχνογνωσία τους το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο που σχεδιάζει το διαιτολόγιο, ο Ε.Φ.Ε.Τ. που ελέγχει την ποιότητα των γευμάτων.

Με την παρούσα ρύθμιση το πρόγραμμα επεκτείνεται και σε μαθητές Γυμνασίων, ώστε να καλύψει όλη την υποχρεωτική εκπαίδευση. Το 50% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των δημοτικών και γυμνασίων της χώρας θα συμμετέχει στο πρόγραμμα. Σκοπός της προτεινόμενης ρύθμισης είναι η ουσιαστική καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και της επισιτιστικής ανασφάλειας των μαθητών, η ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η ομαδική δραστηριότητα και αλληλεγγύη (καθώς τα παιδιά τρώνε όλα μαζί), η καταπολέμηση της παιδικής παχυσαρκίας, μέσα από την εξοικείωση με την μεσογειακή και υγιεινή διατροφή και η ανακούφιση των φτωχότερων νοικοκυριών από την καθημερινή αγωνία διατροφής των παιδιών τους, που είναι μαθητές σχολικών μονάδων της υποχρεωτική δημόσιας εκπαίδευσης.

Άρθρο 6

Επίδομα παιδιού

Με την προτεινόμενη διάταξη ενισχύονται οι δαπάνες του προϋπολογισμού για οικογενειακά επιδόματα, οι οποίες, σήμερα, ανέρχονται σε 0,4% του ΑΕΠ συγκριτικά με 2,1% για τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με τη χορήγηση επιπρόσθετων κονδυλίων ύψους 260 εκατ. ευρώ σημειώνεται αύξηση των δαπανών για οικογενειακά επιδόματα κατά 40% και, συγκεκριμένα, από 650 εκατ. σε 910 εκατ. ευρώ. Παράλληλα, η ενίσχυση των οικογενειακών επιδομάτων θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος της υπογεννητικότητας, λαμβάνοντας υπόψη πως ο αριθμός των γεννήσεων μειώνεται σταθερά την τελευταία επταετία, με συνολική μείωση που αγγίζει το 25% σε σχέση με το 2009.

Άρθρο 7

Μέτρα ενίσχυσης της εργασίας

Βασικός στόχος της Αναπτυξιακής Στρατηγικής της χώρας είναι η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου που ακολουθήθηκε μέχρι σήμερα. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της Ελλάδας δεν είναι άλλο από το ανθρώπινο δυναμικό της. Ένα δυναμικό που απαξιώθηκε στα χρόνια της οικονομικής κρίσης από την ανεργία και την επισφάλεια. Ταυτόχρονα η μαζική φυγή στο εξωτερικό εξειδικευμένου δυναμικού στέρησε τη χώρα από τον πλέον κρίσιμο παράγοντα για την παραγωγική και κοινωνική ανασυγκρότηση. Η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας δεν μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς την συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής οργάνωσης και της παραγωγικής διαδικασίας.

Με σκοπό λοιπόν την ενίσχυση της αγοράς εργασίας, θα τεθεί σε ισχύ πρόγραμμα καταπολέμησης της ανεργίας συνολικού προϋπολογισμού διακοσίων εξήντα (260) εκατομμυρίων ευρώ κατ' έτος. Οι συγκεκριμένοι πόροι θα λειτουργήσουν παράλληλα και προσθετικά στα προγράμματα καταπολέμησης της ανεργίας που ήδη λειτουργούν ή σχεδιάζονται για το επόμενο διάστημα.

Για την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος εργασίας ο Ο.Α.Ε.Δ. επιχορηγείται από πόρους του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής

Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με μεταφορά πίστωσης συνολικού ύψους διακοσίων εξήντα (260) εκατομμυρίων ευρώ κατ' έτος. Μία από τις κεντρικές στοχεύσεις του προγράμματος είναι η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, κάτι που θα συμβάλλει αποφασιστικά στην παραγωγική ανασυγκρότηση, την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου και την αντιμετώπισης του προβλήματος της φυγής στο εξωτερικό νέων με υψηλά προσόντα.

Οι θέσεις εργασίας θα σχεδιαστούν για στοχευμένες ομάδες ανέργων, εγγεγραμμένων στα μητρώα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). Ο σχεδιασμός θα γίνει στη βάση των αποτελεσμάτων του μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας, ώστε να μεγιστοποιηθεί η απόδοση του συγκεκριμένου προγράμματος στην καταπολέμηση της ανεργίας. Οι λεπτομέρειες υλοποίησης θα εξειδικεύονται με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Ο.Α.Ε.Δ.

Άρθρο 8

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Με την προτεινόμενη ρύθμιση εξασφαλίζεται επιπλέον χρηματοδότηση ύψους 300 εκ. ευρώ κατ' έτος από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) για δράσεις που αφορούν καίριους τομείς της ελληνικής οικονομίας. Ειδικότερα, με τη ρύθμιση αυτή: α) επιτυγχάνεται η κάλυψη του αυξημένου ενδιαφέροντος για την ένταξη επενδυτικών σχεδίων στα καθεστώτα ενισχύσεων του αναπτυξιακού νόμου 4399/2016 (Α΄117), β) χρηματοδοτούνται έργα υποδομών απαραίτητα για την αύξηση της αγροτικής παραγωγής (αρδευτικά δίκτυα κλπ) και γ) χρηματοδοτούνται έργα για την ενεργειακή εξοικονόμηση και αναβάθμιση στον τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της βιομηχανίας.

Με την επιπρόσθετη αυτή χρηματοδότηση, η οποία εντάσσεται στις δράσεις της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2017-2021, ενισχύεται εμπράκτως η ρευστότητα της πραγματικής οικονομίας.

Άρθρο 9

Μείωση συμμετοχής στη φαρμακευτική δαπάνη

Με την προτεινόμενη ρύθμιση καθορίζονται απαλλαγές από τη φαρμακευτική δαπάνη για πρόσωπα με ατομικό εισόδημα έως 1.200 ευρώ. Το παρόν άρθρο δημιουργεί μια σταθερή ροή χρηματοδότησης ύψους διακοσίων σαράντα (240) εκατομμυρίων ευρώ κατ' έτος από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ενισχύοντας τις κοινωνικές δαπάνες του προϋπολογισμού για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, το ύψος των οποίων υστερεί σημαντικά σε σχέση με μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και, συγκεκριμένα, ανέρχεται σε 6,7% του ΑΕΠ σε σχέση με 10,1% για τα κράτη-μέλη της ΕΕ. Η προτεινόμενη διάταξη έρχεται να ενισχύσει άλλες διατάξεις που θεσμοθετούν κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 33 του ν. 4368/2016. Συνολικά, δημιουργείται πλέον ένα αποτελεσματικό δίχτυ προστασίας που καλύπτει, αφενός ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως αναπήρους και ανασφάλιστους, αφετέρου, πρόσωπα με χαμηλά εισοδήματα. Η προτεινόμενη ρύθμιση θα έχει ιδιαίτερα ευνοϊκές συνέπειες για τους συνταξιούχους, των οποίων η φαρμακευτική δαπάνη είναι, κατά κανόνα, ιδιαίτερα υψηλή.

Με βάση το ισχύον πλαίσιο, ο ασθενής καλύπτει ένα ποσοστό του συνταγογραφημένου φαρμάκου του, ανάλογα με την ασθένειά του, σε ποσοστά που ανέρχονται σε 0%, 10% ή 25%. Με την προτεινόμενη ρύθμιση παρέχεται μείωση στο μισό της συμμετοχής στη φαρμακευτική δαπάνη έως και συνολική κατάργηση, σε ανέργους, συνταξιούχους, εργαζόμενους κ.τ.λ ανάλογα με τα εισοδήματά τους.

Ειδικότερα, με την προτεινόμενη ρύθμιση, μειώνεται ή μηδενίζεται η συμμετοχή στην φαρμακευτική δαπάνη για μια σειρά από κοινωνικές κατηγορίες, διασφαλίζοντας έτσι την καθολική και εγγυημένη κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού σε φάρμακα.

Όπως ειδικότερα ορίζεται στην παρ. 1, η διάταξη τυγχάνει εφαρμογής μόνο για τις περιπτώσεις όπου δεν προβλέπεται μηδενική συμμετοχή σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Συνεπώς, εάν ο δικαιούχος περίθαλψης συμμετέχει με μηδενικό ποσοστό, είτε ως υπαγόμενος στον ειδικό κατάλογο παθήσεων της υπ'αριθμ

.Φ.42000/οικ.2555/353/2012 ΚΥΑ (Β' 497), όπως ισχύει είτε ως στερούμενος του ΕΚΑΣ δυνάμει του άρθρου τριακοστού πρώτου του ν.4411/2016 (Α'142), η προκείμενη διάταξη δεν υπερέχει, αλλά εφαρμόζεται η ευνοϊκότερη πρόβλεψη.

Στην παρ. 2 ορίζεται ότι η επιπρόσθετη δαπάνη που προκύπτει για τον ΕΟΠΥΥ από την εφαρμογή της προτεινόμενης διάταξης επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο και οφείλει να την αποδώσει στον ΕΟΠΥΥ.

Στην παρ. 3, εισάγεται εξουσιοδοτική διάταξη για να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα που αφορούν στον ειδικότερο προσδιορισμό της διοικητικής διαδικασίας, του ηλεκτρονικού μητρώου και τρόπου καταγραφής των δικαιούμενων προσώπων, των όρων και προϋποθέσεων υπαγωγής στην ευνοϊκή αυτή ρύθμιση και σε κάθε άλλο ειδικότερο ζήτημα.

Άρθρο 10

Τροποποιήσεις στις μειώσεις φόρου του άρθρου 16 του ν. 4172/2013

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τροποποιείται η παράγραφος 1 του άρθρου 16 του ν. 4172/2013 και ο φόρος που προκύπτει κατά την εφαρμογή του άρθρου 15 του ν. 4172/2013 μειώνεται πλέον κατά το ποσό των χιλίων διακοσίων πενήντα (1.250) ευρώ για το φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα όταν το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις δεν υπερβαίνει το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ. Η μείωση του φόρου ανέρχεται σε χίλια τριακόσια (1.300) ευρώ για το φορολογούμενο με ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο, σε χίλια τριακόσια πενήντα (1.350) ευρώ για δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα και σε χίλια τετρακόσια πενήντα (1.450) ευρώ για τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα και άνω. Εάν το ποσό του φόρου είναι μικρότερο των ποσών αυτών, η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ποσό του αναλογούντος φόρου.

Άρθρο 11

Τροποποιήσεις στον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τροποποιούνται οι διατάξεις για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ν. 4223/2013), προκειμένου να επέλθει ελάφρυνση των μικρών και μεσαίων ιδιοκτησιών.

Άρθρο 12

Τροποποιήσεις στην Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων.

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού μειώνεται ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας φυσικών προσώπων του άρθρου 15 του ν. 4172/2013 από το είκοσι δύο τοις εκατό (22%) στο είκοσι εκατό (20%), προκειμένου να υπάρξει ελάφρυνση των χαμηλών εισοδημάτων. Επίσης με τη ρύθμιση αυτή αποκλιμακώνεται περαιτέρω η φορολογική επιβάρυνση των ασκούντων ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα με σκοπό την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων οι οποίες αποτελούν σημαντικό παράγοντα της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας.

Άρθρο 13

Τροποποιήσεις στην Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης του ν. 4172/2013

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τροποποιούνται οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 43 Α του ν. 4172/2013 σχετικά με την κλίμακα εισφοράς αλληλεγγύης, προκειμένου να υπάρξει ουσιαστική ελάφρυνση των μεσαίων εισοδημάτων

Άρθρο 14

Τροποποιήσεις στους συντελεστές φορολογίας εισοδήματος του άρθρου 58 του ν. 4172/2013

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού μειώνεται ο συντελεστής φορολόγησης των κερδών των επιχειρήσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 58 του ν. 4172/2013 από το 29% στο 26%, προκειμένου να ενισχυθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα και να τονωθεί η αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας, εξαιρουμένων των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Άρθρο 15

Με την παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης ορίζεται η έναρξη εφαρμογής των άρθρων 3-9 και 11-14 από 1.1.2019 και 1.1.2020 αντιστοίχως. Η εφαρμογή των ως

άνω άρθρων λαμβάνει χώρα υπό την προϋπόθεση και στο βαθμό που, σύμφωνα με εκτίμηση που περιγράφεται στην παρ. 1, δεν προκαλείται απόκλιση από τους μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς στόχους, όπως αυτοί καθορίζονται στο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής. Ο Υπουργός Οικονομικών δημοσιεύει στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ανακοίνωση, στην οποία περιέχονται τα συμπέρασματα της ανωτέρω εκτίμησης.

Τα ανωτέρω μέτρα αναπροσαρμόζονται στο βαθμό που είναι αναγκαίο, ώστε σε κάθε περίπτωση να εξασφαλίζεται η επίτευξη των ως άνω δημοσιονομικών στόχων. Σημειώνεται πως τα άρθρα 11-14 εφαρμόζονται αναπροσαρμοζόμενα, σύμφωνα με την περ. α΄ της παρ. 1, πράγμα που διασφαλίζει τη συμβατότητα της προτεινόμενης ρύθμισης με το άρθρο 78 παρ. 4 του Συντάγματος, καθώς προκύπτει άνευ ετέρου από το γράμμα της διάταξης η έκταση εφαρμογής των άρθρων 11-14.

Τέλος, σύμφωνα με την παρ. 2, σε περίπτωση που διαπιστωθεί, σύμφωνα με την περιγραφόμενη πρόβλεψη ότι η εμπροσθοβαρής εφαρμογή του άρθρου 10 είναι αναγκαία προκειμένου να επιτευχθεί ο συμφωνημένος δημοσιονομικός στόχος πρωτογενούς ισοζυγίου της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3,5% για το οικονομικό έτος 2019 κατά τρόπο ευνοϊκό για την ανάπτυξη, οι διατάξεις του άρθρου 10 εφαρμόζονται για εισοδήματα που αποκτώνται από την 1.1.2019 και εφεξής. Ταυτόχρονα, προκειμένου να διασφαλιστεί η ακριβής επίτευξη του ανωτέρω δημοσιονομικού στόχου οι ελληνικές αρχές μπορούν να τροποποιούν στον αναγκάιο βαθμό το άρθρο 10, σε συμφωνία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

ΜΕΡΟΣ Β΄

«Εργασιακές ρυθμίσεις»

Άρθρο 16

Ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις

Ο νόμος 1876/1990 (Α΄ 27) ρύθμιζε το ζήτημα της συρροής συλλογικών συμβάσεων εργασίας με τις διατάξεις του άρθρου 10, όπου και προβλεπόταν ότι εφόσον μια εργασιακή σχέση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής περισσότερων συλλογικών συμβάσεων εφαρμόζεται εκείνη, η οποία είναι πιο ευνοϊκή για τον εργαζόμενο. Με την παρ. 5 του άρθρου 37 του ν. 4024/2011 (Α΄ 226) προβλέφθηκε ότι όσο διαρκεί η εφαρμογή του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) η επιχειρησιακή συλλογική σύμβαση εργασίας υπερισχύει σε περίπτωση συρροής με κλαδική συλλογική σύμβαση εργασίας και πάντως δεν επιτρέπεται να περιέχει όρους εργασίας δυσμενέστερους για τους εργαζόμενους από τους όρους εργασίας εθνικών συλλογικών συμβάσεων. Με τη ρύθμιση αυτή η αρχή της ειδικότητας κατέστη κεντρικής σημασίας στη συρροή των συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Περαιτέρω στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 11 του ν. 1876/1990 (Α΄ 27) προβλεπόταν η δυνατότητα επέκτασης και κήρυξης γενικώς υποχρεωτικών των κλαδικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας, που καλύπτουν το 51% των εργαζομένων του κλάδου. Με την παράγραφο 6 του άρθρου 37 του ν. 4024/2011 (Α΄ 226) προβλέφθηκε η αναστολή της αρχής της επεκτασιμότητας όσο διαρκεί η εφαρμογή του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ). Υπό το ισχύον πλαίσιο οι αρχές της ευνοϊκότερης ρύθμισης και της επεκτασιμότητας βρίσκονται σε επ' αόριστον αναστολή, καθώς αυτή συνδέεται με την εφαρμογή του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ). Ειδικότερα, το ΜΠΔΣ δεν σχετίζεται με τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής και τις σχετικές δεσμεύσεις που ανέλαβε η Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο αυτών. Η έγκριση ΜΠΔΣ αποτελεί ενωσιακή υποχρέωση βάσει της Οδηγίας 2011/85. Ζητήματα που αφορούν στο περιεχόμενο, τη σύνταξη και την ψήφιση του ΜΠΔΣ εξειδικεύονται στα άρθρα 43-48 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143) (προηγουμένως στα άρθρα 2 και 6Α-6Γ του ν. 2362/1995 (Α΄ 247), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3871/2010 (Α΄ 141)). Με την προτεινόμενη διάταξη, η αναστολή των αρχών της επεκτασιμότητας και της ευνοϊκότερης ρύθμισης αποσυνδέεται από το ΜΠΔΣ, καθώς προβλέπεται πως αυτή θα ισχύσει έως την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, δηλαδή έως την 20.8.2018. Επομένως από την 21.8.2018 το θεσμικό πλαίσιο των συλλογικών

διαπραγματεύσεων επανέρχεται στο καθεστώς που όριζε ο ν. 1876/1990 (Α΄ 27) πριν την παρέμβαση των διατάξεων του ν. 4024/2011(Α΄ 226).

Άρθρο 17

Έλεγχος ομαδικών απολύσεων

Η προτεινόμενη διάταξη, λαμβάνοντας υπόψη και την πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.), «Ανώνυμη Γενική Εταιρία Τσιμέντων Ηρακλής (ΑΓΕΤ Ηρακλής) κατά Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης», C-201/15 της 21ης Δεκεμβρίου 2016, τροποποιεί το νομοθετικό πλαίσιο ελέγχου των ομαδικών απολύσεων προς το σκοπό εναρμόνισης του εθνικού δικαίου με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, εισάγονται παρεμβάσεις στο στάδιο πληροφόρησης και διαβούλευσης του εργοδότη με τους εκπροσώπους των εργαζομένων, καθώς και στο αρμόδιο διοικητικό όργανο για την κοινοποίηση εγγράφων και τον έλεγχο των σχεδιαζόμενων απολύσεων

Στο πλαίσιο αυτό, με την παρ. 1, προστίθεται η προσκόμιση κοινωνικού πλάνου, δηλαδή, προτεινόμενων μέτρων άμβλυνσης των επιπτώσεων της απόλυσης. Επιπροσθέτως, με την παρ. 3, η προθεσμία για τις διαβουλεύσεις μεταξύ εργοδότη και εκπροσώπων των εργαζομένων αυξάνεται σε τριάντα (30) ημέρες προς το σκοπό εξεύρεσης συναινετικής λύσης. Όσον αφορά στο αρμόδιο διοικητικό όργανο, η αρμοδιότητα μετατίθεται από τον Υπουργό ή το Νομάρχη στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας (Α.Σ.Ε.), τόσο ως προς την κοινοποίηση των σχετικών εγγράφων κατά το στάδιο των διαβουλεύσεων (βλ. παρ. 2) όσο και ως την κοινοποίηση του πρακτικού των διαβουλεύσεων και τη διενέργεια του ελέγχου των σχεδιαζόμενων απολύσεων (βλ. παρ. 3). Προς το σκοπό αυτό, με τις παρ. 5-6, δημιουργείται ειδικό Τμήμα Ελέγχου Ομαδικών Απολύσεων με ισομερή εκπροσώπηση μεταξύ κράτους, εργαζομένων και εργοδοτών. Το Α.Σ.Ε. αποτελεί όργανο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και κρίνεται κατ' εξοχήν κατάλληλο για τον έλεγχο σχεδιαζόμενων απολύσεων. Ταυτόχρονα, λόγω της ιδιαίτερης σημασίας της διαδικασίας ελέγχου, προβλέπεται ειδική σύνθεση με ενισχυμένη εκπροσώπηση τόσο του κράτους όσο και εκπροσώπων εργαζομένων και εργοδοτών.

Ο έλεγχος που διενεργείται από το Α.Σ.Ε., σύμφωνα με την παρ. 3, στηρίζεται σε συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία καθορίζονται, αλλά και εξειδικεύονται με την προτεινόμενη διάταξη. Με τον τρόπο αυτό, εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία με την αντίστοιχη ενωσιακή και με τις επιταγές της προαναφερθείσας απόφασης του ΔΕΕ. Η μη προσφυγή του εργοδότη στο Α.Σ.Ε. συνεπάγεται την ακυρότητα των απολύσεων, ενώ η αρνητική αιτιολογημένη απόφαση του Α.Σ.Ε., λόγω μη πλήρωσης των σχετικών προϋποθέσεων, συνιστά τεκμήριο ακυρότητας των απολύσεων σε περίπτωση προσφυγής των απολυόμενων στα πολιτικά δικαστήρια.

Άρθρο 18

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγονται προσθήκες στους περιοριστικά αναφερόμενους λόγους καταγγελίας της σχέσης εργασίας των προσώπων που προστατεύονται σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 1264/1982 (Α΄ 79). Πρώτον, με την παρ. 1, προστίθεται, ως λόγος καταγγελίας, η τέλεση κλοπής ή υπεξαίρεσης σε βάρος του εργοδότη ή του εκπροσώπου του, καθώς κρίνεται πως ο σκοπός του προστατευτικού πλαισίου του άρθρου 14 δεν συνίσταται στην προστασία των εν λόγω προσώπων σε περιπτώσεις τέλεσης εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας.

Δεύτερον, με την παρ. 2, προστίθεται, ως λόγος καταγγελίας, η αδικαιολόγητη απουσία του εργαζομένου από την εργασία του για διάστημα μεγαλύτερο των επτά (7) ημερών. Ο συγκεκριμένος λόγος είχε προβλεφθεί αρχικώς στο ν. 1264/1982, ωστόσο, με το άρθρο 1 του ν. 1915/1990 (Α΄ 186), εισήχθη τροποποίηση της εν λόγω διάταξης. Στη συνέχεια, το άρθρο 1 του ν. 1915/1990 καταργήθηκε με το άρθρο 10 του ν. 2224/1994 (Α΄ 112). Κατά μία άποψη, με την κατάργηση του άρθρου 1 του ν. 1915/1990 επανήλθε σε ισχύ η περ. ε΄, όπως ίσχυε πριν την αντικατάστασή της από αυτό. Κατά την αντίθετη άποψη, όμως, αφού ο νομοθέτης δεν επανέφερε ρητώς την περ. ε΄, αυτή καταργήθηκε και ως προς την προϊσχύσασα μορφή. Με την προτεινόμενη διάταξη, επιλύεται η διχογνωμία που είχε προκύψει από την ασαφή ρύθμιση του εν λόγω ζητήματος.

Άρθρο 19

Συνδικαλιστικές άδειες

Με την προτεινόμενη διάταξη ενοποιείται το θεσμικό πλαίσιο συνδικαλιστικών αδειών που έως τώρα ρυθμιζόταν από διαφορετικά νομοθετήματα προκαλώντας νομικές ασάφειες μέσω αντιφατικών ή αλληλοεπικαλυπτόμενων ρυθμίσεων. Ειδικότερα, σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο, οι άδειες άνευ αποδοχών καθορίζονται από το ν. 1264/1982, ενώ οι άδειες μετ' αποδοχών ρυθμίζονται με το ν. 2224/1994. Η ως άνω πολυνομία δημιουργεί σειρά ερμηνευτικών προβλημάτων ειδικά όσον αφορά στις τριτοβάθμιες οργανώσεις, όπου οι ανωτέρω νόμοι αναφέρονται σε διαφορετικά όργανα (Διοικητικό Συμβούλιο, Εκτελεστική Επιτροπή), αλλά και αναφορικά με τις δευτεροβάθμιες όπου οι ημέρες αδειών αλληλοεπικαλύπτονται, ενώ παράλληλα το κριτήριο της αντιπροσωπευτικότητας αναλύεται με διαφορετικό τρόπο. Με την προτεινόμενη ρύθμιση δημιουργείται ένα ενιαίο πλαίσιο που ρυθμίζει με ενιαίο τρόπο τις άδειες άνευ και μετ' αποδοχών για τα διαφορετικά επίπεδα συνδικαλιστικών οργανώσεων και καλύπτει τους εργαζόμενους του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα.

Άρθρο 20

Με την προτεινόμενη διάταξη, η ταχεία εκδίκαση των διαφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή των άρθρων 19-22 του ν. 1264/1982 (Α΄ 79) εφαρμόζεται και σε διαφορές που απορρέουν από την εφαρμογή του άρθρου 656 του Αστικού Κώδικα σε περίπτωση κήρυξης απεργίας στην επιχείρηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το σύνολο των διαφορών που προκύπτουν από την κήρυξη απεργίας στην επιχείρηση υπάγεται στην ίδια διαδικασία εκδίκασης. Παράλληλα, μέσω της ταχείας εκδίκασης των διαφορών που περιγράφονται στην προτεινόμενη διάταξη, διευκολύνονται οι εργαζόμενοι της επιχείρησης ως προς την ταχεία ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, σε περιπτώσεις που ο εργοδότης καθίσταται υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργασίας ή την καταβολή του μισθού για λόγους που συνδέονται με την κήρυξη απεργίας στην επιχείρηση.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

«Ίδρυση της Εθνικής Κεντρικής Αρχής Προμηθειών Υγείας για την Κεντρικοποίηση Προμηθειών των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Υγείας Φορέων»

Άρθρο 21

Σύσταση – Επωνυμία.

Με το προτεινόμενο άρθρο συνιστάται Ν.Π.Δ.Δ., το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και ορίζεται επίσης και η κατάρτιση του Οργανισμού του με Προεδρικό Διάταγμα. Η σύσταση της Εθνικής Αρχής για τις Προμήθειες Υγείας με τη μορφή του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου επιλέχθηκε προκειμένου να εξασφαλίζεται ο έλεγχος από το εποπτεύον Υπουργείο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαχείριση του Δημόσιου Χρήματος αποτελεί κεφαλαιώδη προτεραιότητα και για το λόγο αυτό θα πρέπει να εμπίπτει στο πεδίο ευθύνης της Κυβέρνησης και της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να εξασφαλίζεται και η εύρυθμη λειτουργία του μέσω ενός ευέλικτου διοικητικού σχήματος.

Άρθρο 22

Σκοπός - Αρμοδιότητες

Με το προτεινόμενο άρθρο ορίζονται ο σκοπός της Ε.Κ.Α.Π.Υ. και οι αρμοδιότητες αυτής. Ο πρώτος δεν είναι άλλος από την εξασφάλιση υλοποίησης κεντρικοποιημένων Προμηθειών, όπως επίσης και ο έλεγχος ανάλωσης, κατανάλωσης, τιμολόγησης όλου του εφοδιαστικού κύκλου προμήθειας προϊόντων και υπηρεσιών του συστήματος υγείας. Συγκεκριμένα, στις αρμοδιότητες αυτής ανήκουν η δημιουργία, τήρηση και συνεχής επικαιροποίηση της Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας Προμηθειών Υγείας, ο προγραμματισμός των προμηθειών προϊόντων και υπηρεσιών, βάσει του Στρατηγικού Σχεδιασμού Κεντρικοποιημένων Προμηθειών Προϊόντων και Υπηρεσιών που καταρτίζεται, η κατάρτιση των διακηρύξεων των διαγωνισμών, η κατακύρωση αυτών καθώς και η παρακολούθηση εκτέλεσης των συμβάσεων. Η τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου παρακολούθησης του συνόλου των υπό εκτέλεση συμβάσεων αλλά και ο έλεγχος και η διακίνηση όλων των αδρανών αποθεμάτων μεταξύ των φορέων της Αρχής.

Για την εξασφάλιση της λειτουργίας της Αρχής και των κεντρικοποιημένων προμηθειών όλοι οι κατάλογοι και τα μητρώα που αφορούν προϊόντα και υπηρεσίες στον τομέα της υγείας και χρησιμοποιούνται από Φορείς του Δημοσίου, παραδίδονται στην Αρχή για να εξασφαλιστεί η εξυπηρέτηση του σκοπού της.

Άρθρο 23

Πεδίο εφαρμογής

Στο παρόν άρθρο καταγράφονται οι φορείς του συστήματος υγείας στους οποίους αφορά η εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Κεφαλαίου, ενώ ταυτόχρονα δίδεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Υγείας να προσθέτει ή να αφαιρεί φορείς βάσει των αναγκών του συστήματος, πάντοτε έπειτα από εισήγηση της Αρχής, η οποία είναι αυτή που γνωρίζει τις ανωτέρω ανάγκες αλλά και τυχόν νέους φορείς που ενσωματώνονται ή υπηρετούν το δημόσιο σύστημα υγείας.

Άρθρο 24

Αντικείμενο συμβάσεων προμηθειών προϊόντων και υπηρεσιών.

Στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι η Ε.Κ.Α.Π.Υ. έχει ως αντικείμενο τις συμβάσεις προμηθειών προϊόντων και υπηρεσιών της Ε.Κ.Α.Π.Υ. οι οποίες δύναται να περιλαμβάνουν όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που έχουν αναφορά στον τομέα της υγείας, εντός των όσων ορίζονται στο άρθρο 41 του ν. 4412/2016 (Α'147). Η Ε.Κ.Α.Π.Υ. καλύπτει το σύνολο των φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας. Τέλος, δίνεται η εξουσιοδότηση στον Υπουργό Υγείας σε κοινή απόφαση με τον συναρμόδιο υπουργό, να εντάσσει και επιπλέον προϊόντα ή υπηρεσίες πέραν των ορίων του άρθρο 41 του ν. 4412/2016 (Α'147) και ταυτόχρονα τροποποιείται το άρθρο 41 ως προς την ΕΚΑΑ.

Άρθρο 25

Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Προμηθειών Υγείας

Στο προτεινόμενο άρθρο αναλύονται τα περιεχόμενα στην Ηλεκτρονική Πλατφόρμα Προμηθειών Υγείας μητρώα και το αυτοτελές περιεχόμενο έκαστου από αυτά. Συγκεκριμένα:

α) Μητρώο Προϊόντων, Υπηρεσιών και Προμηθευτών στο οποίο οργανώνονται και κατηγοριοποιούνται όλες οι πληροφορίες που αφορούν στα προιόντα, στις υπηρεσίες και στους προμηθευτές στον τομέα της δημόσιας υγείας, με τέτοιο τρόπο ώστε οι πληροφορίες αυτές να είναι πλήρεις, ξεκάθαρες, ορθά ορισμένες και εύχρηστες για τους αρμόδιους φορείς που προβλέπεται να έχουν πρόσβαση σε αυτές, και ταυτόχρονα να καταστούν ως οι ενιαίες πληροφορίες που θα

χρησιμοποιεί ο δημόσιος τομέας της υγείας για τις συναλλαγές του με τους προμηθευτές αλλά και για την επικοινωνία μεταξύ των φορέων της Υγείας.

Ειδικότερα, για κάθε κατηγορία προϊόντων που μέσω της ΣΚΠ και των εκάστοτε ΕΣΚΠ θα επιλέγεται για κεντρικοποίηση, θα συλλέγονται όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες που αφορούν στην κωδικοποίηση τους, καθώς και τα στοιχεία των προμηθευτών που τα προσφέρουν στο δίκτυο της δημόσιας Υγείας και θα επεξεργάζονται οι πληροφορίες αυτές, ώστε να καταλήξουν σε μια οριστική κατηγοριοποίηση και κωδικοποίηση συνοδευόμενη με ορθά και πλήρη στοιχεία για τους προμηθευτές αυτών. Με την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας οι παραπάνω πληροφορίες θα χρησιμοποιούνται ενιαία από όλους τους αρμόδιους φορείς της Υγείας. Ταυτόχρονα, θα συλλέγονται και θα ταξινομούνται στοιχεία τιμών από την ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά υλοποιώντας σχετικές έρευνες αγοράς, με στόχο την καταγραφή εύρους τιμών για κάθε είδος ώστε να διαμορφωθεί μια αντιπροσωπευτική γνώση για το εύρος τιμών στο οποίο πωλείται το κάθε προϊόν σε ευρωπαϊκό (κυρίως) ή παγκόσμιο επίπεδο. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες θα καλύψουν και το κενό που υπάρχει σήμερα όσον αφορά την γνώση για τις πραγματικές τιμές πώλησης των προϊόντων, αναφορικά με το Παρατηρητήριο Τιμών και το Αρχείο Παρατηρητηρίου Ανώτατων Αποδεκτών τιμών που θα αντικαταστήσει το Παρατηρητήριο Τιμών ενσωματώνοντας όλες τις μέχρι τώρα πληροφορίες που είναι αναρτημένες στο Π.Τ.

β) Μητρώο Κεντρικοποίησης Προμηθειών στο οποίο συλλέγονται προς επεξεργασία όλες οι πληροφορίες που αφορούν στις ενέργειες κεντρικοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών. Όλοι οι φορείς της Υγείας, μετά από κάλεσμα της ΕΚΑΠΥ, δηλώνουν τις ανάγκες τους σε συγκεκριμένα προϊόντα και υπηρεσίες, βάσει της ισχύουσας κωδικοποίησης και στο πλαίσιο του εγκεκριμένου εύρους τιμών του Μητρώου Προιόντων, Υπηρεσιών και Προμηθευτών, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στο εκάστοτε ΕΣΚΠ. Οι ανάγκες αυτές επεξεργάζονται από την ΕΚΑΠΥ, με σκοπό την ομαδοποίησή τους και την παραγωγή των συγκεντρωτικών αναγκών και ποσοτήτων που πρέπει να αγοραστούν μέσα από κεντρικές διαγωνιστικές διαδικασίες.

γ) Μητρώο Κόστους και Αναλώσεων στο οποίο συγκεντρώνονται όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες που αφορούν τις αναλώσεις σε ιατροτεχνολογικά υλικά, αναλώσιμα, μηχανήματα κλπ του τομέα της Υγείας. Οι πληροφορίες αυτές ενημερώνονται σε τακτικά χρονικά διαστήματα ώστε να δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων με τις αναλώσεις του τομέα της Υγείας σε βάθος χρόνου. Η επεξεργασία των παραπάνω πληροφοριών μέσω της χρήσης του Μητρώου θα παράξει την στατιστική εξέλιξη των αναλώσεων δίνοντας την δυνατότητα στο Υπουργείο Υγείας να μπορεί να ελέγχει τις ετήσιες αναλώσεις αλλά και να εκτιμά με μεγάλη ακρίβεια τις αναλώσεις του επόμενου χρόνου και να προσδιορίζει δείκτες πρότυπης ανάλωσης.

δ) Μητρώο Τεχνικών Προδιαγραφών στο οποίο συλλέγονται οι διαθέσιμες πληροφορίες που αφορούν τις τεχνικές προδιαγραφές για κάθε προϊόν από αυτά που έχουν επιλεγεί προς κεντρικοποίηση. Στην συνέχεια με κατάλληλη επεξεργασία, σε συνεργασία με ομάδες ειδικών επιστημόνων στον τομέα της Υγείας, παράγονται συγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές οι οποίες θα χρησιμοποιούνται ενιαία από όλο το δίκτυο της δημόσιας υγείας.

Άρθρο 26

Προγραμματισμός των κατ' έτος κεντρικών προμηθειών προϊόντων και υπηρεσιών που διεξάγονται από την Ε.Κ.Α.Π.Υ.

Για την εξασφάλιση του σκοπού και των στόχων της Ε.Κ.Α.Π.Υ. αλλά και για την κάλυψη των αναγκών των φορέων η ΕΚ.Α.Π.Υ. συντάσσει Στρατηγική Κεντρικοποίησης Προμηθειών (ΣΚΠ), στην οποία αποτυπώνεται το μακροπρόθεσμο σχεδίο κεντρικοποίησης και το οποίο βοηθά καθοριστικά στην συγκρότηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Κεντρικοποίησης. Συγκεκριμένα, η Στρατηγική κεντρικοποίησης αφενός δεσμεύει την Αρχή, καθώς την αναγκάζει να δημιουργεί ένα μακροπρόθεσμο πλάνο η υλοποίηση του οποίου θα προσφέρει όχι μόνο δημοσιονομικό όφελος αλλά και καλύτερη ποιότητα στις προμήθειες υγείας και συνεπώς καλύτερη παροχή υπηρεσιών και στους πολίτες, και αφετέρου βοηθά ώστε να κατηγοριοποιούνται οι προμήθειες που θα γίνουν κεντρικά βάσει του κάθε φορά Επιχειρησιακού Σχεδίου.

Για την εκπόνηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων Κεντρικοποίησης, όπως ορίζεται στις παραγράφους 3 και 4 του παρόντος, απαιτείται έρευνα για τη συλλογή συγκεκριμένων στοιχείων και πληροφοριών, όπως είναι τα δείγματα των τελευταίων ετών, τα αποθέματα και οι ρυθμοί απορρόφησης, το ύψος της δαπάνης κτλπ, έτσι ώστε να στοιχειοθετούνται επαρκώς οι οικονομίες κλίμακος που θα επιτευχθούν μέσω της κεντρικοποίησης συγκεκριμένων προϊόντων ή υπηρεσιών.

Κατόπιν της εγκρίσεως από τον Υπουργό του ως άνω σχεδίου, αυτό κοινοποιείται στους φορείς και οι τελευταίοι δηλώνουν τις ανάγκες τους για τις περιεχόμενες στο σχέδιο προμήθειες στη βάση 12-μηνης χρήσης και εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος για να γίνει ο προσδιορισμός αυτών, λαμβάνοντας υπόψη το Αρχείο Ενιαίων Εθνικών Τεχνικών Προδιαγραφών, το Αρχείο Προτύπων Αναλώσεων, αλλά και τα αποθέματα τους.

Εν συνεχεία εντός χρονικού διαστήματος 45 ημερών θα πρέπει η Ε.Κ.Α.Π.Υ. να αναρτήσει το τελικό σχέδιο στο Μητρώο Κεντρικοποίησης Προμηθειών προκειμένου να υποβληθούν τυχόν αιτήματα τροποποίησης από τους φορείς, να εξεταστούν αυτά και να διαμορφωθεί το τελικό σχέδιο το οποίο η Ε.Κ.Α.Π.Υ. οφείλει να κοστολογήσει αυτές ξεχωριστά για κάθε φορέα, βάσει του Μητρώου Κόστους και Αναλώσεων.

Τέλος, η παράγραφος 9 καταλήγει στο τελικό σχέδιο και η παραπάνω διαδικασία ολοκληρώνεται με την έκδοση Υπουργικής Απόφασης η οποία επικυρώνει την προηγούμενη διαδικασία.

Άρθρο 27

Διενέργεια διαγωνισμών - Σύναψη σύμβασης

Στο προτεινόμενο άρθρο αναλύεται η διαδικασία και τα βήματα τα οποία ακολουθεί η Ε.Κ.Α.Π.Υ. ως ΕΚΑΑ για τη διενέργεια των διαγωνισμών και τη σύναψη συμβάσεων για την κεντρική προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών στα πλαίσια της Στρατηγικής της και των Επιχειρησιακών Σχεδίων Κεντρικοποίησης, για την κάλυψη των αναγκών των φορέων. Συγκεκριμένα, η Ε.Κ.Α.Π.Υ. είναι αρμόδια για όλη την αλυσίδα της διαγωνιστικής διαδικασίας αλλά και για την σύναψη των συμβάσεων μετά την κατακύρωση και την παρακολούθηση της εξέλιξης αυτών.

Στην παράγραφο 2 προβλέπεται εξαίρεση από την κεντρικοποιημένη προμήθεια ειδών ή υπηρεσιών που εντάσσονται στα Ε.Σ.Κ.Π , στην περίπτωση που προκύψει έκτακτη και επείγουσα ανάγκη, μόνον εφόσον η προϋπολογισθείσα δαπάνη αυτών των προμηθειών δεν υπερβαίνει ετησίως το ποσό των 40.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., και κατόπιν αιτήσεως στο ΔΣ της Ε.Κ.Α.Π.Υ. το οποίο και οφείλει να εγκρίνει ή να απορρίπτει εξετάζοντας την αναγκαιότητα της εξαίρεσης. Σε κάθε περίπτωση, η προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών δεσμεύεται από τις τεχνικές προδιαγραφές που έχει συντάξει η Ε.Κ.Α.Π.Υ. για αυτήν.

Τέλος, στην παράγραφο 3 ρυθμίζεται το ζήτημα της προμήθειας μέσω των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων κάθε είδους και τα οποία λόγω της ιδιαιτερότητάς των διαδικασιών υλοποίησης τους και κατοχύρωσής τους, αλλά και δεδομένου του γεγονότος ότι η πλειοψηφία αυτών είναι ήδη εν εξελίξει, καθιστούν αναγκαία την διαφορετική αντιμετώπισή τους. Είναι λοιπόν δυνατή η εξαίρεσή τους από τις ρυθμίσεις των άρθρων 26 και 27 με απόφαση του Υπουργού Υγείας, κατόπιν πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Κ.Α.Π.Υ. Η σκοπιμότητα αυτών εγκρίνεται επίσης με απόφαση του Υπουργού Υγείας όπως και η διενέργεια των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών και καθορίζονται οι δικαιούχοι, το αντικείμενο και το ύψος της δαπάνης. Σε κάθε περίπτωση οι εν λόγω Προμήθειες θα πρέπει να ακολουθούν το Μητρώο Ενιαίων Τεχνικών Προδιαγραφών.

Άρθρο 28

Διοικητικό Συμβούλιο

Στο προτεινόμενο άρθρο ορίζεται το συλλογικό όργανο Διοίκησης της Ε.Κ.Α.Π.Υ., η σύνθεση αυτού αλλά και τα προσόντα και οι ιδιότητες των μελών που το απαρτίζουν. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι εννεαμελές και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και επτά (7) μέλη και τα οποία θα οριστούν κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου, βάσει των όσων ορίζονται στις παραγράφους 2-6 του άρθρου 28 του παρόντος, μέχρι την πλήρη εφαρμογή του νόμου 4369/2016, στα συλλογικά όργανα της δημόσιας διοίκησης και σε κάθε περίπτωση όχι πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2017.

Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας. Από τα λοιπά μέλη του ΔΣ, τρία εξ αυτών διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, εκ των οποίων το ένα είναι υπάλληλος της Οικονομικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Υγείας. Ένα μέλος ορίζεται με απόφαση του Πρόεδρου του Εθνικού Οργανισμού Παροχών Υπηρεσιών Υγείας και πρέπει να υπηρετεί στον οργανισμό. Ένα επιπλέον μέλος ορίζεται από το Κεντρικό Συμβούλιο Υγειονομικών Περιφερειών (ΚΕ.Σ.Υ.ΠΕ.) και είναι Διοικητής μιας εκ των Υγειονομικών Περιφερειών. Τέλος, ένα μέλος διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης και ένα μέλος διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Στην παράγραφο 3 του παρόντος πέρα από το διορισμό, αναλύονται και τα προσόντα για κάθε μέλος του ΔΣ εφόσον απαιτούνται κάποια και δεν εννοούνται βάσει της θέσης που ήδη κατέχουν κάποια από αυτά τα μέλη. Ταυτόχρονα, υπάρχει δέσμευση όσον αφορά στην ειδικότητα δύο εκ των έξι μελών που ορίζονται από τους Υπουργούς καθώς το ένα μέλος πρέπει να είναι Δικηγόρος και το άλλο Οικονομολόγος. Τέλος, τίθενται και ορισμένα ασυμβίβαστα ως προς το διορισμό Προέδρου, αντιπροέδρου ή μέλους του ΔΣ, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της Αρχής και η εξυπηρέτηση του σκοπού της, και τα οποία εξειδικεύονται επιπλέον στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, στην οποία περιλαμβάνονται δεσμεύσεις οι οποίες επεκτείνονται μετά το πέρας της θητείας όσων υπηρέτησαν στη Διοίκηση του Νομικού Προσώπου.

Στην παράγραφο 4 ορίζεται η θητεία των μελών στο ΔΣ, η οποία ι όντας τριετής και με δυνατότητα μιας ανανέωσης, εξασφαλίζει συνέχεια στη Διοίκηση του Νομικού Προσώπου και δίνει τη δυνατότητα καθορισμού μακροπρόθεσμων στόχων κεντρικοποίησης. Επιπλέον, καθορίζονται οι περιπτώσεις για τις οποίες τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκπίπτουν από την ως άνω θέση. Τέλος, στην συγκεκριμένη παράγραφο ορίζεται ότι για την εύρυθμη λειτουργία και την εξυπηρέτηση των σκοπών της Ε.Κ.Α.Π.Υ. έξι μέλη του ΔΣ είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.

Στην παράγραφο 6 δίνεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Υγείας και Οικονομικών προκειμένου με κοινή Υπουργική Απόφαση να καθορίσουν το ύψος

της αποζημίωσης των μελών που υπηρετούν ως πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.

Τέλος, στην παράγραφο 7 το Διοικητικό Συμβούλιο δεσμεύεται εντός δυο μηνών από την συγκρότησή του να καταρτίσει τον κανονισμό λειτουργίας του, επί τη βάσει των όσων ορίζονται στο άρθρο, προκειμένου να εξασφαλιστεί, η όσο το δυνατόν πιο εύρυθμη λειτουργία αυτού.

Άρθρο 29

Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

Στο προτεινόμενο άρθρο απαριθμούνται οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Κ.Α.Π.Υ., οι οποίες ενδεικτικά περιλαμβάνουν τα εξής: τον καθορισμό της δράσης της αρχής, το σχεδιασμό νομοθετικών ρυθμίσεων για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της αρχής και την εύρυθμη εσωτερική λειτουργία της, εγκρίνει τον προϋπολογισμό και την διαχείριση των οικονομικών και της περιουσίας της και εισήγείται στον Υπουργό τον Οργανισμού της. Μεριμνά ταυτόχρονα και έχει αναβαθμισμένες αρμοδιότητες σχετικά με την υλοποίηση της πολιτικής την κεντρικοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών καθώς: εγκρίνει την Στρατηγική Κεντρικοποίησης Προμηθειών (ΣΚΠ) καθώς και τα Επιχειρησιακά Σχέδια Κεντρικοποίησης Προμηθειών για το κάθε φορά αναφερόμενο χρονικό διάστημα καθώς και τους όρους των διακηρύξεων, τη διαδικασία ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών για τους διαγωνισμούς που διεξάγει η Ε.Κ.Α.Π.Υ. ενώ ταυτόχρονα παρακολουθεί την εκτέλεση των συμβάσεων και εξασφαλίζει τον εφοδιασμό των φορέων.

Άρθρο 30

Αρμοδιότητες Προέδρου

Στο παρόν άρθρο απαριθμούνται οι αρμοδιότητες του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Κ.Α.Π.Υ., οι οποίες έχουν αναφορά τόσο στα ζητήματα εσωτερικής λειτουργίας της Αρχής όσο και στην διαμόρφωση της στρατηγικής της και της υλοποίησης των στόχων της και συνοψίζονται ενδεικτικά στα εξής: προεδρεύει των συνεδριάσεων και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, εγκρίνει τις εισηγήσεις των Διευθυντών των Διευθύνσεων για τα ζητήματα που αφορούν στο προσωπικό της

Αρχής, μεριμνά για τη σύσταση επιτροπών και ομάδων εργασίας για να υλοποιηθούν τα βήματα του προγραμματισμού της κεντρικοποίησης, εκπροσωπεί τον Οργανισμό δικαστικώς και εξωδίκως, ενώ τέλος υπογράφει κατόπιν εξουσιοδότησης του Διοικητικού Συμβουλίου συμβάσεις που συνάπτει η Ε.Κ.Α.Π.Υ., όπως και άλλου περιεχομένου έγγραφα. Τέλος, ορίζεται ότι δύναται με απόφασή του ο Πρόεδρος να μεταβιβάζει στον Αντιπρόεδρο ή σε λοιπά μέλη του ΔΣ, που υπηρετούν με σχέση πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης στην Ε.Κ.Α.Π.Υ. αρμοδιότητες καθώς και να αναθέτει ειδικά καθήκοντα σε Προϊσταμένους Διευθύνσεων.

Άρθρο 31

Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού Κεντρικοποιημένων Προμηθειών (Ε.Σ.Σ.Κ.Π)

Με την παράγραφο 1 του παρόντος ορίζονται οι αρμοδιότητες της ως άνω Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού Κεντρικοποιημένων Προμηθειών, η οποία έχει αναβαθμισμένο ρόλο και είναι αρμόδια για το σχεδιασμό της Γενικής Στρατηγική Κεντρικοποίησης Προμηθειών, στην οποία θα τίθενται οι μακροχρόνιοι στόχοι και σκοποί της Κεντρικοποίησης καθώς και τα αναγκαία μέσα για την επίτευξη αυτών. Η Στρατηγική Κεντρικοποίησης συμβάλλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός πλάνου για την κεντρικοποίηση, το οποίο δεν θα περιορίζεται στα χρονικά όρια ενός έτους, αλλά θα σχεδιάζει για το μέλλον και θα εφαρμόζει σε πραγματικό χρόνο όσες από αυτές τις κεντρικοποιήσεις είναι εφικτές να υλοποιηθούν και συμβάλλουν και στην ικανοποίηση των στόχων της Αρχής και ταυτόχρονα εξυπηρετούν το Δημόσιο συμφέρον, ήτοι τα Επιχειρησιακά Σχέδια Κεντρικοποίησης Προμηθειών, τα οποία στοχεύουν στην κεντρικοποίηση συγκεκριμένων προϊόντων ή υπηρεσιών και εκπληρώνουν μέρος των στόχων που προβλέπονται στην Σ.Κ.Π.. Συγκεκριμένα για την κατάρτιση και εφαρμογή του τελευταίου Ε.Σ.Κ.Π και ειδικότερα για την ανάδειξη συγκεκριμένων προϊόντων ή υπηρεσιών ακολουθείται συγκεκριμένη διαδικασία, προκειμένου να διαφαίνεται το δημόσιο συμφέρον και να εξασφαλίζεται ωφέλεια τόσο για την αρχή όσο και για τους φορείς. Επιπλέον στην Επιτροπή αυτή δίδεται και η αρμοδιότητα γνωμοδότησης για τους φορείς που θα οριστούν ως ΚΑΑ και λοιπά, όπως ορίζεται στο άρθρο 41 του Ν.4412/2016 (Α'147).

Τέλος ορίζεται και η σύνθεση της επιτροπής, που αποτελείται και η οποία αποτελείται κατά κύριο λόγο από υπηρεσιακούς παράγοντες, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία και να είναι άμεση η γνώση της πληροφορίας.

Άρθρο 32

Διοικητική Οργάνωση

Με την προβλεπόμενη στο άρθρο αυτό διάρθρωση του Οργανισμού της Ε.Κ.Α.Π.Υ. επιδιώκεται η δημιουργία ενός ευέλικτου αλλά και αποτελεσματικού Οργανισμού, ικανού να ανταποκριθεί στην εφαρμογή του νέου Συστήματος Προμηθειών Υγείας, για αυτό επιλέχθηκε η συγκρότηση 4 Διευθύνσεων με αυτοτελές αντικείμενο αλλά και ευκολία Διασύνδεσης τόσο μεταξύ αυτών όσο και με την Διοίκηση του Οργανισμού. Συγκεκριμένα η Διοικητική Οργάνωση έχει ως εξής:

Διεύθυνση Διαγωνισμών & Συμβάσεων, η οποία αποτελείται από το τμήμα ενστάσεων, το τμήμα Διαγωνιστικών Διαδικασιών, το οποίο μεριμνά για τα σχέδια των διακηρύξεων αλλά και την διαδικασία και εφαρμογή όλων των ρυθμίσεων των Διαγωνισμών, και το Τμήμα Συμβάσεων, το οποίο πέρα από την σύνταξη των συμβάσεων για την υπογραφή μεταξύ των μερών, συμβάλλει ουσιαστικά και στην παρακολούθηση της εφαρμογής αυτών και της συγκέντρωσης των απαραίτητων δεδομένων και πληροφοριών που αφορούν αυτές.

Διεύθυνση Διοικητικών και Οικονομικών Υπηρεσιών, η οποία αποτελείται από το τμήμα Προϋπολογισμού και Κεντρικοποιημένων Προμηθειών, το οποίο παρακολουθεί και σχεδιάζει το πρόγραμμα αποπληρωμής των υποχρεώσεων της Αρχής, το τμήμα Λογιστικού και το τμήμα Προσωπικού και Διοικητικής Υποστήριξης, το οποίο έχει την ευθύνη για την κάλυψη αναγκών αυτής σε ανθρώπινο δυναμικό αλλά και την τήρηση μητρώου Υπαλλήλων.

Διεύθυνση Μητρώου Προμηθειών, η οποία αποτελείται από:

α) το τμήμα Μητρώου Προϊόντων Υπηρεσιών και προμηθευτών, το οποίο είναι ένα ιδιαίτερα χρήσιμο και λειτουργικό μητρώο, δεδομένου ότι σε αυτό λαμβάνει χώρα η διαδικασία της ενιαίας κωδικοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί το τμήμα το οποίο συλλέγει την πληροφορία και ταξινομεί τα

στοιχεία για το ύψος των τιμών σε Ελλάδα και Ευρώπη, βάσει ερευνών αγοράς, πληροφορία που συμβάλλει καθοριστικά στην εξασφάλιση της χαμηλότερης σε τιμή προσφοράς αλλά με παράλληλη εξασφάλιση της ποιότητας. Ταυτόχρονα, το συγκεκριμένο τμήμα είναι υπεύθυνο για την δεσμευτική, όπως προβλέπεται στο νόμο, συγκέντρωση των τριών χαμηλότερων Ευρωπαϊκών τιμών για κάθε προϊών και την καταχώρηση τους στο αντίστοιχο Αρχείο.

β) Τμήμα Μητρώου Κόστους και Αναλώσεων, το οποίο συγκεντρώνει όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες που αφορούν στις αναλώσεις σε ιατροτεχνολογικά υλικά, αναλώσιμα, μηχανήματα κλπ του τομέα της υγείας, κάνει στατιστική επεξεργασία και προσδιορίζει δείκτες πρότυπης ανάλωσης προκειμένου να εκτιμά το ύψος των αιτούμενων και των αναγκαιοτητών των Φορέων σε κεντρικοποιημένες προμήθειες και με αυτό τον τρόπο κοστολογεί τις οριστικοποιημένες ανάγκες και συντάσσει τους σχετικούς προϋπολογισμούς για την υλοποίηση των διαγωνισμών.

γ) Τμήμα Μητρώου Τεχνικών Προδιαγραφών, το οποίο αξιολογεί τις τεχνικές προδιαγραφές προϊόντων και υπηρεσιών που οι φορείς αιτούνται για τα προς κεντρικοποίηση προϊόντα και τις αναρτά, ενώ ταυτόχρονα, παράγει και τις Ενιαίες Εθνικές Τεχνικές προδιαγραφές προϊόντων και υπηρεσιών που προγραμματίζονται από την ΕΚΑΠΥ να κεντρικοποιηθούν και οι οποίες αποτελούν από την συγκρότηση τους και μετά αναπόσπαστο κομμάτι του Αρχείου και δεσμεύουν τους φορείς για όποιο είδος προμήθειας και αν επιλέξουν στο μέλλον.

δ) Τμήμα Παρατηρητηρίου Ανώτατων Αποδεκτών Τιμών προϊόντων και υπηρεσιών στο οποίο η Επιτροπή με απόφαση της που ορίζεται ανωτέρω, καταχωρεί τιμές στο Αρχείο προκειμένου να είναι αυτές δεσμευτικές για την διακήρυξη και την κατακύρωση κάθε είδους διαγωνιστικής διαδικασίας, το οποίο οφείλει να ενημερώνεται συνεχώς.

Διεύθυνση Έρευνας Αγορών η οποία αποτελείται από το τμήμα Διεθνών σχέσεων και Συνεργασιών, το οποίο αναλαμβάνει τις διεθνείς συνεργασίες, την επικοινωνία με αντίστοιχους Οργανισμούς και τη συμμετοχή της Ε.Κ.Α.Π.Υ. σε Ευρωπαϊκά και Διεθνή δρώμενα και το τμήμα Έρευνας Αγοράς, το οποίο κατηγοριοποιεί προϊόντα και υπηρεσίες σε κρίσιμες κατηγορίες και μεθοδεύει συνεργασίες για να

ενημερώνεται συνεχώς και να διαμορφώνει αλλά και να επικαιροποιεί το Μητρώο Αποδεκτού Εύρους Τιμών.

Τέλος, με το άρθρο αυτό δίδεται η δυνατότητα στην Ε.Κ.Α.Π.Υ. για την εξυπηρέτηση των σκοπών της και την υλοποίηση κεντρικών διαγωνισμών προϊόντων και όλων των ενδιάμεσων σταδίων όπως ορίζονται στο νόμο, να συγκροτεί επιτροπές ειδικών με στόχο την παροχή τεχνογνωσίας για όλες τις διαδικασίες στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων αυτής.

Άρθρο 33

Θέματα Προσωπικού

Με την προβλεπόμενη διαδικασία πλήρωσης οργανικών θέσεων των υπηρεσιών της Ε.Κ.Α.Π.Υ., επιδιώκεται πέρα από την εύρυθμη λειτουργία της Αρχής και των υπηρεσιών της, και η προσέλκυση ειδικών επιστημόνων, οι οποίοι με την τεχνογνωσία τους θα μπορέσουν να συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτής της νέας προσπάθειας, για την οποία απαιτείται χρήση σύγχρονων εφαρμογών και μεθόδων ανάπτυξης συστημάτων. Ταυτόχρονα, με τις μετατάξεις/αποσπάσεις από το Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο τομέα, επιδιώκεται η όσο το δυνατόν συντομότερη έναρξη λειτουργίας της αρχής και η δημιουργία μιας υψηλής στάθμης υπηρεσίας που θα εφαρμόσει το νέο σύστημα κεντρικοποιημένων Προμηθειών.

Συγκεκριμένα:

Με τις παραγράφους 1 και 2, συνιστώνται στην Ε.Κ.Α.Π.Υ. 80 θέσεις μόνιμου προσωπικού και 20 θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και ορίζονται αναλυτικά οι κατηγορίες και κλάδοι αυτών. Συγκεκριμένα, οι ειδικότητες και τα προσόντα αυτών θα καθοριστούν αναλυτικά στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που θα δημοσιευθεί από τον Υπουργό Υγείας. Στις ανωτέρω θέσεις περιλαμβάνονται τέσσερις θέσεις Διευθυντών και 12 θέσεις Προϊσταμένων Τμημάτων των ως άνω Διευθύνσεων.

Με τις παραγράφους 3-5 ρυθμίζεται το ζήτημα των αποσπάσεων, μετατάξεων και μεταθέσεων προσωπικού στην Ε.Κ.Α.Π.Υ. και ορίζεται ότι αυτές θα γίνονται

σύμφωνα με τον ν. 4440/2016, όταν αυτός θα εφαρμοστεί καθολικά στη Δημόσια Διοίκηση ενώ ταυτόχρονα προτείνονται και ρυθμίσεις για το μεταβατικό διάστημα πριν την εφαρμογή αυτού. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι υπάλληλοι που υπηρετούν σε φορείς του άρθρου 3 του νόμου καθώς και στην κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας δύνανται να αποσπούνται, μετατάσσονται και μεταφέρονται για τη στελέχωση της Ε.Κ.Α.Π.Υ., ενώ παράλληλα ρυθμίζονται και λεπτομέρειες για την διαδικασία και τις αποδοχές αυτού του προσωπικού, βάσει της θέσης από την οποία προέρχεται. Οι μεταβατικές αυτές ρυθμίσεις κρίνονται απαραίτητες προκειμένου να καταστεί εφικτή η όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική και σύντομη έναρξη λειτουργίας της Ε.Κ.Α.Π.Υ. δεδομένης της δυσκολίας πλήρωσης όλων των συστημένων θέσεων και του προσωπικού αυτής.

Στην παράγραφο 6 δίδεται η δυνατότητα στην Ε.Κ.Α.Π.Υ., δεδομένης της περιπλοκότητας και του εξειδικευμένου αντικειμένου και συνολικά αυτής αλλά και των επιμέρους Διευθύνσεων της και του έργου που αυτές επιτελούν, να προσλαμβάνει εξειδικευμένο επιστημονικό, και λοιπό προσωπικό με σύμβαση ορισμένου χρόνου ιδιωτικού δικαίου, για κάλυψη αναγκών που τυχόν θα προκύψουν. Ταυτόχρονα, δίδεται εξουσιοδότηση στους Υπουργούς Υγείας και Οικονομικών με κοινή απόφαση τους να ρυθμίζουν τις αμοιβές αυτών, όποτε απαιτείται βάσει του αντικειμένου εργασίας τους.

Με την παράγραφο 7 ρυθμίζονται τα ζητήματα του προσωπικού που υπηρετούν στην Ε.Π.Υ. από διάφορους φορείς του δημοσίου ή από την Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας, προκειμένου να μπορεί το προσωπικό αυτό είτε να επιστρέψει στην προηγούμενη θέση του, είτε να επιλέξει να μεταφερθεί στην Ε.Κ.Α.Π.Υ. προκειμένου να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν γρηγορότερη λειτουργία της Αρχής με πλήρωση των Οργανικών της θέσεων, εντός χρονικού διαστήματος 2 μηνών από την έναρξη λειτουργίας της Ε.Κ.Α.Π.Υ..

Στην παράγραφο 8 ορίζεται ότι για την πρώτη εφαρμογή του νόμου και μέχρι την πλήρωση των οργανικών θέσεων από μόνιμο προσωπικό, δίδεται η δυνατότητα στην Ε.Κ.Α.Π.Υ. να αποσπά προσωπικό, από όλο το φάσμα του δημοσίου τομέα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν αμεσότερη λειτουργία της αρχής σε

κάθε περίπτωση όμως μέχρι την εφαρμογή του νόμου περί κινητικότητας (ν. 4440/2016).

Άρθρο 34

Καταργούμενες και Μεταβατικές Διατάξεις

Με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου ορίζεται ότι με την έναρξη ισχύος του παρόντος Κεφαλαίου καταργείται κάθε διάταξη που αντίκειται στα οριζόμενα στο παρόν, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε ορισμένες διατάξεις.

Με τις παραγράφους 2 και 3 ρυθμίζονται τα ζητήματα που αφορούν τους εκκρεμείς διαγωνισμούς σε όποιο στάδιο και αν βρίσκονται. Για να εξασφαλιστεί η λειτουργία του συστήματος προμηθειών στον τομέα της Υγείας και να μην δημιουργήσει η νέα Αρχή δυσκολίες στην προμήθεια των φορέων, ορίζεται ότι το Πρόγραμμα Προμηθειών του έτους 2015 και το περιεχόμενο αυτού θα ολοκληρωθούν σύμφωνα με τις μέχρι σήμερα ισχύουσες διατάξεις και διαδικασίες. Το ίδιο ισχύει και για όλες τις διαδικασίες για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων για την προμήθεια των προϊόντων και υπηρεσιών του άρθρου 4 για τους οποίους έχει δημοσιευθεί διακήρυξη ή έχει υπογραφεί σύμβαση ή έχει χορηγηθεί σχετική εξουσιοδότηση προς διενέργεια στο προηγούμενο εδάφιο. Ταυτόχρονα οι διακηρύξεις που έχουν δημοσιευθεί στα πλαίσια προηγούμενων Προγραμμάτων Προμηθειών, θα ολοκληρωθούν από τους φορείς από τους οποίους έχουν προκηρυχθεί. Όσον αφορά τις διαδικασίες και τους διαγωνισμούς που έχουν προκηρυχθεί από την Ε.Π.Υ., θα διενεργηθούν από την Κεντρική πλέον αρχή στην οποία έχουν μεταφερθεί όλες οι αρμοδιότητες της.

Με την παράγραφο 4 εξασφαλίζεται η λειτουργία των Επιτροπών της Ε.Κ.Α.Π.Υ., για το μεταβατικό διάστημα και μέχρι τον ορισμό Διευθυντών της Ε.Κ.Α.Π.Υ., και ορίζεται ότι δύναται ο Πρόεδρος του ΔΣ να ορίζει στις επιτροπές που συγκροτούνται με τον παρόντα νόμο και αποτελούνται από κάποιους από τους ανωτέρω Διευθυντές, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, προκειμένου να εξασφαλίζεται η λειτουργία τόσο των Επιτροπών όσο και της Αρχής και της εξυπηρέτησης του σκοπού της.

Με την παράγραφο 5 εξασφαλίζεται η λειτουργία του Αρχείου Παρατηρητηρίου Ανώτατων Αποδεκτών Τιμών, σύμφωνα με τους μέχρι σήμερα ισχύοντες κανόνες και πάντως μέχρι την έκδοση του Κανονισμού λειτουργίας αυτού με απόφαση του Υπουργού Υγείας και ταυτόχρονα ορίζεται ότι το ΔΣ της Ε.Π.Υ. εξακολουθεί να υφίσταται μέχρι την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης που θα ορίζει το νέο Διοικητικό Συμβούλιο.

Άρθρο 35

Έναρξη ισχύος Κεφαλαίου Γ΄

Η ισχύς του παρόντος Κεφαλαίου αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ρυθμίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

«Ζητήματα καταπολέμησης της Διαφθοράς και ενίσχυσης της Διαφάνειας και του ελέγχου στα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων, των αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου».

Εισαγωγικά

Η χρηματοδότηση και ο έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων, των αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποτελεί ζήτημα που αφορά την ποιότητα της Δημοκρατίας και την υγιή λειτουργία του πολιτικού συστήματος. Γι' αυτό το λόγο καταβάλλονται σε διεθνές επίπεδο συντονισμένες προσπάθειες στην κατεύθυνση ενίσχυσης της διαφάνειας των οικονομικών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών, ώστε να διασφαλιστεί αφενός ο υγιής κομματικός ανταγωνισμός και αφετέρου το δικαίωμα πληροφόρησης του κοινωνικού συνόλου, στοιχεία απαραίτητα για το δημόσιο έλεγχο των δημοκρατικών θεσμών και την προαγωγή της δημοκρατίας.

Σ' αυτή την κατεύθυνση κινείται και το έργο της Ομάδας Κρατών κατά της Διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης (Group of States Against Corruption – «GRECO»), στην οποία συμμετέχει και η χώρα μας από το 1999, με κύριο στόχο την καταπολέμηση της διαφθοράς, μέσω της διατύπωσης συστάσεων για τη βελτίωση της νομοθεσίας των κρατών μελών του Συμβουλίου σε διάφορους τομείς.

Ειδικότερα, η GRECO, σε εφαρμογή της Σύστασης Rec (2003) 4 της επιτροπής υπουργών των κρατών μελών σε σχέση με τους κοινούς κανόνες για την καταπολέμηση της διαφθοράς ως προς την χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και στο πλαίσιο του τρίτου κύκλου αξιολόγησης (third evaluation round), απηύθυνε προς την Ελλάδα 16 συστάσεις για την αναμόρφωση του νομοθετικού της πλαισίου. Οι συστάσεις της GRECO ενσωματώθηκαν σε μεγάλο βαθμό στην ελληνική νομοθεσία με το νόμο 4304/2014 (Α΄234), με τον οποίο τροποποιήθηκε ο νόμος 3023/2002, που εξακολουθεί να συνιστά το βασικό νομικό πλαίσιο για τη χρηματοδότηση των κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής. Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου εισάγονται ορισμένες συμπληρωματικές ρυθμίσεις με γνώμονα τη θωράκιση της διαφάνειας και του ελέγχου της ιδιωτικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων, λαμβάνοντας υπ' όψη και τις νεότερες παρατηρήσεις της GRECO, όπως αυτές διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της 68ης Ολομέλειας αυτής (Στρασβούργο, 15-19 Ιουνίου 2015) κατά την εξέταση συμμόρφωσης της χώρας μας. Ταυτόχρονα, ρυθμίζονται πρακτικά ζητήματα για την καλύτερη και απρόσκοπτη λειτουργία των πολιτικών κομμάτων, τα οποία αποτελούν πυλώνες του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Επί των άρθρων

Άρθρο 36

Τροποποιήσεις στο άρθρο 1 του ν. 3023/2002 (Α΄146)

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 36 γίνεται προσαρμογή των ορισμών του άρθρου 1 του ν. 3023/2002 στις αλλαγές που εισάγονται με τα άρθρα 39 παρ. 4 και 40 του παρόντος.

Με τις παραγράφους 2 έως 4 του άρθρου 36 του προτεινόμενου νομοσχεδίου αποσαφηνίζεται ότι στην περίοδο ελέγχου των προεκλογικών δαπανών εντάσσεται ο έλεγχος, όχι μόνο των προεκλογικών δαπανών, αλλά και των εσόδων, των δωρεών και κάθε είδους χρηματοδότησης που λαμβάνουν τα κόμματα, οι συνασπισμοί κομμάτων και οι υποψήφιοι Βουλευτές. Έτσι, όπου στο νόμο γίνεται αναφορά στην «περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών», νοείται

εφεξής ως «περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων». Περαιτέρω, επιμηκύνεται η περίοδος ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων κατά δύο μήνες μετά τη διενέργεια τακτικών ή έκτακτων βουλευτικών εκλογών ή εκλογών για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το σκεπτικό ότι βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας μπορεί να εκδοθεί τιμολόγιο για αγορά ή πώληση αγαθών ή παροχής υπηρεσιών μέχρι και τη 15η ημέρα του επόμενου μήνα από την περίοδο στην οποία η σχετική αμοιβή για αγαθά ή υπηρεσίες καθίσταται απαιτητή.

Από την άλλη, με την παράγραφο 5 του άρθρου 36 του παρόντος περιορίζεται το ακατάσχετο και ανεκχώρητο της κρατικής χρηματοδότησης προς πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) επί της κρατικής χρηματοδότησης. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί αφενός μεν στην εξομοίωση της μεταχείρισης των πολιτικών κομμάτων με τη μεταχείριση όλων των λοιπών νομικών προσώπων της ελληνικής έννομης τάξης, αφετέρου δε στην ταυτόχρονη διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας τους, γεγονός που υπαγορεύεται από τον ειδικό θεσμικό τους ρόλο για τη δημοκρατία με συνταγματική κατοχύρωση και προστασία (άρθρο 29 του Συντάγματος). Στο τελευταίο δε εδάφιο της ίδιας παραγράφου τροποποιείται η φορολογική μεταχείριση της ιδιωτικής χρηματοδότησης των δικαιούχων χρηματοδότησης με τρόπο αντίστοιχο αυτού που επιφυλάσσεται στο άρ. 19 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Η διάταξη αυτή είναι σύμφωνη με το άρθρο 4 των Κοινών Κανόνων κατά της διαφθοράς στη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών, οι οποίοι υιοθετήθηκαν με την υπ' αριθμ. Rec(2003) 4 της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 37

Τροποποίηση του άρθρου 5 του ν. 3023/2002

Με το άρθρο 37 ρυθμίζεται η διακίνηση των εσόδων και δαπανών των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων, μέσω τραπεζικού συστήματος για λόγους διαφάνειας. Κατ' εξαίρεση, ωστόσο, και για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών προβλέπεται ότι σε μικρή κλίμακα τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων δύνανται να κάνουν χρήση μετρητών, λαμβάνοντας υπ'

όψη και τις πρακτικές δυσκολίες που προκύπτουν στην καθημερινότητα, με πρόβλεψη ενός ανώτατου ορίου για τις πληρωμές αυτές.

Άρθρο 38

Τροποποίηση του άρθρου 6 του ν. 3023/2002

Με την παρ. 1 του άρθρου 38 εισάγεται πρόβλεψη αντίστοιχη με αυτή του άρθρου 37 και για τους υποψήφιους ή και αιρετούς αντιπροσώπους της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι οποίοι, αποκλειστικά προς κάλυψη των εξόδων τους, μπορούν να πραγματοποιούν πληρωμές προς τρίτους, εκτός πιστωτικών ιδρυμάτων, εφόσον το ποσό αυτό δεν υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων ευρώ και για όλη τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων.

Επιπλέον, στην παρ. 2 του άρθρου 38 προβλέπεται με σαφήνεια ότι οι υποψήφιοι ή/και αιρετοί αντιπρόσωποι της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την υποβολή της υποψηφιότητας τους, ανοίγουν υποχρεωτικά ένα τραπεζικό λογαριασμό, μέσω του οποίου κινούνται όλα τα έσοδα και οι δαπάνες τους, τον οποίο υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν, την ίδια μέρα με το άνοιγμα του λογαριασμού, στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής. Με την πρόβλεψη αυτή επιχειρείται να καλυφθεί το προηγούμενο κενό στη νομοθεσία, το οποίο στην πράξη είχε δημιουργήσει ασάφειες για το εάν υπάρχει υποχρέωση για το άνοιγμα λογαριασμού, με αποτέλεσμα μεγάλος αριθμός υποψήφιων αντιπροσώπων να μην ανοίγει λογαριασμό με την αιτιολογία της μη ύπαρξης εσόδων και εξόδων κατά την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων.

Άρθρο 39

Τροποποιήσεις του άρθρου 7 του ν. 3023/2002

Με την παρ. 2 του άρθρου 39 επεκτείνεται η υποχρέωση διενέργειας των ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων μέσω του τραπεζικού συστήματος, με κύριο στόχο την αύξηση της διαφάνειας της προέλευσης του πολιτικού χρήματος. Έτσι, για ποσά που υπερβαίνουν πλέον το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, η χρηματοδότηση

διενεργείται υποχρεωτικά μόνο μέσω των τραπεζικών λογαριασμών που διατηρούν τα πολιτικά κόμματα.

Επιπλέον, με την παράγραφο 3 του άρθρου 39, ρυθμίζεται η διανομή κουπονιών από τα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων ως μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης, προβλέποντας την υποχρεωτική αναγραφή του ονοματεπωνύμου και του αριθμού φορολογικού μητρώου ή του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας του χρηματοδότη, εφόσον το ποσό υπερβαίνει τα πενήντα (50) ευρώ. Εάν, ωστόσο, το ποσό της δωρεάς ισούται ή είναι μικρότερο των 50 ευρώ, δεν είναι απαραίτητη η αναγραφή των στοιχείων του χρηματοδότη, προκειμένου να μην αποθαρρυνθεί η αυθόρμητη συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική λειτουργία μέσω της οικονομικής ενίσχυσης των αντιπροσωπευτικών θεσμών. Σε καμία περίπτωση, άλλωστε, δεν πρέπει, στο όνομα της εξυγίανσης του τρόπου λειτουργίας των πολιτικών κομμάτων, τα κόμματα να αποκοπούν από τις κοινωνικές τους ρίζες. Η πρόβλεψη αυτή, που συμβαδίζει με ανάλογες ρυθμίσεις κι άλλων ευρωπαϊκών χωρών, συνδυάζεται περαιτέρω με συγκεκριμένες ασφαλιστικές δικλείδες και περιορισμούς, ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε κατάχρηση δικαιώματος. Έτσι, το ανώτατο συνολικό ποσό των κουπονιών αξίας έως 50 ευρώ δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του προηγουμένου έτους ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων ετησίως, ούτε δύναται να υπερβαίνει το ποσό των εκατό χιλιάδων ευρώ ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων κατ' έτος. Παράλληλα, το ποσό αυτό για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων που δεν λαμβάνουν τακτική κρατική χρηματοδότηση δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι χιλιάδες ευρώ (20.000) ετησίως.

Με την παράγραφο 4 του άρθρου 39, βάσει της οποίας προτείνονται οι αναδιατυπώσεις που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 36 και την παρ. 1 του άρ. 39 του παρόντος προτείνεται μία βασική τομή του παρόντος κεφαλαίου. Ειδικότερα, διευρύνονται οι απαγορεύσεις ορισμένων ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων με γνώμονα τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος. Πιο συγκεκριμένα, επαναφέρεται η απαγόρευση χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων και των υποψήφιων αιρετών αντιπροσώπων από Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, η οποία καταργήθηκε με το άρθρο 5 του νόμου 4304/2014, σε τροποποίηση του άρθρου 7 του νόμου 3023/2002. Η ιδιωτική χρηματοδότηση προς κόμματα,

συνασπισμούς κομμάτων και υποψήφιους αντιπροσώπους αποτελεί έκφραση της πολιτικής βούλησης ενός προσώπου ως ειδικότερη έκφανση του συνταγματικά προστατευόμενου δικαιώματος για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας (άρ. 5 του Σ.) και του δικαιώματος του εκλέγειν που ανήκει σύμφωνα με το Σύνταγμα μόνο σε φυσικά πρόσωπα. Η χρηματοδότηση, συνεπώς, των πολιτικών κομμάτων και των υποψήφιων αντιπροσώπων από νομικά πρόσωπα αντίκειται αφενός στον προσωποπαγή χαρακτήρα του δικαιώματος έκφρασης της πολιτικής βούλησης των εκλογέων και αφετέρου οδηγεί σε επικίνδυνες για τη δημόσια ζωή εξαρτήσεις της πολιτικής ζωής από οικονομικά συμφέροντα.

Περαιτέρω, με την ίδια παράγραφο επεκτείνεται η απαγόρευση παροχής χρηματοδότησης και κάθε είδους παροχής προς τα κόμματα στους συζύγους και στους κατιόντες των ιδιοκτητών ή εκδοτών ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελλήνιας ή τοπικής κυκλοφορίας και των ιδιοκτητών ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εν γένει σταθμών, εναρμονίζοντας την εν λόγω διάταξη με τις ρυθμίσεις του νόμου 3870/2010 «Εκλογικές δαπάνες συνδυασμών και υποψηφίων και έλεγχος αυτών, κατά τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές» (Α΄ 138).

Επιπλέον, στην παράγραφο 5 του άρθρου 39 ρυθμίζεται το πλαίσιο της τραπεζικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων. Άλλωστε, είναι ευρέως γνωστό ότι ο υπέρογκος και ανεξέλεγκτος τραπεζικός δανεισμός προς τα πολιτικά κόμματα τα προηγούμενα έτη στηρίχθηκε σε μία επισφαλή πρόβλεψη της εξέλιξης της λαϊκής βούλησης, καθώς τα πολιτικά κόμματα λάμβαναν δάνεια με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση όχι μόνο του τρέχοντος οικονομικού έτους αλλά και των επόμενων ετών. Το αποτέλεσμα αυτής της πρακτικής ήταν η υπερχρέωση των πολιτικών κομμάτων απέναντι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Η ρύθμιση της παραγράφου έχει διττή στόχευση:

α) Από τη μία πλευρά, μειώνεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης της ετήσιας κρατικής χρηματοδότησης ως εγγύησης για την εξασφάλιση δανεισμού από τράπεζες ή για την αποπληρωμή δανείων. Η ρύθμιση αυτή καταλαμβάνει τόσο τις υφιστάμενες όσο και τις νέες δανειακές συμβάσεις με σκοπό την αυστηροποίηση του πλαισίου δανειοδότησης των κομμάτων και τη συμμόρφωση της χώρας προς υποχρεώσεις που προκύπτουν από συστάσεις διεθνών οργανισμών.

β) Από την άλλη πλευρά, με την προτεινόμενη ρύθμιση, προκειμένου να αποφευχθούν οι πρακτικές του παρελθόντος και να αυξηθεί ο δημόσιος έλεγχος, ορίζεται ότι τα κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως και το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών τόσο την Επιτροπή Ελέγχου, όσο και την Τράπεζα της Ελλάδος, που ασκεί εποπτική λειτουργία, για κάθε νέα δανειακή σύμβαση που συνάπτουν και για κάθε μεταβολή υφιστάμενης. Παράλληλα, προβλέπεται ρητά ότι η δανειοδότηση και η μεταβολή κάθε υφιστάμενης δανειακής σύμβασης των πολιτικών κομμάτων ή συνασπισμών κομμάτων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τους όρους τραπεζικής δεοντολογίας και πρακτικής, όπως καθορίζονται και ισχύουν από την Τράπεζα της Ελλάδας και υπό την προϋπόθεση αιτιολογημένης απόφασης του ΔΣ του πιστωτικού ιδρύματος.

Η ως άνω ρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην αύξηση της διαφάνειας και στην οριστική ρήξη της αφανούς διασύνδεσης των πολιτικών κομμάτων με το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Οι χορηγήσεις δανείων ή οι μεταβολές υφιστάμενων δανειακών συμβάσεων θα πρέπει αφενός μεν να απεικονίζονται στα βιβλία των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων, αφετέρου δε να είναι προσιτές και εύκολα προσβάσιμες στους πολίτες, ώστε να διασφαλίζεται ο έλεγχος, η διαφάνεια και το δημόσιο συμφέρον. Προς το σκοπό αυτό, στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται η υποχρέωση έγγραφης ενημέρωσης της αρμόδιας Επιτροπής Ελέγχου, στην οποία πρέπει υποχρεωτικά να αναγράφεται το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, το κόμμα ή ο συνασπισμός κομμάτων και τα στοιχεία του δανείου. Τέλος, η Επιτροπή Ελέγχου οφείλει μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα πέντε (15) ημερών να διαβιβάσει την εν λόγω έγγραφη ενημέρωση προς την Τράπεζα της Ελλάδος για περαιτέρω έλεγχο και να την αναρτήσει στην επίσημη ιστοσελίδα της που τηρεί στο Διαδίκτυο.

Άρθρο 40

Τροποποίηση του άρθρου 7Β του ν. 3023/2002

Με το άρθρο 40 προβλέπεται, κατ' αντιστοιχία με τις προβλέψεις του άρθρου 39 που αναπτύχθηκαν παραπάνω, η απαγόρευση χρηματοδότησης από Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και από συγγενείς ιδιοκτητών ή εκδοτών ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελλήνιας ή τοπικής κυκλοφορίας ή

ιδιοκτητών ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών εν γένει σταθμών και στη χρηματοδότηση των υποψηφίων και αιρετών αντιπροσώπων της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Άρθρο 41

Τροποποιήσεις του άρθρου 16 του ν. 3023/2002

Με το άρθρο 41 προβλέπεται η υποχρέωση των κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων, που λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση, αφενός μεν να τηρούν επίσημη ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, αφετέρου δε να δημοσιεύουν στην ιστοσελίδα τους ετήσιους ισολογισμούς που συντάσσουν, καθώς και την ειδική έκθεση εκλογικών δαπανών και εσόδων, προκειμένου να καλυφθεί το νομοθετικό κενό που δημιουργήθηκε με την κατάργηση των άρθρων 18 και 19 του Ν. 3023/2002. Παράλληλα θεσπίζεται, για λόγους ενίσχυσης του ελέγχου, η υποχρέωση των κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων να τηρούν τα λογιστικά και φορολογικά τους αρχεία για διάστημα δέκα (10) ετών.

Άρθρο 42

Τροποποιήσεις του άρθρου 16Α του ν. 3023/2002

Με το άρθρο 42 ρυθμίζεται η χρονική στιγμή της υποβολής των στοιχείων των ελεγχόμενων προσώπων προς την αρμόδια Επιτροπή Ελέγχου, καλύπτοντας το νομοθετικό κενό, το οποίο είχε επισημανθεί από την GRECO. Παράλληλα, προβλέπεται ότι από τα ελεγχόμενα πρόσωπα και συγκεκριμένα από τους υποψηφίους ή/και αιρετούς αντιπροσώπους της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υποχρεούνται να υποβάλλουν προς την αρμόδια Επιτροπή Ελέγχου αναλυτικές καταστάσεις, παραστατικά και αποδείξεις εσόδων και εξόδων, μόνο: α) ο πρώτος αναπληρωματικός για τις εκλογικές περιφέρειες στις οποίες εκλέγονται ένας έως και πέντε βουλευτές, β) οι δύο πρώτοι αναπληρωματικοί σε όσες εκλέγονται από έξι έως δέκα βουλευτές, γ) οι τρεις πρώτοι αναπληρωματικοί για την εκλογική περιφέρεια Α' Θεσσαλονίκης, δ) οι τέσσερις πρώτοι αναπληρωματικοί για την εκλογική περιφέρεια Α' Αθηνών και ε) οι πέντε πρώτοι αναπληρωματικοί για την εκλογική περιφέρεια Β' Αθηνών. Σε περίπτωση, δε, ανάδειξης στο βουλευτικό αξίωμα, αναπληρωματικού, καθ'

υπέρβαση των ανωτέρω διακρίσεων, ο αναδεικνυόμενος βουλευτής υποχρεούται να υποβάλει την αναλυτική κατάσταση της περίπτωσης β΄ του παρόντος, στην Επιτροπή του άρθρου 21 του νόμου 3023/2002 εντός τριάντα (30) ημερών από την ορκωμοσία του.

Η ανωτέρω ρύθμιση κρίνεται αναγκαία, δεδομένου ότι οι περισσότεροι υποψήφιοι συμμετέχουν στις εκλογές, προκειμένου να συμπληρωθούν τα ψηφοδέλτια των αντίστοιχων συνδυασμών. Πολύ περισσότερο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από διαχειριστικής άποψης η υποβολή και ο έλεγχος 5.000 αναλυτικών καταστάσεων (αυτός ήταν -κατά προσέγγιση- ο αριθμός του συνόλου των υποψηφίων αντιπροσώπων στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές) δημιουργεί τεράστιο γραφειοκρατικό πρόβλημα. Ως εκ τούτου, προκρίνεται ο υποχρεωτικός έλεγχος των εκλεγέντων και των πρώτων αναπληρωματικών αντιπροσώπων, ενώ ταυτόχρονα όλοι οι υποψήφιοι, οι οποίοι υποχρεούνται να ανοίγουν ειδικό λογαριασμό, από όπου διακινούνται όλα τα έσοδα και έξοδα τους κατά την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εξόδων (βλ. την προτεινόμενη αντικατάσταση του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του αρ. 6 του ν.3023/2002, σύμφωνα με το άρθρο 38 του παρόντος), ενδέχεται να ελεγχθούν από την αρμόδια Επιτροπή κατόπιν ενδεχόμενης καταγγελίας.

Επίσης, με την παρ. 3 του παρόντος άρθρου διορθώνεται μία προφανής αβλεψία που εμφιλοχώρησε στο κείμενο του ν. 4304/2014. Έτσι, στην περ. δ΄ της παρ. 1 του άρθρου 16Α του ν. 3023/2002, όπως προστέθηκε με το άρθρο 13 του ν. 4304/2014, αντί να γίνεται αναφορά στα ελεγχόμενα πρόσωπα υπό το το στοιχείο ιδγ΄ της παρ. 1 του άρ. 1 του ν. 3023/2002, ήτοι στους αιρετούς αντιπροσώπους της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θα υπάρχει η ορθή αναφορά στα ελεγχόμενα πρόσωπα υπό το στοιχείο ιδε΄ της τελευταίας διάταξης, δηλαδή στις διαφημιστικές εταιρείες, τις εταιρείες δημοσκοπήσεων και τις εταιρείες μέσων μαζικής ενημέρωσης. Με αυτόν τον τρόπο προάγεται προδήλως η διαφάνεια ιδίως από τη στιγμή που η επιτροπή ελέγχου θα μπορεί να προβαίνει σε διασταυρώσεις της δαπάνης των λοιπών ελεγχομένων προσώπων.

Άρθρο 43

Τροποποιήσεις του άρθρου 21 του ν. 3023/2002

Με το άρθρο 43 καθορίζεται ο χρόνος δημοσίευσης των στοιχείων που προβλέπονται, σύμφωνα με τα ανωτέρω, στο άρθρο 42, από την αρμόδια Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής, καλύπτοντας τα νομοθετικά κενά τα οποία είχαν επισημανθεί και από την GRECO.

Άρθρο 44

Τροποποίηση του άρθρου 3 του ν. 3870/2010

Με το άρθρο 44 θεσπίζεται η απαγόρευση της χρηματοδότησης από Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και στους συνδυασμούς, τους υποψηφίους και τους αιρετούς αντιπροσώπους των περιφερειακών και δημοτικών εκλογών, εναρμονίζοντας το παρόν σχέδιο νόμου με τις ισχύουσες ρυθμίσεις του ν. 3870/2010.

Άρθρο 45

Τροποποίηση του άρθρου 19 του ν. 4172/2013 (ΚΦΕ)

Τέλος, με το προτεινόμενο άρθρο προστίθεται παράγραφος 3 στο άρ. 19 του πρώτου μέρους του ν. 4172/2013 («Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος»). Βάσει της διάταξης, και σε συνδυασμό με αυτήν της παρ. 6 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου, καταργείται το αφορολόγητο της ιδιωτικής χρηματοδότησης σε πολιτικά κόμματα και υποψηφίους βουλευτές και ευρωβουλευτές. Η φορολογική μεταχείριση της ως άνω χρηματοδότησης εναρμονίζεται με την ισχύουσα νομοθεσία αναφορικά με την έκπτωση φόρου επί δωρεών που πραγματοποιούνται σε κοινωφελή ιδρύματα και άλλους δημόσιους φορείς, όπως προβλέπεται κατά τα λοιπά στο άρθρο 19 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

«Λοιπές διατάξεις»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης»

Άρθρο 46

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4469/2017 (Α΄ 62)

Με την παράγραφο 1 του προτεινόμενου άρθρου αντικαθίσταται το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 8 του ν. 4469/2017 (Α' 62), ώστε να διευκρινιστούν ορισμένες λεπτομέρειες της εξωδικαστικής διαδικασίας ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων, σε περίπτωση διαπίστωσης διαφοράς μεταξύ του ποσού που δηλώνει ο οφειλέτης και αυτού που βεβαιώνει ο πιστωτής, αναφορικά με το ύψος της απαίτησης του τελευταίου. Συγκεκριμένα, όπως ήδη προβλέπεται, στην περίπτωση αυτή, ο συντονιστής καλεί τα μέρη να προσκομίσουν έγγραφα από τα οποία να προκύπτει το ακριβές ύψος της απαίτησης του πιστωτή και, εάν δεν είναι εφικτό να προκύψει το ακριβές ποσό από τα προσκομιζόμενα έγγραφα, συνυπολογίζει στα ποσοστά της απαρτίας και της πλειοψηφίας μόνο το μέρος της απαίτησης που δεν αμφισβητείται. Με την προσθήκη που προτείνεται στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 8, διευκρινίζεται ότι ο ανωτέρω υπολογισμός μόνο του ποσού της μη αμφισβητούμενης απαίτησης λαμβάνει χώρα μέχρι το πέρας της εξωδικαστικής διαδικασίας, με την επιφύλαξη διαφορετικού προσδιορισμού της απαίτησης από τον εμπειρογνώμονα, στον οποίο μπορεί να ανατεθεί και η επαλήθευση των αμφισβητούμενων απαιτήσεων, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 11 του νόμου. Με το νέο τέταρτο εδάφιο διευκρινίζεται ότι ο πιστωτής που συνεχίζει να αμφισβητεί το ποσό της απαίτησής του στο τέλος της διαδικασίας δεν εμποδίζεται να επιδιώξει τη δικαστική αναγνώριση του ύψους της. Αυτονόητο είναι ότι η δικαστική επιδίωξη της είσπραξης του αμφισβητούμενου ποσού της απαίτησης πρέπει να γίνεται υπό την επιφύλαξη των όρων της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών. Για παράδειγμα, εάν με τη σύμβαση έχει συμφωνηθεί η καταβολή της απαίτησης του πιστωτή σε 60 μηνιαίες ισόποσες δόσεις, η ίδια ρύθμιση πρέπει να ακολουθηθεί και για το μέρος της απαίτησης που αναγνωρίστηκε μεταγενέστερα, δηλαδή και αυτό να εισπραχθεί σε 60 μηνιαίες ισόποσες δόσεις.

Με την παράγραφο 2 του προτεινόμενου άρθρου προστίθεται η περίπτωση ε' στην παράγραφο 6 του άρθρου 12 του ν. 4469/2017 (Α' 62), η οποία προβλέπει έναν νέο λόγο έκδοσης απορριπτικής απόφασης από το αρμόδιο για την επικύρωση της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών δικαστήριο. Συγκεκριμένα, ορίζεται ότι απορριπτική απόφαση εκδίδεται και στην περίπτωση που μη συμβαλλόμενοι πιστωτές αμφισβητούν τον προσδιορισμό του ποσού της απαίτησής τους από τον οφειλέτη, το συντονιστή ή τον

εμπειρογνώμονα και συγχρόνως προκύπτει ότι το αμφισβητούμενο μέρος της απαίτησης αντιστοιχεί σε ποσοστό απαιτήσεων ικανό να ανατρέψει τη σύναψη της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών. Σε περίπτωση που συντρέχουν οι ανωτέρω δύο προϋποθέσεις της αμφισβήτησης και του ικανού για ανατροπή ποσοστού, το δικαστήριο εξετάζει και την τρίτη προϋπόθεση που τίθεται, δηλαδή τη βασιμότητα της αξίωσης του πιστωτή, κατά το αμφισβητούμενο μέρος της, και εάν συντρέχει και αυτή απορρίπτει την αίτηση επικύρωσης της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών.

Άρθρο 47

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4412/2016 (Α΄ 147)

Με τις παρούσες διατάξεις μέχρι την παράγραφο 14 ρυθμίζεται το εφαρμοστικό πλαίσιο για τη δημοσίευση στις διαγωνιστικές διαδικασίες στο νόμο περί δημοσίων προμηθειών, 4412/2016. Ειδικότερα, εξειδικεύεται ο όγκος των πληροφοριών των διακηρύξεων και των προκηρύξεων στο ΚΗΜΔΗΣ και ρυθμίζεται επακριβώς το περιεχόμενο των προκηρύξεων και των διακηρύξεων και στις διαγωνιστικές διαδικασίες και κάτω των ορίων. Σημειωτέον, ότι η έννοια της προκήρυξης του ν. 4412/2016, δεν ταυτίζεται με την «περίληψη διακήρυξης», η οποία προβλέπεται σε προγενέστερα νομοθετήματα και αφορά την υποχρέωση δημοσίευσης στον τύπο, η οποία διατηρείται μεταβατικά με τις σχετικές διατάξεις του ν. 4412/2016.

Με την παράγραφο 15 μετατίθεται χρονικά η ένταξη των έργων στο ηλεκτρονικό σύστημα ΕΣΗΔΗΣ και επιλέγεται η σταδιακή ένταξη αυτών, αφενός για να δοκιμαστεί το σύστημα αφετέρου για να εκπαιδευτούν οι υπάλληλοι των αναθετουσών αρχών και των αναθετόντων φορέων στην εφαρμογή αυτού επαρκώς. Πιο συγκεκριμένα, η υποχρέωση για χρήση του ΕΣΗΔΗΣ αρχίζει την 15η Ιουνίου 2017 για: τις ανοικτές διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, με επιμέρους ποσοστά έκπτωσης ανά ομάδα εργασιών [άρθρα 27και 95 παρ. 2.(α) και 2. (β)] και τις ανοικτές διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (άρθρα 27 και 86 παρ. 6) που διενεργούνται από τις αρχές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Α΄ του ν. 4412/2016. Η υποχρέωση χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ αρχίζει την 20η Οκτωβρίου 2017 για: i) το σύνολο των λοιπών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών

υπηρεσιών του παρόντος που διενεργούν οι αρχές του Παραρτήματος Ι του Προσαρτήματος Α΄ του ν. 4412/2016, ii) για το σύνολο διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών που διενεργούν οι αναθέτουσες αρχές του ν. 4412/2016, iii) για το σύνολο των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412/2016 που διενεργούν οι αναθέτοντες φορείς. Οι ανωτέρω ημερομηνίες ισχύουν αναδρομικά από 18-04-2017, εκτός από τις περιπτώσεις όπου είναι υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών μέσων, σύμφωνα με τα άρθρα 33, 34 ή 35, την παράγραφο 3 του άρθρου 40, την παράγραφο 2 του άρθρου 65 ή το άρθρο 67 και των άρθρων 270, 271, 272, της παραγράφου 3 του άρθρου 274, της παραγράφου 2 του άρθρου 295 ή το άρθρο 297.

Με τη διάταξη της παραγράφου 16 μετατίθεται χρονικά η διαλειτουργικότητα του συστήματος ΚΗΜΔΗΣ με το πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ, καθότι η διασύνδεση αυτή δεν είναι τεχνικά εφικτή στην παρούσα στιγμή. Τα στοιχεία των διαγωνισμών θα συνεχίσουν να καταχωρούνται πρωτογενώς και στα δύο συστήματα.

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του ν. 4412/2016 (Α΄ 147) στις παραγράφους 17 και 18 του παρόντος άρθρου αποσκοπούν στη μετάθεση της έναρξης λειτουργίας της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών κατά ένα μήνα, προκειμένου να ολοκληρωθούν οι αναγκαίες διαδικασίες προετοιμασίας.

Άρθρο 48

Τροποποίηση διατάξεων του νόμου 4354/2015 (Α΄ 176) «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων».

Με την παράγραφο 1 διευρύνεται ο σκοπός των Εταιριών Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, προκειμένου να περιλαμβάνει, πέραν της δραστηριότητας που περιγράφεται ήδη στο νόμο, και η δυνατότητα διαχείρισης ακινήτων, υπό την αυστηρή προϋπόθεση αφενός ότι τα ακίνητα αυτά είχαν επιβαρυνθεί με προσημειώσεις ή υποθήκες για εξασφάλιση απαιτήσεων από δάνεια ή πιστώσεις που έχουν χορηγηθεί και πλέον τα ακίνητα αυτά ανήκουν κατά κυριότητα στον εντολέα των εταιριών και αφετέρου τα δάνεια και οι πιστώσεις προς εξασφάλιση των οποίων προσημειώθηκαν ή υποθηκεύτηκαν τα ακίνητα αυτά,

τα διαχειρίζονται οι εταιρίες του νόμου αυτού κατόπιν σχετικής σύμβασης με τον κύριο των απαιτήσεων. Η διαχείριση περιλαμβάνει πράξεις διοίκησης ακινήτου, ήτοι την εκμίσθωση αυτού, τη συντήρησή του και την επίβλεψή του, οι οποίες θα πραγματοποιούνται, όπου αυτό είναι επιτρεπτό, για λογαριασμό του κυρίου του ακινήτου. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η απόκτηση ακίνητης περιουσίας από τις εταιρίες της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 1 του τροποποιούμενου νόμου συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία κατά την έννοια του Ν. 2778/99 (Α' 295).

Με την παράγραφο 2 αντικαθίσταται η το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης α της παραγράφου 1 του άρθρου 1, προκειμένου να αποσαφηνιστεί η διαδικασία αδειοδότησης.

Με την παράγραφο 3 αντικαθίσταται η περίπτωση β΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 1, προκειμένου η διατύπωση να ευθυγραμμιστεί με την αντίστοιχη διατύπωση του Ν. 4261/2014 (Α΄ 107) που ρυθμίζει μεταξύ άλλων τα της δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και της προληπτικής εποπτείας αυτών.

Με την παράγραφο 4 αποσαφηνίζεται η διαδικασία και ευθυγραμμίζεται με τη διαδικασία που ισχύει για την αδειοδότηση πιστωτικών ιδρυμάτων.

Με την παράγραφο 5 γίνεται σαφής παραπομπή στην περίπτωση δ΄ της παραγράφου 5, προκειμένου να είναι ξεκάθαρο στους αιτούντες άδειας, τι θα πρέπει να περιλαμβάνει το επιχειρηματικό πλάνο που θα υποβάλλουν στην εποπτεύουσα αρχή για τη λήψη της άδειας.

Με την παράγραφο 6 καταργείται η τριμελής Επιτροπή προκειμένου να διευκολυνθεί, από πλευράς εξοικονόμησης χρόνου, το έργο της Τράπεζας της Ελλάδος, ως εποπτεύουσας αρχής, στην αδειοδότηση των εταιριών της παραγράφου 1 α του άρθρου 1.

Με την παράγραφο 7 παρέχεται νομοθετικά ρητώς η δυνατότητα στην Τράπεζα της Ελλάδος να αναζητά επιπλέον πληροφορίες από τους αιτούντες στην περίπτωση αύξησης ή μείωσης της ειδικής συμμετοχής φυσικού ή νομικού προσώπου, προκειμένου να εκφέρει κρίση για την καταλληλότητά του.

Με την παράγραφο 8 συγκεκριμενοποιείται ότι η δίμηνη προθεσμία ξεκινάει από τη στιγμή που θα υποβάλλει πλήρη φάκελο προς την Τράπεζα της Ελλάδος το νομικό ή φυσικό πρόσωπο το οποίο προτίθεται να εξαγοράσει ή να αυξήσει την ειδική του συμμετοχή στην εταιρία διαχείρισης του άρθρου 1 της παρ. 1 α.

Με την παράγραφο 9 καθορίζεται ότι οι εταιρίες του άρθρου 1 παρ. 1 α, θεωρούνται χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων του ν. 3691/2008 (Α΄ 166) «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις.» , μόνο εφόσον ο εντολέας τους δεν εποπτεύεται στα πλαίσια του παραπάνω αναφερόμενου νόμου από την Τράπεζα της Ελλάδος, είτε δεν υποχρεούται (ο εντολέας) πρωτογενώς σε τέτοια υποχρέωση.

Με την παράγραφο 10, διευκρινίζεται ότι οι εταιρίες διαχείρισης οφείλουν να τηρούν και να εφαρμόζουν τον κώδικα δεοντολογίας τραπεζών κατά τον τρόπο που ήδη προβλέπεται και για τα πιστωτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα, οι εταιρίες διαχείρισης, οφείλουν να εκκινούν τη διαδικασία του κώδικα δεοντολογίας σε περίπτωση καθυστέρησης για το ίδιο δάνειο, υποχρεούνται να επαναλάβουν την αποστολή της γραπτής ειδοποίησης σε έγχαρτη μορφή αν έχει παρέλθει ένα έτος από την αποστολή της.

Άρθρο 49

Τροποποίηση του ν. 4177/2013 «Κανόνες ρύθμισης της αγοράς προϊόντων και της παροχής υπηρεσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 173)

Με την παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης ορίζονται συγκεκριμένες περιοχές με αυξημένη εμπορική και τουριστική δραστηριότητα, στις οποίες επιτρέπεται η λειτουργία των καταστημάτων όλες τις Κυριακές κατά την περίοδο από τον Μάιο έως και τον Οκτώβριο, στη διάρκεια της οποίας πραγματοποιείται ο κύριος όγκος τουριστικής κίνησης και δαπάνης. Εξαίρεση στην παραπάνω περίοδο αποτελεί η δεύτερη Κυριακή του Αυγούστου.

Με την παρ. 2 της προτεινόμενης ρύθμισης αίρονται οι προηγούμενοι περιορισμοί (εμβαδόν, νομική σχέση με αλυσίδα καταστημάτων, συνεργασίες τύπου «κατάστημα εντός καταστήματος», εμπορικά κέντρα, εκπτωτικά καταστήματα ή εκπτωτικά χωριά.) σχετικά με τα εμπορικά καταστήματα των οποίων η λειτουργία επιτρέπεται Κυριακές έπειτα από απόφαση του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη. Περαιτέρω εξασφαλίζεται η διατήρηση ισχύος των αποφάσεων Αντιπεριφερειαρχών που ήδη έχουν εκδοθεί και αφορούν τη λειτουργία των καταστημάτων τις Κυριακές ώστε να αποφευχθεί η διατάραξη της υφιστάμενης κατάστασης και η δημιουργία ανασφάλειας τόσο των επιχειρήσεων όσο και των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η προτεινόμενη διάταξη αποβλέπει στην ενίσχυση του ανταγωνισμού μέσω της πλήρους διεύρυνσης του αριθμού των εμπορικών επιχειρήσεων που λειτουργούν κατά τις Κυριακές, ώστε να μην εγείρονται ενδεχόμενα ζητήματα άνισης μεταχείρισης φορέων που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά προϊόντων. Επιπλέον, συμβάλλει στην αποδοτικότερη αξιοποίηση των επενδύσεων τους, στη βελτίωση του εύρους επιλογών των καταναλωτών, καθώς και στη μεγέθυνση της τουριστικής δαπάνης. Η εφαρμογή των παραπάνω ρυθμίσεων αναμένεται να επιφέρει θετικές επιδράσεις στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών, αλλά και στην απασχόληση.

Άρθρο 50

Μεταβατική διάταξη για το άρθρο 49

Με την προτεινόμενη μεταβατική διάταξη εξασφαλίζεται η διατήρηση ισχύος των αποφάσεων Αντιπεριφερειαρχών που ήδη έχουν εκδοθεί και αφορούν τη λειτουργία των καταστημάτων τις Κυριακές ώστε να αποφευχθεί η διατάραξη της υφιστάμενης κατάστασης και η δημιουργία ανασφάλειας τόσο των επιχειρήσεων όσο και των αρχών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 51

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι οι Ειδικές Υπηρεσίες του ν. 4314/2014 (Α΄265), του άρθρου 76 του ν. 4375/2016 (Α΄51), και η ΜΟΔ ΑΕ εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ν. 4369/2016.

Άρθρο 52

Με την προτεινόμενη διάταξη καθίσταται σαφές ότι η ρύθμιση του εν λόγω άρθρου καταλαμβάνει τους υπαλλήλους όλων των Ειδικών Υπηρεσιών του ν. 4314/2014 (Α΄ 265) εξασφαλίζοντας την ίση μεταχείριση του συνόλου του υπηρετούντος προσωπικού.

Άρθρο 53

Τροποποιήσεις του ν. 4314/2014 (Α΄265)

Με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 1 καθορίζεται η διαδικασία παύσης προϊσταμένων των Ειδικών Υπηρεσιών και της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του ν. 4314/2014 (Α΄ 265) και της Κεντρικής Υπηρεσίας της ΜΟΔ Α.Ε, προβλέπονται οι περιπτώσεις υποχρεωτικής παύσης και η διαδικασία παύσης σε περίπτωση πλημμελούς άσκησης καθηκόντων, για την οποία απαιτείται

σύμφωνη γνώμη Επιτροπής που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ. 2 προστίθεται παράγραφος 14 στο άρθρο 58 του ν. 4314/2014 (Α΄265) με την οποία παρέχεται στον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης εξουσιοδότηση για την σύσταση για τις δράσεις του ΕΠ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ» ειδικού μητρώου δομών στήριξης επιχειρηματικότητας.

Με την παρ. 3 τροποποιείται η παρ. 8 του άρθρου 59 του ανωτέρω νόμου και προβλέπεται ότι η θητεία των υπηρετούντων προϊσταμένων λήγει αυτοδίκαια με την τοποθέτηση των νέων προϊσταμένων που θα προκύψουν από τη διαδικασία επιλογής της παρ. 2 του άρθρου 39 του ιδίου νόμου, η οποία θα ολοκληρωθεί έως 28 Φεβρουαρίου 2018.

Με την παρ. 4 αντικαθίσταται η παρ. 4 του άρ. 69 του ανωτέρω νόμου, καθόσον αφορά στην εξουσιοδοτική διάταξη περί καθορισμού της σύστασης, συγκρότησης, και λειτουργίας του μητρώου αξιολογητών και του σχετικού μητρώου παρακολούθησης».

Με την παρ. 5 προστίθεται η παρ. 9 του άρθρου 48 του 4314/2014 στις διατάξεις που εφαρμόζονται και για τις πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ και το ΕΠΑλΘ.

Άρθρο 54

Τροποποίηση της ΥΑ 529/2000 απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης (Β' 67) και Σύσταση Μητρώου Ρευματοδοτών Ρευματοληπτών

Με την υπ' αρ. 529/2000 (Β΄67) απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζεται η διάθεση στην αγορά του ηλεκτρολογικού υλικού και συγκεκριμένα των ρευματοδοτών και ρευματοληπτών ηλεκτρικού ρεύματος που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για ονομαστικές τάσεις μεταξύ 50 και 1000 V για το εναλλασσόμενο ρεύμα ή/και μεταξύ 75 και 1500 V για το συνεχές ρεύμα.

Το άρθρο 3 της ως άνω υπουργικής απόφασης προβλέπει για τη διάθεση στην αγορά και εγκατάσταση ρευματοδοτών και ρευματοληπτών την απαίτηση: α) να φέρουν σήμα συμμόρφωσης του ΕΛΟΤ ή άλλου διαπιστευμένου φορέα από την Ε.Α (European Accreditation) και εγκατεστημένου σε χώρα της Ε.Ε., που διασφαλίζει τόσο τη συμμόρφωση των προϊόντων με τις απαιτήσεις του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Προτύπου της σειράς IEC 60884, όσο και την

εφαρμογή ενός συστήματος ποιότητας από τον κατασκευαστή και β) να έχουν καταχωρηθεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 6 αυτής.

Επισημαίνεται ότι στη διαδικασία του άρθρου 6, υποχρεωτικό δικαιολογητικό αποτελεί αντίγραφο πιστοποιητικού του ΕΛΟΤ (νυν ΕΒΕΤΑΜ) ή ισοδύναμο πιστοποιητικού άλλου διαπιστευμένου οργανισμού πιστοποίησης, το οποίο στις περισσότερες περιπτώσεις φέρει ημερομηνία λήξης.

Το παραπάνω πιστοποιητικό αποτελεί για την Αρχή Εποπτείας της Αγοράς τεκμήριο εγκυρότητας της επίθεσης από τον κατασκευαστή του σήματος συμμόρφωσης / ποιότητας. Ως εκ τούτου, κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση του άρθρου 6 της ανωτέρω υπουργικής απόφασης 529/2000, προκειμένου η διάρκεια ισχύος της καταχώρησης να συμβαδίζει με την διάρκεια ισχύος του πιστοποιητικού.

Επιπλέον, με στόχο τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος μέσω αναβάθμισης της ικανότητας της δημόσιας διοίκησης να υποστηρίζει την επιχειρηματικότητα, προτείνεται η σύσταση και ανάπτυξη ηλεκτρονικού μητρώου ρευματοδοτών ρευματοληπτών μέσω εφαρμογής WEB, το οποίο θα συμβάλει ουσιαστικά στην απλοποίηση της διαδικασίας καταχώρησης ρευματοδοτών ρευματοληπτών σύμφωνα με την ΥΑ 529/2000 και την αποτελεσματική εποπτεία της αγοράς.

Με την διαδραστική εφαρμογή, η ενδιαφερόμενη εταιρεία θα μπορεί να υποβάλει ηλεκτρονικά την προβλεπόμενη Δήλωση Καταχώρησης και καθορισμένα πιστοποιητικά συμμόρφωσης. ενώ το σύστημα θα χορηγεί αυτόματα τον αριθμό καταχώρησης. Η αρμόδια Διεύθυνση της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας θα διενεργεί εκ των υστέρων δειγματοληπτικό έλεγχο των καταχωρηθέντων Δηλώσεων για την επαλήθευση της συμμόρφωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης»

Άρθρο 55

1. Με την προτεινόμενη ρύθμιση, ήτοι τη μείωση του χρόνου υπαγωγής ενός εντύπου στο ρυθμιστικό πλαίσιο της υπουργικής απόφασης της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 3548/2007, επιδιώκεται μία ρεαλιστικότερη προσέγγιση των προϋποθέσεων για την υπαγωγή στις διατάξεις του ν. 3548/2007. Επιδιώκεται η διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας ικανού αριθμού τοπικών και περιφερειακών εφημερίδων, γεγονός που συνδέεται με την πολυφωνία στην ενημέρωση, θεμέλιο λίθο του δημοκρατικού πολιτεύματος. Επιπλέον με τον εκσυγχρονισμό της της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 3548/2007 εξασφαλίζονται οι αναγκαίοι όροι και προϋποθέσεις ύπαρξης υγιούς ανταγωνισμού και διευκόλυνσης της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων.

2. Με την πρόβλεψη της παρ. 2 καταργείται η δημοσίευση των ισολογισμών η οποία κρίνεται αναγκαία για την εξασφάλιση της ίσης νομοθετικής μεταχείρισης των εταιρειών του δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα με τις ιδιωτικές προσωπικές όσο και κεφαλαιουχικές εταιρείες, που ουσιαστικά έχει καταργηθεί με το άρθρο 232 του ν. 4072/2012.

3. Η κατάργηση των εν λόγω διατάξεων της παρ. 3 κρίνεται αναγκαία, δεδομένου ότι το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο έχει καταστεί άνευ αντικειμένου, εφόσον τα ζητήματα που ρυθμίζονται με αυτό ήδη καλύπτεται από το ισχύον Π.Δ. 109/2010, με το οποίο εναρμονίστηκε η ελληνική ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία στις διατάξεις της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

4. Με την προτεινόμενη διάταξη εναρμονίζεται η ρύθμιση των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων με το Ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο που αφορά στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

5. Με την προτεινόμενη διάταξη υπάγεται στην αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και η αδειοδότηση της συνδρομητικής τηλεόρασης.

6. Με τη διάταξη της παραγράφου 6 καταργούνται ανενεργείς διατάξεις και έτσι επιτυγχάνεται ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου και δημιουργούνται οι κατάλληλοι όροι και προϋποθέσεις ενδυνάμωσης του υγιούς ανταγωνισμού.

7. Με την προτεινόμενη διάταξη αποσαφηνίζεται ότι η μετάδοση προγραμμάτων τρίτων παρόχων από το δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό φορέα συνδέεται αποκλειστικά με την υπηρεσία δημοσίου συμφέροντος που αυτός παρέχει και σε καμία περίπτωση δεν περιλαμβάνει εμπορική δραστηριότητα.

8. Με τη διάταξη της παρ. 8 του άρθρου 6 του ν. 4279/2014 (Α΄ 158), όπως αυτό αντικατέστησε την παρ. 3 του άρθρο 23 του ΠΔ 109/2010 (Α΄ 190), δημιουργήθηκαν συνθήκες προνομιακής μεταχείρισης για τηλεοπτικούς οργανισμούς και συνδεδεμένα με αυτούς ενημερωτικά ή μη Μέσα, με αποτέλεσμα τόσο τη νόθευση του υγιούς ανταγωνισμού όσο και τη στρέβλωση της διαφημιστικής αγοράς. Στο πλαίσιο της πλήρους αποκατάστασης της ισονομίας κρίνεται σκόπιμη η επαναφορά, με τη διάταξη της παραγράφου 8, στην προτεραία νομοθετική διάταξη, η οποία βρίσκεται σε πλήρη εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή οδηγία 13/2010 (ΕΕ L 95).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων»

Άρθρο 56

Ρυθμίσεις για την ιδιωτική εκπαίδευση

Με το παρόν άρθρο ρυθμίζονται ζητήματα ιδιωτικής εκπαίδευσης. Αναλυτικά:

Με την παράγραφο 1 αναδιατυπώνεται η περίπτ. ββ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 682/1977, ώστε να αποσαφηνίζεται ότι ο Διευθυντής/ντρια του σχολείου αποστέλλει το Εβδομαδιαίο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Διδασκαλίας (ΕΩΠΔ) στον Δ/ντη Εκπαίδευσης για ενημέρωσή του.

Με την παράγραφο 2 αναδιατυπώνεται το δεύτερο εδάφιο της περιπτ. γγ' της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 682/1977, ώστε να συμφωνεί το περιεχόμενο πλήρως με τα διαλαμβανόμενα στην παρ.1. Συγκεκριμένα αποσαφηνίζεται ότι οι παρεκκλίσεις αφορούν στο ισχύον ωρολόγιο πρόγραμμα.

Με την παράγραφο 3 αποσαφηνίζεται ότι η χορήγηση παρέκκλισης για τα ιδιωτικά νηπιαγωγεία χορηγείται μόνο μετά το πέρας του υποχρεωτικού ωραρίου που ισχύει για τα δημόσια νηπιαγωγεία και εφόσον οι διδάσκοντες την παρέκκλιση έχουν τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για τους αντίστοιχους κλάδους/ειδικότητες τους πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Με την παράγραφο 4 το τελευταίο εδάφιο της περιπτ.δδ΄ της παρ.2 του άρθρου 4 του ν.682/77 αποτυπώνεται, για λόγους νομοτεχνικής βελτίωσης, σε ξεχωριστή παράγραφο.

Με την παράγραφο 5 παρέχεται η δυνατότητα σε μαθητές που φοιτούν σε άλλες σχολικές μονάδες να συμμετέχουν στη διδασκαλία πρόσθετων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων όπως π.χ. ξένης γλώσσας σε ιδιωτικό σχολείο.

Με την παράγραφο 6 προβλέπεται ότι για τις πρόσθετες εκπαιδευτικές δραστηριότητες πέραν του ωρολογίου προγράμματος απασχολούνται κατά προτεραιότητα εκπαιδευτικοί της οικείας σχολικής μονάδας για συμπλήρωση των ωρών του διοριστηρίου τους. Επιπλέον μπορεί να προσλαμβάνονται, εξαιρετικά για κάθε σχολικό έτος, ιδιώτες με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 30.

Με την παράγραφο 7 προβλέπεται ότι σε περίπτωση κατάργησης τάξεων ή τμημάτων καθώς και αν οι ώρες διδασκαλίας ενός μαθήματος δεν επαρκούν προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να καλύψουν το ωράριο του διοριστηρίου τους, ανατίθενται κατά προτεραιότητα στους εν λόγω εκπαιδευτικούς άλλες σχολικές δράσεις και δραστηριότητες σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες της σχολικής μονάδας.

Με την παράγραφο 8 αναδιατυπώνεται η υποπεριπτ. δδ΄ της περ.ε΄ της παρ.3 του άρθρου 30 του ν.682/1977 που αφορά λόγο καταγγελίας της σύμβασης εργασίας.

Με την παράγραφο 9 προβλέπεται ότι η νομιμότητα της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας για τους λόγους που προβλέπονται στην περ.α΄ και στην υποπεριπτ.δδ΄ της περ.ε΄ της παρ.3 του άρθρου 30 κρίνεται από ανεξάρτητη Επιτροπή η οποία εξετάζει αν η σύμβαση εργασίας καταγγέλθηκε νομίμως και αν η καταγγελία είναι καταχρηστική ή μη και αποφαίνεται σχετικά. Τονίζεται ότι η αρμοδιότητα αυτή της Επιτροπής έχει δικαιοδοτικό χαρακτήρα, καθόσον τα μέλη της καλούνται να εξετάσουν τη νομιμότητα των καταγγελιών των συμβάσεων εργασίας των ιδιωτικών εκπαιδευτικών και συγκεκριμένα να ελέγξουν αν η απόλυση ήταν ή όχι καταχρηστική.

Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται εντός μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος, και αποτελείται από: α) Έναν (1) Πρωτοδίκη, ως Πρόεδρο, με τον αναπληρωτή του, υπηρετούντες στο Τμήμα Εργατικών Διαφορών του Πρωτοδικείου Αθηνών οι οποίοι υποδεικνύονται από το Τριμελές Συμβούλιο Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου. β) Δύο (2) Πρωτοδίκες υπηρετούντες στο

Τμήμα Εργατικών Διαφορών του Πρωτοδικείου Αθηνών με τους αναπληρωτές τους, οι οποίοι υποδεικνύονται από το Τριμελές Συμβούλιο Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου.

Ένας (1) εκπρόσωπος της Ο.Ι.Ε.Λ.Ε. που υποδεικνύεται με απόφαση της Ο.Ι.Ε.Λ.Ε. και ένας (1) εκπρόσωπος της πιο αντιπροσωπευτικής εργοδοτικής οργάνωσης που υποδεικνύεται με απόφαση της εργοδοτικής οργάνωσης παρίστανται στη συνεδρίαση της Επιτροπής ως παρατηρητές.

Η ανωτέρω ανεξάρτητη Επιτροπή αποφαίνεται εντός εξήντα (60) ημερών από την καταγγελία της σύμβασης εργασίας και υποβάλλει πρόταση στον αρμόδιο Διευθυντή Εκπαίδευσης στην οποία διατυπώνεται η κρίση της σχετικά με την νομιμότητα της καταγγελίας της σύμβασης εργασίας κατά τα ανωτέρω. Η πρόταση έχει σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις δεσμευτικό περιεχόμενο για το όργανο που αποφασίζει. Ως εκ τούτου προβλέπεται ότι ο οικείος Διευθυντής Εκπαίδευσης έχει δέσμια αρμοδιότητα να εκδώσει σχετική απόφαση περί απόλυσης ή μη του εκπαιδευτικού, σύμφωνη με το περιεχόμενο της πρότασης της Επιτροπής εντός τριών (3) ημερών από την υποβολή σε αυτόν της πρότασης. Η απόφαση αυτή κοινοποιείται στους ενδιαφερομένους.

Τέλος προβλέπεται ότι ύστερα από την έκδοση της απόφασης του οικείου Διευθυντή Εκπαίδευσης οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσφύγουν δικαστικά κατά αυτής.

Με την παράγραφο 10 ρυθμίζεται το θέμα των αποζημιώσεων που καταβάλλονται στους ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, των οποίων η σύμβαση καταγγέλλεται, καθώς και στους αποχωρούντες ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς λόγω συμπληρώσεως του συντάξιμου χρόνου ή του 70ού έτους της ηλικίας τους. Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι καταβάλλεται αποζημίωση σε αυτούς σύμφωνα με τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας.

Με την παράγραφο 11 αποσαφηνίζεται ότι το εβδομαδιαίο ωράριο πλήρους διδακτικής απασχόλησης στα φροντιστήρια και τα κέντρα ξένων γλωσσών καθορίζεται στις είκοσι μία (21) διδακτικές ώρες, κατ'αντιστοιχία με το ωράριο των εκπαιδευτικών της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Με την παράγραφο 12 καταργείται η περίπτ. α΄ της παρ. 4 του άρθρου 27 του ν. 682/1977 για την εύρυθμη λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επιπλέον καταργούνται οι παρ. 6

και 7 του άρθρου 30 του ν. 682/1977 για τη συστηματοποίηση των διατάξεων σε σχέση με την προηγούμενη παράγραφο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης»

Άρθρο 57

Στο πλαίσιο της εφαρμογής, από 1ης/2/2017, του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 22 του ν. 4445/2016 (Α' 236) και της κατ' εξουσιοδότηση εκδοθείσας ΚΥΑ με αρ. Γ.Δ. 5 οικ 2961-10 (ΦΕΚ 128Β΄/2017) χορηγείται σε νοικοκυριά που πληρούν τις οριζόμενες από την παραπάνω νομοθεσία προϋποθέσεις οικονομική ενίσχυση υπό μορφή επιδόματος προς διασφάλιση ενός ελάχιστου εισοδήματος που να αντιμετωπίζει τις βασικές ανάγκες διαβίωσής τους.

Το Κ.Ε.Α. καλύπτει, μεταξύ άλλων, ανάγκες για τις οποίες είχαν κατά καιρούς θεσμοθετηθεί τα ειδικά επιμέρους επιδόματα που ακολουθούν και ενσωματώνονται στο Κ.Ε.Α.:

α. Οικονομική ενίσχυση οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα, που έχουν παιδιά σχολικής ηλικίας, κατ' εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 27 του ν. 3016/2002 (Α' 110). Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της ανωτέρω ρύθμισης, σκοπός ήταν η ενίσχυση οικογενειών χαμηλών εισοδημάτων με παιδιά σχολικής ηλικίας, προκειμένου να τους παρέχουν τα βασικά σχολικά είδη για να μη διακόπτουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Την ανάγκη αυτή καλύπτει το εθνικής εφαρμογής πρόγραμμα του Κ.Ε.Α., διότι αφορά στα ίδια εισοδηματικά όρια που περιλάμβανε η προϋπάρχουσα ρύθμιση και ανάλογο ποσό.

β. Επιδότηση νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2 του ν. 1545/1985 (Α' 91). Πρόκειται για καταβολή από τον Ο.Α.Ε.Δ. ειδικού επιδόματος σε ανέργους νέους μέχρι και είκοσι εννέα (29) ετών, οι οποίοι παραμένουν εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων για ένα χρόνο. Καταβαλλόταν για χρονικό διάστημα πέντε (5) μηνών από την ημέρα θεμελίωσης του δικαιώματος για επιδότηση. Η καθολική (εθνική) εφαρμογή του Κ.Ε.Α. καλύπτει την ανάγκη αυτή, δεδομένου ότι, πέραν της εισοδηματικής ενίσχυσης, συνδυάζει και υπηρεσίες ενεργοποίησης της προώθησης στην εργασία. Συγκεκριμένα, οι δυνητικοί

δικαιούχοι των χρηματικών παροχών, που είναι σε θέση να εργαστούν, παραπέμπονται σε μέτρα ενεργητικής στήριξης, όπως είναι η κάλυψη προτεινόμενης θέσης εργασίας.

γ. Προνοιακό επίδομα απροστάτευτων τέκνων, όπως προβλέπεται στα άρθρα 2 και 3 του ν. 4051/1960 (Α' 68). Το πρόγραμμα επιδότησης απροστάτευτων από πατέρα παιδιών είχε ως στόχο να ενισχύσει οικογένειες οι οποίες αντιμετώπιζαν προβλήματα αντικειμενικής ή ουσιαστικής έλλειψης πατρικής γονικής μέριμνας να διαλυθούν και τα παιδιά να καταλήξουν σε ιδρύματα. Η ανωτέρω νομοθετική ρύθμιση έχει ενσωματωθεί ως ιδέα πιο διευρυμένη και προσαρμοσμένη στις συνταγματικές και διεθνείς επιταγές (πρβλ. ν. 2101/1992, Α' 192, περί κύρωσης της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού), στην καθολική εφαρμογή του Κ.Ε.Α. Πέραν του γεγονότος ότι τα εισοδηματικά κριτήρια της προνοιακής παροχής των απροστάτευτων τέκνων ευρίσκονται εντός των ορίων των κριτηρίων του Κ.Ε.Α. και του γεγονότος ότι, πλέον δεν θεωρείται αποκλειστικός φορέας γονικής μέριμνας ο πατέρας, αλλά και η μητέρα, για την μονογονεϊκή οικογένεια η επιδότηση του παιδιού είναι διπλάσια από την επιδότηση του κάθε παιδιού σε οικογένεια.

δ. Οικονομική ενίσχυση φυσικών προσώπων, που τελούν σε κατάσταση ένδειας, όπως ορίζεται στην περίπτ. α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν.Δ/τος 57/1973 (Α' 149). Σκοπός της προνοιακής παροχής της ένδειας ήταν η χρηματική ενίσχυση ατόμων με χαμηλά εισοδήματα. Η ανωτέρω παροχή ενσωματώθηκε πλήρως στην καθολική εφαρμογή του Κ.Ε.Α., το οποίο προβλέπει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα κοινωνικών παρεμβάσεων για την προώθηση της στοχευμένης κάλυψης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.

Συμπερασματικά η καθολική εφαρμογή του Κ.Ε.Α. αντιμετωπίζει όλες τις ανάγκες για τις οποίες είχαν θεσμοθετηθεί σε προηγούμενο χρόνο ειδικά επιδόματα και παροχές και τα ενσωματώνει. Συνεπώς, δεν υπάρχει πλέον λόγος στόχευσης των συγκεκριμένων αναγκών από άλλες πηγές, ούτε και συνέχισης ισχύος των νομοθετικών ρυθμίσεων που προέβλεπαν τα συγκεκριμένα επιμέρους επιδόματα.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση αποτυπώνεται η πραγματικότητα της ουσιαστικής κάλυψης όλων των προαναφερθεισών αναγκών από το καθολικό Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης το οποίο είναι πλήρως ικανό να διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή, να προλαμβάνει και να αμβλύνει τον κίνδυνο των κοινωνικών διακρίσεων και να εξασφαλίζει τα απαραίτητα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη.

Άρθρο 58

Στην παρ. 1 της προτεινόμενης ρύθμισης προβλέπεται ότι από 1.1.2018 και εντεύθεν, τα ποσοστά των ασφαλιστικών εισφορών των ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολουμένων υπολογίζονται επί του μηνιαίου εισοδήματος, όπως αυτό καθορίζεται από την άσκηση της δραστηριότητάς τους κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται οι ασφαλιστικές εισφορές. Για το έτος 2018, το ως άνω φορολογητέο αποτέλεσμα, επί του οποίου θα υπολογιστεί η ασφαλιστική εισφορά, θα είναι μειωμένο κατά 15%.

Με την παρ. 2 της προτεινόμενης ρύθμισης ορίζεται από 1.1.2018 ο υπολογισμός των μηνιαίων εισφορών για τους αγρότες επί του μηνιαίου εισοδήματος, όπως αυτό καθορίζεται από την άσκηση δραστηριότητας κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος, κατά τα αντίστοιχα προβλεπόμενα για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους αυτοαπασχολούμενους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων»

Άρθρο 59

Τροποποιήσεις Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς

Με τις προτεινόμενες διατάξεις του παρόντος τροποποιούνται το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 927, το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 943, το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 954, η παράγραφος 2 του άρθρου 955, η παράγραφος 1 του άρθρου 959, το άρθρο 964, η παράγραφος 1 του άρθρου 966, η παράγραφος 4 του άρθρου 995 και το άρθρο 1021 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ενώ προστίθενται νέα άρθρα στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, το άρθρο 959Α και το άρθρο 998 Α, προκειμένου να ρυθμιστεί δικονομικά η διενέργεια πλειστηριασμών με ηλεκτρονικά μέσα. Ειδικότερα:

Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 927 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίσταται, ώστε να περιλάβει στην εντολή για κατάσχεση τη δυνατότητα του επισπεύδοντος να ζητήσει

από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού τη διενέργεια του πλειστηριασμού με ηλεκτρονικά μέσα.

Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 943 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζεται ότι ο ειρηνοδίκης που δίνει την άδεια ορίζει συνάμα τον τόπο, τον υπάλληλο, την ημέρα και ώρα του πλειστηριασμού, καθώς και την τυχόν διενέργεια αυτού με ηλεκτρονικά μέσα, υπό τις προϋποθέσεις του νέου άρθρου 959Α.

Με την τροποποίηση της παραγράφου 2 του άρθρου 954 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζεται ότι στην έκθεση αναφέρονται επίσης οι όροι που τυχόν έθεσε, σχετικά με τον πλειστηριασμό, ο υπέρ ου η εκτέλεση με την κατά το άρθρο 927 εντολή, καθώς και την τυχόν διενέργεια του πλειστηριασμού με ηλεκτρονικά μέσα.

Περαιτέρω, η παράγραφος 2 του άρθρου 955, η παράγραφος 1 του άρθρου 959, το άρθρο 964, η παράγραφος 1 του άρθρου 966, η παράγραφος 4 του άρθρου 995 και το άρθρο 1021 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αντικαθίστανται, ώστε να προβλεφθεί στα ανωτέρω άρθρα η διενέργεια του πλειστηριασμού και με ηλεκτρονικά μέσα.

Μετά το άρθρο 959 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται νέο άρθρο 959Α με τίτλο «Πλειστηριασμός με ηλεκτρονικά μέσα, ηλεκτρονικός πλειστηριασμός», όπου ορίζονται οι προϋποθέσεις διενέργειας πλειστηριασμού με ηλεκτρονικά μέσα. Συγκεκριμένα, ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός διενεργείται από συμβολαιογράφο μέσω των ηλεκτρονικών συστημάτων πλειστηριασμού, αφού οι υποψήφιοι πλειοδότες έχουν πιστοποιηθεί στα ηλεκτρονικά συστήματα. Ο συμβολαιογράφος – υπάλληλος του πλειστηριασμού υποβάλλει στα ηλεκτρονικά συστήματα πλειστηριασμού κατάλογο των υποψήφιων πλειοδοτών που δικαιούνται να λάβουν μέρος στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός διενεργείται ημέρα Τετάρτη ή Πέμπτη ή Παρασκευή, από τις 10:00 π.μ. έως τις 14.00 ή από τις 14.00 έως τις 18:00. Σε περίπτωση υποβολής προσφοράς κατά το τελευταίο λεπτό του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, ήτοι από ώρα 13:59:00 έως 13:59:59 ή από ώρα 17:59:00 έως 17:59:59, δίδεται αυτόματη παράταση πέντε (5) λεπτών. Για κάθε προσφορά που υποβάλλεται κατά το τελευταίο λεπτό της παράτασης, δίδεται νέα αυτόματη παράταση πέντε (5) λεπτών, εφόσον υποβληθεί μεγαλύτερη προσφορά. Οι παρατάσεις μπορούν να συνεχισθούν για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των δύο (2) ωρών από την ορισθείσα ώρα λήξης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οπότε ολοκληρώνεται η διαδικασία υποβολής προσφορών. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός είναι ανοικτού πλειοδοτικού τύπου κατά τον

οποίο υποβάλλονται διαδοχικές προσφορές. Οι συμμετέχοντες υποβάλλουν συνεχώς προσφορά μεγαλύτερη από την εκάστοτε μέγιστη έως τον χρόνο λήξης της υποβολής προσφορών. Στα ηλεκτρονικά συστήματα καταγράφονται όλες οι υποβληθείσες κατά τα ανωτέρω προσφορές. Στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό κινητών, ο υπερθεματιστής έχει υποχρέωση να καταβάλει στον ειδικό τραπεζικό επαγγελματικό λογαριασμό του υπαλλήλου του πλειστηριασμού το πλειστηρίασμα.

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 966 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθεται δεύτερο εδάφιο και ορίζεται ότι, στην περίπτωση της διενέργειας του πλειστηριασμού με ηλεκτρονικά μέσα, δεν υπάρχει η δυνατότητα περισσότεροι πλειοδότες να υπερθεματίσουν από κοινού.

Με το νέο άρθρο 998Α ορίζεται ότι κατά τη διενέργεια του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού ακινήτου, τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται στην παρ. 1 εδ. β΄ και δ΄ του άρθρου 959 και στις διατάξεις του άρθρου 959Α.

Άρθρο 60

Μεταβατικές διατάξεις για ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς

Με τις παραγράφους 1-3 και 6 των μεταβατικών διατάξεων που αφορούν τη διενέργεια ηλεκτρονικών πλειστηριασμών ρυθμίζεται το χρονικό σημείο έναρξης ισχύος των προτεινόμενων ρυθμίσεων, κατά τρόπο ώστε να παρέχεται ο αναγκαίος χρόνος προσαρμογής όλων των παραγόντων της δικαιοσύνης στις νέες ρυθμίσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Με την παράγραφο 4 ορίζεται ότι οι διατάξεις του νέου άρθρου 959Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δύνανται να εφαρμοστούν σε περίπτωση υποκατάστασης κατά το άρθρο 973 ή ορισμού νέας ημερομηνίας πλειστηριασμού, κατά το άρθρο 966 παράγραφοι 3 και 4, μετά την ακύρωση της εκτέλεσης, την ευδοκίμηση της κατά το άρθρο 954 παράγραφος 4 ανακοπής ή της αίτησης αναστολής του άρθρου 1000, καθώς και στον αναπλειστηριασμό κατά το άρθρο 965 παράγραφος 5.

Τέλος, με την παράγραφο 5 ορίζεται ότι οι διατάξεις του νέου άρθρου 959Α του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζονται υποχρεωτικά και για τους αναφερόμενους στο άρθρο 54 του Νομοθετικού Διατάγματος 356 της 27.3/5.4.1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (Α' 90) πλειστηριασμούς.

Άρθρο 61

Ρυθμίσεις σχετικά με τη λειτουργία της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών

Με το προτεινόμενο άρθρο προβλέπονται ρυθμίσεις για την βελτίωση της λειτουργίας της Αρχής Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) του ν. 4412/2016 (Α' 147). Συγκεκριμένα, προτείνεται α) η διεύρυνση του πεδίου επιλογής υποψηφίων Προέδρων και μελών, β) η επανάληψη της διαδικασίας επιλογής υποψηφίου σε περίπτωση που αποχωρήσει με οποιοδήποτε τρόπο ο Πρόεδρος, γ) εισάγεται η δυνατότητα έκδοσης των αναγκαίων για τη λειτουργία της Αρχής προπαρασκευαστικών πράξεων από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέχρι τη συγκρότησή της και, τέλος, δ) η εξαίρεση των μετατάξεων και αποσπάσεων προσωπικού που διενεργούνται για την κάλυψη των άμεσων αναγκών της ΑΕΠΠ κατά τα δύο (2) πρώτα έτη από τη συγκρότησή της, από τις ρυθμίσεις του ν. 4440/2016.

Άρθρο 62

Τροποποιήσεις του Ένατου Κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα (ν. 3588/2007, Α' 153)

Α. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Η ανάγκη συνεχούς προσαρμογής του δικαίου της αφερεγγυότητας στη συγκυρία της εμμένουσας οικονομικής κρίσης καθιστά χρήσιμη την κατά συνεχή ροή βελτίωση των κανόνων του πτωχευτικού δικαίου, ιδίως δε την εξειδίκευση των ρυθμίσεων εκείνων που εξ ορισμού επιδιώκουν την ταχύτητα και την απλοποίηση των διαδικασιών. Κατεξοχήν τέτοια ρύθμιση είναι η περιεχόμενη στα άρθρα 162 επ. περί της απλοποιημένης διαδικασίας επί πτωχεύσεων μικρού αντικειμένου, που επιτυχέστερα μετονομάζεται σε απλοποιημένη διαδικασία πτωχεύσεων μικρών επιχειρήσεων (νέα άρθρα 162, 163, 163α, 163β και 163γ ΠτΚ).

Με τον πρόσφατο ν. 4446/2016 τροποποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό ο ν. 3588/2007 (Πτωχευτικός Κώδικας), με βασικότερο στόχο, μεταξύ άλλων, την επιτάχυνση και την απλούστευση της πτωχευτικής διαδικασίας. Στο πλαίσιο της άνω αναθεώρησης, εντάσσεται και η απλοποιημένη διαδικασία πτωχεύσεων μικρών επιχειρήσεων, με την αντικατάσταση του κεφαλαίου 9 («απλοποιημένη διαδικασία πτωχεύσεων μικρού αντικειμένου»).

Με τις νέες διατάξεις του κεφαλαίου 9 εισάγεται εκτενέστερη ρύθμιση της απλοποιημένης διαδικασίας, η οποία δεν περιορίζεται πλέον στο πεδίο εφαρμογής (άρθρ. 162) και στην αναγγελία και επαλήθευση απαιτήσεων και εκδίκαση αμφισβητήσεων (άρθρ. 163 παράγραφοι 1 και 2), αλλά επεκτείνεται και σε ρύθμιση σημαντικότατων, για τις ανάγκες ταχείας περαίωσης της διαδικασίας, ζητημάτων, όπως η εισαγωγή διαδικαστικών παρεκκλίσεων από την εφαρμογή διατάξεων του Κώδικα (άρθρ. 163 παράγραφοι 3, 4 και 5), η εκποίηση των κινητών (άρθρ. 163 α), η εκποίηση των ακινήτων (άρθρ. 163 β) και η περάτωση της διαδικασίας (άρθρ. 163 γ). Σκοπός των τροποποιήσεων αυτών αποτελεί η αποτελεσματικότερη ανταπόκριση στο σύγχρονο αίτημα ειδικής ρύθμισης της αφερεγγυότητας των μικρών επιχειρήσεων, με κύριους δικαιοπολιτικούς άξονες την ανάγκη, αφενός, εύκολης πρόσβασης στη διαδικασία και, αφετέρου, γρήγορης και χωρίς περιττά κόστη διεκπεραίωσής της.

Γενικότερα, το παρόν αποτελεί ένα ακόμη βήμα προς τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού δικαίου αφερεγγυότητας και εντάσσεται στη συνολικότερη νομοθετική προσπάθεια ανταπόκρισης προς τις τελευταίες ενωσιακές πρωτοβουλίες και τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές. Αποτελεί συνέχεια των τροποποιήσεων που επήλθαν με τον ν. 4446/2016, η επεξεργασία των οποίων αποτέλεσε αντικείμενο εργασιών Ειδικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής με σκοπό την επεξεργασία και κατάρτιση σχεδίου νόμου για την αναμόρφωση του πτωχευτικού δικαίου με την υπ' αριθμ. 54243/13.7.2015 (Β' 1607/31-7-2015) απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως τροποποιήθηκε. Η Επιτροπή αποτελείτο από τους **Γεώργιο Τριανταφυλλάκη**, Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, ως Πρόεδρο, **Γεώργιο Χριστοδούλου**, Πρόεδρο Εφετών Αθηνών, **Γεώργιο Μιχαλόπουλο**, Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Νικόλαο Τέλλη,** Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, **Δημήτριο Αυγητίδη**, Αναπληρωτή Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, **Σοφία Φούρλαρη**, Πρόεδρο Πρωτοδικών Αθηνών, **Αλέξανδρο Ρόκα**, Διδάκτορα Νομικής, Δικηγόρο Αθηνών, **Μαρία Ορφανίδου,** LLM, Δικηγόρο Αθηνών, **Θεόδωρο Κουλουριάνο**, Διδάκτορα Νομικής, Δικηγόρο Αθηνών, **Αλεξάνδρα Σκριβάνου**, Νομική Σύμβουλο στο Γραφείο του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, ως μέλη, ενώ χρέη γραμματέα εκτελούσε η **Ελένη Καραγιώργη**, ασκούμενη δικηγόρος στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η σύνταξη του παρόντος σχεδίου αποτέλεσε επίσης αντικείμενο εργασιών της

ως άνω Επιτροπής, οι οποίες παρατάθηκαν μέχρι 31.3.2017 και στις οποίες συμμετείχαν, πέραν των ανωτέρω και οι **Γεώργιος Καρανικόλας**, Δικηγόρος Θεσσαλονίκης, Ειδικός Συνεργάτης στο Πολιτικό Γραφείο του Αναπληρωτή Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και **Δημήτριος Μελίδης**, Δικηγόρος Πειραιά, Ειδικός Συνεργάτης στο Πολιτικό Γραφείο του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Β. ΕΠΙ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Άρθρο 162

Προϋποθέσεις υπαγωγής

1. Με τον ν. 4446/2016 τροποποιήθηκε το άρθρο 162, προσδίδοντας στο πτωχευτικό δικαστήριο την ευελιξία να αποφασίζει, ακόμη και κατά παρέκκλιση των διατάξεων του ΠτΚ, τον τρόπο και τους τύπους διεξαγωγής της απλοποιημένης πτωχευτικής διαδικασίας στις πτωχεύσεις μικρού αντικειμένου (με πτωχευτική περιουσία έως 100.000,00 €). Ωστόσο κρίθηκε αναγκαία η περαιτέρω εξειδίκευση των σημείων και του εύρους των άνω παρεκκλίσεων, καθώς και η περαιτέρω προσαρμογή του υποκειμενικού πεδίου εφαρμογής της διαδικασίας, προς τον σκοπό αφενός της διευκόλυνσης του πτωχευτικού δικαστηρίου, όταν καλείται να διαχειρισθεί περιπτώσεις «μικροπτωχεύσεων», αφετέρου δε της εναρμόνισης τόσο με τα κριτήρια προσδιορισμού των μικρών επιχειρήσεων, όπως αποτυπώνονται στην από 06.05.2003 Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον πρόσφατο ν. 4308/2014, όσο και με τις τρέχουσες, πλην όμως διαρκώς μεταβαλλόμενες, οικονομικές συνθήκες.

Ως προς το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί πτωχεύσεων μικρών επιχειρήσεων, κατά την παρ. 1 της διάταξης εφαρμόζονται τα κριτήρια του αριθμού των απασχολούμενων ατόμων (αριθμητικό κριτήριο), καθώς και του ενεργητικού της πτώχευσης (αντί του εφαρμοζόμενου μέχρι πρότινος κριτηρίου της πτωχευτικής περιουσίας) και του κύκλου εργασιών, ως συμπληρωματικά χρηματοοικονομικά κριτήρια. Τα άνω ποσοτικά μεγέθη εξάγονται από τα πλέον πρόσφατα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία (ισολογισμοί) της επιχείρησης, συνδυαστικά με τα εμπορικά της βιβλία και, σε περίπτωση υποβολής αίτησης πτώχευσης από τον οφειλέτη, από τα λοιπά έγγραφα που προσκομίζονται από αυτόν. Ούτως επιτυγχάνεται σαφέστερος προσδιορισμός της έννοιας της «μικρής επιχείρησης», με βάση αντικειμενικά και πλείονα κριτήρια πραγματικής και οικονομικής φύσεως, από τα οποία δύναται να προκύπτει η πραγματική οικονομική θέση του οφειλέτη.

Πέραν της διευκόλυνσης του εφαρμοστή των ρυθμίσεων περί πτώχευσης μικρών επιχειρήσεων, δικαιολογητικός λόγος της περαιτέρω εξειδίκευσής τους είναι πρωτίστως η ανάγκη ταχύτερης περάτωσης της πτώχευσης στις περιπτώσεις επιχειρήσεων με περιορισμένο και χαμηλής αξίας ενεργητικό, η εκποίηση του οποίου μέσω της συνήθους πτωχευτικής διαδικασίας και των σχετικών διατυπώσεων αποδεικνύεται δυσανάλογα πολύπλοκη και χρονοβόρα σε σχέση με το οικονομικό μέγεθος του οφειλέτη. Ο δε ακριβέστερος προσδιορισμός των υπαγόμενων στις άνω ρυθμίσεις οφειλετών συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της προϋφιστάμενης ρύθμισης.

Η παρ. 2 της διάταξης θέτει το χρονικό σημείο ελέγχου συνδρομής των προϋποθέσεων και έναρξης της διαδικασίας, ορίζοντας ότι με την απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση, το πτωχευτικό δικαστήριο ορίζει ότι ακολουθείται η απλοποιημένη διαδικασία. Το πτωχευτικό δικαστήριο δύναται να επανέλθει στη συνήθη διαδικασία, εάν, μετά την περάτωση της απογραφής και ύστερα από αίτηση του συνδίκου, διαπιστώνεται ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις υπαγωγής.

Η παρ. 3 προβλέπει για τη διαφορετική περίπτωση, κατά την οποία η συνδρομή των προϋποθέσεων υπαγωγής διαπιστώνεται σε μεταγενέστερο στάδιο, ήτοι μετά την περάτωση απογραφής της πτωχευτικής περιουσίας. Στην περίπτωση αυτή, αρκεί διάταξη του εισηγητή κατά της οποίας δεν χωρεί προσφυγή, χωρίς να απαιτείται απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου.

Είναι δηλαδή δυνατό με την κήρυξη της πτώχευσης να χαρακτηρίζεται η διαδικασία ως απλοποιημένη, εφόσον «φαίνεται» ότι η επιχείρηση πληροί τα δύο από τα τρία απαιτούμενα κριτήρια υπαγωγής (παρ. 2 εδ. 1). Εάν, ωστόσο, μετά την απογραφή διαπιστώνεται η μη πλήρωση των κριτηρίων αυτών, η απλοποιημένη διαδικασία μετατρέπεται σε κανονική διαδικασία πτώχευσης (παρ. 2 εδ. 2), αλλά και αντιστρόφως η κανονική πτωχευτική διαδικασία σε απλοποιημένη, αν από την απογραφή προκύψει η πλήρωση των εν λόγω κριτηρίων υπαγωγής σε αυτή (παρ. 3).

Άρθρο 163

Διαδικαστικές παρεκκλίσεις

Για λόγους επίσπευσης της διαδικασίας τροποποιείται η παρ. 1 του άρθρου 163, έτσι ώστε να διευρύνεται η αρμοδιότητα του εισηγητή να αποφαίνεται, με αιτιολογημένη διάταξή του,

και για κάθε ανακοπή κατά της εκτελεστικής διαδικασίας. Προβλέπεται, επιπλέον, ότι η απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου μετά την άσκηση προσφυγής κατά των πράξεων του εισηγητή, είναι αμετάκλητη ανεξαρτήτως ποσού του αμφισβητουμένου ή του εκπροθέσμως υποβληθέντος προς επαλήθευση πιστώματος. Για τους ίδιους λόγους, στην παρ. 3 προβλέπεται η μεταφορά αρμοδιοτήτων από το πτωχευτικό δικαστήριο στον εισηγητή, και σε σχέση ειδικότερα με την ανάθεση της διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας στον οφειλέτη, της εκποίησης της επιχείρησης και της προσωρινής συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Επιπλέον, απλοποιείται η διαδικασία εκποίησης πραγμάτων που υπόκεινται σε φθορά, καθώς και η διαδικασία συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

2. Εισαγωγή νέων άρθρων

163 α

Εκποίηση κινητών

Εισάγεται νέα διάταξη για την εκποίηση κινητών στο πλαίσιο της απλοποιημένης διαδικασίας, με παραπομπή στις διατάξεις των άρθρ. 67, 77 και 84 του ΠτΚ. Σημαντική είναι η απλοποίηση που εισάγεται για τη δημοσίευση περίληψης της άδειας εκποίησης, η οποία, αντί των υπερβολικών, για τις ανάγκες μικρών επιχειρήσεων, διατυπώσεων του άρθρου 77, γίνεται με τρόπο και μέσα που ορίζει ο εισηγητής.

Άρθρο 163 β

Εκποίηση ακινήτων

Εισάγεται επίσης νέα διάταξη για την εκποίηση ακινήτων στο πλαίσιο της απλοποιημένης διαδικασίας, με παραπομπή στις διατάξεις των άρθρων 147, 148 και 149 του ΠτΚ. Σημαντική είναι η απλοποίηση που επέρχεται σε περίπτωση που η διαδικασία του πλειστηριασμού αποβεί άκαρπη, καθώς αυτή επαναλαμβάνεται μία (1) μόνον φορά, ενώ στο πλαίσιο της συνήθους διαδικασίας προβλέπονται τρεις (3) επαναλήψεις. Με τη νέα διάταξη, εάν και η επανάληψη αποβεί άκαρπη, εισάγεται υποχρέωση του εισηγητή να τροποποιήσει τη διάταξή του και να θέσει όρους για τη διευκόλυνση της εκποίησης του ακινήτου, η οποία θα διεξαχθεί υποχρεωτικά χωρίς τις διατυπώσεις του δημόσιου πλειστηριασμού, με ελεύθερη εκποίηση του ακινήτου.

Άρθρο 163 γ

Περάτωση της απλοποιημένης διαδικασίας

Για λόγους ταχείας περάτωσης της διαδικασίας και αποφυγής άσκοπων καθυστερήσεων της πτώχευσης μικρών επιχειρήσεων διατηρούνται οι τρόποι περάτωσης της πτώχευσης, συντέμνεται όμως δραστικά ο χρόνος περάτωσης της απλοποιημένης διαδικασίας. Οι τρόποι περάτωσης είναι αυτοί που προβλέπονται στο άρθρο 164, με εξαίρεση την παρέλευση δεκαετίας από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών και δεκαπενταετίας από την κήρυξη της πτώχευσης. Επειδή τα προβλεπόμενα χρονικά διαστήματα κρίθηκαν υπερβολικά για τις ανάγκες πτωχεύσεων μικρών επιχειρήσεων, αντικαθίστανται, έτσι ώστε η απλοποιημένη διαδικασία να περατώνεται αυτοδίκαια, αν δεν έχει μεσολαβήσει άλλος λόγος περάτωσης, μετά παρέλευση τεσσάρων (4) ετών από την έναρξη της ένωσης των πιστωτών και σε κάθε περίπτωση μετά παρέλευση έξι (6) ετών από την κήρυξη της απλοποιημένης διαδικασίας πτώχευσης. Εάν οι εργασίες της πτώχευσης διαρκούν μετά την παρέλευση τριετίας, με την παρ. 2 εισάγεται υποχρέωση του συνδίκου να υποβάλει έκθεση στον εισηγητή εξηγώντας τους λόγους καθυστέρησης της διαδικασίας. Σε περίπτωση που η καθυστέρηση κριθεί αδικαιολόγητη από τον εισηγητή, ο τελευταίος με πράξη του αντικαθιστά τον σύνδικο.

3. Τέλος, τίθεται ως κρίσιμος χρόνος για την εφαρμογή της νέας απλοποιημένης διαδικασίας πτωχεύσεων μικρών επιχειρήσεων η ημερομηνία έκδοσης/δημοσίευσης της απόφασης με την οποία κηρύσσεται ο οφειλέτης σε κατάσταση πτώχευσης. Η εν λόγω απόκλιση από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης πτώχευσης, ως προς την αναδρομικότητα των διατάξεων, αιτιολογείται κυρίως από το γεγονός ότι η αναδρομική εφαρμογή δεν επηρεάζει εν προκειμένω την προδικασία της αίτησης πτώχευσης ούτε μεταβάλλει ουσιωδώς το νομικό καθεστώς από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης πτώχευσης και εντεύθεν. Επιπλέον, η άνω επιλογή διευρύνει το πεδίο εφαρμογής των νέων διατάξεων με συνέπεια την αποτελεσματικότερη εφαρμογή τους και την επιτάχυνση της διαδικασίας σε μεγαλύτερο αριθμό πτωχεύσεων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι από την κατάθεση της αίτησης πτώχευσης μέχρι τη συζήτησή της και την έκδοση απόφασης επ' αυτής ενδεχομένως να έχει μεσολαβήσει ικανός χρόνος, γεγονός το οποίο θα έχει ως συνέπεια την αδικαιολόγητη περιστολή του πεδίου εφαρμογής του νόμου.

Άρθρο 63

Ρύθμιση θεμάτων σχετικών με την αρμοδιότητα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος

&

Άρθρο 64

Ανακοίνωση παραβάσεων φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας από τις εισαγγελικές αρχές προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

Γενικά

Στόχος των προτεινόμενων διατάξεων είναι η εναρμόνιση της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία του Γραφείου του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος με τις αρμοδιότητες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), όπως αυτές προβλέπονται στο ν. 4389/2016, καθώς και η εν γένει ενίσχυση του συστήματος αντιμετώπισης των φορολογικών αδικημάτων. Ειδικότερα, η ύπαρξη μεγάλου αριθμού εισαγγελικών παραγγελιών προς την ΑΑΔΕ για διενέργεια φορολογικού ελέγχου καθιστά άμεσα αναγκαίο τον εξορθολογισμό του συστήματος υποδοχής και διαχείρισης των εισαγγελικών παραγγελιών από τη φορολογική διοίκηση. Η υφιστάμενη κατάσταση, με την υπερφόρτωση του ελεγκτικού έργου της ΑΑΔΕ, αφαιρεί ουσιαστικά από την φορολογική διοίκηση τη δυνατότητα να καθορίσει η ίδια τα κριτήρια διενέργειας και προτεραιοποίησης των φορολογικών ελέγχων, δυσχεραίνοντας έτσι την επίτευξη του βασικού της στόχου, που είναι η βεβαίωση και η είσπραξη των δημοσίων εσόδων.

Ειδικότερα, με τις προτεινόμενες διατάξεις: εν πρώτοις, τροποποιείται το άρθρο 17Α του ν. 2523/1997, όπως προστέθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3943/2011 (Α' 66). Με την τροποποίηση αυτή, μεταξύ άλλων:

α) επανακαθορίζεται το πεδίο αρμοδιότητας και εποπτείας του Οικονομικού Εισαγγελέα και να εναρμονιστεί με τη λειτουργική και διοικητική ανεξαρτησία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (παρ. 2 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου),

β) παρέχεται η δυνατότητα στον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος να διερευνά κατά προτεραιότητα σοβαρές υποθέσεις οικονομικών εγκλημάτων (παρ. 3 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου),

γ) καθορίζονται οι γενικοί και ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι που είναι αρμόδιοι για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης κατόπιν παραγγελίας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, του αναπληρωτή του και των εισαγγελικών λειτουργών που τον συνεπικουρούν (παρ. 4 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου),

δ) παρέχεται στον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και στον αναπληρωτή του και η δυνατότητα να παραγγέλλουν τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από τον κατά τόπο αρμόδιο εισαγγελέα πρωτοδικών (παρ. 5 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου), και,

ε) εξειδικεύονται ορισμένες ρυθμίσεις πλαισίου σχετικά με τις διαδικασίες επιβολής και παράτασης της δέσμευσης των τραπεζικών λογαριασμών, περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων και περιουσιακών (ακινήτων και κινητών) εν γένει στοιχείων κατά τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης (παρ. 6 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου).

Περαιτέρω, στο παρόν προστίθεται νέα διάταξη, προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα στις εισαγγελικές αρχές να διαβιβάζουν στη φορολογική διοίκηση πληροφορίες που τίθενται υπόψιν τους και αξιολογούνται ως ενδεχομένως χρήσιμες για διενέργεια φορολογικού ελέγχου, χωρίς να δεσμεύουν τη Φορολογική Διοίκηση με παραγγελία για προκαταρκτική εξέταση (άρθρο 64 του σχεδίου νόμου).

Επί των επιμέρους άρθρων

Επί του άρθρου 63

Ρύθμιση θεμάτων σχετικών με την αρμοδιότητα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος.

Με το άρθρο 63 του προτεινόμενου σχεδίου νόμου τροποποιούνται οι παρ. 1, 3, 4, 5,7 και 8 του άρθρου 17Α του ν. 2523/1997 όπως ισχύει.

Ειδικότερα:

1. Με την παρ. 1 του άρθρου 63 του παρόντος, καθιερώνεται η λειτουργική αναβάθμιση του θεσμού του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, αφού πλέον θα είναι δυνατός ο ορισμός εισαγγελικού λειτουργού που φέρει τον βαθμό του

εισαγγελέα εφετών από εκείνους που υπηρετούν στην Εισαγγελία Εφετών Αθηνών, σε αντίθεση με σήμερα, που Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος μπορεί να οριστεί εισαγγελικός λειτουργός με βαθμό αντεισαγγελέα εφετών από εκείνους που υπηρετούν στην ίδια υπηρεσία.

2. Με την παρ. 2 του άρθρου 63 του παρόντος τροποποιείται η παρ. 3 του άρθρου 17Α του ν. 2523/1997, όπως ισχύει προκειμένου να επανακαθοριστεί το πεδίο αρμοδιότητας και εποπτείας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και να εναρμονιστεί με τη λειτουργική και διοικητική ανεξαρτησία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Πιο συγκεκριμένα, με την προτεινόμενη διάταξη, στον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ανήκει η εποπτεία, η καθοδήγηση και ο συντονισμός των ενεργειών των γενικών, κατά το άρθρο 33 παράγραφος 1 περίπτωση α΄ του Κ.Π.Δ., και ειδικών προανακριτικών υπαλλήλων, ιδίως, δε, υπαλλήλων του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), εντός των σχετικών αρμοδιοτήτων τους. Με την ίδια προτεινόμενη διάταξη τίθενται υπό την εποπτεία του Οικονομικού Εισαγγελέα και οι υπηρετούντες στη Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας αστυνομικοί.

3. Με την παρ. 3 του άρθρου 63 του παρόντος προστίθεται στο τέλος της παρ. 4 του άρθρου 17Α του ν. 2523/1997, όπως ισχύει, η φράση: «προτάσσοντας εκείνες τις υποθέσεις που βλάπτουν σοβαρά τα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος θα ενημερώνεται για όλες τις καταγγελίες και τις πληροφορίες που περιέχονται στις υπηρεσίες της παραγράφου 3 του άρθρου 17 Α του ν. 2523/1997 για εγκλήματα της αρμοδιότητάς του, θα αξιολογεί δε και θα διερευνά τις πληροφορίες αυτές, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση του, σχετικά με αυτά, με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο. Με την προτεινόμενη διάταξη παρέχεται στον Οικονομικό Εισαγγελέα η δυνατότητα να διερευνά κατά προτεραιότητα σημαντικές υποθέσεις υψηλού επιπέδου φοροδιαφυγής, με απώτερο στόχο την βελτίωση της απόδοσης του διωκτικού και του ερευνητικού έργου, και, κατ΄ επέκταση, την αξιοποίηση της εποπτείας που έχει ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος επί του συνόλου της διωκτικής και ελεγκτικής δραστηριότητας στο πεδίο της οικονομικής εγκληματικότητας.

4. Με την παρ. 4 του άρθρου 63 του παρόντος αντικαθίσταται η παρ. 5 του άρθρου 17Α του ν. 2523/1997, όπως ισχύει, ούτως ώστε να καθοριστεί το πεδίο αρμοδιότητας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, του αναπληρωτή του και των εισαγγελικών λειτουργών που τον συνεπικουρούν ως προς τη παραγγελία της διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης. Ειδικότερα, με την προτεινόμενη διάταξη ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος, ο αναπληρωτής αυτού και οι εισαγγελικοί λειτουργοί, που τον συνεπικουρούν αποκλειστικά μπορούν να παραγγέλλουν τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης στους γενικούς κατά το άρθρο 33 παράγραφος 1 περίπτωση α΄ του Κ.Π.Δ. ή στους ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους και ιδίως στους υπαλλήλους του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.) και της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας. Επίσης, με την παρούσα παράγραφο καθορίζονται, κατά τις ειδικότερες επιμέρους προτεινόμενες διατάξεις, αναλυτικές ρυθμίσεις για τις κατηγορίες προανακριτικών υπαλλήλων οι οποίοι υπάγονται διοικητικά στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και συγκεκριμένα οι υπάλληλοι των Τελωνείων και της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων. Επιπλέον ορίζεται ότι οι λοιποί υπάλληλοι της ΑΑΔΕ που έχουν προανακριτικά καθήκοντα διενεργούν προκαταρκτική εξέταση ή προανάκριση κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας που δύναται να εκδόσει ο Οικονομικός Εισαγγελέας ύστερα από σχετικό αίτημα που του απευθύνουν.

Μια σημαντική τομή που επέρχεται με την παρούσα ρύθμιση είναι η Ίδρυση Ειδικής Υπηρεσίας, η οποία θα στελεχωθεί από προανακριτικούς υπαλλήλους υπό την εποπτεία του Οικονομικού Εισαγγελέα, οι οποίοι, έχουν το καθήκον να εκτελούν τις Εισαγγελικές Παραγγελίες του Οικονομικού Εισαγγελέα και των λοιπών Εισαγγελέων για την διεξαγωγή προανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης. Οι ως άνω προανακριτικοί υπάλληλοι θα έχουν την αρμοδιότητα έρευνας τέλεσης εγκλημάτων φοροδιαφυγής ή λοιπών οικονομικών αδικημάτων.

Με το τελευταίο εδάφιο της προτεινόμενης ρύθμισης καθορίζεται η 1η Αυγούστου 2017 ως ο χρόνος της έναρξης ισχύος της συγκεκριμένης ρύθμισης.

5. Με την παρ. 5 του άρθρου 63 του παρόντος αντικαθίσταται η παρ. 7 του άρθρου 17Α του ν. 2523/1997, προκειμένου να παρέχεται, πλην του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, και στον αναπληρωτή αυτού η δυνατότητα να

παραγγέλλει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από τον κατά τόπο αρμόδιο εισαγγελέα πρωτοδικών. Μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης ενημερώνονται εγγράφως για την πορεία της. Για την εν λόγω παραγγελία απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του εποπτεύοντος Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, που έχει ορισθεί σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 17Α του ν. 2523/1997. Η επέκταση αυτή τίθεται προς άρση ερμηνευτικών αμφισβητήσεων.

6. Με την παρ. 6 του άρθρου 63 του παρόντος αντικαθίσταται η παράγραφος 8 του άρθρου 17Α του ν. 2523/1997. Οι αλλαγές, ως προς τα επιμέρους εδάφια της υπό αντικατάσταση τροποποίηση παραγράφου έχουν ως εξής:

α) το πρώτο εδάφιο της παρ. 8 τροποποιείται με τρόπο ώστε να εξειδικεύεται η διαδικασία πρόσβασης των Εισαγγελικών Λειτουργών της παρ. 1 του άρ. 17 Α του ν. 2523/1997 στις πληροφορίες που είναι χρήσιμες για την άσκηση του έργου τους.

β) Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 8 αντικαθίσταται με τρόπο ώστε να υπάρξει διαφοροποίηση ως προς το αρμόδιο Συμβούλιο για την έκδοση βουλεύματος για την παράταση του χρονικού διαστήματος της δέσμευσης που επιβάλλεται σύμφωνα με το ίδιο εδάφιο. Κατά την ισχύουσα ρύθμιση, αρμόδιο για την παράταση της εν θέματι διάταξης είναι πάντοτε το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών, ανεξαρτήτως του εάν η διάταξη εξεδόθη από τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ή τον αναπληρωτή του (που σήμερα έχουν τον βαθμό του αντεισαγγελέως εφετών) ή από τους εισαγγελικούς λειτουργούς που συνεπικουρούν τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος (που φέρουν το βαθμό του εισαγγελέως ή του αντεισαγγελέως πρωτοδικών). Με την προτεινόμενη ρύθμιση, εάν η δέσμευση επέρχεται δυνάμει διατάξεως ενός εκ των εισαγγελικών λειτουργών που συνεπικουρούν τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, θα δύναται να παραταθεί με βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών. Η ρύθμιση αυτή γίνεται για την αποσυμφόρηση του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών από έκδοση βουλευμάτων επί διατάξεων που εκδόθηκαν από εισαγγελικούς λειτουργούς που δεν έχουν τον βαθμό που αντιστοιχεί στο Συμβούλιο Εφετών Αθηνών.

γ) Το έβδομο εδάφιο της παρ. 8 του άρ. 17Α τροποποιείται κατ΄ αντίστοιχο τρόπο με την αλλαγή που επέρχεται στο μόλις προαναφερθέν β΄ εδάφιο της ίδιας

παραγράφου, ως προς την αρμοδιότητα του Συμβουλίου που κρίνει επί της προσφυγής που ασκείται από τους έχοντες έννομο συμφέρον για άρση της προαναφερθείσας δέσμευσης. Έτσι, εάν η δέσμευση εκδόθηκε με διάταξη του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ή του αναπληρωτή του, η αρμοδιότητα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών για κρίση επί προσφυγής για την άρση της δέσμευσής παραμένει. Εάν η δέσμευση εκδόθηκε με διάταξη ενός/μίας εκ των εισαγγελικών λειτουργών που συνεπικουρούν τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, αρμόδιο για να κρίνει επί προσφυγής για την άρση της ως άνω δέσμευσης είναι, με την προτεινόμενη διάταξη, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών.

δ) Περαιτέρω στο δέκατο εδάφιο της παραγράφου 8 του άρ. 17Α του νόμου 2523/1997 προστίθεται η φράση: «ούτε εμποδίζουν την τελευταία να λάβει τέτοια μέτρα». Η εν λόγω προσθήκη κρίνεται αναγκαία προκειμένου να παρέχεται στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων η δυνατότητα να λαμβάνει διασφαλιστικά μέτρα μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης, σε περιπτώσεις που είτε παραγγέλλεται από τον Οικονομικό Εισαγγελέα άσκηση ποινικής δίωξη και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Κ.Π.Δ., είτε η ποινική δικογραφία αρχειοθετείται και η δέσμευση των τραπεζικών λογαριασμών, περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων και περιουσιακών (ακινήτων και κινητών) εν γένει στοιχείων αίρεται αυτοδικαίως.

ε) Τέλος, με την προσθήκη εδαφίου στην παράγραφο 8 του άρ. 17Α του ν. 2523/1997 καλύπτεται ένα ζήτημα αρμοδιότητας για τις περιπτώσεις που η διάταξη δέσμευσης έχει διαταχθεί, κατόπιν παραγγελίας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και τη σύμφωνη γνώμη του εποπτεύοντος Αντιεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, από τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Κατά το ισχύον σήμερα δίκαιο, υπάρχει πρόβλεψη για την αρμοδιότητα του κατά τόπο αρμοδίου Συμβουλίου Πλημμελειοδικών να κρίνει επί της προσφυγής για την άρση της δέσμευσης που διατάσσεται από τον κατά τόπο εισαγγελέα πρωτοδικών ως ανωτέρω. Με την προτεινόμενη προσθήκη εδαφίου, το ίδιο Συμβούλιο καθίσταται αρμόδιο και για την παράταση της υπό τους ανωτέρω όρους διαταχθείσας δέσμευσης.

Επί του άρθρου 64

Ανακοίνωση παραβάσεων φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας από τις εισαγγελικές αρχές προς την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

Με το άρθρο 64 του παρόντος σχεδίου νόμου, εισάγεται νέα, ειδική, διάταξη, με την οποία παρέχεται στις εισαγγελικές αρχές η δυνατότητα να διαβιβάζουν πληροφορίες που δεν είναι άμεσα ποινικά ερευνητέες (λ.χ. λόγω χαμηλού ποσού φοροδιαφυγής που δεν επιτρέπει την ποινική δίωξη, ή λόγω παράβασης που δεν στοιχειοθετεί πλέον ποινικό αδίκημα) στη φορολογική αρχή και να μην τίθενται αποκλειστικά στο αρχείο σύμφ. με το άρ. 43 ΚΠΔ. Έτσι, οι πληροφορίες των εισαγγελικών αρχών μπορούν να δοθούν στην φορολογική διοίκηση με πρωτοβουλία πλέον των εισαγγελικών αρχών, και όχι μόνο με πρωτοβουλία της φορολογικής διοίκησης όπως επιτρέπεται σήμερα. Οι πληροφορίες αυτές δεν έχουν τη δεσμευτικότητα εισαγγελικής παραγγελίας και μπορούν να αξιοποιηθούν από την ΑΑΔΕ με βάση το συστημα ανάλυσης κινδύνου.

Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται πρόσβαση σε μεγάλο όγκο πληροφοριών στη Φορολογική Διοίκηση, ο οποίος δεν είναι προσπελάσιμός σήμερα, για να επιτευχθεί από την πλευρά της η καίριας ταξινόμηση των χαρακτηριστικών επικινδυνότητας φοροδιαφυγής (risk profiling). Επίσης η ως άνω διάταξη μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο προς τον σκοπό της πρόταξης των σημαντικών υποθέσεων από την πλευρά του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, όπως άλλωστε προκύπτει και από την προτεινόμενη, με το παρόν σχέδιο νόμου προσθήκη στην παρ. 4 του άρ. 17Α του ν. 2523/1997.

Άρθρο 65

Ευθύνη των εκπροσώπων του Δημοσίου και των πιστωτικών ιδρυμάτων από πράξεις αναδιάρθρωσης δανείων ή άλλων οφειλών

Με τις προτεινόμενες διατάξεις εξειδικεύονται τα κριτήρια περιορισμού της ποινικής και αστικής ευθύνης των διαχειριστών για πράξεις ή παραλείψεις τις οποίες τέλεσαν για την εξυπηρέτηση της αναδιάρθρωσης ή διαγραφής χρεών κατά τα οριζόμενα στους αναφερόμενους νόμους, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος αυθαίρετων διώξεων των εν λόγω προσώπων.

Ειδικότερα, οι κανόνες επιμέλειας που πρέπει να τηρούν οι διαχειριστές δημόσιας περιουσίας, περιουσίας οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή περιουσίας νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, κατά τις πράξεις που τελούν για την εξυπηρέτηση της αναδιάρθρωσης ή διαγραφής χρεών στο πλαίσιο των αναφερόμενων νόμων, παρατίθενται **στην παρ. 1** του άρθρου, ενώ οι αντίστοιχοι κανόνες που πρέπει να τηρούν οι διαχειριστές περιουσίας πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων εξειδικεύονται **στην παρ. 3**.

Επιπλέον, με **τις παρ. 2 και 4** του παρόντος, εισάγεται ως δικονομική προϋπόθεση για την άσκηση ποινικής δίωξης η υποβολή αίτησης από τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, όσον αφορά τους διαχειριστές δημόσιας περιουσίας (παρ. 2) και την ειδική Τριμελή Επιτροπή μετά από γνώμη της Τράπεζας της Ελλάδος, σε ό,τι αφορά τους διαχειριστές περιουσίας χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (παρ. 4). Η αίτηση του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης της παρ. 2 και της τριμελούς Επιτροπής της παρ. 4 πρέπει να περιέχουν ειδική αιτιολογία σχετικά με την παράβαση των κανόνων επιμελούς διαχείρισης, όπως αυτοί προσδιορίζονται στις παρ. 1 και 3 του άρθρου, αντίστοιχα. Η εν λόγω αίτηση φέρει τον χαρακτήρα αίτησης της αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 41 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και δεν υπόκειται στις χρονικές προθεσμίες της έγκλησης. Κατ΄ αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται περαιτέρω ο διαχειριστής από τον κίνδυνο αυθαίρετων και πρόωρων διώξεων, ενώ παράλληλα ενισχύεται η αποτελεσματικότητα του ποινικού δικαιοδοτικού μηχανισμού στον βαθμό που μία καθ΄ ύλην αρμόδια αρχή ενημερώνει με εγκυρότητα και ακρίβεια τα αρμόδια ποινικά όργανα σε σχέση με τα πραγματικά και νομικά ζητήματα που σχετίζονται με το εκάστοτε αδίκημα.

Περαιτέρω, με την **παρ. 5** καθιερώνεται η υποχρέωση του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και της τριμελούς Επιτροπής να υποβάλλουν την αίτηση δίωξης ή να κοινοποιήσουν την απόφαση περί μη υποβολής της, προς τον αρμόδιο εισαγγελέα, εντός χρονικού διαστήματος τεσσάρων μηνών από τη λήψη της καταγγελίας.

Με την **παρ. 6** διευκρινίζεται ότι οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται μόνο σε πράξεις ή παραλείψεις σχετικές με αναδιαρθρώσεις ή διαγραφές δανείων,

οφειλών και χρεών που λαμβάνουν χώρα μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και δεν έχουν εφαρμογή για πράξεις ή παραλείψεις που έλαβαν χώρα ως προς τη χορήγηση των δανείων αυτών ή τη γένεση άλλου είδους οφειλών ή χρεών. Ως εκ τούτου, οι ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου δεν αναιρούν την ποινική, αστική ή πειθαρχική ευθύνη για δάνεια που χορηγήθηκαν χωρίς να ληφθούν οι αναγκαίες εξασφαλίσεις σύμφωνα με τους εκάστοτε κατά περίπτωση ισχύοντες εποπτικούς κανόνες, όπως αυτοί καθορίζονται κατά περίπτωση από την Τράπεζα της Ελλάδος και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, καθώς και την εγκεκριμένη πολιτική χορήγησης δανείων κάθε πιστωτικού ή χρηματοδοτικού ιδρύματος ή νομικού προσώπου ή υπηρεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών»

Άρθρο 66

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4270/2014 (Α΄ 143)

Η προτεινόμενη διάταξη στοχεύει στην ομαλή μετάβαση στην περίοδο μετά την λήξη της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ESM) και στη διασφάλιση της συμφωνίας του ετήσιου Κρατικού Προϋπολογισμού με τα όρια που περιλαμβάνονται στο Δημοσιονομικό Σύμφωνο, όπως έχει συμφωνηθεί και δεσμεύει τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη στο πλαίσιο της Συνθήκης για τη σταθερότητα, το συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της 2ας Μαρτίου 2012. Στο πλαίσιο αυτό επιχειρείται η ενίσχυση του ρόλου του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου .

Άρθρο 67

Τροποποίηση των άρθρων 8 και 13 του ν. 4270/2014 (Α' 143) για το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο

Η σημασία του ρόλου του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου (ΕΔΣ) συνίσταται στην παρακολούθηση και ανάλυση της ακολουθούμενης δημοσιονομικής πολιτικής και τήρησης των δημοσιονομικών κανόνων. Η προτεινόμενη ρύθμιση στοχεύει στην ενίσχυση του ρόλου και στην επίτευξη της αποτελεσματικής λειτουργίας του ΕΔΣ. Ειδικότερα επιδιώκεται η στελέχωση του ΕΔΣ με κατάλληλα καταρτισμένο και εξειδικευμένο προσωπικό και η

αποτελεσματικότερη άσκηση των οικονομικών αρμοδιοτήτων του ώστε να διασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία του.

Οι προτεινόμενες αλλαγές περιλαμβάνουν: α) τροποποίηση του άρθρου 8 του ιδρυτικού νόμου (ν.4270/2014) που αφορά στο προσωπικό και στην οργανωτική δομή των υπηρεσιών του Δημοσιονομικού Συμβουλίου, β) τροποποίηση του άρθρου 13 του ιδρυτικού νόμου που αφορά σε προσαρμογές στο νέο πλαίσιο διαχείρισης των οικονομικών υποθέσεων για φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και γ) προσθήκη στο άρθρο 13 του ιδρυτικού νόμου με την οποία θεσπίζεται η καθιέρωση του θεσμού του επιτίμου Επιστημονικού Συμβούλου του Δημοσιονομικού Συμβουλίου.

Άρθρο 68

Τροποποιήσεις των άρθρων 81 και 83 του ν. 2960/2001 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας»

Με την προτεινόμενη διάταξη καταργείται ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης που επιβάλλεται στην ισοπροπυλική αλκοόλη, σύμφωνα με το άρθρο 81 του ν.2960/2001 (Α΄265) «Εθνικός, Τελωνειακός Κώδικας». Η ισοπροπυλική αλκοόλη χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη στη βιομηχανία για την παραγωγή φαρμάκων, καλλυντικών, χρωμάτων, βερνικιών και άλλων προϊόντων και οι ποσότητες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή παραλαμβάνονται με απαλλαγή από τον Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης, σύμφωνα με το άρθρο 83 του ν.2960/01. Τα έσοδα από την εν λόγω φορολογία είναι πολύ μικρά σε σχέση με τα ποσά των χορηγούμενων απαλλαγών. Η κατάργηση της φορολογίας αυτής ευθυγραμμίζεται με τις σχετικές συστάσεις της εργαλειοθήκης ΙΙΙ του ΟΟΣΑ, με σκοπό την απλοποίηση των διαδικασιών, τη μείωση της γραφειοκρατίας, τη διευκόλυνση του εμπορίου και την τόνωση του ανταγωνισμού. Για σκοπούς ασφάλειας δικαίου, καταργούνται, επίσης, οι, κατ' εξουσιοδότηση των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 81 και της παραγράφου 4 του άρθρου 83 του ν.2960/2001, καθώς και των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 27 του ν.2127/1993 (Α΄48) εκδοθείσες Υπουργικές Αποφάσεις οι οποίες αφορούν στην ισοπροπυλική αλκοόλη.

Άρθρο 69

Με την παράγραφο 1 του προτεινόμενου άρθρου καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 18 του ν.4172/2013 στο πλαίσιο του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής.

Με την παράγραφο 2 του προτεινόμενου άρθρου καταργούνται οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 60 του ν.4172/2013, στο πλαίσιο του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής.

Άρθρο 70

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού θεσμοθετείται η επαναφορά του συντελεστή ΦΠΑ στα αγροτικά εφόδια από το 24% στο 13%, μέσω της τροποποίησης του Παραρτήματος ΙΙΙ του Κώδικα ΦΠΑ (ν. 2859/2000), προκειμένου να ενισχυθεί η ρευστότητα των αγροτών και των αγροτικών επιχειρήσεων. Με αυτό τον τρόπο δίνεται έμφαση στην στήριξη της πρωτογενούς παραγωγής της χώρας, καθώς αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Άρθρο 71

Κατάργηση της έκπτωσης φόρου Βουλευτών

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού καταργούνται τα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του Ζ΄ Ψηφίσματος του έτους 1975 που αφορούν στην έκπτωση από το φορολογητέο ποσό της βουλευτικής αποζημίωσης των δαπανών άσκησης του λειτουργήματος του βουλευτή, στα πλαίσια των δημοσιονομικών δεσμεύσεων της χώρας.

Άρθρο 72

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τροποποιείται η περίπτωση β΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 53 του ν.4389/2016, στο πλαίσιο της αλλαγής που επήλθε με τον ν.4442/2016 στο θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά την κατάταξη των ενοικιαζομένων δωματίων σε κατηγορίες κλειδιών, θεσπίζοντας μια ενιαία επιβάρυνση για όλα τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, απλοποιώντας έτσι και τον τρόπο επιβολής και τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής του.

Άρθρο 73

Τροποποίηση άρθρου 196 του ν. 4389/2016 (Α΄94)

Με τον ν. 4389/2016 (Α΄94), προβλέφθηκε η δυνατότητα μεταβίβασης επιπλέον ακινήτων κυριότητας ελληνικού δημοσίου στην ΕΤΑΔ, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατόπιν σχετικής εξουσιοδότησης του ΚΥΣΟΙΠ (άρθρο 196 σε συνδυασμό με άρθρο 209). Το Μητρώο Ακίνητης Περιουσίας (Μ.Α.Π) της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας αποτελεί εργαλείο για την υλοποίηση αυτής της δυνατότητας. Για τη διευκόλυνση της υλοποίησης συστήνεται ομάδα εργασίας αποτελούμενηαπό εκπροσώπους όλων των συναρμόδιων φορέων.

Άρθρο 74

Με την προτεινόμενη διάταξη εισάγεται η συνολική χρονική διάρκεια προσαρμογής στην υποχρέωση αποδοχής μέσων πληρωμής με κάρτα. Προσδιορίζεται σαφώς ότι δεν πρόκειται για άμεση εφαρμογή ώστε να υπάρξει η δυνατότητα ομαλότερης προσαρμογής τόσο των φορέων της αγοράς όσο και του καταναλωτικού κοινού στο προβλεπόμενο μέτρο. Η υποχρεωτικότητα ως προς τους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας θα προβλέπεται σταδιακά με την έκδοση υπουργικών αποφάσεων των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης και Οικονομικών βάσει της εξουσιοδοτικής διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 65 του ν. 4446/2016 (Α' 240).

Άρθρο 75

Τροποποίηση άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α΄58)

Με το προτεινόμενο άρθρο αντικαθίσταται η παράγραφος 6 του άρθρου 20 του ν.3842/2010 (Α' 58), όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 69 του ν.4446/2016 (Α΄ 240). Αυτό κρίνεται σκόπιμο προκειμένου να διαχωριστεί το πλαίσιο της αρμοδιότητας ως προς την έκδοση κανονιστικών πράξεων για την εφαρμογή της υποχρέωσης διαβίβασης των δεδομένων των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων – στοιχείων από τα υπόχρεα πρόσωπα σε βάση δεδομένων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, έτσι ώστε η έκταση εφαρμογής, οι εξαιρέσεις και οι ειδικότερες υποχρεώσεις να καθορίζονται με Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ενώ το τεχνικό μέρος και η διαδικασία της εφαρμογής να καθορίζονται με επιμέρους Απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, με σκοπό την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη υλοποίηση του μέτρου. Η προσθήκη της προϋπόθεσης υποβολής σχετικής πρότασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων για την έκδοση της ως άνω Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, κρίνεται σκόπιμη

για εξυπηρέτηση τυπικών λόγων που απορρέουν από την αρμοδιότητα του Διοικητή να εισηγείται την έκδοση κανονιστικών πράξεων για τις οποίες η αρμοδιότητα έκδοσης ανήκει στον Υπουργό Οικονομικών.

Άρθρο 76

Τροποποίηση άρθρου 12 του ν. 4308/2014 (Α΄251)

Με το προτεινόμενο άρθρο, στην παράγραφο 16 του άρθρου 12 του ν. 4308/2014 (Α' 251), η οποία προστέθηκε με την παράγραφο 2 του άρθρου 74 του ν. 4446/2016, προστίθεται φράση, με την οποία προβλέπεται προϋπόθεση υποβολής σχετικής πρότασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων για την έκδοση της Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών. Η προσθήκη αυτή κρίνεται σκόπιμη για εξυπηρέτηση τυπικών λόγων που απορρέουν από την αρμοδιότητα του Διοικητή να εισηγείται την έκδοση κανονιστικών πράξεων για τις οποίες η αρμοδιότητα έκδοσης ανήκει στον Υπουργό Οικονομικών.

Άρθρο 77

Τροποποίηση άρθρου 26 ν. 4174/2013 (Α΄ 170)

Με την προτεινόμενη τροποποίηση της παραγράφου 1 του άρθρου 26, εξειδικεύεται η υποχρέωση της Φορολογικής Διοίκησης να ελέγχει υποθέσεις κατά προτεραιότητα, επιλέγοντας αυτές με κριτήρια ανάλυσης κινδύνου από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης (στοιχεία από πιστωτικά ιδρύματα, κλπ.), αξιοποιώντας με τον τρόπο αυτό ευρύτερο πεδίο διαθέσιμων πληροφοριών, με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας και εισπραξιμότητας των διενεργούμενων ελέγχων.

Με την προτεινόμενη τροποποίηση της παραγράφου 2 οριοθετείται σε νέα πιο ορθολογική βάση ο φορολογικός έλεγχος. Συγκεκριμένα, με τις εν λόγω διατάξεις ορίζεται ότι ο έλεγχος εστιάζει κατά προτεραιότητα καταρχήν στα τρία πιο πρόσφατα φορολογικά έτη, και μόνο εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι, που καθορίζονται με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, εσωτερικές ή εξωτερικές πηγές ή άλλα κριτήρια τα οποία δεν δημοσιοποιούνται, επεκτείνεται και στα δύο προηγούμενα φορολογικά έτη ή χρήσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο έλεγχος καθίσταται αποδοτικότερος και αποτελεσματικότερος, δεδομένου ότι κατευθύνεται πλέον εκεί που υπάρχει πραγματικό φορολογικό ενδιαφέρον. Η νέα αυτή προσέγγιση, που είχε ήδη ξεκινήσει από την τροποποίηση του άρθρου 26 του ν. 4174/2013 με το άρθρο 61 του

ν. 4342/2015, θα καταστήσει πιο ευέλικτο τον έλεγχο και θα του επιτρέψει να στραφεί σε πρόσφατα έτη για τα οποία είναι ευχερέστερη η αναζήτηση στοιχείων και πληροφοριών, με πιο άμεσα αποτελέσματα και δυνατότητα επέκτασής του στα δύο προηγούμενα φορολογικά έτη ή χρήσεις, μόνο όταν κρίνεται σκόπιμο με βάση τα καθοριζόμενα ελεγκτικά κριτήρια.

Άρθρο 78

Τροποποιήσεις Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων

Με τις προτεινόμενες διατάξεις των παραγράφων 6 και 7 του άρθρου 36 του ν.δ 356/1974 (ΚΕΔΕ) εναρμονίζεται το δίκαιο της διοικητικής εκτέλεσης με το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης ως προς τον τρόπο της εκτίμησης της αξίας του κατασχεθέντος ακινήτου, η οποία πλέον είναι η εμπορική αξία αυτού. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται για τις κατασχέσεις που επιβάλλονται μετά την έκδοση της κοινής απόφασης του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της ΑΑΔΕ και στην οποία θα καθορίζεται ο τρόπος προσδιορισμού της εμπορικής αξίας του ακινήτου που κατάσχεται, το αρμόδιο όργανο προσδιορισμού της αξίας αυτής, ο τρόπος καθορισμού της αμοιβής του καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο θέμα.

Με την προτεινόμενη διάταξη της παραγράφου 7 του άρθρου 39 του ν.δ 356/1974 (ΚΕΔΕ) εναρμονίζεται το δίκαιο της διοικητικής εκτέλεσης με το δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης ως προς τον ορισμό της τιμής πρώτης προσφοράς του ακινήτου που εκπλειστηριάζεται, η οποία πλέον είναι η εμπορική αξία αυτού, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά το χρόνο επιβολής της κατάσχεσης, ρύθμιση η οποία θα τεθεί σε ισχύ μετά την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 7 του άρθρου 36.

Άρθρο 79

Πρόστιμο Φ.Π.Α. για πλαστά, εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία

Με τις προτεινόμενες διατάξεις των παραγράφων 1 έως 3 θεσπίζονται αναγκαίες μεταβατικές διατάξεις, συνεπεία της κατάργησης του άρθρου 6 του ν. 2523/97 και της περίπτωσης δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 55 του ν. 4174/2013, ώστε να προβλέπεται η επιβολή των ίδιων κυρώσεων, τόσο για τις υποθέσεις για τις οποίες είχαν επιβληθεί είτε οι κυρώσεις του άρθρου 6 του ν. 2523/1997 είτε του άρθρου 55 παρ. 2 περ. δ' του ν. 4174/2013 και οι οποίες εκκρεμούν κατά την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος σχεδίου νόμου, όσο και για ανάλογες περιπτώσεις που θα προκύψουν μελλοντικά.

Η προτεινόμενη διάταξη αποσκοπεί στον εξορθολογισμό των κατά τις ως άνω διατάξεις επιβληθέντων προστίμων και στην αποσυμφόρηση των δικαστηρίων από τις εν λόγω εκκρεμείς υποθέσεις.

Άρθρο 80

Τροποποίηση του άρθρου 36 του ν. 3986/2011

Με την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού και στα πλαίσια των δημοσιονομικών δεσμεύσεων της χώρας και του ανασχεδιασμού των επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας, καθορίζεται ανώτατο όριο δαπάνης για το επίδομα της παρ.8β του άρθρου 36 ν. 3986/2011, η οποία δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό των 58.000.000 € ετησίως.

Με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού προβλέπεται ότι ο περιορισμός του ύψους της δαπάνης της παραγράφου 1 θα ισχύσει από 01.01.2018.

Άρθρο 80α

Τροποποίηση του άρθρου 38 του ν.3986/2011

Με δεδομένη την τρέχουσα οικονομική συγκυρία στην οποία βρίσκεται η ελληνική οικονομία καθώς και τις δεσμεύσεις για επίτευξη συγκεκριμένων δημοσιονομικών στόχων τα επόμενα χρόνια, είναι απαραίτητη η συμβολή όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης στη δημοσιονομική προσπάθεια. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) ως φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, τα τελευταία οικονομικά έτη συμμετέχουν στο θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης καταρτίζοντας και εκτελώντας πλεονασματικούς προϋπολογισμούς.

Για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων έχουν θεσμοθετηθεί και υλοποιούνται δημοσιονομικές και διαρθρωτικές αλλαγές σε όλους τους τομείς της Γενικής Κυβέρνησης. Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τα φορολογικά έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού. Τα φορολογικά έσοδα εξαρτώνται από παράγοντες όπως η μεγέθυνση της οικονομίας, καθώς και από δημοσιονομικές παρεμβάσεις, που σκοπό έχουν την ενίσχυσή τους και τη βελτίωση του πρωτογενούς αποτελέσματος της Γενικής Κυβέρνησης.

Στο πλαίσιο της βέλτιστης διαχείρισης των θεσπισμένων πόρων του τακτικού προϋπολογισμού για την κάλυψη των αναγκών χρηματοδότησης όλων των υποτομέων της

Γενικής Κυβέρνησης, προωθείται η εν λόγω διάταξη με την οποία τροποποιείται το ισχύον ανώτατο όριο απόδοσης των ποσών των άρθρων 259 και 260 του Ν. 3852/2010, από τον Τακτικό Προϋπολογισμό στους ΟΤΑ, παραμένοντας σε υψηλότερα επίπεδα από τα πραγματοποιηθέντα και από τα προϋπολογισθέντα ποσά για το 2016 και το 2017 αντίστοιχα. Ειδικότερα, οι αποδόσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό στους ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το ποσό των τριών δισεκατομμυρίων τετρακοσίων ευρών (3,4 δις) από το 2018 και εφεξής.

Άρθρο 81

Τροποποίηση του ν. 4389/2016 (Α΄94)

Σε εφαρμογή της Συμφωνίας Μεταρρυθμίσεων και Δημοσιονομικών Στόχων της δεύτερης αξιολόγησης και ενόψει της έναρξης της λειτουργίας της εταιρείας Ε.ΔΗ.Σ. (Εταιρεία Δημόσιων Συμμετοχών) Α.Ε., κρίνεται σκόπιμος ο εμπλουτισμός του χαρτοφυλακίου της με το σύνολο των μετοχών των οριζόμενων στο προστιθέμενο Παράρτημα Στ΄ Δημόσιων Επιχειρήσεων, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του νόμου, καθώς και με τα περιουσιακής φύσης δικαιώματα, δικαιώματα διαχείρισης και εκμετάλλευσης, κεκτημένα οικονομικά συμφέροντα, άυλα δικαιώματα και δικαιώματα λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης υποδομών, τα οποία είχαν μεταβιβαστεί στο ΤΑΙΠΕΔ δυνάμει της αρ. 195/2011 (Β΄ 2501) απόφασης της Διϋπουργικής Επιτροπής Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων σχετικά με το δικαίωμα παραχώρησης σε τρίτους, μέσω συμβάσεων παραχώρησης, των δικαιωμάτων που αφορούν στη διοίκηση, διαχείριση, λειτουργία, ανάπτυξη, επέκταση, συντήρηση και εκμετάλλευση όλων των κρατικών αεροδρομίων, εξαιρουμένων προφανώς των κρατικών περιφερειακών αεροδρομίων για τα οποία έχουν συναφθεί Συμβάσεις Παραχώρησης, οι οποίες έχουν κυρωθεί με τα άρθρα 215 και 216 του Ν. 4389/2016 (Α΄ 94).

Περαιτέρω, με το άρθρο 197 του Ν. 4389/2016 μεταβιβάσθηκαν στην Ε.ΔΗ.Σ. Α.Ε., μεταξύ άλλων, οι μετοχές των προσδιοριζόμενων στο Παράρτημα Δ΄ εταιρειών Ο.Α.Σ.Α. Α.Ε., ΣΤΑ.ΣΥ. Α.Ε. και Ο.ΣΥ. ΑΕ. Με τη διάταξη της παραγράφου 3 της παρούσας διάταξης, αντικαθίσταται το Παράρτημα Δ΄, στο οποίο παρέπεμπε η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 197 του παραπάνω νόμου και στο οποίο μνημονεύονται οι παραπάνω εταιρείες, ώστε πλέον στην Ε.ΔΗ.Σ. μεταβιβάζονται οι μετοχές της Ο.Α.Σ.Α. Α.Ε. σε ποσοστό 100%, ενώ η Ο.Α.Σ.Α. Α.Ε. διατηρεί το 100% των μετοχών των εταιριών Ο.ΣΥ. Α.Ε. και ΣΤΑ.ΣΥ. Α.Ε. κατά την έννοια των διατάξεων του Ν. 3920/2011, όπως εκάστοτε στο σύνολό τους ισχύουν, και έτσι συνεχίζεται ο

συντονιστικός και εποπτικός ρόλος του ΟΑΣΑ επί των θυγατρικών του ΟΣΥ ΑΕ και ΣΤΑΣΥ ΑΕ. Ειδικότερα, ο βέλτιστος σχεδιασμός του συγκοινωνιακού έργου στην Αττική και η εποπτεία υλοποίησης του (από τις θυγατρικές Ο.ΣΥ. και ΣΤΑ.ΣΥ.) συνεχίζει να διασφαλίζεται μέσω της αρμοδιότητας του Ο.Α.ΣΑ. να καταρτίζει Στρατηγικά Σχέδια Μεταφορών , καθορίζοντας τους πόρους που απαιτούνται για την υλοποίησή τους (τροχαίο υλικό, επενδύσεις σε υποδομές, ανθρώπινοι πόροι, χρηματοδοτικά εργαλεία). Επιπλέον με την διατήρηση της υφιστάμενης μετοχικής σχέσης, εξασφαλίζεται η ορθή διαχείριση και διανομή των εσόδων μεταξύ των εταιριών του (τον έλεγχο των οποίων συνεχίζει να διατηρεί ο Ο.Α.Σ.Α.), η απρόσκοπτη κίνηση ταμειακών διαθεσίμων μεταξύ των εταιριών με τη μορφή ταμειακών διευκολύνσεων σε περιπτώσεις έλλειψης ταμειακής ρευστότητας, ο κεντρικός έλεγχος των δαπανών και η ορθολογική κατανομή της κρατικής επιδότησης.

Άρθρο 82

Καταβολή προμήθειας για την υπερβάλλουσα αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση

Η αναβαλλόμενη φορολογία με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς το αντίστοιχο ποσό αναγνωρίζεται ως εποπτικό κεφάλαιο. Ωστόσο, η ως άνω εγγύηση (και κατά συνέπεια το αναγνωρισμένο ως εποπτικό κεφάλαιο ποσό) υπόκειται σε περιορισμούς προκειμένου να μην τεθούν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων. Λαμβάνοντας υπόψη, ότι λόγω της αύξησης του φορολογικού συντελεστή των επιχειρήσεων από το 26% στο 29% (και μάλιστα αναδρομικά από 1.1.2015, με το ν. 4334/2015/Α΄80/16.7.2015 το αντίστοιχο ποσό της εγγυημένης από το Δημόσιο αναγνωρισμένης ως εποπτικού κεφαλαίου αναβαλλόμενης φορολογίας αυξήθηκε αντίστοιχα, με την παρούσα διάταξη, προβλέπεται η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των λοιπών επιχειρήσεων που έκαναν χρήση των διατάξεων του άρθρου 27 Α του ν. 4172/13 και οι οποίες ωφελήθηκαν κατά το μέρος αυτό, να καταβάλλουν ετήσια προμήθεια προς το Δημόσιο, η οποία υπολογίζεται με βάση την ως άνω ωφέλεια. Η προμήθεια θα καταβάλλεται για όσο διάστημα ο φορολογικός συντελεστής των υπόχρεων νομικών προσώπων παραμένει υψηλότερος του 26% και θα υπολογίζεται με συγκεκριμένο μαθηματικό τύπο, τον οποίο θα εφαρμόζει το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (με μέριμνα της Διεύθυνσης Κίνησης κεφαλαίων, Εγγυήσεων και Δανείων), κατόπιν γραπτής ενημέρωσης που θα λαμβάνει από την Τράπεζα της Ελλάδος για τον αριθμό των υπόχρεων προσώπων και το ακριβές ύψος

του ποσού της εγγυημένης από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης ανά υπόχρεο πρόσωπο.

Άρθρο 83

Με την προτεινόμενη διάταξη προστίθεται νέο άρθρο 39 Α στον ν.4172/2013 (Α΄ 167), με το οποίο ρυθμίζεται το εισόδημα από τη βραχυπρόθεσμη μίσθωση ακινήτων στο πλαίσιο της οικονομίας του διαμοιρασμού και επιδιώκεται η διεύρυνση της φορολογικής βάσης και η δικαιότερη κατανομή των φορολογικών βαρών.

Άρθρο 84

Τροποποιήσεις του άρθρου 111 του νόμου 4446/2016

Το άρθρο 111 του ν. 4446/2016 (Α' 240/22.12.2016) αντικαθίσταται δεδομένου ότι δημιουργούσε δυσχέρειες εφαρμογής της φορολογικής νομοθεσίας και παράλληλα δεν ρύθμιζε επαρκώς την οικονομία διαμοιρασμού, όπως έχει ήδη αναπτυχθεί στην χώρα έως σήμερα.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις διαμορφώνεται ένα κανονιστικό πλαίσιο για την οικονομία διαμοιρασμού ακινήτων, με σκοπό την ενσωμάτωση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των περιπτώσεων ευκαιριακής και βραχυχρόνιας εκμίσθωσης ακινήτων, είτε αυτή διεξάγεται μέσω ψηφιακής πλατφόρμας είτε μέσω διαδικτύου, είτε μέσω οποιουδήποτε άλλου πρόσφορου μέσου. Επιπρόσθετα επιχειρείται η αντιμετώπιση διαπιστωμένων φαινομένων παραοικονομίας, ώστε η πολιτεία να ικανοποιήσει τη συνταγματική αποστολή της, εξασφαλίζοντας τη συνεισφορά των φορολογουμένων στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τη φοροδοτική τους ικανότητα.

Ως οικονομία διαμοιρασμού ορίζεται κάθε μοντέλο όπου τις δραστηριότητες διευκολύνουν κυρίως οι ψηφιακές πλατφόρμες. Οι πλατφόρμες δημιουργούν μια ανοικτή αγορά για την προσωρινή χρήση αγαθών ή υπηρεσιών που συχνά παρέχουν ιδιώτες. Στην οικονομία του διαμοιρασμού δραστηριοποιούνται τρεις κατηγορίες παραγόντων: i) πάροχοι υπηρεσιών, οι οποίοι χρησιμοποιούν από κοινού περιουσιακά στοιχεία, πόρους, χρόνο ή/και δεξιότητες και μπορεί να είναι ιδιώτες ή κάθε είδους νομική οντότητα που παρέχουν υπηρεσίες ευκαιριακά («ομότιμοι χρήστες») ή πάροχοι υπηρεσιών που ενεργούν με την

επαγγελματική τους ιδιότητα («επαγγελματίες πάροχοι υπηρεσιών»). ii) χρήστες των υπηρεσιών και iii) μεσάζοντες, οι οποίοι, μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας, συνδέουν παρόχους και χρήστες και διευκολύνουν τις μεταξύ τους συναλλαγές.

Ως ψηφιακές πλατφόρμες ορίζονται οι ηλεκτρονικές διμερείς ή πολυμερείς αγορές όπου δύο ή περισσότερες ομάδες χρηστών επικοινωνούν μέσω διαδικτύου με την μεσολάβηση του διαχειριστή της πλατφόρμας προκειμένου να διευκολυνθεί μία συναλλαγή μεταξύ τους.

Ως βραχυχρόνια μίσθωση ορίζεται η μίσθωση ακινήτου που συνάπτεται μέσω των ψηφιακών πλατφορμών για συγκεκριμένη διάρκεια μικρότερη του έτους.

Ως διαχειριστής ακινήτου βραχυχρόνιας μίσθωσης, ορίζεται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα το οποίο αναλαμβάνει τη διαδικασία ανάρτησης ακινήτου στις ψηφιακές πλατφόρμες, με σκοπό τη βραχυχρόνια μίσθωση και γενικά μεριμνά για την βραχυχρόνια μίσθωση ακινήτου. Διαχειριστής ακινήτου μπορεί να είναι είτε κύριος του ακινήτου, ή νομέας ή επικαρπωτής ή υπεκμισθωτής ή τρίτος στον οποίο ανατίθεται το καθήκον αυτό.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η οικονομία διαμοιρασμού αποτελεί μια καινοφανή οικονομική δραστηριότητα, στην οποία εμπλέκονται τρεις κατηγορίες δρώντων: Όσοι προσφέρουν αγαθά ή υπηρεσίες, οι χρήστες αυτών των αγαθών ή υπηρεσιών και κυρίως οι πλατφόρμες ως μεσολαβητές σε αυτό το είδος των συναλλαγών.

Ήδη η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο της Στρατηγικής για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά (COM (2015)192 fianal/6.5.2015), ολοκλήρωσε μια αξιολόγηση για το ρόλο που διαδραματίζουν οι πλατφόρμες στη λειτουργία της οικονομίας διαμοιρασμού. Παρότι προς το παρόν δεν υφίστανται σχετικές ρυθμίσεις κοινοτικού δικαίου, οι βασικές κατευθύνσεις που έχουν δοθεί από το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας, αφορούν την ενθάρρυνση της καινοτόμου και νεοφυούς επιχειρηματικότητας που συνδέεται με την οικονομία διαμοιρασμού, την προαγωγή του υγιούς ανταγωνισμού και γενικότερα τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος (σεβασμός ευλόγων δικαιωμάτων των συναλλασσομένων, ορθή εφαρμογή του εργατικού δικαίου, προστασία του περιβάλλοντος).

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής, δηλαδή η έννοια και οι προϋποθέσεις χαρακτηρισμού μιας συναλλαγής εκμίσθωσης κατοικίας, η οποία εμπίπτει στην

οικονομία διαμοιρασμού και εισάγονται οι ορισμοί «διαχειριστής ακινήτου βραχυχρόνιας μίσθωσης» και «βραχυχρόνιας μίσθωσης».

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 ορίζονται οι προϋποθέσεις βραχυχρόνιας μίσθωσης ακινήτου. Ειδικότερα η υποχρέωση του διαχειριστή ακινήτου, εφόσον δεν διαθέτει Ειδικό Σήμα Λειτουργίας, να εγγραφεί στο «Μητρώο Ακινήτων Βραχυχρόνιας Διαμονής», ο τρόπος εγγραφής σε αυτό, η υποχρέωση αναγραφής στις ψηφιακές πλατφόρμες του ως άνω αριθμού μητρώου ή του Ειδικού Σήματος Λειτουργίας (Ε.Σ.Λ) για όσους το έχουν αποκτήσει σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 4 του ν. 4276/2014 (Α'155) και της παρ. 5 του αρ. 46 του ν. 4179/2013.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 3 προβλέπεται η απαλλαγή του εισοδήματος που αποκτάται στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 39Α του ν.4172/2013 από φυσικά, νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες από το Φ.Π.Α., καθώς και η υποχρέωση του διαχειριστή ακινήτου βραχυχρόνιας μίσθωσης να υποβάλει Δήλωση Βραχυχρόνιας Διαμονής, εφόσον δεν διαθέτει Ειδικό Σήμα Λειτουργίας. Στην περίπτωση αυτή ο διαχειριστή ακινήτου, δεν έχει υποχρέωση υποβολής «Δήλωσης Πληροφοριακών Στοιχείων Μίσθωσης Ακίνητης Περιουσίας». Τέλος, ορίζεται ότι τα πρόσωπα της παρ. 5 του αρ. 46 του ν. 4179/2013 (ιδιοκτήτες ακινήτων που φέρουν τα χαρακτηριστικά και προδιαγραφές της τουριστικής έπαυλης) έχουν υποχρέωση υποβολής Δήλωσης Βραχυχρόνιας Διαμονής.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4α καθορίζονται οι υποχρεώσεις του κυρίου ακινήτου ή του νομέα ή του επικαρπωτή ή του υπεκμισθωτή σε περιπτώσεις ανάθεσης σε τρίτο της διαχείρισης ακινήτου με σκοπό τη βραχυχρόνια μίσθωση μέσω ψηφιακών πλατφορμών.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4β διευκρινίζεται η περίπτωση συνιδιοκτησίας του ακινήτου, όπου ένας εκ των συνιδιοκτητών είναι ταυτόχρονα και διαχειριστής ακινήτου βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4γ διευκρινίζονται οι υποχρεώσεις που, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ισχύουν για την εκμίσθωση ακινήτου με δικαίωμα υπεκμίσθωσης.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 5 ορίζονται οι κυρώσεις σε περίπτωση μη τήρησης των προϋποθέσεων που θέτουν οι παράγραφοι 2 και 8 του παρόντος και οι κυρώσεις και οι διαδικασίες επί μη υποβολής, εκπρόθεσμης ή ανακριβούς υποβολής Δήλωσης Βραχυπρόθεσμης Διαμονής.

Με την παράγραφο 6 παρέχεται η δυνατότητα να διενεργούνται έλεγχοι τήρησης των διατάξεων του παρόντος και από μικτά συνεργεία ελέγχου της ΑΑΔΕ και του Υπ. Τουρισμού. Επιπλέον ορίζεται ότι δύναται να ζητείται η συνδρομή της Οικονομικής Αστυνομίας.

Με την παράγραφο 7 ορίζεται ότι η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων δύναται να ζητά από κάθε ψηφιακή πλατφόρμα πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την ταυτοποίηση των διαχειριστών ακινήτων καθώς και των ακινήτων που αναρτώνται σε αυτές.

Με την παράγραφο 8 παρέχεται η δυνατότητα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Οικονομικών και Τουρισμού να τίθενται περιορισμοί στη διάθεση ακινήτων για βραχυχρόνια μίσθωση, για λόγους προστασίας της κατοικίας σε γεωγραφικές περιοχές όπου θα κριθεί ότι συντρέχει λόγος περιορισμού της δραστηριότητας.

Ειδικότερα με την περίπτωση α΄ να μην επιτρέπεται η βραχυχρόνια μίσθωση άνω των 2 ακινήτων και με την περίπτωση β΄ περιορισμοί σχετικά με την διάρκεια μίσθωσης ανά έτος.

Με την παράγραφο 9 εξουσιοδοτούνται οι Υπουργοί Οικονομικών και Τουρισμού, καθώς και ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με κοινή απόφαση τους να ρυθμίζουν τους όρους συνεργασίας του Ελληνικού Δημοσίου με τις ψηφιακές πλατφόρμες.

Με την παράγραφο 10 καθορίζεται η αρμοδιότητα του διοικητή της ΑΑΔΕ όσον αφορά την έκδοση αποφάσεων οι οποίες θα ρυθμίζουν την έναρξη ισχύος, τις λεπτομέρειες για τη λειτουργία του Μητρώου Ακινήτων Βραχυχρόνιας Διαμονής και της διαδικασίας υποβολής της Δήλωσης Βραχυχρόνιας διαμονής, τη διενέργεια του ελέγχου, τα όργανα επιβολής των κυρώσεων της παραγράφου 5 καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας»

Άρθρο 85

Αδειοδότηση, διοικητική εποπτεία και έλεγχος λειτουργίας ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών ΠΦΥ

Με τις διατάξεις του άρθρου 35 του Ν. 4025/2011, όπως ισχύει, προβλέφθηκε η μεταβίβαση της αρμοδιότητας για τη χορήγηση, αναστολή και ανάκληση βεβαίωσης

λειτουργίας ιατρείων, πολυιατρείων, οδοντιατρείων, πολυοδοντιατρείων, διαγνωστικών εργαστηρίων και εργαστηρίων φυσικής ιατρικής και αποκατάστασης από τις Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας των Περιφερειών στους κατά τόπον Ιατρικούς και Οδοντιατρικούς Συλλόγους. Για την αποτελεσματική άσκηση της αρμοδιότητάς τους και προκειμένου να διαπιστώνεται η πλήρωση των όρων και προϋποθέσεων λειτουργίας των ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.) απαιτείται η συνδρομή επιτροπής ελέγχου με συγκεκριμένο έργο. Ο καθορισμός, με νομοθετική ρύθμιση, της σύνθεσης και του έργου της επιτροπής ελέγχου είναι αναγκαίος για την ισότιμη αντιμετώπιση των ιδιωτικών φορέων Π.Φ.Υ. και την ομοιόμορφη εφαρμογή της διαδικασίας έκδοσης των διαπιστωτικών πράξεων από όλους τους ιατρικούς και οδοντιατρικούς συλλόγους και τις Περιφέρειες και για την ασφάλεια δικαίου.

Σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του ενός (1) μηνός και ο Ιατρικός ή Οδοντιατρικός Σύλλογος δεν εκδώσει τη σχετική πράξη ή απόφαση ο Περιφερειάρχης καθίσταται αρμόδιος για την έκδοση αυτής. Για την άσκηση της αρμοδιότητας που παρέχεται σε αυτόν απαιτείται η συνδρομή επιτροπής ελέγχου, κατ΄ αναλογία της επιτροπής των ιατρικών και οδοντιατρικών συλλόγων.

Επίσης, ενώ μεταβιβάστηκε στους ιατρικούς και οδοντιατρικούς συλλόγους η αρμοδιότητα χορήγησης, αναστολής και ανάκλησης βεβαίωσης λειτουργίας των ιδιωτικών φορέων Π.Φ.Υ. του άρθρου 1 του π.δ. 84/01, εντούτοις δεν περιελήφθη στις σχετικές διατάξεις ρητή πρόβλεψη για τη δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων και προστίμων από τους ιατρικούς και οδοντιατρικούς συλλόγους. Η πρόβλεψη αυτή είναι αναγκαία, προκειμένου οι σύλλογοι να ασκήσουν τη διοικητική εποπτεία και τον έλεγχο των φορέων αρμοδιότητάς τους. Η παρούσα ρύθμιση προσδιορίζει και αποσαφηνίζει την αρμοδιότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων και προστίμων μεταξύ Ιατρικών ή Οδοντιατρικών Συλλόγων και Περιφερειών, καλύπτοντας αυτό το νομοθετικό κενό. Επιπλέον, σε περίπτωση έκδοσης απόφασης μη επιβολής διοικητικών κυρώσεων και προστίμων από τους ανωτέρω Συλλόγους, ο Περιφερειάρχης καθίσταται αρμόδιος εφόσον το κρίνει αναγκαίο, για τον έλεγχο (μέσω της επιτροπής) των περιπτώσεων αυτών και την ενδεχόμενη έκδοση των σχετικών πράξεων επιβολής διοικητικών κυρώσεων και προστίμων.

Τέλος, τίθεται εξαίρεση από τον γενικό κανόνα που θεσπίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 35 του ν. 4025/2011 (Α' 228), για μια συγκεκριμένη κατηγορία ιδιωτικών φορέων παροχής Π.Φ.Υ..

Και αυτό γιατί, κατά την εφαρμογή του π.δ. 84/2001 (Α'70) με το οποίο τέθηκαν νέες προδιαγραφές λειτουργίας, πολλοί από τους εν λόγω φορείς ήταν αδύνατον να ανταποκριθούν με βάση τους υφιστάμενους επαγγελματικούς τους χώρους, ενώ θα ήταν υπέρμετρος περιορισμός της άσκησης του επαγγέλματος η έμμεση εγκαθίδρυση υποχρέωσης μεταφοράς της επαγγελματικής εγκατάστασης για τις περιπτώσεις που είναι αδύνατη η συμμόρφωση στον ίδιο χώρο. Ακολούθησαν αλλεπάλληλες παρατάσεις, η τελευταία από τις οποίες έληξε στις 11-11-2011 (άρθρο 29 ν. 3846/2010, Α' 66), χωρίς ωστόσο να καταστεί δυνατή η εναρμόνιση για αρκετούς από τους φορείς αυτούς. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι φορείς να λειτουργούν πριν την δημοσίευση του π.δ.84/2001 (Α'70) στον ίδιο επαγγελματικό χώρο συνεχόμενα, δηλ. στο μεσοδιάστημα από την έναρξη λειτουργίας πριν την δημοσίευση του ως άνω προεδρικού διατάγματος έως την δημοσίευση του παρόντος να μην έχει διαμεσολαβήσει αλλαγή της επαγγελματικής εγκατάστασης. Επιπλέον, η ανωτέρω εξαίρεση ισχύει για όσο χρόνο εξακολουθούν να διατηρούν τον ίδιο επαγγελματικό χώρο (του οποίου η έναρξη της συνεχόμενης λειτουργίας τοποθετείται πριν την δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος), μετά την δημοσίευση του παρόντος νόμου. Η απαλλαγή από διοικητικές κυρώσεις και πρόστιμα αφορά μόνον την κατηγορία των κυρώσεων που σχετίζονται με την βεβαίωση λειτουργίας που αναφέρεται στην διάταξη.

Άρθρο 86

Τιμολόγηση Μη Συνταγογραφούμενων Φαρμάκων (ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ.)

Με την παρ.8 της υποπαραγράφου ΣΤ1 της παρ. ΣΤ του ν.4254/2014 (Α' 85) προβλέφθηκε η εξαίρεση από την εφαρμογή των διατάξεων περί τιμολόγησης για όλα τα φάρμακα, που έχουν λάβει άδεια κυκλοφορίας ως μη συνταγογραφούμενα φάρμακα, αποκαλούμενα και ως ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. Όμως, τέθηκαν σοβαρά ζητήματα στην εφαρμογή της διάταξης, καθώς δεν προβλέφθηκε σαφώς η τιμή προμήθειας των μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων από το δημόσιο σύστημα υγείας, αλλά ούτε καθίστατο σαφής ο τρόπος τιμολόγησης των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ, ιδιαίτερα μετά τις 31-12-2016, αφού η σχετική ρύθμιση αναφερόταν σε υποχρεωτική μη αύξηση των τιμών, χωρίς με σαφήνεια να απαγορεύει ή να επιτρέπει την τιμολόγηση.

ΜΕ την παρ.1 της ρύθμισης καθίσταται σαφές, όπως ήδη προβλεπόταν στον ν.4254/25014, ότι υπάρχει απελευθέρωση της τιμής των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ., με εξαίρεση την τιμή που προβλέπεται ως νοσοκομειακή σύμφωνα με την παρ.2. Δίνεται επίσης νομοθετική εξουσιοδότηση στον Υπουργό Υγείας, όπως καθορίσει τους κανόνες διαμόρφωσης ενδεικτικής

τιμής επί των ΜΗΣΥΦΑ. Ο τρόπος υπολογισμού της ενδεικτικής λιανικής τιμής θα βασίζεται την βασική τιμή που θα λαμβάνουν τα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ., βάσει του τρόπου υπολογισμού που περιγράφεται στην παρ.3. Η καθοριζόμενη κατά τον τρόπο αυτό τιμή λιανικής πώλησης ωστόσο θα είναι ενδεικτική, υπό την έννοια ότι δεν είναι υποχρεωτική η τιμή αυτή για τους Κατόχους Άδειας Κυκλοφορίας φαρμάκων (ΚΑΚ), για τους Κατόχους Άδειας Χονδρικής Πώλησης φαρμάκων (χονδρεμπόρους) ή για τα φαρμακεία, καθώς και για τους υπόλοιπους φορείς λιανικής διάθεσης των προϊόντων αυτών -ήτοι τους προβλεπόμενους από τον ν.4389/2016 (Α'94) πωλητές- οι οποίοι μπορούν ελεύθερα να καθορίσουν την τιμολογιακή τους πολιτική ως προς τα προϊόντα αυτά. Μετά την δημοσίευση του νόμου οι διατάξεις περί δελτίου τιμών δεν εφαρμόζονται επί των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ.

Με την παρ.2 ομοίως με απόφαση του Υπουργού Υγείας καθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της ανώτατης υποχρεωτικής νοσοκομειακής τιμής των ΜΗΣΥΦΑ. Η τιμή αυτή θα είναι υποχρεωτική για όλους του δικαιούμενους κατά τον νόμο πρόσωπα που διαθέτουν αυτά τα προϊόντα στους αποδέκτες που ορίζονται ειδικώς στην διάταξη. Ούτε και στον καθορισμό των ανώτατων νοσοκομειακών τιμών εφαρμόζονται οι διατάξεις περί δελτίου τιμών του άρθρου 17 του ν.δ.96/1973, αλλά το ζήτημα της διαδικασίας καθορίζεται ειδικότερα με απόφαση του Υπουργού Υγείας.

Με την παρ.3 και 4, ρυθμίζεται συγκεκριμένα ο τρόπος τιμολόγησης των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. ως προς την τιμή παραγωγού (ex-factory), που αποτελεί την βάση των υπόλοιπων τιμών. Ο μηχανισμός διαφοροποιείται ανάλογα με το εάν προσδιορίζεται τιμολογιακή βάση για την λιανική και την νοσοκομειακή τιμή. Τα νέα προϊόντα ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ., όπως και τα ήδη κυκλοφορούντα τιμολογούνται με βάση τις τρεις χαμηλότερες χώρες ή τις δύο ή την μία χώρα, εφόσον βρεθεί τιμή, για τον καθορισμό της λιανικής τιμής. Σε περίπτωση που δεν βρίσκεται ούτε μία χώρα το ζήτημα ρυθμίζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας.

Στην παρ.4 καθορίζεται η βάση υπολογισμού της νοσοκομειακής τιμής. Ως τιμή σύγκρισης των φαρμάκων που θα ενταχθούν και έχουν όμοια προϊόντα στον κατάλογο είναι η τιμή που τα όμοια προϊόντα, που ήδη κυκλοφορούν κατά τον χρόνο ένταξης του νέου φαρμάκου (και όχι απαραίτητα κατά τον χρόνο δημοσίευσης του παρόντος νόμου) είχαν λάβει στον προηγούμενο κατάλογο ή πρόκειται να λάβουν ως χαμηλότερη τιμή, με βάση τις τρεις χαμηλότερες χώρες της Ε.Ε., ή κατ' εφαρμογή ως προς τα περαιτέρω των περιπτώσεων της παραγράφου 3 του άρθρου. Για τα ήδη κυκλοφορούντα λαμβάνουν την ανώτατη

νοσοκομειακή τιμή του τελευταίου δελτίου τιμών, εκτός εάν προκύπτει μικρότερη τιμή από την περαιτέρω εφαρμογή της παρ.3, ήτοι από τις τρεις χώρες ή τις δύο χώρες ή την μία χώρα της Ε.Ε.

Με την παρ.5, ορίζεται ότι οι τιμές ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. εμπεριέχονται σε χωριστό κατάλογο, εκτός του δελτίου τιμών, ο οποίος περιλαμβάνεται σε απόφαση του Υπουργού Υγείας που εκδίδεται μετά από γνωμοδότηση του ΕΟΦ. Ο κατάλογος δημοσιεύεται μόνον για τις ενδεικτικές και όχι για τις νοσοκομειακές τιμές του, όπως ήδη προβλεπόταν στις υπουργικές αποφάσεις περί τιμολόγησης φαρμάκων.

Στην παρ.6, περιλαμβάνεται μεταβατική διάταξη που καλύπτει το χρονικό διάστημα έως την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης που θα καθορίζει τις νέες τιμές των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ., κατ' εφαρμογή του τρόπου που περιγράφεται στις προηγούμενες παραγράφους. Η πρώτη εφαρμογή του νόμου είναι αυτονόητο ότι περιλαμβάνει την ανατιμολόγηση όλων των ήδη κυκλοφορούντων ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. και τον καθορισμό τιμής των νέων.

Με την παρ.7, ιδρύεται παρατηρητήριο τιμών στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων που θα είναι αρμόδιος προκειμένου να συλλέγει όλες τις τιμές ανά φαρμακευτικό προϊόν που υπάγεται στην κατηγορία των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. Το παρατηρητήριο θα καθοριστεί ως προς τους όρους και τους κανόνες λειτουργίας τις προϋποθέσεις δημοσιότητάς του και τις διοικητικές κυρώσεις του με απόφαση του Υπουργού Υγείας. Επιπλέον με την ίδια απόφαση θα καθορίζονται και οι υπόχρεοι προς καταχώρηση των σχετικών δεδομένων στην συγκεκριμένη βάση, οι οποίοι θα μπορεί να είναι οι Κάτοχοι Άδειας Κυκλοφορίας φαρμάκων (ΚΑΚ), οι Κάτοχοι Άδειας Χονδρικής Πώλησης φαρμάκων (χονδρεμπόρους) οι φαρμακοποιοί και οι πωλητές Γενικής Διάθεσης Φαρμάκων (ΓΕ.ΔΙ.ΦΑ.) του ν.4389/2016 (Α΄94). Μπορεί επίσης η υπουργική απόφαση να προβλέπει και την γνωστοποίηση λιανικής τιμής ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. από καταναλωτές. Επίσης, η παρούσα παράγραφος αποσκοπεί να ρυθμίσει το κενό νόμου που υφίσταται, ως προς την παρακολούθηση των τιμών φαρμάκων που απελευθερώνονται, προκειμένου να αποφευχθούν αυξήσεις στις τιμές τους, ενόψει της απελευθέρωσής τους.

Άρθρο 87

Διατάξεις για την φαρμακευτική δαπάνη ΕΟΠΥΥ

Στην παρ.1 για τον εξορθολογισμό της φαρμακευτικής δαπάνης, που καταβάλλεται από τον ΕΟΠΥΥ και για την εν γένει διαφύλαξη της οικονομικής ισορροπίας του κοινωνικού

συστήματος υγείας, ενόψει και των δημοσιονομικών συνθηκών της χώρας. Με την ανωτέρω διάταξη νόμου επιτυγχάνεται η απλοποίηση του συστήματος υπολογισμού των ποσών επιστροφής των φαρμακευτικών εταιρειών μέσω της ενοποίησης σε μια εξίσωση, των υπολογισμών των βασικών rebate, 9% (με το πρόσθετο 2% και 5%, 50-50%) και των rebate τριμηνιαίου όγκου πωλήσεων τόσο των φαρμάκων από ιδιωτικά φαρμακεία όσο και φαρμακεία ΕΟΠΥΥ. Παράλληλα με την εφαρμογή του νέου αλγορίθμου υπολογισμού προκύπτει αύξηση της συνολικής αποδοτικότητας του συστήματος των rebate σε σχέση με τις υφιστάμενες κλίμακες (περίπου 100 εκ. ευρώ το έτος), με αποτέλεσμα την τελική συγκράτηση του ύψους της ετήσια υπέρβασης του προϋπολογισμού. Επίσης, διασφαλίζεται: α) η προστασία των ασφαλισμένων από την αύξηση στη συμμετοχής τους στην φαρμακευτική περίθαλψη με την διατήρηση της συμμετοχής 50/50 για τη διαφορά Λ.Τ. –Τ.Α. σε φάρμακα που δεν έχουν γενόσημα και β) η προστασία της επιβάρυνσης του ΕΟΠΥΥ από την διατήρηση του ποσού επιστροφής σε περίπτωση που χορηγούνται Φάρμακα Υψηλού Κόστους (ΦΥΚ) από ιδιωτικά φαρμακεία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το προτεινόμενο μέτρο συμβάλει στην βελτίωση των οικονομικών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και συνεπώς στην διατήρηση του σημαντικού κύκλου εργασιών των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων στον σχετικό χώρο. Εξακολουθεί εξάλλου να ισχύει η παράγραφος 2 του άρθρου 12 του ν.4052/2012 (Α'41), σύμφωνα με την οποία το ποσό επιστροφής (rebate) εκπίπτει από το φορολογητέο εισόδημα ως παραγωγική δαπάνη.

Επίσης, προβλέπεται ειδική ρύθμιση για τα φάρμακα που εντάσσονται στην θετική λίστα αποζημίωσης φαρμάκων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του ν.3816/2010 (Α'6). Πρόκειται για φάρμακα που διατηρούν μία ιδιαίτερα υψηλή τιμή, επιβαρύνοντας κατ' ανάλογο τρόπο σημαντικά το κόστος αποζημίωσής τους από το κοινωνικό σύστημα ασφάλισης, για δύο λόγους: α) προστατεύονται ως προς τα δεδομένα (βρίσκονται δηλαδή σε "data protection period" κατά την έννοια του ν.4336/2015, Α' 94), ως προς την δραστική τους ουσία (και όχι ως προς τον συνδυασμό των δραστικών ουσιών ως προς τις οποίες έχει παρέλθει το διάστημα της προστασίας τους) και κινούνται εκτός του πλαισίου ανταγωνισμού και β) Δεν έχουν υποβληθεί για ικανό χρονικό διάστημα στο αυτόματο σύστημα μείωσης τιμών σύμφωνα με τις διατάξεις της τιμολόγησης. Η διάταξη δεν καταλαμβάνει όλα τα φάρμακα, για τα οποία δεν έχει εκπνεύσει η περίοδος προστασίας της δραστικής ουσίας που έχουν ήδη ενταχθεί στην θετική λίστα, αλλά εκείνα για τα οποία εκκρεμεί η αίτηση

εισαγωγής τους κατά την δημοσίευση του νόμου ή θα ενταχθούν στο μέλλον, προκειμένου να καταστεί γνωστή η εισαγωγή του νέου αυτού τέλους στους ΚΑΚ που είτε έχουν υποβάλει είτε θα υποβάλουν αίτηση ένταξης και συνεπώς να ληφθεί υπόψη κατά τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις. Η διάταξη δεν θα ισχύει για τις περιπτώσεις ΚΑΚ, που έχουν διευκολύνει τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης και συνεπώς έχει καθοριστεί μία τιμή αποζημίωσης φαρμάκου (κατά κανόνα πολύ χαμηλότερη της καθοριζόμενης με βάση τα ισχύοντα δελτία τιμών), μετά από επιτυχή κατάληξη και απόφαση της αρμόδιας Επιτροπής Διαπραγμάτευσης.

Τέλος τροποποιείται ο τρόπος υπολογισμού της επιστροφής (rebate) που προβλέπεται για τα νοσοκομεία, ώστε να ανταποκρίνεται στην ενοποίηση του rebate που προβλέπεται στις προαναφερόμενες παραγράφους.

Στην παρ.2 και 3 σκοπός της ρύθμισης είναι η δυνατότητα εφαρμογής κλειστών προϋπολογισμών και ανά γεωγραφική περιοχή, βάσει επιστημονικών κριτηρίων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, αλλά και η σύνδεση της αποζημίωσης με την πρωτόκολλα προϋποθέσεων συνταγογράφησης, για τη μεγιστοποίηση του οφέλους των ασθενών, της παρεχόμενης φαρμακευτικής φροντίδας καθώς και την ορθολογικότερη κατανομή της φαρμακευτικής δαπάνης.

Στην παρ.4 προτείνεται η διασύνδεση της Επιτροπής Θετικής Λίστας με την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης, προκειμένου τα δεδομένα που έχουν προκύψει από τη διαδικασία διαπραγμάτευσης να γίνονται γνωστά και να ενσωματώνονται στην εισήγηση της Επιτροπής Θετικού Καταλόγου, η οποία αξιολογεί και το κριτήριο της δημοσιονομικής επίπτωσης ενός φαρμάκου. Ειδικότερα, σε περιπτώσεις που τα δεδομένα συνηγορούν ότι ο λόγος κόστους οφέλους είναι πολύ υψηλός σε σχέση με υπάρχουσες αποζημιούμενες θεραπείες ενταγμένες στο Θετικό Κατάλογο, αξιοποιούνται για την απόρριψη εισαγωγής νέου φαρμάκου, για την απένταξη ήδη ενταγμένου, για την αλλαγή γραμμής θεραπείας ή για συγκεκριμένες ενδείξεις.

Στην παρ.5 δίνεται η δυνατότητα να διενεργείται από την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης για τον καθορισμό προϋποθέσεων αποζημίωσης, άμεσα διαπραγμάτευση με την χρήση ηλεκτρονικών μέσων και σε άμεσο χρόνο (real time). Αυτό θα συμβάλλει στην επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων για την επίτευξη της καταλληλότερης τιμής αποζημίωσης φαρμάκων. Επίσης, με την ανωτέρω διάταξη ορίζεται η ημερομηνία έναρξης της διαδικασίας διαπραγμάτευσης καθώς και η δυνατότητα κατάθεσης μέσω ηλεκτρονικού συστήματος. Με την ανάπτυξη ηλεκτρονικού συστήματος διασφαλίζεται η διαφάνεια, η διαβαθμισμένη

πρόσβαση και η ασφάλεια της διαδικασίας διαπραγμάτευσης και των δεδομένων που διακινούνται μέσω αυτής.

Στην παρ.6 προστίθεται η νομική κάλυψη και το ακαταδίωκτο των μελών (τακτικών και αναπληρωματικών) του Δ.Σ. του ΕΟΠΥΥ, της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης, της Κατάρτισης Θετικού Καταλόγου και του προσωπικού του Οργανισμού, ενόψει της αναγκαιότητας τα μέλη των Επιτροπών να ασκούν απρόσκοπτα τα καθήκοντά τους. Επιπλέον, καθορίζονται ειδικότερα οι υποχρεώσεις που διέπουν την Επιτροπή Διαπραγμάτευσης ενόψει του γεγονότος ότι οι σχετικοί κανόνες του Υπαλληλικού Κώδικα πρέπει να εφαρμόζονται και στα μέλη της Επιτροπής που δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή λειτουργοί, προκειμένου όλοι οι εμπλεκόμενοι στην διαπραγμάτευση να υπόκεινται σε κοινό κατά το δυνατόν νομικό πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους.

Στην παρ.7 τροποποιείται η Υπουργική Απόφαση 90168/13 (ΦΕΚ 2543Β/10.10.2013) όπως ισχύει, με σκοπό τη δυνατότητα μη αποζημίωσης σε περίπτωση μη κατάληξης της διαπραγματευτικής διαδικασίας. Επίσης προστίθεται η υποχρεωτική παρουσία της νομικής υπηρεσίας του ΕΟΠΥΥ κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης με σκοπό την εγγύηση της νομιμότητας της διαδικασίας.

Στην παρ.8 καθίσταται σαφές, μετά την αντικατάσταση του άρθρου 35 του ν. 3918/2011 (Α΄31), ότι η δαπάνη λειτουργίας των ολοήμερων φαρμακείων που προβλέπονται στην παρ. 12 του άρθρου 13 του νόμου 4052/2012 (Α' 41) καλύπτεται κατά τις ειδικότερες προβλέψεις της διάταξης αυτής από το rebate του ν.3918/2011, όπως ισχύει.

Άρθρο 88

Διατάξεις για τα Γενόσημα

Με την προτεινόμενη ρύθμιση επιδιώκεται η αύξηση του ποσοστού διείσδυσης των γενοσήμων φαρμάκων στην ελληνική αγορά με την παροχή στα φαρμακεία που υπερβαίνουν έναν ελάχιστο ποσοστιαίο στόχο χορήγησης γενόσημων φαρμάκων προσδιοριζόμενο μεσοσταθμικά, κλιμακούμενων ποσοστιαίων εκπτώσεων από τις φαρμακευτικές εταιρείες, υπολογιζόμενων επί της αξίας, σε τιμή παραγωγού, των συνολικών μηνιαίων πωλήσεων γεννοσήμων φαρμάκων, οι οποίες εισπράττονται από τον ΕΟΠΥΥ ή τους ΦΚΑ, και συμψηφίζονται με τα ποσά επιστροφών που είναι αποδοτέα από τα φαρμακεία στον ΕΟΠΥΥ ή τους ΦΚΑ.

Άρθρο 89

Νέα Κριτήρια Αξιολόγησης Φαρμάκων Θετικού Καταλόγου

Με τη διάταξη της περίπτωσης β) της παρ.1 του άρθρου 12 του Ν.3816/2010 (Α'6) ορίζονται τα κριτήρια που εφαρμόζει η Ειδική Επιτροπή του εδαφίου γ' της παρ. 1 του ίδιου άρθρου για την ένταξη φαρμακευτικών προϊόντων στον θετικό κατάλογο συνταγογραφούμενων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων και για την αποζημίωσή τους από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ή τους Φ.Κ.Α. Τα εν λόγω κριτήρια προδήλως ανήκουν σε ένα σύστημα εξωτερικής συγκριτικής αξιολόγησης, στα πλαίσια του οποίου δεν λαμβάνονται υπόψη οι φαρμακευτικές ανάγκες των ληπτών υγείας στη χώρα, τα φαρμακοεπιδημιολογικά δεδομένα της χώρας και οι εκάστοτε επικρατούσες εθνικές δημοσιονομικές συνθήκες. Ενόψει της αναγκαιότητας εκσυγχρονισμού του συστήματος αξιολόγησης των φαρμακευτικών προϊόντων που αποζημιώνονται από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και τους Φ.Κ.Α στα πρότυπα των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εξορθολογισμού της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης με ταυτόχρονη διασφάλιση υπέρ του ασθενούς της ποσοτικής και της ποιοτικής επάρκειας της παρεχόμενης φαρμακευτικής περίθαλψης, τα ειρημένα «τυπικά» κριτήρια χρήζουν μιας εκ βάθρων μεταρρύθμισης. Ενόψει όλων των ανωτέρω, με την παρούσα διάταξη θεσπίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα η συνδυαστική εφαρμογή εξωτερικών κριτηρίων και ενός μηχανισμού αξιολόγησης τεχνολογιών υγείας για την ένταξη φαρμακευτικών προϊόντων στον θετικό κατάλογο συνταγογραφούμενων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων. Η επιλογή των συγκεκριμένων χωρών, για την εφαρμογή του πρώτου κριτηρίου, έγινε στην βάση ότι διαθέτουν μηχανισμούς αξιολόγησης που εφαρμόζουν τα κριτήρια που αποτυπώνονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ανεκπλήρωτης ιατρικής ανάγκης, προστιθέμενης αξίας φαρμάκου σε σχέση με υπάρχοντα προϊόντα, επιστημονικής τεκμηρίωσης κλινικών μελετών και εκτίμησης κόστους-ωφέλους ή αποτελεσματικότητας) και εφαρμόζουν για ικανό χρονικό διάστημα στην πράξη με τρόπο διαφανή και τεκμηριωμένο τα κριτήρια αυτά.

Επίσης, αντικαθίσταται η περίπτωση ε) του άρθρου 12 του ανωτέρω νόμου, αφού η διαδικασία της εξέτασης ενστάσεων ενώπιον δευτεροβάθμιας επιτροπής είναι ατελέσφορη, καθώς η επιτροπή αυτή απαρτίζεται από πρόσωπα τα οποία καταρχήν δεν έχουν ως εκ της ιδιότητάς τους το επιστημονικό υπόβαθρο των μελών της πρωτοβάθμιας επιτροπής, τα οποία και ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας.

Άρθρο 90

Συγχώνευση Κατόχων Άδειας Κυκλοφορίας και Παραγωγής Φαρμάκων

Με την παρούσα τροποποίηση διασφαλίζεται ότι η συγχώνευση κατόχων αδειών παραγωγής φαρμάκων, οι οποίοι διαθέτουν παραγωγικές εγκαταστάσεις, υπόκειται μόνο στις διοικητικές εγκρίσεις, ελέγχους και επιθεωρήσεις που είναι αναγκαίες, σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο, για τη διασφάλιση της τήρησης των κανόνων καλής παρασκευής φαρμάκων.

Άρθρο 91

Οχήματα Μεταφοράς Φαρμάκων

Η παρούσα διάταξη προβλέπει γενικούς όρους οδικής μεταφοράς φαρμακευτικών και διαγνωστικών προϊόντων, οι οποίοι ανήκουν στο πλέγμα των ενωσιακών κατευθυντήριων γραμμών ορθής πρακτικής διανομής φαρμάκων, και διασφαλίζουν την ποιότητα και το αναλλοίωτο των μεταφερόμενων προϊόντων.

Άρθρο 92

Κατανομή μέρους εσόδων ΕΟΠΥΥ

Η ρύθμιση του άρθρου αυτού τροποποιεί στην ουσία την παρ. 6 του άρθρου 90 του ν. 4368/2016, αφαιρώντας την υποχρεωτική ποσόστωση και διατηρώντας τα κατ' ανώτατο όριο ποσά, που ήδη είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν σε ετήσια βάση για αναπτυξιακούς σκοπούς του Οργανισμού.

Άρθρο 93

Έλεγχος Συνταγογράφησης από ΕΟΠΥΥ

Σκοπός της ρύθμισης είναι η δυνατότητα εφαρμογής προϋπολογισμών και στόχων, βάσει επιστημονικών, δημοσιονομικών και στατιστικών κριτηρίων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, αλλά και η σύνδεση της αποζημίωσης με την πρωτόκολλα προϋποθέσεων συνταγογράφησης, για τη μεγιστοποίηση του οφέλους των ασθενών, της παρεχόμενης φαρμακευτικής φροντίδας καθώς και την ορθολογικότερη κατανομή της φαρμακευτικής δαπάνης.

Συγκεκριμένα, στην παρ.1 τίθενται δημοσιονομικά όρια συνταγογράφησης βάσει προκαθορισμένων στον νόμο κριτηρίων, ενώ απαιτείται Υπουργική Απόφαση μόνο για την

εξειδίκευση. Το ίδιο ισχύει και για την παρ.2, ως προς τον στόχο γεννοσήμων, η αύξηση της διείσδυσης των οποίων έχει θετικά δημοσιονομικά αποτελέσματα.

Στην παρ.3 δίνεται η δυνατότητα να εκδίδονται πρωτόκολλα συνταγογράφησης, με βάση επιστημονικά δεδομένα από την αρμόδια Επιτροπή, η οποία υποχρεωτικά πρέπει να ενσωματώνει τις συνταγογραφικές οδηγίες της Επιτροπής Θετικού Καταλόγου. Οι ανωτέρω παράγραφοι δεν οδηγούν σε αποκλεισμό της συνταγογράφησης των ιατρών, αλλά σε ενεργοποίηση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου του ΕΟΠΥΥ κατά περίπτωση, με αντίστοιχες έννομες συνέπειες, μετά από προηγούμενη ακρόαση του ιατρού.

Σύμφωνα με την παρ.4, σε οποιαδήποτε περίπτωση υπέρβασης των ορίων που τίθενται στις παρ.1, 2 και 3 του άρθρου, σε ποσοστό άνω του 10%, ο ιατρός καλείται σε προηγούμενη ακρόαση και εάν οι εξηγήσεις του δεν κρίνονται επαρκείς, τότε ακολουθείται η διαδικασία επιβολής των κυρώσεων που προβλέπονται ειδικά στην σχετική διάταξη.

Στις παρ.5 και 6, τίθενται συγκεκριμένοι μηχανισμοί για τον έλεγχο της συνταγογραφικής συμπεριφοράς των ιατρών και των φαρμακοποιών, βάσει στατιστικών δεδομένων που αντικειμενικά σχετίζονται με την ορθολογική συνταγογραφική πρακτική ενός ιατρού ή ενός φαρμακοποιού. Εν προκειμένω, προβλέπεται η ίδια περιπτωσιολογία παραβάσεων των κριτηρίων και επιβολής αντίστοιχων κυρώσεων. Έτσι, η ανάλογη εφαρμογή των σωρευτικών κυρώσεων της παρ.5, που οδηγούν στο αποκλεισμό της εκτέλεσης συνταγών (προσωρινό ή οριστικό), μπορεί να επιβληθεί μόνο στις περιπτώσεις όπου υπάρχει υπέρβαση και των τριών κριτηρίων από τον φαρμακοποιό.

Στην παρ.7,προβλέπεται ειδική διαδικασία ενδικοφανούς προσφυγής, που είναι υποχρεωτική πριν την δικαστική προσφυγή του ενδιαφερομένου. Στους έχοντες έννομο συμφέρον μπορεί να περιλαμβάνονται και φυσικά πρόσωπα, μη φαρμακοποιοί, οι οποίοι ωστόσο είναι νόμιμοι εκπρόσωποι ή εταίροι εταιρείας, που λειτουργεί φαρμακείο. Η αρμοδιότητα του Υπουργού Υγείας για την έκδοση απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής είναι χρονική, υπό την έννοια ότι μετά την παρέλευση των 30 ημερών, δεν μπορεί να εκδώσει σχετική απόφαση και η προσφυγή θεωρείται σιωπηρώς απορριφθείσα.

Άρθρο 94

Υποστηρικτικοί Χώροι Φαρμακαποθηκών

Με την παρούσα ρύθμιση παρέχεται η δυνατότητα στους κατόχους άδειας χονδρικής πώλησης φαρμάκων από φαρμακαποθήκη να διατηρούν μία ή περισσότερες ανεξάρτητες επαγγελματικές εγκαταστάσεις εκτός της περιφέρειας της έδρας της φαρμακαποθήκης και τους επιβάλλεται η υποχρέωση να τηρούν τις κατευθυντήριες γραμμές του ενωσιακού δικαίου σχετικά με την ορθή πρακτική διανομής φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση ώστε τα οχήματα και ο εξοπλισμός που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά να διασφαλίζουν το αναλλοίωτο των μεταφερόμενων προϊόντων.

Άρθρο 95

Τιμολόγηση Ιατροτεχνολογικών Προϊόντων

Η διάταξη προβλέπει τροποποιήσεις που θα καταστήσουν εφικτή την πλήρη ετοιμότητα του συστήματος αποζημίωσης ιατροτεχνολογικών προϊόντων από τον ΕΟΠΥΥ. Προβλέπεται η έναρξη του συστήματος από 1-6-2017 και όχι αναδρομικά από 1-1-2017. Επίσης διευκρινίζει την περιοδικότητα υποβολής της υπεύθυνης δήλωσης για τις 3 χώρες, ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζεται η δυνατότητα του ΕΟΠΥΥ να καθορίζει ανώτατες τιμές σύμφωνα με την παρ.7 του άρθρου 34 του ν.4447/2016. Τέλος, προβλέπεται η νομιμοποίηση δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για το ορισμένο στην διάταξη χρονικό διάστημα, βάσει συμβάσεων που συνάφθησαν έως 30-4-2017, για λόγος προστασίας της δημόσιας υγείας.

Άρθρο 96

Τροποποίηση του ν.3730/2008 «Προστασία ανηλίκων από τον καπνό και τα αλκοολούχα ποτά και άλλες διατάξεις» (Α' 262)

Με την προτεινόμενη διάταξη επιτρέπεται ελεύθερα η τοποθέτηση καπνικών προϊόντων στις κλειστές ή ανοιχτές προθήκες των καταστημάτων που πωλούν τέτοιου είδους προϊόντα.

Εισάγεται απαγόρευση για τις επιχειρήσεις μαζικής εστίασης (επιχειρήσεις μαζικής εστίασης παρασκευής και διάθεσης πρόχειρου γεύματος, πλήρους γεύματος, επιχειρήσεις παρασκευής ή και προσφοράς τροφίμων και ποτών σε κινητούς ή προσωρινούς χώρους) και τις επιχειρήσεις αναψυχής (κέντρα διασκέδασης, στεγασμένοι και υπαίθριοι χώροι εκδηλώσεων), όπως αυτές ορίζονται στην ΥΑ Υ1γ/Γ.Π/οικ. 96967 (Β' 2718/2012). Η απαγόρευση αυτή εξυπηρετεί την προστασία των ανήλικων καταναλωτών, οι οποίοι δεν θα έρχονται σε άμεση επαφή με καπνικά προϊόντα, ιδιαιτέρως σε χώρους (καφετέριες, ταχυφαγεία κλπ) που κατά τεκμήριο επισκέπτονται οι ανήλικοι στον ελεύθερο χρόνο τους. Η

προτεινόμενη ρύθμιση είναι σε συνάφεια και συνοχή με τον αντικαπνιστικό νόμο και την απαγόρευση καπνίσματος σε κλειστούς χώρους.

Επιπλέον, εισάγεται ρητή εξαίρεση, η οποία ίσχυε και στην καταργούμενη διάταξη, καθώς τα καταστήματα αυτά λόγω δραστηριότητας και χωροταξικής διαμόρφωσής τους δεν μπορούν να εκπληρώσουν τη συγκεκριμένη υποχρέωση και σε περίπτωση επιβολής υποχρέωσης θα επιβαλλόταν υπερβολικό διοικητικό βάρος. Με αυτό επιτυγχάνεται η ενιαία ρύθμιση για όλα τα καταστήματα που πωλούν καπνικά προϊόντα.

Οι προθήκες πρέπει να είναι σαφώς προσδιορισμένοι χώροι εντός των καταστημάτων στις οποίες παρέχεται πρόσβαση με τη μεσολάβηση του προσωπικού του καταστήματος. Αυτές είτε είναι κλειστές είτε βρίσκονται στο χώρο πίσω από το ταμείο του καταστήματος και σε κάθε περίπτωση εξασφαλίζεται η μεσολάβηση του προσωπικού.

Άρθρο 97

Καταργούμενες διατάξεις

Η απαλοιφή των παρ. 6 και 7 του άρθρου 17 του π.δ. 84/01 κρίνεται αναγκαία, διότι πλέον με το προτεινόμενο άρθρο για την επιβολή κυρώσεων σε φορείς πρωτοβάθμιας φροντίδας, ρυθμίζονται ειδικά τα σχετικά ζητήματα περί αρμοδιότητας και απόδοσης των ποσών από την επιβολή κυρώσεων. Στην παρ.6 δεν προβλεπόταν σε ποιόν αποδίδονται τα ποσά που εισπράττονται από τα επιβαλλόμενα πρόστιμα και επιπλέον ως αρμόδιο αναφερόταν μόνον ο Νομάρχης. Στην παρ.7 οριζόταν ότι η γνωμοδότηση για την επιβολή ποινής που περιέχεται στην έκθεση ελέγχου καθίσταται δεσμευτική για το αρμόδιο όργανο, εάν εγκριθεί από τον Υπουργό Υγείας εντός 15 ημερών, χωρίς να προσδιορίζεται τι γίνεται σε περίπτωση παρέλευσης της σχετικής προθεσμίας, αλλά ούτε και σε ποιο στάδιο της διαδικασίας εκδίδεται η τελική απόφαση επιβολής προστίμου. Έτσι με την νέα προτεινόμενη ρύθμιση, για την καταργούμενη παρ.7 του προαναφερόμενου άρθρου, η αρμοδιότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων και προστίμων μεταβιβάζεται στους κατά τόπον Ιατρικούς ή Οδοντιατρικούς Συλλόγους και εάν παρέλθει άπρακτη η προβλεπόμενη προθεσμία και δεν εκδοθεί η σχετική απόφαση περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων και προστίμων, κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής, αρμόδιος για την έκδοση της ανωτέρω απόφασης καθίσταται ο οικείος Περιφερειάρχης. Κατά συνέπεια, με την προτεινόμενη ρύθμιση τίθεται ο Περιφερειάρχης ως ασφαλιστική δικλείδα για την εφαρμογή του νόμου και η καταργούμενη διάταξη καθίσταται εκ

των πραγμάτων ανενεργής και άνευ ουσιαστικού περιεχομένου. Επιπλέον, για την καταργούμενη παρ.6 του προτεινόμενου άρθρου, στην νέα ρύθμιση ορίζεται συγκεκριμένα ότι οι τα ποσά από τα πρόστιμα που επιβάλλονται αποδίδονται στο Ελληνικό Δημόσιο, ως δημόσια έσοδα.

Καταργούνται οι σχετικές διατάξεις του ν.4254/2014 (Α΄85) αναδρομικά από 1-1-2017, προκειμένου να αποφευχθούν παρερμηνείες περί του ισχύοντος καθεστώτος τιμολόγησης των ΜΗ.ΣΥ.ΦΑ. για το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα μετά τις 31-12-2016 έως την δημοσίευση του παρόντος νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης»

Άρθρο 98

Το προτεινόμενο άρθρο αφορά στον καθορισμό των αποδοχών των Διοικητικών Γραμματέων, των Τομεακών Γραμματέων, των Αναπληρωτών Διοικητικών Γραμματέων και των Ειδικών Τομεακών Γραμματέων βάσει των αντίστοιχων αποδοχών των Γενικών και των Αναπληρωτών Γενικών Γραμματέων, όπως προβλέπονται στις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 4354/2015 (Α' 176). Η ρύθμιση αυτή υπαγορεύεται από το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που αυτοί ασκούν και το οποίο αντιστοιχεί σε εκείνο των οργάνων τα οποία διαδέχονται.

Άρθρο 99

Με το προτεινόμενο άρθρο προβλέπεται εξουσιοδότηση για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων των τμημάτων του Ειδικού Συμβουλίου Επιλογής Διοικήσεων του άρθρου 10 ν. 4369/2016 (Α' 33) όπως ισχύει.

Άρθρο 100

Με τις ρυθμίσεις του προτεινόμενου άρθρου διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών και η ομαλή μετάβαση στο Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας, χωρίς να θίγεται μέχρι την πλήρη εφαρμογή του, το δικαίωμα υπαλλήλων για απόσπαση ή μετάταξη. Ειδικότερα, η ρύθμιση για εξαίρεση των Γραφείων Εξωτερικού του ΕΟΤ από τη διαδικασία, τους όρους και τις προϋποθέσεις του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας (ΕΣΚ) κρίνεται αναγκαία, δεδομένης

της ιδιαίτερης φύσης του αντικειμένου εργασίας στα εν λόγω Γραφεία, τα οποία ως βασικό αντικείμενο έχουν την προβολή της τουριστικής εικόνας της χώρας στο εξωτερικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας»

Άρθρο 101

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4389/2016 (Α΄ 94) για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

Με την παρ. 1 προτείνεται η αύξηση των ετήσιων δημοπρατούμενων ποσοτήτων των προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας για τα έτη 2017, 2018 και 2019 κατά 4%, 6% και 9% αντίστοιχα. Στην πρώτη δημοπράτηση προθεσμιακών προϊόντων, η οποία έλαβε χώρα στις 25.10.2016, δημοπρατήθηκε το σύνολο προβλεπόμενης ποσότητας προθεσμιακών προϊόντων για το έτος 2016, προκειμένου να τηρηθεί η πρόβλεψη της παρ. 2, του αρθρ. 138 του Ν. 4389/2016, για υποχρέωση έναρξης φυσικής παράδοσης των προϊόντων εντός του τέταρτου τριμήνου του 2016. Η δημοπράτηση του συνόλου της ποσότητας προθεσμιακών προϊόντων σε μια μόνον δημοπρασία, δύναται με λήξη της φυσικής παράδοσης αυτών να δημιουργήσει συνθήκες τεχνητής έλλειψης, καθώς παρά την τμηματική και ανά τακτά χρονικά διαστήματα δημοπράτηση νέων προθεσμιακών προϊόντων από την έναρξη του 2017 και εντεύθεν, η λήξη των αρχικών προθεσμιακών προϊόντων στις 30.11.2017 θα εκθέσει μέρος του φορτίου βάσης των δικαιούχων χρήσης προμηθευτών στην οριακή τιμή συστήματος, με τα κόστη και τη μεταβλητότητα που αυτή συνεπάγεται. Δεδομένου ότι τα προσφερόμενα από τους δικαιούχους προμηθευτές συμβόλαια ηλεκτρικής ενέργειας είναι κατ' ελάχιστον ετήσιας διάρκειας και έχουν αναπτυχθεί κοστοστρεφώς, λαμβάνοντας υπόψη τα υφιστάμενα προθεσμιακά προϊόντα που έχουν κατά περίπτωση αποκτηθεί, η λήξη της φυσικής παράδοσης μέρους των προθεσμιακών προϊόντων συνεπάγεται σημαντικότατη αλλαγή στις παραδοχές κόστους των δικαιούχων χρήσης προμηθευτών, η οποία δύναται να αποτραπεί μέσω της δημοπράτησης επιπλέον ποσοτήτων οι οποίες θα καλύψουν τις λήξεις των υφιστάμενων. Ταυτόχρονα καθίσταται σαφές ότι η ανωτέρω αύξηση δεν συνεπάγεται και ισόποση αύξηση του ποσοστού απομείωσης του μεριδίου της ΔΕΗ Α.Ε. στη λιανική αγορά του

διασυνδεδεμένου συστήματος, το οποίο για τα έτη 2016, 2017, 2018 και 2019 αντιστοιχεί σε 87,24%, 75,24%, 62,24%, 49,24, όπως υπολογίζεται κατά το μήνα Δεκέμβριο εκάστου έτους.

Με τις παρ. 2 και 3 δίδεται η δυνατότητα στη ΡΑΕ να προβαίνει στην αναπροσαρμογή (μείωση ή αύξηση) των προς δημοπράτηση ποσοτήτων προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας κατά το πρώτο εξάμηνο, αντί του ισχύοντος τρίτου, από την παρέλευση του εξαμήνου αναφοράς προκειμένου όποια απόκλιση ανακύψει, στην εκπλήρωση του στόχου απομείωσης των μεριδίων λιανικής της ΔΕΗ Α.Ε., να αντιμετωπίζεται έγκαιρα με ισοδύναμη αύξηση ή μείωση των προς δημοπράτηση ποσοτήτων του εξαμήνου αυτού.

Με την παρ. 4 επέρχεται νομοτεχνική βελτίωση του τροποποιούμενου εδαφίου.

Με την παρ. 5 προβλέπεται ότι η υπουργική απόφαση η οποία καθορίζει την κατώτατη τιμή προσφοράς των δημοπρατούμενων προθεσμιακών προϊόντων ηλεκτρικής ενέργειας θα αναθεωρείται τον Ιούνιο κάθε έτους λαμβάνοντας υπόψη τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της ΔΕΗ Α.Ε. της προηγούμενης χρήσης, προκειμένου να βασίζεται στα πιο πρόσφατα μεταβλητά κόστη λιγνιτικών και υδροηλεκτρικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ Α.Ε.

Άρθρο 102

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4389/2016 (Α' 94) για ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ ΑΕ

Με τις παρ. 1 και 2 εισάγονται οι απαιτούμενες τροποποιήσεις στον νόμο, ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης εποπτεία και ο έλεγχος της ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ ΑΕ αποκλειστικά από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, προκειμένου να λάβει χώρα η εναρμόνιση της εν λόγω ρύθμισης, αφενός με τη λοιπή νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία της ΔΕΣ ΑΔΜΗΕ ΑΕ και του διαχειριστή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, αφετέρου με την ενωσιακή νομοθεσία, που αμφότερες απαιτούν τον πλήρη ιδιοκτησιακό διαχωρισμό του διαχειριστή μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας από οποιαδήποτε επιχείρηση που ασκεί που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες προμήθειας ή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ή φυσικού αερίου.

Άρθρο 103

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4001/2011 (Α΄ 179)

Με το αρ. 62 ν. 4001/2011 εναρμονίστηκε το εθνικό δίκαιο με το αρ. 9 της οδηγίας 2009/73/ΕΚ της 13ης Ιουλίου 2009 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά

φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/ΕΚ, που αφορά στον πλήρη ιδιοκτησιακό διαχωρισμό του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου. Με την περ. 5 της υποπαραγράφου Ι.4. άρθρου πρώτου Ν. 4093/2012 (Α' 222) προστέθηκαν στις διατάξεις του ν. 4001/2011 τα άρθρα 63 Α έως 63 Ι, που αφορούν στις προϋποθέσεις λειτουργίας του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. ως Ανεξάρτητου Διαχειριστή Μεταφοράς κατά τρόπο ώστε να διευκολυνθεί η ταχεία έναρξη και ολοκλήρωση της διαδικασίας πιστοποίησής του ως Διαχειριστή του Εθνικού Συστήματος Φυσικού αερίου προβλέποντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα επιλογής του προτύπου του ιδιοκτησιακού διαχωρισμού κατ' αρ. 62 και 63 Ν. 4001/2011, εφόσον τούτο κριθεί σκόπιμο. Δυνάμει του αρ. 32 παρ. 3 Ν. 4111/2013 (ΦΕΚ Α' 18) αντικαταστάθηκε το άρθρο 63 Α με σκοπό την παροχή μεγαλύτερης ευελιξίας εν όψει της ιδιωτικοποίησης των ΔΕΠΑ Α.Ε. και ΔΕΣΦΑ Α.Ε..

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ιδιωτικοποίηση του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. δεν ολοκληρώθηκε μέσω της πρώτης σχετικής διαγωνιστικής διαδικασίας και ότι δυνάμει της υπ' αρ. 51/01.03.2017 απόφασης Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής αποφασίστηκε η διενέργεια νέας διαγωνιστικής διαδικασίας για την ιδιωτικοποίηση του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. από το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου, με την πώληση και μεταβίβαση του 66% των μετοχών που κατέχει η ΔΕΠΑ Α.Ε. επί του μετοχικού κεφαλαίου του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. και η μεταβίβαση του υπόλοιπου 34% στο Ελληνικό Δημόσιο, κρίνεται σκόπιμο να τροποποιηθεί το αρ. 63Α ν. 4001/2011, προκειμένου να ολοκληρωθεί ο πλήρης ιδιοκτησιακός διαχωρισμός του ΔΕΣΦΑ ΑΕ με την ολοκλήρωση της εν λόγω διαδικασίας.

Με την παράγραφο 1 προβλέπεται η μη εφαρμογή των άρθρων 62 και 63 για τους διαχωρισμένους Διαχειριστές Συστημάτων Μεταφοράς Φυσικού Αερίου στο ΔΕΣΦΑ Α.Ε. για όσο χρόνο η ΔΕΠΑ Α.Ε. εξακολουθεί να συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. και η λειτουργία του σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 63 Β εώς 63 Θ και της παρ. 5 του αρ. 63 Ι ν. 4001/2011.

Στο εδάφιο 1 της παραγράφου 2 προβλέπεται ότι μέχρι την 31.12.2017 θα πωληθεί και μεταβιβαστεί το 66% των μετοχών που κατέχει η ΔΕΠΑ Α.Ε. επί του μετοχικού κεφαλαίου του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. μέσω διεθνούς διαγωνιστικής διαδικασίας που θα διενεργήσει το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε.) και η μεταβίβαση του υπόλοιπου 34% στο Ελληνικό Δημόσιο. Στο εδάφιο 2 της παραγράφου 2 προβλέπεται ότι πωλούμενο ποσοστό του 66% θα αποτελείται, μετά τη μεταβίβαση των μετοχών που κατέχει η

ΔΕΠΑ Α.Ε. επί του μετοχικού κεφαλαίου του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. στους μετόχους της, από το 35% των μετοχών που θα αντιστοιχεί στη συμμετοχή της ΕΛΠΕ Α.Ε. επί του μετοχικού κεφαλαίου του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. και το 31% των μετοχών που θα αντιστοιχεί στη συμμετοχή του ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε. επί του μετοχικού κεφαλαίου του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. Στα εδάφια 3 και 4 της ιδίας παραγράφου προβλέπεται ότι οι όροι συμμετοχής στην σχετική διαγωνιστική διαδικασία θα πρέπει να εξασφαλίζουν την ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ύπαρξη σχετικής τεχνογνωσίας μεταξύ των μετόχων του ΔΕΣΦΑ Α.Ε. και ότι για το λόγο αυτό σε αυτή τη διαγωνιστική διαδικασία δικαιούνται να συμμετάσχουν υποψήφιοι επενδυτές που θα έχουν την ιδιότητα του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς πιστοποιημένου με τη διαδικασία των άρθρων 9 και 10 της Οδηγίας 2009/73/ΕΚ και θα είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Φυσικού Αερίου (ENTSO-G), ή θα αποτελούν κοινοπραξίες, στις οποίες τουλάχιστον ένα μέλος τους θα πρέπει να έχει πιστοποιηθεί ως Διαχειριστής Συστήματος Μεταφοράς σύμφωνα με τη διαδικασία των άρθρων 9 και 10 της Οδηγίας 2009/73/ΕΚ, να είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Φυσικού Αερίου (ENTSO-G) και να ασκεί τουλάχιστον από κοινού έλεγχο της κοινοπραξίας με τα λοιπά μέλη αυτής υπό την έννοια του Κανονισμού 139/2004/ΕΚ.

Με την παράγραφο 3 προβλέπεται η εφαρμογή των άρθρων 62 και 63 στο ΔΕΣΦΑ Α.Ε. μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία που περιγράφεται στο εδάφιο 1 της παραγράφου 2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών»

Άρθρο 104

Με τις διατάξεις του άρθρου καταργούνται περιοριστικοί κανόνες που διέπουν την άσκηση της δραστηριότητας του οδικού μεταφορέα εμπορευμάτων προς το σκοπό της περαιτέρω απελευθέρωσης του τομέα και της αύξησης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών μεταφορικών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα:

Με την παράγραφο 1 καταργείται ο περιορισμός της διενέργειας διεθνών μεταφορών μόνο με ΦΔΧ μικτού βάρους άνω των 3,5 τόνων και η διάκριση των μεταφορέων σε παλαιούς και νέους προκειμένου να υπαχθούν όλοι σε ενιαίους κανόνες πρόσβασης και άσκησης του επαγγέλματος.

Με τις παραγράφους 2 και 3 καταργείται ο περιορισμός της θέσης σε κυκλοφορία συγκεκριμένου αριθμού ρυμουλκουμένων ή ημι-ρυμουλκούμενων οχημάτων ανά ρυμουλκό, έτσι ώστε να γίνεται βέλτιστη αξιοποίηση του στόλου των ΦΔΧ.

Με την παράγραφο 4 τροποποιείται η περίπτωση β΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 3887/2010, ώστε η μίσθωση να γίνεται σύμφωνα με τον ισχύοντα ν. 4093/2012 (Α΄ 222).

δ) Με την παράγραφο 5 τροποποιείται η διάταξη της περίπτ. ββ. της υποπαρ. 4 της Παραγράφου ΙΕ του ν. 4093/2012 (Α΄ 222) ώστε να παρέχεται μεγαλύτερη ευχέρεια μίσθωσης ΦΙΧ και βέλτιστη αξιοποίηση του στόλου των ΦΙΧ. Συγκεκριμένα είναι δυνατή η μίσθωση οποιασδήποτε κατηγορίας ΦΙΧ, με την προϋπόθεση ότι το φορτηγό είναι κατάλληλο για τις διενεργούμενες μεταφορές από τον μισθωτή.

ε) Με την παράγραφο 6 καταργείται ρητά η με αριθμ. Β1/13082/1410/2012 (Β' 888) υ.α. του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και η με αριθμ. Β1/οικ/38810/3156/2014 (Β' 1809) υ.α. αντιστοίχως. Επιπροσθέτως με την παρ. 7 τροποποιείται η παράγραφος 3 του άρθρου 5 του ν. 3887/2010 ώστε η απόδειξη της οικονομικής επιφάνειας να γίνεται με ενιαίο τρόπο ανεξαρτήτως του τύπου της μεταφορικής επιχείρησης (ατομική και κάθε είδους εταιρική μορφή), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2 με τίτλο «Ορισμοί» (όσον αφορά τους τύπους των επιχειρήσεων) και άρθρο 7 με τίτλο «Όροι σχετικοί με την απαίτηση οικονομικής επιφάνειας» του Κανονισμού (ΕΚ) 1071/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2009 «σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων όσον αφορά τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την άσκηση του επαγγέλματος του οδικού μεταφορέα και για την κατάργηση της οδηγίας 96/26/ΕΚ του Συμβουλίου». (ΕΕ L300 /2009).

Άρθρα 105 έως 117

Ο ν. 4427/2016 (Α' 188), υιοθετώντας το ευρωπαϊκό κεκτημένο αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία της Πολιτικής Αεροπορίας, εισήγαγε δύο σημαντικές αλλαγές.

Η πρώτη είναι η διάκριση της ρυθμιστικής και κανονιστικής αρμοδιότητας από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας με τη δημιουργία μίας νέας υπηρεσίας, της Αρχής Πολιτικής Αεροπορίας, που λειτουργεί με ισχυρά εχέγγυα ανεξαρτησίας και αναλαμβάνει την αρμοδιότητα :

α) της ρύθμισης και εποπτείας της οικονομικής λειτουργίας (economic regulator) των Αεροδρομίων κατά την Οδηγία 2009/12/ΕΚ και των υπηρεσιών Αεροναυτιλίας κατά τους Κανονισμούς 549/2004, 550/2004 και 391/2013. β) της ρύθμισης, εποπτείας και πιστοποίησης των υπηρεσιών Αεροναυτιλίας (Air Traffic Management, Aeronautical Information Services, Meteorological Services for Air Navigation) και των παρόχων υπηρεσιών Επικοινωνιών, Πλοήγησης, Επιτήρησης και Διαλειτουργικότητας (Communication, Navigation, Surveillance, Interoperability) γ) της ρύθμισης και εποπτείας θεμάτων που άπτονται της ασφάλειας από έκνομες ενέργειες (security) κατά τον Κανονισμό 300/2008, των απαιτήσεων και διοικητικών διαδικασιών προστασίας (safety) για τα Αεροδρόμια κατά τον Κανονισμό 139/2014 καθώς και θεμάτων της Αεροπορικής Εκμετάλλευσης δ) της ρύθμισης και εποπτείας θεμάτων που άπτονται των υποδομών, της προστασίας του περιβάλλοντος και των πτητικών προτύπων.

Η δεύτερη είναι η θεσμική και λειτουργική ενίσχυση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας που επί δεκαετίες προσφέρει με ασφάλεια και αξιοπιστία υπηρεσίες Αεροναυτιλίας και Διαχείρισης Αερολιμένων. Αυτό επιτυγχάνεται με την υιοθέτηση διακριτής οικονομικής και διοικητικής λειτουργίας των δύο κλάδων δραστηριότητας, διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Υ.Π.Α. με αντικείμενα στο χώρο της διαχείρισης των Υδατοδρομίων, καθώς και την εισαγωγή κανόνων διαφάνειας και λογοδοσίας σύμφωνα με τις προβλέψεις των σχετικών ευρωπαϊκών κανονισμών και των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς.

Με τις προτεινόμενες διατάξεις αντιμετωπίζονται θέματα ορολογίας, ορθής διατύπωσης, τεχνικών κανονισμών και ομοιόμορφης αποτύπωσης με σκοπό την ακριβέστερη, κατά το δυνατό, απόδοση τεχνικών και εξειδικευμένων εννοιών που άπτονται της εφαρμογής κυρίως του Ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου και την αποφυγή παρερμηνειών κατά την εφαρμογή των διατάξεων. Επίσης, συστήνονται δύο νέα Γραφεία Νομικού Συμβούλου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Συγκεκριμένα α) ένα αυτοτελές Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Ν.Σ.Κ., στην Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας στο οποίο θα υπηρετεί ένας Νομικός Σύμβουλος του Κράτους, ένας Πάρεδρος και ένας Δικαστικός Πληρεξούσιος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και β) ένα αυτοτελές Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Ν.Σ.Κ., στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας στο οποίο θα υπηρετεί με ανάθεση παράλληλων καθηκόντων μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που υπηρετεί στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.

Ειδικότερα, στα παρακάτω άρθρα του ν. 4427/2016 εισάγονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

Στο άρθρο 1 του ν. 4427/2016, γίνεται πλέον ρητή αναφορά σε σχετικούς ευρωπαϊκούς κανονισμούς για την αποφυγή παρερμηνειών. Στο άρθρο 4 του ν. 4427/2016 διορθώνεται προφανές σφάλμα στην ονομασία οργανικής μονάδας και προστίθεται παράγραφος με αναφορά στη λειτουργία Γραφείου Νομικού Συμβούλου του Κράτους στην Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας. Στη παράγραφο 2 του άρθρου 13 επίσης διορθώνεται προφανές σφάλμα στο τίτλο οργανικής μονάδας. Στο άρθρο 24 του ν. 4427/2016 εισάγεται διευκρίνιση για τις αρμοδιότητες των Αεροπορικών Αρχών εντός των Αεροδρομίων. Προστίθεται άρθρο 25Α, στο οποίο περιγράφονται η σύσταση, οι αρμοδιότητες και η λειτουργία του αυτοτελούς Γραφείου Νομικού Συμβούλου του Κράτους στην Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας. Στο άρθρο 26 του ν. 4427/2016 γίνεται προσθήκη παραγράφου με αναφορά στο αυτοτελές Γραφείο Νομικού Συμβούλου του Κράτους στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας. Οι τροποποιήσεις που προτείνονται για το άρθρο 61 βελτιώνουν τη διατύπωση τεχνικών όρων που κρίθηκε ότι είναι πιθανό να δημιουργήσει σύγχυση αναφορικά με την εφαρμογή. Προστίθεται άρθρο 63Α, στο οποίο περιγράφονται η σύσταση, οι αρμοδιότητες και η λειτουργία του αυτοτελούς Γραφείου Νομικού Συμβούλου του Κράτους στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας. Στο άρθρο 65, με την προτεινόμενη τροποποίηση διευκρινίζεται ότι η συνολική και επιμέρους διαχείριση των εσόδων από τα τέλη διαδρομής και τερματικής περιοχής πραγματοποιείται σύμφωνα με τις προβλέψεις των σχετικών διατάξεων των Ευρωπαϊκών Κανονισμών. Στο άρθρο 66 προτείνεται προσθήκη για την ομαλή εφαρμογή του ν. 4427/2016 και την επίλυση επιμέρους θεμάτων. Στο άρθρο 71, προτείνεται η παράταση ισχύος εξαιρετικής ρύθμισης, αποσκοπούσας στην υποστήριξη της εύρυθμης λειτουργίας των δύο υπηρεσιών κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής του νέου οργανωτικού σχήματος.

Στο άρθρο 75 διορθώνεται σφάλμα διατύπωσης. Στο άρθρο 76 δίδεται η δυνατότητα ανακατανομής του προσωπικού, κατά το μέρος που αφορά την αντιμετώπιση προβλημάτων μη επαρκούς στελέχωσης και δυσλειτουργιών που είναι πιθανό να ανακύψουν κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής της νέας οργανωτικής δομής τόσο της Α.Π.Α. όσο και της Υ.Π.Α., και αφότου έχουν εξαχθεί συμπεράσματα αναφορικά με τις πραγματικές συνθήκες λειτουργίας των Αεροδρομίων μετά την εφαρμογή του ν. 4389/2016 (Α΄ 94) και την έναρξη της Σύμβασης Παραχώρησης των 14 Αεροδρομίων.

Άρθρο 118

Ηλεκτρονικό μητρώο συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (ΜΗ.Τ.Ε.)

Α. Γενικά:

Σκοπός θεσπίσεως της συγκεκριμένης ρύθμισης είναι αφενός μεν η πλήρης και ριζική αναμόρφωση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία των μητρώων φυσικών και νομικών προσώπων Μελετητών και Κατασκευαστών δημοσίων έργων (άρθρα 80 – 110 του Ν.3669/2008 και 39 – 40 του Ν.3316/2005) και αφετέρου η δημιουργία ενός αξιόπιστου συστήματος καταγραφής, παρακολούθησης και ελέγχου, μέσω σύγχρονων ηλεκτρονικών συστημάτων, της δραστηριότητας όλων των συντελεστών παραγωγής τεχνικών έργων, ακόμη και των ιδιωτικών, καθώς επίσης και των επαγγελματικών δραστηριοτήτων για τις οποίες μέχρι σήμερα δεν προβλεπόταν η τήρηση μητρώων, όπως δημοσίων υπαλλήλων, συμβούλων διοίκησης και διαχείρισης έργων κ.α. Τούτο επιτυγχάνεται με τη σύσταση και τήρηση στη Γενική Γραμματεία Υποδομών (ΓΓΥ) του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ηλεκτρονικού μητρώου συντελεστών παραγωγής δημοσίων και ιδιωτικών τεχνικών έργων, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (Μ.Η.Τ.Ε.). Στη βάση αυτού του συστήματος αξιολογείται αντικειμενικά και βεβαιώνεται από την Πολιτεία έγκυρα η τεχνική ικανότητα και η καταλληλότητα των συντελεστών παραγωγής τεχνικών έργων, ενώ αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά και το σύνηθες πλέον φαινόμενο της αδήλωτης εργασίας και της ανάμειξης στην διαδικασία παραγωγής τεχνικών έργων προσώπων μη ειδικευμένων και ακατάλληλων. Το ηλεκτρονικό αυτό σύστημα προβλέπεται να διασυνδέεται λειτουργικά με λοιπά ηλεκτρονικά συστήματα, εξαλείφοντας άσκοπες και χρονοβόρες διαδικασίες λειτουργίας των έως σήμερα γραφειοκρατικών μητρώων, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά το φαινόμενο των ψευδών στελεχώσεων των τεχνικών εταιριών από μηχανικούς, διευκολύνοντας τη διακρίβωση της πραγματικής απασχόλησης κάθε μηχανικού σε κάθε έργο από την οποία προκύπτει και το ανεκτέλεστο έργων που τον βαρύνει και συνακόλουθα η αντικειμενική αδυναμία του για την ανάληψη νέων έργων, με αποτέλεσμα να διασφαλίζεται η δίκαιη κατανομή αντικειμένου μεταξύ των μηχανικών και κυριότερα το ποιοτικό και εμπρόθεσμο της κατασκευής για την αποφυγή αδικαιολόγητων υπερκοστολογήσεων. Με γνώμονα την αποφυγή διαπλοκών στη διαδικασία παραγωγής τεχνικών έργων προβλέπεται η απαγόρευση στελέχωσης μελετητικών και εργοληπτικών

επιχειρήσεων και εταιριών τεχνικών συμβούλων που αναλαμβάνουν δημόσια έργα και μελέτες, από πρόσωπα που υπηρέτησαν στο Δημόσιο, ΝΠΔΔ και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τα οποία ενεπλάκησαν λόγω υπηρεσιακού αντικειμένου στη διαδικασία παραγωγής τεχνικών έργων, για το χρονικό διάστημα τριετίας από τη συνταξιοδότησή τους ή από οποιονδήποτε άλλο λόγο λύσεως της υπαλληλικής τους σχέσης (παραίτηση, απόλυση κ.λ.π.), καθώς και σύναψης οποιασδήποτε σχέσης εργασίας ή μίσθωσης έργου των προσώπων αυτών με τις ανωτέρω επιχειρήσεις για το χρονικό διάστημα των τριών πρώτων ετών από τη συνταξιοδότησή τους ή τη λύση της υπαλληλικής τους σχέσης.

Β. Ειδικότερα επί των παραγράφων:

Με την παράγραφο 1 καθορίζεται η διάρθρωση του Μητρώου σε: α) Μητρώο Φυσικών Προσώπων Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΜΗ.ΦΥ.Π.ΤΕ) και β) Μητρώο Επιχειρήσεων Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε). Ομοίως δίδεται για τις ανάγκες ορθής εφαρμογής του παρόντος άρθρου, αποφυγής ανασφάλειας δικαίου και αποσαφήνισης του πεδίου εφαρμογής του, δίδονται οι εννοιολογικοί ορισμοί του «δημοσίου έργου», του «ιδιωτικού έργου», της «δημόσιας μελέτης» , των «δημοσίων τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών», της «ιδιωτικής μελέτης», των «ιδιωτικών τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών», του έργου παραχώρησης κατά τις έννοιες του άρθρου 2 του Ν.4412/2016 και Ν.4413/2016.

Με την παράγραφο 2 εξειδικεύεται το περιεχόμενο της ανάπτυξης, διαχείρισης και λειτουργίας των μητρώων της παραγράφου 1 και ορίζεται ότι συνίσταται στην : α) ηλεκτρονική τήρηση που αφορά, ειδικότερα, στη συλλογή, καταχώρηση, έλεγχο και επαλήθευση των στοιχείων και δικαιολογητικών των φυσικών και νομικών προσώπων που εγγράφονται υποχρεωτικά σε αυτά, καθώς και την παρακολούθηση και καταχώρηση των μεταβολών κατάστασής τους, β) έκδοση και χορήγηση βεβαιώσεων, πτυχίων και πιστοποιητικών και λοιπών εγγράφων, όπου απαιτείται, εφόσον δεν είναι δυνατή η ηλεκτρονική εκτύπωση αυτών από τον χρήστη του συστήματος, γ) πειθαρχικό έλεγχο των εγγραφόμενων επιχειρήσεων στα ΜΗ.Τ.Ε., δ) έκδοση βεβαίωσης αναφορικά με τη τεχνική ικανότητα των εγγραφόμενων επιχειρήσεων στα Μητρώα και ε)διασύνδεση με λοιπά μητρώα που τηρούνται στα οικεία επιμελητήρια και συλλόγους και αφορούν στις αδειοδοτήσεις ή πιστοποιήσεις φυσικών ή νομικών προσώπων για την έκδοση χορήγησης βεβαιώσεων και πιστοποιητικών.

Με την παράγραφο 3 προβλέπεται η δυνατότητα ανάθεσης της διαχείρισης και λειτουργίας του Μητρώου Φυσικών Προσώπων Παραγωγής Τεχνικών Έργων (ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε) στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), ενώ η Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων διατηρεί την αποκλειστική αρμοδιότητα, εποπτεία και έλεγχο επ' αυτού, δυνάμενη, οποτεδήποτε και για οποιοδήποτε λόγο, να ανακαλέσει την ανάθεση . Προβλέπεται ότι την διαχείριση και λειτουργία του Μητρώου Επιχειρήσεων Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε.) θα έχει η αρμόδια Υπηρεσία της Γ.Γ.Υ. Προβλέπεται επίσης η έκδοση Υπουργικής Απόφασης που θα ρυθμίζει τα τεχνικά θέματα και τις λεπτομέρειες τις διαχείρισης και της λειτουργίας των ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε.

Με την παράγραφο 4 α) καθορίζεται ότι στο Μητρώο Φυσικών Προσώπων Τεχνικών Έργων (ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε.) καταγράφεται η τεχνική εμπειρία που αποκτάται από τη συμμετοχή σε τεχνικό δημόσιο και ιδιωτικό έργο και μελέτη και ότι αυτό εγγράφονται όλα τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν τεχνική επαγγελματική δραστηριότητα στην Ελλάδα και εμπλέκονται στην παραγωγή δημοσίων και ιδιωτικών τεχνικών έργων, έχοντας συμμετοχή σε οποιοδήποτε στάδιο ωρίμανσης, εκτέλεσης, συντήρησης και λειτουργίας τους, ήτοι στη μελέτη, κατασκευή και επίβλεψη μέχρι την οριστική παράδοση καθώς και στην μετέπειτα λειτουργία, συντήρηση και διαχείριση του έργου. β) ορίζεται επίσης ότι η καταγραφή της εμπειρίας αυτής που αποκτάται από δημόσια έργα και μελέτες είναι υποχρεωτική. Αντιθέτως, είναι προαιρετική για την αντίστοιχη από ιδιωτικά έργα και μελέτες. Στην περίπτωση όμως που το πρόσωπο επιθυμεί να γίνει καταγραφή της εμπειρίας του από ιδιωτικά έργα και μελέτες προκειμένου να προσμετρηθεί για τη στελέχωσή του σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται σε δημόσια έργα και μελέτες, τότε είναι υποχρεωτική.

γ) Διπλωματούχοι Μηχανικοί Πολυτεχνικών Σχολών Ιδρυμάτων του Πανεπιστημιακού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης ή ισότιμης σχολής της αλλοδαπής, μέλη του Τ.Ε.Ε., πτυχιούχοι μηχανικοί τεχνολογικής εκπαίδευσης, οι ασκούντες τεχνική δραστηριότητα και λοιπό εργατοτεχνικό προσωπικό. Με απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, που έχει τις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών (Γ.Γ.Υ.), ορίζεται δε ότι, πέραν των ανωτέρω, δύναται να προστίθενται στο ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε. συγκεκριμένα επαγγέλματα και λοιπές επαγγελματικές δραστηριότητες, που σχετίζονται με την ασφάλεια και την ποιότητα των κατασκευών.

Με την παράγραφο 5 ορίζονται τα επιμέρους μητρώα που περιλαμβάνει το ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε ήτοι: α. το Μητρώο Εμπειρίας Μελετητών (Μ.Ε.Μ.), β. το Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.) και γ. το Μητρώο Εμπειρίας τεχνιτών και λοιπών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων (Μ.Ε.Τ.), ενώ ορίζεται ότι η εγγραφή στα επιμέρους αυτά μητρώα διενεργείται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, σύμφωνα με τους όρους, προϋποθέσεις και δικαιολογητικά, που προβλέπονται στο Π.Δ./γμα της παραγράφου 21 του παρόντος.

Με την παράγραφο 6 προβλέπεται η δυνατότητα εγγραφής των φυσικών προσώπων σε ένα από τα επιμέρους μητρώα του ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε., ενώ ορίζεται ότι είναι επιτρεπτή η παράλληλη εγγραφή στο Μ.Ε.Μ. και στο Μ.Ε.Κ και Μ.Ε.Τ. σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ/τος της παραγράφου 21.

Με την παράγραφο 7 καθίσταται υποχρεωτική η εγγραφή στα Μ.Ε.Μ και Μ.Ε.Κ. των φυσικών προσώπων της παραγράφου 4γ, που είναι μόνιμοι υπάλληλοι ή αορίστου χρόνου υπηρετούντες στο δημόσιο ή σε Ν.Π.Δ.Δ. της παρ.1 α και β του άρθρου 14 του κεφαλαίου Α΄του Μέρους Β΄του Ν.4270/2014, εφόσον με βάση βεβαίωση της υπηρεσίας τους, απασχολούνται στις τεχνικές υπηρεσίες των φορέων τους ή αναλαμβάνουν εκπόνηση μελετών και επίβλεψη.

Με την παράγραφο 8 προβλέπεται η απαγόρευση, για τα φυσικά πρόσωπα της παραγράφου 7, στελέχωσης μελετητικών και εργοληπτικών επιχειρήσεων και εταιριών συμβούλων της παραγράφου 11 του παρόντος οι οποίες αναλαμβάνουν δημόσια έργα και μελέτες, εντός του χρονικού διαστήματος της τριετίας από τη συνταξιοδότησή τους ή από τη λύση της υπαλληλικής τους σχέσης για οποιοδήποτε άλλο λόγο (παραίτηση, απόλυση κ.λ.π.). Στις ανωτέρω περιπτώσεις δεν εμπίπτει η τυχόν κατάργηση για οποιονδήποτε λόγο της οργανικής τους θέσης.

Με την παράγραφο 9 προβλέπεται ότι η εγγραφή στα επιμέρους μητρώα Μ.Ε.Μ, Μ.Ε.Κ. και Μ.Ε.Τ. των περιπτώσεων α', β' και γ' της παραγράφου 5 του παρόντος, θα γίνεται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, που ζητεί την κατάταξή του σε συγκεκριμένες κατηγορίες μελετών και έργων και στην αντίστοιχη σε κάθε κατηγορία τάξη, όπως θα ορίζεται στο π.δ. της παραγράφου 20, η δε εγγραφή και κατάταξη στα μητρώα της παραγράφου 5 του παρόντος θα ισχύει μέχρι τυχόν ανακατάταξη με αίτηση του ενδιαφερομένου ή διαγραφή του σε περίπτωση παύσης επαγγέλματος. Με την παράγραφο 10 καθορίζονται τα νομικά πρόσωπα που εγγράφονται στο Μητρώο Επιχειρήσεων Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε.), τα οποία ειδικότερα

είναι οι ατομικές επιχειρήσεις και τα νομικά πρόσωπα, που έχουν έδρα στην Ελλάδα και έχουν ως αντικείμενο, σύμφωνα με το καταστατικό τους, την εκπόνηση ιδιωτικών και δημοσίων μελετών, την παροχή συναφών υπηρεσιών συμβούλου τεχνικών έργων και την κατασκευή δημοσίων και ιδιωτικών έργων ως ανάδοχοι, υπεργολάβοι ή συνεργαζόμενοι με οποιονδήποτε τρόπο με τους ιδιωτικούς ή δημόσιους αναθέτοντες φορείς.

Με την παράγραφο 11α ορίζονται τα επιμέρους μητρώα του Μητρώου Επιχειρήσεων Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε.) ως εξής: α. το Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων που περιλαμβάνει α.1 το Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων και α.2 το Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Ιδιωτικών Έργων, β. Το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων που περιλαμβάνει β.1 το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων και β.2 το Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Ιδιωτικών Έργων, γ. το Μητρώο Επιχειρήσεων Συμβούλων Διοίκησης και Διαχείρισης Έργων, δ. Το Μητρώο Επιχειρήσεων Τεχνιτών και λοιπών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Ορίζεται επίσης ότι για τα ανωτέρω μητρώα επιχειρήσεων ιδιωτικών έργων και μελετών η εγγραφή είναι προαιρετική, πλην της περίπτωσης που η επιχείρηση επιθυμεί η δραστηριότητά της από τον ιδιωτικό τομέα να προσμετρηθεί για την κατάταξή της στα μητρών των δημοσίων έργων και μελετών, οπότε στην περίπτωση αυτή είναι υποχρεωτική.

Ορίζεται επίσης ότι η εγγραφή στα ως άνω επιμέρους μητρώα του Μητρώου Επιχειρήσεων Τεχνικών Έργων (ΜΗ.Ε.Τ.Ε.) γίνεται με βάση τη στελέχωση της επιχείρησης και διενεργείται ύστερα από αίτηση του νομίμου εκπροσώπου της, σύμφωνα με τους όρους, προϋποθέσεις και κατόπιν κατάθεσης των δικαιολογητικών, άπαντα, όπως προβλέπονται στο Π.Δ./γμα της παραγράφου 21 του παρόντος. Με την παράγραφο 11β. δηλώνεται ότι τα Μητρώα των περιπτώσεων Α.1, Β.1, Γ και Δ αποτελούν τα επαγγελματικά μητρώα της παρ.2 του άρθρου 75 και του Παραρτήματος XI του Προσαρτήματος Α του Ν.4412/2016 (Α' 147) και η εγγραφή σε αυτά αποτελεί απόδειξη της μη ύπαρξης λόγων αποκλεισμού, όπως αναφέρονται στα άρθρα 73 και 74 του Ν.4412/2016 (Α΄147) και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής των άρθρων 75 και 76 του Ν.4412/2016 (Α΄147), σύμφωνα με το άρθρο 80 του Ν.4412/2016 (Α'147). Η εγγραφή στα μητρώα αυτά και η διατήρηση σε ισχύ της εγγραφής αυτής με την αναθεώρησή της, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ανάληψη από την επιχείρηση της κατασκευής δημοσίου έργου, έργου παραχώρησης, εκπόνησης δημόσιας μελέτης, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών.

Με την παράγραφο 12 ορίζεται η στελέχωση κάθε νομικού προσώπου σε συνάρτηση με την κατηγορία εγγραφής του ως εξής: α) Επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων, στελεχώνεται αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στην κατηγορία του Μητρώου Εμπειρίας Μελετητών, τα οποία δεν επιτρέπεται κατά το ίδιο διάστημα να στελεχώνουν επιχείρηση του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων β) Επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων στελεχώνεται αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα του Μητρώου Εμπειρίας Κατασκευαστών, τα οποία δεν επιτρέπεται κατά το ίδιο διάστημα να στελεχώνουν επιχείρηση του Μητρώου Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων γ) Επιχείρηση εγγεγραμμένη στα Μητρώα Μελετητικών Επιχειρήσεων Ιδιωτικών Έργων και Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Ιδιωτικών Έργων στελεχώνεται από φυσικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε. δ) Επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μητρώο Επιχειρήσεων Συμβούλων Διοίκησης - Διαχείρισης Έργων στελεχώνεται αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Μητρώο Εμπειρίας Μελετητών ή/και στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών, τα οποία δεν επιτρέπεται κατά το ίδιο διάστημα να στελεχώνουν επιχείρηση του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων ε) Επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μητρώο Επιχειρήσεων τεχνιτών και λοιπών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων στελεχώνεται αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Μητρώο Εμπειρίας τεχνιτών και λοιπών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων στ) Επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Ιδιωτικών Έργων μπορεί να εγγράφεται και στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Ιδιωτικών Έργων και αντιστρόφως ζ) Επιχείρηση εγγεγραμμένη στο Μητρώο Μελετητικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων μπορεί να εγγράφεται και στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων, και αντίστροφα, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις σωρευτικά: 1.Η στελέχωση των πτυχίων επιχείρησης, που εγγράφεται ταυτόχρονα στα ανωτέρω Μητρώα γίνεται κατά διακριτό τρόπο και δεν επιτρέπεται η ταυτόχρονη στελέχωση του μελετητικού ή εργοληπτικού πτυχίου της επιχείρησης από το ίδιο φυσικό πρόσωπο. Η προηγούμενη απαγόρευση υπάρχει και στην περίπτωση μελετητικής επιχείρησης συνδεδεμένης με εργοληπτική επιχείρηση δημοσίων έργων ή εταιρειών κοινών οικονομικών συμφερόντων 2.Επιχείρηση, η οποία έχει συμμετάσχει στην εκπόνηση μελέτης η ίδια ή συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία, είτε μεμονωμένα, είτε ως μέλος ένωσης, δεν επιτρέπεται να συμμετάσχει καθ' οιονδήποτε τρόπο στην κατασκευή του εν λόγω έργου ενδεικτικά ως ανάδοχος, μέλος κοινοπραξίας, υπεργολάβος, προμηθευτής αυτών κ.λ.π και 3)Επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο

μητρώο Α1 υποχρεούνται να διαθέτουν, ανεξαρτήτως τύπου της επιχείρησης, εντεταλμένο σύμβουλο εγγεγραμμένο στο μητρώο 5α, ο οποίος συνυπογράφει και φέρει την ευθύνη της μελέτης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Π.Δ/γμα της παρ.20. Σε περίπτωση διαπίστωσης μη πλήρωσης των ανωτέρω περιπτ. α ή β η ανάδοχος εταιρεία αποκλείεται από το διαγωνισμό ή κηρύσσεται έκπτωτη.

Με την παράγραφο 13 τα ΜΗ.Ε.Τ.Ε. των περιπτ. Α1, Β1 και Γ της παρ.11α λειτουργούν και ως επίσημοι κατάλογοι εγκεκριμένων οικονομικών φορέων του άρθρου 83 του Ν.4412/2016 (Α΄147) και οι πληροφορίες που μπορούν να συναχθούν από την εγγραφή τους σε αυτά ή από πιστοποιητικό εγγραφής δεν τίθεται σε αμφισβήτηση χωρίς αιτιολόγηση, σύμφωνα με την παρ.6 του άρθρου 83 του Ν.4412/2016 (Α΄147) Με το Π.Δ/γμα της παρ.20 ρυθμίζονται και τα θέματα που καθορίζονται με το Π.Δ/γμα της παρ.10 του άρθρου 83 του Ν.4412/2016 (Α' 147).

Με την παράγραφο 14 Το πιστοποιητικό εγγραφής στα ΜΗ.Ε.Τ.Ε. δύναται να αντλείται από την αναθέτουσα αρχή, για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, προκειμένου για την ανάληψη δημόσιου έργου ή για τη συμμετοχή στη διαδικασία παραγωγής δημόσιου έργου, από το ΜΗ.Ε.Τ.Ε.

Με την παράγραφο 15 προβλέπεται, για την αποτελεσματικότερη τήρηση, λειτουργία και διαχείριση των ΜΗ.Τ.Ε. του παρόντος και ειδικότερα για τον έλεγχο και την επαλήθευση των στοιχείων που τηρούνται σε αυτά, η δυνατότητα συλλογής, χρήσης πληροφοριών και δεδομένων μέσω διασύνδεσης της εφαρμογής των ΜΗ.Τ.Ε. με κάθε άλλη σχετική με το αντικείμενο του νόμου ηλεκτρονική εφαρμογή, το ηλεκτρονικό σύστημα αμοιβών Τ.Ε.Ε., την ηλεκτρονική έκδοση οικοδομικών αδειών του Ν.4030/2011 (ΦΕΚ Α' 249), την Ηλεκτρονική Ταυτότητα Κτηρίου του Ν.3843/2010 (ΦΕΚ Α΄62), το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. του άρθρου 134 επ. του Ν.4281/2014 (ΦΕΚ Α 160), τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.), το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (Ο.Π.Σ.), καθώς και με το ηλεκτρονικό σύστημα του ΕΦΚΑ.

Με την παράγραφο 16 διασφαλίζεται ότι η τήρηση και επεξεργασία των στοιχείων που περιέχονται στα ηλεκτρονικά μητρώα του παρόντος από τους δημοσίους υπαλλήλους διαχειριστές αυτών αυτών, γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του Ν.2472/97 (ΦΕΚ Α'50) και το Ν.3471/006 (ΦΕΚ Α 1133) και ορίζεται ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι διαχειριστές υποχρεούνται σε τήρηση εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας των πληροφοριών που καταχωρούνται σε αυτό.

Με την παράγραφο 17 προβλέπεται η σύσταση με απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, που έχει τις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών (Γ.Γ.Υ.) Επιτροπών Μητρώων, που ορίζονται αρμόδιες για την εγγραφή και την κατάταξη στις κατηγορίες και τάξεις των Μητρώων του παρόντος, με θητεία δύο (2) ετών, που μπορεί να ανανεώνεται, και διακρίνονται στις εξής κατηγορίες: α) Επιτροπή Μητρώου Εμπειρίας Μελετητών, β) Επιτροπή Μητρώου Εμπειρίας Κατασκευαστών, γ) Επιτροπή Μητρώου Εμπειρίας τεχνιτών και λοιπών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων, δ) Επιτροπή Μητρώου Μελετητικών Επιχειρήσεων ε) Επιτροπή Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων, στ) Επιτροπή Μητρώου Επιχειρήσεων Τεχνικών Συμβούλων και ζ) Επιτροπή Μητρώου Επιχειρήσεων τεχνιτών και λοιπών τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Προβλέπεται ότι έκαστη Επιτροπή αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη, που ορίζονται με τους αναπληρωτές τους μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και ο Πρόεδρος, ενώ τα ζητήματα σύνθεσής τους, αρμοδιοτήτων τους, και τρόπου λειτουργίας τους θα καθοριστούν με το Π.Δ/γμα της παραγράφου 20.

Με την παράγραφο 18 οι εγγεγραμμένοι στα ΜΗ.ΤΕ του παρόντος, φυσικά και νομικά πρόσωπα υπόκεινται στον πειθαρχικό έλεγχο, για κάθε υπαίτια αντισυμβατική πράξη ή παράλειψη αναφορικά με τη διαδικασία ανάληψης και ανάληψη δημοσίου έργου ή μελέτης και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και για ασυμβίβαστη συμπεριφορά με την εργολαβική και μελετητική τους ιδιότητα, σύμφωνα με το Ν4412/2016 (Α΄147). Ορίζονται ενδεικτικά τα πειθαρχικά παραπτώματα, οι διοικητικές κυρώσεις κατά αύξουσα σειρά βαρύτητας, καθώς επίσης ο τρόπος επιβολής των διοικητικών κυρώσεων, ότι η παραπομπή στο πειθαρχικό συμβούλιο γίνεται από τον Υπουργό Υποδομών και Μεταφορών ή την Προϊσταμένη Αρχή του έργου. Παράλληλα με την επιβολή των διοικητικών κυρώσεων, το αρμόδιο για την επιβολή τους όργανο ότι μπορεί να επιβάλλει παρεπόμενες χρηματικές ποινές υπέρ του Δημοσίου, που κυμαίνονται από 10.000 - 50.000 ευρώ αναλόγως με τη βαρύτητα και τις συνθήκες τέλεσης του αδικήματος. Για τις ποινές αυτές η αρμόδια για την τήρηση των μητρώων υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών συντάσσει χρηματικούς καταλόγους, τους οποίους αποστέλλει στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ) για βεβαίωση και είσπραξη σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Τέλος με την περίπτωτ. Δ προβλέπεται ότι στο Π.Δ/γμα της παρ.20 θα καθοριστούν τα τα όργανα του πειθαρχικού ελέγχου, η διαδικασία, η συγκρότηση και λειτουργία εν γένει

των πειθαρχικών συμβουλίων, πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων, στα οποία κατά περίπτωση συμμετέχουν και εκπρόσωποι των εργοληπτικών και μελετητικών οργανώσεων, του Τ.Ε.Ε., των επιμελητηρίων και επαγγελματικών συλλόγων, οι δικαιούμενοι να ασκήσουν πειθαρχική αγωγή, η άσκηση εφέσεως, οι προθεσμίες και παραγραφές, η υποτροπή, οι λόγοι αναστολής και διακοπής αυτής, η σχέση της πειθαρχικής με τις λοιπές δίκες και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια με την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

Με την παράγραφο 19 κάθε επιχείρηση που αναλαμβάνει δημόσια έργα, προκειμένου να αναλάβει την εκτέλεση μέρους ή του συνόλου δημοσίου έργου, ως ανάδοχος ή ως μέλος αναδόχου κοινοπραξίας ή ως εγκεκριμένος υπεργολάβος, πρέπει να μην έχει μέσα στη χώρα, πριν τη συμμετοχή της σε διαγωνισμό ανεκτέλεστο μέρος εργολαβιών δημοσίων έργων κατά την έννοια του άρθρου 2 του Ν.4412/2016 (Α΄147), που υπερβαίνει συγκεκριμένο ποσοστό του ανωτάτου ορίου της τάξης της, όπως αυτό καθορίζεται με το Πδ./γμα της επόμενης παραγράφου.

Με την παράγραφο 20 προβλέπεται η έκδοση Π.Δ./γματος με πρόταση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων στο οποίο θα καθορίζονται: α. οι ειδικότερες λεπτομέρειες λειτουργίας και τήρησης των ΜΗ.Τ.Ε. του παρόντος, β. οι κατηγορίες μελετών και έργων και οι τάξεις ανά κατηγορία αυτών για κάθε Μητρώο, γ. οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις εγγραφής και κατάταξης στα ΜΗ.Τ.Ε. του παρόντος και τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται, δ. η ανά ειδικότητα ελάχιστη στελέχωση επιχείρησης, ε. οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης, ανανέωσης, αναθεώρησης, ελέγχου, κατάταξης, αναβάθμισης και ακύρωσης πτυχίων, η χρονική ισχύς αυτών, καθώς και η διαδικασία και τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται κατά περίπτωση, στ. το ειδικότερο περιεχόμενο των βεβαιώσεων και πτυχίων που εκδίδονται επί τη βάση των ΜΗ.Τ.Ε. του παρόντος, ζ. οι όροι και προϋποθέσεις άσκησης ενδικοφανούς διαδικασίας κατά των διοικητικών πράξεων εγγραφής και κατάταξης σε αυτά, αναθεώρησης και αφαίρεσης πτυχίων, διαγραφής από το Μητρώο, τα αποφαινόμενα όργανα και η σχετική διαδικασία, η. οι όροι και προϋποθέσεις ανάληψης έργου σε συνάρτηση με το ανεκτέλεστο, το οργανόγραμμα, το χρονικό προγραμματισμό ή άλλα στοιχεία που αποδεικνύουν και εγγυώνται τη δυνατότητα των φυσικών προσώπων και τη κατάλληλη στελέχωση των επιχειρήσεων για την άρτια και έγκαιρη εκτέλεσή του έργου, καθώς και την πιστοληπτική τους ικανότητα, θ. Τα ειδικότερα ζητήματα σχετικά με τον πειθαρχικό έλεγχο των φυσικών προσώπων και των επιχειρήσεων και στελεχών τους, οι

ποινές, καθώς και η σύνθεση και η λειτουργία του πρωτοβάθμιου και δευτεροβάθμιου Πειθαρχικού Συμβουλίου, ι. Η ελάχιστη στελέχωση, η οργάνωση και ο εξοπλισμός των συνεργείων εργοταξίου ανά κατηγορία και μέγεθος έργου, ια. οι προδιαγραφές και ο τρόπος λειτουργίας των ΜΗ.Τ.Ε., ιβ. οι αρμόδιες για τη διαχείριση και λειτουργία των ΜΗ.Τ.Ε. των παραγράφων 4 και 11 του παρόντος, Διευθύνσεις του Τ.Ε.Ε. και της Γ.Γ.Υ. του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων αντίστοιχα, ιγ. οι όροι πρόσβασης στο ηλεκτρονικό σύστημα και χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών του παρόντος καθώς και διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών που εισάγονται και τηρούνται σε αυτό υποχρεωτικά.

Με την παράγραφο 21 δύναται ανατίθεται η ανάπτυξη και κατασκευή του ΜΗ.Ε.Τ.Ε. στο Τ.Ε.Ε. ή σε άλλο φορέα του δημοσίου, το οποίο αναλαμβάνει την υποχρέωση να το παραδώσει έτοιμο προς λειτουργία, επιπλέον δε δύναται να ανατεθεί, πέραν της διαχείρισης και λειτουργίας του ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε., η κατασκευή και παράδοση προς λειτουργία.

Με την παράγραφο 22 προβλέπεται ότι το κόστος κατασκευής και παράδοσης σε λειτουργία του ΜΗ.Ε.Τ.Ε, καθώς επίσης και το κόστος κατασκευής, λειτουργίας και διαχείρισης του ΜΗ.ΦΥ.Π.Τ.Ε., θα καλύπτονται από πιστώσεις του Υπουργείου Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων.

Με την παράγραφο 23 προβλέπεται ο καθορισμός με Απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων που έχει τις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Υποδομών των τεχνικών προδιαγραφών, των ειδικότερων όρων χρήσης, πρόσβασης και λειτουργίας της ηλεκτρονικής εφαρμογής του παρόντος, των παραμετροποιήσεων της καθώς και κάθε άλλου θέματος συναφούς με τα ανωτέρω.

Με την παράγραφο 24 ορίζεται ότι μέχρι και την ανάπτυξη και θέση σε λειτουργία των ηλεκτρονικών συστημάτων του παρόντος άρθρου, τα ΜΗΤΕ του παρόντος θα τηρούνται σε έντυπη μορφή. Προς τούτο δε θα εκδοθεί σχετική διαπιστωτική πράξη που θα ορίζει τον χρόνο έναρξης της λειτουργίας τους.

Με την παράγραφο 25 ορίζεται ότι η ισχύς του παρόντος άρθρου άρχεται από την έκδοση του Π.Δ/γματος της παραγράφου 21 και ότι μέχρι την έκδοση αυτού, διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας που είναι αντίθετες με τις διατάξεις του παρόντος, διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 119

Τροποποιήσεις διατάξεων άρθρων του ν. 4412/2016

Με την παράγραφο 1 η μέχρι δύο κατηγορίες μελετών εγγραφή στο Μητρώο Μελετητών όπως ισχύει το α΄ εδάφιο της παρ.4 του άρθρου 39 του Ν.3316/2005 (Α΄42) που διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ.1 περιπτ.(40) του άρθρου 377 του Ν.4412/2016 (Α΄147), καταργείται.

Με την παράγραφο 2.α και β, καταργείται η υποχρεωτικότητα της νομικής μορφής της ανώνυμης εταιρείας από την τρίτη τάξη και άνω όπως ισχύει με το β΄ εδάφιο της παρ.10 του άρθρου 100 του Ν.3669/2008 (Α΄116), που διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ.1 περιπτ.(31) του άρθρου 377 του Ν.4412/2016 (Α΄147) και της παρ.6 του άρθρου 100 του Ν.3669/2008 (Α΄116), που διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ.1 περιπτωτ. (31) του άρθρου 377 του Ν.4412/2016 (Α 147) καταργείται.

Με την παράγραφο 3 από την έναρξη ισχύος του Π.Δ/γματος της παρ. 20 του άρθρου 118 του παρόντος τα άρθρα 105 «εγγραφή στα Νομαρχιακά Μητρώα – Υποχρεώσεις Υπηρεσιών» και 106 «Συμμετοχή στις δημοπρασίες – Όρια προϋπολογισμού» του Ν.3669/2008 (Α΄116) καταργούνται, ενώ παράλληλα καταργούνται και οι γεωγραφικοί περιορισμοί αυτών του εδαφίου β' της παρ.1 του άρθρου 105 του Ν.3669/2008 (Α΄147), του εδαφίου β' της παρ.3 του άρθρου 105 του Ν.3669/2008 καταργείται, της περίπτωσης γ) της παρ.5 του άρθρου 105 του Ν.3669/2008 (Α΄147).

Με την παράγραφο 4 καταργείται η δυνατότητα να μπορεί να ληφθεί υπόψη σαν επιβαρυντική περίπτωση στην επιμέτρηση της ποινής κατά την τιμωρία άλλης πειθαρχικής παράβασης, προηγούμενη πειθαρχική παράβαση που παραγράφηκε.

Με την παράγραφο 5 περιπτ. α΄ τίθεται μία φράση ως γενική-πανηγυρική διατύπωση της βούλησης του νομοθέτη, που αναφέρεται μόνο στις επιχειρήσεις που δεν έχουν υποχρεωτικότητα εγγραφής στα μητρώα, πέραν της παρ.2 του άρθρου 75 του Ν.4412/2016, σύμφωνα με την οποία για τις λοιπές επιχειρήσεις πέραν της περιπτ.2 του άρθρου 75 του Ν.4412/2016, μπορούν χωρίς αποκλεισμούς ή ανισότητες να συμμετέχουν στις διαγωνιστικές διαδικασίες, εφόσον αποδείξουν ότι πληρούν τα κριτήρια επιλογής του άρθρου 75 του Ν.4412/2016. Ομοίως κατά την ίδια έννοια και τον ίδιο σκοπό του νομοθέτη ακολουθούν και οι διατυπώσεις των επόμενων περιπτώσεων β έως η ως εξής: (περιπτ.β) η φράση «στην καλούμενη τάξη και κατηγορία του αντίστοιχου Μητρώου» της παρ.5 του άρθρου 83 του

Ν.4412/2016 διαγράφεται, (περιπτ.γ έως στ) στα άρθρα 76 και 77 του Ν.4412/2016, που είναι ειδικότερες ρυθμίσεις του άρθρου 75 παρ.2 του Ν.4412/2016, δηλαδή ρυθμίζουν ειδικότερα θέματα μόνο των οικονομικών φορέων, που έχουν εγκατάσταση στην Ελλάδα και έχουν υποχρέωση να είναι εγγεγραμμένες στα μητρώα του Παραρτήματος XI του Προσαρτήματος Α΄β., προστίθεται εδάφιο ότι «Σε κάθε άλλη περίπτωση οικονομικοί φορείς, που αποδεικνύουν ότι καλύπτουν τα κριτήρια επιλογής μπορούν να συμμετέχουν» υπό την έννοια ότι άλλοι φορείς που δεν είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα και συνεπώς δεν έχουν υποχρέωση εγγραφής στα οικεία μητρώα, όπως οι φορείς του 75 παρ.2, να μπορούν να αποδεικνύουν τα κριτήρια επιλογής σύμφωνα με το άρθρο 80 του Ν.4412/2016. Η επαναδιατύπωση της παρ.1 του άρθρου 80 αφορά μόνο στη συμφωνία αυτής με το περιεχόμενο του άρθρου 75 του Ν.4412/2016, σύμφωνα και με την οδηγία 2014/24/ΕΕ (περιπτ.η) και η τέλος με την περιπτ. ζ καταργείται η παρ.β της παρ.2 του άρθρου 39 του Ν.3316/2005 (Α 42) δηλαδή το συγκεκριμένο ασυμβίβαστο και εισάγεται άρση της απαγόρευσης εγγραφής στο μητρώο μελετητών φυσικών ή νομικών προσώπων απασχολουμένων με σχέση εξαρτημένης εργασίας στο ιδιωτικό τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

«Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»

Άρθρο 120

Τροποποίηση διατάξεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Με τις προτεινόμενες διατάξεις επιχειρείται:

Η αντικατάσταση της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Ε.10 της παρ. Ε΄ του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α΄ 107), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 του νόμου 4384/2016 (Α' 78) και το άρθρο 27 του νόμου 4441/2016 (Α' 227), προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στις πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις εμπορίας λιπασμάτων και στις μικρές επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού, όπως οι κατηγορίες των επιχειρήσεων αυτών προσδιορίζονται στη Σύσταση αριθ. 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής (L 124/36/20.5.2003), να απασχολούν υπεύθυνο επιστήμονα με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μερικής απασχόλησης.

Επίσης, με το προτεινόμενο άρθρο προσαρμόζεται η υποχρέωση απασχόλησης υπεύθυνου επιστήμονα στις ανάγκες και τις εν γένει συνθήκες λειτουργίας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων παραγωγής και εμπορίας πολλαπλασιαστικού υλικού καλλιεργούμενων φυτικών ειδών. Ειδικότερα, επιτρέπεται πλέον η απασχόληση υπεύθυνου επιστήμονα με σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή με σύμβαση εργασίας μερικής απασχόλησης στις μικρές φυτωριακές επιχειρήσεις τύπου Α, Β και μητρικών φυτειών αμπέλου. Επιπλέον, φυτωριακή επιχείρηση τύπου Α ή Β ή μητρικών φυτειών αμπέλου που χαρακτηρίζεται ως μικρή και διατηρεί μία ή περισσότερες εγκαταστάσεις παραγωγής και εμπορίας εντός του δήμου της έδρας της επιχείρησης και των όμορων δήμων, νοείται ως ενιαία εγκατάσταση για την απασχόληση του υπεύθυνου επιστήμονα.

Άρθρο 121

Τροποποίηση του άρθρου 35 του ν. 4036/2012 (Α΄ 8)

Με το προτεινόμενο άρθρο επιχειρείται η αντικατάσταση της περίπτ. δ΄ της παρ. 5 του άρθρου 35 του ν. 4036/2012 (Α΄ 8), όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 48 του ν. 4384/2016 (Α΄ 78), προκειμένου και ο υπάλληλος- πωλητής γεωργικών φαρμάκων να δύναται να παρέχει γενικές πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων, ιδίως σχετικά με τις πηγές κινδύνου, την έκθεση, τον ορθό τρόπο αποθήκευσης, το χειρισμό και την εφαρμογή, καθώς και την ασφαλή τους διάθεση, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τα απόβλητα, καθώς και σχετικά με εναλλακτικές λύσεις χαμηλού κινδύνου.

Άρθρο 122

Τροποποίηση του π.δ. 79/2007 (Α΄95) και κατάργηση του π.δ. 8/2012 (Α΄ 11)

Με την παράγραφο 1 της προτεινόμενης διάταξης τροποποιούνται διατάξεις του π.δ. 79/2007 (Α΄95), όπως αυτό έχει τροποποιηθεί και ισχύει και ειδικότερα:

1. Αντικαθίσταται η περίπτωση 6 της παραγράφου Α του άρθρου 2, προκειμένου να οριστεί εκ νέου η έγκριση ώστε να μην περιλαμβάνει πλέον τις άδειες ίδρυσης και λειτουργίας, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις του ν. 4442/2016 (Α΄230).

2. Αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 3, προκειμένου να οριστούν εκ νέου οι εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων τροφίμων ζωικής προέλευσης, για τις οποίες είναι αρμόδια η Διεύθυνση Υγιεινής και Ασφάλειας Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης του Υπουργείου Αγροτικής

Ανάπτυξης και Τροφίμων, ώστε να εξαλειφθούν οι επικαλύψεις αρμοδιοτήτων με τον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ).

3. Αντικαθίσταται το άρθρο 5, προκειμένου η καταχώριση των εγκαταστάσεων του άρθρου 3 παρ. 2α περ. στστ΄ να υπαχθεί στη διαδικασία της γνωστοποίησης και να οριστούν το περιεχόμενο και η διαδικασία αυτής, σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 6 του ν. 4442/2016 (Α΄230).

4. Αντικαθίσταται το άρθρο 6, προκειμένου η έγκριση των εγκαταστάσεων του άρθρου 3 παρ. 2α εκτός αυτών της περ. στστ΄ της ιδίας ως άνω παραγράφου, να υπαχθεί στη διαδικασία της έγκρισης και να οριστούν το περιεχόμενο και η διαδικασία αυτής, σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 8 του ν. 4442/2016 (Α΄230).

5. Αντικαθίσταται το άρθρο 8 και θεσπίζεται η κατάρτιση και η τήρηση καταλόγου εγκεκριμένων και καταχωρισμένων εγκαταστάσεων, καθώς και η δημιουργία στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ενιαίου εθνικού διαδικτυακού τόπου ανάρτησης των καταλόγων αυτών.

Με την παράγραφο 2 της προτεινόμενης διάταξης ορίζεται ότι όπου στο π.δ. 79/2007 γίνεται αναφορά στους όρους «άδεια ίδρυσης» και «άδεια λειτουργίας» νοείται ως αναφορά στον όρο «έγκριση».

Με την παράγραφο 3 της προτεινόμενης διάταξης ορίζεται ότι οι διατάξεις της παραγράφου 1 δύνανται να τροποποιούνται και να καταργούνται με τις υφιστάμενες νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις

Με την παράγραφο 4 της προτεινόμενης ρύθμισης καταργείται το π.δ. 8/2012 (Α΄ 11)

Με την παράγραφο 5 της προτεινόμενης ρύθμισης προβλέπεται η έναρξη ισχύος του παρόντος άρθρου.

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄

«Μισθολογικές ρυθμίσεις ειδικών κατηγοριών λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., καθώς και των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής.»

Άρθρα 123-162

Με τις διατάξεις του ν. 4336/2015 (94 Α΄), στο πλαίσιο δέσμευσης της Ελληνικής Κυβέρνησης έναντι των εταίρων της για τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης, προβλέπεται η ανάγκη αναμόρφωσης και εξορθολογισμού των ειδικών μισθολογίων (στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας, διπλωματικών υπαλλήλων, ιατρών Ε.Σ.Υ., κ.λ.π.).

Στο πλαίσιο της αναμόρφωσης των ειδικών μισθολογίων, υιοθετήθηκαν δύο κύριες κατευθύνσεις : αφενός η ανάγκη περιορισμού του σημερινού αριθμού τους (από 20 περίπου που είναι σήμερα σε 7) και αφετέρου η προσπάθεια εξορθολογισμού των αποδοχών του προσωπικού που αμείβεται με αυτά, είτε με τη συγχώνευση ορισμένων επιδομάτων από αυτά που καταβάλλονται σήμερα είτε με την κατάργηση ορισμένων άλλων που στερούνται στην πραγματικότητα δικαιολογητικού λόγου χορήγησης.

Επιπλέον, κατά την παρούσα αναμόρφωση θεωρήθηκε απαραίτητη η εξασφάλιση της κατ' αρχήν σταθερότητας των αποδοχών όλων των λειτουργών ή υπαλλήλων που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, και η αποφυγή της ανατροπής του επιπέδου των αποδοχών τους, προκειμένου να εξασφαλισθεί η, χωρίς περισπασμούς, ομαλή εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Ειδικότερα οι αρχές και οι κανόνες κοινοί, για όλα τα ειδικά μισθολόγια, στους οποίους στηρίχτηκε η εκπόνηση των σχετικών προτάσεων και οι οποίοι είναι ανάλογοι με αυτούς που υιοθετήθηκαν κατά την επεξεργασία του ενιαίου μισθολογίου, είναι οι εξής:

- Συνένωση ειδικών μισθολογίων με ομοειδές αντικείμενο απασχόλησης. Π.χ. δημιουργία ενός ειδικού μισθολογίου για όλα τα μέλη ΔΕΠ ΑΕΙ, ΕΠ ΑΤΕΙ, ΕΕΔΙΠ, ΕΔΙΠ, εκπαιδευτικό προσωπικό ΑΕΝ, Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών κ.λ.π. Συγκεκριμένα η συνένωση επιχειρείται με τη σύνδεση των αποδοχών όλων των ανωτέρω με συγκεκριμένο σημείο αναφοράς, εν προκειμένω τις αποδοχές Καθηγητή Πανεπιστημίου.
- Στις περισσότερες των περιπτώσεων, ως βάση για τον υπολογισμό των αποδοχών των λειτουργών ή υπαλλήλων λαμβάνεται ο ανώτερος βαθμός της εκάστοτε κατηγορίας με σύνδεση των αποδοχών όλων των υπόλοιπων βαθμών σε ποσοστό επί των αποδοχών αναφοράς με τα αντίστοιχα έτη υπηρεσίας. Π.χ. στα μέλη ΔΕΠ, ΕΠ ΑΤΕΙ κλπ ως βάση λαμβάνονται οι

αποδοχές του Καθηγητή Πανεπιστημίου, στους Διπλωμάτες οι αποδοχές του Πρέσβη κλπ.

- Για τον υπολογισμό των νέων αποδοχών του λειτουργού ή υπαλλήλου που αποτελεί τον όρο αναφοράς για τους υπόλοιπους λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές στις 31-12-2016, οι οποίες προκύπτουν από το συγκερασμό του βασικού μισθού, του χρονοεπιδόματος, καθώς και ορισμένων επιδομάτων.
- Πέραν των ως άνω νέων αποδοχών, που θα αποτελούν τις κύριες αποδοχές του λειτουργού ή υπαλλήλου, προβλέπεται η διατήρηση ενός τουλάχιστον επιδόματος, το οποίο θα συνδέεται με τα ειδικά καθήκοντα κάθε κατηγορίας και θα συνδέεται σε κάθε περίπτωση με την ενεργό άσκηση των προβλεπόμενων καθηκόντων του. Π.χ. για το εκπαιδευτικό προσωπικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προβλέπεται η θέσπιση επιδόματος διδασκαλίας και έρευνας , το οποίο όμως θα καταβάλλεται με την προϋπόθεση πραγματικής άσκησης των συγκεκριμένων καθηκόντων.
- Με την κατάργηση του χρονοεπιδόματος δημιουργείται για τα περισσότερα από τα ειδικά μισθολόγια μισθολογική κλίμακα ανά βαθμίδα, με μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.). Η παραμονή στο 1ο Μ.Κ. γίνεται για ένα έτος, ενώ η μισθολογική εξέλιξη στη συνέχεια πραγματοποιείται κάθε δύο έτη.
- Με τη νέα μισθολογική κατάταξη επιχειρείται παράλληλα η αποσυμπίεση του συστήματος αμοιβών μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών λειτουργών ή υπαλλήλων (π.χ. Διπλωμάτες, Ιατροδικαστές).
- Στην περίπτωση που από την εφαρμογή του νέου συστήματος αμοιβών προκύψει αύξηση των αποδοχών των λειτουργών ή υπαλλήλων, αυτή χορηγείται σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών, προκειμένου να αποφευχθεί τυχόν μεγάλη δημοσιονομική επιβάρυνση, όπως ακριβώς συνέβη με τις διατάξεις του Ν.4354/2015 (Α' 176).
- Στην περίπτωση που από την εφαρμογή του νέου συστήματος αμοιβών προκύψει μείωση αποδοχών, η διαφορά θα διατηρείται ως προσωπική, προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε μείωση στις αποδοχές των λειτουργών ή υπαλλήλων και η οποία θα μειώνεται από οποιαδήποτε μελλοντική αύξηση των αποδοχών του υπαλλήλου.

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω αρχές και κανόνες θα πρέπει κατ' αρχάς να εφαρμοστούν σε όλες τις περιπτώσεις των ειδικών μισθολογίων. Παράλληλα όμως πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι ιδιαιτερότητες ορισμένων λειτουργών ή υπαλλήλων που ενδεχομένως δικαιολογούν την υιοθέτηση διαφορετικής αντιμετώπισης ορισμένων θεμάτων.

Κατά τη μετάβαση όλων των ειδικών μισθολογίων στο νέο σύστημα αμοιβών επιχειρείται η αποτροπή δημιουργίας πρόσθετης δαπάνης, με στόχο τη δημοσιονομική ουδετερότητα στο μέτρο του δυνατού, όπως άλλωστε και κατά την αναμόρφωση του ενιαίου μισθολογίου (ν.4354/2015). Οπουδήποτε προκαλείται κόστος, αυτό συμβαίνει είτε για να επιτευχθούν κάποιοι κανόνες αποσυμπίεσης είτε είναι αποτέλεσμα της νέας δομής του συστήματος αμοιβών, καθώς μέχρι σήμερα δεν υπήρχε καθορισμένη σχέση μεταξύ των αποδοχών των λειτουργών ή υπαλλήλων ομοειδών επαγγελματικών κατηγοριών, οι οποίοι συνδέονται για πρώτη φορά μεταξύ τους με μια δομημένη σχέση.

Επισημαίνεται ακόμη, για όλα τα ειδικά μισθολόγια ότι πέραν των παροχών και αποζημιώσεων που ρητά αναφέρονται στις διατάξεις του σχεδίου νόμου δεν δικαιολογείται, από την έναρξη της ισχύος του και εφεξής, η χορήγηση άλλων μισθολογικών παροχών, με οποιαδήποτε ονομασία και από οποιαδήποτε πηγή.

Ειδικότερα, με τις διατάξεις του άρθρου 123 ορίζεται η έκταση εφαρμογής του νέου νόμου περί ειδικών μισθολογίων, στο οποίο υπάγονται οι μόνιμοι λειτουργοί και υπάλληλοι, καθώς και υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου. Στο νέο νόμο υπάγονται :

1. Τα Στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και αντίστοιχων της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής.

2. Τα μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Πανεπιστημίων, τα μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Π.) των Ανώτατων Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Τ.Ε.Ι.), τα μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανώτατων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Σ.Ε.Ι.), το εκπαιδευτικό και ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ..ΠΑΙ.Τ.Ε.), το Διδακτικό Προσωπικό των Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών (Α.Ε.Α.) και Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.), οι Καθηγητές και το λοιπό διδακτικό

προσωπικό της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (Ε.Σ.Δ.Υ.), το προσωπικό του πρώην Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.), τα μέλη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.),το Ειδικό Εργαστηριακό και Διδακτικό Προσωπικό (ΕΕΔΙΠ) των Α.Σ.Ε.Ι., καθώς και τα μέλη του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) των Πανεπιστημίων και των Α.Τ.Ε.Ι..

3. Οι Ερευνητές και οι Ειδικοί Λειτουργικοί Επιστήμονες που υπηρετούν σε Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα και ανεξάρτητα Ερευνητικά Ινστιτούτα που υπάγονται στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των κέντρων έρευνας της Ακαδημίας Αθηνών και του Κ.Ε.Π.Ε.

4. Οι Ιατροί και Οδοντίατροι του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.), οι Ιατροί και Οδοντίατροι Δημόσιας Υγείας Ε.Σ.Υ., οι έμμισθοι ειδικευόμενοι ιατροί, οι Επικουρικοί Ιατροί, οι μόνιμοι αγροτικοί ιατροί και οι ιατροί υπηρεσίας υπαίθρου, καθώς και οι Ιατροί Γενικής Ιατρικής και Βιοπαθολογίας που υπηρετούν στη Διεύθυνση Κ.Ε.Δ.Υ. του Υπουργείου Υγείας ή στις Διευθύνσεις Υγείας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και Περιφερειών.

5. Οι Ιατροδικαστές του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

6. Οι υπάλληλοι του Διπλωματικού κλάδου, το επιστημονικό προσωπικό της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας, οι υπάλληλοι του κλάδου Εμπειρογνωμόνων, καθώς και οι υπάλληλοι του κλάδου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών.

7. Οι Αρχιερείς.

8. Οι Μουσικοί, μόνιμοι και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών (Κ.Ο.Α.), της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης (Κ.Ο.Θ.) και της Ορχήστρας της Λυρικής Σκηνής (Ο.Λ.Σ.).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ καθορίζονται οι κάθε είδους αποδοχές και αποζημιώσεις των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντίστοιχων της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Με τις διατάξεις του άρθρου 124 προβλέπονται οι κατηγορίες μισθολογικής κατάταξης των ως άνω στελεχών. Ειδικότερα, για τη μισθολογική κατάταξη προβλέπονται τέσσερις κατηγορίες (Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄) ανάλογα με την προέλευση των στελεχών αυτών.

Με τις διατάξεις του άρθρου 125 καθορίζεται ο βασικός μισθός των Μ.Κ. όλων των ως άνω κατηγοριών.

Με τις διατάξεις του άρθρου 126 καθορίζεται η μισθολογική κατάταξη και εξέλιξη των εν λόγω στελεχών, καθώς επίσης και η υπηρεσία που λαμβάνεται υπόψη για τη μισθολογική κατάταξη και εξέλιξη. Επισημαίνεται ότι, ως χρόνος για μισθολογική εξέλιξη, αναγνωρίζεται αυτός που προβλέπεται για τους υπαλλήλους που αμείβονται με τις διατάξεις του ενιαίου μισθολογίου, καθώς και ο χρόνος φοίτησης στις στρατιωτικές σχολές ή στις αντίστοιχες σχολές των Σωμάτων Ασφαλείας και ο χρόνος απόκτησης ιατρικής ειδικότητας, εφόσον η ειδικότητα αυτή αποτελεί τυπικό προσόν κατάταξης. Δεν αναγνωρίζεται σε καμία περίπτωση ο χρόνος στρατιωτικής θητείας, δεδομένου ότι ο χρόνος αυτός δεν αναγνωρίζεται σε καμία άλλη κατηγορία προσωπικού είτε αμείβεται με διατάξεις ειδικού μισθολογίου είτε με τις διατάξεις του ενιαίου .

Με τις διατάξεις του άρθρου 127 προβλέπονται τα επιδόματα και οι αποζημιώσεις πλην βασικού μισθού. Ειδικότερα, προβλέπεται η χορήγηση οικογενειακής παροχής όμοιας με αυτή που καταβάλλεται και στους λοιπούς δημόσιους υπαλλήλους και λειτουργούς. Επιπλέον, προβλέπεται η χορήγηση επιδόματος ιδιαίτερων συνθηκών εργασίας λόγω της ιδιαίτερης φύσης των καθηκόντων των εν λόγω στελεχών καθώς και της απασχόλησής τους χωρίς ωράριο εργασίας ή πέραν αυτού. Το εν λόγω επίδομα προσαυξάνεται κατά πενήντα πέντε (55) ευρώ για τα στελέχη που είναι έγγαμα χωρίς τέκνα και κατά εκατόν δεκαπέντε (115) ευρώ για τα στελέχη που έχουν τέκνα, τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης της οικογενειακής παροχής του άρθρου 15 ν. 4354/2015 (Α΄ 176).

Σε περίπτωση συζύγων που αμείβονται και οι δύο με τις διατάξεις του παρόντος, η ως άνω προσαύξηση καταβάλλεται και στους δύο. Το ως άνω επίδομα καταβάλλεται με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι του προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στα καθήκοντα και τις συνθήκες που δικαιολογείται η καταβολή τους.

Σε περίπτωση απομάκρυνσης των στελεχών με απόσπαση, μετακίνηση, διάθεση ή εκπαιδευτική άδεια μεγαλύτερη των δύο (2) μηνών, από τα εν γένει καθήκοντα, τις θέσεις και τις συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση του επιδόματος αυτού, διακόπτεται ισοχρόνως και η καταβολή του με βεβαίωση του οικείου προϊσταμένου.

Διευκρινίζεται ότι, η χορήγηση του επιδόματος ιδιαιτέρων συνθηκών (παρ.Β) και του επιδόματος θέσης ευθύνης (παρ.Γ) συνδέονται με την ενεργό πραγματική άσκηση καθηκόντων των στελεχών των Ε.Δ. & Σ.Α. και, συνεπώς, δεν καταβάλλονται για χρονικά διαστήματα που δεν παρασχέθηκε πραγματική υπηρεσία, όπως σε περιπτώσεις ένστολων που επανέρχονται αναδρομικά στην ενέργεια ως αποκατασταθέντες με δικαστικές αποφάσεις, για το χρόνο που ήταν εκτός υπηρεσίας.

Επίσης, διευκρινίζεται ότι η ποσοτική διαφοροποίηση του επιδόματος ιδιαιτέρων συνθηκών (παρ.Β) μεταξύ των στελεχών των Ε.Δ. και των στελεχών Σ.Α. κρίνεται αναγκαία επειδή το αστυνομικό, πυροσβεστικό και λιμενικό προσωπικό διατηρεί την καταβαλλόμενη σήμερα αποζημίωση για κάθε ημέρα απασχόλησής του πέραν του πενθημέρου (η οποία μπορεί να ανέρχεται μηνιαίως μέχρι του ποσού των 184 ευρώ) και το επίδομα αυξημένης επιχειρησιακής ετοιμότητας μονάδων για νυχτερινή απασχόληση, το οποίο θα αντικατασταθεί με την ειδική αποζημίωση για το προσωπικό που εργάζεται κατά τις νυχτερινές ώρες, τα οποία δεν λαμβάνουν τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων.

Με τις διατάξεις της παρ. Γ προβλέπεται η χορήγηση επιδόματος θέσης ευθύνης από το βαθμό του Ταγματάρχη και άνω και αντίστοιχων, δεδομένου ότι τα στελέχη αυτά ασκούν καθήκοντα αυξημένης ευθύνης. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση του εν λόγω επιδόματος είναι η πραγματική ενασχόληση όλων των ανωτέρω με τα καθήκοντα της θέσης τους.

Με τις διατάξεις της παρ. Δ προβλέπεται ότι στο προσωπικό των Σωμάτων Ασφαλείας (Ελληνική Αστυνομία, Πυροσβεστικό και Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή), το οποίο λόγω της ιδιοτυπίας των συνθηκών αποδεδειγμένα εργάζεται πέραν των πέντε (5) ημερών την εβδομάδα, χορηγείται ειδική αποζημίωση, η οποία ανέρχεται στο ποσό των σαράντα έξι ευρώ (46) για κάθε επιπλέον ημέρα απασχόλησης και για μέχρι τέσσερις (4) επιπλέον ημέρες το μήνα. Στο ίδιο ως άνω προσωπικό που αποδεδειγμένα εργάζεται κατά τις νυκτερινές ώρες χορηγείται ειδική αποζημίωση, η οποία ανέρχεται στο ποσό των δύο ευρώ και εβδομήντα επτά λεπτών (2,77 €). Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης της εν λόγω αποζημίωσης καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Μέχρι την έκδοση της εν λόγω κοινής υπουργικής απόφασης εξακολουθούν να ισχύουν τα οριζόμενα στις μέχρι την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση των ανωτέρω

ειδικών αποζημιώσεων είναι η πραγματική ενασχόληση των στελεχών με τα αντίστοιχα καθήκοντα μέσω της φυσικής παρουσίας αυτών. Σε περίπτωση απομάκρυνσης των στελεχών με απόσπαση, μετακίνηση ή εκπαιδευτική άδεια μεγαλύτερη των δύο (2) μηνών από τα καθήκοντα, τις θέσεις και τις συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση των αποζημιώσεων αυτών, διακόπτεται ισοχρόνως και η καταβολή τους με βεβαίωση του οικείου προϊσταμένου.

Στο προσωπικό των Σωμάτων Ασφαλείας που αποσπάται ή διατίθεται ως προσωπικό ασφαλείας σε γραφεία μελών της Κυβέρνησης, υφυπουργών, γενικών και ειδικών γραμματέων καταβάλλονται οι αποζημιώσεις των προηγούμενων περιπτώσεων και η υπερωριακή αποζημίωση σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου Γ2 του άρθρου 20 του ν. 4354/2015 (Α΄ 176). Στην περίπτωση που το εν λόγω προσωπικό εκτελεί διοικητικά καθήκοντα στα ως άνω γραφεία δικαιούται υπερωριακή αποζημίωση σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. Α2 του ίδιου άρθρου και νόμου.

Με τις διατάξεις της παρ. Ε προβλέπεται ότι στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων που υπηρετούν ή είναι αποσπασμένα στο Νομό Έβρου και στους Νομούς Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσων και Σαμοθράκης, καθώς και στο ένστολο προσωπικό της Πολεμικής Αεροπορίας που υπηρετεί ή είναι αποσπασμένο στη Σκύρο, χορηγείται μηνιαίο επίδομα ύψους εκατό ευρώ (100 €).

Το επίδομα αυτό καταβάλλεται με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι του προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στην Υπηρεσία της περιοχής που δικαιολογεί την καταβολή του. Επίσης καταβάλλεται και για όσο διάστημα οι υπάλληλοι τελούν σε θεσμοθετημένες άδειες.

Σε περίπτωση απομάκρυνσης των υπαλλήλων, για οποιονδήποτε λόγο όπως μετακίνηση, απόσπαση, μετάθεση, διάθεση από την περιοχή, η οποία δικαιολογεί τη χορήγησή του, διακόπτεται ισοχρόνως η καταβολή του με βεβαίωση του οικείου Προϊσταμένου. Διευκρινίζεται ότι το επίδομα της παρ.Ε για τα στελέχη των Ε.Δ. θεσπίζεται ως αντιστάθμισμα της καταργούμενης ημερήσιας αποζημίωσης εκτός έδρας που ελάμβανε μόνο το στρατιωτικό προσωπικό του Υ.ΕΘ.Α. που υπηρετούσε στις αναφερόμενες περιοχές, πέραν αυτής που εδικαιούτο λόγω θέσης και βαθμού (περ. θ΄ της παρ.3 του άρθρου 13 του Π.Δ. 200/1993 (Α΄75).

Με τα οριζόμενα στην παρ. Στ ορίζεται ότι τα επιδόματα αναπηρίας και κινδύνου (πτητικό, πτώσεως αλεξιπτωτιστών, καταδυτικό, υποβρύχιων καταστροφέων, δυτών, εκκαθάρισης ναρκοπεδίων, Ε.Κ.Α.Μ., Ε.Μ.Α.Κ., Μ.Α.Τ., ανιχνευτών, εξουδετερωτών βομβών και εκρηκτικών μηχανισμών, συνοδών σκύλων που χρησιμοποιούνται για την ανίχνευση εκρηκτικών υλών και άλλων ελέγχων, ειδική αποζημίωση πυροτεχνουργών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, γραφείου λόγω ανικανότητας ένεκα παθήματος στην υπηρεσία) που παρέχονται στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας εξακολουθούν να καταβάλλονται, σύμφωνα με τις ισχύουσες περί αυτών διατάξεις και στο ύψος που έχουν διαμορφωθεί κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, οι οποίες εκδίδονται σε αποκλειστική προθεσμία ενός έτους από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων του παρόντος, καθορίζονται το ύψος, οι δικαιούχοι οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης των ως άνω επιδομάτων. Στην περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία παύει στο εξής η καταβολή οποιουδήποτε από τα παραπάνω επιδόματα.

Με την παρ. Ζ προβλέπεται η διατήρηση του ειδικού επιδόματος μετακίνησης της παρ.4 του άρθρου 10 του ν.3103/2003, για το αστυνομικό προσωπικό που υπηρετεί στα Αστυνομικά Τμήματα Κακαβιάς και Κρυσταλλοπηγής.

Με τις παρ. Η και Θ προβλέπεται η διατήρηση της ειδικής μηνιαίας αποζημίωσης που χορηγείται στο αστυνομικό προσωπικό της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας και στο προσωπικό της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Τέλος, με την παρ. Ι παρέχεται η εξουσιοδότηση με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, η οποία εκδίδεται σε αποκλειστική προθεσμία ενός (1) έτους από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων του παρόντος, να καθορίζεται η αποζημίωση του διδακτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού των στρατιωτικών σχολών και των κέντρων εκπαίδευσης των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. Στην περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία παύει στο εξής η καταβολή της εν λόγω αποζημίωσης. Μέχρι την έκδοση της εν λόγω κοινής απόφασης εξακολουθούν να καταβάλλονται τα ποσά που ίσχυαν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄ καθορίζονται οι κάθε είδους αποδοχές των μελών Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων, των μελών Ε.Π. των Ανώτατων Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών

Ιδρυμάτων (Α.Τ.Ε.Ι.), των μελών Δ.Ε.Π. των Ανώτατων Στρατιωτικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Σ.Ε.Ι.), των Καθηγητών της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ..ΠΑΙ.Τ.Ε.), του Διδακτικού Προσωπικού των Ανώτατων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών (Α.Ε.Α.) και των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.), των Καθηγητών της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (Ε.Σ.Δ.Υ.) των μελών του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.), καθώς και του Ειδικού Εργαστηριακού και Διδακτικού Προσωπικού (ΕΕΔΙΠ) των Α.Σ.Ε.Ι., των μελών του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.) και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) των Πανεπιστημίων και των Α.Τ.Ε.Ι.

Με τις διατάξεις του άρθρου 128 προβλέπεται ότι για τη μισθολογική κατάταξη όλων των ως άνω λειτουργών και υπαλλήλων ορίζονται δεκαέξι (16) μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.) για κάθε βαθμίδα με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 16. Για τη μισθολογική εξέλιξη απαιτείται υπηρεσία ενός έτους στο πρώτο μισθολογικό κλιμάκιο (Μ.Κ.1) και δύο έτη για κάθε επόμενο.

Με τις διατάξεις του άρθρου 129 ορίζεται ο τρόπος και ο χρόνος μισθολογικής εξέλιξης και προβλέπεται η υπηρεσία που αναγνωρίζεται για τη μισθολογική κατάταξη και εξέλιξη των εν λόγω λειτουργών και υπαλλήλων. Ειδικότερα, η προϋπηρεσία που αναγνωρίζεται είναι ίδια με αυτή που αναγνωρίζεται και για τους λοιπούς δημόσιους υπαλλήλους, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 11 του ν. 4354/2015 (Α΄ 176), δηλαδή η εργασία με εξαρτημένη σχέση σε φορείς του δημοσίου και των ΝΠΙΔ που εφαρμόζουν τις διατάξεις του ενιαίου μισθολογίου. Επιπλέον, για τα μέλη Δ.Ε.Π. των Πανεπιστημίων και τα μέλη Ε.Π. των Α.Τ.Ε.Ι. αναγνωρίζεται και ως προϋπηρεσία το διδακτικό και ερευνητικό έργο που προσφέρθηκε σε δημόσια ή ιδιωτικά πανεπιστήμια του εξωτερικού, ιδιαίτερα σε αυτά που διακρίνονται για την υψηλή στάθμη των σπουδών τους και το κύρος τους και εφόσον οι τίτλοι σπουδών που αυτά παρέχουν αναγνωρίζονται, από το αρμόδιο για το σκοπό αυτό όργανο (ΔΟΑΤΑΠ), ως ακαδημαϊκά ισότιμοι με αυτούς των Πανεπιστημίων και των Α.Τ.Ε.Ι. της ημεδαπής.

Με τις διατάξεις του άρθρου 130 καθορίζεται ο βασικός μισθός της βαθμίδας του Καθηγητή Πανεπιστημίου, ο οποίος αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό του βασικού μισθού και όλων των υπόλοιπων βαθμίδων τόσο των μελών ΔΕΠ των ΑΕΙ όσο και των λοιπών ως άνω αναφερομένων.

Επιπλέον, προβλέπεται ότι στους εντεταλμένους διδασκαλίας και στους επισκέπτες Καθηγητές των παρ. 4 και 6 του άρθρου 16 του ν. 4009/2011 (Α΄ 195) χορηγείται αμοιβή, το ύψος και οι προϋποθέσεις της οποίας καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και Παιδείας. Τέλος, ρητά ορίζεται ότι οι Καθηγητές που εντάσσονται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις στην κατηγορία μερικής απασχόλησης λαμβάνουν το τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) των τακτικών τους αποδοχών.

Με τις διατάξεις της παρ. 12 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι στο επιστημονικό προσωπικό του Π.Δ. 407/1980 (Α΄ 112) των Πανεπιστημίων της χώρας καταβάλλεται μηνιαία αποζημίωση, ανάλογα με τη βαθμίδα στην οποία προσλαμβάνεται, η οποία αποτελείται από το ογδόντα τοις εκατό (80%) του βασικού μισθού του Μ.Κ. 1 της αντίστοιχης βαθμίδας των μελών ΔΕΠ Πανεπιστημίων, καθώς και το ογδόντα τοις εκατό (80%) του επιδόματος διδασκαλίας και έρευνας της αντίστοιχης βαθμίδας και για πλήρη απασχόληση. Στους ανωτέρω καταβάλλεται και η οικογενειακή παροχή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 4354/2015 (Α΄176), όπως κάθε φορά ισχύει.

Με τις διατάξεις του άρθρου 131 καθορίζονται τα επιδόματα και οι παροχές όλων των ανωτέρω. Ειδικότερα, προβλέπεται η χορήγηση ειδικού επιδόματος διδασκαλίας και έρευνας, οικογενειακή παροχή όμοια με αυτή που λαμβάνουν και οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι και έξοδα παράστασης για τους Πρυτάνεις, Αναπληρωτές των Πρυτάνεων, Κοσμήτορες ή Προέδρους Τμημάτων των Πανεπιστημίων, καθώς και για τον Πρόεδρο, Αναπληρωτή Πρόεδρο και Διευθυντή Σχολής ή Προϊστάμενος Τμήματος των Α.Τ.Ε.Ι., Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., Α.Ε.Ν. και Α.Ε.Α.

Τέλος, με τις διατάξεις της παρ. Ε του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι στους γιατρούς, φυσικούς ιατρικής – ακτινοφυσικούς, ψυχολόγους, φαρμακοποιούς και νοσηλευτές, οι οποίοι είναι μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε πανεπιστημιακές κλινικές, εργαστήρια ή μονάδες, εγκατεστημένες σε νοσοκομεία του Ε.Σ.Υ. ή των νοσοκομείων που ανήκουν σε Πανεπιστήμια, καταβάλλεται, από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του οικείου νοσοκομείου, ειδική αμοιβή για το κλινικό και εργαστηριακό έργο που παρέχουν, το ύψος της οποίας ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας. Μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης η εν λόγω ειδική αμοιβή καταβάλλεται στο ύψος που είχε διαμορφωθεί κατά την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος νόμου. Η ως άνω ειδική αμοιβή, όπως και σήμερα, εξακολουθεί να μην υπάγεται στο ανώτατο όριο αποδοχών του άρθρου 156 του παρόντος.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ΄ καθορίζονται οι κάθε είδους αποδοχές των Ερευνητών και των Ειδικών Λειτουργικών Επιστημόνων που υπηρετούν σε Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα και ανεξάρτητα Ερευνητικά Ινστιτούτα που υπάγονται στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς στα κέντρα έρευνας της Ακαδημίας Αθηνών και στο Κ.Ε.Π.Ε.

Με τις διατάξεις του άρθρου 132 προβλέπεται ότι για τη μισθολογική κατάταξη όλων των ως άνω Ερευνητών και Ειδικών Λειτουργικών Επιστημόνων, ορίζονται δεκαέξι (16) μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.) για κάθε βαθμίδα με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 16.

Με τις διατάξεις του άρθρου 133 καθορίζεται ο χρόνος και ο τρόπος μισθολογικής εξέλιξης των ανωτέρω κατ΄ αντιστοιχία με τα προβλεπόμενα για τα μέλη ΔΕΠ των Πανεπιστημίων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 134 καθορίζονται ο βασικός μισθός της βαθμίδας του Ερευνητή Α΄, ο οποίος αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό του βασικού μισθού και των υπόλοιπων βαθμίδων, ενώ με το άρθρο 135 καθορίζονται τα επιδόματα και οι παροχές όλων των ανωτέρω. Ειδικότερα, προβλέπεται η χορήγηση ειδικού επιδόματος έρευνας, οικογενειακή παροχή όμοια με αυτή που λαμβάνουν και οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι και επίδομα ραδιενέργειας για τους Ερευνητές και τους Ειδικούς Λειτουργικούς Επιστήμονες του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών (Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.) "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ" και της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.). Επιπλέον διατηρείται η χορήγηση επιδόματος θέσης ευθύνης στους Γενικούς Διευθυντές ή Διευθυντές των ερευνητικών κέντρων. Τέλος με τις διατάξεις της παρ. 2 του ίδιου άρθρου προβλέπεται η διατήρηση της αμοιβής αποδοτικότητας που καταβάλλεται και σήμερα στους Ερευνητές, τους Ειδικούς Λειτουργικούς Επιστήμονες και τις άλλες κατηγορίες προσωπικού από τη Διοίκηση του Ερευνητικού Κέντρου, με βάση τα ποσά των κονδυλίων που εισέρευσαν κατά τα παρελθόντα τρία έτη στον ερευνητικό φορέα από προγράμματα ή έργα χρηματοδοτούμενα αποκλειστικά από ευρωπαϊκούς ή διεθνείς πόρους ή από πλεονάσματα που προέρχονται από πωλήσεις προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών. Το ύψος της εν λόγω αμοιβής δεν μπορεί να ξεπερνά το σύνολο των αποδοχών ενός μηνός και υπολογίζεται με κυμαινόμενο συντελεστή έως εκατό τοις εκατό (100%) επί του συνόλου των τακτικών αποδοχών του ίδιου μήνα και καταβάλλεται εφάπαξ σε ετήσια βάση.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ καθορίζονται οι κάθε είδους αποδοχές των Ιατρών και Οδοντιάτρων του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.), των Ιατρών και των Οδοντιάτρων

Δημόσιας Υγείας Ε.Σ.Υ., των έμμισθων ειδικευόμενων ιατρών, των Επικουρικών Ιατρών, των μόνιμων αγροτικών ιατρών, των ιατρών υπηρεσίας υπαίθρου, των Ιατρών Γενικής Ιατρικής και Βιοπαθολογίας που υπηρετούν στη Διεύθυνση Κ.Ε.Δ.Υ. του Υπουργείου Υγείας ή στις Διευθύνσεις Υγείας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και Περιφερειών, καθώς και των Ιατροδικαστών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 136 προβλέπεται ότι για τη μισθολογική κατάταξη όλων των ως άνω ιατρών και ιατροδικαστών πλην των ιατρών υπηρεσίας υπαίθρου, ορίζονται δεκαέξι (16) μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.) με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 16.

Με τις διατάξεις του άρθρου 137 ορίζεται ότι για τη μισθολογική εξέλιξη απαιτείται υπηρεσία ενός έτους στο πρώτο μισθολογικό κλιμάκιο (Μ.Κ.1) και δύο έτη για κάθε επόμενο. Επίσης στο ίδιο άρθρο προβλέπεται ποια υπηρεσία αναγνωρίζεται για τη μισθολογική κατάταξη και εξέλιξη των εν λόγω λειτουργών.

Με τις διατάξεις του άρθρου 138 καθορίζεται ο βασικός μισθός του βαθμού του Συντονιστή Διευθυντή, ο οποίος αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό του βασικού μισθού και όλων των υπόλοιπων βαθμών των ιατρών και ιατροδικαστών.

Με τις διατάξεις του άρθρου 139 καθορίζονται τα επιδόματα και οι παροχές όλων των ανωτέρω. Ειδικότερα, προβλέπεται η χορήγηση επιδόματος νοσοκομειακής απασχόλησης και επιδόματος ειδικών συνθηκών άσκησης ιατροδικαστικού έργου. Επισημαίνεται ότι τα ως άνω επιδόματα, όπως και όλα τα ειδικά επιδόματα που προβλέπει το παρόν για όλες τις κατηγορίες λειτουργών και υπαλλήλων καταβάλλονται με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι οι δικαιούχοι τους προσφέρουν υπηρεσία με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση στους χώρους και τα καθήκοντα που δικαιολογείται η καταβολή τους. Σε περίπτωση απομάκρυνσης των υπαλλήλων, με απόσπαση, μετακίνηση, διάθεση ή εκπαιδευτική άδεια μεγαλύτερη των δύο (2) μηνών από τα καθήκοντα, τις θέσεις και τις συνθήκες, οι οποίες δικαιολογούν τη χορήγηση των επιδομάτων αυτών, διακόπτεται ισοχρόνως και η καταβολή τους με βεβαίωση του οικείου προϊσταμένου.

Επιπλέον, καταβάλλονται οικογενειακή παροχή όμοια με αυτή που λαμβάνουν και οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι, επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών και επίδομα θέσης ευθύνης για όσους πραγματικά ασκούν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικών μονάδων.

Για τους γιατρούς Δημόσιας Υγείας Ε.Σ.Υ., δεδομένου ότι δεν λαμβάνουν αποζημίωση για την πραγματοποίηση εφημεριών εξακολουθεί να καταβάλλεται επίδομα επιφυλακής. Στους ανωτέρω δεν χορηγείται επίδομα νοσοκομειακής απασχόλησης διότι δεν απασχολούνται σε νοσηλευτικά ιδρύματα.

Επιπλέον, στους ειδικευμένους ιατρούς Ε.Σ.Υ και οδοντίατρους χορηγείται αποζημίωση ως κίνητρο προσέλκυσης και παραμονής σε προβληματικές και άγονες περιοχές και το κίνητρο προσέλκυσης σε άγονη ειδικότητα . Το ύψος καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης των εν λόγω αποζημιώσεων καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Υγείας και Οικονομικών. Μέχρι την έκδοση της εν λόγω απόφασης εξακολουθούν να καταβάλλονται τα ποσά που ισχύουν μέχρι σήμερα.

Με τις διατάξεις της περίπ. ε΄ της παρ. 2 και παρ.3 των άρθρων 138 και 139 προβλέπεται πλέον ότι οι μόνιμοι αγροτικοί ιατροί και οι ιατροί υπηρεσίας υπαίθρου αμείβονται πλέον με τις διατάξεις του ειδικού μισθολογίου των ιατρών και όχι με του ενιαίου μισθολογίου, όπως ισχύει μέχρι σήμερα.

Επιπλέον ορίζεται ότι οι επικουρικοί ιατροί λαμβάνουν τις αποδοχές και την αποζημίωση εφημεριών του Επιμελητή Β` του Ε.Σ.Υ., πλην των κινήτρων που έχουν θεσπιστεί για την προσέλκυση, εγκατάσταση και παραμονή των ιατρών του Ε.Σ.Υ. σε νοσοκομεία, κέντρα υγείας και κρατικά θεραπευτήρια που έχουν την έδρα τους σε προβληματικές και άγονες περιοχές.

Με τις διατάξεις του άρθρου 140 διατηρείται το καθεστώς εφημεριακής απασχόλησης ως έχει σήμερα. Το ωρομίσθιο των εφημεριών υπολογίζεται ως ένα σταθερό ποσό ανά βαθμό, το οποίο είναι αυξημένο κατά έξι τοις εκατό (6%) σε σχέση με το έως σήμερα καταβαλλόμενο. Κατά το ίδιο ποσοστό αυξάνεται το σταθερό ποσό της προσαύξησης της 17ωρης ή 24ωρής ενεργού εφημερίας καθώς και το ποσό που καταβάλλεται αντί αποζημίωσης εφημεριών στους ιατρούς που υπηρετούν με βαθμό Συντονιστή Διευθυντή σε Νοσοκομεία της Α` Ζώνης και στους Διευθυντές των πανεπιστημιακών κλινικών εργαστηρίων και μονάδων, καθώς και σε όσους ιατρούς υπηρετούν με το βαθμό του Διευθυντή και απαλλάσσονται από την υποχρέωση συμμετοχής στο πρόγραμμα εφημεριών, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. Η του άρθρου 4 του ν. 3754/2009 (Α΄ 43). Η αποζημίωση εφημεριών των πανεπιστημιακών ιατρών εναρμονίζεται με την αντίστοιχη των νοσοκομειακών ιατρών. Επισημαίνεται ότι με τα προβλεπόμενα στην παρ.3 του άρθρου αυτού οι άμισθοι υπεράριθμοι ειδικευόμενοι ιατροί, οι αλλοδαποί υπότροφοι ειδικευόμενοι ιατροί, καθώς και οι μόνιμοι αγροτικοί ιατροί και οι

ιατροί υπηρεσίας υπαίθρου, αποζημιώνονται για τις εφημερίες που πραγματοποιούν με βάση το εκάστοτε ισχύον ωρομίσθιο εφημεριών των έμμισθων ειδικευόμενων ιατρών. Επίσης, μόνιμοι υπάλληλοι, οι οποίοι αμείβονται με τις διατάξεις του ενιαίου μισθολογίου, για το χρόνο απόκτησης της ιατρικής ειδικότητάς τους λαμβάνουν εφημεριακή αποζημίωση, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου για τους έμμισθους ειδικευόμενους ιατρούς.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ΄ καθορίζονται οι κάθε είδους αποδοχές των υπαλλήλων του διπλωματικού κλάδου του Υπουργείου Εξωτερικών, του επιστημονικού προσωπικού της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας, των υπαλλήλων του κλάδου Εμπειρογνωμόνων, καθώς και των υπαλλήλων του κλάδου Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων του ίδιου υπουργείου.

Με τις διατάξεις του άρθρου 141 προβλέπεται ότι για τη μισθολογική κατάταξη όλων των ως άνω υπαλλήλων ανά βαθμό, ορίζονται δεκαέξι (16) μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.) με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 16.

Με τις διατάξεις του άρθρου 142 προβλέπεται ότι για τη μισθολογική εξέλιξη απαιτείται υπηρεσία ενός έτους στο πρώτο μισθολογικό κλιμάκιο (Μ.Κ.1) και δύο έτη για κάθε επόμενο. Επίσης στο ίδιο άρθρο προβλέπεται ποια υπηρεσία αναγνωρίζεται για τη μισθολογική κατάταξη και εξέλιξη των εν λόγω υπαλλήλων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 143 καθορίζεται ο βασικός μισθός του βαθμού του Πρέσβη, ο οποίος αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό του βασικού μισθού και όλων των υπόλοιπων βαθμών των διπλωματικών υπαλλήλων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 144 καθορίζονται τα επιδόματα και οι παροχές όλων των ανωτέρω. Ειδικότερα, στους διπλωματικούς υπαλλήλους προβλέπεται η χορήγηση επιδόματος ειδικών καθηκόντων για την άσκηση του διπλωματικού έργου, οικογενειακής παροχής όμοιας με αυτή που λαμβάνουν και οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και επιδόματος μεταπτυχιακών σπουδών.

Επιπλέον, με τις διατάξεις της παρ. Δ καταβάλλεται επίδομα υπηρεσίας στην αλλοδαπή για το προσωπικό του Υπουργείου Εξωτερικών που υπηρετεί σε αυτήν. Το ύψος, καθώς και οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης του εν λόγω επιδόματος καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εξωτερικών. Επίσης, συνιστάται πενταμελής επιτροπή, η

οποία συνέρχεται υποχρεωτικά τουλάχιστον κάθε δύο (2) έτη για την αναπροσαρμογή του επιδόματος αλλοδαπής. Κριτήρια για τον καθορισμό του επιδόματος αποτελούν το κόστος ζωής στο εξωτερικό, η συναλλαγματική ισοτιμία, οι ειδικές συνθήκες διαβίωσης σε κάθε χώρα, καθώς και η απόσταση αυτής από την ημεδαπή.

Με τις διατάξεις της παρ. 3 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι ο καθορισμός της μηνιαίας αντιμισθίας του επιτόπιου προσωπικού που υπηρετεί με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου στις Αρχές Εξωτερικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εξωτερικών.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ΄ καθορίζονται οι αποδοχές των Αρχιερέων της Εκκλησίας της Ελλάδας.

Με τις διατάξεις του άρθρου 145 καθορίζονται οι κάθε είδους μηνιαίες αποδοχές των εν λόγω Αρχιερέων, ανάλογα με το βαθμό του λειτουργήματός τους, χωρίς να προβλέπεται η κατάταξη σε Μ.Κ. Προβλέπεται η χορήγηση βασικού μισθού, επιδόματος μεταπτυχιακών σπουδών και αποζημίωση εξόδων παράστασης.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Η΄ καθορίζονται οι κάθε είδους αποδοχές του μόνιμου και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου καλλιτεχνικού προσωπικού της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών (Κ.Ο.Α.), της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης (Κ.Ο.Θ.) και της Ορχήστρας της Λυρικής Σκηνής (Ο.Λ.Σ.).

Με τις διατάξεις του άρθρου 146 προβλέπεται ότι για τη μισθολογική κατάταξη όλου του ως άνω προσωπικού, ορίζονται δεκαέξι (16) μισθολογικά κλιμάκια ανά βαθμό (Μ.Κ.) με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 16.

Με τις διατάξεις του άρθρου 147 προβλέπεται ότι για τη μισθολογική εξέλιξη απαιτείται υπηρεσία ενός έτους στο πρώτο μισθολογικό κλιμάκιο (Μ.Κ.1) και δύο έτη για κάθε επόμενο. Επίσης στο ίδιο άρθρο προβλέπεται ποια υπηρεσία αναγνωρίζεται για τη μισθολογική κατάταξη και εξέλιξη των εν λόγω υπαλλήλων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 148 καθορίζεται ο βασικός μισθός της κατηγορίας του Αρχιμουσικού - Εξάρχοντα, ο οποίος αποτελεί τη βάση για τον καθορισμό του βασικού μισθού και όλων των υπόλοιπων κατηγοριών του εν λόγω προσωπικού.

Με τις διατάξεις του άρθρου 149 καθορίζονται τα επιδόματα και οι παροχές όλων των ανωτέρω. Ειδικότερα, προβλέπεται η χορήγηση επιδόματος μουσικής και οργάνου για την άσκηση των καθηκόντων τους και για τη διευκόλυνση αγοράς, συντήρησης και επισκευής οργάνων, οικογενειακή παροχή όμοια με αυτή που λαμβάνουν και οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Θ΄ ρυθμίζονται συναφή θέματα μισθολογικού περιεχομένου.

Με τις διατάξεις του άρθρου 150 ρυθμίζεται το καθεστώς των αποδοχών των αποσπασμένων ή μετακινούμενων λειτουργών και υπαλλήλων. Συγκεκριμένα, οι λειτουργοί ή υπάλληλοι που αποσπώνται ή μετακινούνται από το φορέα τους σε άλλο φορέα λαμβάνουν τις μηνιαίες τακτικές αποδοχές της οργανικής τους θέσης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις χορήγησής τους. Η καταβολή των αποδοχών των αποσπασμένων ή μετακινούμενων λειτουργών ή υπαλλήλων διενεργείται από την υπηρεσία στην οποία τοποθετούνται, εκτός εάν διαφορετικά ορίζεται σε ειδικές διατάξεις.

Με τις διατάξεις του άρθρου 151 προβλέπεται η διαδικασία επιστροφής τυχόν αχρεωστήτως καταβληθεισών αποδοχών, όμοια με αυτή που ισχύει και για τους λοιπούς δημόσιους υπαλλήλους.

Με τις διατάξεις του άρθρου 152 προβλέπεται ότι για θέματα αμοιβών συλλογικών οργάνων εφαρμογή έχουν οι αντίστοιχες διατάξεις του ενιαίου μισθολογίου για τους υπαλλήλους του δημοσίου.

Με τις διατάξεις του άρθρου 153 ρυθμίζονται γενικά θέματα αποδοχών, όπως η περικοπή αυτών κατά την περίοδο που ο λειτουργός ή υπάλληλος τίθεται σε διαθεσιμότητα ή αργία, καθώς και στην περίπτωση απεργίας ή αποχής από τα καθήκοντά του. Επιπλέον, ορίζεται ότι σε περίπτωση της πειθαρχικής ποινής της επιβολής προστίμου, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, αυτό υπολογίζεται επί των μηνιαίων αποδοχών του λειτουργού ή υπαλλήλου, αφαιρουμένων των προβλεπόμενων κρατήσεων. Με τις διατάξεις της παρ. 7 προβλέπεται ότι με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 13 του άρθρου 127 του παρόντος, το προσωπικό μερικής απασχόλησης ή οι εργαζόμενοι ως ωρομίσθιοι λαμβάνουν αναλογία των αποδοχών αντίστοιχου προσωπικού πλήρους απασχόλησης. Τέλος, με την παρ. 8 ορίζεται ότι για υπηρεσίες που παρέχονται με μειωμένο ωράριο εργασίας, αναγνωρίζεται για

μισθολογική εξέλιξη τόσος χρόνος, όσος προκύπτει από το πηλίκο διαίρεσης του συνόλου των ωρών εργασίας δια του αριθμού των ωρών εβδομαδιαίας απασχόλησης που ισχύει για τον αντίστοιχο κλάδο λειτουργών, υπαλλήλων και στελεχών.

Με τις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 153 προβλέπεται ότι λειτουργοί και υπάλληλοι που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, οι οποίοι κατέχουν νόμιμα και δεύτερη έμμισθη θέση στους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 4354/2015 (Α΄ 176), λαμβάνουν το σύνολο των αποδοχών της οργανικής τους θέσης και το τριάντα τοις εκατό (30%) των αποδοχών της δεύτερης θέσης στην οποίο απασχολούνται.

Με τις διατάξεις της παρ.10 ορίζεται η έννοια των τακτικών αποδοχών των λειτουργών και υπαλλήλων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος και προσδιορίζονται οι αμοιβές και απολαβές που δεν αποτελούν τακτικές αποδοχές.

Με τις διατάξεις του άρθρου 154 προβλέπεται μέσω μεταβατικών διατάξεων η μισθολογική κατάταξη των λειτουργών και υπαλλήλων που υπηρετούν ήδη κατά την ημερομηνία εφαρμογής των νέων διατάξεων.

Με τις διατάξεις του άρθρου 155 αντιμετωπίζονται τα θέματα διαφορών των νέων τακτικών αποδοχών των λειτουργών και υπαλλήλων, σε σχέση με τις ήδη τακτικές καταβαλλόμενες. Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται η διασφάλιση των τακτικών αποδοχών των λειτουργών και υπαλλήλων με τη διατήρηση προσωπικής διαφοράς, προκειμένου να μην υπάρξει μείωση τους και ανατροπή των οικογενειακών προϋπολογισμών. Η εν λόγω προσωπική διαφορά μειώνεται από οποιαδήποτε μελλοντική αύξηση των αποδοχών του υπαλλήλου πλην της χορήγησης παροχών και επιδομάτων που εξαιρούνται κατά τη διαδικασία σύγκρισης, ανάλογα με το ειδικό μισθολόγιο, όπως περιγράφεται αναλυτικά στις οικείες διατάξεις. Στην περίπτωση αύξησης των αποδοχών των λειτουργών και υπαλλήλων, αυτή καταβάλλεται σε διάστημα τετραετίας σε ισόποσε δόσεις.

Με τις διατάξεις του άρθρου 156 προβλέπεται ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν. 4354/2015 περί ανώτατου ορίου αποδοχών, με μόνη εξαίρεση τα στελέχη των Ενόπλων δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, για τα οποία ως ανώτατο μηνιαίο όριο αποδοχών ορίζεται το ποσό των πέντε χιλιάδων τριακοσίων εξήντα πέντε ευρώ (5.365 €), από τέσσερις χιλιάδες εξακόσια τριάντα ένα ευρώ (4.631 €) που ισχύει σήμερα.

Με τις διατάξεις του άρθρου 157 προβλέπεται ότι η ευθύνη για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή των μισθολογικών διατάξεων ανήκει στους εκκαθαριστές των αποδοχών των λειτουργών και υπαλλήλων, ενώ η αρμοδιότητα παρακολούθησης της ορθής και ομοιόμορφης εφαρμογής των διατάξεων αυτών διενεργείται από την αρμόδια Διεύθυνση Εισοδηματικής Πολιτικής του Γ.Λ.Κ..

Με τις διατάξεις του άρθρου 158 προβλέπεται ότι για τον υπολογισμό της προσαύξησης των αποδοχών λόγω χορήγησης εκπαιδευτικής άδειας, όπου αυτή προβλέπεται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, λαμβάνεται υπόψη μόνο ο βασικός μισθός.

Με τις διατάξεις του άρθρου 159 ορίζονται διατάξεις, οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν και με το νέο νομοθετικό καθεστώς.

Με τις διατάξεις του άρθρου 160 ορίζονται οι καταργούμενες διατάξεις.

Με το άρθρο 161 ορίζεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 236 του ν.4389/2016 (Α΄94), όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο ένατο του ν.4393/2016 (Α΄106), παύουν να ισχύουν μόνο για τους υπαγόμενους στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος, ενώ διατηρούνται σε ισχύ για τους δικαστικούς λειτουργούς και το κύριο προσωπικό του Ν.Σ.Κ., οι οποίοι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος. Συνεπώς, συνεχίζεται η αναστολή της μισθολογικής ωρίμανσης και μισθολογικών προαγωγών των δικαστικών λειτουργών και του κύριου προσωπικού του Ν.Σ.Κ. έως 31/12/2018, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του άρθρου 236 του ν.4389/2016 (Α΄94), όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν.

Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 162 ορίζεται η ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων του παρόντος Μέρους.

ΜΕΡΟΣ Ζ΄

«Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018 – 2021»

Άρθρο 163

Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018 -2021

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

«ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2018-2021»

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1

Οικονομική πολιτική και Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ)

1 Δήλωση συμμόρφωσης και αναφορά περί υιοθέτησης προβλέψεων (ΜΠΔΣ) .....
2 Παρουσίαση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) .....
3 Οικονομική Πολιτική .....
4 Μακροοικονομικές εξελίξεις .....
5 Μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί κίνδυνοι για το ΜΠΔΣ .....
6 Πραγματοποιήσεις 2015 και 2016.....

Κεφάλαιο 2

Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής και Αποτίμηση 2015-2016

1. Κυριότερες Κυβερνητικές Προτεραιότητες 2018-2021 .....
2. Βασικό Σενάριο 2018-2021 .....
2.1 Παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2015-2018 και ΣΧΔ .....
2.2 Βασικό σενάριο 2018-2021 .....

Κεφάλαιο 3

Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021

1. Σύγκριση Προϋπολογισμού-Εκτιμήσεων 2017 .....
2. Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 .....
3. Δημοσιονομική Στρατηγική και Πολιτικές .....
3.1 Παρεμβάσεις για την περίοδο 2018-2021 .....
3.2 Εξισορροπητικές Παρεμβάσεις για την περίοδο 2018-2021 .....
4. Γενική Κυβέρνηση σε ενοποιημένη βάση .....
5. Έσοδα και δαπάνες Κράτους 2018-2021.....
5.1 Έσοδα .....
5.2 Πρωτογενείς Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού ανά κατηγορία.....
5.3 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης
5.4 Ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο .....

5.5 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) – Σχέδιο δράσης για την εκτέλεση του ΠΔΕ την περίοδο 2018 -2021 .....
6. Δαπάνες και έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης ανά υποτομέα .....
6.1 Νομικά Πρόσωπα .....
6.2 Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ .....
6.3 Τοπική Αυτοδιοίκηση .....
6.4. Κοινωνικός Προϋπολογισμός .....
7. Δημόσιο Χρέος .....
7.1 Βιωσιμότητα .....
7.2 Διαχείριση ρευστότητας - Χρηματοδότηση .....
7.3 Αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου-Αποκρατικοποιήσεις .....
8. Παράρτημα – Εθνικολογιστικές Προσαρμογές Κράτους .....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)

1. ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΕΡΙ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ (ΜΠΔΣ)

- Οι στόχοι και τα ανώτατα όρια του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, καθώς και οι προβλέψεις και εκτιμήσεις των δημοσιονομικών δεικτών της Επεξηγηματικής του Έκθεσης, είναι σύμφωνα με τους δημοσιονομικούς κανόνες και τις γενικές αρχές για τη διαχείριση των οικονομικών του Δημοσίου, που περιγράφονται στο ν.4270/2014 όπως ισχύει.

- Οι μακροοικονομικές και οι δημοσιονομικές προβλέψεις, πάνω στις οποίες βασίζεται το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής, έχουν υιοθετηθεί υπό προϋποθέσεις από το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο, το οποίο εκφράζει επιφυλάξεις για τις επιπτώσεις της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής στους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης.

2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)

ΜΠΔΣ 2018-2021: Η πορεία προς την ανάκαμψη και τον επανασχεδιασμό του κοινωνικού κράτους

Με τις διατάξεις του ν. 3871/2010, καθώς και με τις ανάλογες του ν. 4270/2014 που τον αντικατέστησε, θεσμοθετήθηκε στη χώρα μας η κατάρτιση από το Υπουργείο Οικονομικών και η έγκριση από τη Βουλή των Ελλήνων του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ), που στοχεύει στην απεικόνιση της δημοσιονομικής στρατηγικής της Γενικής Κυβέρνησης, ως ένα ενιαίο σύνολο, σε τετραετή ορίζοντα. Η κατάρτιση και επικαιροποίηση του μεσοπρόθεσμου οικονομικού σχεδιασμού σε κυλιόμενη βάση αποτελεί υποχρέωση όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια του χρονοδιαγράμματος που προσδιορίζεται από το Ευρωπαϊκό εξάμηνο (European Semester).

Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται ο μεσοπρόθεσμος οικονομικός σχεδιασμός της χώρας και περιλαμβάνονται τα βασικότερα οικονομικά μεγέθη της γενικής κυβέρνησης για τα επόμενα χρόνια, καθώς και οι κυριότερες οικονομικές / διαρθρωτικές πολιτικές που αναμένεται να αποτελέσουν προτεραιότητα της κυβέρνησης για το εν λόγω χρονικό διάστημα. Τίθενται επίσης συγκεκριμένοι στόχοι, χρονοδιαγράμματα και δείκτες υλοποίησης στην προσπάθεια εξορθολογισμού και ελέγχου των δαπανών και επίτευξης των εκάστοτε δημοσιονομικών στόχων. Το ΜΠΔΣ καλύπτει το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης για το έτος προϋπολογισμού και τα τρία επόμενα έτη και αφορά όλους τους φορείς γενικής κυβέρνησης όπως ορίζονται στο μητρώο φορέων της ΕΛΣΤΑΤ. Μέσα από το μεσοπρόθεσμο ορίζοντα σχεδιασμού καθορίζονται και τα βασικά μεγέθη του ετήσιου Κρατικού προϋπολογισμού.

Στο ΜΠΔΣ 2018-2021 περιλαμβάνονται απολογιστικά στοιχεία για τα δημοσιονομικά μεγέθη της Γενικής Κυβέρνησης των ετών 2015-2016, βάσει των πρόσφατων ανακοινώσεων της Eurostat για τα στοιχεία όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και οι εκτιμήσεις του τρέχοντος έτους και οι προβλέψεις για την περίοδο 2018-2021.

Από πλευράς μεθοδολογίας, τα μεγέθη της Γενικής Κυβέρνησης αξιολογούνται σε όρους πρωτογενούς αποτελέσματος με βάση τους ορισμούς του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής. Οι προβλέψεις στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στις προβολές των ίδιων των φορέων ή σε αναλύσεις των υπηρεσιών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΓΛΚ) με βάση ιστορικά στοιχεία.

Στο ΜΠΔΣ ενσωματώνονται οι δημοσιονομικές επιδόσεις των δύο τελευταίων ετών, τα μακροοικονομικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας και οι ποσοτικές εκτιμήσεις διαρθρωτικών

παρεμβάσεων που αποφασίστηκαν κατά την Συμφωνία Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης τον Αύγουστο 2015.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΜΠΔΣ 2018-2021 περιλαμβάνει:

- τις νέες μακροοικονομικές προβλέψεις για την εξέλιξη βασικών μεγεθών της Ελληνικής οικονομίας (μεταβολή του ΑΕΠ, ανεργία, πληθωρισμός, ζήτηση κ.λπ.),
- την επανεκτίμηση των αποδόσεων των παρεμβάσεων που είχαν περιληφθεί στο προηγούμενο ΜΠΔΣ βάσει των νεότερων στοιχείων που προέκυψαν από την πορεία υλοποίησής τους,
- τις νέες παρεμβάσεις που προέκυψαν από την Συμφωνία Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης του Αυγούστου 2015 και εξής και έχουν ενσωματωθεί στο βασικό σενάριο
- τις νέες παρεμβάσεις που συμφωνήθηκαν με τους θεσμούς στο τελικό στάδιο των συζητήσεων για την ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης, οι οποίες ενσωματώνονται στο μετά μέτρων σενάριο

και

- το χρονικό επαναπροσδιορισμό του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας.

Βασική επιδίωξη του ΜΠΔΣ 2018-2021 είναι να δημιουργηθεί ένα τέτοιο μείγμα πολιτικών που θα συνδυάζει την αναγκαία δημοσιονομική ισορροπία με την κοινωνικά δίκαιη κατανομή των βαρών της οικονομικής προσαρμογής σήμερα, αλλά και του μερίσματος της οικονομικής ανάκαμψης τα επόμενα χρόνια.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η οικονομική πολιτική συνεχίζει να ασκείται υπό τους περιορισμούς που προκύπτουν από την απώλεια πρόσβασης της χώρας στις διεθνείς αγορές και τη συνακόλουθη προσφυγή σε δανεισμό από τον επίσημο τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, οι προτεραιότητες της δημοσιονομικής πολιτικής είναι τρείς: πρώτον, η εμπέδωση της δημοσιονομικής αξιοπιστίας ώστε να ανακτηθεί σύντομα η εμπιστοσύνη στις μεσοπρόθεσμες προοπτικές της οικονομίας και η πρόσβαση στις διεθνείς αγορές. Δεύτερον, η δίκαιη κατανομή του κόστους της μακροοικονομικής προσαρμογής, και του μερίσματος της μέλλουσας ανάκαμψης, καθώς και η στήριξη των οικονομικά ευάλωτων νοικοκυριών. Τρίτον, η σταδιακή και ασφαλής αλλαγή του μείγματος δημοσιονομικής πολιτικής ώστε να ενισχυθεί η παραγωγική δυναμικότητα της χώρας και να στηριχθεί ένας υγιής διατηρήσιμος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης.

Η εμπέδωση της δημοσιονομικής αξιοπιστίας προϋποθέτει την τήρηση των στόχων πρωτογενών πλεονασμάτων, όπως αυτοί αποτυπώνονται στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής, καθώς και την ενίσχυση κρίσιμων θεσμικών τομών όπως του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου και της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2015 και 2016 – έτος κατά το οποίο η Γενική Κυβέρνηση εμφάνισε για πρώτη φορά στη μεταπολεμική ιστορία της χώρας θετικό ισοζύγιο – ενισχύουν την αξιοπιστία στη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών και επιταχύνουν την ανάκτηση της πρόσβασης στις διεθνείς αγορές.

Η δημοσιονομική προσαρμογή των ετών 2010-2014 – παρά τη συμβολή της στη διόρθωση των τεράστιων δημοσιονομικών ανισορροπιών των προηγούμενων ετών – οδήγησαν σε μεγάλη απώλεια Ακαθάριστου Εγχώριου Εισοδήματος και σε δραματική αύξηση της ανεργίας και της φτώχειας ειδικά στις νέες ηλικίες. Προτεραιότητα της δημοσιονομικής πολιτικής αποτελεί η επούλωση των συνεπειών αυτών μέσω της δημιουργίας και χρηματοδότησης νέων θεσμών κοινωνικής πολιτικής όπως το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, το επίδομα στέγασης, ο ανασχεδιασμός των οικογενειακών επιδομάτων και τα σχολικά γεύματα ώστε να στηριχθούν τα οικονομικά ευάλωτα νοικοκυριά. Ως εκ τούτου η εκ βάθρων επισκόπηση του συνόλου των λειτουργικών δαπανών του προϋπολογισμού και η ανακατανομή πόρων από χρήσεις με μικρή προς χρήσεις με μεγάλη κοινωνική αποδοτικότητα αποκτά κρίσιμη σημασία.

Η ανάκτηση της δημοσιονομικής αξιοπιστίας και η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας θα επιτρέψουν μεσοπρόθεσμα τη σταδιακή και ασφαλή μείωση των συντελεστών φορολογίας φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και του φόρου περιουσίας και θα αποκαταστήσουν τις προϋποθέσεις για τη στήριξη της εργασίας, των επενδύσεων και της παραγωγής.

4. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Εξελίξεις στην Ευρωζώνη

Το 2015, ο ετήσιος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης στο σύνολο της Ευρωζώνης[1] κυμάνθηκε στο 2,0% κατά μέσο όρο, επιδεικνύοντας επιτάχυνση έναντι της ανάκαμψης κατά 1,2% τον προηγούμενο χρόνο. Τα ετήσια στοιχεία για το 2016 και οι προβλέψεις για το 2017 και το 2018 υποδηλώνουν διατήρηση των μετρίου ύψους ρυθμών ανάπτυξης στην Ευρωζώνη, βασιζόμενων στην εγχώρια ζήτηση και ειδικότερα στην ιδιωτική κατανάλωση. Η ασθενέστερη από την αναμενόμενη ανατίμηση του ευρώ, ο ενισχυμένος έναντι των εκτιμήσεων (παρότι ασθενής) ρυθμός αύξησης της εξωτερικής ζήτησης[2] και το βελτιούμενο οικονομικό κλίμα συντελούν στην ελαφρώς προς το βέλτιον αναθεώρηση της δυναμικής του ΑΕΠ στη βραχυπρόθεσμη περίοδο, καθώς αντισταθμίζονται μερικώς οι επιπτώσεις από την πρόσφατη ανάκαμψη των διεθνών τιμών πετρελαιοειδών και την εκτιμώμενη επιβράδυνση της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ειδικότερα, το 2016 το πραγματικό ΑΕΠ στο σύνολο της Ευρωζώνης αυξήθηκε σε σχέση με το 2015 κατά 1,8%, ενώ οι τελευταίες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ρυθμό αύξησής του το 2017 και το 2018 είναι 1,6% και 1,8% αντίστοιχα[3], στη βάση της μετριοπαθούς αύξησης της εγχώριας ζήτησης. Η σταδιακή ανάκαμψη της διεθνούς τιμής του πετρελαίου, που άρχισε εντός του 2016, επιταχύνθηκε τον Νοέμβριο του 2016 σε συνέχεια της απόφασης του ΟΠΕΚ για τη μείωση της παραγόμενης ποσότητας και αναμένεται να συνεχιστεί το 2017[4], οδηγεί σε εξάντληση των ωφελειών που καταγράφηκαν από το 2015 σε όρους ενίσχυσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος και της ιδιωτικής κατανάλωσης. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το διογκωμένο επίπεδο ιδιωτικού χρέους σε ορισμένα κράτη μέλη, την αύξηση της πολιτικής και οικονομικής αβεβαιότητας και την επίδραση των ασθενών προοπτικών κερδοφορίας των τραπεζών στην πιστωτική επέκταση, αναμένεται βραχυπρόθεσμα να κρατήσει σε σχετικά χαμηλά επίπεδα τον ρυθμό αύξησης των νέων επενδύσεων, περιορίζοντας σχετικά τα οφέλη από την παράταση της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής και το Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη.

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την παγκόσμια οικονομία[5], η δυναμική ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες οικονομίες αναμένεται να ενισχυθεί την περίοδο 2017-2018. Παρόλα αυτά, μια πιο ισχυρή ανάκαμψη του παγκόσμιου ΑΕΠ παρεμποδίζεται από διαρθρωτικά εμπόδια, όπως η χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας και η υψηλή εισοδηματική ανισότητα, ενώ η παγκόσμια οικονομική ολοκλήρωση δυσχεραίνεται από κινδύνους όπως η αύξηση της αβεβαιότητας, που είναι συνδεδεμένη με την πολιτική εσωστρέφεια (προστατευτισμός, περιοριστική νομισματική πολιτική, πολιτικές διακυβέρνησης για την ασφάλεια). Σε κάθε περίπτωση, η υψηλότερη ανάπτυξη στις ανεπτυγμένες οικονομίες το δεύτερο εξάμηνο του 2016, η οποία οφείλεται στις ενδείξεις κυκλικής ανάκαμψης παγκοσμίως σε επενδύσεις, μεταποίησης και εμπορίου, ευνόησε την προς τα πάνω αναθεώρηση των προβλέψεων του ΔΝΤ για το 2017 στις περισσότερες προηγμένες οικονομίες. Αυτές οι αναθεωρήσεις ήταν μεγαλύτερης έντασης στις περιπτώσεις της Ισπανίας, της Ιαπωνίας και του Ηνωμένου

[1] *Στοιχεία βάσει των Χειμερινών προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Winter 2017 Economic Forecast, Φεβρουάριος 2017).*

[2] *Ασθενής λόγω της προηγούμενης επιβράδυνσης στις αναδυόμενες οικονομίες και στο παγκόσμιο εμπόριο, που αναμένεται να παρουσιάσει βελτίωση.*

[3] *Τον Μάρτιο του 2017, οι αντίστοιχες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ήταν 1,7% για το 2016 (στοιχεία με ημερολογιακή διόρθωση), 1,8% για το 2017, 1,7% για το 2018 και 1,6% για το 2019 (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Μακροοικονομικές προβολές εμπειρογνωμόνων της ΕΚΤ για τη ζώνη του ευρώ, Μάρτιος 2017)*

[4] *Η βαθμιαία ανάκαμψη της διεθνούς τιμής του πετρελαίου αναμένεται να επιταχυνθεί στο βραχυπρόθεσμο διάστημα έπειτα από την απόφαση του ΟΠΕΚ και λοιπών πετρελαιοπαραγωγών χωρών για μείωση της προσφοράς.*

[5] *IMF, World Economic Outlook (Απρίλιος 2017).*

Βασιλείου, ενώ το πραγματικό ΑΕΠ της Ευρωζώνης επίσης αναθεωρήθηκε οριακά προς τα πάνω (κατά 0,1 εκατοστιαία μονάδα) σε σχέση με τις προβλέψεις Ιανουαρίου 2017. Στις αναδυόμενες αγορές και αναπτυσσόμενες οικονομίες, η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να αυξηθεί σθεναρά τόσο για τις χώρες που εισάγουν βασικά εμπορεύματα (καθώς οι πολιτικές της Κίνας υποστηρίζουν την αύξηση του ΑΕΠ της) όσο και σε αυτές που αποτελούν εξαγωγείς βασικών εμπορευμάτων (καθώς οι τιμές των βασικών εμπορευμάτων οδεύουν προς περαιτέρω ανάκαμψη).

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των τιμών στην Ευρωζώνη το 2015 παρουσίασε στασιμότητα σε σχέση με το 2014 (0,0% έναντι 0,4%), ενώ το 2016 κυμάνθηκε οριακά πάνω από το μηδέν (στο 0,2%). Την περίοδο 2017 - 2019, αναμένεται εμφανέστερη τάση ανάκαμψης των τιμών[6] (στο 1,7%, 1,6% και 1,7% αντίστοιχα), η οποία υπολείπεται αλλά πλησιάζει τον μεσοπρόθεσμο στόχο της ΕΚΤ (2%), εν μέσω της μεγάλης αλλά εφάπαξ επίδρασης της αύξησης της διεθνούς τιμής του πετρελαίου μέσα στο 2017, των δευτερογενών επιδράσεων της στο 2018 και στο 2019, και της συνέχισης της ανόδου των μισθών.

Το ποσοστό ανεργίας στην Ευρωζώνη κατέγραψε περαιτέρω μείωση το 2015, στο 10,9% του εργατικού δυναμικού έναντι 11,6% το 2014 και 12% το 2013. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για το 2017 και την μεσοπρόθεσμη περίοδο υπάρχει βάσιμη συγκρατημένη αισιοδοξία για την αγορά εργασίας, μετά τη μείωση του ποσοστού ανεργίας στο 10,0% το 2016, καθώς η ανεργία εκτιμάται ότι θα βαίνει μειούμενη στο 9,4% το 2017, στο 8,9% το 2018 και στο 8,4% το 2019.

Το 2015 και το 2016, το πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ευρωζώνης συνέχισε να διευρύνεται ως αποτέλεσμα της μειωμένης εγχώριας ζήτησης και της σταδιακής ανάκαμψης από την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008. Έτσι, το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών στην Ευρωζώνη ανήλθε στο 3,4% του ΑΕΠ της το 2016, από 3,3% του ΑΕΠ της το 2015 και 2,5% το 2014, ενώ για το 2017 και το 2018 εκτιμάται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή[7] λίγο χαμηλότερα, στο 3,2% και 3,1% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης. Η εκτιμώμενη σταθεροποίηση του πλεονάσματος τρεχουσών συναλλαγών αποδίδεται στην αντιστάθμιση μεταξύ, από τη μία πλευρά, της βελτιούμενης εξωτερικής ζήτησης από αναδυόμενες και ανεπτυγμένες αγορές και της αύξησης της ανταγωνιστικότητας ως προς την τιμή στη βάση της υποτίμησης του ευρώ έναντι του δολαρίου και, από την άλλη πλευρά, της εξάντλησης της επίδρασης των καθοδικών τιμών στα πετρελαιοειδή και της σταδιακής ανάκαμψης της εγχώριας ζήτησης.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης στο σύνολο της Ευρωζώνης εκτιμάται το 2016 στο 1,6% του ΑΕΠ της, από 2,1% το 2015 και 2,6% του ΑΕΠ το 2014, στη βάση της συνεχιζόμενης οικονομικής ανάκαμψης και της μεγαλύτερης συγκράτησης των δημοσίων δαπανών έναντι της μείωσης των δημοσίων εσόδων. Η συγκράτηση των δημοσίων δαπανών συναρτάται με τη μείωση των δαπανών για τόκους εξαιτίας των μειωμένων μακροπρόθεσμων επιτοκίων, που είναι αποτέλεσμα της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής και των προσδοκιών περί του μεσοπρόθεσμου ρυθμού ανάπτυξης. Η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους ως ποσοστών του ΑΕΠ προβλέπεται να συνεχιστεί και το 2017, μετά το οποίο ο πρώτος δείκτης αναμένεται να σταθεροποιηθεί και ο δεύτερος να συνεχίσει να υποχωρεί. Ειδικότερα, το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης σε επίπεδο Ευρωζώνης αναμένεται να συρρικνωθεί περαιτέρω, στο 1,4% το 2017 και 2018, εν μέσω ουδέτερων κατά μέσο όρο αποτελεσμάτων του διαρθρωτικού ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης και, επομένως, μη περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής σε επίπεδο Ευρωζώνης.

Το διογκούμενο εντός του 2015 προσφυγικό ζήτημα επηρέασε την εφαρμογή της δημοσιονομικής πολιτικής, δρώντας υποστηρικτικά για την ανάπτυξη κατά τα τελευταία τρίμηνα του έτους, ιδιαίτερα σε εκείνα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αντιμετώπισαν τις μεγαλύτερες προσφυγικές εισροές. Η θετική συμβολή της δημόσιας κατανάλωσης στην αύξηση του ΑΕΠ της Ευρωζώνης το 2016, που αντανακλά την αύξησης δαπανών που αφορούν την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης σε ορισμένα κράτη-μέλη, εκτιμάται ότι θα μετριαστεί το 2017, εν μέσω σταθεροποιητικού περιβάλλοντος για τη δημόσια κατανάλωση σε όλη την περίοδο προβλέψεων. Σε κάθε περίπτωση, οι προσφυγικές ροές

[6] *Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Μακροοικονομικές προβολές εμπειρογνωμόνων της ΕΚΤ για τη ζώνη του ευρώ, Μάρτιος 2017.*

[7] *Εκτιμήσεις των Χειμερινών προβλέψεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Φεβρουάριος 2017).*

αναμένεται να οδηγήσουν τα επόμενα έτη σε αύξηση των κοινωνικών μεταβιβάσεων και αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην αγορά εργασίας, υπό την προϋπόθεση επιτυχούς κοινωνικής ένταξης των προσφύγων και χορήγησης εκπαιδευτικής υποστήριξης. Προκειμένου να στηριχθούν οι χώρες που αύξησαν τις δημόσιες δαπάνες τους λόγω των εισροών προσφύγων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δεσμευτεί[8] να συνυπολογίσει το γεγονός αυτό στην αξιολόγηση των υποχρεώσεων των κρατών μελών στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, στη βάση των σχετικών όρων για απρόβλεπτες συνθήκες και ασυνήθιστα γεγονότα που διαφεύγουν του ελέγχου του κράτους-μέλους.

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης των επιπτώσεων της διεθνούς οικονομικής κρίσης του 2008, και ως μέρος του πρώτου σταδίου εμβάθυνσης και ολοκλήρωσης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, έχουν ληφθεί από το 2014 μία σειρά σημαντικών αποφάσεων σε κεντρικό ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο τη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας και των προοπτικών ανάπτυξης. Σε αυτές περιλαμβάνεται:

(α) η θέσπιση νέων συστημάτων εποπτείας των δημοσιονομικών και οικονομικών πολιτικών και νέων κανόνων που εισήχθησαν μέσω του εξάπτυχου (six-pack), του δίπτυχου (two-pack) και της Συνθήκης για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση,

(β) η δημιουργία ενός νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), στο επίκεντρο του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη, με στόχο την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων και τη συμβολή στη δημιουργία συνολικών πρόσθετων επενδύσεων έως 300 εκατομμυρίων ευρώ σε βάθος τριετίας (2015-2017)[9], με τη χρήση εργαλείων μόχλευσης,

(γ) η θέση σε ισχύ του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, για τη διαφύλαξη της ασφάλειας και της ευρωστίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης και σταθερότητας και τη διασφάλιση συνεπούς εποπτείας,

(δ) τα μέτρα επεκτατικής νομισματικής πολιτικής με στοχευμένες πράξεις μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO) και το διευρυμένο πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων (τουλάχιστον μέχρι τον Δεκέμβριο 2017) μέσω του οποίου αναμένεται να βελτιωθούν οι δείκτες ποσότητας χρήματος και πιστώσεων, και

(ε) η ενσωμάτωση και ενεργοποίηση από 1η Ιανουαρίου 2016, ενός νέου, ενοποιημένου πλαισίου για την εγγύηση των καταθέσεων, την ανάκαμψη και εξυγίανση χρηματοδοτικών ιδρυμάτων εντός της Ένωσης.

Ελληνική Οικονομία

Οικονομικές εξελίξεις το 2015

Ως αποτέλεσμα του νέου πολιτικού σχεδιασμού, στις αρχές του 2015, για την αντιμετώπιση των παρατεταμένων προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας, κι έπειτα από έναν μεγάλο κύκλο διαπραγματεύσεων με τους διεθνείς Θεσμούς, τον Αύγουστο του 2015 συμφωνήθηκε το νέο πρόγραμμα υποστήριξης της σταθερότητας της ελληνικής οικονομίας.

Το νέο πρόγραμμα εξασφάλισε τη χρηματοδοτική στήριξη της οικονομίας, παρέχοντας ευελιξία μέσω της στοχοθέτησης προς την κατεύθυνση μιας ηπιότερης δημοσιονομικής προσαρμογής. Ειδικότερα, οι χαμηλότεροι και πιο ρεαλιστικοί στόχοι για το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης έως το 2017 διαμόρφωσαν μεγαλύτερα δημοσιονομικά περιθώρια για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συνεκτικού και στοχευμένου δικτύου κοινωνικής προστασίας υπέρ όσων αντικειμενικά έχουν ανάγκη.

Ωστόσο, στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα ως την επίτευξη της συμφωνίας υπήρξε αύξηση της οικονομικής αβεβαιότητας, που συνοδεύτηκε από επιδείνωση της ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος και σημαντική αύξηση στην εκροή καταθέσεων. Στις αρχές Ιουλίου του 2015, η τελευταία

---

[8] *Βλ. δελτίο τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από 18 Μαΐου 2016 αναφορικά με την εαρινή δέσμη μέτρων για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2016 (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-1727_en.htm)*

[9] *Τον Σεπτέμβριο του 2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την επέκταση του Σχεδίου στα 630 δισ. ευρώ έως το 2022, ενώ στις 6 Δεκεμβρίου 2016 το Συμβούλιο καθόρισε τη θέση του σχετικά με την πρόταση για την παράταση της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), τόσο όσον αφορά την χρονική παράταση του ΕΤΣΕ αλλά και την επέκτασή του σε επίπεδο χρηματοδοτικής ικανότητας, με την κινητοποίηση επενδύσεων τουλάχιστον 500 δισ. ευρώ έως το 2020.*

οδήγησε στην εφαρμογή διοικητικών μέτρων ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.
Η κρίση ρευστότητας στην πραγματική οικονομία το 2015 αποτυπώθηκε στην σημαντική μείωση των αποθεμάτων της οικονομίας και στην επιδείνωση των προσδοκιών όπως καταγράφονται από τους αντίστοιχους οικονομικούς δείκτες[10]. Ως εκ τούτου, αρχικώς η οικονομική συγκυρία θεωρήθηκε από τους διεθνείς οργανισμούς που διενεργούν προβλέψεις ότι θα σηματοδοτούσε μία βαθιά ύφεση για το 2015. Αντίθετα όμως με αυτές, τόσο η αρχική όσο και η αναθεωρημένη εκτίμηση για το ΑΕΠ[11] του 2015 κατέδειξε οριακή μόνο μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,2% σε ετήσια βάση και συμβατή με την εκτίμηση του Κρατικού Προϋπολογισμού 2016 για στασιμότητα.
Κύριο μοχλό υποστήριξης του ετήσιου ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ αποτέλεσε ο εξωτερικός τομέας της οικονομίας, ο οποίος είχε σημαντικά θετική συμβολή στην αύξηση του πραγματικού προϊόντος (+0,9%) παρά την εφαρμογή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων. Από την άλλη πλευρά, η τελική εγχώρια ζήτηση μειώθηκε, με τον ίδιο ρυθμό που υποχώρησε το πραγματικό ΑΕΠ. Ειδικότερα, η πραγματική ιδιωτική κατανάλωση σημείωσε οριακή πτώση κατά 0,2% έναντι του 2014, γεγονός που υποδηλώνει την ανθεκτικότητα της. Σε αυτό συνέβαλε αφενός η σημαντική βελτίωση το πρώτο εξάμηνο του 2015 σε όρους καταναλωτικής εμπιστοσύνης[12] και αφετέρου η μη επιβολή περιορισμών στην εγχώρια κίνηση κεφαλαίων με ηλεκτρονικά μέσα. Η πραγματική δημόσια κατανάλωση παρέμεινε αμετάβλητη σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο[13], ενώ οι επενδύσεις σημείωσαν οριακή πτώση κατά 0,2% σε ετήσια βάση, με την αύξηση των κατασκευών πλην κατοικιών κατά 6,2% να δρα υποστηρικτικά στο επίπεδο της συνολικής επενδυτικής δραστηριότητας.
Σε αδρές γραμμές, η διαμόρφωση της οριακής ύφεσης του 2015 εστιάζεται στην αρνητική επίδοση της οικονομίας κατά το τρίτο τρίμηνο του 2015, κατά το οποίο η ιδιωτική κατανάλωση και το ισοζύγιο υπηρεσιών παρουσίασαν επιδείνωση σε ετήσια βάση. Στο τελευταίο τρίμηνο του 2015 η πορεία του ΑΕΠ ήταν σημαντικά βελτιωμένη σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο, με την ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις σε εμφανώς ανοδική πορεία (5,3% και 30,8% αντίστοιχα). Κατά συνέπεια, το ΑΕΠ αυξήθηκε σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2014 κατά 0,7%, γεγονός που μεταφράζεται σε ευνοϊκή επίδραση μεταφοράς (carry over effect) για την πορεία του πραγματικού προϊόντος το 2016 (+0,51%).

Τέλος, η κλιμάκωση της προσφυγικής κρίσης το 2015 επηρέασε την Ελλάδα ως χώρα διέλευσης δυσανάλογα, καθώς 856.723 πρόσφυγες και μετανάστες πέρασαν στην Ευρώπη μέσω των θαλάσσιων Ελληνοτουρκικών συνόρων εντός του 2015[14]. Αυτή η απροσδόκητη αύξηση των προσφυγικών και μεταναστευτικών εισροών σε ποσοστό 1869,5% το 2015 έναντι του 2014, επέφερε υψηλότερο δημοσιονομικό κόστος όσον αφορά τις δράσεις υποδοχής και διαχείρισης των ροών αυτών.

Οικονομικές εξελίξεις το 2016

Το 2016, η συνεπής υλοποίηση του νέου Προγράμματος, όπως αποδείχθηκε από την ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης και την πρόοδο των διαβουλεύσεων για τη δεύτερη αξιολόγηση, βοήθησε στη βελτίωση του οικονομικού κλίματος και στη σταδιακή αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία, ενδυναμώνοντας τη μεσο-μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή προοπτική της χώρας.

Η επίδραση των καταλοίπων από την κρίση οικονομικού κλίματος και ρευστότητας του τρίτου τριμήνου του 2015 εξασθένισε εντός του πρώτου εξαμήνου του 2016, επιτρέποντας σημαντικό ρυθμό ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του έτους (+2,0% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2015). Στο σύνολο του έτους, η

---

[10] *Σημαντική πτώση καταγράφηκε στους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών στις κατασκευές και τη βιομηχανία (56,4 μ.β. και 81,9 μ.β. αντιστοίχως το 2015, έναντι 80,4 μ.β. και 94,6 μ.β. το 2014), αλλά και στον δείκτη οικονομικού κλίματος (89,3 μ.β. το 2015, έναντι 99,5 μονάδων το 2014).*

[11] *Αναθεώρηση ορισμένων προσδιοριστικών μεγεθών του ΑΕΠ υπήρξε κατά τη δεύτερη εκτίμηση ετήσιων εθνικών λογαριασμών 2015, η οποία δημοσιεύθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ τον Οκτώβριο του 2016.*

[12] *-40,3 μ.β. κατά μέσο όρο έναντι -55,8 μ.β. το πρώτο εξάμηνο του 2014 και -52,1 μ.β. το δεύτερο εξάμηνο του 2014.*

[13] *Μεταξύ των παραγόντων που συνέβαλαν στην ανθεκτικότητα της δημόσιας κατανάλωσης ήταν και η διάθεση κονδυλίων της Γενικής Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης (όπως δημιουργία δομών φιλοξενίας, κέντρων μετεγκατάστασης, δαπανών σίτισης και υγειονομικής περίθαλψης).*

[14] *Σημειώνεται ότι η αντίστοιχη εισροή προσφύγων και μεταναστών το 2016 περιορίστηκε στους 173.450 (δεδομένα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες), λόγω της εφαρμογής της συμφωνίας μεταξύ Ε.Ε. και Τουρκίας, τον Μάρτιο του 2016.*

ανάκαμψη του τρίτου τριμήνου αντιστάθμισε την επιδείνωση του ΑΕΠ στο τέταρτο τρίμηνο (-1,1% έναντι του τέταρτου τριμήνου του 2015). Γενικά, η στασιμότητα του πραγματικού ΑΕΠ το 2016 υποδηλώνει ανθεκτικότητα της οικονομίας έναντι της εκτίμησης του Κρατικού Προϋπολογισμού 2017 για ύφεση 0,3% σε ετήσια βάση.

Όσον αφορά τις συνιστώσες του ΑΕΠ, η ιδιωτική κατανάλωση κατέγραψε αύξηση με ρυθμό 1,4% σε ετήσια βάση. Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου διατηρήθηκε σε επίπεδο 0,1% υψηλότερα απ' ό,τι το 2015, γεγονός που οφείλεται στην σταδιακή του προσαρμογή στις βελτιωμένες οικονομικές προοπτικές. Πιο συγκεκριμένα, η ανθεκτικότητα του πραγματικού ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου ήταν το αποτέλεσμα αυξήσεων στις επενδύσεις σε κατασκευές πλην κατοικιών (+2,9%), σε μηχανολογικό εξοπλισμό και οπλικά συστήματα (5,1%) και στα προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας (+0,2%), οι οποίες αντιστάθμισαν τη δυσμενή πορεία των επενδύσεων σε κατοικίες (-12,8% σε ετήσια βάση), στον εξοπλισμό τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνίας (-5,9% και -5,3% σε ετήσια βάση, αντίστοιχα) και στα αγροτικά προϊόντα (-1,4% σε ετήσια βάση).

Θετικός μοχλός για την αύξηση των επενδύσεων το 2016 ήταν η μείωση των κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, με εμφανή τη σταθεροποίηση του αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων στη βάση χαμηλότερων εισροών νέων επισφαλειών[15]. Στο πλαίσιο αυτό, μετά την ένταξη των ελληνικών κρατικών ομολόγων στους επιλέξιμους για νομισματικές πράξεις του Ευρωσυστήματος τίτλους, οι όροι και το κόστος της παροχής ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα κατέστησαν πιο ευνοϊκοί, μειώνοντας τα επίπεδα της παρεχόμενης ρευστότητας μέσω του Έκτακτου Μηχανισμού Ρευστότητας (ELA).

Η πραγματική δημόσια κατανάλωση μειώθηκε κατά 2,1% σε ετήσια βάση το 2016, λόγω της περιστολής της καταναλωτικής δαπάνης σε όλο τα τρίμηνα του έτους έναντι των αντίστοιχων τριμήνων του 2015.

Το πραγματικό εξωτερικό ισοζύγιο υπηρεσιών επιδεινώθηκε κατά 0,67 δισ. ευρώ σε σύγκριση με το 2015, κυρίως λόγω των χαμηλότερων καθαρών εξαγωγών στη ναυτιλία και τον τουρισμό, που σε συνδυασμό με την κατά 0,2 δισ. ευρώ μείωση στις καθαρές εξαγωγές αγαθών, οδήγησε σε αρνητική συμβολή του εξωτερικού τομέα στην αύξηση του ΑΕΠ, της τάξης του 0,48%. Πάντως, η αρνητική συμβολή του εξωτερικού ισοζυγίου υπηρεσιών έγινε θετική από το τρίτο τρίμηνο του 2016, εξέλιξη συμβατή με την εκτίμηση για εμφανή ανάκαμψη των καθαρών εξαγωγών υπηρεσιών από το 2017. Πέραν της βραχυπρόθεσμης επίδρασης των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, παράγοντες που εκτιμάται ότι επέδρασαν δυσμενώς στο εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών το 2016 είναι η ανατίμηση του ευρώ στην αρχή του έτους και οι ενδείξεις ανάκαμψης στη διεθνή τιμή του πετρελαίου από το δεύτερο τρίμηνο του έτους.

Η επιτυχής ολοκλήρωση της αξιολόγησης, που συνοδεύτηκε από την εισαγωγή συγκεκριμένων ρυθμίσεων στην έμμεση και άμεση φορολογία, τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση και τις μισθολογικές δαπάνες του Δημοσίου, εξομάλυνε σταδιακά την συμπίεση του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης και του δείκτη οικονομικού κλίματος που καταγράφηκε κατά την περίοδο των διαπραγματεύσεων έναντι του 2015. Στο σύνολο του 2016, οι περισσότεροι δείκτες οικονομικής συγκυρίας κινήθηκαν ανοδικά, συμπεριλαμβανομένου του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία (στις 91,2 μ.β. έναντι 81,9 μ.β. το 2015), του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο (στις 98,0 μ.β. έναντι 81,4 μ.β. το 2015), του δείκτη υπεύθυνων προμηθειών (στις 49,2 μ.β. έναντι 45,7 μ.β. το 2015), και του δείκτη οικονομικού κλίματος (στις 91,8 μ.β. έναντι 89,3 μ.β. το 2015).

Σε συνέχεια των τριών διαδοχικών ετών αποπληθωριστικών πιέσεων[16] που είχαν προηγηθεί, τους πρώτους πέντε μήνες του 2016 οι τιμές βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή μειώθηκαν οριακά. Έκτοτε, ο ΕνΔΤΚ άρχισε να καταγράφει μικρές αυξήσεις, με τη μέση τιμή του στο σύνολο του έτους να διαμορφώνεται στο 0,0%[17]. Η επιβράδυνση των καθοδικών πιέσεων στις τιμές έγινε

---

[15] *Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, Τράπεζα της Ελλάδος, Ιανουάριος 2017.*.

[16] Το 2015, ο Εναρμονισμένος ΔΤΚ ήταν στο -1,1% (έναντι -1,4% το 2014 και -0,9% το 2013). Ο ρυθμός πληθωρισμού εντός του 2015 καθορίστηκε από αντικρουόμενους παράγοντες που εμφάνισαν υψηλή μεταβλητότητα, όπως η συνεχιζόμενη πτώση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου και η αύξηση των συντελεστών ΦΠΑ σε πολλές κατηγορίες αγαθών το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

[17] Πριν ακόμα επιδράσει στον ΕνΔΤΚ η συμφωνία των χωρών-μελών του ΟΠΕΚ και άλλων πετρελαιοπαραγωγών χωρών για μείωση της προσφοράς τους, από τον Δεκέμβριο του 2016.

εμφανής, από τον Αύγουστο του 2016, και στον ΕνΔΤΚ με σταθερούς φόρους, παρά την αναμενόμενη αρνητική απόκλιση του από τον γενικό ΕνΔΤΚ εξαιτίας της συνεχιζόμενης επίδρασης των αυξήσεων στην έμμεση φορολογία. Την ίδια στιγμή, ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη κυμάνθηκε σε ελαφρώς θετικό έδαφος το 2016, καθώς υποστηρίχθηκε από τις εφαρμοζόμενες επεκτατικές νομισματικές πολιτικές και από την ταχύτερη άνοδο της διεθνούς τιμής του πετρελαίου προς το τέλος του έτους.

Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ, ο οποίος υπήρξε αρνητικός από το 2012[18], έγινε ξανά θετικός το 2016, στο 0,1% σε ετήσια βάση, δεδομένης της αύξησής του στο δεύτερο και τέταρτο τρίμηνο του έτους.

Η αγορά εργασίας υπέστη μεγάλες απώλειες από την αρχή της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Έπειτα από την κορύφωση της ανεργίας το 2013, στο 27,5% του εργατικού δυναμικού[19], και σε σχέση με τα πρώτα σημάδια ασθενούς υποχώρησής της το 2014, κατά 1 ποσοστιαία μονάδα, το 2015 υπήρξε εμφανέστερη μείωση του αριθμού των ανέργων, στο 24,9% του εργατικού δυναμικού. Το 2016, η μείωση αυτή συνεχίστηκε, διαμορφώνοντας το ποσοστό ανεργίας στο 23,5%[20] του εργατικού δυναμικού.

Το ποσοστό απασχόλησης, το οποίο άρχισε να ανακάμπτει από το 2014 έπειτα από πέντε διαδοχικά έτη επιδείνωσής του, συνέχισε να βελτιώνεται το 2016, με ρυθμό 1,7% έναντι 2,1% το 2015). Βελτίωση καταγράφηκε και στο ποσοστό ανεργίας των νέων, το οποίο μειώθηκε κατά μέσο όρο στο (ωστόσο υψηλό) 47,4% του νεανικού εργατικού δυναμικού το 2016, έναντι 49,8% το 2015, αλλά και στη μακροχρόνια ανεργία, που μειώθηκε στο 72,0% της συνολικής ανεργίας έναντι 73,2% το 2015. Οι τελευταίοι δύο δείκτες υπαγορεύουν ότι το δίκτυο κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να ενισχυθεί, μέσα από τη σταδιακή εφαρμογή πολιτικών άμβλυνσης των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής προσαρμογής και κατανομής του δημοσιονομικού βάρους με κοινωνικά δίκαιο τρόπο.

Σε εθνικολογιστικά στοιχεία και σε επίπεδο δωδεκαμήνου 2016, η ανεργία εκτιμάται ότι υποχώρησε περισσότερο, στο 21,7% του εργατικού δυναμικού έναντι 22,9% το 2015, και η ετήσια αύξηση της απασχόλησης επιταχύνθηκε στο 1,3% έναντι 0,5% το 2015. Περαιτέρω ώθηση στους βασικούς δείκτες της αγοράς εργασίας αναμένεται από το 2017.

Σε ό,τι αφορά τους βασικούς δείκτες μακροοικονομικής ανισορροπίας της ελληνικής οικονομίας («δίδυμα ελλείμματα»), το 2016 υπήρξε βελτίωση μόνο στο δημοσιονομικό πεδίο, σε σχέση με την εν συνόλω βελτίωση των δίδυμων ελλειμμάτων το 2015[21]. Από το 2017, πάντως, βελτίωση αναμένεται τόσο για τη συμβολή του πραγματικού εξωτερικού ισοζυγίου στο ΑΕΠ όσο και για το ονομαστικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών σε εθνικολογιστική βάση.

Στο δημοσιονομικό πεδίο, μετά τη βελτίωση στο ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης το 2015 (εξαιρουμένης της επιβάρυνσης της Γενικής Κυβέρνησης με το εφάπαξ κόστος της νέας ανακεφαλαιοποίησης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος[22]), το 2016 επιτεύχθηκε ακόμα μεγαλύτερη

---

[18] Ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ είχε παραμείνει αρνητικός το 2015 (-1,0%), με το ρυθμό μείωσής του όμως να επιβραδύνεται έναντι των προηγούμενων ετών (-1,8% το 2014 και -2,4% το 2013).

[19] Στοιχεία βάσει της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΛΣΤΑΤ).

[20] *Το 2015, το ποσοστό απασχόλησης είχε αυξηθεί με επιταχυνόμενο ρυθμό έναντι του 2014 (2,1% έναντι 0,7% βάσει της τριμηνιαίας Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ). Το γεγονός αυτό είχε συνοδευτεί από αύξηση της πλήρους απασχόλησης κατά 2,1% σε ετήσια βάση, για πρώτη φορά σε όλη την περίοδο προσαρμογής κατά την οποία παρουσίασε μέση ετήσια μείωση 6,0%.*

[21] *Το 2015 ο στόχος της οικονομικής προσαρμογής για εξάλειψη του ελλείμματος στον εξωτερικό τομέα της οικονομίας επιτεύχθηκε, για πρώτη φορά για πάνω από μία εικοσαετία. Βάσει των στοιχείων Ισοζυγίου Πληρωμών της Τράπεζας της Ελλάδος, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εμφάνισε το 2015 πλεόνασμα ύψους 205,8 εκατομμυρίων ευρώ ή 0,12% του ΑΕΠ, έναντι ελλείμματος 1,6% του ΑΕΠ το 2014, γεγονός στο οποίο συντέλεσε η μεγαλύτερη επίπτωση στις εισαγωγές παρά στις εξαγωγές από την εφαρμογή των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων.*

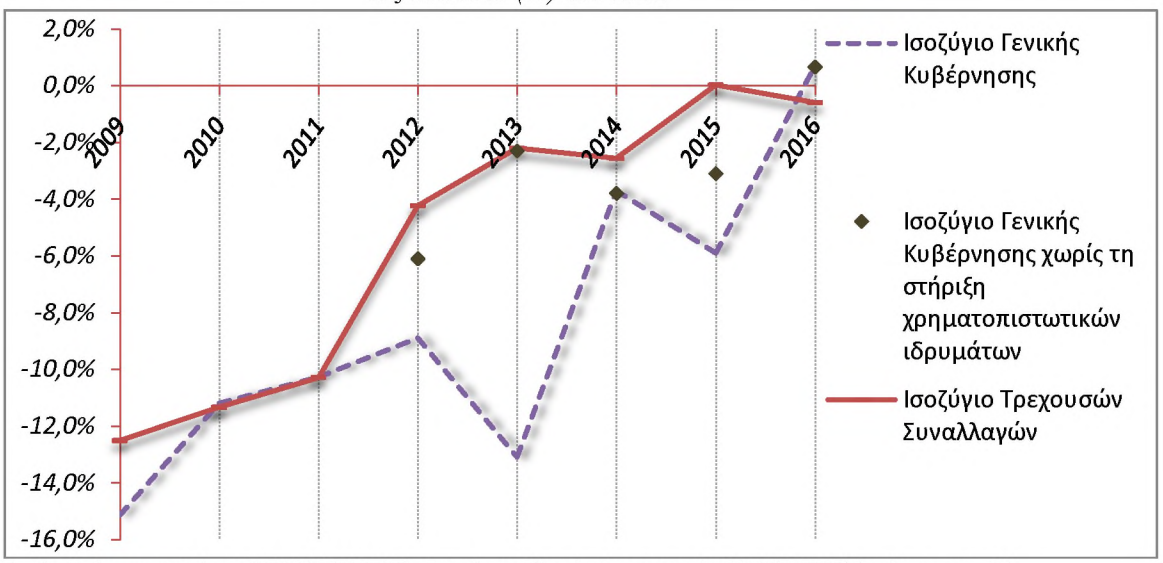
Στο θετικό αποτέλεσμα του 2015 συνέβαλαν: (α) η συγκρατημένη συρρίκνωση του πλεονάσματος στο ισοζύγιο υπηρεσιών κατά 1,34 δισ.ευρώ, λόγω του διευρυμένου πλεονάσματος του ταξιδιωτικού ισοζυγίου και των αυξημένων καθαρών εισπράξεων από λοιπές υπηρεσίες, που αντιστάθμισαν μερικώς τη μείωση στις καθαρές εισπράξεις από μεταφορές, και (β) η σημαντική συρρίκνωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο αγαθών κατά 5,02 δισ.ευρώ έναντι του 2014 (στοιχεία Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών της Τράπεζας της Ελλάδος, σε τρέχουσες τιμές). Σε εθνικολογιστική βάση, οι συνολικές πραγματικές εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 3,4% και οι συνολικές πραγματικές εισαγωγές κατά 0,3% έναντι του 2014.

[22] *Συγκεκριμένα ,το 2015 τα κονδύλια για την υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ανήλθαν στο 2,8% του ΑΕΠ, συν-διαμορφώνοντας το έλλειμμα του Ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης στο 5,9% του ΑΕΠ και το πρωτογενές έλλειμμα στο 2,3%*

υπέρβαση των στόχων του Προγράμματος και του Κρατικού Προϋπολογισμού (διάγραμμα 1.1). Συγκεκριμένα, το 2016 καταγράφηκε πλεόνασμα του Ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης για πρώτη φορά σε όλη την περίοδο για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία κατά ESA 2010 (από το 1995). Το θετικό αυτό αποτέλεσμα λαμβάνει μεγαλύτερη σημασία αν ιδωθεί σε σχέση με την εκτίμηση του Κρατικού Προϋπολογισμού 2017 για έλλειμμα 2,2% του ΑΕΠ το 2016, και την εκτίμηση Φεβρουαρίου 2017 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για έλλειμμα 1,1% του ΑΕΠ το 2016. Αντίστοιχα, το κατά ESA πρωτογενές αποτέλεσμα του Ισοζυγίου Γενικής Κυβέρνησης ανήλθε το 2016, σε 3,9% του ΑΕΠ[23] και σε 4,2% με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης, έναντι εκτίμησης πρωτογενούς πλεονάσματος 1,3% του ΑΕΠ στον Κρατικό Προϋπολογισμό 2017 και στόχου 0,5% του ΑΕΠ σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης.

Διάγραμμα 1.1 Εξέλιξη των δίδυμων ελλειμμάτων της Ελληνικής Οικονομίας

ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ

Πηγές: Πρώτη κοινοποίηση ΔΥΕ 2016 (ΕΛΣΤΑΤ) , Εκτιμήσεις Εθνικών Λογαριασμών 2016 (ΕΛΣΤΑΤ) (τρέχουσες τιμές)

Το δημόσιο χρέος, το οποίο είχε μειωθεί κατά €8,06 δισ. ευρώ το 2015, στο 177,4% του ΑΕΠ έναντι 179,7% το 2014, εκτιμάται ότι αυξήθηκε το 2016 στο 179,0% του ΑΕΠ[24], δεδομένης της μετάθεσης της αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου προς ιδιώτες από το 2015 στο 2016, αλλά και της χορήγησης των προγραμματισμένων δόσεων του Προγράμματος εντός του 2016. Οι εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[25] υποδεικνύουν το 2017 ως το έτος ουσιαστικής έναρξης της καθοδικής πορείας του δημόσιου χρέους (διάγραμμα 1.2). Περισσότερα σχετικά στοιχεία, με ιδιαίτερη έμφαση στην βιωσιμότητα του χρέους, ακολουθούν στο αντίστοιχο υποκεφάλαιο.

του ΑΕΠ. Η δημοσιονομική επίδοση βάσει του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής ήταν βελτιωμένη καθώς η μεθοδολογία του εξαιρεί τα κονδύλια αυτά.

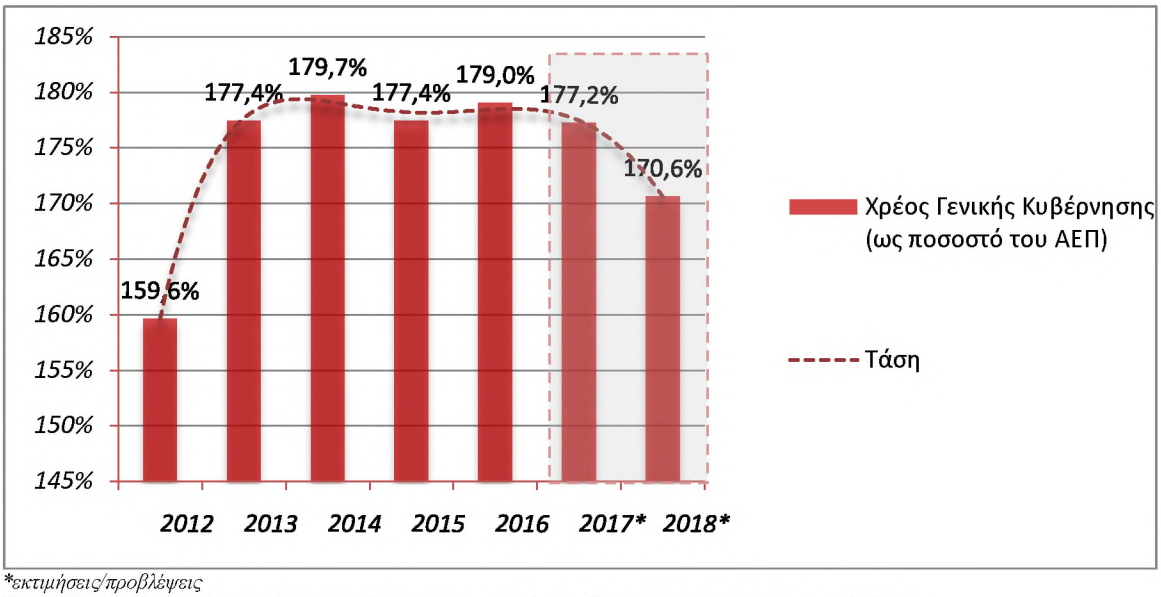
[23] *Πρώτη κοινοποίηση ΔΥΕ 2016 (ΕΛΣΤΑΤ).*

[24] *Στοιχεία Πρώτης Κοινοποίησης ΔΥΕ 2016 (ΕΛΣΤΑΤ, Απρίλιος 2017).*

[25] *Χειμερινές Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Φεβρουάριος 2017)*

Διάγραμμα 1.2 Εξέλιξη Χρέους Γενικής Κυβέρνησης

ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ

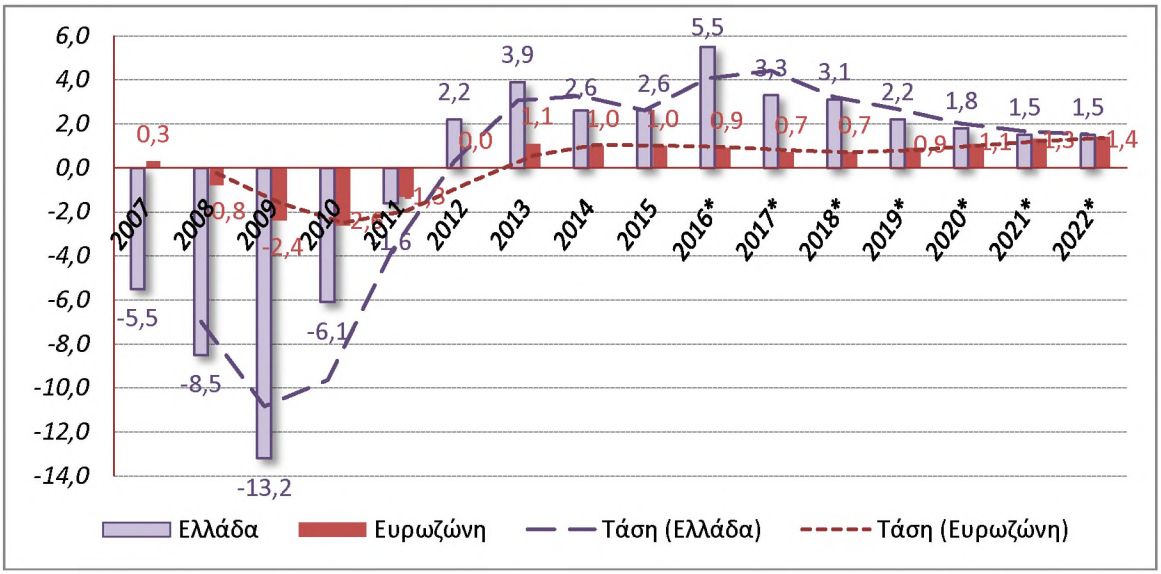

**εκτιμήσεις/προβλέψεις*

Πηγές: Πρώτη Κοινοποίηση ΔΥΕ 2016 (ΕΛΣΤΑΤ), Χειμερινές Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2017

Ο αρνητικός ρόλος που διαδραμάτισε ο κυκλικός παράγοντας στη διαμόρφωση του πρωτογενούς πλεονάσματος Γενικής Κυβέρνησης έως το 2015 γίνεται εμφανής μέσω του κυκλικά προσαρμοσμένου πρωτογενούς αποτελέσματος, που διατηρήθηκε το 2015 σε θετικό έδαφος για τέταρτο συνεχόμενο έτος *(Fiscal Monitor, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Απρίλιος 2017)*. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει μία καλύτερη δημοσιονομική επίδοση εξαιρουμένης της αρνητικής επίδρασης του οικονομικού κύκλου, πολύ περισσότερο δε εάν ιδωθεί σε αντιπαραβολή με τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωζώνης (διάγραμμα 1.3). Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η δυναμική των θετικών δημοσιονομικών επιδόσεων εκτιμάται ότι θα διατηρηθεί πέραν του 2016 (αν και με βραδύτερους ρυθμούς) σε όλο το μεσοπρόθεσμο διάστημα, παραμένοντας σταθερά πάνω από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωζώνης.

Διάγραμμα 1.3 Κυκλικά προσαρμοσμένο πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης

ως ποσοστό (%) του δυνητικού ΑΕΠ

**εκτιμήσεις/προβλέψεις ΔΝΤ*

Πηγή: Fiscal Monitor Απριλίου 2017, ΔΝΤ

Οικονομικές εξελίξεις το 2017 (τρέχον έτος)

Η επαναφορά της οικονομίας σε πορεία ανάπτυξης αναμένεται να γίνει εμφανέστερη το τρέχον έτος, στη βάση της ευνοϊκότερης δυναμικής και της σταδιακής επιστροφής σε συνθήκες οικονομικής σταθερότητας.

Η συνέχιση της υλοποίησης του Προγράμματος στήριξης εκτιμάται ότι θα δώσει ώθηση ανάκαμψης στην οικονομία το επόμενο διάστημα, μέσω των ακόλουθων διαύλων:

(α) του θετικού σήματος προς την πραγματική οικονομία και της ενίσχυσης του κλίματος σταθερότητας και εμπιστοσύνης στο εσωτερικό και το εξωτερικό της χώρας,

(β) της εξειδίκευσης και θέσης σε ισχύ, από τον Ιανουάριο του 2017, των βραχυπρόθεσμων μέτρων για το ελληνικό δημόσιο χρέος, όπως αποφασίστηκε στη συνεδρίαση του Eurogroup της 5ης Δεκεμβρίου 2016, και σε εφαρμογή του οδικού χάρτη βιωσιμότητας που χαράχθηκε στη συνεδρίαση του Eurogroup στις 24 Μαΐου[26],

(γ) της ολοκλήρωσης, με την εκταμίευση της υπο-δόσης Οκτωβρίου 2016, της αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα συνολικού ύψους 3,5 δισ. ευρώ, η οποία μεταφράζεται σε ένεση ρευστότητας προς τις ελληνικές επιχειρήσεις, και

(δ) της εκπλήρωσης σημαντικών προϋποθέσεων για τη συμμετοχή της Ελλάδας στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ειδικότερα σε σχέση με το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης, η ένταξη σε αυτό αναμένεται να ενισχύσει το επενδυτικό ενδιαφέρον, το περιβάλλον υλοποίησης άμεσων ξένων επενδύσεων και τη δυνατότητα των ελληνικών τραπεζών για άντληση ρευστότητας και κεφαλαίων μέσω των διεθνών αγορών. Ως εκ τούτου, μία τέτοια απόφαση της ΕΚΤ θα είναι η δεύτερη βελτιωτική των συνθηκών ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, έπειτα από την επαναφορά της επιλεξιμότητας των ελληνικών ομολόγων για πράξεις νομισματικής πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος, στις 29 Ιουνίου 2016.

Με βάση τα παραπάνω, το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 1,8% σε ετήσια βάση[27], λόγω της αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης (+1,3% σε ετήσια βάση), αλλά και της ανάκαμψης της επενδυτικής και εξαγωγικής δραστηριότητας (+5,9% και +3,3% αντίστοιχα).

Οι πληθωριστικές πιέσεις αναμένεται να αυξηθούν αφενός λόγω της επίδρασης στο πρώτο εξάμηνο του 2017 από τις αυξήσεις στην έμμεση φορολογία το 2016, και αφετέρου λόγω της διαφαινόμενης αυξητικής τάσης στη διεθνή τιμή του πετρελαίου και στον εισαγόμενο πληθωρισμό. Ως εκ τούτου, ο πληθωρισμός αναμένεται στο +1,2% στο σύνολο του 2017.

Τέλος, το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί κατά 0,8% το 2017 (στο 22,8% του εργατικού δυναμικού), σηματοδοτώντας τη δυναμική περαιτέρω αποκλιμάκωσής της μεσοπρόθεσμα.

Μεσοπρόθεσμες προοπτικές

Κατά την κατάρτιση των μακροοικονομικών προβλέψεων του ΜΠΔΣ 2018-2021 έχει ληφθεί υπόψη το σύνολο των δεδομένων που ήταν διαθέσιμα, περιλαμβανομένης της υλοποίησης του νέου οικονομικού προγράμματος της χώρας, των ευρωπαϊκών και διεθνών προοπτικών, των ευρωπαϊκών δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών που βρίσκονται σε ισχύ ή αναμένεται να ενεργοποιηθούν σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, και των ιδιοσυγκρασιακών παραγόντων της μακροοικονομικής, δημοσιονομικής και

---

[26] *Ο οδικός αυτός χάρτης αποτυπώνει τη βούληση των Θεσμών για εξομάλυνση των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών της χώρας σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα με τρόπο που να καθίστανται βιώσιμες, συμπεριλαμβανομένης της συμφωνίας για έκτακτο μηχανισμό ελάφρυνσης του χρέους.*

[27] *Η αντίστοιχη πρόβλεψη ΑΕΠ στον Κρατικό Προϋπολογισμό 2017 ήταν 2,7% για το 2017. Όμως, η καθοδική πορεία του ΑΕΠ το τέταρτο τρίμηνο του 2016, κατά το οποίο η πραγματική δημόσια κατανάλωση και οι πραγματικές εξαγωγές αγαθών υποχώρησαν σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο εν μέσω ανάκαμψης των εισαγωγών αγαθών, επέφερε αρνητική επίδραση μεταφοράς στο 2017 και οδήγησε στην προς τα κάτω αναθεώρηση της πρόβλεψης για την ανάπτυξη το τρέχον έτος. Πάντως, σε ονομαστικούς όρους η αναθεωρημένη πρόβλεψη δεν αποκλίνει σημαντικά από την πρόβλεψη του Κρατικού Προϋπολογισμού 2017 για το ονομαστικό ΑΕΠ (3,0% από 3,4% αντίστοιχα), λόγω της προς τα πάνω αναθεώρησης του αποπληθωριστή ΑΕΠ.*

χρηματοοικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η ελληνική οικονομία υπό την παρούσα συγκυρία.

Ειδικότερα, η ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού συστήματος το 2015, η έως σήμερα επιτυχής υλοποίηση των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών στόχων του νέου προγράμματος στήριξης και η εξειδίκευση των βραχυπρόθεσμων μέτρων για την αναμόρφωση του δημόσιου χρέους, αποτελούν κρίσιμα βήματα για τη σταδιακή αποκατάσταση της τραπεζικής πίστης, της ρευστότητας στην οικονομία και της σταθερότητας του οικονομικού περιβάλλοντος. Μέσω των επιτυχημένων αυτών στόχων, που συμβάλλουν στην ώθηση της εγχώριας ζήτησης, στην άμβλυνση των ανισοτήτων σε όρους συμμετοχής στη δημοσιονομική προσαρμογή και στην ώθηση των επενδύσεων, η πορεία ανάκαμψης του τρίτου τριμήνου του 2016 αναμένεται να εδραιωθεί κατά το τρέχον έτος και να επιταχυνθεί περαιτέρω το 2018.

Σε αυτή τη βάση, και καθώς η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης αποτελεί μία ανατροφοδοτούμενη διαδικασία, για το μεσοπρόθεσμο διάστημα προβλέπεται επαναφορά της οικονομίας σε συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης, με μέσο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης 2,4% για την περίοδο 2018-2021.

Αντίστοιχη προβλέπεται να είναι η εξέλιξη των βασικών προσδιοριστικών μεγεθών του ΑΕΠ στο μεσοπρόθεσμο διάστημα. Ειδικότερα, η πραγματική ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να αυξηθεί με ταχύτερο ρυθμό το 2018 (1,4% σε ετήσια βάση), προσαρμοζόμενη στη συνέχεια σε ελαφρώς χαμηλότερους ρυθμούς, με μέση ετήσια τιμή 1,2% από το 2019 έως το 2021.

Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου αναμένεται να επιταχυνθεί το 2018 (+10,8% σε ετήσια βάση και σταθερές τιμές). Η δυναμική ανάπτυξης των πραγματικών επενδύσεων, που μεταξύ άλλων συναρτάται με το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων και τη συμμετοχή της χώρας στο Επενδυτικό Σχέδιο για την Ευρώπη, αναμένεται να διατηρηθεί μεσοπρόθεσμα, με τον μέσο ρυθμό αύξησής τους στο 10,0% μεταξύ 2018 και 2021, ανακτώντας έτσι μέρος του χαμένου εδάφους από την μέση ετήσια απώλειά τους κατά 12,2% την περίοδο 2008-2015.

Μετά την αρνητική επίδραση των καθαρών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στην αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2016, η επίδραση τους το 2017 και το 2018 αναμένεται οριακά θετική (στο 0,1% του ΑΕΠ). Για την υπόλοιπη μεσοπρόθεσμη περίοδο (2019-2021), εκτιμάται μηδενική συμβολή των καθαρών εξαγωγών στην ανάπτυξη, λόγω της αύξησης των εισαγωγών με παρόμοιους ετήσιους ρυθμούς με τις εξαγωγές. Όσον αφορά το επίπεδο των τιμών, ρυθμοί μεταβολής άνω του 1% προβλέπονται για όλο το μεσοπρόθεσμο διάστημα, οι οποίοι το 2021 προσεγγίζουν σχεδόν τον στόχο 2% της ΕΚΤ για τον μέσο πληθωρισμό στην Ευρωζώνη. Τέλος, οι δείκτες απασχόλησης και ανεργίας σε εθνικολογιστική βάση εκτιμάται ότι θα συνεχίσουν να βελτιώνονται εμφανώς στο μεσοπρόθεσμο διάστημα.

Πίνακας 1.1 Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας

(% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ΑΕΠ	0,4	-0,2	0,0	1,8	2,4	2,6	2,3	2,2
Ιδιωτική κατανάλωση	0,4	-0,2	1,4	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2
Δημόσια κατανάλωση	-1,4	0,0	-2,1	0,1	0,1	0,5	0,5	0,4
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	-4,6	-0,2	0,1	5,9	10,8	12,1	9,6	7,7
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	7,8	3,4	-2,0	3,3	4,0	4,4	3,2	3,0
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	7,6	0,3	-0,4	2,8	3,5	4,3	3,1	2,9
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	-1,8	-1,0	0,1	1,2	1,2	1,4	1,7	1,8
Εν. Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	-1,4	-1,1	0,0	1,2	1,1	1,3	1,6	1,8
Απασχόληση*	0,0	0,5	1,3	1,4	1,7	1,8	1,4	1,0
Ποσοστό ανεργίας*	24,2	22,9	21,7	21,0	19,8	18,3	17,1	16,3
Ποσοστό ανεργίας Έρευνας Εργατικού Δυναμικού	26,5	24,9	23,5	22,8	21,6	20,1	18,9	18,1

* ** σε εθνικολογιστική βάση*

5. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΔΣ

Οι μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί κίνδυνοι για την υλοποίηση των στόχων του ΜΠΔΣ 2018-2021 σχετίζονται κυρίως με ενδογενείς παράγοντες της οικονομίας, οι οποίοι επηρεάζουν δυσμενώς τη σταθερότητα του οικονομικού περιβάλλοντος, την πολιτική και χρηματοπιστωτική ευστάθεια, την ανάπτυξη θετικών προσδοκιών για την πραγματική οικονομία, και την προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης. Μάλιστα, η αποτελεσματική συνέχιση της τελευταίας συνδέεται άμεσα με τη μελλοντική ωφέλεια της ελληνικής οικονομίας από το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ, κατ' εφαρμογή των σχετικών κανόνων νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ.

Επομένως, η αντιμετώπιση των ανωτέρω προκλήσεων και των συνδεόμενων με αυτές κινδύνων, προκειμένου να ευοδωθούν οι συνθήκες ανάπτυξης από το 2017, προϋποθέτει:

(α) τη συνεχή διασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας του τραπεζικού συστήματος, όπως συνέβη μέσω της επιτυχούς ανακεφαλαιοποίησης του 2015, σε συνδυασμό με την αντιμετώπιση του συστημικού προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων,

(β) τη συνέχιση των δομικών μεταρρυθμίσεων στην ελληνική οικονομία με στόχο την εξάλειψη των στρεβλώσεων και την αύξηση της παραγωγικότητας και του ανταγωνισμού,

(γ) τη διασφάλιση της σταθερότητας στο πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον προκειμένου να ομαλοποιηθούν οι προσδοκίες για την ελληνική οικονομία,

(δ) την παγίωση της βελτίωσης των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, ώστε βαθμιαία να επιστρέψει η δυνατότητα χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας μέσω των διεθνών αγορών, και

(ε) την ενίσχυση του δικτύου κοινωνικής συνοχής, με παράλληλη ανακατανομή των βαρών της δημοσιονομικής προσαρμογής μεταξύ κοινωνικών ομάδων με τρόπο κοινωνικά δίκαιο.

Πέραν των ενδογενών παραγόντων κινδύνου, υπάρχουν και εξωγενείς μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί κίνδυνοι για την ελληνική οικονομία, οι οποίοι διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμους και μέσο/μακροπρόθεσμους.

Οι βραχυπρόθεσμοι συνοψίζονται στην ακόμη ασταθή ισορροπία της παγκόσμιας οικονομίας, η οποία δεν έχει αφήσει πίσω της οριστικά τις παρατεταμένες επιπτώσεις της παγκόσμιας ύφεσης. Ειδικότερα, οι μετριοπαθείς προβλέψεις για το ΑΕΠ της Ευρωζώνης ενσωματώνουν την επίδραση της επιβράδυνσης της παγκόσμιας ζήτησης, του παγκόσμιου εμπορίου και της ζήτησης για επενδύσεις, καθώς και τη μεταβλητότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών, στην οποία επιδρούν (μεταξύ άλλων) μη οικονομικές διαταραχές[28]. Επιπλέον, έπειτα από την απόφαση του ΟΠΕΚ για μείωση της υπερβάλλουσας προσφοράς πετρελαίου, οι διεθνείς τιμές των πετρελαιοειδών αναμένεται να ανακάμψουν ταχύτερα από ό,τι είχε προηγουμένως εκτιμηθεί, γεγονός που ενδέχεται να πλήξει την εγχώρια ζήτηση στην Ευρωζώνη και το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών της. Στο ίδιο πλαίσιο, η ανατίμηση του ευρώ, εφόσον συνεχιστεί, θα φέρει δυνητικά αρνητικές συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της Ευρωζώνης. Πάντως, η επίδραση στις τιμές από την παραπάνω εξέλιξη στην αγορά ενέργειας αναμένεται να ενισχύσει τις έως πρότινος μειωμένες προσδοκίες[29] για τον πληθωρισμό, οι οποίες ευνοούσαν υψηλότερα πραγματικά επιτόκια στην Ευρωζώνη με αρνητικές συνέπειες για τα κράτη μέλη με υψηλούς δείκτες δημοσίου και ιδιωτικού χρέους.

Σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, οι εξωγενείς παράγοντες κινδύνου για την αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδας συνοψίζονται:

- στην δυσμενή δημογραφική τάση που διαμορφώνεται σε επίπεδο Ευρωζώνης, η οποία επηρεάζει τις εξελίξεις στις αγορές εργασίας[30] και το δυνητικό ΑΕΠ,
- στις ενδεχόμενες δυσμενείς γεωπολιτικές εξελίξεις στον ευρύτερο Ευρωπαϊκό χώρο ή στη Μέση Ανατολή,

---

[28] *Τέτοιες διαταραχές αφορούν πολιτικές εξελίξεις που αυξάνουν την εσωστρέφεια σε επίπεδο κρατών και αποδυναμώνουν τις προοπτικές διεθνούς οικονομικής συνεργασίας ή ολοκλήρωσης.*

[29] *Σημαντικά κάτω από τον στόχο του 2% της ΕΚΤ.*

[30] *Οι προσφυγικές εισροές εκτιμάται ότι μεσοπρόθεσμα θα αμβλύνουν την δυσμενή αυτή τάση, υπό την προϋπόθεση επιτυχούς ενσωμάτωσής τους.*

- στη δυνητική επιδείνωση της προσφυγικής κρίσης, τόσο ως προς τον βαθμό εσωστρέφειας σε επίπεδο κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και ως προς τη συνέχιση εφαρμογής της συμφωνίας Ε.Ε.-Τουρκίας, και
- στην επιδείνωση των προσδοκιών όσον αφορά αφενός την πολιτική και οικονομική συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο (σε σχέση με την πραγματοποίηση ενδεχομένων όπως η μεταστροφή της οικονομικής πολιτικής των Η.Π.Α) και αφετέρου τη συνοχή του Ευρωπαϊκού οικοδομήματος (σε σχέση με γεγονότα όπως το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στο Ηνωμένο Βασίλειο υπέρ της αποχώρησής του από την Ευρωπαϊκή Ένωση).

6. ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ 2015 ΚΑΙ 2016

Πίνακας 1.2 Σύγκριση Προϋπολογισθέντων μεγεθών και αποτελεσμάτων 2015-2016 Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015			2016			
	Εισηγητ.Π/Υ 2016	ΔΥΕ	Απόκλιση	Εισηγητ.Π/Υ 2017	ΔΥΕ	Απόκλιση	Διαφορά 2016-2015
	(1)	(2)	(3=2-1)	(4)	(5)	(6=5-4)	(7=5-2)
Ι. Έσοδα (1+2)	**53.091**	**51.593**	**-1.498**	**52.479**	**53.135**	**656**	**1.541**
1. Καθαρά έσοδα τακτικού Π/Υ (α+β-γ-γ1+δ+ε+στ)	**48.618**	**46.761**	**-1.857**	**48.103**	**48.956**	**854**	**2.195**
α. Τακτικά έσοδα (1+2+3+4)	**46.312**	**47.792**	**1.480**	**50.477**	**52.336**	**1.859**	**4.544**
1. Άμεσοι φόροι	19.165	19.936	771	20.711	21.839	1.128	1.903
2.Έμμεσοι φόροι	23.597	23.781	184	25.108	25.680	572	1.899
3. Απολήψεις από Ε.Ε.	172	428	256	400	415	15	-14
4. Μη φορολογικά έσοδα	3.378	3.646	268	4.258	4.402	144	756
β. Μη τακτικά έσοδα	1.526	1.533	6	415	430	15	-1.103
γ. Επιστροφές φόρων	3.370	3.108	-262	3.287	3.263	-24	155
γ1. Επιστροφές φόρων από ειδική πίστωση	0	0	0	0	1.026	1.026	1.026
δ. Έσοδα αποκρατικοποίησεων	268	254	-14	123	106	-17	-148
ε. Μεταφορά εσόδων από ANFA	3.882	291	-3.591	375	375	0	83
στ. Μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις							
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β)	**4.473**	**4.832**	**360**	**4.376**	**4.178**	**-198**	**-654**
α. Εισροές από Ε.Ε.	3.943	3.900	-42	4.196	3.861	-335	-39
β. Ίδια έσοδα	530	932	402	180	317	137	-615
ΙΙ. Δαπάνες (1+2)	**55.664**	**55.921**	**257**	**57.767**	**59.795**	**2.028**	**3.873**
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού (α+β)	**49.264**	**49.544**	**280**	**51.017**	**53.507**	**2.491**	**3.963**
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11)	**43.434**	**43.744**	**310**	**45.416**	**47.919**	**2.503**	**4.175**
1. Μισθοί και συντάξεις	18.804	18.359	-445	18.085	18.065	-19	-293
2. Ασφάλιση, Περίθαλψη και Κοινωνική Προστασία	14.495	14.715	220	15.033	15.630	597	915
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	5.707	5.469	-238	5.700	5.309	-391	-160
4. Αποδόσεις προς τρίτους	2.792	2.786	-6	3.255	3.248	-7	462
5. Αποθεματικό	126	0	-126	400	0	-400	0
6. Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον ΕΜΣ και παράλληλες δαπάνες δημοσίου χρέους	200	178	-22	55	54	-1	-124
7. Ανάληψη χρεών	0	0	0	554	553	-1	553
8. Εγγυήσεις για φορείς εντός Γενικής Κυβέρνησης	660	1.619	959	1.607	1.614	7	-4
9. Εγγυήσεις για φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης	60	53	-7	141	37	-104	-16
10. Δαπάνες εξοπλιστικών προγραμμάτων	590	565	-25	586	584	-2	18
11. Χρηματοδοτήσεις για πληρωμές υποχρεώσεων προηγούμενων οικονομικών ετών (ΠΟΕ)	0	0	0	0	2.824	2.824	2.824
β. Τόκοι	5.830	5.800	-30	5.600	5.588	-12	-212
2. ΠΔΕ (α+β)	**6.400**	**6.377**	**-23**	**6.750**	**6.288**	**-462**	**-90**
α. Συγχρηματοδοτούμενο σκέλος	5.700	5.717	17	6.000	5.454	-546	-263
β. Εθνικό σκέλος	700	660	-40	750	833	83	173
ΙΙΙ. Ταμειακό Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού	**-2.573**	**-4.328**	**-1.755**	**-5.288**	**-6.660**	**-1.372**	**-2.332**
ΙΙΙ.α. Ταμειακό Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (ΙΙΙ+β)	**3.257**	**1.472**	**-1.785**	**312**	**-1.072**	**-1.384**	**-2.544**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές κεντρικής διοίκησης (1+2)	**-3.412**	**-3.648**	**-236**	**-1.772**	**134**	**1.906**	**3.782**
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα	**-2.388**	**-2.657**	**-269**	**-1.166**	**-1.123**	**43**	**1.534**
Τακτικά Έσοδα	-31	-33	-2	-420	-375	45	-342
Μη τακτικά Έσοδα	0	-16	-16	0	104	104	120
Επιστροφές Φόρων	-230	-6	224	-230	13	243	19
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων και εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων του Δημοσίου	-59	-64	-5	115	100	-15	164
Μεταφορά εσόδων από ANFA	-1.784	-236	1.548	0	0	0	236
Έσοδα ΠΔΕ	-284	-924	-640	-632	-965	-333	-41
Ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών	0	-1.378	-1.378	0	0	0	1.378
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες	**-1.024**	**-991**	**33**	**-606**	**1.257**	**1.863**	**2.248**
Μισθοί και Συντάξεις	199	174	-25	157	148	-9	-26
Αμυντικές δαπάνες	-612	-465	147	106	403	297	868
Λοιπές δαπάνες	509	312	-197	-118	1.437	1.555	1.125
Τόκοι	-1.120	-1.012	108	-750	-731	19	281
Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**50.703**	**48.936**	**-1.767**	**51.312**	**52.012**	**699**	**3.075**
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**56.688**	**56.912**	**224**	**58.372**	**58.538**	**166**	**1.625**
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπ/σμού κατά ESA	**965**	**-1.164**	**-2.129**	**-710**	**-207**	**503**	**957**
Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**-5.985**	**-7.976**	**-1.991**	**-7.060**	**-6.526**	**533**	**1.450**

Πίνακας 1.2 Σύγκριση Προϋπολογισθέντων μεγεθών και αποτελεσμάτων 2015-2016 Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015			2016			
	Εισηγητ.Π/Υ 2016	ΔΥΕ	Απόκλιση	Εισηγητ.Π/Υ 2017	ΔΥΕ	Απόκλιση	Διαφορά 2016-2015
	(1)	(2)	(3=2-1)	(4)	(5)	(6=5-4)	(7=5-2)
Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων	**355**	**-3.048**	**-3.402**	**1.129**	**1.528**	**399**	**4.576**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	330	-3.057	-3.387	1.124	1.528	404	4.585
Εθνικολογιστικες προσαρμογές	25	10	-15	5		-5	-10
Τόκοι	36	165	129	153	97	-56	-68
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	3.397	3.397	0	-57	-57	-3.454
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων	***391***	***-2.883***	***-3.273***	***1.282***	***1.625***	***343***	***4.508***
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	**649**	**942**	**294**	**1.648**	**2.264**	**616**	**1.322**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	649	942	294	1.648	2.264	616	1.322
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0	0			0	0
Τόκοι	151	412	261	383	363	-20	-49
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΔΕΚΟ	***800***	***1.354***	***555***	***2.031***	***2.627***	***596***	***1.273***
Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	**344**	**-222**	**-566**	**432**	**1.409**	**978**	**1.631**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	323	102	-221	60	685	625	583
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	21	-324	-345	372	724	353	1.048
Τόκοι	0	0	0	0	0	0	0
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	***344***	***-222***	***-566***	***432***	***1.409***	***978***	***1.631***
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	**-4.638**	**-10.304**	**-5.666**	**-3.851**	**-1.325**	**2.526**	**8.978**
Ισοζύγιο ΟΤΑ	**241**	**485**	**244**	**292**	**572**	**280**	**87**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	287	496	209	348	524	175	28
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-46	-11	35	-57	48	105	59
Τόκοι	60	64	4	74	71	-3	7
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΤΑ	***301***	***549***	***248***	***366***	***643***	***277***	***94***
Ισοζύγιο ΟΚΑ (εκτός Νοσοκομείων)	**-1.221**	**-608**	**613**	**-206**	**2.042**	**2.248**	**2.650**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	-1.302	-44	1.258	-704	943	1.647	987
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	81	-564	-645	498	1.099	601	1.663
Τόκοι	10	3	-7	11	3	-8	0
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	384	384	0	0	0	-384
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΚΑ (εκτός Νοσοκομείων)	**-1.211**	**-605**	**606**	**-195**	**2.045**	**2.240**	**2.650**
Ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης κατά ESA	**-5.618**	**-10.427**	**-4.809**	**-3.766**	**1.288**	**5.054**	**11.715**
% ΑΕΠ	**-3,2%**	**-5,9%**	**-2,7%**	**-2,2%**	**0,7%**	**2,9%**	**6,7%**
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	**6.904**	**6.322**	**-582**	**6.019**	**5.649**	**-370**	**-673**
% ΑΕΠ	**3,9%**	**3,6%**	**-0,3%**	**3,4%**	**3,2%**	**-0,2%**	**-0,4%**
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA	**1.286**	**-4.105**	**-5.391**	**2.253**	**6.937**	**4.684**	**11.042**
% ΑΕΠ	**0,7%**	**-2,3%**	**-3,1%**	**1,3%**	**3,9%**	**2,7%**	**6,3%**
ΑΕΠ	**175.658**	**175.697**	**39**	**174.908**	**175.888**	**980**	**191**

/1 : ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος Απρίλιος 2017

/2 : ΣΧΔ: Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης

/3 : Το τροποποιημένο ταμειακό αποτέλεσμα των νομικών προσώπων των ΟΤΑ εμφανίζεται στη γραμμή Εθνικολογιστικές προσαρμογές για όλα τα έτη του Πίνακα.

/4 :Στην εισηγητική του Π/Υ του 2017 για το έτος 2016 δεν περιλαμβάνεται το πρόγραμμα αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γεν.Κυβ.

/5 :Στην εισηγητική του Π/Υ του 2016, στις εκτιμήσεις για το έτος 2015, οι καταπτώσεις εγγυήσεων παρουσιάζονται σε καθαρή βάση ενώ στην ΔΥΕ σε ακαθάριστη

/6: Στην ΔΥΕ του 2015 οι δαπάνες για εφημερίες - υπερωρίες του προσωπικού των νοσοκομείων και του ΕΚΑΒ αποτυπώνονται ως μεταβιβάσεις λόγω αλλαγής στην διαδικασία καταβολής τους

Πίνακας 1.3 Σύγκριση Προϋπολογισθέντων μεγεθών και αποτελεσμάτων 2015-2016 σύμφωνα με τους ορισμούς της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ)
(ποσά σε εκατ. ευρώ)

Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τους ορισμούς της ΣΧΔ	2015			2016		
	Εισηγητ. Π/Υ 2016	ΔΥΕ	Απόκλιση	Εισηγητ. Π/Υ 2017	ΔΥΕ	Απόκλιση
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA	**1.286**	**-4.105**	**-5.391**	**2.253**	**6.937**	**4.684**
Προσαρμογές Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**-1.635**	**5.040**	**6.675**	**-347**	**420**	**767**
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP (σε δεδουλευμένη βάση)	-2.098	-55	2.043	-375	-375	0
Αναδρομική μείωση επιτοκίου δανείων 80 δισ. Ευρώ από ΕΕ (GLF)	0	0	0	0	0	0
Επιστροφές φόρων	0	0	0	0	847	847
Προσαρμογή για ΕΝΦΙΑ	94	0	-94	0	0	0
Προσαρμογή για επιστροφές φόρων προ Οκτωβρίου 2012	0	0	0	0	0	0
Προσαρμογή για το πρόγραμμα στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	0	5.103	5.103	0	-57	-57
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-64	-8	56	-44	-26	18
Μεταναστευτικές Ροές	0	0	0	71	30	-41
Διαφορά φυσικών παραλαβών και παραλαβών κατά EDP των εξοπλιστικών δαπανών	433	0	-433	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της ΣΧΔ	**-349**	**935**	**1.284**	**1.907**	**7.357**	**5.451**
% ΑΕΠ	**-0,20%**	**0,53%**	**0,73%**	**1,09%**	**4,18%**	**3,10%**
Στόχος Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**-439**	**-439**	**0**	**875**	**879**	**5**
% ΑΕΠ	**-0,25%**	**-0,25%**		**0,50%**	**0,50%**	
Δημοσιονομικό Πλεόνασμα (+) ή Κενό (-) Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**90**	**1.375**	**1.285**	**1.032**	**6.478**	**5.446**
% ΑΕΠ	**0,05%**	**0,78%**	**0,73%**	**0,59%**	**3,68%**	**3,10%**
ΑΕΠ	**175.658**	**175.697**	**175.697**	**174.908**	**175.888**	**175.888**

/1 : ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος Απρίλιος 2017

/2 : ΣΧΔ: Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης

1.6.1 Δημοσιονομικό αποτέλεσμα - Γενικής Κυβέρνησης 2015

Όπως αποτυπώνεται στον πίνακα 1.2, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA) διαμορφώθηκε σε -10.427 εκατ. ευρώ (-5,9% του ΑΕΠ) παρουσιάζοντας απόκλιση -4.809 εκατ. ευρώ (-2,7% του ΑΕΠ) έναντι των εκτιμήσεων που είχαν περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού του 2016. Το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκε σε -4.105 εκατ. ευρώ (-2,3% του ΑΕΠ) παρουσιάζοντας απόκλιση κατά -5.391 εκατ. ευρώ (-3,1% του ΑΕΠ) έναντι των αντίστοιχων εκτιμήσεων. Το μεγαλύτερο μέρος της απόκλισης τόσο στο δημοσιονομικό, όσο και στο πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης οφείλεται στο κόστος ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών, το οποίο δεν είχε ενσωματωθεί στις εκτιμήσεις κατά τη διαδικασία κατάρτισης του προϋπολογισμού του 2016 και το οποίο ανήλθε σε 5.103 εκατ. ευρώ.
Η ανάλυση σε επίπεδο υποτομέων Γενικής Κυβέρνησης έχει ως ακολούθως:

Κρατικός Προϋπολογισμός

Έσοδα κρατικού προϋπολογισμού
Η εξέλιξη των εσόδων για το 2015, όπως είχε περιγραφεί και στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού του έτους 2016, επηρεάστηκε από τις αποδόσεις των παρεμβάσεων που θεσμοθετήθηκαν με τους νόμους 4334/15, 4336/15 και 4346/15και εφαρμόσθηκαν από το δεύτερο εξάμηνο του 2015, όπως:

- η αναμόρφωση του Φ.Π.Α.,

- η αναμόρφωση των συντελεστών της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης,
- η αύξηση των συντελεστών του φόρου πολυτελούς διαβίωσης,
- η αύξηση των συντελεστών του φόρου ασφαλίστρων,
- η αύξηση της προκαταβολής φόρου εισοδήματος στα νομικά πρόσωπα και τους αγρότες,
- η ενεργοποίηση της φορολόγησης επί των τηλεοπτικών διαφημίσεων,
- η κατάργηση των μη ανταποδοτικών χρεώσεων υπέρ τρίτων (β' φάση),
- η αναμόρφωση των τελών κυκλοφορίας οχημάτων.

Σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία για το 2015, **σε δημοσιολογιστική βάση,** παρατηρούνται τα ακόλουθα:

- Το ύψος των **καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού** ανήλθε στα 48.936 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας υστέρηση κατά 1.767 εκατ. ευρώ ή 3,48% έναντι των εκτιμήσεων που είχαν περιληφθεί στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού έτους 2016 (50.703 εκατ. ευρώ). Στο αποτέλεσμα αυτό περιλαμβάνεται η υστέρηση, ύψους 2.043 εκατ. ευρώ, από ANFA & SMP, και η προσαρμογή, ύψους 1.378 εκατ. ευρώ, από το κόστος ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών. Συνεπώς, αν εξαιρεθούν οι παραπάνω κατηγορίες, οι οποίες σε όρους της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης δεν συνυπολογίζονται στο αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, τότε το ύψος των καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού ανέρχεται σε 50.259 εκατ. ευρώ και είναι αυξημένο έναντι του στόχου της εισηγητικής κατά 1.654 εκατ. ευρώ, ή κατά 3,40% περίπου. Η αύξηση αυτή εκτιμάται ότι οφείλεται κυρίως στην καλύτερη απόδοση των προαναφερθέντων παρεμβάσεων, στην επέκταση της χρήσεως του «πλαστικού χρήματος» που παρατηρήθηκε στη διάρκεια του έτους, καθώς και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης.

Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού

Οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού, σε δημοσιολογιστική βάση, σε σχέση με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού 2016, παρουσιάζουν αύξηση 224 εκατ. ευρώ. Αν εξαιρέσουμε τη μεθοδολογική αλλαγή (ουδέτερη στην γενική κυβέρνηση) καταγραφής των καταπτώσεων εγγυήσεων πλέον σε ακαθάριστη βάση, ενώ στις εκτιμήσεις ήταν σε καθαρή βάση, τότε οι δαπάνες παρουσιάζονται μειωμένες σε σχέση με τις εκτιμήσεις κατά 743 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω:

- της μείωσης των ταμειακών καταναλωτικών δαπανών κατά 240 εκατ. ευρώ (λειτουργικές δαπάνες, μετακινήσεις, προμήθειες και διάφορες άλλες δαπάνες) και
- της μεταβολής του υπολοίπου λογαριασμών θησαυροφυλακίου κατά 308 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις αρχικές εκτιμήσεις.

Κοινωνικός Προϋπολογισμός

Το αποτέλεσμα του κοινωνικού προϋπολογισμού προσδιορίζεται από το άθροισμα των αποτελεσμάτων των ΟΚΑ, του ΕΟΠΥΥ, των νοσοκομείων (συμπεριλαμβανομένου του ΠΕΔΥ) και του ΟΑΕΔ.

Το αποτέλεσμα του κοινωνικού προϋπολογισμού για το έτος 2015 σύμφωνα με τη Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (εφεξής ΔΥΕ) του Απριλίου 2017 διαμορφώθηκε σε -830 εκατ. ευρώ. Αν εξαιρεθούν οι δαπάνες ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών, ύψους 384 εκατ. ευρώ οι οποίες δεν προσμετρώνται στο αποτέλεσμα σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης και δεν είχαν ληφθεί υπόψη και στις εκτιμήσεις της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού 2016 για το έτος 2015, τότε το αποτέλεσμα διαμορφώνεται στα -443 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας θετική απόκλιση ύψους 431 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής. Οι κυριότερες διαφοροποιήσεις σε σχέση με την εισηγητική εντοπίζονται:

- στις αυξημένες εισφορές των ασφαλιστικών ταμείων λόγω βελτιωμένης εισπραξιμότητας.
- στη μειωμένη δαπάνη για κύριες συντάξεις.
- στις μειωμένες προνοιακές παροχές.
- στις αυξημένες δαπάνες του ΕΟΠΥΥ και κυρίως ορισμένες δαπάνες ασθένειας που δεν υπόκεινται στον μηχανισμό clawback και rebate.
- στις αυξημένες δαπάνες για επιδόματα ανεργίας και προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ.

- στις μειωμένες δαπάνες, σε δημοσιολογιστική βάση - των νοσοκομείων.

Νομικά Πρόσωπα Γενικής Κυβέρνησης

Το αποτέλεσμα του υποτομέα ανήλθε σε -3.048 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας αρνητική απόκλιση -3.402 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού του 2016. Το κατά ESA απολογιστικό αποτέλεσμα του υποτομέα των Νομικών Προσώπων, επιβαρύνεται με έκτακτες δαπάνες που αφορούν το πρόγραμμα στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οι οποίες ωστόσο εξαιρούνται από τον υπολογισμό του δημοσιονομικού αποτελέσματος, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης. Εξαιρουμένου του προγράμματος στήριξης, για λόγους συγκρισιμότητας με τα προϋπολογιστικά μεγέθη, το ισοζύγιο του υποτομέα διαμορφώνεται για το έτος 2015 στα 349 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας οριακή απόκλιση από τις εκτιμήσεις.

ΔΕΚΟ

Το αποτέλεσμα του υποτομέα ανήλθε σε 942 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας θετική απόκλιση 294 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού του 2016. Στη διάρκεια του έτους έγινε αλλαγή της μεθοδολογίας καταγραφής των καταπτώσεων εγγυήσεων, οι οποίες πλέον καταγράφονται σε ακαθάριστη βάση, με ουδέτερη επίπτωση στο αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης. Λαμβάνοντας υπόψη την αλλαγή αυτή, η εκτίμηση της εισηγητικής του Π/Υ 2016 διαμορφώνεται στα 1.446 εκατ. ευρώ και το πραγματοποιηθέν αποτέλεσμα του υποτομέα παρουσιάζει αρνητική απόκλιση ύψους 504 εκατ. ευρώ.

Η αρνητική αυτή απόκλιση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην προσμέτρηση στο αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, από την ΕΛΣΤΑΤ, των συμβάσεων παραχώρησης πέντε αυτοκινητοδρόμων, οι οποίες για τις ανάγκες του ΜΠΔΣ 2018-2021 έχουν συμπεριληφθεί στον υποτομέα των ΔΕΚΟ επηρεάζοντας αρνητικά το ισοζύγιο του 2015 κατά 562 εκατ. ευρώ. Το γεγονός αυτό δεν ήταν γνωστό κατά την ψήφιση του προϋπολογισμού 2016.

ΟΤΑ

Στον υποτομέα των ΟΤΑ παρατηρήθηκε βελτιωμένο δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά 244 εκατ. ευρώ σε σχέση με την εκτίμηση της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού του 2016. Αυτό οφείλεται: α) στη σημαντική βελτίωση κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2015 της πορείας των ιδίων εσόδων, των λειτουργικών δαπανών, αλλά και του αποτελέσματος των λοιπών νομικών προσώπων του υποτομέα (η εκτίμηση είχε βασιστεί στην εκτέλεση 9μήνου), και β) στον περιορισμό των δαπανών του υποτομέα.

Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης 2015 σε όρους Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ)

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, ο στόχος για το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το 2015 είχε τεθεί στο -0,25% του ΑΕΠ (εξαιρούνται κατά ΣΧΔ συγκεκριμένες συναλλαγές, όπως έσοδα ANFA και SMP, έσοδα από αποκρατικοποιήσεις, δαπάνες ανακεφαλαιοποίησης τραπεζών κ.λ.π., που σύμφωνα με την μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Οικονομικών Λογαριασμών (ESA) προσμετρώνται στο πρωτογενές αποτέλεσμα).

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, το πρωτογενές αποτέλεσμα το 2015 διαμορφώθηκε σε 935 εκατ. ευρώ (0,5% του ΑΕΠ) παρουσιάζοντας θετική απόκλιση κατά 1.284 εκατ. ευρώ (0,73% του ΑΕΠ) σε σχέση με τις εκτιμήσεις. Η απόκλιση οφείλεται κυρίως στους λόγους που περιγράφηκαν συνοπτικά πιο πάνω, αφού ληφθούν υπόψη οι συναλλαγές που εξαιρούνται από το πρωτογενές αποτέλεσμα σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (βλέπε αναλυτικότερα πίνακα 1.3).

1.6.2 Δημοσιονομικό αποτέλεσμα - Γενικής Κυβέρνησης 2016

Όπως αποτυπώνεται στον πίνακα 1.2, το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με την μεθοδολογία του ESA διαμορφώθηκε σε 1.288 εκατ. ευρώ (0,7% του ΑΕΠ) παρουσιάζοντας θετική απόκλιση 5.054 εκατ. ευρώ (2,9% του ΑΕΠ) έναντι των εκτιμήσεων που είχαν περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού του 2017. Το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης

διαμορφώθηκε σε 6.937 εκατ. ευρώ (3,9% του ΑΕΠ) παρουσιάζοντας θετική απόκλιση κατά 4.684 εκατ. ευρώ (2,7% του ΑΕΠ) έναντι των αντίστοιχων εκτιμήσεων.

Η ανάλυση σε επίπεδο υποτομέων Γενικής Κυβέρνησης έχει ως ακολούθως:

Κρατικός Προϋπολογισμός

Έσοδα κρατικού προϋπολογισμού

Η εξέλιξη των εσόδων για το 2016, όπως είχε περιγραφεί και στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού του έτους 2017, επηρεάστηκε από:

α. Τις αποδόσεις των παρεμβάσεων που θεσμοθετήθηκαν και εφαρμόσθηκαν εντός του έτους 2016, όπως:

- η αναμόρφωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος,
- η αναμόρφωση των συντελεστών και η χρονική επέκταση της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης,
- η αύξηση του συντελεστή Φ.Π.Α. από 23% σε 24%,
- η αναμόρφωση της φορολογίας οχημάτων,
- η αναμόρφωση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) επί των ενεργειακών προϊόντων,
- το τέλος στη συνδρομητική τηλεόραση,
- η αύξηση της συμμετοχής Δημοσίου στα μικτά κέρδη από τυχερά παίγνια,
- η αύξηση του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) στο ζύθο,
- οι φορολογικές απαλλαγές από το νέο επενδυτικό νόμο.

β. Τις αποδόσεις σε πλήρες έτος των παρεμβάσεων που θεσμοθετήθηκαν και εφαρμόσθηκαν από το δεύτερο εξάμηνο του 2015.

Σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία της εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2016, σε δημοσιολογιστική βάση, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

- Το ύψος των καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού ανήλθε στα 52.012 εκατ. ευρώ, συμπεριλαμβανομένου και ποσού ύψους 1.026 εκατ. ευρώ για τις επιστροφές φόρων από την ειδική χρηματοδότηση στο πλαίσιο της εκκαθάρισης των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων. Εάν εξαιρεθεί το ανωτέρω ποσό, το ύψος των καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού διαμορφώθηκε στα 53.038 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 1.725 εκατ. ευρώ ή 3,4% έναντι των εκτιμήσεων που είχαν περιληφθεί στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού έτους 2017 (51.312 εκατ. ευρώ).

- Τα καθαρά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού, μη συμπεριλαμβανομένου του ποσού για επιστροφές φόρων από την ειδική χρηματοδότηση, έφθασαν στα 49.824 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2.256 εκατ. ευρώ ή 4,7% έναντι των εκτιμήσεων πραγματοποιήσεων (47.568 εκατ. ευρώ).

- Τα έσοδα από ΠΔΕ ανήλθαν σε 3.213 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά 531 εκατ. ευρώ ή 14,2% έναντι των εκτιμήσεων (3.744 εκατ. ευρώ).

Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού

Το 2016 οι πραγματοποιήσεις των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού σε δημοσιολογιστική βάση ανήλθαν σε 58.538 εκατ. ευρώ αυξημένες κατά 166 εκατ. ευρώ σε σχέση με την εκτίμηση που είχε περιληφθεί στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού έτους 2017. Εξαιρώντας για λόγους συγκρισιμότητας τη δαπάνη για πληρωμές υποχρεώσεων παρελθόντων οικονομικών ετών από την ειδική πίστωση, οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού σε δημοσιολογιστική βάση ήταν μειωμένες κατά 2.182 εκατ. ευρώ σε σχέση με την εκτίμηση.

Οι κυριότερες αιτίες αυτής της υστέρησης είναι οι εξής :

- Οι μειωμένες δαπάνες εξοπλιστικών προγραμμάτων κατά 300 εκατ. ευρώ.
- Η αυξημένη μεταβολή του υπολοίπου λογαριασμών θησαυροφυλακίου και ΕΛΕΓΕΠ σε σχέση με τις 31/12/2015 κατά 901 εκατ. ευρώ που για συμβατικούς λόγους καταγράφονται ως δαπάνες.
- Η μειωμένη δαπάνη για εγγυήσεις φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης κατά 104 εκατ. ευρώ

- Οι μειωμένες δαπάνες έναντι των εκτιμήσεων του ΠΔΕ κατά 462 εκατ. ευρώ.
- Οι μειωμένες καταναλωτικές δαπάνες κατά 286 εκατ. ευρώ.

ΟΤΑ

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του υποτομέα των ΟΤΑ για το 2016 εμφανίζεται υψηλότερο κατά 280 εκατ. ευρώ σε σχέση με την εκτίμηση του ιδίου έτους, όπως αυτή περιγράφεται στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού έτους 2017, ωστόσο διαφορά που προκύπτει ύψους 81 εκατ. ευρώ οφείλεται στη δημοσιονομική επίδραση του προγράμματος εκκαθάρισης ληξιπροθέσμων στον υποτομέα, η οποία δεν είχε περιληφθεί στην απεικόνιση των προϋπολογιστικών μεγεθών. Το υπόλοιπο τμήμα της διαφοράς σε σχέση με την εκτίμηση προήλθε από χαμηλότερες δεδουλευμένες λειτουργικές δαπάνες και από αυξημένα ίδια έσοδα.

Κοινωνικός Προϋπολογισμός

Το αποτέλεσμα του κοινωνικού προϋπολογισμού προσδιορίζεται από το άθροισμα των αποτελεσμάτων των ΟΚΑ, του ΕΟΠΥΥ, των νοσοκομείων (συμπεριλαμβανομένου του ΠΕΔΥ) και του ΟΑΕΔ.

Το πλεόνασμα του κοινωνικού προϋπολογισμού για το έτος 2016 σύμφωνα με τη ΔΥΕ του Απριλίου 2017 διαμορφώθηκε σε 3.451 εκατ. ευρώ. Αν εξαιρέσουμε το πρόγραμμα αποπληρωμής ληξιπροθέσμων (χρηματοδότηση 422 εκατ. ευρώ για ΟΚΑ, 675 εκατ. ευρώ για ΕΟΠΥΥ και 1.148 εκατ. ευρώ για Νοσοκομεία), προκειμένου να είναι συγκρίσιμο και με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού του 2017, τότε το πλεόνασμα μειώνεται στα 1.209 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας θετική απόκλιση ύψους 980 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής.

Οι κυριότεροι λόγοι που ερμηνεύουν την απόκλιση αυτή είναι:

- η μειωμένη δαπάνη για κύριες και επικουρικές συντάξεις, ύψους 136 εκατ. ευρώ περίπου.
- η μειωμένη δαπάνη για προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ (200 εκατ. ευρώ).
- οι μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές που οφείλονται κυρίως στην χαμηλότερη εισπραξιμότητα από το αναμενόμενο του ΕΤΕΑΕΠ, καθώς και η αναθεώρηση της απόδοσης κάποιων παρεμβάσεων, όπως η σταδιακή αύξηση εισφορών ασφαλισμένων στον ΟΓΑ.
- η αναθεώρηση του stock των απλήρωτων υποχρεώσεων του ΤΠΔΥ λόγω εσφαλμένης καταγραφής από το Ταμείο.
- η διαφορετική μεθοδολογική προσέγγιση από την ΕΛΣΤΑΤ των υπό συμψηφισμό δαπανών του ΕΟΠΥΥ που αναμένεται να επανεξεταστεί στην επόμενη ΔΥΕ.
- Οι μειωμένες δαπάνες των νοσοκομείων κατά 26 εκατ. ευρώ (σε δημοσιολογιστική βάση), καθώς και τα αυξημένα ίδια έσοδα κατά 70 εκατ. ευρώ περίπου.

Νομικά Πρόσωπα Γενικής Κυβέρνησης

Το αποτέλεσμα του υποτομέα ανήλθε σε 1.528 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας θετική απόκλιση 399 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού του 2017. Σε όρους πρωτογενούς αποτελέσματος σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης το αποτέλεσμα παρουσιάζει θετική απόκλιση 286 εκατ. ευρώ, η οποία οφείλεται σε αυξημένες επιχορηγήσεις από τον τακτικό προϋπολογισμό (επομένως μη επαναλαμβανόμενο και ουδέτερο στην Γενική Κυβέρνηση) και σε καλύτερη εκτέλεση σε σχέση με τις εκτιμήσεις φορέων όπως η ΕΚΧΑ ΑΕ, το ΤΕΚΕ, ο ΛΑΓΗΕ (ειδικός λογαριασμός ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ).

ΔΕΚΟ

Το αποτέλεσμα του υποτομέα ανήλθε σε 2.264 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας θετική απόκλιση 616 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις εκτιμήσεις της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού του 2017. Η απόκλιση οφείλεται κατά κύριο λόγο σε σημαντικά αυξημένες επιχορηγήσεις κυρίως από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (επομένως μη επαναλαμβανόμενο και ουδέτερο στην Γενική Κυβέρνηση) και σε καλύτερη εκτέλεση σε σχέση με τις εκτιμήσεις φορέων όπως η Εγνατία Οδός ΑΕ και οι αυτοκινητόδρομοι.

Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης 2016 σε όρους Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ)

Σύμφωνα με τη σύμβαση χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, ο στόχος για το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το 2016 είχε τεθεί στο 0,5% του ΑΕΠ.

Με την ίδια μεθοδολογία το πρωτογενές αποτέλεσμα το 2016 διαμορφώθηκε σε 7.357 εκατ. ευρώ (4,2% του ΑΕΠ) παρουσιάζοντας θετική απόκλιση κατά 5.451 εκατ. ευρώ (3,11% του ΑΕΠ) σε σχέση με τις εκτιμήσεις. Η απόκλιση οφείλεται κυρίως στους λόγους που περιγράφηκαν συνοπτικά προηγουμένως αφού ληφθούν υπόψη οι συναλλαγές που εξαιρούνται από το πρωτογενές αποτέλεσμα σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (βλέπε αναλυτικότερα πίνακα 1.3).

Συνοψίζοντας, σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, τους βασικούς λόγους της υπεραπόδοσης (3.1% του ΑΕΠ) του 2016 έναντι των εκτιμήσεων σημειώνουμε τα ακόλουθα.

1. 1,1% του ΑΕΠ προέρχεται από τα καθαρά φορολογικά έσοδα και οφείλεται κυρίως στην βελτίωση της εισπραξιμότητας (φόρος εισοδήματος, ΦΠΑ), τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης - και γενικότερα τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης. Επισημαίνεται ωστόσο ότι στο 2016 μέρος της υπεραπόδοσης (σε σχέση με τις εκτιμήσεις) οφείλεται και σε έσοδα μη επαναλαμβανόμενα στα επόμενα έτη.
2. 0,6% του ΑΕΠ προέρχεται από μειωμένες δαπάνες του Κρατικού προϋπολογισμού έναντι των εκτιμήσεων. Σημειώνεται ότι μέρος των μειωμένων δαπανών δεν είναι επαναλαμβανόμενες.
3. 0,6% από τον κοινωνικό προϋπολογισμό από τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω.
4. 0,5% από την βελτίωση των λογαριασμών θησαυροφυλακίου και ΕΛΕΓΕΠ.
5. 0,11% από τα αποτελέσματα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ & β΄ βαθμού όπως προαναφέρθηκε.
6. 0,17% του ΑΕΠ από τους λοιπούς φορείς της γενικής κυβέρνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ 2016-2017

1. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ 2018-2021

Στη συνέχεια παρατίθενται οι διαρθρωτικές δράσεις και πολιτικές που προωθούνται από την Κυβέρνηση, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που τίθενται με το ΜΠΔΣ 2018-2021:

Υγεία

Οι μεταρρυθμίσεις στο Σύστημα Υγείας οφείλουν να υπηρετούν τους 3 στρατηγικούς στόχους του Υπουργείου Υγείας :

- Αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας με διασφάλιση του δικαιώματος των πολιτών, χωρίς διακρίσεις, σε καθολική και ισότιμη πρόσβαση στις δημόσιες δομές, σε ασφαλή και ποιοτική υγειονομική φροντίδα και σε αξιόπιστες υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και Δημόσιας Υγείας.
- Βελτίωση της Διοίκησης και αποδοτική λειτουργία του ΕΣΥ μέσω διαφανούς, δημοκρατικής, συμμετοχικής, τεχνολογικά εκσυγχρονισμένης και αποτελεσματικής διακυβέρνησης που ενθαρρύνει την έγκυρη και βάσει ενδείξεων υγειονομική φροντίδα με σεβασμό στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των πολιτών, που υπόκειται στις αρχές της δημόσιας λογοδοσίας, του κοινωνικού ελέγχου και του σχεδιασμού της ανάπτυξης των υπηρεσιών με βάση τις τεκμηριωμένες ανάγκες υγείας του πληθυσμού.
- Βιώσιμη χρηματοδότηση του Δημόσιου Συστήματος Υγείας με συνέργεια των πόρων από τη γενική φορολογία και το Ασφαλιστικό Σύστημα, με εξάλειψη των ίδιων δαπανών των πολιτών και των οικονομικών εμποδίων στην καθολική κάλυψη του πληθυσμού, με ουσιαστικό έλεγχο της προκλητής ζήτησης, της σπατάλης και της διαφθοράς στο Σύστημα Υγείας και με συμπληρωματική - επικουρική λειτουργία του ιδιωτικού τομέα στην κατεύθυνση της πλήρους κάλυψης των υγειονομικών αναγκών των πολιτών.

Στην κατεύθυνση αυτή, στο πλαίσιο του ΜΠΔΣ, θα προωθηθούν αλλαγές και μεταρρυθμίσεις στους παρακάτω άξονες :

- Θεσμική υποστήριξη της καθολικής κάλυψης του πληθυσμού στον τομέα της Υγείας και της ισότιμης υγειονομικής φροντίδας των ανασφάλιστων πολιτών
- Μεταρρύθμιση στην ΠΦΥ – ανάπτυξη νέων αποκεντρωμένων δομών (ΤΟΜΥ) με πυρήνα τον οικογενειακό γιατρό και την ομάδα υγείας (αρχική χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ)
- Νόμος για την ΕΚΑΠΥ (Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας) - αύξηση των προμηθειών υγείας που διενεργούνται κεντρικά με στόχο την εξοικονόμηση πόρων και την ποιότητα των υλικών
- Ολοκλήρωση ψυχιατρικής μεταρρύθμισης – ανάπτυξη πρωτοβάθμιων και κοινοτικών υπηρεσιών ψυχικής υγείας – συνέργειες για την απο-ασυλοποίηση και απο-ϊδρυματοποίηση στην ψυχική υγεία και στην κοινωνική πρόνοια.
- Ανάπτυξη πολυδύναμων κέντρων κατά των εξαρτήσεων - λειτουργική διασύνδεση και συνεργασία των αρμόδιων φορέων στο πλαίσιο εθνικής στρατηγικής.
- Δικτύωση των δομών ΠΦΥ-Κέντρων Ψυχικής Υγείας- δομών κατά των εξαρτήσεων-κοινωνικών και προνοιακών δομών.
- Έμφαση στις πολιτικές Δημόσιας Υγείας, στην πρόληψη και αγωγή υγείας, στον καθολικό εμβολιασμό του παιδικού πληθυσμού, στην υγειονομική φροντίδα των προσφύγων-μεταναστών, στην περιβαλλοντική υγιεινή και στην ιατρική της εργασίας.
- Αναβάθμιση ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο σύστημα Υγείας («Άτλας Υγείας», ΒΙ, ατομικός ηλεκτρονικός φάκελος υγείας, διασύνδεση πληροφοριακών συστημάτων ΗΔΙΚΑ-ΕΟΠΥΥ-ΕΟΦ -νοσοκομείων-ΕΚΑΠΥ) για τον έλεγχο της λειτουργίας σε πραγματικό χρόνο, της ποιότητας και του κόστους των υπηρεσιών υγείας.
- Αλλαγές στη φαρμακευτική πολιτική με έμφαση στην ανάπτυξη αξιόπιστου μηχανισμού αξιολόγησης της φαρμακευτικής καινοτομίας και των τεχνολογιών υγείας (ΗΤΑ), καθώς και

αξιόπιστου μηχανισμού διαπραγμάτευσης προσιτών τιμών αποζημίωσης για τα ακριβά φάρμακα.
- Αναβάθμιση των Μητρώων Ασθενών και των διαγνωστικών-θεραπευτικών πρωτοκόλλων στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης.
- Υλοποίηση της Ειδικής Στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην Υγεία σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ, με έμφαση στις άτυπες πληρωμές στο ΕΣΥ.
- Γραφεία προστασίας των Δικαιωμάτων των ασθενών στα νοσοκομεία – διαφανής λίστα χειρουργείου – δημόσια λογοδοσία και κοινωνικός έλεγχος των Διοικήσεων των ΥΠΕ-Νοσοκομείων.
- Εφαρμογή συστήματος κοστολόγησης των νοσοκομειακών υπηρεσιών (DRG'S).
- Συμβάσεις ΕΟΠΥΥ με προμηθευτές υλικών και παρόχους υπηρεσιών, προκειμένου να απαλλαγούν οι ασφαλισμένοι από την οικονομική επιβάρυνση, αλλά και για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο της προκλητής ζήτησης και της σπατάλης.
- Μείωση της συμμετοχής των πολιτών στο κόστος της φαρμακευτικής αγωγής - περιορισμός των out of pocket πληρωμών υγείας.

Οικονομία και Ανάπτυξη

- Νέος αναπτυξιακός νόμος με κύριους στόχους: Αποφυγή λαθών των προηγούμενων αναπτυξιακών νόμων όπως η έμφαση στις κεφαλαιακές ενισχύσεις, αποδίδοντας μεγαλύτερη βαρύτητα σε φορολογικά κίνητρα και χρηματοδοτικά εργαλεία, απλοποίηση των διαδικασιών έγκρισης και ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων, αναπροσανατολισμός των ενισχύσεων από τους πιο παραδοσιακούς κλάδους σε νεώτερους, οι οποίοι κατέχουν υψηλότερη θέση στη διεθνή παραγωγική αλυσίδα και τέλος ενίσχυση της απασχόλησης και στήριξη επιχειρήσεων, των οποίων η θέση έχει επιδεινωθεί από την κρίση.
- Χρηματοδότηση από πολυμερείς αναπτυξιακές τράπεζες για την παροχή ρευστότητας προς τις μικρομεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις.
- Μόχλευση πόρων των διαρθρωτικών ταμείων. Ενεργοποίηση τριών κρίσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων σε συνεργασία με διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς: (1) του Ταμείου Συμμετοχών, (2) του νέου Ταμείου Επιχειρηματικότητας, (3) του νέου προγράμματος «Εξοικονομώ κατ' οίκον», ενώ μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2017 θα ενεργοποιηθούν άλλα δύο εργαλεία: (1) το νέο Ταμείο Υποδομών, καθώς και (2) το νέο Ταμείο Μικροπιστώσεων.
- Αναμόρφωση του νόμου περί στρατηγικών επενδύσεων (προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων και μεγάλων εγχώριων επενδύσεων).
- Τροπολογία της νομοθεσίας για την παροχή άδειας παραμονής και εργασίας για επενδυτική δραστηριότητα κατοίκων εξωτερικού, ώστε να συμπεριλάβει και άλλες οικονομικές δραστηριότητες (όπως προθεσμιακές καταθέσεις, ομόλογα κλπ)
- Ολοκλήρωση της «Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2017-2021»
- Υλοποίηση του σχεδίου δράσης για την ανάπτυξη των εξαγωγών και τη διεύρυνση της εξαγωγικής βάσης της Ελληνικής Οικονομίας.
- Μεταρρύθμιση για την απλούστευση των επιμέρους διαδικασιών αδειοδότησης των επενδύσεων.
- Υλοποίηση Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης και Δράσης σε κρίσιμους Βιομηχανικούς Κλάδους με σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση του εθνικού ΑΕΠ, με πιλότο τον κλάδο της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας.
- Λειτουργία Φόρουμ Αγροδιατροφής – Βιομηχανίας - Τουρισμού που θα συνδέει τον τουρισμό με τον πρωτογενή τομέα και τη μεταποιητική βιομηχανία.
- Αναθεώρηση, εκσυγχρονισμός και κωδικοποίηση της νομοθεσίας που διέπει την Προστασία του Καταναλωτή με στόχο την ανάπτυξη και εφαρμογή αυτοματοποιημένων διαδικασιών στο ηλεκτρονικό εμπόριο.
- Ψήφιση νέου νόμου για τις υπαίθριες εμπορικές δραστηριότητες, τροποποίηση νομοθετικού πλαισίου λειτουργίας εμπορικών εκθέσεων, τροποποίηση νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του Ελληνικού Σήματος, ανάπτυξη σύγχρονης Πλατφόρμας Καταναλωτή και τηλεφωνικής γραμμής 1520, αναμόρφωση του συστήματος εποπτείας της αγοράς και αναβάθμιση του ρόλου και της λειτουργίας του ΣΥΚΑΠ.

Παιδεία

Βασικό εργαλείο στην προσπάθεια επίτευξης πραγματικής ενδογενούς ανάπτυξης είναι η δημόσια εκπαίδευση με στόχο τη μείωση των αποκλίσεων και ανισορροπιών, την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ανώτατης εκπαίδευσης, έρευνας, εργασίας και παραγωγικών δραστηριοτήτων, και αξιοποίηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, με προστιθέμενη αξία σε τομείς προτεραιότητας, όπως είναι π.χ. το υψηλής εξειδίκευσης ανθρώπινο δυναμικό της Ελλάδας.
Ο νέος αναπτυξιακός σχεδιασμός θα πρέπει να αποβλέπει κατά προτεραιότητα στην αναστροφή των συνεπειών της μακροχρόνιας ύφεσης με εμπροσθοβαρή απορρόφηση των πόρων των αναπτυξιακών επιχειρησιακών και επενδυτικών προγραμμάτων στην κατεύθυνση της ενίσχυσης των υποδομών, των πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης και της έρευνας.

- Νομοθέτηση της 14/χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- Νέο Εβδομαδιαίο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Διδασκαλίας με τη θεσμοθέτηση του Ενιαίου τύπου Ολοήμερου Ολιγοθέσιου Δημοτικού και του Ολοήμερου Προγράμματος στα 830 Ολιγοθέσια Δημοτικά (Μονοθέσια, Διθέσια και Τριθέσια) με την εισαγωγή όλων των διδακτικών αντικειμένων που υπάρχουν σήμερα στα 4/θέσια και άνω Δημοτικά.
- Δημιουργία Δικτύου Συστήματος Βιβλιοθηκών σε 1.000 Δημοτικά. Επαναλειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Σταδιακή επέκταση σε όλα τα Δημοτικά του προγράμματος «Σχολικά Γεύματα» που υλοποιείται σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- Σταδιακή ένταξη των προσφυγόπουλων στο πρωινό Ωρολόγιο Πρόγραμμα μέσα από την ίδρυση 600 τάξεων υποδοχής σε δημοτικά σχολεία της χώρας εντός του Ιουνίου 2017. Δημιουργία τάξεων υποδοχής και στα δευτεροβάθμια σχολεία από το Σεπτέμβριο 2017.
- Σταδιακή μείωση του αριθμού μαθητών ανά τμήμα, από 25 σε 22, σε Νηπιαγωγείο και Δημοτικό. Μείωση σε 25 των μαθητών/τριών των τμημάτων Ομάδων Προσανατολισμού του ΓΕΛ και των Ειδικοτήτων των ΕΠΑΛ.
- Πρόσληψη μονίμων εκπαιδευτικών και δημιουργία Εθνικού Συστήματος Επιμόρφωσης που θα εξασφαλίζει τη διαρκή επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού σε συνεργασία με το ΙΕΠ.
- Θεσμοθέτηση πλαισίου Σχεδιασμού και Αποτίμησης του Εκπαιδευτικού Έργου της σχολικής μονάδας σε συνεργασία με το ΙΕΠ.
- Νομοθετική πρωτοβουλία για νέο θεσμικό πλαίσιο Επιλογής Στελεχών της εκπαίδευσης και σχεδιασμός και θεσμοθέτηση πλαισίου Αξιολόγησής τους, σε συνεργασία με το ΙΕΠ.
- Ανασυγκρότηση των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου. Αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στα ΑΕΙ.
- Δημιουργία νέα δομής και περιεχομένου του Επαγγελματικού Λυκείου. Νέα Προγράμματα Σπουδών. Καθιέρωση και λειτουργία 4ου μεταλυκειακού έτους - τάξης μαθητείας σταδιακά σε όλες τις ειδικότητες για τους αποφοίτους των ΕΠΑΛ.
- Δημιουργία διετών δομών που θα δίνουν επαγγελματικές πιστοποιήσεις ευρωπαϊκών προδιαγραφών εντός των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ και στις οποίες θα έχουν προνομιακή πρόσβαση οι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ.
- Ανανέωση και εξορθολογισμός των ωρολογίων προγραμμάτων και της διδακτέας ύλης και προετοιμασία νέων προγραμμάτων σπουδών και νέου διδακτικού υλικού.
- Πιλοτική εφαρμογή της περιγραφικής αξιολόγησης και της παιδαγωγικής Freinet στην υποχρεωτική εκπαίδευση.
- Ενίσχυση μη εξετασιοκεντρικών μεθόδων αξιολόγησης των μαθητών/τριών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (δημιουργικές και συνθετικές εργασίες).
- Αποτίμηση και επανασχεδιασμός του θεσμού των πειραματικών και των προτύπων σχολείων, με επέκταση των πειραματικών σχολείων και στην επαγγελματική και στην ειδική εκπαίδευση.
- Επέκταση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στις μονάδες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Ενίσχυση της Ειδικής Αγωγής στην κατεύθυνση της ενταξιακής εκπαίδευσης, με στόχο τη βέλτιστη υποστήριξη και την ομαλή ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με την αύξηση των δομών, τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού προσβάσιμου για ΑΜΕΑ.

- Ενίσχυση της εκπαίδευσης των προσφύγων, των μεταναστών και των Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων, των παιδιών Ρομά και των μουσουλμανοπαίδων.
- Εφαρμογή προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και πρόσθετης διδακτικής στήριξης.
- Αναβάθμιση της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης.
- Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση Πανεπιστημίων και ΤΕΙ και σύνδεσή τους με τα Ερευνητικά Κέντρα σε ενιαίο χώρο, δημιουργία Ακαδημαϊκών Συμβουλίων Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας.
- Ενίσχυση του επιστημονικού δυναμικού των ιδρυμάτων με την πρόσληψη νέων μελών επιστημονικού προσωπικού.
- Ανάπτυξη προγράμματος υποτροφιών με στόχο την ενίσχυση της έρευνας και την αξιοποίηση του νέου επιστημονικού δυναμικού.
- Κανονικοποίηση και εξορθολογισμός των μεταπτυχιακών σπουδών. Ουδείς υποψήφιος να αποκλείεται για οικονομικούς λόγους. Αυστηρός έλεγχος του κόστους κάθε μεταπτυχιακού προγράμματος.
- Αλλαγές στη Διοίκηση των Πανεπιστημίων: αλλαγές στον τρόπο εκλογής των διοικήσεων, επαναφορά πρυτανικού συμβουλίου, φοιτητική συμμετοχή στα όργανα, κατάργηση των Συμβουλίων Ιδρυμάτων.
- Δυνατότητες για joint degrees.
- Ενίσχυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και ενίσχυση του κοινωνικού του ρόλου, αλλαγή των διαδικασιών πρόσβασης.
- Απλοποίηση της διαδικασίας σύναψης ατομικών συμβάσεων με στόχο την παύση των εργολαβιών.
- Ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας.
- Λειτουργία των ΔΑΣΤΑ και ΜΟΚΕ, των Γραφείων Διασύνδεσης, των Γραφείων Προσβασιμότητας και των Γραφείων Μεταφοράς Τεχνολογίας στα ΑΕΙ και ΤΕΙ.
- Υποστήριξη και ανάπτυξη υποδομών ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων.
- Ενίσχυση του ερευνητικού προσωπικού της χώρας.
- Υποστήριξη των νέων επιστημόνων μέσω υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές καθώς και μεταδιδακτόρων, με σκοπό την ανάσχεση της φυγής τους στο εξωτερικό.
- Διασύνδεση των ερευνητικών φορέων και των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης με την παραγωγική διαδικασία.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση εμβληματικών δράσεων σε τομείς εθνικής προτεραιότητας. Ενδεικτικά αναφέρονται: Καινοτομία και Πολιτισμός, Αγροδιατροφή, Ενέργεια.
- Ενίσχυση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Συνεργασιών μέσω της υλοποίησης Ευρωπαϊκών ή Διακρατικών Συμφωνιών.
- Ενίσχυση της ένταξης των νέων στην εργασία.
- Χαρτογράφηση ελληνικών εδρών σε ΑΕΙ του εξωτερικού καθώς και τμημάτων ελληνικής γλώσσας (ΤΕΓ) με σκοπό τη διαβάθμιση αναγκών για την προώθηση της ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό (γλώσσα – πολιτισμός).
- Κατάθεση ολοκληρωμένης πρότασης για την επανεκκίνηση της εκπαιδευτικής τηλεόρασης και υποβολή σχεδίου προς ένταξη στο ΕΣΠΑ.

Τουρισμός

- Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και μετεκπαίδευσης εργαζομένων και εποχιακά ανέργων για την ανάπτυξη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του τουρισμού.
- Επαναλειτουργία των Σχολών Ξεναγών του Υπουργείου Τουρισμού με πρώτη αυτή της Αθήνας κατά την προσεχή ακαδημαϊκή χρονιά.
- Σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της τουριστικής επιχειρηματικότητας μέσω του εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων και της ίδρυσης νέων.
- Σχεδιασμός δράσεων και προγραμμάτων με δικαιούχους τους ΟΤΑ για την περαιτέρω ανάπτυξη θεματικών μορφών τουρισμού σε τοπικό επίπεδο, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά της κάθε Περιφέρειας.

- Προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με διασφάλιση σημαντικών «αντισταθμιστικών» ωφελειών για την τοπική ιδίως κοινωνία.
- Προσέλκυση επενδυτών μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας με στόχο την αξιοποίηση των τουριστικών λιμένων (μαρινών, τουριστικών καταφυγιών).
- Προβολή και προώθηση της Ελλάδας ως ταξιδιωτικού προορισμού στις βασικές αγορές στόχο και σε νέες αγορές
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου μέσω: (α) της ανάπτυξης ολοκληρωμένων, θεματικών τουριστικών προϊόντων και προώθησης τους ανά αγορά στόχο και (β) εθνικών συμφωνιών με διεθνείς Tour Operators και αεροπορικές εταιρίες (απευθείας πτήσεις).
- Στήριξη των νησιών του Αν. Αιγαίου (Σάμος, Χίος, Λέσβος, Κως και Λέρος) μέσω στοχευμένων δράσεων τουριστικής προβολής για την βελτίωση της παγκόσμιας εικόνας τους ως ελκυστικών προορισμών και ενίσχυση των τουριστικών ροών από το εξωτερικό.

Ενέργεια, Χωροταξία και Περιβάλλον

Στον τομέα της Ενέργειας, έχουν αναληφθεί ή πρόκειται να αναληφθούν από το αρμόδιο Υπουργείο δράσεις, με τους παρακάτω βασικούς στόχους:

- Επίτευξη των Εθνικών και Ευρωπαϊκών στόχων για τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της χώρας μέσω της ορθολογικής και βιώσιμης εκμετάλλευσης των εγχώριων πηγών ενέργειας, ανανεώσιμων ή μη. Εφαρμογή του νέου πλαισίου για τη στήριξη των μονάδων ΑΠΕ. Ανάπτυξη του τομέα υδρογονανθράκων και προσέλκυση ξένων και εγχώριων επενδύσεων, διασφαλίζοντας το δημόσιο συμφέρον και την προστασία του περιβάλλοντος.
- Επάρκεια και ασφάλεια εφοδιασμού για το σύνολο της χώρας. Παράλληλα με την ανάπτυξη των ΑΠΕ, μεγαλύτερη αξιοποίηση της χρήσης φυσικού αερίου και ορθολογική διαχείριση των εγχώριων αποθεμάτων λιγνίτη. Διασύνδεση των νησιών, ιδιαίτερα των μεγαλύτερων, με το ηπειρωτικό σύστημα. Μέγιστη δυνατή διείσδυση των ΑΠΕ σε μικρότερα νησιά που δε θα συνδεθούν. Προώθηση της Πρωτοβουλίας για τα Ενεργειακά Νησιά.
- Ανάδειξη της χώρας σε ενεργειακό διαμετακομιστικό κόμβο.
- Αποκέντρωση της παραγωγής ενέργειας και ενίσχυση της συμμετοχής των καταναλωτών. Θεσμοθέτηση των ενεργειακών συνεταιρισμών ή των τοπικών ενεργειακών κοινοτήτων.
- Ολοκλήρωση του πλήρους ιδιοκτησιακού διαχωρισμού του ΑΔΜΗΕ από τη ΔΕΗ. Εφαρμογή του μοντέλου πλήρους ιδιοκτησιακού διαχωρισμού και στον ΔΕΣΦΑ.
- Εφαρμογή του νέου νόμου για την αναδιοργάνωση της Αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (Target Model) και έναρξη λειτουργίας των τεσσάρων αγορών στην ηλεκτρική Ενέργεια από το 2018.
- Απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου και επέκταση του δικτύου.
- Ενεργειακή εξοικονόμηση. Αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας στη βάση της Οδηγίας 27, που πρόσφατα ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο.

Αντιστοίχως, στον τομέα της Χωροταξίας και του Περιβάλλοντος προωθούνται:

- Εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου για τον χωρικό σχεδιασμό.
- Δημιουργία νέου ενιαίου φορέα για τη λειτουργία του Εθνικού Κτηματολογίου, διασφαλίζοντας παράλληλα την ολοκλήρωση της κτηματογράφησης μέχρι το 2020.
- Εφαρμογή χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης οργανικών αποβλήτων. Λειτουργία υποδομών ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών αποβλήτων, με ελαχιστοποίηση της ταφής.
- Κατασκευή και λειτουργία υποδομών διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων και ηλεκτρονικού μητρώου αποβλήτων.
- Θεσμοθέτηση και υλοποίηση του Συστήματος Διοίκησης και Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών.
- Ολοκλήρωση του έργων των δασικών χαρτών και κύρωσή τους στο σύνολο της χώρας.
- Εφαρμογή περιφερειακών σχεδίων προσαρμογής στη κλιματική αλλαγή και λειτουργία εθνικού παρατηρητηρίου.

Δικαιοσύνη

Κύριοι στόχοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήταν και παραμένουν η επιτάχυνση απονομής της Δικαιοσύνης, η μείωση των εκκρεμών υποθέσεων και η ποιοτική και θεσμικά κατοχυρωμένη πρόσβαση όλων των πολιτών σε αυτήν.

Αναλυτικά οι δράσεις που θα αναπτυχθούν στο επόμενο διάστημα έχουν ως εξής:

- Αναβάθμιση και εξορθολογισμός του θεσμού της Νομικής Βοήθειας.
- Προώθηση της θεσμοθέτησης της Ανεξάρτητης Αρχής Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ).
- Παράταση των έκτακτων μέτρων αποσυμφόρησης των φυλακών και βελτίωση του νόμου με αύξηση των εξαιρέσεων από τις ευεργετικές διατάξεις και διαμεσολάβηση αρμοδίου συμβουλίου.
- Κοινή νομοθετική πρωτοβουλία για την επέκταση και βελτιστοποίηση της εκπαίδευσης στις φυλακές.
- Μετατροπή είκοσι (20) άμισθων Υποθηκοφυλακείων σε έμμισθα.
- Δημιουργία Σώματος Δικαστικής Αστυνομίας.
- Μεταρρύθμιση του θεσμού της Διαμεσολάβησης και προσανατολισμός στην εξωδικαστική επίλυση διαφορών.
- Νομοσχέδιο για τη Νομική Αναγνώριση της Ταυτότητας Φύλου.
- Νομοσχέδιο για την επιτροπεία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων.
- Νομοσχέδιο για την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου αναδοχής υιοθεσίας.
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Παιδί.
- Αναμόρφωση πλαισίου για την χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων και υποψηφίων βουλευτών.
- Αναθεώρηση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς.
- Ανάπτυξη υπηρεσιών για ανηλίκους και νέους με παραβατική συμπεριφορά (Μονάδες μέριμνας νέων, υπηρεσίες εκπαίδευσης, ενίσχυση εξωϊδρυματικής μεταχείρισης).
- Διοικητική αναδιοργάνωση της σωφρονιστικής διοίκησης και ορθολογική αξιοποίηση του προσωπικού με ανάθεση καθηκόντων αναλόγως των προσόντων.
- Αναδιοργάνωση των αγροτικών φυλακών και των παραγωγικών εργαστηρίων που λειτουργούν στις φυλακές με σκοπό την ενίσχυση της εργασιακής ένταξης μετά την αποφυλάκιση και της αυτοχρηματοδότησης των δομών.
- Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων για την Πολιτική και Ποινική Διαδικασία Β' Φάση.
- Περαιτέρω εξάπλωση του γεω-εντοπισμού κρατουμένων (βραχιολάκι), υποδίκων και καταδίκων.
- Υπηρεσίες Τηλεδιάσκεψης σε δικαστήρια και σωφρονιστικά καταστήματα.
- Μέτρα Θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής.
- Ένταξη του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού στο Εθνικό Σύστημα Υγείας.
- Εισαγωγή μέτρων βελτίωσης του συστήματος δικαστικής προστασίας στο πεδίο της εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων.
- Ίδρυση νέου ελεγκτικού σώματος, υπό τον Οικονομικό Εισαγγελέα με αποστολή την εκτέλεση Εισαγγελικών Παραγγελιών για Φορολογικά και Οικονομικά εγκλήματα.
- Ενίσχυση Εσωτερικού Ελέγχου στα Υπουργεία.
- Κύρωση Σύμβασης του Συμβούλιου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση Κων/λης).
- Ολοκληρωμένο ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης καταγγελιών και ανάλυσης κινδύνου σε θέματα διαφθοράς και απάτης.

Εσωτερικών

- Ενισχύεται η διαφάνεια κατά την εκκαθάριση και πληρωμή των δαπανών των ΟΤΑ με θέσπιση συγκεκριμένων κριτηρίων.
- Ενισχύονται οι διαδικασίες εφαρμογής του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ α΄ βαθμού και τους ΟΤΑ β΄ βαθμού.
- Επιλύονται ζητήματα δημοσιονομικής διαχείρισης που χρονίζουν στους ΟΤΑ.

- Απλούστευση αδειοδότησης Καταστημάτων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος.
- Αναβάθμιση της διαδικασίας στοχοθεσίας των προϋπολογισμών των ΟΤΑ από το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των ΟΤΑ. Έχει δρομολογηθεί η αναθεώρηση της διαδικασίας οικονομικής στοχοθεσίας των ΟΤΑ με απώτερο σκοπό την επίτευξη δημοσιονομικής βιωσιμότητας του συνόλου των ΟΤΑ. Στο πλαίσιο αυτό θα ενισχυθεί ο πυλώνας της πρόληψης των δημοσιονομικών κινδύνων εστιάζοντας σε απλές και ουσιαστικές διαδικασίες στοχοθέτησης μέσω των οποίων θα βελτιωθεί και η ίδια η εσωτερική οικονομική λειτουργία του ΟΤΑ.

Αγροτική Ανάπτυξη και Τρόφιμα

- Ρύθμιση θεμάτων που αφορούν καθυστερήσεις πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές για νωπά και ευαλλοίωτα προϊόντα με στόχο την εξάλειψη πολύμηνων καθυστερήσεων στις πληρωμές.
- Υποχρεωτική αναγραφή προέλευσης στο γάλα και στα γαλακτοκομικά προϊόντα.
- Ρύθμιση εξαρχής της σύστασης, οργάνωσης και λειτουργίας των Κλαδικών Αγροτικών Συλλόγων, των Κλαδικών Ομοσπονδιών Αγροτικών Συλλόγων, των Κλαδικών Εθνικών Συνομοσπονδιών Αγροτικών Συλλόγων, της Ένωσης Νέων Αγροτών και των Συλλόγων Αγορών Παραγωγών.
- Νέο νομοθετικό πλαίσιο για την επιβολή κυρώσεων στον τομέα της αλιείας.
- Έναρξη λειτουργίας του Οργανισμού διαχείρισης Δημόσιων αγροτικών παραγωγικών γαιών.
- Θεσμοθέτηση Τράπεζας Εγχωρίου Γενετικού Υλικού.
- Καθορισμός μέτρων και ενεργειών εφαρμογής για την ανταγωνιστική ανάπτυξη, σε ορθολογική και βιώσιμη βάση, της καλλιέργειας, επεξεργασίας και εμπορίας των Αρωματικών και Φαρμακευτικών φυτών (ΑΦΦ).
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων και των ευκαιριών που παρέχονται από την υλοποίηση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 – 2020 με στόχο κυρίως:
- τη μείωση του κόστους μεταφοράς των γεωργικών προϊόντων, ευκολότερη και ταχύτερη πρόσβαση των γεωργικών μηχανημάτων, καθώς και ταχύτερη μεταφορά των ευπαθών γεωργικών προϊόντων.
- τη μείωση της χρήσης φυτοπροστατευτικών φαρμάκων και η προστασία του περιβάλλοντος.
- τον εκσυγχρονισμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- την παροχή των απαραίτητων κινήτρων στους παραγωγούς ώστε να ενισχυθεί η συσπείρωση τους μέσω της στενής συνεργασίας αυτών.
- τη διασφάλιση της δυνατότητας των γεωργών και των κτηνοτρόφων που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές και δυσμενή καιρικά φαινόμενα να ανασυστήσουν τις εκμεταλλεύσεις τους.

Μεταναστευτική Πολιτική

Βασικά εργαλεία για τον εκσυγχρονισμό και την ποιοτική αναβάθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής στη χώρα μας, που αποτελεί πύλη-εισόδου για το σύνολο των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών, αποτελούν η περαιτέρω επέκταση και διακλάδωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας των δύο Αυτοτελών Υπηρεσιών της, ήτοι της Υπηρεσίας Ασύλου και της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης καθώς επίσης και η περαιτέρω ενίσχυση της Αρχής Προσφυγών και των Επιτροπών της.

Η συνεχής ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση των τριών αυτοτελών Υπηρεσιών του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής είναι ένας διαρκής στόχος και προϋποθέτει επίσης και την ενίσχυση και την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού των εν λόγω υπηρεσιών.

Συναφής με τα παραπάνω, είναι και η επιδίωξη για επέκταση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας και συνέχιση εφαρμογής του προγράμματος επιδοτούμενης ενοικίασης διαμερισμάτων για τη διαμονή αιτούντων Άσυλο, με ενδεχόμενη εφαρμογή του εν λόγω προγράμματος - εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο μεσο-μακροπρόθεσμα - και για τους πρόσφυγες. Αυτό θα συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση σε μόνιμη βάση του Εθνικού Συστήματος Υποδοχής και θα είναι σύμφωνο με το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο αναφορικά με τις υποχρεώσεις της Πολιτείας έναντι των αναφερόμενων ομάδων-στόχων.

Επιπροσθέτως, κομβικής σημασίας είναι και η πλήρης εφαρμογή της αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη για τους πολίτες τρίτων χωρών (νόμιμη μετανάστευση) και τους αιτούντες άσυλο. Πρόκειται για μια οριζόντια πολιτική για την εφαρμογή της οποίας απαιτείται η διαρκής συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία αλλά και ο σαφής προσδιορισμός του ρόλου όλων των εμπλεκόμενων σε θέματα ένταξης φορέων.

Συμπληρωματικά, επισημαίνεται η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ρυθμίσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης, ιδίως σε πτυχές που άπτονται της έκδοσης του αυτοτελούς εγγράφου, της οικογενειακής συνένωσης, αλλά και της εισόδου στελεχών επιχειρήσεων.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Συνέχιση της αναμόρφωσης του πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας

Με το Ν. 4337/2015 ψηφίστηκαν τον Οκτώβριο 2015 μεταξύ άλλων τροποποιήσεις του Ν. 4270/2014, μέσω των οποίων επιδιώκεται η περαιτέρω βελτίωση της διαδικασίας κατάρτισης και παρακολούθησης της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού και των ελέγχων επί των δημοσίων δαπανών, η ανάληψη από τις Γενικές Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών αποκλειστικών αρμοδιοτήτων οικονομικής υπηρεσίας και η απόδοση στο ΓΛΚ εξουσιών για την εποπτεία των οικονομικών του δημοσίου τομέα, η ενίσχυση της υπευθυνότητας των οικονομικών υπηρεσιών των φορέων γενικής κυβέρνησης, η θέσπιση πλαισίου για τους ανεξάρτητους φορείς (ιδίως τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές) και η αποδοτικότερη διαχείριση των ταμειακών διαθεσίμων σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης.

Οι βασικοί άξονες (παράγραφος Γ, περίπτωση 2.4.1. Ν.4336/2015, Α΄ 94) για την αναμόρφωση του δημόσιου λογιστικού που προσδιορίστηκαν με τη Συμφωνία δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων αφορούσαν:

- Τη θέσπιση πλαισίου για τους ανεξάρτητους φορείς (ιδίως τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές),
- Τη σταδιακή κατάργηση των προληπτικών ελέγχων των δημοσίων δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο και τους υπολόγους.
- Την ανάληψη από τις Γενικές Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών αποκλειστικών αρμοδιοτήτων οικονομικής υπηρεσίας και την απόδοση στο ΓΛΚ εξουσιών για την εποπτεία των οικονομικών του δημοσίου τομέα,
- Τη σταδιακή κατάργηση, έως τον Ιανουάριο του 2017, των ΥΔΕ και τον μετασχηματισμό τους με άλλες αρμοδιότητες.

Κατάργηση προληπτικών ελέγχων

Αποδίδεται πλέον μεγαλύτερη βαρύτητα στους κατασταλτικούς ελέγχους, αλλαγή που συμβαδίζει με τη διεθνή πρακτική στην ελεγκτική τα τελευταία έτη. Προκειμένου να απελευθερωθεί έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό προς την κατεύθυνση αυτή, περιορίζεται η άσκηση του προληπτικού ελέγχου από εξωτερικά προς τον φορέα όργανα και παράλληλα ενισχύεται η υπευθυνότητα των ίδιων των οικονομικών υπηρεσιών των φορέων και των προϊσταμένων τους. Συγκεκριμένα προβλέφθηκε η κατάργηση του προληπτικού ελέγχου επί των δαπανών του κράτους από το Ελεγκτικό Συνέδριο από 1/1/2017, ενώ για τον προληπτικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο σε δαπάνες ΟΤΑ και λοιπών νομικών προσώπων προβλέπεται η κατάργησή του από 1/1/2019.

Η ανωτέρω αλλαγή προϋποθέτει πλήρη ενεργοποίηση και ενίσχυση των υφιστάμενων υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και εκσυγχρονισμό των διαδικασιών και των πληροφοριακών συστημάτων που τις υποστηρίζουν. Στο πλαίσιο αυτό θεσμοθετήθηκε η ηλεκτρονική διακίνηση εγγράφων που θα επιφέρει σημαντικές εξοικονομήσεις χρόνου και κόστους στη διοίκηση.

Μεταφορά αρμοδιοτήτων από ΥΔΕ (Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου) σε ΓΔΟΥ (Γενικές Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών)

Με τις διατάξεις του ν.4337/2015 τροποποιήθηκε ο ν.4270/2014 ενισχύοντας το ρόλο των Γενικών Διευθύνσεων Οικονομικών Υπηρεσιών (ΓΔΟΥ) με τους προϊσταμένους αυτών να έχουν την πλήρη ευθύνη για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης του Υπουργείου και των εποπτευόμενων από αυτό φορέων. Ειδικότερα, από το 2017 οι ΓΔΟΥ ανέλαβαν την ευθύνη και για τη διενέργεια των δαπανών (έκδοση των χρηματικών ενταλμάτων, εκκαθάριση και πληρωμή των δαπανών).

Παράλληλα, ενισχύεται το πλαίσιο εποπτείας και ελέγχου στο σύνολο των φορέων γενικής κυβέρνησης με τις νέες αρμοδιότητες των ΥΔΕ που μετονομάστηκαν πλέον σε ΔΥΕΕ. Οι μετονομαζόμενες σε ΔΥΕΕ υπηρεσίες θα ασκούν πλέον κατά βάση κατασταλτικό έλεγχο συμμετέχοντας στη διενέργεια προγραμματισμένων, έκτακτων και ειδικών ελέγχων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3492/2006 και του ν. 4151/2013. Επίσης, θα υποστηρίζουν, σε συνεργασία με την κεντρική υπηρεσία του ΓΛΚ, τις διαδικασίες κατάρτισης και παρακολούθησης της εκτέλεσης των προϋπολογισμών των φορέων γενικής κυβέρνησης της αρμοδιότητάς τους.

Κυρώσεις

Για τη διασφάλιση της χρηστής διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών βελτιώθηκε και η ρύθμιση των κυρώσεων, για τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις δημοσιονομικές διατάξεις, με έμφαση στις αρμοδιότητες για την πρακτική επιβολή των, σε μεγάλο βαθμό, ήδη θεσμοθετημένων κυρώσεων.

Ενιαίος Λογαριασμός Θησαυροφυλακίου –Treasury Single Account (TSA)

Επίσης, συντελείται το επόμενο βήμα στη διαχείριση των διαθεσίμων της Γενικής Κυβέρνησης με την διεύρυνση του **Ενιαίου Λογαριασμού Θησαυροφυλακίου (TSA)**, στον οποίο φορείς της Γενικής Κυβέρνησης θα μεταφέρουν τα διαθέσιμά τους. Η συγκέντρωση των διαθεσίμων στο πλαίσιο ενός ενιαίου λογαριασμού επισημαίνεται ότι δίνει τη δυνατότητα στον Υπουργό Οικονομικών να παρακολουθεί και να προγραμματίζει με ενιαίο τρόπο τις ταμειακές ροές από και προς αυτόν, να προσδιορίζει το ύψος των διαθεσίμων και τις ανάγκες δανεισμού και να διαχειρίζεται τα διαθέσιμα προς τοποθέτηση πλεονάσματα.

Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές

Καθορίστηκε με μεγαλύτερη σαφήνεια το πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές (ΑΔΑ) αναφορικά με την κατάρτιση των προϋπολογισμών τους και του ΜΠΔΣ και την παρακολούθηση της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού. Επιδίωξη είναι η μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια στις διαδικασίες που προηγούνται της οριστικοποίησης του Προϋπολογισμού (με δημοσιοποίηση των αναγκαίων πληροφοριών στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών), χωρίς να θίγεται η ανεξαρτησία και ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των εν λόγω φορέων.

Πέραν των προαναφερθέντων, μεγάλος αριθμός διατάξεων αφορά στην αντιμετώπιση πρακτικών προβλημάτων της δημοσιονομικής διαχείρισης, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής, καθώς και την πρόοδο που έχει συντελεστεί στην παρακολούθηση των επιδόσεων όλης της Γενικής Κυβέρνησης, όπως η μηνιαία δημοσίευση στοιχείων εκτέλεσης των επιμέρους προϋπολογισμών. Παράλληλα διευρύνθηκε η δυνατότητα του Υπουργού Οικονομικών να συλλέγει στοιχεία προϋπολογισμού και εκτέλεσής του και από φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα πέραν των φορέων που περιλαμβάνονται στο εκάστοτε ισχύον Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης της ΕΛΣΤΑΤ.

Ληξιπρόθεσμες Υποχρεώσεις του Δημοσίου

Η ορθή καταγραφή και παρακολούθηση των υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης προς τρίτους, καθώς και η ομαλή εξόφληση αυτών αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του Υπουργείου Οικονομικών, δεδομένου ότι συμβάλλουν στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των φορέων, στην εξυγίανση των προϋπολογισμών τους, αλλά και στην τόνωση της ρευστότητας της οικονομίας. Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους συλλέγει και δημοσιεύει σε μηνιαία βάση στοιχεία για τις

ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις (υποχρεώσεις που δεν έχουν πληρωθεί μετά την παρέλευση 90 ημερών από την ημερομηνία υποχρέωσης εξόφλησής τους) της Γενικής Κυβέρνησης.

Η εξέλιξη των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά τα έτη 2011 έως 2016 παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

Εξέλιξη ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)						
	Δεκ. 2011	Δεκ. 2012	Δεκ. 2013	Δεκ. 2014	Δεκ. 2015	Δεκ. 2016
Κρατικός Π/Υ	851	793	221	157	451	163
Τοπική Αυτοδιοίκηση	1.191	1.176	428	280	312	298
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	4.033	4.759	2.653	1.835	2.800	2.024
Νοσοκομεία	1.298	1.765	687	607	931	450
Λοιπά Νομικά Πρόσωπα	381	350	262	197	257	414
Γενική Κυβέρνηση	**7.755**	**8.841**	**4.251**	**3.076**	**4.751**	**3.348**
Εκκρεμείς Επιστροφές Φόρων	901	724	519	755	1.283	1.226
Σύνολο	**8.656**	**9.565**	**4.769**	**3.831**	**6.034**	**4.574**
Σημ: Διαφορές στα αθροίσματα οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις						

Τα έτη 2013 και 2014 οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις παρουσίασαν σημαντική μείωση, καθώς υλοποιήθηκαν προγράμματα χρηματοδότησης των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης αποκλειστικά για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών τους, με απώτερο στόχο την ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας (ν. 4093/2012 και ν.4281/2014). Ειδικότερα, το 2014 χρηματοδοτήθηκαν για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων οι φορείς των τομέων υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής ασφάλισης.

Η σώρευση των ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων που παρατηρείται στα στοιχεία του 2015, αποδίδεται κατά κύριο λόγο στους περιορισμούς ρευστότητας που δεν επέτρεψαν την ομαλή πορεία αποπληρωμής των ανωτέρω υποχρεώσεων. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια οι επιπτώσεις της κρίσης στο ασφαλιστικό σύστημα επέφεραν περιοριστικές ταμειακές συνθήκες στους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, γεγονός το οποίο δημιουργεί καθυστερήσεις στις ενδοκυβερνητικές ροές συναλλαγών μεταξύ ΟΚΑ, ΕΟΠΥΥ και Νοσοκομείων, αυξάνοντας τις απλήρωτες και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους.

Για την επίλυση των ανωτέρω προβλημάτων υπήρξαν νομοθετικές πρωτοβουλίες από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ν.4387/2016) στο πλαίσιο εφαρμογής διαρθρωτικών παρεμβάσεων και μέτρων εξυγίανσης του ασφαλιστικού συστήματος. Παράλληλα, καταβάλλεται προσπάθεια για την εξασφάλιση της ομαλής ροής μεταφοράς των προϋπολογισθεισών ασφαλιστικών εισφορών από τα ασφαλιστικά ταμεία κυρίως προς τον ΕΟΠΥΥ.

Στο πλαίσιο της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης και με τη χρηματοδότηση από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), για την αντιμετώπιση της σώρευσης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, συμφωνήθηκε η εκκαθάρισή τους, συμπεριλαμβανομένων και των εκκρεμών αιτήσεων επιστροφών φόρων και συνταξιοδότησης.

Ειδικότερα, τον Ιούλιο του 2016 ξεκίνησε η υλοποίηση νέου προγράμματος εκκαθάρισης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. Παράλληλα, στις αρχές του 2017 προβλέφθηκε η χρηματοδότηση των ΟΚΑ για την εκκαθάριση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης.

Στο πλαίσιο αυτό, εντός του 2016 εκταμιεύτηκε από τον ΕΜΣ χρηματοδότηση ύψους 3.500 εκατ. ευρώ. Μέχρι τέλος Μαρτίου 2017 έχουν μεταφερθεί πιστώσεις και επιχορηγήσεις στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης ύψους 3.762,2 εκατ. ευρώ (χρηματοδότηση ύψους 3.342,5 εκατ. ευρώ σε καθαρή βάση) και από το ποσό αυτό έχουν εξοφληθεί ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ύψους 3.410,9 εκατ. ευρώ (πληρωμές ύψους 2.991,1 εκατ. ευρώ σε καθαρή βάση). Παράλληλα, το 2017 χρηματοδοτήθηκε ο ΕΦΚΑ με ποσό 70 εκατ. ευρώ για την εκκαθάριση εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης εκ των οποίων αποπληρώθηκε ποσό 56,9 εκατ. ευρώ. Οι χρηματοδοτήσεις απεικονίζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Χρηματοδότηση – Πληρωμές ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2016 Χρημ/ση	2016 Πληρωμές	Ιαν.-Μάρτιος 2017 Χρημ/ση	Ιαν.-Μάρτιος 2017 Πληρωμές	Σύνολο Χρημ/ση	Σύνολο Πληρωμές
Κρατικός Π/Υ*	467,1	467,1	1,3	0,0	468,4	467,1
Τοπική Αυτοδιοίκηση	80,5	56,2	3,7	20,1	84,2	76,3
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	1.096,8	922,3	106,0	66,0	1.202,8	988,2
Νοσοκομεία	1.148,3	1.034,9	43,4	71,1	1.191,7	1.106,0
Λοιπά Νομικά Πρόσωπα	270,0	267,9	0,0	0,1	270,0	268,1
Γενική Κυβέρνηση	**3.062,8**	**2.748,4**	**154,4**	**153,9**	**3.217,2**	**2.902,3**
Επιστροφές Φόρων	405,0	380,3	70,0	67,8	475,0	448,1
Σύνολο Γεν. Κυβέρνηση και Επιστροφές Φόρων	**3.467,8**	**3.128,7**	**224,4**	**221,7**	**3.692,2**	**3.354,0**
Εκκρεμείς Αιτήσεις Συνταξιοδότησης			70,0	56,9	70,0	56,9
ΣΥΝΟΛΟ	**3.467,8**	**3.128,7**	**294,4**	**278,6**	**3.762,2**	**3.410,9**

* Ποσό ύψους 419,7 αφορά μόνο πιστώσεις, καθώς η πληρωμή συμψηφίστηκε με οφειλές προς το Δημόσιο. Το συνολικό ύψος χρηματοδοτήσεων και πληρωμών σε καθαρή βάση προκύπτει μετά την αφαίρεση του ποσού αυτού.

Οι μελλοντικές εκταμιεύσεις του προγράμματος εκκαθάρισης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων θα προσαρμόζονται ανάλογα με την πορεία της χρηματοδότησης από τη Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης.

Τα ποσά επιχορηγήσεων για εξόφληση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων εκταμιεύονται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και εμφανίζονται στους προϋπολογισμούς των λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, με ισόποση αύξηση των εσόδων τους (είσπραξη επιχορηγήσεων από το κράτος). Αναλυτικότερα, η αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων αποτελεί μεν δαπάνη για τον Κρατικό Προϋπολογισμό, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί έσοδο των φορέων Γενικής Κυβέρνησης, σε περιπτώσεις επιχορηγήσεων για την αποπληρωμή των υποχρεώσεων αυτών. Στη συνέχεια εμφανίζεται ως πληρωμή των φορέων, αλλά με ταυτόχρονη μείωση του ύψους των απλήρωτων υποχρεώσεών τους.

Κατά συνέπεια, η διαδικασία αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων είναι ουδέτερη στο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ESA. Για το λόγο αυτό, στα μεγέθη (έσοδα, δαπάνες και μεταβολή απλήρωτων υποχρεώσεων) της Γενικής Κυβέρνησης του παρόντος ΜΠΔΣ δεν έχει ενσωματωθεί η επίπτωση του προγράμματος εκκαθάρισης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους.

Νέο σχέδιο λογαριασμών για όλη τη Γενική Κυβέρνηση (New Chart of Accounts)

Στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους σχεδιάζεται, ένα ενιαίο λογιστικό πλαίσιο για όλη τη Γενική Κυβέρνηση, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των δημοσιονομικών στοιχείων και εκθέσεων.
Το ενιαίο λογιστικό πλαίσιο θα αντικαταστήσει τα πέντε επιμέρους κλαδικά λογιστικά σχέδια που εφαρμόζονται σήμερα στον δημόσιο τομέα (με τα ΠΔ 80/1997, 205/1998, 315/1999, 146/2011 και 15/2011).
Άμεσος στόχος είναι, έως το τέλος Μαΐου 2017 να έχει ολοκληρωθεί η οικονομική ταξινόμηση σε τέταρτο βαθμό και μέχρι τον Ιούνιο σε πέμπτο βαθμό για την Κεντρική Διοίκηση, προκειμένου το ενιαίο λογιστικό σχέδιο να υλοποιηθεί στην Κεντρική Διοίκηση από τον προϋπολογισμό του 2019.

Ειδικότερα το ενιαίο λογιστικό σχέδιο θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγοριοποιήσεις:

- Ενιαία κωδική κατάταξη ανά είδος συναλλαγής (**οικονομική ταξινόμηση**) για τα έσοδα, τις δαπάνες, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία, καθώς και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού. Η νέα ταξινόμηση των συναλλαγών σε κύριες κατηγορίες γίνεται κυρίως με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ESA 2010), ενώ η περαιτέρω ανάλυση σε επιμέρους κατηγορίες προορίζεται να καλύψει τις εθνικές ανάγκες παροχής πληροφοριών.
- Κωδικούς ταξινόμησης των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης (**διοικητική ταξινόμηση**).
- Ταξινόμηση των συναλλαγών ανά λειτουργία (**λειτουργική ταξινόμηση**) των διεθνών προτύπων (COFOG).

Επισκόπηση δαπανών

Σε συνέχεια προηγούμενων εμπειριών της ελληνικής δημόσιας διοίκησης για επισκόπηση δαπανών το 2012 και το 2014, ξεκίνησε μια νέα προσπάθεια με σχεδιασμό καταρχάς για πιλοτική εφαρμογή σε 3 Υπουργεία (Οικονομικών, Πολιτισμού και Οικονομίας & Ανάπτυξης) από το Σεπτέμβριο 2016 και από τις αρχές του 2017 σε καθολική εφαρμογή σε όλους τους φορείς γενικής κυβέρνησης. Ο στόχος της νέας επισκόπησης δαπανών είναι η επεξεργασία, συγκέντρωση και αποτίμηση προτάσεων για πολιτικές εξοικονόμησης πόρων και **αύξησης της αποτελεσματικότητας των δημόσιων δαπανών** με στόχο τη δημιουργία δημοσιονομικού περιθωρίου, ώστε να **ενισχυθούν οι δαπάνες σε τομείς με υψηλή κοινωνική αποτελεσματικότητα** και να μειωθεί η φορολογική επιβάρυνση φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων με τρόπο διατηρήσιμο και χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων πρωτογενών πλεονασμάτων. Η αύξηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των δημοσίων δαπανών απελευθερώνει πόρους για τη μερική χρηματοδότηση του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) την περίοδο 2018-2020 (ετήσιο εκτιμώμενο κόστος 760 εκατ. ευρώ).

Οι ομάδες εργασίας των Υπουργείων σε στενή συνεργασία με τη συντονιστική επιτροπή που έχει δημιουργηθεί έχουν στόχο να καταγράψουν και κοστολογήσουν τις δράσεις των Υπουργείων - εποπτευόμενων φορέων τους και μέσα από αυτή τη διαδικασία να εντοπίσουν περιοχές εξοικονόμησης δαπανών και ενίσχυσης της αποτελεσματικότητάς τους, διατυπώνοντας σχετικές ποσοτικοποιημένες, τεκμηριωμένες προτάσεις που τελικά θα εγκριθούν από το ΚΥΣΟΙΠ. Ως προς το χρονοδιάγραμμα της επισκόπησης δαπανών έχει τεθεί ως στόχος να ενσωματωθούν οι εγκεκριμένες από το ΚΥΣΟΙΠ προτάσεις στον προϋπολογισμό του 2018 και ως εκ τούτου το ΜΠΔΣ 2018-2021, δεδομένου του χρόνου κατάθεσής του στη Βουλή, δεν περιλαμβάνει ποσοτικοποιημένο αποτέλεσμα των δράσεων εξοικονόμησης στο πλαίσιο της επισκόπησης δαπανών.

Η προαναφερόμενη καταγραφή και κοστολόγηση αφορά τόσο τις κεντρικές υπηρεσίες των Υπουργείων με τους ειδικούς φορείς τους, όσο και τους εποπτευόμενους φορείς τους. Επειδή οι εξοικονομήσεις προσμετρώνται στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, υπάρχει ανάγκη για ενοποίηση (consolidation) των πρωτογενών δαπανών, π.χ εξαιρούνται από την εξέταση οι επιχορηγήσεις του Υπουργείου προς φορείς εντός γενικής κυβέρνησης, καθώς αυτές είναι τελικά δημοσιονομικά ουδέτερες σε συνολικό επίπεδο. Περαιτέρω εξαιρέθηκαν οι δαπάνες μισθοδοσίας, οι επενδυτικές δαπάνες και κάποιες άλλες εξειδικευμένες δαπάνες λόγω της ιδιαιτερότητάς τους.
Έχουν τεθεί 3 σενάρια στοχοθεσίας στα Υπουργεία επί των δαπανών που εμπίπτουν στην επισκόπηση (μετά τις σχετικές εξαιρέσεις που προαναφέρθηκαν) για την περίοδο 2018-2020 (βάσει του κλεισίματος των ετών 2015 και 2016).
Πέραν της σύνδεσης της συγκεκριμένης επισκόπησης δαπανών με τη χρηματοδότηση του ΚΕΑ, αυτή αποτελεί και μια δομημένη προσπάθεια δημιουργίας τεχνογνωσίας στα Υπουργεία και τους λοιπούς φορείς της ΓΚ για καλύτερη κοστολόγηση των δράσεών τους και ιεράρχηση των προτεραιοτήτων τους βάσει και της στόχευσης που υπάρχει για τις πολιτικές του κάθε Υπουργείου για τα αμέσως επόμενα χρόνια. Από την ευρωπαϊκή πρακτική των τελευταίων ετών διαφαίνεται ότι όλο και περισσότερες χώρες εντάσσουν την επισκόπηση δαπανών πλέον στις μόνιμες διαδικασίες κατάρτισης των προϋπολογισμών και των μεσοπρόθεσμων οικονομικών σχεδιασμών τους. Υπό αυτό το πρίσμα, η εν λόγω προσπάθεια συνδέεται και με τη βούληση της κυβέρνησης για μετάβαση στο προσεχές μέλλον σε κατάρτιση προϋπολογισμών προγραμμάτων (performance budgeting) και ανακατανομή πόρων με όσο το δυνατόν αποδοτικότερο τρόπο σε τομείς με υψηλή κοινωνική αποτελεσματικότητα.

2. ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ 2018-2021

2.1 Παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2015-2018 και ΣΧΔ

Πίνακας 2.1 Επικαιροποιημένες παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2015-2018 (σε μικτή βάση) σωρευτικά

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

				2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
			ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	**0**	**-657**	**-416**	**-362**	**-404**	**-417**	**-417**	**-417**	**-417**
		1.	**Μισθολογικές Παρεμβάσεις και μη μισθολογικές παροχές**	**0**	**11**	**-95**	**-57**	**-56**	**-39**	**-39**	**-39**	**-39**
		2.	**Συνταξιοδοτικές Παρεμβάσεις**	**0**	**73**	**121**	**127**	**127**	**133**	**133**	**133**	**133**
		3.	**Παρεμβάσεις σε Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα**	**0**	**-761**	**-413**	**-396**	**-438**	**-475**	**-475**	**-475**	**-475**
		4.	**Παρεμβάσεις στους Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
		5.	**Λοιπές Παρεμβάσεις**	**0**	**7**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**
		6.	**Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού**	**0**	**14**	**-43**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
				2013	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
			ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ (Α+Β)	**0**	**-657**	**-416**	**-362**	**-404**	**-417**	**-417**	**-417**	**-417**
Α.			**ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (πλην εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού)**	**0**	**-671**	**-374**	**-312**	**-355**	**-368**	**-368**	**-368**	**-368**
1.			**Σύνολο Παρεμβάσεων Δαπανών Κεντρικής Διοίκησης**	**0**	**17**	**-82**	**-44**	**-43**	**-26**	**-26**	**-26**	**-26**
	1.1		**Μισθολογικές Παρεμβάσεις και μη μισθολογικές παροχές**	**0**	**11**	**-95**	**-57**	**-56**	**-39**	**-39**	**-39**	**-39**
		i.	Καταβολή διαφορών επί αναδρομικών αποδοχών σε εν ενεργεία δικαστικούς	0	0	-25	-17	-17	0	0	0	0
		ii.	Καταβολή διαφορών ετήσιων αποδοχών σε εν ενεργεία δικαστικούς	0	-26	-53	-53	-53	-53	-53	-53	-53
		iii.	Μείωση κατά 2,9% των εργοδοτικών εισφορών για τις αποδοχές του προσωπικού των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης	0	7	13	13	13	13	13	13	13
		iv.	Σταδιακό ξεπάγωμα βαθμολογικής ωρίμανσης (αφορά Γενική Κυβέρνηση)/1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		v.	Αλλαγή στον υπολογισμό της αποζημίωσης των αναγκαστικών αποχωρήσεων (αφορά Γενική Κυβέρνηση)	0	30	-30	0	0	0	0	0	0
	1.2		**Μεταβιβάσεις, αποδόσεις και επιδοτήσεις φορέων Γενικής Κυβέρνησης**	**0**	**7**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**
		i.	Μείωση αποδόσεων σε ΟΤΑ λόγω μείωσης κατά 2,9 % των εργοδοτικών εισφορών για τις αποδοχές του προσωπικού τους	0	7	13	13	13	13	13	13	13
2.			**Σύνολο Παρεμβάσεων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης**	**0**	**-688**	**-292**	**-269**	**-311**	**-341**	**-341**	**-341**	**-341**
	2.1		**Συντάξεις Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης**	**0**	**74**	**149**	**149**	**149**	**149**	**149**	**149**	**149**
		i.	Κατάργηση προσαύξησης επικουρικών συντάξεων υπαλλήλων Υπ. Οικονομικών	0	6	6	6	6	6	6	6	6
		ii.	Εφαρμογή του συντελεστή βιωσιμότητας στις επικουρικές συντάξεις του ΕΤΕΑ (ν.4052/12)	0	68	143	143	143	143	143	143	143
	2.2		**Συντάξεις Δημοσίου** /2	**0**	**-1**	**-28**	**-22**	**-22**	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**
		i.	Καταβολή διαφορών ετήσιων συντάξεων των δικαστικών	0	-1	-22	-16	-16	-16	-16	-16	-16
		ii.	Καταβολή διαφορών επί αναδρομικών συντάξεων δικαστικών	0	0	-6	-6	-6	0	0	0	0
	2.3		**Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα**	**0**	**-761**	**-413**	**-396**	**-438**	**-475**	**-475**	**-475**	**-475**
		i.	Συμψηφισμός επιστροφών φόρων προς τρίτους με αντίστοιχα ποσά οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών	0	7	29	29	29	29	29	29	29
		ii.	Διαρθρωτικές παρεμβάσεις αύξησης εσόδων του Ο.Α.Ε.Ε	0	0	24	82	82	82	82	82	82
		iii.	Παρακράτηση οφειλόμενων ασφαλιστικών εισφορών από τυχόν δικαιούμενα ποσά επιδοτήσεων	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		iv.	Μείωση ασφαλιστικών εισφορών κατά 3,9%	0	-357	-854	-895	-938	-974	-974	-974	-974
		v.	Διανομή κοινωνικού μερίσματος	0	-506	0	0	0	0	0	0	0
		vi.	Μείωση αποδιδόμενων πόρων σε ασφαλιστικά ταμεία	0	0	199	199	199	199	199	199	199
		vii.	Κατάργηση οικογενειακών επιδομάτων που καταβάλλονται από ΟΑΕΔ σε ιδιωτικούς υπαλλήλους	0	58	116	116	116	116	116	116	116
		viii.	Μείωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από τον ΟΑΕΔ	0	37	74	74	74	74	74	74	74
3			**Σύνολο Παρεμβάσεων στους λοιπούς τομείς της Γενικής Κυβέρνησης**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	3.1		**Εξορθολογισμός λειτουργικών δαπανών**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
		i.	Περαιτέρω μείωση λειτουργικών δαπανών Νομικών Προσώπων εντός ΓΚ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		ii.	Μείωση λειτουργικών δαπανών Επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Β.			**ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**	**0**	**14**	**-43**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
		i.	Κατάργηση των μη ανταποδοτικών χρεώσεων	0	-37	-166	-173	-173	-173	-173	-173	-173
		ii.	Μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 3,9%	0	14	86	86	86	86	86	86	86
		iii.	Τέλος παραμονής και πλόων	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		iv.	Προσυμπλήρωση δήλωσης φόρου εισοδήματος συνταξιούχων	0	37	37	37	37	37	37	37	37

/1: Η απόδοση τα παρέμβσης του ΜΠΔΣ 2015-2018 αναφορικά με το σταδιακό ξεπάγωμα βαθμολογικής ωρίμανσης έχει ενσωματώθεί στον Πίνακα 2.2 στις παρεμβάσεις για
/2: Οι αποδόσεις των παρεμβάσεων στις Συντάξεις Δημοσίου εμφανίζονται έως και το έτος 2016 στην Κεντρική Διοίκηση

Στα πλαίσια της οικονομικής προσαρμογής της χώρας και προκειμένου να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι του προγράμματος, ήταν απαραίτητο να νομοθετηθούν κάποιες παρεμβάσεις μετά την ψήφιση του ΜΠΔΣ 2015-2018 έως και σήμερα. Οι παρεμβάσεις αυτές είναι ενσωματωμένες στο βασικό σενάριο και παρουσιάζονται στον κάτωθι πίνακα

Πίνακας 2.2 Λοιπές Παρεμβάσεις ΣΧΔ ενσωματωμένες στο βασικό σενάριο (σε μικτή βάση) σωρευτικά (ποσά σε εκατ. ευρώ)

			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
		ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	**1.288**	**4.692**	**6.479**	**8.282**	**8.598**	**9.072**	**9.222**
	1.	**Μισθολογικές Παρεμβάσεις και μη μισθολογικές παροχές**	**0**	**71**	**244**	**346**	**359**	**401**	**384**
	2.	**Συνταξιοδοτικές Παρεμβάσεις**	**0**	**187**	**727**	**1.385**	**1.783**	**2.272**	**2.486**
	3.	**Παρεμβάσεις σε Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα**	**293**	**1.313**	**348**	**696**	**681**	**636**	**606**
	4.	**Παρεμβάσεις στην Υγεία**	**0**	**22**	**22**	**210**	**210**	**210**	**210**
	5.	**Δαπάνες Υπουργείου Εθνικής Άμυνας**	**0**	**5**	**5**	**52**	**30**	**30**	**30**
	6.	**Παρεμβάσεις στους Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης**	**0**	**30**	**37**	**43**	**43**	**43**	**43**
	7.	**Λοιπές Παρεμβάσεις**	**10**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**
	8.	**Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού**	**985**	**3.051**	**5.084**	**5.538**	**5.479**	**5.467**	**5.451**
			2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
		ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ (Α+Β)	**1.288**	**4.692**	**6.479**	**8.282**	**8.598**	**9.072**	**9.222**
Α.		**ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (πλην εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού)**	**303**	**1.641**	**1.395**	**2.744**	**3.119**	**3.605**	**3.771**
1.		**Σύνολο Παρεμβάσεων Δαπανών Κεντρικής Διοίκησης**	**-98**	**-148**	**-583**	**-421**	**-404**	**-368**	**-380**
	1.1	**Μισθολογικές Παρεμβάσεις και μη μισθολογικές παροχές**	**0**	**31**	**54**	**132**	**171**	**207**	**195**
	i.	Εφαρμογή νέου Ενιαίου Μισθολογίου μετά την αλλαγή του γενικού κανόνα προσλήψεων	0	21	-22	-66	-66	-75	-90
	ii.	Αναμόρφωση του υφιστάμενου πλαισίου για μη μισθολογικές παροχές	0	15	15	15	15	15	15
	iii.	Αλλαγή κανόνα προσλήψεων για τα έτη 2017-2019	0	0	31	99	160	202	202
	iv.	Πάγωμα ωρίμανσης ειδικών μισθολογίων	0	0	59	118	118	118	118
	v.	Προσλήψεις επιπλέον του γενικού κανόνα προσλήψεων	0	-5	-11	-11	-11	-11	-11
	vii.	Αναμόρφωση ειδικών μισθολογίων	0	0	-20	-56	-46	-43	-41
	viii.	Αναμόρφωση του ενιαίου μισθολογίου	0	0	0	33	0	0	0
	1.2	**Επιδόματα Κοινωνικού χαρακτήρα**	**-108**	**-196**	**-655**	**-618**	**-618**	**-618**	**-618**
	i.	Εξορθολογισμός χορήγησης επιδόματος θέρμανσης με μείωση της σχετικής δαπάνης κατά 50%	0	104	105	133	133	133	133
	ii.	Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης & Δαπάνη ανθρωπιστικής Κρίσης	-108	-300	-760	-760	-760	-760	-760
	iii.	Εξορθολογισμός λοιπών κοινωνικών παροχών και επιδομάτων	0	0	0	10	10	10	10
	1.3	**Δαπάνες Υπουργείου Εθνικής Άμυνας**	**0**	**5**	**5**	**52**	**30**	**30**	**30**
	i.	Μείωση ταμειακών αμυντικών και λοιπών δαπανών ΥΠΕΘΑ	0	27	5	30	30	30	30
	ii.	Μείωση φυσικών παραλαβών εξοπλιστικών ως αποτέλεσμα μείωσης ισόποσων αναλήψεων υποχρεώσεων το 2016	0	-22	0	22	0	0	0
	1.4	**Μεταβιβάσεις, αποδόσεις και επιδοτήσεις φορέων Γενικής Κυβέρνησης**	**10**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**	**13**
	i.	Παρεμβάσεις σε μη ανταποδοτικές χρεώσεις	10	13	13	13	13	13	13

Πίνακας 2.2 Λοιπές Παρεμβάσεις ΣΧΔ ενσωματωμένες στο βασικό σενάριο (σε μικτή βάση) σωρευτικά (ποσά σε εκατ. ευρώ)									
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
3.		**Σύνολο Παρεμβάσεων στον Τομέα Υγείας**	**0**	**22**	**22**	**210**	**210**	**210**	**210**
	3.1	**Περίθαλψη**	**0**	**22**	**22**	**210**	**210**	**210**	**210**
	i.	Δημοσιονομικά ισοδύναμες παρεμβάσεις για την εξισορρόπηση της απώλειας εσόδων από την κατάργηση του εισιτηρίου 5 Ευρώ για εξέταση στα Νοσοκομεία	0	22	22	22	22	22	22
	ii.	Επέκταση clawback/rebate ΕΟΠΥΥ	0	0	0	188	188	188	188
4		**Σύνολο Παρεμβάσεων στους λοιπούς τομείς της Γενικής Κυβέρνησης**	**0**	**70**	**228**	**256**	**230**	**237**	**232**
	4.1	**Μισθολογικές Παρεμβάσεις και μη μισθολογικές παροχές**	**0**	**40**	**191**	**214**	**188**	**195**	**189**
	i.	Εφαρμογή νέου Ενιαίου Μισθολογίου	0	34	159	146	94	90	84
	ii.	Αναμόρφωση του υφιστάμενου πλαισίου για μη μισθολογικές παροχές	0	6	6	6	6	6	6
	iii.	Αλλαγή κανόνα προσλήψεων για τα έτη 2017-2019	0	0	15	45	70	81	81
	iv.	Λοιπές μισθολογικές παρεμβάσεις	0	0	10	18	18	18	18
	4.2	**Αύξηση εσόδων εποπτευόμενων Νομικών Προσώπων, φορέων της Γενικής Κυβέρνησης**	**0**	**30**	**37**	**43**	**43**	**43**	**43**
	i.	Αύξηση εσόδων του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ)	0	30	30	30	30	30	30
	ii.	Νέα τιμολογιακή πολιτική ΟΑΣΘ	0	0	7	13	13	13	13
Β.		**ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**	**985**	**3.051**	**5.084**	**5.538**	**5.479**	**5.467**	**5.451**
	i.	Αναμόρφωση Κώδικα Φ.Π.Α.	511	1.454	1.526	1.576	1.576	1.576	1.576
	ii.	Αναμόρφωση συντελεστών στην ειδική εισφορά αλληλεγγύης	59	336	0	0	0	0	0
	iii.	Αύξηση συντελεστών στο φόρο πολυτελούς διαβίωσης	21	21	21	21	21	21	21
	iv.	Αύξηση συντελεστών στο φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων	0	150	150	150	150	150	150
	v.	Αύξηση συντελεστών στο φόρο ασφαλίστρων	16	65	65	65	65	65	65
	vi.	Τροποποιήσεις στους νόμους των ρυθμίσεων οφειλών προς το Δημόσιο	2	13	6	2	-1	-1	-1
	vii.	Κατάργηση απαλλαγών πληρωμής ΕΝΦΙΑ	19	20	20	20	20	20	20
	viii.	Αύξηση της προκαταβολής φόρου εισοδήματος στα νομικά πρόσωπα	293	106	133	0	0	0	0
	ix.	Αύξηση της προκαταβολής φόρου εισοδήματος στους ελεύθερους επαγγελματίες	0	115	143	0	0	0	0
	x.	Αύξηση της προκαταβολής φόρου εισοδήματος στους αγρότες	36	26	33	0	0	0	0
	xi	Κατάργηση έκπτωσης εφάπαξ πληρωμής φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων	0	14	14	14	14	14	14
	xii.	Κατάργηση έκπτωσης εφάπαξ πληρωμής φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων	0	15	15	15	15	15	15
	xiii.	Αντιμετώπιση αποχής από περιοδικό τεχνικό έλεγχο οχημάτων Κ.Τ.Ε.Ο.	10	0	0	0	0	0	0
	xiv.	Επιβολή φόρου επί των τηλεοπτικών διαφημίσεων	16	32	32	32	32	32	32
	xv.	Αντιμετώπιση φαινομένου ανασφάλιστων οχημάτων	0	40	5	5	5	5	5
	xvi.	Κατάργηση φόρων υπέρ τρίτων	-12	-29	-29	-29	-29	-29	-29
	xvii.	Επιβολή ειδικού φόρου κατανάλωσης στο κρασί	0	24	24	24	24	24	24
	xviii.	Αναμόρφωση τελών κυκλοφορίας οχημάτων	13	13	13	13	13	13	13
	xix.	Αναμόρφωση Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος	0	289	984	815	815	815	815
	xx.	Αναμόρφωση συντελεστών και χρονική επέκταση της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης	0	31	656	1.139	1.139	1.139	1.139
	xxi.	Αύξηση συντελεστή Φ.Π.Α. (από 23% σε 24%).	0	219	437	437	437	437	437
	xxii.	Επέκταση της εθελοντικής συνεισφοράς της εφοπλιστικής κοινότητας και το 2018	0	0	0	40	0	0	0
	xxiii.	Αναμόρφωση φορολογίας οχημάτων	0	18	30	30	30	30	30
	xxiv.	Φόρος εισοδήματος στα εταιρικά αυτοκίνητα	0	0	91	91	91	91	91
	xxv.	Αναμόρφωση Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) ενεργειακών προϊόντων	0	-18	341	341	341	341	341
	xxvi.	Αναμόρφωση φορολογίας στα επενδυτικά οχήματα	0	0	19	33	33	33	33
	xxvii.	Τέλος στη συνδρομητική τηλεόραση	0	8	24	24	24	24	24
	xxviii.	Τέλος συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας	0	0	54	65	65	65	65
	xxix.	Αύξηση συμμετοχής Δημοσίου στα μικτά κέρδη από τυχερά παίγνια	0	57	57	57	57	57	57
	xxx	Κατάργηση της απαλλαγής του 50% επί οινοπνευματωδών ποτών στα Δωδεκάνησα	0	0	0	13	13	13	13
	xxxi.	Αύξηση Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) στο ζύθο	0	38	49	49	49	49	49
	xxxii.	Αύξηση φόρου κατανάλωσης επί των τσιγάρων και του καπνού (συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών τσιγάρων)	0	0	142	142	142	142	142
	xxxiii.	Φόρος διαμονής	0	0	0	74	74	74	74
	xxxiv.	Φόρος επί του καφέ	0	0	62	62	62	62	62
	xxxv.	Φορολογικές απαλλαγές από το νέο επενδυτικό νόμο	0	-5	-21	-40	-57	-69	-84
	xxxvi.	Φορολόγηση βραχυπρόθεσμης μίσθωσης ακινήτων	0	0	0	48	48	48	48
	xxxvii.	Κατάργηση έκπτωσης φόρου για ιατρικές δαπάνες	0	0	0	121	121	121	121
	xxxviii.	Κατάργηση της έκπτωσης 1,5% στην παρακράτηση φόρου	0	0	0	68	68	68	68
	xxxix.	Κατάργηση του 25% του αφορολόγητου σε βουλευτές και δικαστικούς	0	0	0	44	44	44	44
	xxxix.	Μείωση ΦΠΑ προϊόντων που χρησιμοποιούνται στον αγροτική παραγωγή.	0	0	-12	-22	-22	-22	-22

/1. Οι αποδόσεις των παρεμβάσεων στις Συντάξεις Δημοσίου εμφανίζονται έως και το έτος 2016 στην Κεντρική Διοίκηση

Κάποιες από τις σημαντικότερες παρεμβάσεις είναι οι εξής:

Α. Μισθολογικές Παρεμβάσεις και μη μισθολογικές παροχές

1. Εφαρμογή νέου Ενιαίου Μισθολογίου

Στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης της δημόσιας διοίκησης, επιτεύχθηκε μια δημοσιονομικά ουδέτερη μεταρρύθμιση του μισθολογίου για την περίοδο 2016-2021, η οποία στοχεύει στην αποσυμπίεση της μισθολογικής κατανομής σε ολόκληρο το μισθολογικό φάσμα, σε συνάρτηση με τις δεξιότητες, τις επιδόσεις, τις αρμοδιότητες και τη θέση του προσωπικού. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται η αποσύνδεση του βαθμού από το μισθολογικό κλιμάκιο του υπαλλήλου. Επιπρόσθετα το νέο σύστημα αμοιβών προβλέπει τη μισθολογική κατάταξη των υπαλλήλων ανάλογα με την κατηγορία εκπαίδευσής τους και ταυτόχρονα επιτρέπει ιδιαιτέρως προωθημένη, σε σχέση με αυτή που ίσχυε πριν την νομοθέτηση, μισθολογική κατάταξη για υπάλληλους με μεταπτυχιακό, ή για τους αποφοίτους της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης. Προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποσυμπίεση, η μισθολογική εξέλιξη συντελείται με διαφορετικό τρόπο στις υπάρχουσες κατηγορίες υπαλλήλων, υπό την έννοια ότι αυτή είναι ταχύτερη στις περιπτώσεις υπαλλήλων υψηλών τυπικών προσόντων. Δίνεται η δυνατότητα αναγνώρισης προϋπηρεσίας, ενώ παράλληλα ο χρόνος προωθημένης μισθολογικής εξέλιξης των υπαλλήλων συνδέεται και με στοιχεία αξιολόγησης. Τέλος, ένα σημαντικό στοιχείο της εν λόγω μεταρρύθμισης είναι η άρση της αναστολής μισθολογικών προαγωγών, η οποία αποτέλεσε αιτία δικαιολογημένης δυσαρέσκειας και έντονων προβλημάτων στη διοίκηση του ανθρωπίνου δυναμικού. Από δημοσιονομικής πλευράς η εφαρμογή του νέου ενιαίου μισθολογίου σε όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (κεντρική διοίκηση και υποτομείς) επιφέρει εξοικονόμηση κατά τα πρώτα χρόνια της εφαρμογής του, η οποία όμως αποκλιμακώνεται σταδιακά, έτσι ώστε μεσοπρόθεσμα να είναι δημοσιονομικά ουδέτερη.

2. Εξορθολογισμός μη μισθολογικών παροχών

Σε συνδυασμό με την ανωτέρω μεταρρύθμιση, έγινε προσπάθεια εξορθολογισμού των μη μισθολογικών παροχών (π.χ. πρόβλεψη περί χορήγησης παροχών που έχουν στόχο τη διασφάλιση της υγιεινής και της ασφάλειας των συνθηκών εργασίας αποκλειστικά και μόνο σε είδος, κάλυψη παροχών που αφορούν σε Ασφαλιστήρια Συμβόλαια / Προγράμματα Ιατροφαρμακευτικής Κάλυψης των εργαζομένων, καθώς και σε μειωμένα εισιτήρια και Κάρτες Διαδρομών αποκλειστικά από ίδια συμμετοχή των εργαζομένων, αναμόρφωση του πλαισίου παροχής κινητών, υποχρέωση καταγραφής και κοστολόγησης των μη μισθολογικών παροχών στους προϋπολογισμούς των φορέων) με στόχο τη δημιουργία ενός ενιαίου και διαφανούς συστήματος παροχών για όλο το Δημόσιο Τομέα.

3. Αλλαγή κανόνα προσλήψεων – αποχωρήσεων

Η σημαντικότερη παρέμβαση από πλευράς εξοικονόμησης είναι η αλλαγή του κανόνα προσλήψεων/αποχωρήσεων για την περίοδο 2017-2019, ο οποίος διαμορφώνεται σε 1 πρόσληψη για κάθε 4 αποχωρήσεις για το έτος 2017 και 1:3 και 1:2 αντίστοιχα για τα έτη 2018 και 2019. Από την ανωτέρω παρέμβαση εκτιμάται εξοικονόμηση δαπάνης ύψους 273 εκατ. ευρώ σωρευτικά έως το έτος 2021. Όπως αναλύεται εκτενέστερα και στην ενότητα του πίνακα 3.8 πάντα τηρούμενου του ανώτατου επιτρεπόμενου αριθμού προσλήψεων που προκύπτουν από τον ανωτέρω κανόνα, ο σχεδιαζόμενος προγραμματισμός προσλήψεων της περιόδου 2017-2021, λαμβάνοντας υπόψη την ιεράρχηση των αναγκών, δίνει προτεραιότητα σε ευαίσθητους τομείς της κοινωνίας όπως η Υγεία, η Παιδεία και η Δικαιοσύνη.

4. Αναμόρφωση ειδικών μισθολογίων

Με τις διατάξεις του ν. 4336/2015 (94 Α΄), στο πλαίσιο δέσμευσης της Ελληνικής Κυβέρνησης έναντι των εταίρων της για τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης, προβλέπεται η ανάγκη αναμόρφωσης και εξορθολογισμού των ειδικών μισθολογίων (στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας, διπλωματικών υπαλλήλων, ιατρών Ε.Σ.Υ., κ.λ.π.).

Στο πλαίσιο της αναμόρφωσης των ειδικών μισθολογίων, υιοθετήθηκαν δύο κύριες κατευθύνσεις:
α) η ανάγκη περιορισμού του σημερινού αριθμού τους (20 περίπου ειδικά μισθολόγια συνενώνονται σε 7) και
β) η προσπάθεια εξορθολογισμού των αποδοχών των λειτουργών και υπαλλήλων που αμείβονται με αυτά, με συγχώνευση επιδομάτων και κατάργηση ορισμένων που στερούνται στην πραγματικότητα δικαιολογητικού λόγου χορήγησης.
Οι νέες ρυθμίσεις απλοποιούν το μισθολογικό καθεστώς των λειτουργών και υπαλλήλων, μέσα σε ένα νέο διαφανές μισθολογικό σύστημα, έναντι μιας πληθώρας μισθολογικών διατάξεων που διατηρούνταν σε ισχύ από την έναρξή τους μέχρι σήμερα.
Λόγω της πολυπλοκότητας του υπάρχοντος συστήματος αμοιβών, η οποία ενισχύεται από επιμέρους ρυθμίσεις που αφορούν τη μισθολογική εξέλιξη και βαθμολογική ωρίμανση των λειτουργών, η μεταρρύθμιση επιφέρει περιορισμένο δημοσιονομικό κόστος, το οποίο κρίθηκε απαραίτητο για την υλοποίηση του εγχειρήματος.
Η ανωτέρω αναμόρφωση των ειδικών μισθολογίων εκτιμάται ότι θα επιφέρει μικρή δημοσιονομική επιβάρυνση ύψους 41 εκατ. ευρώ σωρευτικά έως το 2021.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην παρέμβαση που αφορά στη μείωση ταμειακών αμυντικών και λοιπών δαπανών ΥΠΕΘΑ, περιλαμβάνεται ποσό ύψους 7 εκατ. ευρώ από το 2018 και μετά που αφορούν στον εξορθολογισμό επιδομάτων και λοιπών αποδοχών ΥΠΕΘΑ.

Β. Συνταξιοδοτικές Παρεμβάσεις και Παρεμβάσεις σε Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα

Στόχος του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με την πρόσφατη ασφαλιστική μεταρρύθμιση που θεσμοθετήθηκε με το Ν. 4387/2016 είναι η πλήρης αναμόρφωση του συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, στο πλαίσιο ενός Ενιαίου Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας, με βασικές αρχές την εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης και κοινωνικής προστασίας με όρους ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης, αναδιανομής και αλληλεγγύης των γενεών.

Παρόλες τις δράσεις που αναλήφθηκαν τα προηγούμενα χρόνια στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης, το υφιστάμενο σύστημα παρέμενε άναρχο, κοινωνικά άδικο, αναποτελεσματικό και μη βιώσιμο. Ο σχεδιασμός της κοινωνικής πολιτικής, ιδίως του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, δεν είχε προσανατολισθεί με στρατηγικό σκοπό την καθολικότητα των παροχών. Αντιθέτως, παρέμενε ο έντονος κατακερματισμός των συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων με εξαιρετικά άνισες παροχές και καλύψεις για τους ασφαλισμένους.

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης χαρακτηριζόταν από εκτεταμένη πολυνομία, η οποία οδήγησε σε έντονες κοινωνικές ανισότητες, αφού αντιμετώπιζε όμοιες περιπτώσεις πολιτών με διαφορετικό τρόπο. Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης (χρόνος ασφάλισης και όρια ηλικίας), τα ποσοστά αναπλήρωσης, οι κατώτατες συντάξεις, οι ασφαλιστικές και εργοδοτικές εισφορές, οι κοινωνικοί πόροι (καταργηθέντες ή υπό κατάργηση) και η κρατική χρηματοδότηση διέφεραν τόσο μεταξύ των ταμείων, όσο και μεταξύ ασφαλισμένων στο ίδιο ταμείο.

Η διοικητική διάσπαση του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος είναι εντυπωσιακή. Ενδεικτικό είναι ότι το 1990 λειτουργούσαν 327 φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, λοιπών παροχών και περιορισμένος αριθμός υπηρεσιών ασφάλισης, καθώς και κρατικές υπηρεσίες για τη συνταξιοδότηση και υγειονομική περίθαλψη των δημοσίων υπαλλήλων, πολιτικών και στρατιωτικών.

Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι οι κοινωνικές παροχές όπως ήταν δομημένες μειώνουν το ποσοστό των ατόμων που κινδυνεύουν από τη φτώχεια σε πολύ μικρότερο βαθμό σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Επιπλέον των ανωτέρω διαπιστώσεων, το ασφαλιστικό σύστημα δεν έχει καταστεί βιώσιμο. Η κρίση επιδείνωσε ακόμα περισσότερο την κατάσταση, με την αυξημένη ανεργία και την αδυναμία του 50% των αυτοαπασχολουμένων να πληρώσουν τις ασφαλιστικές εισφορές τους. Η σημαντική αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων σε συνδυασμό με τις χαμηλότερες αμοιβές των μισθωτών, επί των οποίων υπολογίζονται οι εισφορές υπονόμευε ακόμα περισσότερο την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος.

Τα μέτρα που ελήφθησαν κατά την διάρκεια της κρίσης δεν κατόρθωσαν να θεραπεύσουν τις δομικές αδυναμίες του ασφαλιστικού συστήματος. Οι διαδοχικές περικοπές των συντάξεων αλλοίωσαν σημαντικά την αναλογική (ανταποδοτική) τους πλευρά. Οι ενοποιήσεις των ταμείων που είχαν προβλεφθεί από προγενέστερη νομοθεσία δεν συνοδεύθηκαν από εναρμόνιση των κανόνων των ταμείων που συγχωνεύθηκαν και δεν οδήγησαν σε απλούστευση των διαδικασιών, αφού κάτω από την ίδια στέγη συνυπάρχουν ασφαλιστικά ταμεία που ακόμα και μετά την ενοποίησή τους εξακολουθούν να διατηρούν πλήρη οικονομική και λειτουργική αυτοτέλεια. Στο πλαίσιο αυτό το Ι.Κ.Α. έχει 930 διαφορετικούς τύπους ασφαλιστικής κάλυψης με αντίστοιχα διαφοροποιούμενες παροχές.

Η πρόσφατη ασφαλιστική μεταρρύθμιση ενσωματώνει όλες τις προβλέψεις του νόμου 4336/2015 (Συμφωνία Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης - Αυγούστου 2015) εντάσσοντας τις όμως στο πλαίσιο ενός εντελώς νέου θεσμικού πλαισίου. Οι δύο θεμελιώδεις αρχές της μεταρρύθμισης είναι η ισονομία και η κοινωνική δικαιοσύνη. Ισονομία, γιατί για πρώτη φορά θεσπίζονται όμοιοι κανόνες για όλους, παλαιούς και νέους συνταξιούχους, εργαζόμενους στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους. Κοινωνική δικαιοσύνη, γιατί με το νέο θεσμό της εθνικής σύνταξης επιτυγχάνεται αναδιανομή, αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες και εξασφαλίζεται επαρκής σύνταξη και για τις επισφαλείς κοινωνικά ομάδες.

Ειδικότερα, η Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση:

- Θεσπίζει έναν εθνικό φορέα κοινωνικής ασφάλισης με ένταξη σε αυτόν όλων των φορέων κύριας ασφάλισης, χωρίς εξαίρεση, προκειμένου να απλοποιηθούν οι διαδικασίες και να γίνει πλήρης διάκριση μεταξύ προνοιακών και ασφαλιστικών παροχών.

- Καθιερώνει πλήρη ισονομία, μέσω της ουσιαστικής ενοποίησης του υπάρχοντος καθεστώτος κοινωνικής ασφάλισης με θέσπιση ενιαίων κανόνων για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους και επανακαθορισμό των συντάξεων των ήδη συνταξιούχων.

  Όσον αφορά στις εισφορές, προβλέπονται ενιαία ποσοστά εισφορών με βάση υπολογισμού τους το πραγματικό εισόδημα. Όσον αφορά στις παροχές, καθιερώνεται ενιαίος τρόπος υπολογισμού της σύνταξης, κύριας και επικουρικής, για παλιούς και νέους ασφαλισμένους, με βάση το μέσο εργασιακό εισόδημα και ίδια ποσοστά αναπλήρωσης για όλους. Ορίζονται τα ποσοστά αναπλήρωσης των συντάξεων που επιτρέπει η οικονομική κατάσταση της χώρας, χωρίς οριζόντιες περικοπές, που δημιουργούν κίνητρο για εισφοροδιαφυγή και για πρόωρες συνταξιοδοτήσεις και υπονομεύουν την εμπιστοσύνη στο ασφαλιστικό σύστημα.

- Θεσπίζει την εθνική σύνταξη, ώστε να εξασφαλισθεί επαρκής αναπλήρωση εισοδήματος και για τους μακροχρόνια ανέργους, ή όσους αμείβονται με χαμηλούς μισθούς. Ο προσδιορισμός του επιπέδου της Εθνικής Σύνταξης σε 384 εκατ. ευρώ έγινε με βάση το 60% του διάμεσου εισοδήματος έτους 2014 (σύμφωνα με την έρευνα εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης του έτους 2014 της ΕΛΣΤΑΤ) ενώ το σύνολο της σύνταξης (εθνική και ανταποδοτική) αναπροσαρμόζεται ετησίως με βάση την εξέλιξη της οικονομίας.

- Διασφαλίζει τη βιωσιμότητα, τη διαγενεακή ισότητα, καθώς και την ίση κατανομή των θυσιών, μέσα από τη διατήρηση της ικανότητας του συστήματος να χορηγεί συντάξεις στους υφιστάμενους/σημερινούς και μελλοντικούς συνταξιούχους.

Το **Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας** προσδιορίζει το σύνολο των κρατικών πολιτικών στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης, της κοινωνικής πρόνοιας και της υγείας, που αποσκοπούν στην παροχή υπηρεσιών που υπερκαλύπτουν τις βασικές ανάγκες του πληθυσμού και αμβλύνουν τις κοινωνικές ανισότητες.

Πιο συγκεκριμένα, οι δράσεις του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αναλύονται ως εξής:

1. Θέσπιση εθνικής και ανταποδοτικής σύνταξης για όλους τους ασφαλισμένους

Συγκεκριμένα στο Ν. 4387/2016 προβλέπεται ότι:

α. Οι κοινωνικές παροχές της Πολιτείας, χορηγούνται στο πλαίσιο Ενιαίου Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας, το οποίο περιλαμβάνει το Εθνικό Σύστημα Υγείας για τις παροχές υγείας, το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τις προνοιακές παροχές και το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης για τις ασφαλιστικές παροχές και

β. Η κύρια σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος, ανικανότητας και εκ μεταβιβάσεως υπολογίζεται ως το άθροισμα δυο τμημάτων, της **εθνικής σύνταξης** η οποία χρηματοδοτείται αποκλειστικά από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, και της **αναποδοτικής σύνταξης**, που υπολογίζεται βάσει των αποδοχών επί των οποίων καταβλήθηκαν εισφορές (συντάξιμες αποδοχές), του χρόνου ασφάλισης και του ποσοστού αναπλήρωσης που προκύπτει κατά περίπτωση.

Η Εθνική Σύνταξη καταβάλλεται σε όλους όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας ή κατά μεταβίβαση, και ορίζεται στο ποσό των 384 ευρώ μηνιαίως εφόσον έχουν συμπληρωθεί είκοσι (20) έτη ασφάλισης και μειώνεται κατά 2% για κάθε έτος λιγότερο και μέχρι τα 15 έτη ασφάλισης που αποτελούν προϋπόθεση καταβολής της. Επίσης ορίζεται ότι σε περίπτωση σώρευσης συντάξεων χορηγείται μία εθνική σύνταξη.

Το ανταποδοτικό μέρος της σύνταξης υπολογίζεται με βάση τις συντάξιμες αποδοχές, τον χρόνο ασφάλισης και τα κατ' έτος ποσοστά αναπλήρωσης που ισχύουν για κάθε επιμέρους περίοδο ασφάλισης. Ως συντάξιμες αποδοχές για τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους σύνταξης κύριας ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη ο μέσος όρος μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου καθόλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου.

γ. Επανακαθορίζονται οι προϋποθέσεις καταβολής στους δικαιούχους (επιζών σύζυγος, νόμιμα τέκνα και διαζευγμένος σύζυγος) των συντάξεων λόγω θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου του Δημοσίου.

Ειδικότερα, ο επιζών σύζυγος, δικαιούται σύνταξη, εφόσον έχει συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας του κατά το χρόνο θανάτου του συνταξιούχου ή ασφαλισμένου. Εφόσον έχει συμπληρώσει το 52ο έτος της ηλικίας του κατά τον ως άνω χρόνο, δικαιούται σύνταξη για διάστημα τριών (3) ετών, μετά την πάροδο των οποίων η καταβολή σύνταξης αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας του. Εφόσον δεν έχει συμπληρώσει το 52ο έτος της ηλικίας του κατά τον ως άνω χρόνο, δικαιούται σύνταξη για διάστημα τριών (3) ετών. Επίσης, ο επιζών σύζυγος δεν δικαιούται σύνταξη αν ο θάνατος του συζύγου επήλθε πριν από την πάροδο πέντε (5) ετών από την τέλεση του γάμου.

δ. Τέλος προβλέπεται μεταβατική περίοδος για τις συνταξιοδοτικές παροχές των ασφαλισμένων στον ΟΓΑ, οι οποίες εναρμονίζονται με τις συνταξιοδοτικές παροχές των λοιπών ασφαλισμένων, για όσους συνταξιοδοτούνται από 1.1.2031.

Για τις ήδη καταβαλλόμενες συντάξεις προβλέπονται τα ακόλουθα:

α. Οι καταβαλλόμενες, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου, κύριες συντάξεις εξαιρουμένων αυτών που χορηγούνται από τον ΟΓΑ, αναπροσαρμόζονται ως εξής:

- Μέχρι την 31.12.2018, οι συντάξεις αυτές συνεχίζουν να καταβάλλονται στο ύψος που είχαν διαμορφωθεί κατά την 31.12.2014, σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις, παρακρατούμενης της εισφοράς υπέρ υγειονομικής περίθαλψης, όπως αυτή ορίστηκε με τον ν. 4336/2015.
- Από την 1.1.2019 εάν το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων είναι μικρότερο από αυτό που προκύπτει από τον επανυπολογισμό τους, τότε αυτό προσαυξάνεται κατά το ένα πέμπτο (1/5) της διαφοράς σταδιακά και ισόποσα εντός πέντε ετών από την ολοκλήρωση του τρέχοντος προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής.

β. Μέχρι 31.12.2018, το ποσό κάθε ατομικής μηνιαίας σύνταξης των προσώπων που είχαν ήδη καταστεί συνταξιούχοι μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δύο χιλιάδες ευρώ (2.000 €). Κατά την ίδια περίοδο, το άθροισμα του καθαρού ποσού των συντάξεων που δικαιούται κάθε συνταξιούχος από οποιαδήποτε αιτία από το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., ή οιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις χιλιάδες ευρώ (3.000 €). Δεν λαμβάνονται υπόψη τα τυχόν καταβαλλόμενα επιδόματα αναπηρίας.

Από τις προαναφερόμενες παρεμβάσεις εκτιμήθηκε συμβολή στη βελτίωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος συνολικού ύψους 2.114 εκατ. ευρώ σωρευτικά ως και το έτος 2021, σημαντικό μέρος της

οποίας αφορά την επίδραση των αντικινήτρων για πρόωρη συνταξιοδότηση και τη σταδιακή προσαρμογή των ορίων ηλικίας στη συνταξιοδοτική δαπάνη και δαπάνη για εφάπαξ.

2. Σύσταση Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης

Συνιστάται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» (Ε.Φ.Κ.Α.), το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και λειτουργεί από 1.1.2017 ως φορέας κύριας κοινωνικής ασφάλισης, στον οποίο εντάσσονται αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς αυτής. Στον νεοσύστατο φορέα υπάγονται από 01.01.2017 και οι υπάλληλοι όλου του Δημοσίου Τομέα ((με τις οριζόμενες εξαιρέσεις) για κύρια σύνταξη.

Οι πόροι του Ε.Φ.Κ.Α. αποτελούνται από:

- τις ασφαλιστικές εισφορές ασφαλισμένων και εργοδοτών,
- τις προσόδους της περιουσίας του,
- την απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών,
- κάθε άλλο έσοδο και πόρο που θεσμοθετείται υπέρ αυτού, καθώς και τα πάσης φύσεως έσοδα των εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών (εισφορές, πρόσοδοι κ.λπ.).

3. Αλλαγή τρόπου υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών

Αναφορικά με τις εισφορές **μισθωτών και εργοδοτών** προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα κάτωθι:

- Το συνολικό ποσοστό εισφοράς κύριας σύνταξης ασφαλισμένου μισθωτού και εργοδότη (συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου) ορίζεται από τη δημοσίευση του νόμου σε 20% επί των πάσης φύσεως αποδοχών των εργαζομένων, με εξαίρεση τις κοινωνικού χαρακτήρα έκτακτες παροχές λόγω γάμου, γεννήσεως τέκνων, θανάτου και βαριάς αναπηρίας, το οποίο κατανέμεται κατά 6,67% σε βάρος των ασφαλισμένων και 13,33% σε βάρος των εργοδοτών.

  Στην περίπτωση που ποσοστά ασφαλιστικών εισφορών κλάδου σύνταξης ασφαλισμένου και εργοδότη υπερβαίνουν ή υπολείπονται των ποσοστών 6,67% και 13,33%, αναπροσαρμόζονται ετησίως, ισόποσα και σταδιακά από 1.1.2017 ώστε από 1.1.2020 να διαμορφωθούν στα αντίστοιχα ποσοστά.

- Θεσπίζεται ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών για τον υπολογισμό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς των μισθωτών και των εργοδοτών, το οποίο είναι ίσο με το δεκαπλάσιο του ποσού που αντιστοιχεί στον εκάστοτε προβλεπόμενο κατώτατο βασικό μισθό άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών.
- Το ποσοστό των ασφαλιστικών εισφορών υγειονομικής περίθαλψης για τους μισθωτούς και τις λοιπές κατηγορίες που υπάγονται στον ΕΟΠΥΥ ορίζεται σε 7,10% επί των πάσης φύσεως αποδοχών, το οποίο κατανέμεται κατά 2,55% σε βάρος των ασφαλισμένων και κατά 4,55% σε βάρος των εργοδοτών-. Στην περίπτωση που τα ανωτέρω ποσοστά ασφαλιστικών εισφορών υγειονομικής περίθαλψης διαφέρουν, τότε αυτά αναπροσαρμόζονται ετησίως, ισόποσα και σταδιακά από 1.1.2017 ώστε από 1.1.2020 να διαμορφωθούν στα αντίστοιχα ποσοστά.

  Αναφορικά με τις εισφορές των **ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων** προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα κάτωθι:

- από 1/1/2017 αλλάζει η βάση υπολογισμού ασφαλιστικών εισφορών από το τεκμαρτό εισόδημα (ασφαλιστικές κλάσεις) στο καθαρό φορολογητέο αποτέλεσμα του προηγούμενου έτους, με πρόβλεψη ελάχιστου ύψους της βάσης υπολογισμού της μηνιαίας εισφοράς. Για την περίοδο έως 31.12.2020 προβλέπεται προσαρμογή των υπολογιζόμενων εισφορών, ενώ για τους νέους επιστήμονες κάτω της πενταετίας προβλέπονται ευνοϊκότερες διατάξεις.
- το ποσοστό των ασφαλιστικών εισφορών υγειονομικής περίθαλψης ορίζεται σε 6,95% επί του ασφαλιστέου εισοδήματός τους (με μεταβατική περίοδο σταδιακής αύξησης ποσοστών).

Ως προς τις εισφορές **ασφαλισμένων στον ΟΓΑ** προβλέπονται τα κάτωθι:

- Οι ασφαλισμένοι, οι οποίοι βάσει των γενικών ή ειδικών ή καταστατικών διατάξεων του ΟΓΑ, όπως ίσχυαν έως την έναρξη ισχύος του νόμου, ασφαλίζονταν ως αυτοαπασχολούμενοι στην ασφάλιση του κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών του ΟΓΑ, καταβάλλουν από 1.1.2017 ανεξαρτήτως του χρόνου υπαγωγής στην κοινωνική ασφάλιση, ασφαλιστική εισφορά στον κλάδο κύριας σύνταξης επί του εισοδήματός τους, όπως αυτό καθορίζεται με βάση το καθαρό φορολογητέο εισόδημα από την ασκούμενη αγροτική δραστηριότητα και κάθε άλλη δραστηριότητα που υπάγεται στην ασφάλιση του ΟΓΑ κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

- Από 1.1.2017 και εφεξής οι υφιστάμενες ασφαλιστικές κατηγορίες καταργούνται.

- Το κατώτατο ασφαλιστέο μηνιαίο εισόδημα ορίζεται ως το ποσό που αναλογεί στο 70% του εκάστοτε προβλεπόμενου κατώτατου βασικού μισθού άγαμου μισθωτού άνω των 25 ετών.

- Το ύψος της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς για τους ασφαλισμένους αγρότες ορίζεται από την 1.1.2022 σε ποσοστό 20%, αυξανόμενο σταδιακά από την 1.7.2015 έως την 1.1.2022.

- Από 1.1.2017 οι ασφαλισμένοι του ΟΓΑ στο Λογαριασμό Αγροτικής Εστίας του ΟΓΑ καταβάλλουν εισφορά υπέρ αυτού, καταργούμενης της κρατικής επιχορήγησης. Η εισφορά βαρύνει τον ασφαλισμένο και συνεισπράττεται με τις εισφορές για τον κλάδο σύνταξης. Το ποσοστό υπολογισμού της εισφοράς ορίζεται στο 0,25% επί του ασφαλιστέου εισοδήματος.

- το ποσοστό των ασφαλιστικών εισφορών υγειονομικής περίθαλψης ορίζεται από 1/1/2017 σε 6,95% επί του ασφαλιστέου εισοδήματός τους (6,45% για παροχές σε είδος και 0,50% για παροχές σε χρήμα)

Ως προς τις **εισφορές υγειονομικής περίθαλψης συνταξιούχων** ορίζονται κατά βάση τα κάτωθι:

- Από την 1.7.2016 η εισφορά υγειονομικής περίθαλψης υπέρ ΕΟΠΥΥ για παροχές ασθενείας σε είδος των συνταξιούχων καθορίζεται σε 6% και υπολογίζεται επί του καταβαλλόμενου ποσού κύριας σύνταξης, αφού αφαιρεθεί το ποσό που αντιστοιχεί στην ειδική εισφορά συνταξιούχων κύριας ασφάλισης υπέρ ΑΚΑΓΕ.

- Από την 1.1.2016 παρακρατείται εισφορά 6% υπέρ ΕΟΠΥΥ από τις επικουρικές συντάξεις, υπολογιζόμενης επί του καταβαλλόμενου ποσού κύριας σύνταξης όπως στην ανωτέρω περίπτωση.

Οι παρεμβάσεις αυτές ανέρχονται σε ύψος 103 εκατ. ευρώ σωρευτικά ως και το έτος 2021.

4. Ενοποίηση των Ταμείων Πρόνοιας (εφάπαξ παροχών) και ενσωμάτωσή τους στο ΕΤΕΑ - Επικουρικές συντάξεις- εισφορές επικουρικής ασφάλισης

Αναφορικά με την ενοποίηση των ταμείων Πρόνοιας:

- Το Ε.Τ.Ε.Α. μετονομάζεται σε «Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών» αποκαλούμενο εφεξής «Ε.Τ.ΕΑ.Ε.Π.» με δύο κλάδους : i) τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης και ii) τον κλάδο εφάπαξ παροχών..

Αναφορικά με τα **εφάπαξ** παροχών εναρμονίζονται οι κανόνες υπολογισμού για όλους τους ασφαλισμένους.

Αναφορικά με τις **επικουρικές συντάξεις** τροποποιούνται και συμπληρώνονται ρυθμίσεις σχετικά με την καταβολή τους από το Ε.Τ.Ε.Α. Μεταξύ των άλλων:

- θεσπίζεται αυτόματος μηχανισμός εξισορρόπησης για την περίπτωση ελλειμμάτων που αποκλείει απολύτως κάθε αναπροσαρμογή των συντάξεων, ενώ παρέχεται και δυνατότητα χρήσης περιουσιακών στοιχείων των Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης.

- Ορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της επικουρικής σύνταξης για τους ασφαλισμένους: i) από την 1.1.2014 και εφεξής και ii) μέχρι τις 31.12.2013 οι οποίοι καταθέτουν αίτηση συνταξιοδότησης από την 1.1.2015 και εντεύθεν.

- Για τις ήδη καταβαλλόμενες συντάξεις καθώς και για τις εκκρεμείς αιτήσεις που έχουν κατατεθεί μέχρι 31.12.2014, εφαρμόστηκε αναπροσαρμογή κατά τις διατάξεις του νόμου, εφόσον το άθροισμα κύριας και επικουρικής σύνταξης υπερέβαινε το ποσό των χιλίων τριακοσίων (1.300) ευρώ συμπεριλαμβανομένων των κρατήσεων υπέρ ΑΚΑΓΕ και ΕΟΠΥΥ, ενώ καταργούνται και τα προβλεπόμενα κατώτατα όρια επικουρικών συντάξεων κ.λπ.

Αναφορικά με τις **εισφορές επικουρικής ασφάλισης**, για μεταβατική περίοδο, προβλέπεται μεταξύ άλλων:

- Τα ποσά της μηνιαίας εισφοράς για την επικουρική ασφάλιση στο ΕΤΕΑΕΠ που για το χρονικό διάστημα από 1.6.2016 και μέχρι την 31.5.2019 όλων των κατά περίπτωση ασφαλισμένων (μισθωτών, αυταπασχολούμενων, ελευθέρων επαγγελματιών) πριν και μετά την 1.1.1993 τόσο για τον ασφαλισμένο όσο και για τον εργοδότη αυξάνονται από 6% σε 7%, και από 1.6.2019 μέχρι την 31.5.2022, από 6% σε 6,5%, και τα οποία ποσά, μετά το πέρας της εξαετίας, επανέρχονται στο ύψος που ίσχυε κατά την 31.12.2015.

Από τις ανωτέρω παρεμβάσεις προκύπτει δημοσιονομικό όφελος ως και το έτος 2021, συνολικού ύψους 578 εκατ. ευρώ.

5. Αναπροσαρμογή των παροχών του ΜΤΠΥ

Ορίζεται ότι η χορήγηση παροχών από το Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων (Μ.Τ.Π.Υ.) και τα Μετοχικά Ταμεία Στρατού, Αεροπορίας και Ναυτικού, χρηματοδοτείται αποκλειστικά από τις καταθέσεις των μετόχων και από τα περιουσιακά στοιχεία των ταμείων. Αποκλείεται οποιαδήποτε μεταφορά πόρων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Ως προς το Μ.Τ.Π.Υ. προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα κάτωθι:

- Καθιερώνεται νέος τρόπος υπολογισμού του μηνιαίου μερίσματος των μετόχων του Μ.Τ.Π.Υ. το οποίο αναπροσαρμόζεται ετησίως προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία ελλειμμάτων στο Ταμείο.

- Καταργείται κάθε διάταξη που προβλέπει κατώτατο όριο μερίσματος.

- Προβλέπεται ο περιορισμός των προσώπων που δικαιούνται μέρισμα.

Οι ανωτέρω παρεμβάσεις ανέρχονται σε ύψος 209 εκατ. ευρώ σωρευτικά ως και το έτος 2021.

6. Σταδιακή μείωση δικαιούχων παροχής ΕΚΑΣ (αναπροσαρμογή ετήσιων εισοδηματικών κριτηρίων)

Τροποποιείται το υφιστάμενο πλαίσιο χορήγησης του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ) στα εξής σημεία:

- Προβλέπεται χρονικός περιορισμός καταβολής του (από 1.1.2016 έως και 31.12.2019) στους ήδη συνταξιούχους – δικαιούχους, καθώς από 1.1.2020 καταργείται.

- Τίθενται νέα εισοδηματικά κριτήρια χορήγησής του.

- Επαναπροσδιορίζονται τα εισοδηματικά όρια από συντάξεις και λοιπές παροχές για την καταβολή του επιδόματος

- Παρέχεται η δυνατότητα, με κ.υ.α., αναπροσαρμογής των εισοδηματικών κριτηρίων, καθώς και των ποσών του επιδόματος προκειμένου αυτά να βαίνουν κάθε έτος μειούμενα με σκοπό τη μείωση της προκαλούμενης δαπάνης μέχρι την ολοκληρωτική κατάργηση της παροχής από 1/1/2020.

Η εξοικονόμηση που αναμένεται σωρευτικά ως το 2021 από την εν λόγω παρέμβαση είναι της τάξης των 910 εκατ. ευρώ. Σημειώνεται ότι για τα έτη 2016 έως 2019, αναλήφθηκαν κάποια αντισταθμιστικά μέτρα, ύψους 17 εκατ. ευρώ.

7. Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης προς ανασφάλιστους υπερήλικες

Επανακαθορίζεται το είδος του παρεχόμενου βοηθήματος (επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης αντί σύνταξης που ισχύει σήμερα) που καταβάλλεται εφεξής στους ανασφάλιστους υπερήλικες, καθώς και τα κριτήρια χορήγησής του (καταβάλλεται σε όσους διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα 15 έτη από 20 έτη που ισχύει σήμερα, κ.λπ.). Ορίζεται σε 360 ευρώ το πλήρες ποσό (στο ύψος αυτό ανέρχεται και σήμερα) του εν λόγω μηνιαίου επιδόματος, το οποίο δύναται να αναπροσαρμόζεται όπως επίσης και ο τρόπος καθορισμού των απαιτούμενων δικαιολογητικών χορήγησής του κ.λπ.

Από τη συγκεκριμένη παρέμβαση προκαλείται επιπλέον επιβάρυνση του Κοινωνικού Προϋπολογισμού κατά 107 εκατ. ευρώ σωρευτικά ως και το έτος 2021.

8. Κατάργηση κοινωνικών πόρων φορέων κοινωνικής ασφάλισης

Καταργήθηκαν από την 15/9/2016 κοινωνικοί πόροι που προβλέπονταν υπέρ του κλάδου σύνταξης των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προκειμένου να εξαλειφθούν επιβαρύνσεις σε τιμές προϊόντων και παρεχομένων υπηρεσιών. Δεδομένου ότι από τους πόρους που είχαν νομοθετηθεί υπέρ των ανωτέρω φορέων επωφελούνται μόνο συγκεκριμένες ομάδες ασφαλισμένων, ενώ παράλληλα το κόστος των πόρων αυτών μετακυλίεται στο κοινωνικό σύνολο, η κατάργησή τους, στόχο έχει αφενός τη μείωση των στρεβλώσεων στην οικονομική δραστηριότητα, αφετέρου την ενίσχυση της διαφάνειας, της αποτελεσματικότερης διαχείρισης των πόρων αυτών, αλλά και τη μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων. Παράλληλα, προβλέπεται μικρή αύξηση εισφορών λόγω κατάργησης ανταποδοτικών χρεώσεων, ύψους 15 εκατ. ευρώ σωρευτικά το 2021.

Από τη συγκεκριμένη παρέμβαση προκαλείται επιπλέον επιβάρυνση του Κοινωνικού Προϋπολογισμού κατά 99 εκατ. ευρώ σωρευτικά ως και το έτος 2021.

9. Δαπάνες Ανθρωπιστικής Κρίσης και Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης

Η παρατεταμένη οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα μας από το 2009 μέχρι σήμερα έχει μεταβάλει ριζικά τις συνθήκες διαβίωσης σημαντικών τμημάτων του πληθυσμού με αποτέλεσμα την εμφάνιση ακραίων φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Η κυβέρνηση, ήδη από το 2015 έθεσε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα κοινωνικών παροχών έχοντας ως στόχο την άμβλυνση αυτών των φαινομένων. Κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής (2015 και 2016), η πρωτοβουλία αυτή υλοποιήθηκε μέσω της χορήγησης επιδόματος σίτισης, ενοικίου και ηλεκτρικού ρεύματος στις ασθενέστερες οικονομικά κοινωνικές ομάδες. Αθροιστικά για τα δύο έτη δαπανήθηκαν 284 εκατ. ευρώ για επίδομα σίτισης, 46 εκατ. ευρώ για επιδότηση ενοικίου και 29 εκατ. ευρώ για επιδότηση ηλεκτρικού ρεύματος.
Από το 2017 και για όλη την περίοδο του ΜΠΔΣ, οι ανωτέρω δαπάνες για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης αντικαθίστανται με ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κοινωνικών παρεμβάσεων, το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (Κ.Ε.Α). Στόχος του Κ.Ε.Α. είναι η εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης και, συγχρόνως, η προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης των ωφελούμενων. Όντας μέρος της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (Ε.Σ.Κ.Ε.) και σε πλήρη εθνική εφαρμογή, το Κ.Ε.Α. συνθέτει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα κοινωνικών παρεμβάσεων, το οποίο συνίσταται σε:
α) μία θεσμικώς κατοχυρωμένη προνοιακή παροχή εισοδηματικής ενίσχυσης, που εξασφαλίζει σε κάθε φτωχό πολίτη ένα εγγυημένο και αξιοπρεπές όριο διαβίωσης,
β) ένα συνδυασμό ποιοτικών υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας για άτομα, που αντιμετωπίζουν προβλήματα αναπηρίας, ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού, και
γ) προγράμματα ενεργοποίησης και προώθησης στην αγορά εργασίας.
Από δημοσιονομικής πλευράς, η ανωτέρω μεταρρύθμιση με καθολική εφαρμογή έχει κόστος ύψους 760 εκατ. ευρώ σωρευτικά έως το 2021.

2.2 Βασικό Σενάριο 2018-2021

Πίνακας 2.3 Βασικό Σενάριο 2018-2021 (σε ταμειακή και ESA βάση) (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
I. Έσοδα (1+2)	**51.593**	**53.135**	**55.281**	**55.021**	**55.218**	**56.808**	**58.731**
1. Καθαρά έσοδα τακτικού Π/Υ (α+β-γ-γ1+δ+ε+στ)	**46.761**	**48.956**	**51.664**	**51.286**	**51.628**	**53.428**	**55.366**
α. Τακτικά έσοδα (1+2+3+4)	**47.792**	**52.336**	**52.730**	**52.951**	**54.396**	**56.374**	**58.535**
1. Άμεσοι φόροι	19.936	21.839	21.525	21.466	22.434	23.669	24.979
2.Έμμεσοι φόροι	23.781	25.680	26.718	27.502	28.110	28.771	29.517
3. Απολήψεις από Ε.Ε.	428	415	508	321	202	203	204
4. Μη φορολογικά έσοδα	3.646	4.402	3.979	3.662	3.650	3.731	3.835
β. Μη τακτικά έσοδα	1.533	430	306	283	294	306	318
γ. Επιστροφές φόρων	3.108	3.263	3.324	3.383	3.493	3.609	3.733
γ1. Επιστροφές φόρων από ειδική πίστωση	0	1.026	0	0	0	0	0
δ. Έσοδα αποκρατικοποίησεων	254	106	1.607	1.121	140	106	83
ε. Μεταφορά εσόδων από ANFA	291	375	345	314	291	251	163
στ. Μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις							
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β)	**4.832**	**4.178**	**3.617**	**3.735**	**3.590**	**3.380**	**3.365**
α. Εισροές από Ε.Ε.	3.900	3.861	3.437	3.555	3.410	3.200	3.185
β. Ίδια έσοδα	932	317	180	180	180	180	180
II. Δαπάνες (1+2)	**55.921**	**59.795**	**56.594**	**56.104**	**54.925**	**55.298**	**55.116**
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού (α+β)	**49.544**	**53.507**	**49.844**	**49.354**	**47.925**	**48.298**	**48.116**
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11)	**43.744**	**47.919**	**44.194**	**43.454**	**42.125**	**42.498**	**42.116**
1. Μισθοί και συντάξεις	18.359	18.065	12.366	12.540	12.831	13.116	13.165
2. Ασφάλιση, Περίθαλψη και Κοινωνική Προστασία	14.715	15.630	20.268	19.649	18.537	18.275	18.290
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	5.469	5.309	5.704	5.295	5.313	5.297	5.392
4. Αποδόσεις προς τρίτους	2.786	3.248	3.119	3.395	3.411	3.523	3.523
5. Αποθεματικό	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
6. Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον ΕΜΣ και παράλληλες δαπάνες δημοσίου χρέους	178	54	75	20	20	20	20
7. Ανάληψη χρεών	0	553	193	0	0	0	0
8. Εγγυήσεις για φορείς εντός Γενικής Κυβέρνησης	1.619	1.614	855	927	368	622	82
9. Εγγυήσεις για φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης	53	37	140	118	115	115	115
10. Ταμειακές Πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	565	584	475	510	530	530	530
11. Χρηματοδοτήσεις για πληρωμές ληξιπροθέσμων	0	2.824	0	0	0	0	0
β. Τόκοι	5.800	5.588	5.650	5.900	5.800	5.800	6.000
2. ΠΔΕ (α+β)	**6.377**	**6.288**	**6.750**	**6.750**	**7.000**	**7.000**	**7.000**
α. Συγχρηματοδοτούμενο σκέλος	5.717	5.454	5.750	5.750	5.750	5.750	5.750
β. Εθνικό σκέλος	660	833	1.000	1.000	1.250	1.250	1.250
III. Ταμειακό Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού	**-4.328**	**-6.660**	**-1.313**	**-1.083**	**292**	**1.510**	**3.615**
III.α. Ταμειακό Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (III+β)	**1.472**	**-1.072**	**4.337**	**4.817**	**6.092**	**7.310**	**9.615**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές κεντρικής διοίκησης (1+2)	**-3.648**	**134**	**-2.655**	**-738**	**-56**	**-685**	**-1.005**

Πίνακας 2.3 Βασικό Σενάριο 2018-2021 (σε ταμειακή και ESA βάση) (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα	**-2.657**	**-1.123**	**-1.994**	**-305**	**509**	**466**	**475**
Τακτικά Έσοδα	-33	-375	-516	73	94	106	106
Μη τακτικά Έσοδα	-16	104	0	0	0	0	0
Επιστροφές Φόρων	-6	13	0	0	0	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων και εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων του Δημοσίου	-64	100	-1.361	-407	165	160	184
Μεταφορά εσόδων από ΑΝΕΑ	-236	0	0	0	0	0	0
Έσοδα ΠΔΕ	-924	-965	-117	29	250	200	185
Ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών	-1.378	0	0	0	0	0	0
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες	**-991**	**1.257**	**-661**	**-433**	**-564**	**-1.151**	**-1.480**
Μισθοί και Συντάξεις	174	148	170	29	41	57	73
Αμυντικές δαπάνες	-465	403	-404	207	233	187	109
Λοιπές δαπάνες	312	1.437	473	431	412	55	-212
Τόκοι	-1.012	-731	-900	-1.100	-1.250	-1.450	-1.450
Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**48.936**	**52.012**	**53.287**	**54.716**	**55.726**	**57.274**	**59.206**
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**56.912**	**58.538**	**57.255**	**56.537**	**55.490**	**56.449**	**56.596**
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**-1.164**	**-207**	**2.582**	**5.179**	**7.287**	**8.075**	**10.060**
Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**-7.976**	**-6.526**	**-3.968**	**-1.821**	**237**	**825**	**2.610**
Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων	**-3.048**	**1.528**	**1.634**	**1.284**	**1.349**	**1.301**	**1.362**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	-3.057	1.528	1.625	1.284	1.349	1.301	1.362
Εθνικολογιστικες προσαρμογές	10		9	0	0	0	0
Τόκοι	165	97	141	134	130	127	127
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	3.397	-57	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων	***-2.883***	***1.625***	***1.775***	***1.418***	***1.479***	***1.428***	***1.489***
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	**942**	**2.264**	**368**	**855**	**328**	**581**	**118**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	942	2.264	368	855	328	581	118
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0	0	0	0	0	0
Τόκοι	412	363	395	364	323	306	284
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΔΕΚΟ	***1.354***	***2.627***	***763***	***1.219***	***651***	***887***	***402***
Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	**-222**	**1.409**	**508**	**138**	**113**	**95**	**70**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	102	685	161	37	-53	-89	-113
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-324	724	348	101	166	184	182
Τόκοι	0	0	0	0	0	0	0
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	***-222***	***1.409***	***508***	***138***	***113***	***95***	***70***
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	**-10.304**	**-1.325**	**-1.457**	**456**	**2.027**	**2.802**	**4.159**
Ισοζύγιο ΟΤΑ	**485**	**572**	**200**	**398**	**372**	**284**	**449**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	496	548	276	454	339	287	448
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-11	24	-77	-56	33	-3	1
Τόκοι	64	71	71	71	71	71	71
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΤΑ	***549***	***643***	***271***	***469***	***443***	***355***	***520***
Ισοζύγιο ΟΚΑ (εκτός Νοσοκομείων)	**-608**	**2.042**	**-941**	**116**	**-346**	**-59**	**393**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	-44	943	-1.314	-131	-603	-304	418
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-564	1.099	373	247	256	245	-25
Τόκοι	3	3	3	3	3	3	3
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	384						
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΚΑ (πλην Νοσοκομείων)	**-605**	**2.045**	**-938**	**69**	**-343**	**-56**	**396**
Ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης κατά ESA	**-10.427**	**1.289**	**-2.198**	**970**	**2.052**	**3.027**	**5.001**
% ΑΕΠ	**-5,9%**	**0,7%**	**-1,2%**	**0,5%**	**1,1%**	**1,5%**	**2,4%**
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	**6.322**	**5.649**	**6.015**	**6.445**	**6.469**	**6.648**	**6.824**
% ΑΕΠ	**3,6%**	**3,2%**	**3,3%**	**3,4%**	**3,3%**	**3,3%**	**3,2%**
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA	**-4.105**	**6.938**	**3.817**	**7.415**	**8.521**	**9.675**	**11.825**
% ΑΕΠ	**-2,3%**	**3,9%**	**2,1%**	**3,9%**	**4,4%**	**4,8%**	**5,6%**
ΑΕΠ	**175.697**	**175.888**	**181.204**	**187.745**	**195.258**	**203.134**	**211.208**

/1 : ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος Απρίλιος 2017

/2 : Το τροποποιημένο ταμειακό αποτέλεσμα των νομικών προσώπων των ΟΤΑ περιλαμβάνεται στη γραμμή Εθνικολογιστικές προσαρμογές μόνο για το έτος 2015 και στη γραμμή Τροπ. Ταμ. Αποτέλεσμα για όλα τα υπόλοιπα έτη.

Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης

Πίνακας 2.4 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (βασικό σενάριο) σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015 ΔΥΕ	2016 ΔΥΕ	2017 Εκτίμηση	2018 Πρόβλεψη	2019 Πρόβλεψη	2020 Πρόβλεψη	2021 Πρόβλεψη
1. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA	**-4.105**	**6.938**	**3.817**	**7.415**	**8.521**	**9.675**	**11.825**
Προσαρμογές Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**5.040**	**420**	**-369**	**-795**	**-380**	**-298**	**-206**
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP (σε δεδουλευμένη βάση)	-55	-375	-345	-314	-291	-251	-163
Αναδρομική μείωση επιτοκίου δανείων 80 δισ. Ευρώ από ΕΕ (GLF)	0	0	0	0	0	0	0
Επιστροφές φόρων	0	847	0	0	0	0	0
Προσαρμογή για ΕΝΦΙΑ	0	0	0	0	0	0	0
Προσαρμογή για επιστροφές φόρων προ Οκτωβρίου 2012	0	0	0	0	0	0	0
Προσαρμογή για το πρόγραμμα στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	5.103	-57	0	0	0	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-8	-26	-52	-507	-96	-54	-50
Μεταναστευτικές Ροές	0	30	28	26	7	7	7
2. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**935**	**7.358**	**3.448**	**6.620**	**8.141**	**9.377**	**11.619**
% ΑΕΠ	**0,53%**	**4,18%**	**1,90%**	**3,53%**	**4,17%**	**4,62%**	**5,50%**
3. Στόχος Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**-439**	**879**	**3.171**	**6.571**	**6.834**	**7.110**	**7.392**
% ΑΕΠ	**-0,25%**	**0,50%**	**1,75%**	**3,50%**	**3,50%**	**3,50%**	**3,50%**
4. Δημοσιονομικό Πλεόνασμα (+) ή Κενό (-) Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**1.374**	**6.478**	**276**	**49**	**1.307**	**2.267**	**4.227**
% ΑΕΠ	**0,78%**	**3,68%**	**0,15%**	**0,03%**	**0,67%**	**1,12%**	**2,00%**
ΑΕΠ	**175.697**	**175.888**	**181.204**	**187.745**	**195.258**	**203.134**	**211.208**

/1 : ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος Απρίλιος 2017

Το βασικό σενάριο αποτυπώνει τις προβλέψεις για την εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών της γενικής κυβέρνησης για την περίοδο του ΜΠΔΣ χωρίς την επίπτωση νέων δημοσιονομικών παρεμβάσεων κατά τη στιγμή της κατάρτισής του. Επομένως ενσωματώνει, πέραν των μακροοικονομικών μεταβλητών, και τις αποδόσεις των δημοσιονομικών παρεμβάσεων που θεσμοθετήθηκαν σε προγενέστερο χρονικό διάστημα από την κατάρτισή του. Στην προκειμένη περίπτωση έχουν ενσωματωθεί οι αποδόσεις των δημοσιονομικών παρεμβάσεων που περιγράφονται αναλυτικά στους πίνακες 2.1 και 2.2.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2.3 προβλέπονται σταθερά πλεονασματικοί προϋπολογισμοί από το έτος 2018 (0.5% του ΑΕΠ) για όλη την περίοδο του ΜΠΔΣ όπως άλλωστε συνέβη, για πρώτη φορά, στο έτος 2016.

Οι προβλέψεις για την εξέλιξη των πρωτογενών αποτελεσμάτων της γενικής κυβέρνησης, σύμφωνα με τους ορισμούς της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (πρόγραμμα), αποτυπώνονται στον πίνακα 2.4. Οι στόχοι για τα πρωτογενή πλεονάσματα αυξάνουν τα επόμενα χρόνια και προβλέπεται ότι μπορεί να επιτευχθούν για όλη την περίοδο του ΜΠΔΣ, όπως άλλωστε συνέβη και στα έτη 2015 (υπεραπόδοση 0,78% του ΑΕΠ) και 2016 (υπεραπόδοση 3,68% του ΑΕΠ). Η εν λόγω προοπτική δημιουργεί τον απαραίτητο δημοσιονομικό χώρο για την υιοθέτηση πολιτικών ενίσχυσης της αναπτυξιακής δυναμικής της Ελληνικής οικονομίας καθώς και αποκατάστασης της κοινωνικής συνοχής μετά την παρατεταμένη οικονομική κρίση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2018-2021

1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ – ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ 2017

Πίνακας 3.1 Σύγκριση Προϋπολογισμού και εκτιμήσεων 2017 (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2017			
	Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις	Απόκλιση	Απόκλιση %
	(1)	(2)	(3 = 2-1)	(3/1)
I. Έσοδα (1+2)	**54.529**	**55.281**	**752**	**1,4%**
1. Καθαρά έσοδα τακτικού Π/Υ (α+β-γ-γ1+δ+ε+στ)	**50.374**	**51.664**	**1.290**	**2,6%**
α. Τακτικά έσοδα (1+2+3+4)	**51.001**	**52.730**	**1.729**	**3,4%**
1. Άμεσοι φόροι	20.415	21.525	1.110	5,4%
2.Έμμεσοι φόροι	26.443	26.718	275	1,0%
3. Απολήψεις από Ε.Ε.	523	508	-15	-2,9%
4. Μη φορολογικά έσοδα	3.620	3.979	359	9,9%
β. Μη τακτικά έσοδα	273	306	33	12,1%
γ. Επιστροφές φόρων	3.289	3.324	35	1,1%
γ1. Επιστροφές φόρων από ειδική πίστωση	0	0	0	0,0%
δ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων	2.044	1.607	-437	-21,4%
ε. Μεταφορά εσόδων από ANFA	345	345	0	-0,1%
στ. Μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις	0	0	0	0,0%
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β)	**4.155**	**3.617**	**-538**	**-12,9%**
α. Εισροές από Ε.Ε.	3.975	3.437	-538	-13,5%
β. Ίδια έσοδα	180	180	0	0,0%
II. Δαπάνες (1+2)	**56.287**	**56.595**	**308**	**0,5%**
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού (α+β)	**49.537**	**49.845**	**308**	**0,6%**
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11)	**43.987**	**44.195**	**208**	**0,5%**
1. Μισθοί και συντάξεις	12.337	12.366	29	0,2%
2. Ασφάλιση, Περίθαλψη και Κοινωνική Προστασία	20.210	20.268	58	0,3%
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	5.754	5.704	-50	-0,9%
4. Αποδόσεις προς τρίτους	3.119	3.119	0	0,0%
5. Αποθεματικό	1.000	1.000	0	0,0%
6. Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον ΕΜΣ και παράλληλες δαπάνες δημοσίου χρέους	75	75	0	0,0%
7. Ανάληψη χρεών	0	193	193	0,0%
8. Εγγυήσεις για φορείς εντός Γενικής Κυβέρνησης	876	855	-21	-2,4%
9. Εγγυήσεις για φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης	141	140	-1	-0,7%
10. Ταμειακές Πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	475	475	0	0,0%
11. Χρηματοδοτήσεις για πληρωμές ληξιπροθέσμων	0	0	0	0,0%
β. Τόκοι	5.550	5.650	100	1,8%
2. ΠΔΕ (α+β)	**6.750**	**6.750**	**0**	**0,0%**
α. Συγχρηματοδοτούμενο σκέλος	5.750	5.750	0	0,0%
β. Εθνικό σκέλος	1.000	1.000	0	0,0%
III. Ταμειακό Ισοζύγιο Κράτους	**-1.758**	**-1.314**	**444**	**-25,3%**
III.α. Ταμειακό Πρωτογενές αποτέλεσμα Κράτους (III-γ)	**3.792**	**4.336**	**544**	**14,4%**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές Κράτους (1+2)	**-2.062**	**-2.657**	**-595**	**28,8%**
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα	**-1.925**	**-1.996**	**-71**	**3,7%**
Τακτικά Έσοδα	-319	-518	-199	62,5%
Μη τακτικά Έσοδα	0	0	0	0,0%
Επιστροφές Φόρων	0	0	0	0,0%
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων και εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων του Δημοσίου	-1.351	-1.361	-10	0,7%
Μεταφορά εσόδων από ANFA	0	0	0	0,0%
Έσοδα ΠΔΕ	-255	-117	138	-54,1%
Ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών	0	0	0	0,0%

Πίνακας 3.1 Σύγκριση Προϋπολογισμού και εκτιμήσεων 2017 (ποσά σε εκατ. ευρώ)				
	2017			
	Προϋπολογισμός	Εκτιμήσεις	Απόκλιση	Απόκλιση %
	(1)	(2)	(3 = 2-1)	(3/1)
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες	**-137**	**-661**	**-524**	**382,3%**
Μισθοί και Συντάξεις	186	170	-16	-8,6%
Αμυντικές δαπάνες	-150	-404	-254	169,1%
Λοιπές δαπάνες	527	473	-54	-10,3%
Τόκοι	-700	-900	-200	28,6%
Έσοδα Κράτους κατά ESA	**52.604**	**53.285**	**681**	**1,3%**
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**56.424**	**57.255**	**831**	**1,5%**
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κράτους κατά ESA	**2.430**	**2.580**	**150**	**6,2%**
Ισοζύγιο Κράτους κατά ESA	**-3.820**	**-3.970**	**-150**	**3,9%**
Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων	**1.436**	**1.634**	**198**	**13,8%**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	1.427	1.625	198	13,9%
Εθνικολογιστικες προσαρμογές	10	9	-1	-7,2%
Τόκοι	153	141	-12	-7,8%
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0,0%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων	***1.589***	***1.775***	***186***	***11,7%***
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	**619**	**368**	**-251**	**-40,5%**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	619	368	-251	-40,5%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές			0	0,0%
Τόκοι	411	395	-16	-3,9%
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0,0%
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΔΕΚΟ	***1.030***	***763***	***-267***	***-25,9%***
Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	**486**	**508**	**22**	**4,6%**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	-137	161	298	-217,5%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	623	348	-276	-44,2%
Τόκοι	0	0	0	0,0%
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0,0%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	***486***	***508***	***22***	***4,6%***
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	**-1.279**	**-1.460**	**-181**	**14,2%**
Ισοζύγιο ΟΤΑ	**70**	**200**	**129**	**184,3%**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	95	276	181	189,4%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-25	-77	-51	203,6%
Τόκοι	74	71	-3	-4,1%
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0,0%
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΤΑ	***144***	***271***	***126***	***87,6%***
Ισοζύγιο ΟΚΑ (εκτός Νοσοκομείων)	**-252**	**-941**	**-689**	**272,8%**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	-661	-1.314	-652	98,6%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	409	373	-36	-8,9%
Τόκοι	10	3	-7	-70,0%
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΚΑ (πλην Νοσοκομείων)	**-242**	**-938**	**-696**	**286,9%**
Ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης κατά ESA	**-1.461**	**-2.201**	**-740**	**50,7%**
% ΑΕΠ	**-0,8%**	**-1,2%**		
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	**5.941**	**6.015**	**74**	**1,2%**
% ΑΕΠ	**3,3%**	**3,3%**		
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA	**4.480**	**3.814**	**-666**	**-14,9%**
% ΑΕΠ	**2,5%**	**2,1%**	**-0,4%**	**-14,8%**
ΑΕΠ	**180.817**	**181.204**		

/1 : Το τροποποιημένο ταμειακό αποτέλεσμα των νομικών προσώπων των ΟΤΑ στον Προϋπολογισμό είχε περιληφθεί στη γραμμή Εθνικολογιστικές προσαρμογές όπου και διατηρείται στην αντίστοιχη στήλη του παρόντος. Από τις τρέχουσες Εκτιμήσεις και στο εξής, συμπεριλαμβάνεται στη γραμμή Τροπ. Ταμ. Αποτέλεσμα.

Πίνακας 3.2 Πρωτογενές (μετά μέτρων) αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ποσά σε εκατ. ευρώ)			
		2017 Προϋπολογισμός	2017 Εκτίμηση
1.	**Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA**	**4.480**	**3.814**
	Προσαρμογές Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**-793**	**-369**
	Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP (σε δεδουλευμένη βάση)	-345	-345
	Αναδρομική μείωση επιτοκίου δανείων 80 δισ. Ευρώ από ΕΕ (GLF)	0	0
	Επιστροφές φόρων	0	0
	Προσαρμογή για ΕΝΦΙΑ	0	0
	Προσαρμογή για επιστροφές φόρων προ Οκτωβρίου 2012	0	0
	Προσαρμογή για το πρόγραμμα στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	0	0
	Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-469	-52
	Μεταναστευτικές Ροές	21	28
2.	**Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης**	**3.687**	**3.445**
	% ΑΕΠ	**2,0%**	**1,90%**
3.	**Στόχος Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης**	**3.164**	**3.171**
	% ΑΕΠ	**1,75%**	**1,75%**
4.	**Δημοσιονομικό Πλεόνασμα (+) ή Κενό (-) Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης**	**523**	**274**
	% ΑΕΠ	**0,29%**	**0,15%**
	ΑΕΠ	**180.817**	**181.204**

3.2.1 Σύγκριση εκτιμήσεων και Προϋπολογισμού τρέχοντος έτους (2017)

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 3.2 το εκτιμώμενο κατά πρόγραμμα πρωτογενές αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης διαφοροποιείται οριακά, σε σχέση με τον ψηφισμένο προϋπολογισμό, για το 2017 και διαμορφώνεται σε 1,9% του ΑΕΠ.

2. ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2018-2021

Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 απεικονίζεται στον πίνακα 3.3 και παρουσιάζει τις προβλέψεις για την εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών της Γενικής Κυβέρνησης μετά την ενσωμάτωση των δημοσιονομικών παρεμβάσεων (πίνακες 3.5Α, 3.5Β). Στον πίνακα 3.4 απεικονίζεται η εξέλιξη των δημοσιονομικών μεγεθών στης Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με την μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ).

Πίνακας 3.3 Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2018 - 2021

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτιμήσεις	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Ι. Έσοδα (1+2)	**51.593**	**53.135**	**55.281**	**55.008**	**54.951**	**55.018**	**54.899**
1. Καθαρά έσοδα τακτικού Π/Υ (α+β-γ-γ1+δ+ε+στ)	**46.761**	**48.956**	**51.664**	**51.273**	**51.361**	**51.638**	**51.534**
α. Τακτικά έσοδα (1+2+3+4)	**47.792**	**52.336**	**52.730**	**52.938**	**54.129**	**56.084**	**58.203**
1. Άμεσοι φόροι	19.936	21.839	21.525	21.453	22.167	23.379	24.647
2.Έμμεσοι φόροι	23.781	25.680	26.718	27.502	28.110	28.771	29.517
3. Απολήψεις από Ε.Ε.	428	415	508	321	202	203	204
4. Μη φορολογικά έσοδα	3.646	4.402	3.979	3.662	3.650	3.731	3.835
β. Μη τακτικά έσοδα	1.533	430	306	283	294	306	318
γ. Επιστροφές φόρων	3.108	3.263	3.324	3.383	3.493	3.609	3.733
γ1. Επιστροφές φόρων από ειδική πίστωση	0	1.026	0	0	0	0	0
δ. Έσοδα αποκρατικοποίησεων	254	106	1.607	1.121	140	106	83
ε. Μεταφορά εσόδων από ΑΝΓΑ	291	375	345	314	291	251	163
στ. Μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις	0	0	0	0	0	-1.500	-3.500
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β)	**4.832**	**4.178**	**3.617**	**3.735**	**3.590**	**3.380**	**3.365**
α. Εισροές από Ε.Ε.	3.900	3.861	3.437	3.555	3.410	3.200	3.185
β. Ίδια έσοδα	932	317	180	180	180	180	180
ΙΙ. Δαπάνες (1+2)	**55.921**	**59.795**	**56.594**	**56.104**	**57.575**	**57.298**	**57.086**
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού (α+β)	**49.544**	**53.507**	**49.844**	**49.354**	**50.275**	**49.998**	**49.786**
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+11)	**43.744**	**47.919**	**44.194**	**43.454**	**44.475**	**44.198**	**43.786**
1. Μισθοί και συντάξεις	18.359	18.065	12.366	12.540	12.831	13.116	13.165
2. Ασφάλιση, Περίθαλψη και Κοινωνική Προστασία	14.715	15.630	20.268	19.649	20.887	19.975	19.960
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	5.469	5.309	5.704	5.295	5.313	5.297	5.392
4. Αποδόσεις προς τρίτους	2.786	3.248	3.119	3.395	3.411	3.523	3.523
5. Αποθεματικό	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
6. Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον ΕΜΣ και παράλληλες δαπάνες δημοσίου χρέους	178	54	75	20	20	20	20
7. Ανάληψη χρεών	0	553	193	0	0	0	0
8. Εγγυήσεις για φορείς εντός Γενικής Κυβέρνησης	1.619	1.614	855	927	368	622	82
9. Εγγυήσεις για φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης	53	37	140	118	115	115	115
10. Δαπάνες εξοπλιστικών προγραμμάτων	565	584	475	510	530	530	530
11. Χρηματοδοτήσεις για πληρωμές υποχρεώσεων προηγούμενων οικονομικών ετών (ΠΟΕ)	0	2.824	0	0	0	0	0
β. Τόκοι	5.800	5.588	5.650	5.900	5.800	5.800	6.000
2. ΠΔΕ (α+β)	**6.377**	**6.288**	**6.750**	**6.750**	**7.300**	**7.300**	**7.300**
α. Συγχρηματοδοτούμενο σκέλος	5.717	5.454	5.750	5.750	5.750	5.750	5.750
β. Εθνικό σκέλος	660	833	1.000	1.000	1.550	1.550	1.550
ΙΙΙ. Ταμειακό Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού	**-4.328**	**-6.660**	**-1.313**	**-1.096**	**-2.625**	**-2.280**	**-2.187**
ΙΙΙ.α. Ταμειακό Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού (ΙΙΙ+β)	**1.472**	**-1.072**	**4.337**	**4.804**	**3.175**	**3.520**	**3.813**

Πίνακας 3.3 Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2018 - 2021

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτιμήσεις	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Εθνικολογιστικές προσαρμογές κεντρικής διοίκησης (1+2)	**-3.648**	**134**	**-2.657**	**-780**	**55**	**-688**	**-1.008**
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα	**-2.657**	**-1.123**	**-1.996**	**-348**	**620**	**464**	**473**
Τακτικά Έσοδα	-33	-375	-518	30	205	104	104
Μη τακτικά Έσοδα	-16	104	0	0	0	0	0
Επιστροφές Φόρων	-6	13	0	0	0	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων και εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων του Δημοσίου	-64	100	-1.361	-407	165	160	184
Μεταφορά εσόδων από ANFA	-236	0	0	0	0	0	0
Έσοδα ΠΔΕ	-924	-965	-117	29	250	200	185
Ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών	-1.378	0	0	0	0	0	0
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες	**-991**	**1.257**	**-661**	**-433**	**-564**	**-1.151**	**-1.480**
Μισθοί και Συντάξεις	174	148	170	29	41	57	73
Αμυντικές δαπάνες	-465	403	-404	207	233	187	109
Λοιπές δαπάνες	312	1.437	473	431	412	55	-212
Τόκοι	-1.012	-731	-900	-1.100	-1.250	-1.450	-1.450
Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**48.936**	**52.012**	**53.285**	**54.661**	**55.570**	**55.482**	**55.371**
Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**56.912**	**58.538**	**57.255**	**56.537**	**58.140**	**58.449**	**58.566**
Πρωτογενές αποτέλεσμα Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**-1.164**	**-207**	**2.580**	**5.124**	**4.481**	**4.283**	**4.255**
Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA	**-7.976**	**-6.526**	**-3.970**	**-1.876**	**-2.569**	**-2.967**	**-3.195**
Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων	**-3.048**	**1.528**	**1.634**	**1.284**	**1.349**	**1.301**	**1.362**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	-3.057	1.528	1.625	1.284	1.349	1.301	1.362
Εθνικολογιστικες προσαρμογές	10		9	0	0	0	0
Τόκοι	165	97	141	134	130	127	127
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	3.397	-57	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων	***-2.883***	***1.625***	***1.775***	***1.418***	***1.479***	***1.428***	***1.489***
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	**942**	**2.264**	**368**	**855**	**328**	**581**	**118**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	942	2.264	368	855	328	581	118
Εθνικολογιστικές προσαρμογές							
Τόκοι	412	363	395	364	323	306	284
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)							
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΔΕΚΟ	***1.354***	***2.627***	***763***	***1.219***	***651***	***887***	***402***
Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	**-222**	**1.409**	**508**	**138**	**113**	**95**	**70**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	102	685	161	37	-53	-89	-113
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-324	724	348	101	166	184	182
Τόκοι	0	0	0	0	0	0	0
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα Νοσοκομείων - ΠΕΔΥ	***-222***	***1.409***	***508***	***138***	***113***	***95***	***70***
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	**-10.304**	**-1.325**	**-1.459**	**401**	**-779**	**-990**	**-1.645**
Ισοζύγιο ΟΤΑ	**485**	**572**	**200**	**398**	**372**	**284**	**449**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	496	524	276	454	339	287	448
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-11	48	-77	-56	33	-3	1
Τόκοι	64	71	71	71	71	71	71
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	0	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΤΑ	***549***	***643***	***271***	***469***	***443***	***355***	***520***
Ισοζύγιο ΟΚΑ (εκτός Νοσοκομείων)	**-608**	**2.042**	**-941**	**175**	**2.136**	**2.510**	**3.096**
Τροπ.Ταμ. Αποτέλεσμα	-44	943	-1.314	-72	1.879	2.265	3.121
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-564	1.099	373	247	256	245	-25
Τόκοι	3	3	3	3	3	3	3
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	384	0	0	0	0	0	0
Πρωτογενές αποτέλεσμα ΟΚΑ	**-605**	**2.045**	**-938**	**128**	**2.139**	**2.513**	**3.099**
Ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης κατά ESA	**-10.427**	**1.288**	**-2.201**	**974**	**1.728**	**1.804**	**1.900**
% ΑΕΠ	**-5,9%**	**0,7%**	**-1,2%**	**0,5%**	**0,9%**	**0,9%**	**0,9%**
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	**6.322**	**5.649**	**6.015**	**6.445**	**6.469**	**6.648**	**6.824**
% ΑΕΠ	**3,6%**	**3,2%**	**3,3%**	**3,4%**	**3,3%**	**3,3%**	**3,2%**
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA	**-4.105**	**6.937**	**3.814**	**7.420**	**8.197**	**8.452**	**8.724**
% ΑΕΠ	**-2,3%**	**3,9%**	**2,1%**	**4,0%**	**4,2%**	**4,2%**	**4,1%**
ΑΕΠ	**175.697**	**175.888**	**181.204**	**187.745**	**195.258**	**203.134**	**211.208**

/1 : ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος Απρίλιος 2017

/2 : Το τροποποιημένο ταμειακό αποτέλεσμα των νομικών προσώπων των ΟΤΑ περιλαμβάνεται στη γραμμή Εθνικολογιστικές προσαρμογές μόνο για το έτος 2015 και στη γραμμή Τροπ. Ταμ. Αποτέλεσμα για όλα τα υπόλοιπα έτη.

/3 Ενσωματωμένες στο ισοζύγιο των ΟΚΑ είναι οι οροφές της φαρμακευτικής δαπάνης του ΕΟΠΥΥ ύψους 2.003 εκατ. για το 2017, και 2.001 εκατ. για καθένα από τα έτη 2018-2021. Επίσης ενσωματωμένες στο ισοζύγιο των ΟΚΑ είναι οι οροφές των δαπανών για παροχές ασθένειας του ΕΟΠΥΥ ύψους 1.525 εκατ. για το 2017, 1.462,5 εκατ. για το 2018 και 1.402 εκατ. για καθένα από τα έτη 2019-2021.

Πίνακας 3.4 Πρωτογενές (μετά μέτρων) αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
1. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA	**-4.105**	**6.937**	**3.814**	**7.420**	**8.197**	**8.452**	**8.724**
Προσαρμογές Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**5.040**	**420**	**-369**	**-795**	**-380**	**-298**	**-206**
Μεταφορά εσόδων από ANFA και SMP (σε δεδουλευμένη βάση)	-55	-375	-345	-314	-291	-251	-163
Αναδρομική μείωση επιτοκίου δανείων 80 δισ. Ευρώ από ΕΕ (GLF)	0	0	0	0	0	0	0
Επιστροφές φόρων	0	847	0	0	0	0	0
Προσαρμογή για ΕΝΦΙΑ	0	0	0	0	0	0	0
Προσαρμογή για επιστροφές φόρων προ Οκτωβρίου 2012	0	0	0	0	0	0	0
Προσαρμογή για το πρόγραμμα στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	5.103	-57	0	0	0	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-8	-26	-52	-507	-96	-54	-50
Μεταναστευτικές Ροές	0	30	28	26	7	7	7
2. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**935**	**7.357**	**3.445**	**6.625**	**7.817**	**8.154**	**8.518**
% ΑΕΠ	**0,5%**	**4,2%**	**1,90%**	**3,53%**	**4,00%**	**4,01%**	**4,03%**
3. Στόχος Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**-439**	**879**	**3.171**	**6.571**	**6.834**	**7.110**	**7.392**
% ΑΕΠ	**-0,25%**	**0,50%**	**1,75%**	**3,50%**	**3,50%**	**3,50%**	**3,50%**
4. Δημοσιονομικό Πλεόνασμα (+) ή Κενό (-) Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης	**1.375**	**6.478**	**274**	**54**	**983**	**1.044**	**1.125**
% ΑΕΠ	**0,78%**	**3,68%**	**0,15%**	**0,03%**	**0,50%**	**0,51%**	**0,53%**
ΑΕΠ	**175.697**	**175.888**	**181.204**	**187.745**	**195.258**	**203.134**	**211.208**

ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος Απρίλιος 2017

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 3.4 οι δημοσιονομικοί στόχοι που έχουν τεθεί με τη σύμβαση χρηματοδοτικής διευκόλυνσης προβλέπεται ότι θα επιτευχθούν σε καθένα από τα έτη του ΜΠΔΣ 2018-2021 και περαιτέρω εκτιμάται ότι θα υπάρξει επιπλέον δημοσιονομικό περιθώριο της τάξεως του 0,5% του ΑΕΠ για την περίοδο 2019 -2021.

3. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

3.1 Παρεμβάσεις για την περίοδο 2018-2021

Πίνακας 3.5Α Παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2018-2021 (σε μικτή βάση) σωρευτικά (ποσά σε εκατ. ευρώ)						
			2018	2019	2020	2021
		ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	**59**	**2.632**	**4.644**	**4.924**
	1.	**Συνταξιοδοτικές Παρεμβάσεις**	**0**	**2.493**	**2.583**	**2.723**
	2.	**Παρεμβάσεις σε Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα**	**59**	**138**	**140**	**143**
	3.	**Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού**	**0**	**0**	**1.920**	**2.058**
			2018	2019	2020	2021
		ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ (Α+Β)	**59**	**2.632**	**4.644**	**4.924**
Α.		**ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (πλην εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού)**	**59**	**2.632**	**2.724**	**2.866**
1.		**Σύνολο Παρεμβάσεων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης**	**59**	**2.632**	**2.724**	**2.866**
	1.1	**Συντάξεις**	**0**	**1.675**	**1.769**	**1.900**
	i.	Περικοπή προσωπικής διαφοράς στις κύριες συντάξεις λοιπών φορέων σε % έως 18% του ύψους της καταβαλλόμενης σύνταξης	0	1.328	1.286	1.246
	ii.	Περικοπή προσωπικής διαφοράς στις επικουρικές συντάξεις σε % έως 18% του ύψους της καταβαλλόμενης σύνταξης *(σωρευτικά λαμβανομένων υπόψη και των περικοπών έτους 2016)*	0	232	225	218
	iii.	Αναπροσαρμογή των κύριων συντάξεων λοιπών φορέων (λόγω αύξησης ΑΕΠ και ΔτΚ) από την 1/1/2022 αντί από την 1/1/2019	0	115	258	436
	1.2	**Συντάξεις Δημοσίου**	**0**	**819**	**814**	**824**
	i.	Περικοπή προσωπικής διαφοράς στις κύριες συντάξεις του Δημοσίου σε % έως 18% του ύψους της καταβαλλόμενης σύνταξης	0	805	780	756
	ii.	Αναπροσαρμογή των κύριων συντάξεων του Δημοσίου (λόγω αύξησης ΑΕΠ και ΔτΚ) από την 1/1/2022 αντί από την 1/1/2019	0	13	35	68
	1.3	**Εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικά Επιδόματα**	**59**	**138**	**140**	**143**
	i.	Αλλαγή της βάσης υπολογισμού των εισφορών στους ελεύθερους επαγγελματίες από 1/1/2018 με συμπερίληψη των καταβλητέων ασφαλιστικών εισφορών στο ετήσιο φορολογητέο αποτέλεσμα. /1	59	138	140	143
Β.		**ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΎ**	**0**	**0**	**1.920**	**2.058**
	i.	Μείωση του αφορολογήτου	0	0	1.920	2.058

/1: Ειδικά για το έτος 2018, οι ασφαλιστικές εισφορές υπολογίζονται επί του 85% του ως άνω φορολογητέου αποτελέσματος.

Νέες παρεμβάσεις Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (περίοδος 2019-2021)

- **Συντάξεις**

Προκειμένου να επιτευχθεί μια εξισορρόπηση του προϋπολογισμού προς πολιτικές αναδιανομής και σε άλλες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, αποφασίστηκαν παρεμβάσεις στο συνταξιοδοτικό σύστημα, ως ακολούθως:

1. Από την 1.1.2019, αν το καταβαλλόμενο ποσό των κύριων συντάξεων που έχουν εκδοθεί με τις προγενέστερες του Ν.4387/2016 διατάξεις, είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει από τον υπολογισμό τους βάσει των διατάξεων του Ν.4387/2016, το υπερβάλλον ποσό περικόπτεται. Το ποσό που περικόπτεται δεν μπορεί να υπερβαίνει το 18% της καταβαλλόμενης κατά την έναρξη ισχύος του Ν.4387/2016 κύριας σύνταξης του δικαιούχου. Αν, μετά την εφαρμογή της ανωτέρω περικοπής, το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει

από τον υπολογισμό τους βάσει των διατάξεων του Ν.4387/2016, το επιπλέον ποσό εξακολουθεί να καταβάλλεται στον δικαιούχο ως προσωπική διαφορά, συμψηφιζόμενο κατ᾽ έτος και μέχρι την πλήρη εξάλειψή του με την εκάστοτε αναπροσαρμογή των συντάξεων.

2. Η ετήσια αύξηση των κύριων συντάξεων, με βάση συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του ΑΕΠ και κατά 50% από τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους, εφαρμόζεται από την 1.1.2022.

3. Από 1.1.2019, οι καταβαλλόμενες επικουρικές συντάξεις, εφόσον υπερβαίνουν το ποσό που προκύπτει μετά τον επανυπολογισμό τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης οικ.25909/470 (ΦΕΚ 1605/Β/07.07.16), αναπροσαρμόζονται στο ύψος των επανυπολογισθέντων. Ωστόσο λαμβάνεται μέριμνα ώστε μετά την ως άνω αναπροσαρμογή, η μείωση των επικουρικών συντάξεων να μην υπερβαίνει το 18% του καταβαλλόμενου ποσού επικουρικής σύνταξης κατά την έναρξη ισχύος του Ν.4387/2016.

4. Τέλος προβλέπεται ότι οι προσωπικές διαφορές που είχαν προβλεφθεί στο Ν.4387/2016 για τις νέες συντάξεις που εκδίδονται με βάση τις διατάξεις του ως άνω νόμου, καταβάλλονται έως την 31/12/2018.

Από τις ανωτέρω παρεμβάσεις εκτιμάται εξοικονόμηση δαπάνης στον Κοινωνικό Προϋπολογισμό που θα ανέλθει σε 2.303 εκατ. ευρώ (ετήσιο καθαρό ποσό) το έτος 2021.

- **Ασφαλιστικές Εισφορές ΟΚΑ**

Επιπρόσθετα, από την αλλαγή της βάσης υπολογισμού των εισφορών στους ελεύθερους επαγγελματίες από 1/1/2018 με συμπερίληψη των καταβλητέων ασφαλιστικών εισφορών στο ετήσιο φορολογητέο αποτέλεσμα, οι οποίες ειδικά για το έτος 2018 υπολογίζονται επί του 85% του ως άνω φορολογητέου αποτελέσματος, αναμένεται αύξηση εσόδων ύψους 143 εκατ. ευρώ το 2021.

Νέες παρεμβάσεις Εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού (περίοδος 2020-2021)

Στο μέρος που αφορά τα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού αποφασίστηκε μείωση των ποσών της έκπτωσης του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, με πρώτη εφαρμογή το έτος 2020 ως εξής:

- 1.250 ευρώ (από 1.900 ευρώ) για το φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα όταν το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις δεν υπερβαίνει το ποσό των 20.000 ευρώ.
- 1.300 ευρώ (από 1.950 ευρώ) για το φορολογούμενο με ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο,
- 1.350 ευρώ (από 2.000 ευρώ) για δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα και
- 1.450 ευρώ (από 2.100 ευρώ) για τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα και άνω.

Από την ανωτέρω παρέμβαση αναμένεται αύξηση των ετήσιων κρατικών εσόδων κατά 1,9 δισ. ευρώ το 2020 και κατά 2,1 δισ. ευρώ το 2021.

3.2 Εξισορροπητικές Παρεμβάσεις για την περίοδο 2018-2021

Πίνακας 3.5Β Εξισορροπητικές Παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2018-2021 (σε μικτή βάση) σωρευτικά (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
				2018	2019	2020	2021
			ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	**0**	**-2.650**	**-5.415**	**-7.559**
		1.	**Κοινωνική Προστασία**	**0**	**-1.850**	**-1.200**	**-1.170**
		2.	**Επενδύσεις**	**0**	**-300**	**-300**	**-300**
		3.	**Απασχόληση**	**0**	**-260**	**-260**	**-260**
		4.	**Υγειονομική Περίθαλψη**	**0**	**-240**	**-240**	**-240**
		5.	**Εξισορροπητικές Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού**	**0**	**0**	**-3.415**	**-5.589**
				2018	**2019**	**2020**	**2021**
			ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΙΣΟΡΡΟΠΗΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ (Α+Β)	**0**	**-2.650**	**-5.415**	**-7.559**
Α.			**ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΙΣΟΡΡΟΠΗΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (πλην εσόδων Κρατικού Προϋπολογισμού)(1+2+3+4)**	**0**	**-2.650**	**-2.000**	**-1.970**
1.			**Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων Δαπανών Κεντρικής Διοίκησης**	**0**	**-1.850**	**-1.200**	**-1.170**
	1.1		**Κοινωνική Προστασία**	**0**	**-1.850**	**-1.200**	**-1.170**
		i.	Επέκταση προγράμματος "Σχολικά Γεύματα"	0	-190	-190	-190
		ii.	Δημιουργία νέων μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης/νηπιαγωγίων	0	-140	-150	-120
		iii.	Ανασχεδιασμός οικογενειακών επιδομάτων και επιδόματος τέκνων	0	-260	-260	-260
		iv.	Επιδότηση ενοικίου	0	-600	-600	-600
		v.	Πρόσθετες εξισορροπητικές παρεμβάσεις στις δράσεις Α 1, Α2,Α 3 και Α4	0	-660	0	0
2.			**Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων στον Επενδυτικό Τομέα**	**0**	**-300**	**-300**	**-300**
	2.1		**Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων**	**0**	**-300**	**-300**	**-300**
		i.	Επενδύσεις σε υποδομές ενέργειας	0	-100	-100	-100
		ii.	Επενδύσεις σε υποδομές του πρωτογενή τομέα	0	-100	-100	-100
		iii.	Αναπτυξιακός Νόμος (ν. 4399/2016)	0	-100	-100	-100
3.			**Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης**	**0**	**-260**	**-260**	**-260**
	3,1		**Απασχόληση**	**0**	**-260**	**-260**	**-260**
		i.	Προγράμματα ενεργών πολιτικών για την απασχόληση υλοποιούμενα από τον ΟΑΕΔ	0	-260	-260	-260
4.			**Σύνολο Εξισορροπητικών Παρεμβάσεων στον Τομέα της Υγειας**	**0**	**-240**	**-240**	**-240**
	4.1		**Υγειονομική Περίθαλψη**	**0**	**-240**	**-240**	**-240**
		i.	Επιδότηση συμμετοχής ασφαλισμένων για συνταγογραφούμενα φάρμακα	0	-240	-240	-240
Β.			**ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΙΣΟΡΡΟΠΗΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΎ**	**0**	**0**	**-3.415**	**-5.589**
		i.	Μείωση φορολογικού συντελεστή του Φόρου Εισοδήματος Νομικών Προσώπων από 29% σε 26%	0	0	-461	-270
		ii.	Μείωση ΕΝΦΙΑ	0	0	-209	-209
		iii.	Μείωση φορολογικού συντελεστή του Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	0	0	-877	-997
		iv.	Αναμόρφωση της Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης	0	0	-368	-613
		v.	Διαρθρωτικές Φορολογικές Παρεμβάσεις	0	0	-1.500	-3.500

Εξισορροπητικές παρεμβάσεις ΜΠΔΣ 2018-2021

Από τις παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2018-2021 τόσο στα κρατικά έσοδα όσο και στο ασφαλιστικό σύστημα, οι οποίες αναλύθηκαν προηγουμένως, προσδοκάται βελτίωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος της χώρας κατά 4,5 δισ. ευρώ περίπου σε καθαρούς όρους. Είναι η πρώτη φορά που τέτοιου είδους παρεμβάσεις δεν προσβλέπουν στην ισόποση αύξηση του πλεονάσματος, αλλά έχουν αναδιανεμητικό χαρακτήρα, υπό την έννοια ότι η αύξηση των εσόδων και η εξοικονόμηση από την συνταξιοδοτική δαπάνη θα χρηματοδοτήσουν, υπό την προϋπόθεση ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι της ΣΧΔ, άλλες δράσεις οι οποίες στοχεύουν κυρίως στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στην ανακούφιση ομάδων του πληθυσμού που έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την παρατεταμένη οικονομική κρίση.

Δράσεις που αφορούν τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού (περίοδος 2020-2021)

- Μείωση φορολογικού συντελεστή του Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Προβλέπεται μείωση του φορολογικού συντελεστή του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας φυσικών προσώπων του άρθρου 15 του Κ.Φ.Ε (ν. 4172/2013) από το είκοσι δύο τοις εκατό (22%) στο είκοσι τοις εκατό (20%), προκειμένου να υπάρξει ελάφρυνση των χαμηλών εισοδημάτων. Επίσης με τη ρύθμιση

αυτή αποκλιμακώνεται περαιτέρω η φορολογική επιβάρυνση των ασκούντων ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα με σκοπό την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν σημαντικό παράγοντα της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας. Από τον επανακαθορισμό του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων αναμένεται απώλεια εσόδων ύψους 877 εκατ. ευρώ το 2020 και 997 εκατ. ευρώ το 2021.

- Αναμόρφωση της Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης

Προβλέπεται τροποποίηση της κλίμακας εισφοράς αλληλεγγύης της παραγράφου 3 του άρθρου 43 Α του Κ.Φ.Ε. (ν. 4172/2013), προκειμένου να υπάρξει ουσιαστική ελάφρυνση των μεσαίων εισοδημάτων. Με την σχεδιαζόμενη τροποποίηση θα επιβάλλεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα εισοδήματα άνω των 30.000 ευρώ (αντί 12.000 ευρώ που ισχύει σήμερα) των φυσικών προσώπων ή σχολάζουσας κληρονομίας, ενώ ταυτόχρονα μειώνονται οι συντελεστές για τα εισοδήματα άνω των 30.000 ευρώ ως εξής:

- για εισοδήματα από 30.000 έως 40.000 ευρώ ο συντελεστής διαμορφώνεται στο 2% (από 6,5% που ισχύει σήμερα),
- για εισοδήματα από 40.000 έως 65.000 ευρώ ο συντελεστής διαμορφώνεται στο 5% (από 7,5% που ισχύει σήμερα),
- για εισοδήματα άνω των 65.000 ευρώ οι συντελεστές παραμένουν αμετάβλητοι.

Από την αναμόρφωση της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης επωφελούνται κυρίως τα νοικοκυριά χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, ενώ η μείωση εσόδων εκτιμάται στα 368 εκατ. ευρώ το 2020 και 613 εκατ. ευρώ το 2021.

- Μείωση συντελεστή φορολόγησης των κερδών των επιχειρήσεων

Προβλέπεται αναμόρφωση του συντελεστή φορολόγησης των κερδών των επιχειρήσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 58 του Κ.Φ.Ε. (ν. 4172/2013) από το 29% στο 26%, προκειμένου να ενισχυθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα και να τονωθεί η αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας, εξαιρουμένων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η μείωση της φορολογίας των επιχειρήσεων αναμένεται να οδηγήσει σε απώλεια εσόδων ύψους 461 εκατ. ευρώ το 2020 και 270 εκατ. ευρώ το 2021.

- Μείωση ΕΝΦΙΑ

Θα τροποποιηθούν οι διατάξεις για τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ν. 4223/2013), προκειμένου να επέλθει ελάφρυνση των μικρών και μεσαίων ιδιοκτησιών. Από τη δράση αυτή εκτιμάται απώλεια εσόδων ύψους 209 εκατ. ευρώ, αρχής γενομένης από το 2020.

- Περαιτέρω φοροελαφρύνσεις για τα έτη 2020-21

Για τα έτη 2020-2021 έχουν προβλεφθεί επιπρόσθετες παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση του περιορισμού της φορολογικής επιβάρυνσης, οι οποίες δεν έχουν ακόμη εξειδικευτεί, υπό την προϋπόθεση επίτευξης του δημοσιονομικού στόχου όπως προσδιορίζεται στο παρόν ΜΠΔΣ, μετά την αφαίρεση οποιωνδήποτε μη μόνιμων δημοσιονομικών παρεμβάσεων.

.

Δράσεις του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (περίοδος 2019-2021)

Από την εξοικονόμηση που θα επιτευχθεί στη συνταξιοδοτική δαπάνη με τις παρεμβάσεις που περιγράφηκαν στον πίνακα 3.5Α θα χρηματοδοτηθούν στοχευμένες παρεμβάσεις κοινωνικών παροχών, με έμφαση σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες. Οι παρεμβάσεις αυτές είναι:

- Σχολικά Γεύματα στην υποχρεωτική Δημόσια εκπαίδευση

Η παρέμβαση αφορά την επέκταση του προγράμματος «Σχολικά Γεύματα» που εφαρμόστηκε πιλοτικά, ώστε να καλύψει όλη την υποχρεωτική δημόσια εκπαίδευση. Εκτιμάται ότι το 50% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού των δημοτικών και γυμνασίων της χώρας θα συμμετέχει στο πρόγραμμα.

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών που διενεργήθηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και αφορούσε σε οικονομικά στοιχεία του 2014 , ο κίνδυνος φτώχειας για παιδιά ηλικίας 0-17 ετών ανερχόταν σε 26,6%, σημειώνοντας αύξηση κατά 1,1 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2013, ενώ το ποσοστό των παιδιών, που ζούσαν σε οικογένειες κάτω από το κατώφλι της φτώχειας, εκτιμήθηκε σε 34,5%.

Στο πλαίσιο αυτό, ξεκίνησε το 2016 πιλοτικό πρόγραμμα παροχής ζεστού μεσημεριανού γεύματος σε μαθητές δημοτικών σχολείων με την συμβολή του Γεωπονικού Πανεπιστημίου (σχεδιασμός διαιτολογίου) και του Ε.Φ.Ε.Τ. (έλεγχος ποιότητας των γευμάτων).

Επιδιωκόμενος σκοπός της παρέμβασης αυτής είναι η ουσιαστική καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και της επισιτιστικής ανασφάλειας των μαθητών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η παρέμβαση αυτή θα έχει θετικό αντίκτυπο και στην οικονομική δραστηριότητα, καθώς η αυξημένη ζήτηση θα ευνοήσει τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον τομέα της εστίασης.

Το ετήσιο κόστος του προγράμματος εκτιμάται σε 190 εκατ. ευρώ.

- Επίδομα στέγασης

Η θέσπιση επιδόματος στέγασης, έχει ως στόχο την ενίσχυση των νοικοκυριών, κυρίως εκείνων με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, για την αντιμετώπιση της ανάγκης στέγασής τους είτε αυτή αφορά σε ενοίκιο κατοικίας είτε στην αποπληρωμή στεγαστικού δανείου.
Κριτήριο για την χορήγηση της επιδότησης είναι το ισοδύναμο εισόδημα μονομελούς νοικοκυριού να μην υπερβαίνει τα 9.600 €, το οποίο και αναπροσαρμόζεται βάσει των μελών του νοικοκυριού. Το μέτρο εκτιμάται ότι θα καλύψει το 50% των νοικοκυριών που νοικιάζουν κατοικία ή πληρώνουν δάνειο γι' αυτήν.
Η δαπάνη για τη στέγαση ενός νοικοκυριού, είτε αυτή αφορά ενοίκιο της κύριας κατοικίας, είτε δόση δανείου που είχε ληφθεί από πιστωτικό ίδρυμα για την απόκτηση ιδιόκτητης πρώτης κατοικίας, αποτελεί σημαντικό μέρος της συνολικής δαπάνης διαβίωσης του νοικοκυριού. Σύμφωνα με την έρευνα των οικογενειακών προϋπολογισμών του 2015 (η αντίστοιχη για το 2016 δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί), η δαπάνη στέγασης (ενοίκιο ή δόση αποπληρωμής δανείου, μη συνυπολογιζόμενων των υπόλοιπων δαπανών κατοίκησης) αντιπροσωπεύει κατά μέσο όρο το 13,3% των συνολικών δαπανών διαβίωσης, στη δεύτερη κατά σειρά θέση μετά τις δαπάνες διατροφής. Για τα χαμηλά εισοδήματα, το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται στο 20,4%, έναντι 10,4% για τα υψηλότερα εισοδήματα.

Το ετήσιο κόστος του προγράμματος εκτιμάται σε 600 εκατ. ευρώ.

- Επίδομα τέκνων

Προβλέπεται αναμόρφωση του καθεστώτος που διέπει τα υφιστάμενα οικογενειακά επιδόματα με σκοπό τον εξορθολογισμό τους και την αντικατάστασή τους από ένα ενιαίο επίδομα τέκνων, το οποίο χορηγείται λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων, το προσαρμοσμένο, βάσει μελών οικογένειας, οικογενειακό εισόδημα και την εισοδηματική κατηγορία. Το επίδομα παιδιού θα καταβάλλεται στοχευμένα σε οικογένειες με παιδιά που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερη ανάγκη και για το λόγο αυτό θα υπολογίζεται βάσει κλιμακούμενου εισοδηματικού κριτηρίου στο πλαίσιο της ενίσχυσης των ασθενέστερων οικονομικά δικαιούχων. Με την αναμόρφωση αυτή επιδιώκεται ο εξορθολογισμός της πολιτικής χορήγησης οικογενειακών επιδομάτων με την εφαρμογή αντικειμενικών κριτηρίων που διασφαλίζουν την υλοποίηση σαφώς πιο στοχευμένης πολιτικής σε εκείνες τις κοινωνικές ομάδες, που βρίσκονται σε πραγματική αδυναμία.

Το ετήσιο επιπλέον κόστος για την αναμόρφωση των οικογενειακών επιδομάτων εκτιμάται σε 260 εκατ. ευρώ.

- Ίδρυση και λειτουργία νέων παιδικών σταθμών, νηπιαγωγείων και βρεφονηπιακών σταθμών

Προβλέπεται η εφαρμογή προγράμματος επιχορήγησης για ανέγερση/ανακαίνιση και εξοπλισμό παιδικών σταθμών, νηπιαγωγείων ή βρεφονηπιακών σταθμών, και επέκταση των υφιστάμενων, καθώς και πρόγραμμα επιχορήγησης για τη φιλοξενία και φροντίδα βρεφών και παιδιών.

Από την εφαρμογή κατά τις περιόδους 2015-2016 και 2016-2017 του συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής», που αφορούσε την επιδότηση, μέσω χορήγησης vouchers, της φιλοξενίας παιδιών και βρεφών σε βρεφικούς, παιδικούς ή βρεφονηπιακούς σταθμούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς, διαπιστώθηκαν σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές αυτού του είδους σε όλες τις περιοχές της επικράτειας, με το πρόβλημα να εμφανίζεται ιδιαίτερα οξυμένο στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Είναι επομένως αναγκαία η ριζική αύξηση των βρεφονηπιακών σταθμών που θα δώσει τη δυνατότητα, τόσο σε εργαζόμενες μητέρες να ασκήσουν ελεύθερα το επάγγελμά τους, όσο και σε άνεργες μητέρες να ενταχθούν εκ νέου στην αγορά εργασίας.

Με την παρέμβαση αυτή προτείνεται η ενίσχυση των 2.800 υφιστάμενων μονάδων με 1.800 νέες μέχρι το 2020.

Επίσης προτείνεται αύξηση κατά 50% του συνολικού αριθμού των παιδιών προσχολικής ηλικίας που θα επιδοτηθεί η φροντίδα τους σε βρεφικούς, παιδικούς ή βρεφονηπιακούς σταθμούς μέχρι το 2020 (από 90.000 σε 120.000 παιδιά το 2019 και 135.000 παιδιά το 2020).

Το ετήσιο κόστος του προγράμματος εκτιμάται σε 140 εκατ. ευρώ. για το 2019 (εκ των οποίων 60 εκατ. ευρώ για ανεγέρσεις/ανακαινίσεις & εξοπλισμό και 80 εκατ. ευρώ λειτουργικά έξοδα), 150 εκατ. ευρώ για το 2020 (εκ των οποίων 30 εκατ. ευρώ για ανεγέρσεις/ανακαινίσεις & εξοπλισμό και 120 εκατ. ευρώ λειτουργικά έξοδα) και 120 εκατ. ευρώ για το 2021 (για λειτουργικά έξοδα).

- Προγράμματα ενεργών πολιτικών για την απασχόληση, υλοποιούμενα από τον ΟΑΕΔ

Βασικός στόχος της Αναπτυξιακής Στρατηγικής της χώρας είναι η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου που ακολουθήθηκε μέχρι σήμερα. Το συγκριτικά μεγαλύτερο πλεονέκτημα της Ελλάδας που είναι το ανθρώπινο δυναμικό της, έχει τα τελευταία έτη της οικονομικής κρίσης απαξιωθεί από την ανεργία και την επισφάλεια. Ταυτόχρονα η μαζική φυγή στο εξωτερικό εξειδικευμένου δυναμικού στέρησε τη χώρα από τον πλέον κρίσιμο παράγοντα για την παραγωγική και κοινωνική ανασυγκρότηση.

Με σκοπό την ενίσχυση της αγοράς εργασίας, την 01.01.2019, θα τεθεί σε ισχύ πρόγραμμα καταπολέμησης της ανεργίας, συνολικού προϋπολογισμού διακοσίων εξήντα (260) εκατ. ευρώ κατ' έτος. Οι συγκεκριμένοι πόροι θα λειτουργήσουν παράλληλα και προσθετικά στα προγράμματα καταπολέμησης της ανεργίας που ήδη λειτουργούν ή σχεδιάζονται για το επόμενο διάστημα, με στόχο την αντιμετώπιση και του προβλήματος της φυγής εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και νέων με υψηλά προσόντα στο εξωτερικό. ώστε παράλληλα με άλλες δράσεις που στοχεύουν στην παραγωγική ανασυγκρότηση να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της απώλειας εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού νέων με υψηλά προσόντα. Οι θέσεις εργασίας θα σχεδιαστούν για στοχευμένες ομάδες ανέργων, εγγεγραμμένων στα μητρώα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). Ο σχεδιασμός θα γίνει στη βάση των αποτελεσμάτων του μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας, ώστε να μεγιστοποιηθεί η απόδοση του συγκεκριμένου προγράμματος στην καταπολέμηση της ανεργίας. Οι λεπτομέρειες υλοποίησης θα εξειδικεύονται με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μετά από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Ο.Α.Ε.Δ.

Δράσεις του Υπουργείου Υγείας (περίοδος 2019-2021)

- Φαρμακευτική Δαπάνη

Ο δείκτης καταβολής επιδομάτων της χώρας, είναι σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο ως ποσοστό του ΑΕΠ.(6,7% έναντι 10,1% στην ΕΕ). Η συμμετοχή των ασφαλισμένων στη φαρμακευτική δαπάνη κινείται σε τρία ποσοστά (0%, 10% και 25% ανάλογα με τις παθήσεις που αντιμετωπίζονται από τα σκευάσματα).

Με στόχο τη μείωση της συμμετοχής των ασφαλισμένων στη φαρμακευτική δαπάνη, προωθείται διάταξη που θα προβλέπει την κλιμακωτή επιδότηση των ασφαλισμένων ανάλογα με εισοδηματικά κριτήρια όσον αφορά το ποσοστό συμμετοχής τους στη δαπάνη των συνταγογραφούμενων φαρμάκων. Η δράση αυτή εκτιμάται ότι θα έχει ετήσιο κόστος 240 εκατ. ευρώ και θα ανακουφίσει κυρίως τις μεγαλύτερες ηλικιακά ομάδες του πληθυσμού που έχουν και αυξημένο μερίδιο δαπάνης για φάρμακα στο συνολικό οικογενειακό τους προϋπολογισμό.

- Περαιτέρω ενίσχυση κοινωνικών παροχών για το έτος 2019

Στα μεγέθη του ΜΠΔΣ 2018-2021 και πιο συγκεκριμένα για το έτος 2019 εκτιμάται ότι υπάρχει περιθώριο για ανάληψη περισσότερων δράσεων κοινωνικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου έχει προβλεφθεί επιπλέον δαπάνη ύψους 660 εκατ. ευρώ, η οποία και θα κατανεμηθεί αναλογικά στις προαναφερόμενες δράσεις του Υπουργείου Εργασίας υπό την προϋπόθεση ότι δεν τίθενται σε κίνδυνο οι στόχοι της ΣΧΔ.

4. ΓΕΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΕ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΒΑΣΗ

Η ενοποιημένη κατάσταση της Γενικής Κυβέρνησης (πίνακας 3.6) παρουσιάζει τα συνολικά έσοδα και έξοδά της κατά γενική κατηγορία (οικονομική ταξινόμηση) εσόδου και εξόδου.

Η ενοποίηση όλων των υποτομέων σε ενιαίο σύνολο συνεπάγεται την ενοποίηση α) των συναλλαγών μεταξύ των υποτομέων και β) των ενδοτομεακών συναλλαγών (εντός των υποτομέων). Με την έννοια αυτή, γίνεται εκκαθάριση όλων των συναλλαγών που, στο πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης, αποτελούν έξοδο για έναν υποτομέα και ισόποσο έσοδο για κάποιον άλλο (ενδοκυβερνητικές συναλλαγές). Για παράδειγμα, η επιχορήγηση ενός ΝΠΔΔ από τον Τακτικό Προϋπολογισμό αποτελεί δαπάνη του κράτους και ισόποσο έσοδο του ΝΠΔΔ, συνεπώς, το συγκεκριμένο ζεύγος των συναλλαγών αυτών πρέπει να απαλειφθεί, καθώς διογκώνει πλασματικά τις δαπάνες και τα έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης σε ενοποιημένη βάση.

Με τον τρόπο αυτό, αποτυπώνονται τα καθαρά έσοδα και οι καθαρές δαπάνες και, συνεπώς, η πραγματική οικονομική δραστηριότητα του συνόλου της Γενικής Κυβέρνησης. Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης μετά την ενοποίηση των ενδοκυβερνητικών – ενδοτομεακών συναλλαγών παραμένει εξ ορισμού το ίδιο με το μη ενοποιημένο.

Τέλος, τα δημοσιονομικά μεγέθη παρουσιάζονται τόσο σε όρους ΣΧΔ, όσο και σε όρους ESA, αφού δίνονται σε διακριτές γραμμές το ύψος των εσόδων και δαπανών (πέραν των τόκων) που εξαιρούνται από τους ορισμούς της ΣΧΔ.

Πίνακας 3.6 Ενοποιημένο αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ΜΠΔΣ)

Ως ποσοστό του ΑΕΠ

		2015	2016	2017		2018		2019		2020		2021	
		ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
Α.	**Συνολικά καθαρά Έσοδα (βάσει της ΣΧΔ)**	**43,5**	**45,8**	**44,6**	**44,6**	**44,0**	**44,0**	**43,4**	**43,3**	**42,9**	**42,0**	**42,4**	**40,6**
1.	**Άμεσοι φόροι**	9,4	10,2	10,2	10,2	10,1	10,0	10,2	10,1	10,4	10,4	10,6	10,6
2.	**Έμμεσοι φόροι**	15,4	16,7	16,5	16,5	16,4	16,4	16,1	16,1	15,8	15,7	15,5	15,4
3.	**Λοιποί φόροι**	2,3	2,6	2,7	2,7	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,1	2,1
4.	**Επιστροφές Φόρων**	-1,8	-1,9	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
5.	**Ασφαλιστικές Εισφορές (πραγματικές)**	11,0	11,3	11,0	11,0	10,8	10,8	10,6	10,6	10,5	10,5	10,4	10,4
6.	**Τρέχουσες Μεταβιβάσεις**	0,8	1,1	0,4	0,4	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
7.	**Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις**	2,2	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	1,8	1,8	1,7	1,7
8.	**Πωλήσεις**	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7
9.	**Έσοδα περιουσίας**	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
10.	**Λοιπά Έσοδα**	2,8	3,0	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5
11.	**Μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,7	0,0	-1,7
Β.	**Συνολικά έσοδα κατά ESA - (Α+Β1)**	**43,6**	**45,6**	**44,8**	**44,8**	**44,4**	**44,4**	**43,6**	**43,5**	**43,0**	**42,1**	**42,5**	**40,7**
1.	**Έσοδα εξαιρούμενα βάσει της ΣΧΔ**	0,1	-0,2	0,2	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Γ.	**Δαπάνες (βάσει της ΣΧΔ)**	**46,6**	**44,9**	**46,0**	**46,0**	**43,9**	**43,9**	**42,5**	**42,6**	**41,5**	**41,2**	**40,1**	**39,8**
1.	**Αμοιβές Προσωπικού (πραγματικές)**	9,0	9,0	9,0	9,0	8,9	8,9	8,7	8,7	8,5	8,5	8,2	8,2
2.	**Αγορές Αγαθών & Υπηρεσιών**	4,9	4,3	4,9	4,9	4,2	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
3.	**Κοινωνικές Παροχές**	22,1	22,0	21,6	21,6	20,3	20,3	19,5	19,4	18,8	18,3	18,1	17,6
	εκ των οποίων:												
3.1	Συντάξεις	*17,1*	*16,9*	*16,7*	*16,7*	*15,9*	*15,9*	*15,3*	*14,0*	*14,8*	*13,5*	*14,3*	*13,0*
3.2	Δαπάνες ΕΟΠΥΥ	*2,2*	*2,0*	*2,0*	*2,0*	*1,9*	*1,9*	*1,7*	*1,7*	*1,7*	*1,7*	*1,6*	*1,6*
3.3	Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης	*0,0*	*0,0*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*0,4*
3.4	ΕΚΑΣ	*0,5*	*0,4*	*0,2*	*0,2*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
3.5	Εφάπαξ παροχή σε συνταξιούχους	*0,0*	*0,4*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
4.	**Τρέχουσες Μεταβιβάσεις**	*1,3*	*1,4*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*
5.	**Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις**	0,7	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
6.	**Επιδοτήσεις**	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8
7.	**Δαπάνες Επενδύσεων**	4,0	3,6	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	4,1	3,9	4,1	3,6	3,8
8.	**Αποθεματικό**	0,0	0,0	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
9.	**Τόκοι**	3,6	3,2	3,3	3,3	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2	3,2
Δ.	**Πρωτογενείς δαπάνες βάσει της ΣΧΔ (Γ-Γ9)**	**43,0**	**41,7**	**42,7**	**42,7**	**40,4**	**40,4**	**39,2**	**39,3**	**38,2**	**38,0**	**36,9**	**36,6**
Ε.	**Συνολικές δαπάνες κατά ESA - (Γ+Ε1)**	**49,5**	**44,9**	**46,0**	**46,0**	**43,9**	**43,9**	**42,5**	**42,6**	**41,5**	**41,2**	**40,1**	**39,8**
1.	**Δαπάνες εξαιρούμενες βάσει της ΣΧΔ**	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης βάσει της ΣΧΔ (Α-Δ)	**0,5**	**4,2**	**1,9**	**1,9**	**3,5**	**3,5**	**4,2**	**4,0**	**4,6**	**4,0**	**5,5**	**4,0**
	Αποτέλεσμα Γεν. Κυβέρνησης κατά ESA (Β-Ε)	**-5,9**	**0,7**	**-1,2**	**-1,2**	**0,5**	**0,5**	**1,1**	**0,9**	**1,5**	**0,9**	**2,4**	**0,9**

ποσά σε εκατ.ευρώ

		2015	2016	2017		2018		2019		2020		2021	
		ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
Α.	**Συνολικά καθαρά Έσοδα (βάσει της ΣΧΔ)**	**76.442**	**80.613**	**80.780**	**80.777**	**82.555**	**82.559**	**84.683**	**84.516**	**87.054**	**85.247**	**89.584**	**85.729**
1.	**Άμεσοι φόροι**	16.519	17.959	18.438	18.435	18.898	18.843	19.929	19.773	21.150	21.067	22.438	22.313
2.	**Έμμεσοι φόροι**	27.108	29.311	29.972	29.972	30.714	30.714	31.349	31.349	32.038	31.829	32.806	32.597
3.	**Λοιποί φόροι**	4.117	4.503	4.913	4.913	4.538	4.538	4.547	4.547	4.581	4.581	4.508	4.508
4.	**Επιστροφές Φόρων**	-3.114	-3.430	-3.324	-3.324	-3.383	-3.383	-3.493	-3.493	-3.609	-3.609	-3.733	-3.733
5.	**Ασφαλιστικές Εισφορές (πραγματικές)**	19.322	19.954	19.850	19.850	20.218	20.277	20.695	20.684	21.390	21.375	21.910	21.889
6.	**Τρέχουσες Μεταβιβάσεις**	1.433	1.859	736	736	1.125	1.125	1.002	1.002	965	965	955	955
7.	**Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις**	3.908	3.213	3.500	3.500	3.764	3.764	3.840	3.840	3.580	3.580	3.550	3.550
8.	**Πωλήσεις**	1.837	1.599	1.475	1.475	1.470	1.470	1.505	1.505	1.544	1.544	1.578	1.578
9.	**Έσοδα περιουσίας**	378	424	343	343	307	307	289	289	277	277	265	265
10.	**Λοιπά Έσοδα**	4.934	5.219	4.877	4.877	4.905	4.905	5.020	5.020	5.138	5.138	5.306	5.306
11.	**Μη προσδιορισμένες παρεμβάσεις**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1.500	0	-3.500
Β.	**Συνολικά έσοδα κατά ESA - (Α+Β1)**	**76.561**	**80.224**	**81.177**	**81.174**	**83.376**	**83.380**	**85.070**	**84.903**	**87.359**	**85.552**	**89.797**	**85.942**
1.	**Έσοδα εξαιρούμενα βάσει της ΣΧΔ**	119	-389	397	397	821	821	387	387	305	305	213	213
Γ.	**Δαπάνες (βάσει της ΣΧΔ)**	**81.829**	**78.907**	**83.347**	**83.346**	**82.379**	**82.379**	**83.011**	**83.168**	**84.325**	**83.742**	**84.790**	**84.036**
1.	**Αμοιβές Προσωπικού (πραγματικές)**	15.762	15.794	16.315	16.315	16.674	16.674	16.998	16.998	17.281	17.281	17.330	17.330
2.	**Αγορές Αγαθών & Υπηρεσιών**	8.673	7.614	8.876	8.876	7.974	7.973	7.974	7.974	8.315	8.315	8.708	8.708
3.	**Κοινωνικές Παροχές**	38.916	38.695	39.051	39.051	38.117	38.117	37.991	37.847	38.124	37.241	38.200	37.147
	εκ των οποίων:												
3.1	Συντάξεις	*30.006*	*29.645*	*30.201*	*30.201*	*29.764*	*29.764*	*29.799*	*27.306*	*30.024*	*27.441*	*30.129*	*27.405*
3.2	Δαπάνες ΕΟΠΥΥ	*3.860*	*3.450*	*3.540*	*3.540*	*3.475*	*3.475*	*3.415*	*3.415*	*3.415*	*3.415*	*3.415*	*3.415*
3.3	Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης	*0*	*0*	*760*	*760*	*760*	*760*	*760*	*760*	*760*	*760*	*760*	*760*
3.4	ΕΚΑΣ	*921*	*733*	*320*	*320*	*80*	*80*	*34*	*34*	*0*	*0*	*0*	*0*
3.5	Εφάπαξ παροχή σε συνταξιούχους	*0*	*629*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
4.	**Τρέχουσες Μεταβιβάσεις**	*2.323*	*2.463*	*2.362*	*2.362*	*2.417*	*2.417*	*2.493*	*2.493*	*2.571*	*2.571*	*2.663*	*2.663*
5.	**Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις**	1.175	768	779	779	670	670	638	638	649	649	652	652
6.	**Επιδοτήσεις**	1.558	1.578	1.884	1.884	1.780	1.780	1.780	1.780	1.780	1.780	1.780	1.780
7.	**Δαπάνες Επενδύσεων**	7.100	6.345	7.065	7.065	7.304	7.304	7.668	7.968	7.958	8.258	7.631	7.931
8.	**Αποθεματικό**	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
9.	**Τόκοι**	6.322	5.649	6.015	6.015	6.445	6.445	6.469	6.469	6.648	6.648	6.824	6.824
Δ.	**Πρωτογενείς δαπάνες βάσει της ΣΧΔ (Γ-Γ9)**	**75.507**	**73.258**	**77.332**	**77.331**	**75.934**	**75.934**	**76.542**	**76.699**	**77.677**	**77.094**	**77.966**	**77.212**
Ε.	**Συνολικές δαπάνες κατά ESA - (Γ+Ε1)**	**86.988**	**78.937**	**83.375**	**83.374**	**82.405**	**82.405**	**83.018**	**83.175**	**84.332**	**83.749**	**84.797**	**84.043**
1.	**Δαπάνες εξαιρούμενες βάσει της ΣΧΔ**	5.159	30	28	28	26	26	7	7	7	7	7	7
	Πρωτογενές Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης βάσει της ΣΧΔ (Α-Δ)	**935**	**7.355**	**3.448**	**3.446**	**6.620**	**6.625**	**8.141**	**7.817**	**9.377**	**8.153**	**11.618**	**8.517**
	Αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (Β-Ε)	**-10.427**	**1.287**	**-2.198**	**-2.200**	**970**	**975**	**2.052**	**1.728**	**3.027**	**1.803**	**5.000**	**1.899**
	ΑΕΠ (σε εκατ.ευρώ)	***175.697***	***175.888***	***181.204***	***181.204***	***187.745***	***187.745***	***195.258***	***195.258***	***203.134***	***203.134***	***211.208***	***211.208***

ΔΥΕ: Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος, Απρίλιος 2017

* ΣΧΔ: Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης

Δεν περιλαμβάνονται τεκμαρτές κοινωνικές εισφορές

Οι αμοιβές προσωπικού αποτυπώνονται σε όρους πλήρους μισθολογικού κόστους (μεικτές αποδοχές και εργαζομένων και εργοδοτικές εισφορές)

Στην ενοποιημένη Γενική Κυβέρνηση ο ΕΝΦΙΑ περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, στους Έμμεσους φόρους

Η ετήσια μεταβολή των Λογαριασμών Θησαυροφυλακίου περιλαμβάνεται στην κατηγορία εσόδων "Τρέχουσες μεταβιβάσεις"

Συνολικά Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης (σύμφωνα με τους ορισμούς της ΣΧΔ)

Τα συνολικά καθαρά έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης, σε ενοποιημένη βάση, εκφρασμένα ως ποσοστό του ΑΕΠ, θα ανέλθουν στο 44,6% το 2017 και 44,0% το 2018, ενώ αποκλιμακώνονται στην περίοδο 2019 -2021 παρά το γεγονός ότι παρουσιάζουν αύξηση σε απόλυτα μεγέθη. Η εξέλιξη των συνολικών εσόδων, εκφρασμένων ως ποσοστό του ΑΕΠ, εξηγείται, αφενός, από την τάση του ρυθμού μεταβολής του και αφετέρου, από την επίπτωση των παρεμβάσεων που αφορούν κάθε έτος του ΜΠΔΣ, καθώς και από το γεγονός ότι το ΑΕΠ δεν συνιστά από μόνο του τον ενδεδειγμένο μακροοικονομικό δείκτη για την μεσοπρόθεσμη εξέλιξη των συνολικών εσόδων. Για παράδειγμα, οι προβλέψεις για τα έσοδα του ΠΔΕ (κεφαλαιακές μεταβιβάσεις) δε βασίζονται στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, όπως επίσης και τα έσοδα περιουσίας, τα οποία αφορούν κυρίως έσοδα από τόκους των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Πρωτογενείς δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης (σύμφωνα με τους ορισμούς της ΣΧΔ)

Οι πρωτογενείς δαπάνες στην περίοδο του ΜΠΔΣ (εκφρασμένες ως ποσοστό του ΑΕΠ) παρουσιάζουν μειωτική τάση στην περίοδο 2017 -2021. Από 41,7% του ΑΕΠ το 2016, αυξάνονται σημαντικά στο 2017 (42,7%), διαμορφώνονται στο 40,4% το 2018 και στην συνέχεια το ποσοστό αποκλιμακώνεται σταδιακά, κυρίως λόγω των εκτιμώμενων ρυθμών μεταβολής του ΑΕΠ αλλά και των παρεμβάσεων στη συνταξιοδοτική δαπάνη. Η πτωτική εξέλιξη των πρωτογενών δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι, σε κάθε περίπτωση, αναμενόμενη αν και σε απόλυτα μεγέθη οι δαπάνες βαίνουν ελαφρώς αυξανόμενες από το 2018 και μετά.

Πέραν των ανωτέρω γενικών σχολίων, για την ερμηνεία της διαχρονικής εξέλιξης των πρωτογενών δαπανών (ως ποσοστό του ΑΕΠ) πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα ακόλουθα.

1. Ο ρυθμός εξέλιξης επηρεάζεται από την κατ' έτος σχέση αποχωρήσεων προσλήψεων (αμοιβές προσωπικού) και υπαγωγή των δημοσίων υπαλλήλων στον ΕΦΚΑ (αυξημένες εργοδοτικές εισφορές αλλά δημοσιονομικά ουδέτερες την Γενική Κυβέρνηση).
2. Σημαντικό μέρος δαπανών (δαπάνες ΕΟΠΥΥ, φαρμακευτική δαπάνη νοσοκομείων) έχουν συμφωνημένα «κλειστά» ανώτατα όρια μέσω των μηχανισμών clawback & rebate και επομένως η εξέλιξη τους εκφρασμένη ως % ΑΕΠ βαίνει δραστικά μειούμενη κατά την περίοδο του ΜΠΔΣ όπου προβλέπονται σημαντικοί θετικοί ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης.
3. Οι αλλαγές της περιμέτρου της γενικής κυβέρνησης (πχ αποκρατικοποιήσεις)
4. Οι ρυθμοί μεταβολής των δαπανών δεν συναρτώνται, σε σχέση ένα προς ένα, από τους ρυθμούς μεταβολής του ΑΕΠ.

Πίνακας 3.7 Σύνθεση πρωτογενών δαπανών Γενικής Κυβέρνησης (ΜΠΔΣ)

Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Αμοιβές Προσωπικού	21%	22%	21%	22%	22%	22%	22%
Αγορές Αγαθών & Υπηρεσιών	11%	10%	11%	11%	10%	11%	11%
Κοινωνικές Παροχές	52%	53%	50%	50%	49%	48%	48%
εκ των οποίων Συντάξεις	*40%*	*40%*	*39%*	*39%*	*36%*	*36%*	*35%*
Τρέχουσες Μεταβιβάσεις	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Επιδοτήσεις	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Δαπάνες Επενδύσεων	9%	9%	9%	10%	10%	11%	10%
Αποθεματικό	-	-	1%	1%	1%	1%	1%
Σύνολο πρωτογενών δαπανών	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

1/Δεν περιλαμβάνονται τεκμαρτές κοινωνικές εισφορές

2/Οι αμοιβές προσωπικού αποτυπώνονται σε όρους πλήρους μισθολογικού κόστους

Στον πινάκα 3.7 παρουσιάζεται η σύνθεση των πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης. Όπως προκύπτει περίπου το 60% του συνόλου των πρωτογενών δαπανών αφορά σε μισθούς και συντάξεις.

Ανάλυση εσόδων - δαπανών ανά κατηγορία

ΕΣΟΔΑ

Φόροι (Άμεσοι, Έμμεσοι)
Οι εκτιμήσεις για την διαμόρφωση των φορολογικών εσόδων βασίζονται κυρίως στις προβλέψεις για την εξέλιξη των μακροοικονομικών δεικτών και την επίπτωση των σχετικών παρεμβάσεων που περιγράφονται αναλυτικά στους πίνακες 2.2, 3.5Α και 3.5Β. Η αναμενόμενη βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών της Ελληνικής οικονομίας και ιδιαίτερα του ΑΕΠ και της ιδιωτικής κατανάλωσης από το 2017 επιδρούν σημαντικά στο ρυθμό μεταβολής των φορολογικών εσόδων τα οποία βαίνουν αυξανόμενα κατ᾽ έτος σε απόλυτο μέγεθος.

Λοιποί φόροι
Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται έσοδα προερχόμενα κυρίως από τους λοιπούς υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης, τα οποία σύμφωνα με το ESA κατηγοριοποιούνται ως φόροι, όπως για παράδειγμα τα δημοτικά τέλη, τα τέλη κτηματογράφησης, το τέλος υπέρ ΕΡΤ, οι εισροές του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ κ.α. Το ύψος των λοιπών φόρων παραμένει σχετικά σταθερό, με μικρές διακυμάνσεις έως το 2021.

Ασφαλιστικές εισφορές
Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι εισπραττόμενες τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές, καθώς και οι ρυθμίσεις οφειλών των ασφαλιστικών φορέων (Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης, ΕΟΠΥΥ και ΟΑΕΔ). Το ύψος τους σε απόλυτο μέγεθος παραμένει ελαφρώς αυξανόμενο κατ᾽ έτος καθόλη την περίοδο 2017-2021.

Τρέχουσες & κεφαλαιακές μεταβιβάσεις
Το ύψος των εσόδων της κατηγορίας τρεχουσών μεταβιβάσεων περιλαμβάνει κυρίως μεταβιβάσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα έσοδα του Πράσινου Ταμείου και την ετήσια μεταβολή του υπολοίπου των λογαριασμών θησαυροφυλακίου.
Οι κεφαλαιακές μεταβιβάσεις περιλαμβάνουν κυρίως εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ.

Πωλήσεις
Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα έσοδα του Κράτους από τέλη, παράβολα, προμήθειες κάθε είδους, καθώς και ίδια έσοδα από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών φορέων του Δημοσίου (π.χ έσοδα κομίστρων συγκοινωνιακών φορέων). Οι πωλήσεις παραμένουν σχετικά σταθερές ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά την περίοδο 2017-2021.

Έσοδα περιουσίας & Λοιπά έσοδα
Τα έσοδα περιουσίας αφορούν κυρίως τόκους και μερίσματα και παραμένουν σε σχετικά σταθερό επίπεδο έως το 2021. Το ίδιο ισχύει και για τα λοιπά έσοδα που περιλαμβάνουν κυρίως μη φορολογικά έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού και δεν παρουσιάζουν αξιοσημείωτες διακυμάνσεις καθόλη την διάρκεια της περιόδου του ΜΠΔΣ.

ΔΑΠΑΝΕΣ

Αμοιβές προσωπικού

Το μισθολογικό κόστος της Γενικής Κυβέρνησης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο 9% το 2017 και θα μειώνεται καθόλη την διάρκεια της περιόδου του ΜΠΔΣ κυρίως λόγω των προβλεπόμενων ρυθμών μεγέθυνσης του ΑΕΠ, σε απόλυτα όμως μεγέθη παρατηρείται ελαφρώς ανοδική τάση από το 2017 και μετά. Σημαντικό μέρος της αύξησης που παρατηρείται από το 2017 έως το 2020 σε σχέση με το 2016 οφείλεται στην αποτύπωση της δαπάνης για εργοδοτική εισφορά του Δημοσίου και των λοιπών φορέων προς τον νέο Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης. Η δαπάνη αυτή, ωστόσο, είναι δημοσιονομικά ουδέτερη στην Γενική Κυβέρνηση, καθώς αποτυπώνεται και ως αυξημένο έσοδο από ασφαλιστικές εισφορές.
Σημειώνεται ότι σημαντικός παράγοντας για την εξέλιξη του μισθολογικού κόστους της γενικής κυβέρνησης είναι ο λόγος αποχωρήσεων / προσλήψεων που περιγράφεται στον πίνακα 3.8.
Τέλος, σημειώνεται ότι, οι αμοιβές προσωπικού της Γενικής Κυβέρνησης εκφράζονται σε όρους πλήρους κόστους δηλαδή, περιλαμβάνουν τις μεικτές αποδοχές των εργαζομένων και τις εργοδοτικές εισφορές.

Αγορές αγαθών και Υπηρεσιών
Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει κυρίως τις δαπάνες για την λειτουργική εξυπηρέτηση των αναγκών της Γενικής Κυβέρνησης. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται οι λειτουργικές δαπάνες των νοσοκομείων και οι δαπάνες για εξοπλιστικά προγράμματα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, η κατανομή των οποίων ανά έτος επηρεάζει σημαντικά τη διακύμανση του ύψους της εν λόγω κατηγορίας. Σημειώνεται ότι, για την περαιτέρω διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, για την εξέλιξη των δαπανών που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή, καθορίστηκε κατώτατο όριο (spending floor) εκφρασμένο ως ποσοστό του ΑΕΠ για όλη την περίοδο του ΜΠΔΣ. Για τον υπολογισμό του κατώτατου ορίου δεν λήφθηκαν υπόψη συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών που εμπίπτουν στην ενδιάμεση ανάλωση (ενδεικτικά αναφέρονται οι δαπάνες για εξοπλιστικά προγράμματα και οι δαπάνες χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης).

Κοινωνικές παροχές
Οι εκτιμήσεις για την διαμόρφωση των κοινωνικών παροχών βασίζονται κυρίως στην επίπτωση των σχετικών παρεμβάσεων που περιγράφονται αναλυτικά στους πίνακες 2.2, 3.5Α και 3.5Β. Η εφαρμογή της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης έχει επίπτωση στην εξέλιξη της συνταξιοδοτικής δαπάνης συμπεριλαμβανομένου του ΕΚΑΣ. Στην κατηγορία των κοινωνικών παροχών περιλαμβάνεται και το σύνολο σχεδόν των δαπανών του ΕΟΠΥΥ (φαρμακευτική δαπάνη και λοιπές παροχές ασθένειας) που παραμένουν σταθερές σε απόλυτο μέγεθος σε όλη τη διάρκεια της περιόδου. Από το 2017 και μετά περιλαμβάνεται το κόστος της εφαρμογής του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης σε εθνικό επίπεδο ενώ για τη περίοδο 2019-2021 έχουν ενσωματωθεί και οι εξισορροπητικές δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα.

Επιδοτήσεις
Οι δαπάνες που περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνουν τις εκροές του ειδικού λογαριασμού ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ και τα προγράμματα απασχόλησης του ΟΑΕΔ και παραμένουν σχετικά σταθερές την περίοδο του ΜΠΔΣ.

Τρέχουσες & Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις
Το ύψος των τρεχουσών μεταβιβάσεων παραμένει σχετικά σταθερό ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθώς αφορά κυρίως αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
Η κατηγορία των κεφαλαιακών μεταβιβάσεων περιλαμβάνει κυρίως αγροτικές ενισχύσεις και αποζημιώσεις και καταπτώσεις εγγυήσεων φορέων εκτός γενικής κυβέρνησης.

Δαπάνες επενδύσεων
Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει, κατά κύριο λόγο, τις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, αλλά και από ίδιους πόρους των φορέων. Λόγω αλλαγής της μεθοδολογίας στατιστικής καταγραφής από την ΕΛΣΤΑΤ περιλαμβάνονται πλέον και οι δαπάνες των συμβάσεων παραχωρήσεων πέντε αυτοκινητοδρόμων.
Αποθεματικό

Για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων και έκτακτου χαρακτήρα δαπανών έχουν προβλεφθεί πιστώσεις ύψους 1.000 εκατ. ευρώ για όλα τα έτη από το 2017 έως και το 2021. Στα απολογιστικά αποτελέσματα των ετών 2015 και 2016, τέτοιου χαρακτήρα δαπάνες που προέκυψαν και χρηματοδοτήθηκαν από το αποθεματικό, περιλαμβάνονται στις επιμέρους κατηγορίες του πίνακα, Γ1-Γ7, ανάλογα με τη φύση τους.

Προσλήψεις – αποχωρήσεις προσωπικού

Στο Μεσοπρόθεσμο Σχέδιο για τη στελέχωση του Δημόσιου Τομέα εντάσσονται οι εκτιμήσεις αποχωρήσεων και προσλήψεων τακτικού προσωπικού για καθένα από τα έτη 2017-2021.

Ο συνολικός προγραμματισμός προσλήψεων σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης για την περίοδο 2017-2021 βασίστηκε κυρίως στους κανόνες 1:4 και 1:3 για τα έτη 2017 και 2018 αντίστοιχα, βάσει των διατάξεων του άρθρου 64 του Ν. 4389/2016, ενώ για τα επόμενα έτη, λαμβάνοντας υπόψη τη λήξη του προαναφερόμενου περιορισμού, στον κανόνα 1:2 για το 2019 και 1:1 για τα έτη 2020 και 2021.

Ο εν λόγω προγραμματισμός αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί, στον οποίο δεν έχει περιληφθεί η επίπτωση των διατάξεων του άρθρου 64 του ν.4389/2016στο μέρος που αφορά για διορισμούς και προσλήψεις προσωπικού που προκύπτουν σε συμμόρφωση με αμετάκλητες αποφάσεις δικαστηρίων, για τις οποίες οι προβλεπόμενες αποφάσεις κατανομής έχουν εκδοθεί μετά την 1.1.2015, με αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς επίσης και η μεταφορά προσωπικού από τα Ν.Π.Ι.Δ. του Κεφαλαίου Α` του ν. 3429/2005 (Α`314) προς τους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3812/2009 (Α`234).».

Πίνακας 3.8 Προσλήψεις - Αποχωρήσεις περιόδου 2016-2021

	ΥΠΟΤΟΜΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	2016		2017		2018		2019		2020		2021		Σύνολο Αποχ.	Σύνολο Προσλ.
		Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	Αποχ.	Προσλ.	2017-2021	2017-2021
	Κανόνας Προσλήψεων		*1:5*		*1:4*		*1:3*		*1:2*		*1:1*		*1:1*		
Α.	Κεντρική Διοίκηση	7.479	7.309	8.230	6.162	8.529	4.185	8.253	3.527	8.197	8.942	7.448	8.554	40.657	31.370
Β.	Υποτομείς Γενικής Κυβέρνησης	2.748	2.650	2.910	2.336	3.010	208	2.890	160	2.855	2.890	2.575	2.855	14.238	8.448
	ΟΤΑ (α' & β' Βαθμού) και Νομικά Πρόσωπα ΟΤΑ	1.978	2.335	2.090	1.963	2.161	0	2.075	0	2.050	2.075	1.845	2.050	10.221	6.087
	Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	175	50	180	128	185	0	175	0	170	175	155	170	865	473
	ΟΑΕΔ	57	19	60	0	61	200	60	160	60	60	55	60	296	480
	ΕΟΠΥΥ	20	12	21	0	21	0	21	0	20	21	20	20	103	41
	Νομικά Πρόσωπα	222	149	238	110	248	8	238	0	235	238	211	235	1.170	590
	ΔΕΚΟ	296	85	321	135	334	0	322	0	319	322	287	319	1.582	776
Γ.	Σύνολο *(Α+Β)*	10.227	9.959	11.140	8.498	11.539	4.393	11.143	3.687	11.052	11.832	10.023	11.409	54.895	39.818

Για το τρέχον έτος, εκτιμάται ότι μπορούν να πραγματοποιηθούν **έως 8.498** περίπου προσλήψεις με βάση τον κανόνα προσλήψεων/αποχωρήσεων 1:4 και λαμβάνοντας υπόψη το υπόλοιπο προσλήψεων προηγούμενων ετών, οι οποίες δεν υλοποιήθηκαν. Ομοίως **για τα επόμενα έτη**, λαμβάνονται υπόψη οι αποχωρήσεις του προηγούμενου έτους συμπεριλαμβάνοντας τυχόν υπόλοιπο προσλήψεων προηγούμενων ετών που δεν υλοποιήθηκαν.

Ειδικότερα, στον προγραμματισμό προσλήψεων περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο τα εξής:

- Για τις εισαγωγές ένστολων στις παραγωγικές σχολές των **Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών (πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη) και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής**, για το έτος 2017 και καθένα από τα επόμενα έτη της περιόδου 2018-2021, έχει προβλεφθεί αριθμός προσλήψεων στο πλαίσιο του εκάστοτε ετήσιου προγραμματισμού προσλήψεων.

- Στο **Υπουργείο Υγείας**, προβλέπονται οι προσλήψεις διαφόρων ειδικοτήτων που εγκρίθηκαν με αποφάσεις της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006, όπως ισχύει, ενδεικτικά με την υπ' αριθ. ΔΙΠΑΑΔ/Φ.ΕΓΚΡ./96/25883/20-8-2015 απόφαση.

- Στο **Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**, έχει υπολογισθεί η πρόσληψη δικαστικών υπαλλήλων, που εγκρίθηκε με σχετική απόφαση της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006, όπως ισχύει, για την κάλυψη των σχετικών αναγκών.

- Στο **Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,** έχει υπολογισθεί η πρόσληψη μελών ΔΕΠ, που εγκρίθηκε με σχετική απόφαση της Επιτροπής της ΠΥΣ 33/2006, όπως ισχύει, για την κάλυψη των σχετικών αναγκών.

Πέραν των ανωτέρω, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Στους **Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης** και στα εποπτευόμενα νομικά τους πρόσωπα προβλέπονται κυρίως προσλήψεις προσωπικού κατηγορίας ΔΕ και ΥΕ από οριστικά αποτελέσματα ΑΣΕΠ παλαιότερων ετών. οι οποίες βάσει των περιορισμών που έθετε η κείμενη νομοθεσία δεν είχαν υλοποιηθεί.

Έχει ληφθεί υπόψη η κάλυψη κενών οργανικών θέσεων σε διάφορους Φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, βάσει της Προκήρυξης 1ΕΓ/2016, η οποία αφορά τους επιτυχόντες του γραπτού διαγωνισμού ΑΣΕΠ έτους 1998.

Σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των προσλήψεων που αναλογούν κατ' έτος αλλά δεν υλοποιήθηκαν, μεταφέρεται στα επόμενα έτη.

Επισημαίνεται ότι οι προβλεπόμενες προσλήψεις ανά υποτομέα, μπορεί να διαφοροποιηθούν σε σχέση με αυτές που τελικά θα πραγματοποιηθούν, χωρίς όμως να επηρεαστεί το συνολικό αποτέλεσμα. Η κατανομή των προσλήψεων θα αποφασιστεί ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες του κάθε φορέα και με γνώμονα την αναδιοργάνωση των διοικητικών δομών, τον εξορθολογισμό των διοικητικών λειτουργιών και τη βέλτιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης.

Ο ως άνω προγραμματισμός στελέχωσης των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, ο οποίος αφορά στις εκτιμώμενες προσλήψεις ανά υποτομέα αυτής, θα επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα ενσωματώνοντας την ιεράρχηση των αναγκών και των προτεραιοτήτων για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των εν λόγω Φορέων, εντός των ορίων του ανώτατου επιτρεπόμενου αριθμού προσλήψεων.

5. ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΟΥΣ 2018 -2021

5.1 Έσοδα

Όπως φαίνεται στον πίνακα 3.3 για το 2018 προβλέπεται ότι τα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού, σε **δημοσιολογιστική βάση**, θα διαμορφωθούν στα 54.661 εκατ. ευρώ ή στο 29,11% του ΑΕΠ, το 2019 σε 55.570 εκατ. ευρώ ή στο 28,46% του ΑΕΠ, το 2020 σε 55.482 εκατ. ευρώ ή στο 27,31% του ΑΕΠ και το 2021 σε 55.371 εκατ. ευρώ ή στο 26,22% του ΑΕΠ.
Στις εκτιμήσεις αυτές, έχουν ληφθεί υπόψη οι εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον, καθώς και οι αποδόσεις των παρεμβάσεων οι οποίες περιγράφονται στους πίνακες 3.5Α και 3.5Β.

5.2 Πρωτογενείς δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού ανά κατηγορία

Οι πρωτογενείς ταμειακές δαπάνες εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν από 44.194 εκατ. ευρώ ή 24,39% του ΑΕΠ το 2017, σε 43.786 εκατ. ευρώ ή 20,73% του ΑΕΠ το 2021.

Στις πρωτογενείς δαπάνες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και οι δαπάνες ανάληψης δανείων, οι παράλληλες δαπάνες δημοσίου χρέους, οι δαπάνες ανάληψης χρεών φορέων Γενικής Κυβέρνησης, η πληρωμή των εγγυήσεων για λογαριασμό φορέων που έχουν κατηγοριοποιηθεί εντός και εκτός της Γενικής Κυβέρνησης (σύμφωνα με το ισχύον μητρώο της ΕΛΣΤΑΤ) και οι ταμειακές δαπάνες των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Αντίθετα δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών από την ειδική πίστωση.

Αποδοχές, συντάξεις και πρόσθετες παροχές

Οι δαπάνες για αποδοχές, συντάξεις δημοσίου (χορηγούμενες εκτός ΕΦΚΑ) και οι πρόσθετες παροχές είναι αυξημένες κατά 799 εκατ. ευρώ το 2021 σε σχέση με την σχετική εκτίμηση για το 2017 και θα διαμορφωθούν σε 13.165 εκατ. ευρώ ή 6,23% του ΑΕΠ το 2021 από 12.366 εκατ. ευρώ ή 6,82% του ΑΕΠ το 2017. Η μεταβολή αυτή οφείλεται, κυρίως, στη σταδιακή αύξηση της εργοδοτικής εισφοράς υπέρ ΕΦΚΑ σύμφωνα με το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.

Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής (κυρίως μεταβιβάσεις) είναι μειωμένες κατά 308 εκατ. ευρώ στο 2021 σε σχέση με την αντίστοιχη εκτίμηση του 2017 και θα διαμορφωθούν σε 19.960 εκατ. ευρώ ή 9,45% του ΑΕΠ το 2021 από 20.268 εκατ. ευρώ ή 11,19% του ΑΕΠ το 2017.

Ειδικότερα:

- Οι δαπάνες για επιχορηγήσεις των ασφαλιστικών ταμείων θα διαμορφωθούν σε 14.857 εκατ. ευρώ ή στο 7,03% του ΑΕΠ το 2021 από 16.372 εκατ. ευρώ ή στο 9,04% του ΑΕΠ το 2017, μειωμένες κατά 1.515 εκατ. ευρώ. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως:
  - Στη μείωση της επιχορήγησης του ΕΟΠΠΥ κατά 226 εκατ. ευρώ (έχει περιληφθεί ποσό ύψους 100 εκατ. ευρώ για την κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των ανασφάλιστων, από το έτος 2018).
  - Στην μείωση της επιχορήγησης του ΕΦΚΑ, κατά 1.400 εκατ. ευρώ λόγω κυρίως των παρεμβάσεων στις συντάξεις του Δημοσίου.
  - Στην σταδιακή κατάργηση του ΕΚΑΣ το 2020, από 320 εκατ. ευρώ που έχει εκτιμηθεί για το 2017.

- Οι δαπάνες για την επιχορήγηση των νοσοκομείων εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 1.253 εκατ. ευρώ το 2021 από 1.623 εκατ. ευρώ στο 2017. Σημειώνεται ότι η μείωση αυτή είναι αποτέλεσμα της προβλεπόμενης εξομάλυνσης των μεταβιβάσεων του ασφαλιστικού συστήματος προς τα νοσοκομεία.

- Οι δαπάνες για κοινωνική προστασία θα είναι αυξημένες κατά 1.577 εκατ. ευρώ το 2021 σε σχέση με το έτος 2017, κυρίως λόγω της πρόβλεψης για την ενίσχυση των δαπανών κοινωνικού χαρακτήρα από το έτος 2019 στο πλαίσιο των αντίμετρων.

Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής θα είναι μειωμένες κατά 312 εκατ. ευρώ το 2021 σε σχέση με την σχετική εκτίμηση για το 2017 και θα ανέλθουν στα 5.392 εκατ. ευρώ ή στο 2,55% του ΑΕΠ το 2021 από 5.704 εκατ. ευρώ ή 3,15% του ΑΕΠ στο 2017.

Ειδικότερα:

- Οι επιχορηγήσεις σε φορείς εντός και εκτός της Γενικής Κυβέρνησης παραμένουν σχετικά σταθερές την πενταετία 2017-2021. Το 2017 η σχετική δαπάνη εκτιμάται σε 1.310 εκατ. ευρώ ενώ το 2021 εκτιμάται σε 1.303 εκατ. ευρώ.
- Οι αντικριζόμενες δαπάνες για το έτος 2021 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 2.527 εκατ. ευρώ έναντι 2.402 εκατ. ευρώ για το 2017, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 126 εκατ. ευρώ. Η μεταβολή αυτή προκύπτει κυρίως από την αύξηση στις αποδόσεις στην Ε.Ε.
- Οι καταναλωτικές και οι λοιπές δαπάνες υπό κατανομή θα είναι μειωμένες κατά 431 εκατ. ευρώ το 2021 σε σχέση με το 2017 και θα ανέλθουν σε 1.561 εκατ. ευρώ ή στο 0,74% του ΑΕΠ το 2021 από 1.992 εκατ. ευρώ ή 1,10% του ΑΕΠ το 2017. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι στο έτος 2017 έχουν προβλεφθεί δαπάνες ύψους 132 εκατ. ευρώ για την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών και 300 εκατ. ευρώ για προγράμματα ενίσχυσης δράσεων για την υγεία, παιδεία και κοινωνική προστασία, οι οποίες δεν επαναλαμβάνονται στο έτος 2021.

Αποδιδόμενοι πόροι

Η πρόβλεψη για το ύψος των δαπανών αυτών εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 3.523 εκατ. ευρώ ή στο 1,67% του ΑΕΠ το 2021 από 3.119 εκατ. ευρώ ή στο 1,72% του ΑΕΠ στο 2017 (αυξημένες κατά 404 εκατ. ευρώ). Η αύξηση αυτή οφείλεται στις ευνοϊκότερες μακροοικονομικές προβλέψεις που επηρεάζουν τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού, μέρος των οποίων θα αποδοθεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων.

Αποθεματικό

Για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων και έκτακτου χαρακτήρα δαπανών έχουν προβλεφθεί πιστώσεις ύψους 1.000 εκατ. ευρώ για όλα τα έτη αναφοράς (2017 έως 2021). Τα απολογιστικά στοιχεία παρελθόντων ετών αποδεικνύουν ότι το ποσό αυτό είναι επαρκές, προκειμένου να καλύψει απρόβλεπτες δαπάνες.

Δαπάνες για την υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας

Οι δαπάνες για την υλοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, σε ταμειακή βάση, θα διαμορφωθούν σε 530 εκατ. ευρώ ή στο 0,25% του ΑΕΠ το 2021, έναντι 475 εκατ. ευρώ ή 0,26% του ΑΕΠ το 2017. Σε δημοσιολογιστική βάση (δηλαδή σε επίπεδο φυσικών παραλαβών) η δαπάνη για το 2021 θα ανέλθει σε 421 εκατ. ευρώ ή 0,2% του ΑΕΠ το 2021, ενώ το 2017 θα ανέλθει στο υψηλότερο επίπεδο των 878 εκατ. ευρώ ή 0,48% του ΑΕΠ το 2017.

Δαπάνες για καταπτώσεις εγγυήσεων

Οι δαπάνες για την πληρωμή καταπτώσεων εγγυήσεων (σε ακαθάριστη βάση) σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης θα διαμορφωθούν σε 197 εκατ. ευρώ ή στο 0,09% του ΑΕΠ το 2021, έναντι 995 εκατ. ευρώ ή 0,55% του ΑΕΠ το 2017, παρουσιάζοντας μείωση 798 εκατ. ευρώ, λόγω μη ανάληψης νέων θέσεων από το Ελληνικό Δημόσιο ως εγγυητή, περιορίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο την κρατική δαπάνη.

5.3 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης

Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής αφορούν στις μεταβιβάσεις που προέρχονται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό. Στον πίνακα 3.9 που ακολουθεί παρατίθενται διακριτά οι επιχορηγήσεις και οι αποδόσεις τόσο προς φορείς εντός της Γενικής Κυβέρνησης, όσο και προς φορείς εκτός της Γενικής Κυβέρνησης. Οι επιχορηγήσεις εξασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία των φορέων που τις λαμβάνουν, ενώ οι αποδόσεις αποτελούν μέρος εσόδων που παρακρατούνται και χορηγούνται κατ' εντολή νομοθετικών διατάξεων σε συγκεκριμένους φορείς.
Περαιτέρω διάκριση γίνεται ως προς το είδος του φορέα και συγκεκριμένα σε:

- Ασφαλιστικά Ταμεία,
- Νοσοκομεία – ΥΠΕ - ΠΕΔΥ,
- Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης των Γενεών,
- Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης,
- Νομικά Πρόσωπα (Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου) και
- ΔΕΚΟ (με διάκριση των συγκοινωνιακών φορέων).

Πίνακας 3.9 Μεταβιβάσεις από τον Τακτικό Προϋπολογισμό σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ΠΛΗΡΩΜΕΣ (Απολογισμός)	Πληρωμές/1	Εκτιμήσεις ΜΠΔΣ	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	Προβλέψεις ΜΠΔΣ	Προβλέψεις ΜΠΔΣ
Α. Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό (1+2+3+4+5)	**17.842**	**18.905**	**22.755**	**22.461**	**21.466**	**21.312**	**21.339**
1. Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (i+ii+iii+iv)	**13.642**	**14.387**	**18.528**	**17.962**	**16.945**	**16.683**	**16.698**
i Επιχορηγήσεις ασφαλιστικών ταμείων	11.557	12.289	16.372	16.159	15.124	14.852	14.857
ii Επιχορηγήσεις σε Νοσοκομεία, ΥΠΕ-ΠΕΔΥ /2	1.615	1.621	1.623	1.253	1.253	1.253	1.253
iii *Κοινωνική προστασία (ΑΚΑΓΕ)*	454	470	505	522	540	550	560
iv *Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΚΑ*	17	7	28	28	28	28	28
2. Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (i+ii)	**2.930**	**3.226**	**3.035**	**3.319**	**3.358**	**3.469**	**3.469**
i Επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ	220	66	53	49	69	69	69
ii Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΤΑ	2.711	3.160	2.982	3.270	3.288	3.400	3.400
3. Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα ΕΝΤΟΣ Γενικής Κυβέρνησης εκτός ΔΕΚΟ (i+ii)	**678**	**728**	**665**	**662**	**642**	**641**	**641**
i Επιχορηγήσεις	658	705	645	641	621	621	621
ii Αποδόσεις	20	22	20	21	21	21	21
4. Μεταβιβάσεις σε ΔΕΚΟ (i+ii+iii)	**434**	**380**	**293**	**282**	**282**	**282**	**282**
i Επιχορηγήσεις	106	102	74	77	77	77	77
ii Αποδόσεις	11	12	26	26	26	26	26
iii Επιχορηγήσεις σε Συγκοινωνιακούς Φορείς /3	317	266	193	179	179	179	179
5. Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα και ΔΕΚΟ ΕΚΤΟΣ Γενικής Κυβέρνησης (i+ii)	**157**	**184**	**234**	**237**	**241**	**236**	**248**
i Επιχορηγήσεις /3	154	182	227	233	237	232	244
ii Αποδόσεις	3	2	7	4	4	4	4

1/ Τα στοιχεία πληρωμών 2016 είναι προσωρινά.

2/ Οι εφημερίες ιατρών και οι δαπάνες λοιπού νοσηλευτικού προσωπικού δίδονται από το 2015 με την μορφή επιχορήγησης στα νοσοκομεία.

3/ Οι επιχορηγήσεις προς την ΤΡΑΙΝΟΣΕ από το 2017 περιλαμβάνονται στις επιχορηγήσεις σε Νομικά Προσωπα εκτός Γενικής Κυβέρνησης, λόγω αποκρατικοποίησης.

5.4 Ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο

Τα ανώτατα όρια δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού ανά Υπουργείο για το έτος 2017, αρχικά καθορίστηκαν στον Προϋπολογισμό του έτους 2017 και διαμορφώνονται εκ νέου με την ενσωμάτωση των νέων εκτιμήσεων / παρεμβάσεων οι οποίες υιοθετήθηκαν εντός του έτους.

Ο υπολογισμός των ανώτατων ορίων δαπανών για το 2017, αλλά και για τα επόμενα οικονομικά έτη 2018-2021, προϋποθέτει:

- την ποσοτικοποίηση κάθε παρέμβασης καθώς και την κατανομή αυτής κατ' έτος και
- την κατανομή της δημοσιονομικής επίπτωσης της κάθε παρέμβασης ανά Υπουργείο.

Στον πίνακα 3.10, περιλαμβάνονται τα ανώτατα όρια (οροφές) δαπανών του Κρατικού Προϋπολογισμού ανά φορέα Κεντρικής Διοίκησης, τόσο σε ταμειακή όσο και σε δημοσιολογιστική βάση, σύμφωνα με τα πρότυπα της μεθοδολογίας του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA 10). Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η δημοσιονομική επίπτωση των εθνικολογιστικών προσαρμογών των δαπανών που περιλαμβάνονται στον πίνακα 3.10, έχει επιμεριστεί ανά Υπουργείο.

Πίνακας 3.10 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και σε δημοσιολογιστική βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2017-2021

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

Φορείς	2017	2017	2018	2019	2020	2021
	Προϋπολογισμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
1 Προεδρία της Δημοκρατίας						
Τ.Π.	*3*	*3*	*3*	*3*	*4*	*4*
ΠΔΕ	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Ταμειακό Σύνολο	***3***	***3***	***3***	***3***	***4***	***4***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	*3*	*3*	*3*	*3*	*4*	*4*
2 Βουλή των Ελλήνων						
Τ.Π.	*133*	*133*	*134*	*135*	*136*	*136*
ΠΔΕ	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*
Ταμειακό Σύνολο	***134***	***134***	***135***	***136***	***137***	***137***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***134***	***134***	***135***	***136***	***137***	***137***
3 Υπουργείο Εσωτερικών						
Τ.Π.	*5.006*	*5.028*	*5.329*	*5.488*	*5.569*	*5.582*
ΠΔΕ	*216*	*216*	*199*	*217*	*217*	*217*
Ταμειακό Σύνολο	***5.222***	***5.244***	***5.528***	***5.705***	***5.786***	***5.799***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***30***	***30***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***5.192***	***5.214***	***5.528***	***5.705***	***5.786***	***5.799***
α. πρώην Υπουργείο Εσωτερικών						
Τ.Π.	*3.055*	*3.055*	*3.342*	*3.460*	*3.493*	*3.493*
ΠΔΕ	*147*	*147*	*137*	*150*	*150*	*150*
Ταμειακό Σύνολο	***3.202***	***3.202***	***3.479***	***3.610***	***3.643***	***3.643***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***3.202***	***3.202***	***3.479***	***3.610***	***3.643***	***3.643***
β. πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη						
Τ.Π.	*1.946*	*1.968*	*1.982*	*2.023*	*2.071*	*2.085*
ΠΔΕ	*67*	*67*	*60*	*64*	*64*	*64*
Ταμειακό Σύνολο	***2.013***	***2.035***	***2.042***	***2.087***	***2.135***	***2.149***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***30***	***30***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***1.983***	***2.005***	***2.042***	***2.087***	***2.135***	***2.149***
γ. πρώην Υπουργείο Μακεδονίας και Θράκης						
Τ.Π.	*5*	*5*	*5*	*5*	*5*	*5*
ΠΔΕ	*2*	*2*	*2*	*3*	*3*	*3*
Ταμειακό Σύνολο	***7***	***7***	***7***	***8***	***8***	***8***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***7***	***7***	***7***	***8***	***8***	***8***
4 Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης						
Τ.Π.	*148*	*148*	*148*	*48*	*47*	*46*
ΠΔΕ	*2.198*	*2.198*	*2.154*	*2.609*	*2.634*	*2.634*
Ταμειακό Σύνολο	***2.346***	***2.346***	***2.302***	***2.657***	***2.681***	***2.680***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***2.346***	***2.346***	***2.302***	***2.657***	***2.681***	***2.680***

Πίνακας 3.10 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και σε δημοσιολογιστική βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2017-2021

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	Φορείς	2017	2017	2018	2019	2020	2021
		Προϋπολογισμός	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
5	**Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης /4**						
	Τ.Π.	*35*	*34*	*44*	*44*	*45*	*44*
	ΠΔΕ	*3*	*3*	*16*	*16*	*16*	*16*
	Ταμειακό Σύνολο	***38***	***37***	***60***	***60***	***61***	***60***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***38***	***37***	***60***	***60***	***61***	***60***
6	**Υπουργείο Εθνικής Άμυνας**						
	Τ.Π.	*3.149*	*3.155*	*3.175*	*3.247*	*3.295*	*3.290*
	(εκ των οποίων Εξοπλιστικά προγράμματα - ταμειακή βάση)	*475*	*475*	*510*	*530*	*530*	*530*
	ΠΔΕ	*14*	*14*	*12*	*14*	*14*	*14*
	Ταμειακό Σύνολο	***3.163***	***3.169***	***3.187***	***3.261***	***3.309***	***3.304***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***-106***	***-360***	***207***	***233***	***187***	***109***
	Σύνολο κατά ESA	***3.269***	***3.528***	***2.980***	***3.028***	***3.122***	***3.195***
7	**Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων**						
	Τ.Π.	*4.518*	*4.506*	*4.626*	*4.738*	*4.832*	*4.849*
	ΠΔΕ	*615*	*615*	*565*	*600*	*555*	*555*
	Ταμειακό Σύνολο	***5.133***	***5.121***	***5.191***	***5.338***	***5.387***	***5.404***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***5.133***	***5.121***	***5.191***	***5.338***	***5.387***	***5.404***
8	**Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**						
	Τ.Π.	*17.559*	*17.559*	*17.698*	*16.717*	*16.526*	*16.536*
	ΠΔΕ	*380*	*380*	*370*	*375*	*375*	*375*
	Ταμειακό Σύνολο	***17.939***	***17.939***	***18.068***	***17.092***	***16.901***	***16.911***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***17.939***	***17.939***	***18.068***	***17.092***	***16.901***	***16.911***
9	**Υπουργείο Εξωτερικών**						
	Τ.Π.	*270*	*267*	*268*	*269*	*267*	*265*
	εκ των οποίων:						
	(Τόκοι -σε καθαρή βάση)	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
	ΠΔΕ	*6*	*6*	*6*	*7*	*7*	*7*
	Ταμειακό Σύνολο	***276***	***273***	***274***	***276***	***274***	***272***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***276***	***273***	***274***	***276***	***274***	***272***
10	**Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**						
	Τ.Π.	*608*	*608*	*606*	*621*	*632*	*631*
	ΠΔΕ	*12*	*12*	*11*	*12*	*12*	*12*
	Ταμειακό Σύνολο	***620***	***620***	***617***	***633***	***644***	***643***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***29***	***29***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***591***	***591***	***617***	***633***	***644***	***643***
11	**Υπουργείο Οικονομικών (πλην Γενικών Κρατικών Δαπανών)**						
	Τ.Π.	*643*	*648*	*649*	*651*	*649*	*639*
	ΠΔΕ /2	*7*	*7*	*4*	*4*	*4*	*4*
	Ταμειακό Σύνολο	***650***	***655***	***653***	***655***	***653***	***643***
	Εκ των οποίων Τ.Π. για την Ανεξάρτηση Αρχή Δημοσίων Εσόδων:	*412*	*414*	*416*	*419*	*418*	*411*
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***1***	***1***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***649***	***653***	***653***	***655***	***653***	***643***

Πίνακας 3.10 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή κ δημοσιολογιστική βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2017-2021

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

Φορείς	2017 Προϋπολογισμός	2017 Εκτίμηση	2018 Πρόβλεψη	2019 Πρόβλεψη	2020 Πρόβλεψη	2021 Πρόβλεψη
12 Γενικές Κρατικές Δαπάνες /4						
Τ.Π.	*11.130*	*11.399*	*10.922*	*12.540*	*12.187*	*11.969*
εκ των οποίων:						
(Τόκοι -σε καθαρή βάση)	*5.550*	*5.650*	*5.900*	*5.800*	*5.800*	*6.000*
(Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ΕΜΣ) και παράλληλων δαπανών δημοσίου χρέους)	*75*	*75*	*20*	*20*	*20*	*20*
(Καταπτώσεις εγγυήσεων -σε ακαθάριστη βάση)	*1.017*	*995*	*1.045*	*483*	*737*	*197*
(Αναλήψεις χρεών φορέων Γενικής Κυβέρνησης)	*0*	*193*	*0*	*0*	*0*	*0*
ΠΔΕ	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
Ταμειακό Σύνολο	***11.130***	***11.399***	***10.922***	***12.540***	***12.187***	***11.969***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***-484***	***-758***	***-1.055***	***-1.199***	***-1.718***	***-1.968***
Σύνολο κατά ESA	***11.614***	***12.157***	***11.977***	***13.739***	***13.905***	***13.937***
13 Υπουργείο Υγείας						
Τ.Π.	*4.198*	*4.217*	*3.670*	*3.718*	*3.753*	*3.740*
ΠΔΕ	*70*	*70*	*75*	*80*	*80*	*80*
Ταμειακό Σύνολο	***4.268***	***4.287***	***3.745***	***3.798***	***3.833***	***3.820***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***4.268***	***4.287***	***3.745***	***3.798***	***3.833***	***3.820***
14 Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης						
Τ.Π.	*44*	*44*	*43*	*43*	*43*	*43*
ΠΔΕ	*140*	*140*	*120*	*130*	*130*	*130*
Ταμειακό Σύνολο	***184***	***184***	***163***	***173***	***173***	***173***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***184***	***184***	***163***	***173***	***173***	***173***
15 Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού						
Τ.Π.	*296*	*296*	*299*	*301*	*303*	*301*
ΠΔΕ	*96*	*96*	*71*	*76*	*76*	*76*
Ταμειακό Σύνολο	***392***	***392***	***370***	***377***	***379***	***377***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***392***	***392***	***370***	***377***	***379***	***377***
16 Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας						
Τ.Π.	*55*	*55*	*55*	*55*	*56*	*55*
ΠΔΕ	*390*	*390*	*390*	*390*	*390*	*390*
Ταμειακό Σύνολο	***445***	***445***	***445***	***445***	***446***	***445***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***445***	***445***	***445***	***445***	***446***	***445***
17 Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών						
Τ.Π.	*533*	*534*	*523*	*524*	*525*	*523*
ΠΔΕ	*1.922*	*1.922*	*1.985*	*2.004*	*2.024*	*2.024*
Ταμειακό Σύνολο	***2.455***	***2.456***	***2.508***	***2.528***	***2.549***	***2.547***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***470***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***2.455***	***1.986***	***2.508***	***2.528***	***2.549***	***2.547***
18 Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής /4						
Τ.Π.	*39*	*40*	*40*	*41*	*41*	*41*
ΠΔΕ	*25*	*25*	*25*	*30*	*30*	*30*
Ταμειακό Σύνολο	***64***	***65***	***65***	***71***	***71***	***71***
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Σύνολο κατά ESA	***64***	***65***	***65***	***71***	***71***	***71***

Πίνακας 3.10 Ανώτατα Όρια Δαπανών Φορέων Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και σε δημοσιολογιστική βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2017-2021

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	Φορείς	2017 Προϋπολογισμός	2017 Εκτίμηση	2018 Πρόβλεψη	2019 Πρόβλεψη	2020 Πρόβλεψη	2021 Πρόβλεψη
19	**Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής**						
	Τ.Π.	*325*	*327*	*331*	*338*	*345*	*348*
	ΠΔΕ	*37*	*37*	*38*	*39*	*39*	*39*
	Ταμειακό Σύνολο	***362***	***364***	***369***	***377***	***384***	***387***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***3***	***3***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***359***	***361***	***369***	***377***	***384***	***387***
20	**Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων**						
	Τ.Π.	*627*	*627*	*569*	*529*	*519*	*518*
	ΠΔΕ	*582*	*582*	*672*	*648*	*648*	*648*
	Ταμειακό Σύνολο	***1.209***	***1.209***	***1.241***	***1.177***	***1.167***	***1.166***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***90***	***94***	***115***	***101***	***79***	***79***
	Σύνολο κατά ESA	***1.119***	***1.115***	***1.126***	***1.076***	***1.088***	***1.087***
21	**ΥπουργείοΤουρισμού**						
	Τ.Π.	*44*	*44*	*44*	*45*	*45*	*45*
	ΠΔΕ	*36*	*36*	*36*	*48*	*48*	*48*
	Ταμειακό Σύνολο	***80***	***80***	***80***	***93***	***93***	***93***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***80***	***80***	***80***	***93***	***93***	***93***
22	**Αποκεντρωμένες Διοικήσεις**						
	Τ.Π.	172	173	176	179	182	181
	ΠΔΕ	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
	Ταμειακό Σύνολο	***172***	***173***	***176***	***179***	***182***	***181***
	Εθνικολογιστικές προσαρμογές	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
	Σύνολο κατά ESA	***172***	***173***	***176***	***179***	***182***	***181***
I.	**ΤΑΜΕΙΑΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (Α+Β)**	**56.286**	**56.594**	**56.104**	**57.576**	**57.298**	**57.086**
Α.	**Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού (1+2)**	**49.536**	**49.844**	**49.354**	**50.276**	**49.998**	**49.786**
1	**Πρωτογενείς δαπάνες**	**43.986**	**44.194**	**43.454**	**44.476**	**44.198**	**43.786**
	εκ των οποίων:						
	Δαπάνες ανάληψης δανείων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (ΕΜΣ) και παράλληλες δαπάνες δημοσίου χρέους	**75**	**75**	**20**	**20**	**20**	**20**
	Εξοπλιστικά προγράμματα - ταμειακή βάση	**475**	**475**	**510**	**530**	**530**	**530**
	Καταπτώσεις εγγυήσεων (σε ακαθάριστη βάση)	**1.017**	**995**	**1.045**	**483**	**737**	**197**
	Δαπάνες ανάληψης χρεών φορέων Γενικής Κυβέρνησης	**0**	**193**	**0**	**0**	**0**	**0**
2	**Τόκοι (σε καθαρή βαση)**	**5.550**	**5.650**	**5.900**	**5.800**	**5.800**	**6.000**
Β.	**ΠΔΕ**	**6.750**	**6.750**	**6.750**	**7.300**	**7.300**	**7.300**
Γ.	**Εθνικολογιστικές προσαρμογές /7**	**-437**	**-491**	**-733**	**-864**	**-1.452**	**-1.780**
II.	**Σύνολο δαπανών Κρατικού Προϋπολογισμού κατά ESA (Ι-Γ) /5**	**56.723**	**57.085**	**56.837**	**58.440**	**58.749**	**58.866**

Παρατηρήσεις:

1 Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση Προϋπολογισμού 2017.

2 Δεν υπάρχει επί του παρόντος δυνατότητα επιμερισμού τυχόν πιστώσεων του ΠΔΕ του Υπουργείου Οικονομικών για την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων.

3 Στο όριο δαπανών του Τ.Π. της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων δεν περιλαμβάνονται πιστώσεις για δαπάνες που αφορούν την Αρχή και καλύπτονται από το όριο δαπανών του Υπουργείου Οικονομικών (πλην Γενικών Κρατικών Δαπανών), λόγω μη δυνατότητας επιμερισμού τους επί του παρόντος.

4 Στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες περιλαμβάνεται και ο Ειδικός Φορέας 590 που αφορά στις δαπάνες μεταναστευτικών ροών

5 Εθνικολογιστικές προσαρμογές: (+) μείωση δαπανών / (-) αύξηση δαπανών.

6 Το αποτέλεσμα δεν περιλαμβάνει τις δαπάνες για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών παλαιοτέρων οικονομικών ετών από την ειδική πίστωση.

7 Στις εθνικολογιστικές προσαρμογές δεν περιλαμβάνεται η προσαρμογή σχετικά με τη μεταβολή υπολοίπου λογαριασμών Θησαυροφυλακίου σε σχέση με την 31/12 του προηγούμενου έτους, ποσού -170 για το 2017 και 300 ετησίως για το 2018 έως το 2021, δεδομένου ότι αφορά στο σύνολο της Γενικής Κυβέρνησης και όχι σε συγκεκριμένο φορέα Κεντρικής Διοίκησης.

5.5 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) – Σχέδιο δράσης για την εκτέλεση του ΠΔΕ την περίοδο 2018-2021

Στόχοι ΠΔΕ και διαθέσιμοι πόροι για το ΠΔΕ

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) χρηματοδοτεί την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας με έργα που συμβάλλουν στην αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας και στηρίζουν την αναπτυξιακή διαδικασία και τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση.

Βασική πηγή εσόδων για την χρηματοδότηση των έργων του ΠΔΕ αποτελούν οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση (επιχορηγήσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης) και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), τα Ταμεία Αλληλεγγύης και Διαχείρισης μεταναστευτικών ροών κ.α.

Μέσω των χρηματοδοτήσεων του ΠΔΕ ενισχύονται κυρίως οι ακόλουθοι αναπτυξιακοί τομείς:

- Έργα υποδομής στους τομείς μεταφορών και περιβάλλοντος.
- Δράσεις ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας.
- Προώθηση της κοινωνίας της γνώσης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου.
- Έργα αξιοποίησης ενεργειακών πόρων.
- Στήριξη επενδυτικών προγραμμάτων της Αυτοδιοίκησης.

Επίσης, με την αξιοποίηση εθνικών πόρων ενισχύονται πολιτικές του Κράτους που αφορούν στην συντήρηση και επέκταση κοινωνικών υποδομών, την ικανοποίηση έκτακτων αναγκών και σε λοιπές δράσεις.

Στην παρούσα κρίσιμη φάση για την ελληνική οικονομία, η υλοποίηση τόσο του ΠΔΕ 2017 όσο και του ΠΔΕ 2018–2021 έχει ως στόχο να συνοδεύσει τη δημοσιονομική προσπάθεια με αναπτυξιακές δράσεις συμβάλλοντας στην ενίσχυση της οικονομίας και ταυτόχρονα στη στήριξη της κοινωνικής συνοχής.

Ο δημοσιονομικός στόχος στην εκτέλεση του ΠΔΕ 2017-2021 είναι η απορρόφηση των προβλεπόμενων πόρων των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η εισροή της κοινοτικής συνδρομής.

Το 2017, η προσπάθεια εστιάζεται στην ομαλή μετάβαση από την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2007 – 2013, τα προγράμματα της οποίας ολοκληρώθηκαν επιτυχώς στις 31 Μαρτίου, στην νέα ΠΠ 2014 – 2020, με στόχο την επιτάχυνση των διαδικασιών ώστε να ενεργοποιηθούν πλήρως όλα τα νέα προγράμματα. Επιπλέον, σημαντικός στόχος είναι η ολοκλήρωση όσων έργων της παλαιάς περιόδου δεν κατέστη εφικτό να μεταφερθούν στα προγράμματα της νέας περιόδου, προκειμένου να αποφευχθεί η απώλεια/επιστροφή εσόδων.

Σταθερή επιδίωξη για την υλοποίηση του ΠΔΕ είναι η μέγιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων προς ενίσχυση της πραγματικής οικονομίας, δηλαδή η ένταση των προσπαθειών για βέλτιστη κατανομή των περιορισμένων πόρων, ώστε να οδηγούμαστε κάθε φορά στο μέγιστο δυνατό αναπτυξιακό αποτέλεσμα. Για το λόγο αυτό έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στον ορθό προγραμματισμό και τη στόχευση με βασικότερο εργαλείο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νέων τεχνολογιών. Μία από τις βασικές επιδιώξεις της περιόδου 2017-2021 είναι η πλήρης αυτοματοποίηση και μηχανογράφηση όλων των διαδικασιών εκτέλεσης του ΠΔΕ για όλους τους εμπλεκόμενους.

Για το 2017 προβλέπεται η υλοποίηση έργων που αντιστοιχούν σε πόρους συνολικού ύψους 6,75 δισ. ευρώ. Από αυτά, ποσό ύψους 5,75 δισ. ευρώ αφορά σε συγχρηματοδοτούμενα έργα και αναλυτικότερα περίπου 3,9 δισ. ευρώ αναμένεται να διατεθούν για την έναρξη και υλοποίηση έργων ΕΣΠΑ 2014–2020, περίπου 800 εκατ. ευρώ θα δοθούν για την ολοκλήρωση έργων των προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2007–2013, ενώ περίπου 1 δισ. ευρώ θα διατεθεί για λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και των δύο

περιόδων. Τέλος, ποσό ύψους 1 δισ. ευρώ θα διατεθεί για την υλοποίηση έργων χρηματοδοτούμενων από αμιγώς εθνικούς πόρους.

Για την περίοδο 2018 – 2021, οι διαθέσιμοι πόροι ώστε να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι και ταυτόχρονα να ικανοποιηθούν οι πολιτικές και νομικές δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί ανέρχονται συνολικά σε 27,75 δισ. ευρώ και κατανέμονται ως ακολούθως:

- Πόροι συνολικού ύψους 23 δισ. ευρώ, που αντιστοιχούν στο 83% περίπου του συνόλου, θα διατεθούν για τα έργα του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους του ΠΔΕ. Αναλυτικότερα, το 69% περίπου των πόρων αυτών, συνολικού ύψους σχεδόν 15,87 δισ. ευρώ, θα δοθούν για την έγκαιρη έναρξη και την εντός χρονοδιαγραμμάτων υλοποίηση των έργων του ΕΣΠΑ 2014–2020. Το 31% των συνολικών συγχρηματοδοτούμενων πόρων, που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους σχεδόν 7,1 δισ. ευρώ προγραμματίζεται να δοθούν για λοιπά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα που περιλαμβάνουν κυρίως έργα των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας, καθώς και Προγραμμάτων που αφορούν στη διαχείριση των Μεταναστευτικών και Προσφυγικών Ροών ανεξάρτητα προγραμματικής περιόδου. Η ετήσια κατανομή των πόρων προβλέπει τη διάθεση ποσού ύψους 5,75 δισ. ευρώ για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος κάθε έτους της περιόδου 2018-2021.
- Πόροι συνολικού ύψους 4,75 δισ. ευρώ, που αντιστοιχούν περίπου στο 17,1% του συνόλου, θα διατεθούν για έργα του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ με κατανομή 1 δισ. ευρώ για το 2018 και 1,25 δισ. ευρώ για κάθε ένα από τα έτη 2019, 2020 και 2021, ώστε να καλυφθούν λοιπές –μη συγχρηματοδοτούμενες από κοινοτικούς πόρους- επενδυτικές δαπάνες των Υπουργείων και των Περιφερειών, να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες των υφιστάμενων και νέων επενδυτικών νόμων, να χρηματοδοτηθούν δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, καθώς και να καλυφθούν έκτακτες ανάγκες, όπως η αποκατάσταση ζημιών σε έργα υποδομής από σεισμούς, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές κ.α..

Αποτίμηση - αξιολόγηση - δράση

Βασικός στόχος που τέθηκε από την έναρξη κιόλας της προσπάθειας για τη δημοσιονομική εξυγίανση της χώρας ήταν η αναδιάρθρωση του τρόπου λειτουργίας του ΠΔΕ, με την υιοθέτηση βασικών αρχών προγραμματισμού, παρακολούθησης της υλοποίησης και ανάληψης διορθωτικών κινήσεων, όπου απαιτείται. Αυτή η στόχευση παραμένει κεντρική επιδίωξη και για την περίοδο 2017 -2021.

Κατά τον προγραμματισμό και την εκτέλεση του ΠΔΕ τα τελευταία έτη της μεγάλης δημοσιονομικής προσπάθειας εμπεδώθηκαν και βελτιώθηκαν οι διαδικασίες για την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και του δεσμευτικού, σύμφωνα με τις επιταγές του προϋπολογισμού, προγραμματισμού σε επίπεδο προγράμματος και φορέα χρηματοδότησης με σταδιακή ενίσχυση του συνολικού και μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα του.

Έως σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές παρεμβάσεις για την αποκέντρωση, απλοποίηση και ευελιξία των διαδικασιών υλοποίησης του ΠΔΕ. Η δυνατότητα ανακατανομής εγκεκριμένων πιστώσεων έργων του ΠΔΕ από τον εκάστοτε αρμόδιο Υπουργό ή Περιφερειάρχη, η ρύθμιση των θεμάτων υλοποίησης του περιφερειακού ΠΔΕ, η εφαρμογή κανόνα ευελιξίας με υπερδέσμευση πιστώσεων του ετήσιου ΠΔΕ έναντι του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων του επόμενου έτους και ο εξορθολογισμός της διαδικασίας πληρωμών των έργων με την κατάργηση του υπολόγου - φυσικού προσώπου για τα έργα της Κεντρικής Διοίκησης, αποτελούν παραδείγματα των παρεμβάσεων αυτών με σημαντικά αποτελέσματα. Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω ρυθμίσεις σε καμία περίπτωση δεν αποδυνάμωσαν, αλλά αντιθέτως ενίσχυσαν τους κανόνες του προγραμματισμού μέσα από την απλοποίηση των διαδικασιών που προσέφεραν.

Επίσης έχουν προωθηθεί σημαντικές νομοθετικές ρυθμίσεις για τη μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών, την άρση πιθανών εμποδίων στην πορεία εκτέλεσης των έργων, την επιτάχυνση της ροής χρηματοδότησής τους, την αντιμετώπιση προβλημάτων ρευστότητας των δικαιούχων, καθώς και την ενίσχυση της διαφάνειας με άρση εμποδίων για την πλήρη οικονομική παρακολούθηση των έργων του ΠΔΕ.

Η σημαντικότερη όμως πρόοδος που έχει ήδη συντελεστεί αναφορικά με την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών είναι η καθολική εφαρμογή των ηλεκτρονικών πληρωμών για όλα τα έργα του ΠΔΕ. Αναλυτικότερα, ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η πλήρης εφαρμογή του προγράμματος ηλεκτρονικών πληρωμών για όλα τα έργα του ΠΔΕ, σηματοδοτεί πραγματική αλλαγή σελίδας για τις διαδικασίες χρηματοδότησης των έργων που εκτός από την επιτάχυνση και την απλοποίηση συνεισφέρει σημαντικά και στη διαφάνεια κατά την υλοποίηση του Προγράμματος.

Ακόμη, στο πλαίσιο της βελτίωσης της διαχείρισης του ΠΔΕ εντάσσεται και η συνεχής διαδικασία εκκαθάρισης από ανενεργά έργα στη βάση ειδικών κριτηρίων και μετά από σχετικές προτάσεις των Φορέων. Προς το σκοπό αυτό έχουν δοθεί οδηγίες και κίνητρα στους φορείς να προχωρήσουν στην απομείωση του ανεκτέλεστου προϋπολογισμού των προγραμμάτων τους. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην εξυγίανση όλου του Προγράμματος, διότι ελαφρύνεται ο προϋπολογισμός δημοσίων επενδύσεων από άστοχες δεσμεύσεις και διευκολύνεται ο προγραμματισμός των δράσεων των επόμενων ετών.

Απώτερος σκοπός όλων των ενεργειών απλοποίησης, εκσυγχρονισμού και βελτίωσης του πλαισίου χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων είναι η δημιουργία αποτελεσματικού συστήματος υλοποίησης του ΠΔΕ για την υποστήριξη της αναπτυξιακής προσπάθειας, η διευκόλυνση της απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων, η ενίσχυση της διαφάνειας και η πλήρης συμμόρφωση της χώρας μας με τις κοινοτικές και διεθνείς υποχρεώσεις της.

Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στις ρυθμίσεις για την ενίσχυση της ρευστότητας για πληρωμή των έργων του ΠΔΕ. Στο πλαίσιο αυτό προωθήθηκε κανονιστική ρύθμιση για οριοθέτηση των ποσών που εισρέουν από την Ε.Ε. για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, ώστε αυτά να χρηματοδοτούν αποκλειστικά την υλοποίηση των έργων τους. Με τη ρύθμιση αυτή διευρύνεται η λειτουργία του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ, που είχε συσταθεί αρχικά για την εξασφάλιση καλύτερου ελέγχου στη διαχείριση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων για το ΕΣΠΑ και στην παρακολούθηση των σχετικών ενεργειών. Η λειτουργία του νέου Κεντρικού Λογαριασμού περιλαμβάνει την απρόσκοπτη πίστωση του με τα ποσά των εισροών από την Ε.Ε. για καθορισμένα προγράμματα, ώστε να εξασφαλίζεται η άμεση ρευστότητα για την περαιτέρω χρηματοδότησή τους από το ΠΔΕ.

Τέλος, σύμφωνα με τον μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό για την περίοδο 2017–2020 θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις ολοκληρώνοντας ουσιαστικά τη μεγάλη μεταρρυθμιστική προσπάθεια για την αναμόρφωση του πλαισίου χρηματοδότησης των δημοσίων επενδύσεων της χώρας:

- ενεργοποίηση δομών που έχουν ήδη συσταθεί στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για την εξυπηρέτηση των αναγκών ορθού προγραμματισμού του ΠΔΕ, μετατροπή του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ σε Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και ενεργοποίηση σχετικού ελεγκτικού μηχανισμού,
- κωδικοποίηση και αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου των δημοσίων επενδύσεων,
- σταδιακή απομείωση του ανεκτέλεστου προϋπολογισμού του εθνικού ΠΔΕ, στο οποίο έχει σωρευτεί δυσανάλογα μεγάλος όγκος υποχρεώσεων από προηγούμενα έτη δυσχεραίνοντας το ρόλο του ως αναπτυξιακό εργαλείο,
- προσδιορισμός κατηγοριών δαπανών του ΠΔΕ που στερούνται επενδυτικής – αναπτυξιακής λογικής (π.χ. λειτουργικά κόστη, ΦΠΑ κ.λπ.),
- περιορισμός των μη επιλέξιμων δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων έργων, σε στενή και σταθερή συνεργασία με τα εμπλεκόμενα υπουργεία-φορείς,
- προγραμματισμός και παρακολούθηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει το Πρόγραμμα,
- ενίσχυση του προγραμματισμού με την ενεργοποίηση συστήματος παρακολούθησης των προθεσμιών ολοκλήρωσης των ενεργειών διαχείρισης και υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων του ΠΔΕ,
- ενδυνάμωση της περιφερειακής δυνατότητας παρακολούθησης και υλοποίησης του Προγράμματος και αναδιοργάνωση των διαδικασιών ένταξης, παρακολούθησης και συντονισμού τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο,
- δημιουργία μεθοδολογίας αξιολόγησης των έργων, των φορέων υλοποίησής τους και ολόκληρου του προγράμματος,

- απλοποίηση διαδικασιών με παρεμβάσεις στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την υλοποίηση των δημοσίων επενδύσεων και με τη χρήση νέων τεχνολογιών (κατάργηση λογαριασμών έργων ΠΔΕ στην ΤτΕ, ενίσχυση εφαρμογής ηλεκτρονικής πληρωμής, ηλεκτρονικός/ψηφιοποιημένος φάκελος έργου με πρόσβαση των ελεγκτικών αρχών κ.λ.π.),
- αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός του πληροφοριακού συστήματος του ΠΔΕ, εναρμόνιση και διεπαφή του με το σύστημα ERP του ΓΛΚ, ώστε να παρακολουθείται με ενιαίο τρόπο η εκτέλεση του Κρατικού προϋπολογισμού,
- υιοθέτηση διπλογραφικού συστήματος στη βάση διεθνών λογιστικών προτύπων για την καλύτερη οικονομική παρακολούθηση του Προγράμματος,
- μητρώο παρακολούθησης παρόχων αγαθών και υπηρεσιών για τα έργα ΠΔΕ,
- πλήρης αυτοματοποίηση της παρακολούθησης των εσόδων του Προγράμματος.

Τα παραπάνω θα υποστηριχτούν από το νέο Πληροφοριακό Σύστημα, που θα προκύψει από την ολοκλήρωση της υλοποίησης του συγχρηματοδοτούμενου έργου "*e-pde*" το οποίο στοχεύει στην αναβάθμιση του υφισταμένου Πληροφοριακού Συστήματος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Το "*e-pde*" το οποίο αναμένεται να ξεκινήσει πιλοτικά την παραγωγική του λειτουργία το β΄ εξάμηνο του 2017, θα δώσει την δυνατότητα ολοκληρωμένης παρακολούθησης της υλοποίησης των έργων του ΠΔΕ, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Η διάρθρωση του ΠΔΕ 2018–2021 - Συνέπεια με δημοσιονομικές δυνατότητες

Για την περίοδο 2018–2021 οι πόροι του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους ανέρχονται περίπου στο 83% του συνολικού Προγράμματος χρηματοδοτώντας κυρίως έργα της νέας Προγραμματικής περιόδου 2014–2020.

Το 17% των πόρων που θα χρηματοδοτήσει το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ (το οποίο ως ποσοστό ενώ εμφανίζεται αυξημένο σε σχέση με όσα προβλέπονταν στο προηγούμενο ΜΠΔΣ, παραμένει σημαντικά μειωμένο σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά πριν την δημοσιονομική κρίση) είναι ιδιαίτερης σημασίας προκειμένου να στηριχθούν αναπτυξιακές επιλογές του Κράτους που δεν είναι επιλέξιμες σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και να υποστηριχθούν αναπτυξιακές δράσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι πόροι του Εθνικού σκέλους του Προγράμματος της περιόδου 2018 – 2021 αναμένεται να κατανεμηθούν κυρίως για τη χρηματοδότηση: των παλαιών και του νέου επενδυτικού Νόμου, προγραμμάτων στήριξης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Περιφερειακό Πρόγραμμα), Ειδικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων για την ενίσχυση περιφερειών που επιβαρύνονται ιδιαίτερα από τις μεταναστευτικές ροές, άλλων δράσεων ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής καθώς και λοιπών προγραμμάτων της Κεντρικής Διοίκησης που περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο συντηρήσεις υφιστάμενου εξοπλισμού και προμήθειες.

Η στρατηγική υλοποίησης του ΠΔΕ αποτυπώνεται και στην κατανομή των πιστώσεων ανά Φορέα Κεντρικής Διοίκησης και ανά κατηγορία Προγράμματος. Ειδικότερα:

- Έμφαση δίνεται σε Υπουργεία που εποπτεύουν – διαχειρίζονται τις πολιτικές των θεματικών των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η κατανομή των πιστώσεων ανά Υπουργείο βασίστηκε κυρίως στις εκτιμήσεις για την κατανομή των ποσών στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014- 2020, αλλά έλαβε υπόψη και στόχους που αφορούν την ολοκλήρωση των ημιτελών έργων της ΠΠ 2007- 2013.
- Το 29% περίπου του συνόλου των πιστώσεων κατευθύνεται στο Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, όπου υπάρχουν οι μεγαλύτερες απαιτήσεις για πληρωμές τόσο στο επιλέξιμο, όσο και στο μη επιλέξιμο τμήμα του ΠΔΕ για την ολοκλήρωση μεγάλων έργων υποδομής και λοιπών δράσεων.
- Μεγάλο μέρος των πιστώσεων κατευθύνεται στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, το οποίο ανέρχεται στο 32% του συνολικού ποσού που θα διατεθεί για το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ 2018-2021, κυρίως για την εξυπηρέτηση των αναγκών χρηματοδότησης των επενδυτικών νόμων και στο 12% περίπου του συνόλου του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους όλης της περιόδου του ΜΠΔΣ για την υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας.
- Σε συμφωνία με την αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας σημαντικό μέρος των διαθέσιμων πόρων κατευθύνεται στην αναβάθμιση και ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω των προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων και του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το ποσοστό του ΠΔΕ που θα διατεθεί προς το σκοπό αυτό

έναντι των συνολικά διαθέσιμων πόρων όλης της περιόδου 2018 – 2021 ανέρχεται για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος στο 12,65% που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους 2,91 δισ. ευρώ, και για το εθνικό σκέλος στο 18% που αντιστοιχεί σε ποσό ύψους 860 εκατ. ευρώ.

- Πόροι ύψους 2,615 δισ. ευρώ που αντιστοιχούν στο 9,4% περίπου του συνολικού ύψους ΠΔΕ της περιόδου 2018 - 2021 θα κατευθυνθούν για την υλοποίηση δράσεων στον αγροτικό τομέα και τον τομέα της αλιείας, και αφορούν κατά 99% σε έργα του συγχρηματοδοτούμενου σκέλους.
- Σημαντικοί πόροι θα διατεθούν στους λοιπούς Φορείς για την υλοποίηση των προγραμμάτων τους σε συμφωνία με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και τη διαμορφούμενη στρατηγική για την ανάπτυξη της επόμενης περιόδου.
- Τέλος, τα Προγράμματα των Περιφερειών θα χρηματοδοτηθούν με το 17,5% περίπου των συνολικών πόρων για το ΠΔΕ της περιόδου 2018 – 2021, ποσοστό που αντιστοιχεί σε πόρους ύψους 4,830 δισ. ευρώ. Αναλυτικότερα σε προγράμματα των Περιφερειών θα δαπανηθεί το 18% περίπου του συνόλου του ΠΔΕ της περιόδου 2018 – 2021 για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος, το οποίο αντιστοιχεί σε πόρους ύψους 4,08 δισ. ευρώ και το 16% του συνόλου των δαπανών του εθνικού σκέλους για την ίδια περίοδο, το οποίο αντιστοιχεί σε πόρους ύψους 750 εκατ. ευρώ.

Νέα Προγραμματική περίοδος - νέες προοπτικές

Η Ελλάδα έχει εξασφαλίσει για την περίοδο 2014-2020 αναπτυξιακούς πόρους ύψους 20 δισ. ευρώ (σε όρους ενωσιακής συνδρομής και τρέχουσες τιμές) από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) τα οποία μαζί με την εθνική συμμετοχή εκτιμάται ότι θα φθάσουν στο ποσό των 26 δισ. ευρώ. Το σημαντικότερο τμήμα των πόρων αυτών αναμένεται να απορροφηθεί κατά την εκτέλεση του ΠΔΕ 2017 – 2021, με την χρηματοδότηση των αναπτυξιακών δράσεων που σχεδιάστηκαν και θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020.

Επιπλέον, από την ενδιάμεση Αναθεώρηση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2014-2020 που πραγματοποιήθηκε το 2017 με στοιχεία ΑΕΠ των ετών 2011-2014, η χώρα προβλέπεται να επωφεληθεί με επιπλέον πόρους ύψους 1 δισ. ευρώ. Η απόφαση αυτή αναμένεται να οδηγήσει στην αναθεώρηση του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 και των Προγραμμάτων του εντός του 2017.

Η αξιοποίηση όλων αυτών των πόρων αποτελεί σημαντική ευκαιρία για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών, αναπτυξιακών και κοινωνικών προβλημάτων της χώρας και θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας, της παραγωγικής της ανασυγκρότησης, της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Βασική επιδίωξη αποτελεί η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που θα στηρίζεται στα μικρά και μεσαία χρήσιμα έργα, στις παρεμβάσεις με έντονο κοινωνικό και οικολογικό αποτύπωμα, σε μια νέα επιχειρηματικότητα που συνδυάζει την παραγωγή υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών με μια νέα μορφή επιχειρηματικής διακυβέρνησης μέσα από συνεργατικά σχήματα και μορφές κοινωνικής και συνεταιριστικής οικονομίας.

Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στη χρονική κλιμάκωση των προτεραιοτήτων υλοποίησης του ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς και την όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη έναρξη όλων των δράσεων/έργων του, προκειμένου να τονωθεί η οικονομική δραστηριότητα από τα πρώτα χρόνια της νέας περιόδου. Η αντιμετώπιση του οξύτατου προβλήματος της **ανεργίας** και η άμβλυνση των έντονα αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης στην κοινωνία και την οικονομία, αναδεικνύεται σε υψηλής προτεραιότητας στρατηγική επιλογή.

Η αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2014-2020 περιλαμβάνει 7 τομεακά προγράμματα και 13 περιφερειακά Προγράμματα καθώς και προγράμματα ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας. Αναλυτικότερα τα προγράμματα είναι:

- Το Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»,
- Το Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»,
- Το Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»
- Το Ε.Π «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»,

- Το πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη»,
- Το Ε.Π. «Αλιείας»,
- Το ΕΠ. «Τεχνική Βοήθεια»,
- Δεκατρία (13) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μια από τις ελληνικές Περιφέρειες.

Τα προγράμματα έχουν εγκριθεί στο σύνολό τους και μετά από εργώδη προσπάθεια κατέστη δυνατό να εγκριθούν και τα Συστήματα Διαχείρισης και Ελέγχου. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να είναι η χώρα που ενεργοποίησε πρώτη όλα τα προγράμματα της ΠΠ 2014 – 2020, γεγονός που της έδωσε τη δυνατότητα να δαπανήσει πόρους και να υποβάλει αίτημα πληρωμής για τα προγράμματα της νέας περιόδου ήδη από το Δεκέμβριο του 2015.

Η εξειδίκευση των προγραμμάτων και η ενεργοποίησή τους με την έκδοση των σχετικών προσκλήσεων είναι σε πλήρη εξέλιξη και πραγματοποιείται με τρόπο ώστε, χωρίς να διακυβευθεί η απρόσκοπτη υλοποίησή τους, να συμβάλει το ταχύτερο δυνατό στην ανάσχεση των επιπτώσεων της οικονομικής και ανθρωπιστικής κρίσης και να επανεκκινήσουν συνολικά το οικονομικό και παραγωγικό σύστημα.

Οι βασικές προτεραιότητες / θεματικοί στόχοι του ΕΣΠΑ 2014–2020 στους οποίους δίδεται έμφαση κατά την εξειδίκευση συνοψίζονται στα ακόλουθα σημεία:

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση, με τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων πολιτικών για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, με βασικό στόχο τον περιορισμό ή/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία.
- Προστασία του περιβάλλοντος και μετάβαση σε μία οικονομία φιλική σε αυτό.
- Ανάπτυξη, εκσυγχρονισμός και συμπλήρωση των αναγκαίων υποδομών.
- Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης, ως αναγκαίων συνθηκών για την ανάταξη της οικονομίας.

Ενεργοποίηση εξισορροπητικών παρεμβάσεων

Εκτός των ανωτέρω, με την ενεργοποίηση το 2019 του πακέτου των εξισορροπητικών παρεμβάσεων, ποσό 300 εκατ. ευρώ κατ' έτος θα διατεθεί για τα έτη 2019, 2020 και 2021 στο εθνικό σκέλος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση δράσεων των καθεστώτων του νέου αναπτυξιακού νόμου 4399/2016, έργων υποδομής που θα ενισχύσουν την αγροτική παραγωγή και έργων ενίσχυσης της βιομηχανίας στον τομέα της ενεργειακής εξοικονόμησης.

Πίνακας 3.11 Δαπάνες ΠΔΕ κατά Φορέα 2017-2021
(ποσά σε εκατ. ευρώ)

Ονομασία φορέων	2016 Πραγματοποιήσεις				2017 Εκτιμήσεις πραγματοποιήσεων				2018 Προϋπολογισμός ΠΔΕ				2019 Προϋπολογισμός ΠΔΕ				2020 Προϋπολογισμός ΠΔΕ				2021 Προϋπολογισμός ΠΔΕ			
	Συγχρ/μενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χή %	Συγχρ/μενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χή %	Συγχρ/μενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χή %	Συγχρ/μενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χή %	Συγχρ/μενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χή %	Συγχρ/μενο ΠΔΕ	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/χή %
Βουλή των Ελλήνων	0		***0***	0,00%	1		***1***	0,01%	1		***1***	0,01%	1		***1***	0,01%	1		***1***	0,01%	1		***1***	0,01%
Εσωτερικών	138	23	***161***	2,55%	190	26	***216***	3,20%	175	24	***199***	2,95%	175	42	***217***	2,97%	175	42	***217***	2,97%	175	42	***217***	2,97%
Εσωτερικών	*121*	*10*	***131***	2,09%	*130*	*17*	***147***	2,18%	*120*	*17*	***137***	2,03%	*120*	*30*	***150***	2,05%	*120*	*30*	***150***	2,05%	*120*	*30*	***150***	2,05%
Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη	*17*	*12*	***29***	0,46%	*59*	*8*	***67***	0,99%	*54*	*6*	***60***	0,89%	*54*	*10*	***64***	0,88%	*54*	*10*	***64***	0,88%	*54*	*10*	***64***	0,88%
Μακεδονίας & Θράκης		*1*	***1***	0,01%	*1*	*1*	***2***	0,03%	*1*	*1*	***2***	0,03%	*1*	*2*	***3***	0,04%	*1*	*2*	***3***	0,04%	*1*	*2*	***3***	0,04%
Οικονομίας & Ανάπτυξης	1.004	353	***1.358***	21,59%	1.704	494	***2.198***	32,56%	1.694	460	***2.154***	31,91%	1.709	900	***2.609***	35,74%	1.734	900	***2.634***	36,08%	1.734	900	***2.634***	36,08%
Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας (Γενικές/Ειδικές Γραμματείες)	*503*	*65*	***568***	9,04%	*684*	*334*	***1.018***	15,08%	*674*	*310*	***984***	14,58%	*689*	*700*	***1.389***	19,03%	*714*	*700*	***1.414***	19,37%	*714*	*700*	***1.414***	19,37%
Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας (Περιφέρειες)	*501*	*288*	***789***	12,55%	*1.020*	*160*	***1.180***	17,48%	*1.020*	*150*	***1.170***	17,33%	*1.020*	*200*	***1.220***	16,71%	*1.020*	*200*	***1.220***	16,71%	*1.020*	*200*	***1.220***	16,71%
Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών & Ενημέρωσης	0	0	***0***	0,01%	*2*	*1*	***3***	0,04%	*15*	*1*	***16***	0,24%	*15*	*1*	***16***	0,22%	*15*	*1*	***16***	0,22%	*15*	*1*	***16***	0,22%
Εθνικής Άμυνας	0	4	***4***	0,07%	10	4	***14***	0,21%	10	2	***12***	0,18%	10	4	***14***	0,19%	10	4	***14***	0,19%	10	4	***14***	0,19%
Παιδείας , Ερευνας & Θρησκευμάτων	399	105	***505***	8,03%	455	160	***615***	9,11%	400	165	***565***	8,37%	400	200	***600***	8,22%	355	200	***555***	7,60%	355	200	***555***	7,60%
Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	251	17	***267***	4,25%	360	20	***380***	5,63%	350	20	***370***	5,48%	350	25	***375***	5,14%	350	25	***375***	5,14%	350	25	***375***	5,14%
Εξωτερικών	1	1	***3***	0,04%	3	3	***6***	0,09%	3	3	***6***	0,09%	3	4	***7***	0,10%	3	4	***7***	0,10%	3	4	***7***	0,10%
Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	7	0	***7***	0,11%	9	3	***12***	0,18%	8	3	***11***	0,16%	8	4	***12***	0,16%	8	4	***12***	0,16%	8	4	***12***	0,16%
Οικονομικών	1	0	***1***	0,01%	4	3	***7***	0,10%	4		***4***	0,06%	4		***4***	0,05%	4		***4***	0,05%	4		***4***	0,05%
Υγείας	5	2	***7***	0,11%	60	10	***70***	1,04%	55	20	***75***	1,11%	55	25	***80***	1,10%	55	25	***80***	1,10%	55	25	***80***	1,10%
Διοικητικής Ανασυγκρότησης	38		***38***	0,60%	140		***140***	2,07%	120		***120***	1,78%	130		***130***	1,78%	130		***130***	1,78%	130		***130***	1,78%
Πολιτισμού & Αθλητισμού	15	16	***31***	0,49%	71	25	***96***	1,42%	51	20	***71***	1,05%	51	25	***76***	1,04%	51	25	***76***	1,04%	51	25	***76***	1,04%
Περιβάλλοντος & Ενέργειας	275	6	***282***	4,48%	370	20	***390***	5,78%	370	20	***390***	5,78%	370	20	***390***	5,34%	370	20	***390***	5,34%	370	20	***390***	5,34%
Υποδομών & Μεταφορών	2.613	281	***2.895***	46,04%	1.723	199	***1.922***	28,47%	1.750	235	***1.985***	29,41%	1.750	254	***2.004***	27,45%	1.770	254	***2.024***	27,73%	1.770	254	***2.024***	27,73%
Μεταναστευτικής Πολιτικής	15	0	***15***	0,24%	20	5	***25***	0,37%	20	5	***25***	0,37%	20	10	***30***	0,41%	20	10	***30***	0,41%	20	10	***30***	0,41%
Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής	7	12	***19***	0,30%	25	12	***37***	0,55%	26	12	***38***	0,56%	26	13	***39***	0,53%	26	13	***39***	0,53%	26	13	***39***	0,53%
Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	671	3	***674***	10,72%	575	7	***582***	8,62%	670	2	***672***	9,96%	645	3	***648***	8,88%	645	3	***648***	8,88%	645	3	***648***	8,88%
Τουρισμού	13	10	***23***	0,36%	28	8	***36***	0,53%	28	8	***36***	0,53%	28	20	***48***	0,66%	28	20	***48***	0,66%	28	20	***48***	0,66%
Σύνολο	**5.454**	**833**	**6.288**	**100,00%**	**5.750**	**1.000**	**6.750**	**100,00%**	**5.750**	**1.000**	**6.750**	**100,00%**	**5.750**	**1.550**	**7.300**	**100,00%**	**5.750**	**1.550**	**7.300**	**100,00%**	**5.750**	**1.550**	**7.300**	**100,00%**

6. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΑΝΑ ΥΠΟΤΟΜΕΑ

6.1 Νομικά πρόσωπα

Πίνακας 3.12 Προϋπολογισμός Νομικών Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου (ποσά σε εκατ. ευρώ)

ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ (εκτός ΑΚΑΓΕ)	2015	2016	2017		2018		2019		2020		2021	
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
Α. Έσοδα (1+2+3+4+5)	**4.268**	**3.864**	**4.416**	**4.416**	**4.057**	**4.057**	**4.044**	**4.044**	**3.964**	**3.964**	**3.813**	**3.813**
1. Έσοδα από τόκους	389	443	343	343	305	305	286	286	270	270	255	255
2. Επιχορηγήσεις & Αποδόσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	637	710	659	659	655	655	635	635	635	635	635	635
3. Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ	535	279	319	319	312	312	328	328	306	306	303	303
4. Έσοδα υπέρ τρίτων	55	52	71	71	72	72	74	74	74	74	74	74
5. Λοιπά έσοδα	2.652	2.380	3.024	3.024	2.713	2.713	2.721	2.721	2.679	2.679	2.547	2.547
Β. Έξοδα (1+2+3+4+5+6)	**8.060**	**3.278**	**3.686**	**3.686**	**3.693**	**3.693**	**3.723**	**3.723**	**3.721**	**3.721**	**3.540**	**3.540**
1. Αμοιβές προσωπικού πάσης φύσεως	593	520	562	562	568	568	578	578	581	581	583	583
2. Τόκοι	165	97	141	141	134	134	130	130	127	127	127	127
3. Δαπάνες για επενδύσεις προ αποσβέσεων	384	246	429	429	463	463	494	494	498	498	315	315
4. Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	63	61	77	77	72	72	74	74	75	75	75	75
5. Λοιπά έξοδα	3.458	2.411	2.477	2.477	2.455	2.455	2.447	2.447	2.441	2.441	2.440	2.440
6. Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	3.397	-57										
Γ. Μεταβολή ανεξόφλητων υποχρεώσεων & λοιπές προσαρμογές	**-49**	**29**	**9**	**9**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Δ. Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων (Α-Β+Γ)	**-3.841**	**615**	**739**	**739**	**364**	**364**	**321**	**321**	**243**	**243**	**274**	**274**
Ε. Πρωτογενές αποτέλεσμα Νομικών Προσώπων (Δ+Β2)	**-3.676**	**712**	**880**	**880**	**498**	**498**	**452**	**452**	**370**	**370**	**401**	**401**

Προϋπολογισμός ΑΚΑΓΕ												
ΑΚΑΓΕ	2015	2016	2017		2018		2019		2020		2021	
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
Έσοδα	1.225	1.344	1.330	1.330	1.355	1.355	1.463	1.463	1.493	1.493	1.523	1.523
Έξοδα	431	431	435	435	435	435	435	435	435	435	435	435
Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+)	**794**	**913**	**895**	**895**	**920**	**920**	**1.028**	**1.028**	**1.058**	**1.058**	**1.088**	**1.088**

Σημείωση: ΒΣ= Σενάριο Βάσης, ΜΠΔΣ= Σενάριο μετά τα μέτρα

Στα μεγέθη του πίνακα 3.12, περιλαμβάνονται οι προϋπολογισμοί των Νομικών Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου που είναι ενταγμένοι στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, πλην των επαναταξινομημένων Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Επίσης περιλαμβάνονται οι προϋπολογισμοί των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (ΑΔΑ) που δεν ανήκουν στην Κεντρική Διοίκηση ως ειδικοί φορείς. Στον υποτομέα αυτό εντάσσεται και το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), του οποίου ο προϋπολογισμός εμφανίζεται σε διακριτό πίνακα. Τα Νομικά Πρόσωπα του υποτομέα είναι ανομοιογενή μεταξύ τους, ποικίλουν ευρύτατα ως προς τον σκοπό, την αποστολή και τη λειτουργία τους και εποπτεύονται από διαφορετικά Υπουργεία.

Το μεγαλύτερο τμήμα των εσόδων τους προέρχεται από επιχορηγήσεις του κρατικού Προϋπολογισμού και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και από την είσπραξη διαφόρων τελών και λοιπών εσόδων. Όσον αφορά τα έξοδα, αυτά περιλαμβάνουν αποδοχές προσωπικού και λοιπές δαπάνες που σχετίζονται με τη λειτουργία, τις δράσεις και τη φύση κάθε φορέα.
Το απολογιστικό αποτέλεσμα (2015 - 2016) του υποτομέα των Νομικών Προσώπων, επιβαρύνεται με έκτακτες δαπάνες που αφορούν το πρόγραμμα στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οι οποίες ωστόσο εξαιρούνται από τον υπολογισμό του δημοσιονομικού αποτελέσματος σύμφωνα με τη μεθοδολογία της σύμβασης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης.

Το ΑΚΑΓΕ είναι ένας ειδικός λογαριασμός, σκοπός του οποίου είναι η δημιουργία αποθεματικών για τη χρηματοδότηση των κλάδων σύνταξης των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΚΑ) από την 1-1-2019 και μετά. Επιπρόσθετα, στο κεφάλαιο του ΑΚΑΓΕ έχουν ήδη συσταθεί και λειτουργούν, δύο ειδικοί λογαριασμοί, ο λογαριασμός Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ), ο οποίος καλύπτει ήδη από την 1/1/2011 μέχρι 31/12/2018 τα ελλείμματα των κλάδων κύριας σύνταξης των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και ο λογαριασμός Ειδικής Εισφοράς Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης, ο οποίος καλύπτει από την 1/9/2011 έως 31/12/2014 τα ελλείμματα των φορέων και κλάδων επικουρικής ασφάλισης.
Τα έσοδα του ΑΚΑΓΕ είναι κατά κύριο λόγο η ετήσια επιχορήγηση μέσω πιστώσεων του Κρατικού Προϋπολογισμού, ισόποση του 4% των ετήσιων συνολικών εσόδων από τον ΦΠΑ, η εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων (κύρια και επικουρική σύνταξη) και λοιποί πόροι. Όσον αφορά τα έξοδα του

ΑΚΑΓΕ αυτά αφορούν κυρίως μεταβιβάσεις στα ασφαλιστικά ταμεία με σκοπό τη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων τους.

Βασικό Σενάριο και ΜΠΔΣ 2018-2021

Το έτος 2017 το αποτέλεσμα του υποτομέα αναμένεται να διαμορφωθεί στα 739 εκατ. ευρώ, ενώ το 2018 αναμένεται να διαμορφωθεί στα 364 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 376 εκατ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το αυξημένο αποτέλεσμα του 2017 οφείλεται κυρίως στην πρόβλεψη για εξάλειψη του σωρευτικού ελλείμματος του Ειδικού Λογαριασμού ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ μέχρι το τέλος του έτους και στην ανάληψη του χρέους του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών από το Ελληνικό Δημόσιο που έγινε στις αρχές του τρέχοντος έτους, γεγονότα που δεν θα επαναληφθούν τα επόμενα έτη. Από το 2018 μέχρι και το 2021 η εξέλιξη του αποτελέσματος του υποτομέα δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτες διακυμάνσεις.

6.2 Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ

Πίνακας 3.13 Προϋπολογισμός Επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ Γενικής Κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015 ΔΥΕ	2016 ΔΥΕ	2017		2018		2019		2020		2021	
			ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
Α. Έσοδα (1+2+3+4+5)	**4.844**	**5.336**	**3.470**	**3.470**	**3.252**	**3.252**	**2.722**	**2.722**	**2.962**	**2.962**	**2.479**	**2.479**
1.Πωλήσεις	1.369	1.015	1.048	1.048	1.029	1.029	1.049	1.049	1.071	1.071	1.088	1.088
2. Επιχορηγήσεις & Αποδόσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό	393	343	285	285	272	272	272	272	272	272	272	272
3. Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ	1.145	1.513	944	944	698	698	709	709	706	706	756	756
4.Λοιπές επιχορηγήσεις	1.601	2.103	862	862	934	934	374	374	629	629	88	88
5. Λοιπά έσοδα	336	362	330	330	319	319	318	318	283	283	274	274
Β. Έξοδα (1+2+3+4)	**3.902**	**3.072**	**3.101**	**3.101**	**2.397**	**2.397**	**2.394**	**2.394**	**2.380**	**2.380**	**2.361**	**2.361**
1. Αμοιβές προσωπικού πάσης φύσεως	613	622	584	584	573	573	580	580	580	580	583	583
2. Τόκοι	412	363	395	395	364	364	323	323	306	306	284	284
3. Δαπάνες για επενδύσεις προ αποσβέσεων	2.025	1.385	1.299	1.299	720	720	736	736	729	729	719	719
4. Λοιπά έξοδα	852	702	823	823	739	739	755	755	766	766	775	775
Γ. Δημοσιονομικό αποτέλεσμα Επαναταξ/νων ΔΕΚΟ (Α-Β)	**942**	**2.264**	**368**	**368**	**855**	**855**	**328**	**328**	**581**	**581**	**118**	**118**
Δ. Πρωτογενές αποτέλεσμα Επαναταξ/νων ΔΕΚΟ (Γ+Β2)	**1.354**	**2.627**	**763**	**763**	**1.219**	**1.219**	**651**	**651**	**887**	**887**	**401**	**401**

Σημείωση: ΒΣ= Σενάριο Βάσης, ΜΠΔΣ= Σενάριο μετά τα μέτρα

Στον υποτομέα αυτό περιλαμβάνονται οι προϋπολογισμοί των επαναταξινομημένων Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών που είναι ενταγμένοι στο Μητρώο φορέων Γενικής Κυβέρνησης της ΕΛΣΤΑΤ.

Οι φορείς αυτοί είναι οι εξής: Πράσινο Ταμείο, Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ), Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ, Αττικό Μετρό ΑΕ, ΟΣΕ ΑΕ, ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ, ΤΡΑΙΝΟΣΕ ΑΕ, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών ΑΕ (ΟΑΣΑ), Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση ΑΕ (ΕΡΤ ΑΕ), Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία ΑΕ (ΕΑΒ), Ελληνική Εταιρεία Συντήρησης Σιδηροδρομικού Τροχαίου Υλικού ΑΕ (ΕΕΣΣΤΥ), Οδικές Συγκοινωνίες ΑΕ (ΟΣΥ), Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων ΑΕ (ΜΟΔ), Ελληνική Βιομηχανία Οχημάτων ΑΕ (ΕΛΒΟ), Εγνατία Οδός ΑΕ, Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης (ΟΑΣΘ).

Το μεγαλύτερο τμήμα των εσόδων τους προέρχεται από επιχορηγήσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων και από ίδια έσοδα (είσπραξη διαφόρων τελών, πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, κυρίως συγκοινωνιακών κ.α.). Όσον αφορά τα έξοδα, αυτά περιλαμβάνουν αποδοχές προσωπικού, επενδυτικά έργα και λοιπές δαπάνες που σχετίζονται με τη λειτουργία, τις δράσεις και τη φύση κάθε φορέα. Σημαντικό μέρος των εσόδων του υποτομέα αποτελούν οι λοιπές επιχορηγήσεις, όπου καταγράφονται οι καταπτώσεις εγγυήσεων. Ωστόσο, σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης, η συναλλαγή αυτή είναι δημοσιονομικά ουδέτερη, καθώς στον τακτικό προϋπολογισμό - από όπου καταβάλλεται ταμειακά το ποσό της εκάστοτε οφειλόμενης τοκοχρεολυτικής δόσης του εγγυημένου από το Ελληνικό Δημόσιο

δανείου - καταγράφεται δαπάνη αντίστοιχου ύψους με το έσοδο του υποτομέα. Με τον ίδιο δημοσιονομικά ουδέτερο τρόπο απεικονίζονται και οι αναλήψεις χρέους φορέων από το Ελληνικό Δημόσιο.

Βασικό Σενάριο και ΜΠΔΣ 2018-2021

Το έτος 2017 το αποτέλεσμα του υποτομέα αναμένεται να διαμορφωθεί στα 368 εκατ. ευρώ, ενώ το 2018 αναμένεται να διαμορφωθεί στα 855 εκατ. ευρώ, αυξημένο κατά 487 εκατ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το μειωμένο αποτέλεσμα του 2017 οφείλεται κυρίως σε μειωμένες αναμενόμενες επιχορηγήσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (καθώς μέρος αυτών έχει ήδη καταβληθεί το 2016) και στις επενδυτικές δαπάνες των αυτοκινητόδρομων. Η εξέλιξη του αποτελέσματος του υποτομέα τα έτη 2018-2021 δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτες διακυμάνσεις, εφόσον εξαιρεθεί η επίπτωση των καταπτώσεων εγγυήσεων, όπως εξηγήθηκε παραπάνω.

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του υποτομέα περιλαμβάνει τις συμβάσεις παραχώρησης πέντε αυτοκινητοδρόμων, επηρεάζοντας το ισοζύγιό του ως εξής: -562 εκατ. ευρώ το 2015, -218 εκατ. ευρώ το 2016, -193 εκατ. ευρώ το 2017, +42 εκατ. ευρώ το 2018, +45 εκατ. ευρώ το 2019 και +49 εκατ. ευρώ το 2020 και το 2021.

Από το 2017 και μετά τα οικονομικά μεγέθη των εταιρειών ΤΡΑΙΝΟΣΕ, ΕΕΣΣΤΥ και από το 2018 και μετά τα μεγέθη της Εγνατίας Οδού (αξιοποίηση του αυτοκινητόδρομου μέσω σύμβασης παραχώρησης) δεν περιλαμβάνονται στις εκτιμήσεις του υποτομέα λόγω της προγραμματισμένης αποκρατικοποίησής τους.

6.3 Τοπική Αυτοδιοίκηση

Πίνακας 3.14 Ενοποιημένος Προϋπολογισμός Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015	2016	2017		2018		2019		2020		2021	
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
Α.Έισπράξεις (1+2+3+4+5+6+7)	**6.955**	**7.446**	**7.424**	**7.424**	**7.761**	**7.761**	**7.994**	**7.994**	**8.247**	**8.247**	**8.343**	**8.343**
1. Επιχορηγήσεις από Τακτ. Προϋπολογισμό	2.958	3.230	3.037	3.037	3.319	3.319	3.358	3.358	3.469	3.469	3.469	3.469
2. Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ	1.202	706	846	846	826	826	887	887	896	896	896	896
3. Τόκοι	33	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41
4. Έσοδα από προγράμματα της Ε.Ε.	2	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
5. Λοιπά έσοδα	2.131	2.569	2.622	2.622	2.702	2.702	2.792	2.792	2.887	2.887	2.993	2.993
6. Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	636	806	864	864	858	858	902	902	939	939	930	930
7. Έσοδο για πληρωμή ληξιπρόθεσμων στο πλαίσιο του προγράμματος	-6	81	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Β. Πληρωμές (1+2+3+4+5+6+7)	**6.459**	**6.898**	**7.147**	**7.147**	**7.307**	**7.307**	**7.656**	**7.656**	**7.960**	**7.960**	**7.895**	**7.895**
1. Αμοιβές προσωπικού	1.503	2.210	2.248	2.248	2.280	2.280	2.291	2.291	2.295	2.295	2.301	2.301
2. Προνοιακά επιδόματα	738	735	733	733	725	725	723	723	721	721	719	719
3. Τόκοι	64	71	71	71	71	71	71	71	71	71	71	71
4. Δαπάνες για επενδύσεις	1.465	1.068	1.288	1.288	1.328	1.328	1.553	1.553	1.833	1.833	1.746	1.746
5. Λοιπές δαπάνες	2.036	1.933	1.917	1.917	2.018	2.018	2.089	2.089	2.075	2.075	2.102	2.102
6. Αποδόσεις εσόδων υπέρ Δημοσίου και τρίτων	654	825	890	890	884	884	928	928	965	965	956	956
7. Δαπάνη για πληρωμή ληξιπρόθεσμων στο πλαίσιο του προγράμματος	0	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ταμειακό ισοζύγιο (Α - Β)	**496**	**548**	**276**	**276**	**454**	**454**	**339**	**339**	**287**	**287**	**448**	**448**
Μεταβολή ανεξόφλητων υποχρεώσεων	**-28**	**27**	**-77**	**-77**	**-56**	**-56**	**33**	**33**	**-3**	**-3**	**1**	**1**
Λοιπές Προσαρμογές	**17**	**-3**										
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	**485**	**572**	**200**	**200**	**398**	**398**	**372**	**372**	**284**	**284**	**449**	**449**

/1 : Από το 2016 και μετά, στις αναλυτικές γραμμές Εισπράξεων και Πληρωμών συμπεριλαμβάνονται εκτός από τους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, και τα λοιπά νομικά πρόσωπα του υποτομέα. Για το 2015, οι ταμειακές συναλλαγές των νομικών προσώπων συμπεριλαμβάνονται μόνο ως αποτέλεσμα στις Λοιπές Προσαρμογές.

Στον ενοποιημένο προϋπολογισμό των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που απεικονίζεται στον πίνακα 3.14, για πρώτη φορά στις στήλες που αφορούν τα έτη 2016 ως και 2021, απεικονίζονται αναλυτικά σε όλες τις γραμμές Εισπράξεων και Πληρωμών και τα ποσά που αφορούν τα λοιπά νομικά πρόσωπα του υποτομέα, μαζί με εκείνα των ΟΤΑ α' και β' βαθμού. Αντίθετα, στις επιμέρους γραμμές του έτους 2015, περιλαμβάνονται αποκλειστικά τα ποσά των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού, ενώ τα νομικά τους πρόσωπα απεικονίζονται μόνο σε επίπεδο ESA αποτελέσματος, το οποίο περιλαμβάνεται στη γραμμή

«Λοιπές Προσαρμογές». Για το λόγο αυτό, δεν είναι συγκρίσιμες οι επιμέρους γραμμές του 2015 με εκείνες των υπόλοιπων ετών.

Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων τους προέρχεται από επιχορηγήσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό, καθώς και από ίδια έσοδα, όπως έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα, έσοδα από φόρους, λοιπά τέλη και παροχή υπηρεσιών κ.λπ. Στην πλευρά των εξόδων, το μεγαλύτερο μέρος αφορά επενδυτικές δαπάνες, πάσης φύσεως αποδοχές, καθώς και λοιπά λειτουργικά έξοδα.

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα των ετών 2015 και 2016, ανήλθε σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, σε 485 και 572 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι το 2016 επανεκκινήθηκε το πρόγραμμα αποπληρωμής ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων από ειδική χρηματοδότηση, καθώς και ότι στα προϋπολογιστικά έτη, δεν απεικονίζεται η επίπτωσή του, δεδομένου ότι είναι ουδέτερη σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης, όχι όμως σε επίπεδο υποτομέα.

Βασικό Σενάριο και ΜΠΔΣ 2018-2021

Τα κύρια στοιχεία που διαμορφώνουν τα αποτελέσματα του βασικού σεναρίου και του ΜΠΔΣ, πέραν των προβλέψεων για τα μακροοικονομικά μεγέθη, είναι η εκτίμηση για μειωμένες επιχορηγήσεις από τον Τακτικό Π/Υ κατά το 2017 σε σχέση με το 2016, κάτι που όμως εξομαλύνεται στη συνέχεια, καθώς και η σταδιακή αύξηση της επιβάρυνσης των αμοιβών προσωπικού με εργοδοτικές εισφορές λόγω της λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία όμως είναι ουδέτερη σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης.

6.4 Κοινωνικός Προϋπολογισμός

Ο κοινωνικός προϋπολογισμός συνιστάται από τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (ΟΚΑ), τους οργανισμούς κοινωνικής προστασίας (ΟΑΕΔ), τον ΕΟΠΥΥ, το ΠΕΔΥ και τα νοσοκομεία.

Αναφορικά με το ασφαλιστικό σύστημα, σημειώνεται ότι παρά τις παρεμβάσεις των προηγούμενων ετών και τις πιο πρόσφατες που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης (ΣΧΔ) του Αυγούστου 2015 (ν. 4336/2015) και εξειδικεύτηκαν με τον ν. 4387/2016, το ασφαλιστικό σύστημα παραμένει ελλειμματικό. Οι σημαντικότεροι λόγοι για την εξέλιξη αυτή είναι τόσο η αύξηση της ανεργίας και η ραγδαία μείωση των μισθών που έχει άμεσο αντίκτυπο στο ύψος των εισπραττόμενων εισφορών, όσο και ο αυξανόμενος αριθμός των συνταξιούχων που επιδρά αυξητικά στη συνταξιοδοτική δαπάνη.

Προκειμένου λοιπόν να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα, και έχοντας κάνει ήδη το πρώτο βήμα για την εξυγίανση του συστήματος δια της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, η οποία εξασφαλίζει τόσο την ισονομία μέσω των ομοιόμορφων κανόνων για όλους, όσο και την κοινωνική δικαιοσύνη μέσω του νέου θεσμού της εθνικής σύνταξης, είναι απαραίτητη η υιοθέτηση νέων παρεμβάσεων που σε δημοσιονομικούς όρους προσβλέπουν κυρίως στον περιορισμό των δαπανών, οι οποίες έχουν αναλυθεί στον Πίνακα 3.5Α, και δευτερευόντως στην αύξηση των εσόδων.

Αναφορικά με την διαχρονική πορεία των μεγεθών των **ΟΚΑ**, παρατηρούνται τα εξής:

Ως προς το **σκέλος των εσόδων** προβλέπεται μια σταδιακή αύξηση των εσόδων των φορέων του ασφαλιστικού συστήματος καθ' όλη την περίοδο 2017-2021, η οποία εκτιμάται ότι θα ανέλθει σωρευτικά ως και το έτος 2021 σε 5,9 δισ. ευρώ περίπου σε σχέση με το 2016. Οι κυριότεροι παράγοντες που ερμηνεύουν την εξέλιξη αυτή είναι οι εξής:

- Αύξηση εσόδων από τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές και ρύθμιση οφειλών κατά 2,9 δισ. ευρώ περίπου σωρευτικά ως και το έτος 2021 σε σχέση με το 2016, εκ των οποίων 1,9 δισ. ευρώ αφορούν αύξηση λόγω υπαγωγής των δημοσίων υπαλλήλων στον ΕΦΚΑ, η οποία όμως σε δημοσιονομικούς όρους στο σύνολο της γενικής κυβέρνησης είναι ουδέτερη. Η υπολειπόμενη αύξηση ύψους 1 δισ. ευρώ περίπου σχετίζεται με δράσεις που είναι ενσωματωμένες στο βασικό σενάριο, όπως η αύξηση ασφαλιστικών εισφορών υπέρ επικουρικής σύνταξης και η σταδιακή αύξηση εισφορών ασφαλισμένων στον ΟΓΑ, ενώ μόλις 128 εκατ. ευρώ αφορούν σε νέες παρεμβάσεις που σχετίζονται με την αλλαγή της βάσης υπολογισμού των εισφορών στους ελεύθερους επαγγελματίες από 1/1/2018.
- Αύξηση των επιχορηγήσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό κατά 2,7 δισ. ευρώ περίπου σωρευτικά ως και το έτος 2021 σε σχέση με το 2016, προκειμένου να καλυφθεί τόσο η δαπάνη συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων που από το 2017 αναλαμβάνει ο ΕΦΚΑ, όσο και για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος.

Ομοίως και στο **σκέλος των δαπανών** προβλέπεται μία σταδιακή αύξηση για την περίοδο 2016-2021, η οποία εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 4,6 δισ. ευρώ σωρευτικά ως και το 2021 σε σχέση με το 2016. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα μεγέθη μεταξύ των ετών 2016 και 2021 δεν είναι συγκρίσιμα, δεδομένου ότι από το 2017 στις δαπάνες συντάξεων του ΕΦΚΑ συμπεριλαμβάνονται και αυτές του δημοσίου τομέα, καθώς επίσης και από το γεγονός ότι το 2016 οι δαπάνες είναι αυξημένες λόγω του προγράμματος αποπληρωμής ληξιπροθέσμων (420 εκατ. ευρώ), το οποίο όμως σε δημοσιονομικούς όρους στο σύνολο της γενικής κυβέρνησης είναι ουδέτερο. Αν επομένως τα έτη σύγκρισης είναι το 2017 με το 2021, τότε αναμένεται μείωση των δαπανών των ασφαλιστικών ταμείων κατά 2,8 δισ. ευρώ περίπου. Οι κυριότερος παράγοντας για την μείωση αυτή είναι η αποκλιμάκωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης ως αποτέλεσμα των νέων δράσεων της περιόδου 2019-2021 που αναλαμβάνονται, προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος.

Από την εξέλιξη των μεγεθών του **ΟΑΕΔ** εκτιμάται βελτίωση του δημοσιονομικού αποτελέσματός του κατά 600 εκατ. ευρώ περίπου σε σχέση με το 2016. Η βελτίωση αυτή βασίζεται στην πρόβλεψη ότι οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης (ΟΚΑ) θα αποδίδουν το σύνολο των εισπραττόμενων ασφαλιστικών εισφορών στον ΟΑΕΔ, γεγονός το οποίο είναι δημοσιονομικά ουδέτερο για το αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης. Περαιτέρω, προβλέπεται αύξηση των προγραμμάτων απασχόλησης ύψους 300 εκατ. ευρώ, δαπάνη που είναι ήδη ενσωματωμένη και στο βασικό σενάριο.

Από την εξέλιξη των μεγεθών του **ΕΟΠΥΥ** προκύπτει ότι η τελική δεδουλευμένη δαπάνη για φάρμακα και παροχές ασθένειας αναμένεται να μειωθεί στα 3,5 δισ. ευρώ το 2017, στα 3,46 δισ. ευρώ το 2018 και να σταθεροποιηθεί στα 3,4 δισ. ευρώ εφεξής για την περίοδο ως το 2021. Η εξέλιξη αυτή θα είναι εφικτή με την επέκταση του μηχανισμού του clawback / rebate και στις λοιπές κατηγορίες παροχών ασθένειας (σε είδος και χρήμα) που δεν ενέπιπταν ως τώρα στο μηχανισμό αυτό (οι δαπάνες αυτές είναι της τάξης περίπου των 500 εκατ. ευρώ και αποτελούσαν μόνιμη πηγή υπέρβασης τα τελευταία χρόνια).

Επιπλέον ο φορέας θα αναλάβει διαρθρωτικές δράσεις ώστε να μειωθεί η διαφορά μεταξύ αρχικής δεδουλευμένης δαπάνης και πλαφόν δαπάνης μετά clawback για φάρμακα, διαγνωστικά κέντρα και ιδιωτικές κλινικές κατά 30% το 2017 σε σχέση με το προηγούμενο έτος και κατά ένα πρόσθετο 15% εντός του 2018.

Πίνακας 3.15 Κοινωνικός προϋπολογισμός (ποσά σε εκατ. ευρώ)												
	2015	2016	2017		2018		2019		2020		2021	
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
Ι. ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ												
α) ΙΚΑ,ΟΓΑ κλπ												
Εισπράξεις	**35.762**	**36.864**	**41.769**	**41.769**	**42.173**	**42.233**	**41.694**	**41.683**	**42.151**	**42.137**	**42.801**	**42.781**
Ασφαλιστικές εισφορές	11.488	11.049	12.397	12.397	12.723	12.776	13.268	13.392	13.823	13.949	14.185	14.313
εκ των οποίων												
Ασφαλιστικές εισφορές Δημοσίου Τομέα	*0*	*0*	*1.033*	*1.033*	*1.317*	*1.317*	*1.612*	*1.612*	*1.901*	*1.901*	*1.898*	*1.898*
Ρύθμιση οφειλών	943	1.040	878	878	838	838	691	691	691	691	691	691
Μεταβιβάσεις από ΑΚΑΓΕ	395	391	395	395	395	395	395	395	395	395	395	395
Κοινωνικοί πόροι	767	726	680	680	699	699	714	714	738	738	766	766
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	9.952	10.702	14.726	14.726	14.716	14.716	13.659	13.659	13.378	13.378	13.375	13.375
Μεταβιβάσεις από ειδική πίστωση για εκκαθάριση ληξιπροθέσμων	-30	422	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Αντικριζόμενα έσοδα	15	8	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
Απόδοση περιουσίας	939	1.070	1.070	1.070	1.070	1.070	1.070	1.070	1.070	1.070	1.070	1.070
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	10.795	11.227	11.346	11.346	11.538	11.544	11.697	11.562	11.853	11.712	12.111	11.963
Λοιπά έσοδα	498	228	251	251	168	168	172	172	176	176	180	180
Πληρωμές	**35.972**	**36.081**	**43.326**	**43.326**	**42.790**	**42.796**	**42.898**	**40.269**	**43.219**	**40.496**	**43.571**	**40.699**
Συντάξεις	23.658	23.414	29.860	29.860	29.406	29.406	29.426	26.932	29.648	27.064	29.745	27.021
Κύριας ασφάλισης	*19.753*	*19.712*	*26.409*	*26.409*	*25.856*	*25.856*	*25.822*	*23.561*	*25.945*	*23.587*	*25.979*	*23.473*
εκ των οποίων												
Κύριες Συντάξεις Δημοσίου Τομέα	*0*	*0*	*6.248*	*6.248*	*6.232*	*6.232*	*6.322*	*5.504*	*6.347*	*5.532*	*6.358*	*5.534*
Επικουρικής ασφάλισης [1]	*3.904*	*3.702*	*3.451*	*3.451*	*3.550*	*3.550*	*3.604*	*3.371*	*3.702*	*3.477*	*3.766*	*3.548*
Λοιπές παροχές ασθένειας	166	180	180	180	180	180	180	180	180	180	180	180
Προνοιακές παροχές	1.678	1.968	1.398	1.398	1.128	1.128	1.063	1.063	1.012	1.012	1.012	1.012
Λοιπές μεταβιβάσεις σε τρίτους	9.326	9.593	11.346	11.346	11.538	11.544	11.697	11.562	11.853	11.712	12.111	11.963
Δαπάνες προσωπικού	237	231	216	216	218	218	217	217	216	216	218	218
Διοικητικές δαπάνες	523	360	325	325	320	320	316	316	311	311	305	305
Έκτακτες Δαπάνες (εκτός Προγράμματος αξιολόγησης)	384	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Εκκαθάριση ληξιπροθέσμων	*0*	*335*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ταμειακό αποτέλεσμα	**-210**	**784**	**-1.557**	**-1.557**	**-616**	**-563**	**-1.204**	**1.413**	**-1.068**	**1.641**	**-770**	**2.082**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	**-264**	**27**	**-124**	**-124**	**-71**	**-71**	**-83**	**-83**	**-44**	**-44**	**-17**	**-17**
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	**-474**	**811**	**-1.681**	**-1.681**	**-687**	**-634**	**-1.287**	**1.331**	**-1.112**	**1.597**	**-787**	**2.064**
β) ΟΑΕΔ,ΟΕΕ,ΟΕΚ												
Εισπράξεις	**2.406**	**2.262**	**2.890**	**2.890**	**2.965**	**2.965**	**3.096**	**3.096**	**3.186**	**3.186**	**3.279**	**3.279**
Ασφαλιστικές εισφορές	1.118	1.172	1.836	1.836	1.918	1.918	2.005	2.005	2.095	2.095	2.188	2.188
Ρύθμιση οφειλών	222	181	184	184	177	177	151	151	151	151	151	151
Μεταβιβάσεις από κρατικό προϋπολογισμό	781	674	635	635	635	635	705	705	705	705	705	705
Μεταβιβάσεις από ειδική πίστωση για εκκαθάριση ληξιπροθέσμων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Απόδοση περιουσίας	34	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47
Λοιπά έσοδα	250	188	188	188	188	188	188	188	188	188	188	188
Πληρωμές	**2.247**	**2.168**	**2.532**	**2.532**	**2.398**	**2.398**	**2.467**	**2.467**	**2.491**	**2.491**	**2.520**	**2.520**
Προνοιακές παροχές	1.945	1.869	2.235	2.235	2.098	2.098	2.163	2.163	2.187	2.187	2.215	2.215
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	84	90	89	89	89	89	89	89	89	89	89	89
Δαπάνες προσωπικού	97	96	95	95	98	98	102	102	102	102	102	102
Λοιπές δαπάνες	121	113	113	113	113	113	113	113	113	113	113	113
Εκκαθάριση ληξιπροθέσμων	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ταμειακό αποτέλεσμα	**159**	**94**	**358**	**358**	**567**	**567**	**629**	**629**	**695**	**695**	**760**	**760**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	**-46**	**45**	**5**	**5**	**1**	**1**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	**113**	**139**	**363**	**363**	**568**	**568**	**631**	**631**	**697**	**697**	**762**	**762**

Πίνακας 3.15 Κοινωνικός προϋπολογισμός (ποσά σε εκατ. ευρώ)												
	2015	2016	2017		2018		2019		2020		2021	
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
γ) ΕΟΠΥΥ												
Εισπράξεις	**4.100**	**5.574**	**5.294**	**5.294**	**5.091**	**5.098**	**5.108**	**4.973**	**5.158**	**5.018**	**5.222**	**5.073**
Ασφαλιστικές εισφορές	3.221	3.904	4.366	4.366	4.392	4.398	4.424	4.288	4.474	4.333	4.537	4.388
Ρύθμιση οφειλών	123	151	102	102	98	98	84	84	84	84	84	84
Κοινωνικοί Πόροι	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	526	502	326	326	100	100	100	100	100	100	100	100
Μεταβιβάσεις από ειδική πίστωση για εκκαθάριση ληξιπροθέσμων	-94	675	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Απόδοση περιουσίας	41	39	49	49	49	49	49	49	49	49	49	49
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	227	250	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394
Λοιπά έσοδα	53	51	55	55	55	55	55	55	55	55	55	55
Πληρωμές	**4.093**	**5.509**	**5.409**	**5.409**	**5.174**	**5.174**	**5.136**	**5.136**	**5.089**	**5.089**	**4.794**	**4.794**
Φαρμακευτική δαπάνη	1.822	2.089	2.270	2.270	2.420	2.420	2.380	2.380	2.280	2.280	2.001	2.001
Λοιπές παροχές ασθένειας	1.658	1.883	1.750	1.750	1.360	1.360	1.360	1.360	1.410	1.410	1.392	1.392
Αντικριζόμενες δαπάνες	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	275	243	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394
Δαπάνες προσωπικού	34	33	38	38	40	40	42	42	43	43	45	45
Διοικητικές δαπάνες	24	102	57	57	60	60	60	60	62	62	62	62
Μεταβιβάσεις προς νοσοκομεία	280	656	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
Εκκαθάριση ληξιπροθέσμων	0	504	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ταμειακό αποτέλεσμα	**7**	**65**	**-115**	**-115**	**-82**	**-76**	**-28**	**-163**	**69**	**-71**	**428**	**279**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	**-254**	**1.027**	**492**	**492**	**317**	**317**	**337**	**337**	**287**	**287**	**-10**	**-10**
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	**-247**	**1.092**	**377**	**377**	**235**	**241**	**309**	**174**	**356**	**216**	**418**	**269**
δ) ΟΓΑ, ΝΑΤ (μη ασφαλιστικές αρμοδιότητες)												
Εισπράξεις	**0**	**0**	**242**	**242**	**265**	**265**	**287**	**287**	**295**	**295**	**302**	**302**
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	0	0	242	242	265	265	287	287	295	295	302	302
Πληρωμές	**0**	**0**	**242**	**242**	**265**	**265**	**287**	**287**	**295**	**295**	**302**	**302**
Παροχή σε ανασφάλιστους υπερήλικες	0	0	137	137	146	146	155	155	163	163	170	170
Επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων	0	0	80	80	94	94	107	107	107	107	107	107
Δαπάνες προσωπικού	0	0	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Διοικητικές δαπάνες	0	0	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Ταμειακό αποτέλεσμα	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές												
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
ΙΙ. ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ - ΠΕΔΥ												
Εισπράξεις	**2.141**	**3.926**	**2.994**	**2.994**	**2.621**	**2.621**	**2.624**	**2.624**	**2.624**	**2.624**	**2.624**	**2.624**
Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	154	654	888	888	888	888	888	888	888	888	888	888
Επιχορηγήσεις από τακτικό προϋπολογισμό για λειτουργικές ανάγκες	1.574	1.611	1.623	1.623	1.253	1.253	1.253	1.253	1.253	1.253	1.253	1.253
Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ	39	8	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
Αντικριζόμενα έσοδα	226	297	292	292	290	290	295	295	295	295	295	295
Λοιπά έσοδα	158	209	165	165	164	164	161	161	162	162	162	162
Ειδική χρηματοδότηση για αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων	-11	1.148	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Πληρωμές	**2.039**	**3.241**	**2.833**	**2.833**	**2.584**	**2.584**	**2.677**	**2.677**	**2.714**	**2.714**	**2.737**	**2.737**
Δαπάνη για φάρμακα, υγειονομικό και ορθοπεδικό υλικό και αντιδραστήρια	767	948	1.506	1.506	1.363	1.363	1.468	1.468	1.505	1.505	1.527	1.527
Μισθοί	436	480	484	484	489	489	494	494	498	498	499	499
Λοιπές κατηγορίες εξόδων	530	449	522	522	413	413	390	390	389	389	389	389
Αντικριζόμενα έξοδα	247	302	292	292	290	290	295	295	295	295	295	295
Δαπάνες επενδύσεων	43	27	29	29	29	29	29	29	26	26	26	26
Πληρωμές ληξιπρόθεσμων από την ειδική χρηματοδότηση	17	1.035	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ταμειακό αποτέλεσμα	**102**	**685**	**161**	**161**	**37**	**37**	**-53**	**-53**	**-89**	**-89**	**-113**	**-113**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	-324	724	348	348	101	101	166	166	184	184	182	182
Δημοσιονομικό αποτέλεσμα	**-222**	**1.409**	**508**	**508**	**138**	**138**	**113**	**113**	**95**	**95**	**70**	**70**
Ταμειακό αποτ/σμα κοινωνικού προϋπολογισμού	**58**	**1.628**	**-1.153**	**-1.153**	**-95**	**-35**	**-655**	**1.827**	**-393**	**2.176**	**306**	**3.009**
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	**-888**	**1.823**	**720**	**720**	**348**	**348**	**422**	**422**	**429**	**429**	**157**	**157**
Δημοσιονομικό αποτ/σμα κοινων. προϋπ/σμού	**-830**	**3.452**	**-432**	**-432**	**254**	**313**	**-233**	**2.249**	**36**	**2.605**	**462**	**3.165**

/1: Στις δαπάνες επικουρικής ασφάλισης του έτους 2016 περιλαμβανεται ποσό ύψους 84 εκατ. ευρώ που αφορά αποπληρωμή ληξιπροθέσμων του ΜΤΠΥ από την ειδική χρηματοδότηση

Εξέλιξη δημοσιονομικών μεγεθών νοσοκομείων – ΠΕΔΥ

Στο σύνολο των δημόσιων νοσοκομείων περιλαμβάνονται τα νοσοκομεία του ΕΣΥ (ΝΠΔΔ), το νοσοκομείο Παπαγεωργίου (ΝΠΙΔ), τα νοσοκομεία Αρεταίειο και Αιγινήτειο, το ΝΙΜΤΣ, το Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο, καθώς και οι δομές του Πρωτοβάθμιου Εθνικού Δικτύου Υγείας (Π.Ε.Δ.Υ.).

Ειδικά για τα δημόσια νοσοκομεία η ουσιαστική δημοσιονομική ανάλυση αφορά στη διαχρονική εξέλιξη των δαπανών. Το σκέλος των εσόδων αφορά κατά κύριο λόγο μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και τον ΕΟΠΥΥ, οι οποίες μεταβάλλονται ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες ρευστότητας και σε κάθε περίπτωση είναι δημοσιονομικά ουδέτερες σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης. Η εξέλιξη των συνολικών δεδουλευμένων δαπανών (εξαιρούνται οι αντικριζόμενες δαπάνες, καθώς και οι επενδυτικές δαπάνες που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ) παρουσιάζεται στον πίνακα 3.16.

Πίνακας 3.16 Εξέλιξη δεδουλευμένων δαπανών υποτομέα νοσοκομείων -ΠΕΔΥ (ποσά σε εκατ. ευρώ)

Υποτομέας Νοσοκομεία- ΠΕΔΥ	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Δεδουλευμένα έξοδα (προ CB)	2.074	2.346	2.320	2.317	2.339	2.361	2.386
Δεδουλευμένα έξοδα (μετά CB)	2.074	2.188	2.165	2.164	2.186	2.208	2.233

Σημειώσεις:

1. Στις ανωτέρω δαπάνες δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες μέσω του ΠΔΕ ενώ εξαιρούνται οι αντικριζόμενες.

2. Στις ανωτέρω δαπάνες δεν περιλαμβάνονται τα στρατιωτικά νοσοκομεία.

3. Στις ανωτέρω δαπάνες δεν περιλαμβάνονται οι αμοιβές προσωπικού των νοσοκομείων του ΕΣΥ και του ΠΕΔΥ, που πληρώνονται από τον Κρατικό Π/Υ.

Αναφορικά με τα μεγέθη που αποτυπώνονται στον πίνακα 3.16, σημειώνονται τα εξής:

1. Με την παρ. 1 της περ. στ' του άρθρου 11 του Ν. 4052/2012, όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 4346/2015 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 41 του Ν. 4354/2015 και περαιτέρω με τις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 34 του Ν. 4447/2016 θεσπίστηκε ο μηχανισμός αυτόματης επιστροφής (clawback) για τη νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη και τη δαπάνη των φαρμακείων του ΕΟΠΥΥ. Εάν στο τέλος κάθε εξαμήνου η φαρμακευτική δαπάνη των Δημοσίων Νοσοκομείων και η νοσοκομειακή φαρμακευτική δαπάνη του ΕΟΠΥΥ έχει ξεπεράσει προκαθορισμένο ποσό, το υπερβάλλον ποσό πρέπει να επιστραφεί μέσω του μηχανισμού αυτόματης επιστροφής (clawback). Αυτό σημαίνει ότι η ενδεχόμενη υπέρβαση των καθορισμένων ανώτατων ορίων δαπανών στην φαρμακευτική δαπάνη θα είναι δημοσιονομικά ουδέτερη, δεδομένου ότι η υπέρβαση αυτή θα καλυφθεί από τους προμηθευτές φαρμάκου.
2. Σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 4316/2014 από το 2015 και για τα επόμενα έτη οι εφημερίες των ιατρών των νοσοκομείων του ΕΣΥ και του ΠΕΔΥ, οι πρόσθετες αμοιβές εργασίας εξαιρέσιμων ημερών, νυχτερινών ωρών, υπερωριακής απασχόλησης προς συμπλήρωση του υποχρεωτικού ωραρίου του πάσης φύσεως προσωπικού, πλην ιατρικού, καλύπτονται μέσω των προϋπολογισμών των νοσοκομείων και των ΥΠΕ – ΠΕΔΥ (με ισόποση πρόσθετη επιχορήγηση), ενώ τα προηγούμενα χρόνια καλύπτονταν από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (δηλαδή η δαπάνη εμφανιζόταν στο Κράτος και όχι στον υποτομέα). Η συγκεκριμένη αλλαγή στη διαδικασία πληρωμής είναι δημοσιονομικά ουδέτερη σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης.
3. Στις συνολικές δαπάνες που απεικονίζονται σε όλους τους πίνακες που αναφέρονται στο σύνολο των δημόσιων νοσοκομείων και του ΠΕΔΥ δεν περιλαμβάνεται η μισθοδοσία του μονίμου προσωπικού, καθώς αυτή πληρώνεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (τακτικό) και επομένως αποτυπώνεται εκεί.

Όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα οι δαπάνες προ clawback αναμένεται να αυξηθούν σωρευτικά στην περίοδο μέχρι το 2021 κατά 312 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2015, ενώ σε εθνικολογιστική βάση κατά 160 εκατ. ευρώ περίπου. Τέλος, σημειώνεται ότι η ενίσχυση σε ανθρώπινο δυναμικό δεν

αποτυπώνεται στα μεγέθη του ανωτέρω πίνακα καθώς το μεγαλύτερο μέρος του μισθολογικού κόστους (και της εξέλιξής του) περιλαμβάνεται στη δαπάνη μισθοδοσίας του Κρατικού Προϋπολογισμού.

7. ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Το δημόσιο χρέος, για δεκαετίες, είχε ιδιαίτερα αυξητική δυναμική. Τα τελευταία χρόνια η σύνθεση και η δομή του βελτιώθηκαν, η μέση υπολειπόμενη φυσική διάρκειά του έχει χρονικά επεκταθεί και έχουν μειωθεί αισθητά οι δαπάνες εξυπηρέτησής του. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με την προσδοκώμενη αύξηση του ΑΕΠ, τα συνεχιζόμενα πρωτογενή πλεονάσματα, την εφαρμογή του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και την επικείμενη ελάφρυνσή του έτσι όπως καθορίστηκε με τον οδικό χάρτη της απόφασης του Eurogroup της 25ης Μαΐου 2016, οδηγούν στην σταδιακή αποκλιμάκωσή του τόσο σαν ποσοστό του ΑΕΠ όσο και σε απόλυτο μέγεθος.

Πίνακας 3.17 Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης και Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης μετά μέτρων (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	ΔΥΕ	ΔΥΕ	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	311.668	314.897	319.700	319.400	318.750	317.300	316.000
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % ΑΕΠ	**177,4%**	**179,0%**	**176,4%**	**170,1%**	**163,2%**	**156,2%**	**149,6%**
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	6.322	5.649	6.015	6.445	6.469	6.648	6.824
Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	**3,6%**	**3,2%**	**3,3%**	**3,4%**	**3,3%**	**3,3%**	**3,2%**
ΑΕΠ	175.697	175.888	181.204	187.745	195.258	203.134	211.208

7.1 Βιωσιμότητα

Σύμφωνα με την απόφαση του Eurogroup (25 Μαΐου 2016), για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του ελληνικού δημόσιου χρέους, υιοθετήθηκε για πρώτη φορά από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς (ΕΕ, ΕΜΣ, ΕΚΤ) όσο και από το ΔΝΤ, ο δείκτης των εκάστοτε ετήσιων μεικτών χρηματοδοτικών αναγκών του ΕΔ (Gross Financing Needs – GFN) ως ποσοστό του ΑΕΠ (GFN/GDP ratio).

Ο εν λόγω δείκτης λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο ρευστότητας και τους κινδύνους αγοράς που ενυπάρχουν στο υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο χρέους και αποδίδει με μεγαλύτερη ακρίβεια, αναφορικά με το δημόσιο χρέος, τη σχετική θέση της χώρας, τόσο στο σύνολο των χωρών της Ευρωζώνης, όσο και αυτού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας στη βελτίωση του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ (Debt/GDP ratio).

Ο στόχος που έχει τεθεί είναι ο δείκτης των ετήσιων μεικτών χρηματοδοτικών αναγκών να μην υπερβαίνει το 15% του ΑΕΠ, για τα έτη έως τα τέλη της δεκαετίας 2030 – 2040, ποσοστό που είναι σημαντικά χαμηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο των χωρών της Ευρωζώνης, ενώ μετέπειτα ο δείκτης δεν θα υπερβαίνει το 20% του ΑΕΠ, ποσοστό που ισοδυναμεί με αυτό του μέσου όρου των χωρών της Ευρωζώνης.

Η υιοθέτηση του εν λόγω δείκτη ως βασικού κριτηρίου βιωσιμότητας του ελληνικού δημοσίου χρέους από τους θεσμούς ικανοποιεί τις πάγιες επιδιώξεις και στόχους της διαχείρισης του δημοσίου χρέους, όπως αυτοί είχαν κατά καιρούς προβληθεί, μετά την αναδιάρθρωση του PSI και τη διαδικασία επαναγοράς (debt buy-back), εξαιτίας των οποίων το ελληνικό δημόσιο χρέος απέκτησε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που έχει σήμερα και τα οποία καθιστούν το λόγο χρέος προς ΑΕΠ ανεπαρκή δείκτη για την εξακρίβωση της βιωσιμότητάς του. Με το λόγο χρέους προς ΑΕΠ δεν λαμβάνεται υπόψη η νομική διαμόρφωση των απαιτήσεων που απορρέουν από αυτό, η αντικειμενική οργάνωσή τους, οι μεγάλες περίοδοι χάριτος για το κεφάλαιο, αλλά και για μεγάλο μέρος των τόκων, το χαμηλό πλέον κόστος εξυπηρέτησής του (επίπεδα κόστους ΑΑ+ εκδότη), καθώς και η εξαιρετικά μεγάλη διάρκεια ωρίμανσής του.

Περαιτέρω, η δέσμευση των χωρών της Ευρωζώνης για λήψη όλων των απαραίτητων συμπληρωματικών μέτρων σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα ώστε να προστατευτεί το χαρτοφυλάκιο του χρέους από τους κινδύνους των αγορών, καθώς και οι αντίστοιχες προτάσεις του ΔΝΤ προς την ίδια κατεύθυνση, υπογραμμίζουν τη βούληση των πιστωτών για την αποτροπή οποιουδήποτε είδους πιστωτικού γεγονότος στο μέλλον, βάζοντας παράλληλα οριστικό τέλος στην όποια συζήτηση περί GREXIT.

Έχει ήδη χαραχθεί ο οδικός χάρτης για τη διαδικασία περαιτέρω ελάφρυνσης του ελληνικού δημοσίου χρέους, και δη αυτού που κατέχει ο «επίσημος» τομέας, ώστε να καταστεί περαιτέρω βιώσιμο και εξυπηρετήσιμο. Η διαδικασία αυτή θα είναι σταδιακή, προσβλέποντας στην αποκατάσταση του αξιόχρεου του ελληνικού δημοσίου που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την έξοδο στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, μαζί με τη συμμετοχή των ελληνικών κρατικών χρεογράφων στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ.

Τέλος, σημειώνεται ότι υλοποιείται ήδη μεγάλο μέρος των βραχυχρόνιων μέτρων για το χρέος, στο πλαίσιο των σχετικών αποφάσεων του Eurogroup. Ειδικότερα, έχουν υλοποιηθεί μέτρα που αφορούν την εξομάλυνση του προφίλ ληκτότητας του χρέους, την κατ' αρχήν επιμήκυνση κατά περίπου 4 έτη του μεγαλύτερου μέρους των δανείων του επίσημου τομέα και συγκεκριμένα του ΕΜΣ, την εξάλειψη, για τα έτη 2016 και 2017, του περιθωρίου 2%, το οποίο επιβάρυνε το επιτόκιο του δανείου που είχε συναφθεί για την επαναγορά χρέους του Δεκεμβρίου του 2012 και την προστασία μέρους του χαρτοφυλακίου χρέους από τους κινδύνους των αγορών. Ο χρόνος ολοκλήρωσης του συνόλου των βραχυχρόνιων μέτρων εξαρτάται από τις συνθήκες των αγορών.

7.2 Διαχείριση ρευστότητας – Χρηματοδότηση

Εξαιτίας του τρίτου προγράμματος οικονομικής προσαρμογής που ήδη εφαρμόζεται επιτυχώς, η χρηματοδότηση του ΕΔ είναι πλήρως εξασφαλισμένη μέχρι και το έτος 2018. Εντός του προαναφερθέντος πλαισίου, το Ελληνικό Δημόσιο, μέσω του Οργανισμού Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) του Υπουργείου Οικονομικών, έχει εκπονήσει σχέδιο δράσης και έχει ήδη λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να αποφύγει ενδεχόμενα κενά βραχυχρόνιας ταμειακής ρευστότητας (liquidity gap).

Οι υφιστάμενες βραχυχρόνιες πράξεις διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας του Ελληνικού Δημοσίου (repos) ανέρχονται ήδη σε περίπου 14 δισ. ευρώ, εξασφαλίζοντας σημαντικά δημοσιονομικά οφέλη αναφορικά με το δημοσιονομικό ισοζύγιο και χρέος της γενικής κυβέρνησης, συμβάλλοντας παράλληλα στη σύννομη, ορθολογική και βέλτιστη αξιοποίηση των ταμειακών διαθεσίμων του συνόλου των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης.

Τέλος, στο πλαίσιο της ένταξης των ελληνικών κρατικών χρεογράφων στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ αναμένεται αύξηση της ζήτησής τους, η οποία με την παγίωση της αξιοπιστίας της χώρας θα οδηγήσει σε προσφυγή στις αγορές εντός του έτους 2017.

Με δεδομένη την επάρκεια χρηματοδότησης του προγράμματος, στόχος της εξόδου στις αγορές είναι η δημιουργία αξιόπιστης καμπύλης αποδόσεων των ελληνικών κρατικών χρεογράφων, η οποία θα επιτρέψει στους παράγοντες της ελληνικής οικονομίας (τράπεζες και επιχειρήσεις) να χρηματοδοτηθούν, θεραπεύοντας το πρόβλημα ρευστότητας της οικονομίας.

7.3 Αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου – Αποκρατικοποιήσεις

Το πρόγραμμα αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου και αποκρατικοποιήσεων, εξακολουθεί να βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη (Πίνακας 3.18).

Πίνακας 3.18 Έσοδα προγράμματος αποκρατικοποιήσεων (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εισπράξεις	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις	Προβλέψεις
Σύνολο εσόδων αποκρατικοποιήσεων	464	285	494	2.153	2.073	143	109	86

Πηγή: ΤΑΙΠΕΔ

Τα έσοδα του 2016 προήλθαν από:

- τους διαγωνισμούς που έχουν κλείσει σε προηγούμενα έτη και λαμβάνονται οι ετήσιες δόσεις του τιμήματος, π.χ. ψηφιακό μέρισμα, ΟΠΑΠ, Κινητή τηλεφωνία,
- τους διαγωνισμούς που ολοκληρώθηκαν μέσα στο έτος, π.χ. ΟΛΠ, πώληση Airbus, Αστήρ Βουλιαγμένης, ακίνητα εξωτερικού και
- την πώληση λοιπών ακινήτων.

Τα έσοδα του 2017 θα προέλθουν από:

- τους διαγωνισμούς που έχουν κλείσει σε προηγούμενα έτη και λαμβάνονται οι επόμενες δόσεις, π.χ. ΟΠΑΠ, ψηφιακό μέρισμα, ηλεκτρονικές δημοπρασίες ακινήτων,
- τους διαγωνισμούς που ολοκληρώθηκαν εντός του έτους, π.χ. Περιφερειακά αεροδρόμια,
- την πώληση λοιπών ακινήτων και
- νέους διαγωνισμούς που θα διεξαχθούν ή διεξήχθησαν και πρόκειται να ολοκληρωθούν μέσα στο έτος, π.χ. ΤΡΑΙΝΟΣΕ, ΟΛΘ, ΟΤΕ, ΕΕΣΣΤΥ κ.α..

Από το 2018 και μετά, τα έσοδα θα προέλθουν, κυρίως από διαγωνισμούς που πρόκειται να διεξαχθούν, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αξιοποίησης του ΤΑΙΠΕΔ, π.χ. Εγνατία, Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, ΕΛΠΕ κ.α..

8. Παράρτημα – Εθνικολογιστικές προσαρμογές Κράτους

Στον πίνακα 3.19 παρατίθενται αναλυτικά οι εθνικολογιστικές προσαρμογές του κράτους, τόσο στο σκέλος των εσόδων όσο και των δαπανών, οι οποίες στους κύριους πίνακες του κειμένου παρουσιάζονται ομαδοποιημένα. Σε γενικές γραμμές με τον όρο «εθνικολογιστικές» εννοούνται οι προσαρμογές που μετατρέπουν ταμειακά μεγέθη (εισπράξεις - πληρωμές) σε δεδουλευμένα μεγέθη (έσοδα - έξοδα).

Πίνακας 3.19 Αναλυτικές Εθνικολογιστικές προσαρμογές Έσοδα - Δαπάνες
(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2015		2016		2017			2018		2019		2020		2021	
	Εισηγητ.Π/Υ 2016	ΔΥΕ	Εισηγητ.Π/Υ 2017	ΔΥΕ	Π/Υ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ	ΒΣ	ΜΠΔΣ
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Έσοδα	**-2.388**	**-2.657**	**-1.166**	**-1.123**	**-1.925**	**-1.994**	**-1.996**	**-305**	**-348**	**509**	**620**	**466**	**464**	**475**	**473**
Επιστροφές Φορολογικών εσόδων	-230	-6	-230	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ)	156	79	-401	-341	-323	-382	-382	0	0	0	0	0	0	0	0
Φορολογικά έσοδα	-181	-73	-47	62	125	-17	-19	73	30	94	205	106	104	106	104
Διαφορά ταμειακών - δεδουλευμένων από σχήμα στήριξης Τραπεζών	0	-16	0	104	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Μεταφορά εσόδων από μεταφορά αποδόσεων από τη διακράτηση Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στα χαρτοφυλάκια Κεντρικών Τραπεζών του Ευρωσυστήματος (ANFA)	-1.784	-236	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Διαφορά απαιτήσεων εισπράξεων από ΕΕ	663	-22	474	156	-213	-98	-98	44	44	265	265	231	231	185	185
Προκαταβολές από ΕΕ	-947	-902	-1.106	-1.121	-42	-20	-20	-15	-15	-15	-15	-31	-31	0	0
Άλλες προσαρμογές	-6	-39	28	-96	-121	-117	-117	0	0	0	0	0	0	0	0
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	-59	-64	115	100	-1.351	-1.361	-1.361	-407	-407	165	165	160	160	184	184
Ανασκεφαλαιοποίηση Τραπεζών	0	-1.378	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές - Δαπάνες	**-1.024**	**-991**	**-606**	**1.257**	**-137**	**-661**	**-661**	**-433**	**-433**	**-564**	**-564**	**-1.151**	**-1.151**	**-1.480**	**-1.480**
Εξοπλιστικά προγράμματα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (διαφορά φυσικών παραλαβών - πληρωμών)	-612	-465	106	403	-238	-404	-404	207	207	233	233	187	187	109	109
Διαφορά απλήρωτων οφειλών Κράτους σε σχέση με την 31/12 του προηγούμενου έτους	50	-401	0	497	40	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Εξοικονόμηση από αναδιάρθρωση προσωπικού λόγω αναγκαστικών αποχωρήσεων	16	0	8	0	24	8	8	24	24	41	41	57	57	73	73
Ατακτοποίητες προκαταβολές	0	17	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Υπόλοιπο λογαριασμών εκτός προϋπολογισμού	0	53	0	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Δεδουλευμένοι τόκοι (διαφορά δεδουλευμένων-ταμειακών τόκων)	-1.120	-1.012	-750	-731	-700	-900	-900	-1.100	-1.100	-1.250	-1.250	-1.450	-1.450	-1.450	-1.450
Μεταβολή υπολοίπου λογαριασμών Θησαυροφυλακίου σε σχέση με την 31/12 του προηγούμενου έτους	200	508	300	942	300	-170	-170	300	300	300	300	300	300	300	300
ΕΛΕΓΕΠ	-65	117	-314	-55	90	94	94	115	115	101	101	79	79	79	79
Συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχ. Κεφαλαίου (κεφαλαιακές μεταβιβάσεις)	-5	-7	-50	-21	-20	-20	-20	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10
Προσαρμογή στο Έλλειμμα εγγυημένων δανείων ΟΔΙΕ	16	16	53	53	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ενδιάμεση ανάλωση	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-334	-334	-601	-601
Πολυτεκνικά ΟΓΑ	10	-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Αναδρομικά δικαστικών 2003-2007	17	27	0	0	13	13	13	0	0	0	0	0	0	0	0
Αναδρομικά δικαστικών και ενστόλων 2012-2014	167	147	149	148	149	149	149	5	5	0	0	0	0	0	0
Λοιπές προσαρμογές	10	23	0	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Παρεμβάσεις για την αντιστάθμιση των αμυντικού χαρακτήρα δαπανών του ΥΠΕΘΑ	0	0	0	0	88	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Περιορισμός μη μισθολογικών δαπανών φορέων Γενικής Κυβέρνησης	0	0	9	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Παραχωρήσεις αυτοκινητοδρόμων	0	0	0	0	0	470	470	0	0	0	0	0	0	0	0
Συνεισφορά προς την ΕΕ για τη διεχείριση προσφυγικών ροών	0	0	-18	0	11	11	11	6	6	1	1	0	0	0	0
Συνεισφορά προς την ΕΕ λόγω αναθέωρησης βάσεων	293	-5	-97	-72	97	68	68	0	0	0	0	0	0	0	0

ΜΕΡΟΣ Η΄

«Έναρξη ισχύος»

Άρθρο 164

Με το παρόν άρθρο ορίζεται η έναρξη ισχύος του παρόντος.

Αθήνα 11/5/2017.

238

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ,
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΜΜΕΝΟΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΑΧΤΣΙΟΓΛΟΥ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

~~ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ~~ ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΞΑΝΘΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

ΟΛΓΑ ΓΕΡΟΒΑΣΙΛΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΥΖΑΛΑΣ

ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΛΕΝΑ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ

ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΣΚΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΤΣΑΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΘΕΑΝΩ ΦΩΤΙΟΥ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΩΤΑΚΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΟΥΡΑΝΙΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΓΕΙΑΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΠΟΛΛΑΚΗΣ

ΟΙ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΝΑΤΣΙΟΥ